4°
L. rel.
208

4° L. rel. 208

PAMÁTKY
HLAHOLSKÉHO PÍSEMNICTVÍ.

MULTAE TERRICOLIS LINGUAE,
COELESTIBUS UNA.

VYDAL
PAVEL JOSEF ŠAFAŘÍK.

ⰋⰈⰟⰞⰑⰄⰟ ⰃⰎⰀⰃⰑⰎⰟⰔⰍⰟⰋⰘⰟ ⰎⰄⰑⰖⰎⰑⰒⰋⰔⰀⰐⰋⰟ.

V PRAZE.
TISKEM CÍS. KRÁL. DVORSKÉ KNIHTISKÁRNY SYNŮV BOHUMILA HAASE.

MDCCCLIII.

1. D.

4° L.rel 208

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

132

SLOVO K ČTENÁŘI.

Nemístné byloby meškati čtenáře širokou řečí u přístupu ke knize neveliké a jak v dostatcích, tak i v nedostatcích svých snadně přehledné: jen o nahodilém jejím povstání a příčině nenadálého jí na světlo dání budiž mi dovoleno několik slov zde promluviti.

Po celý čas mého zacházení s vědami slovanskými, zvláště s jazykozpytem, s bolestí jsem pohřešoval příručné knížky hlaholské, co přístroje k nabytí důkladnější známosti hlaholského písemnictví a především co klíče k otevření hlaholských knih a rukopisův, již i od učenějších Slovanův bezděky téměř docela zanedbaných. Že potřebě této ani Pavla Solariče tréjazyčný Bukvář, ani Bartoloměje Kopítara Glagolita Clozianus nevyhoví, snadně uzná každý, kdokoli věc, o niž zde běží, nestranně uváží: onen proto, že hlaholici jen co nepatrný přívažek podává a mimo to již dávno vyprodán a v zapomenutí dán jest, tento, že, jakkoli jináče plný důmyslu a rozsáhlé učenosti, předce k jiným cílům směřuje a hlaholštinu bohužel jen v cyrillském přeodění poznati dává. Lítost má nad nedostatkem takového průvodce vzrostla nejvýš, když, nedlouho po vyjití Glagolity Clozova, od Viktora Grigoroviče a Porfyria Uspenského objeveny hlaholské památky v Macedonii a dřevní Bulharii, jimiž hluboké stáří hlaholice a důležitost hlaholské recensí pro slovanského jazykozpytce najednou světle před zřetel náš postaveny. K tomu přistoupila i jiná vnada mocně působivá, zvláště u mne, jehož mysl přirozeně vždy více k rozřešování zavilých a takořka zoufalých otázek na poli vlastně slovanském, nežli k zalétání do krajin cizích anebo do říše obraznosti se nese, totižto sám onen záhadný, tajemství plný, vždy ještě nevysvětlený vznik hlaholského písma.

Těmi příčinami pohnut jsa dal jsem se, pouze pro své poučení a spokojení, ještě pod večer a neohlédaje se na svou vzdálenost od vlasti hlaholštiny, v nové přehlédnutí celé otázky hlaholské. Domnívaje se, že chod mého vyšetřování a výsledky mnou na ten čas dosažené v příčinách a potřebách podobných i jiným milovníkům slovanštiny platně by posloužiti mohly, odvážil jsem se vydati to, co mnou sebráno a probráno, na světlo. Pročež knížka tato skrovná a nebohatá k ničemuž jinému, leč k orientování na poli hlaholštiny, k zachutnání této a usnadnění samostatného v ní študování, jiným sloužiti nemá a nemůže. Vyznám se, žebych milerád od vydání jí byl se zdržel, kdybych sebe menší naději byl měl, že někdo jiný v tu takovou práci za těchto našich časův se dá. Než té naděje, nerci-li jistoty, neměl jsem.

Co se tkne dotčené záhady, totiž vzniku hlaholice, konečného jejího rozřešení ovšem ani můj spis nepřináší; a však, nemýlím-li se, krok k němu učiněn cíle nechybný. Ostatně soudný čtenář snadně rozezná, co ode mne za skutečnou událost, co pouze za podobnost a domněnku se vydává, a podlé toho jedno i druhé ceniti bude. Mámť já za to, že vznik hlaholského písma nezůstane na věky v temnu a nejistotě, anobrž že to, co nyní jest tušení, někdy bude vidění a vědění: ačkoli, aby to bez objevení nových, neznámých posud svědectví a památek se stalo, nemyslím.

Co se dotýče výboru čtení, nacházeje se opodál vlasti hlaholštiny a hojnějších sbírek jejích, spokojiti jsem se musel tím, co mi na ten čas bylo dostižné, a zvláště v oddílu světského písemnictví větší rozmanitosti dosáhnouti jsem nemohl: a však znatel běhův literatury nalezne nicméně i zde to i ono, čehožby jinde darmo hledal. Kýž nedostatečnost mé sbírky pobídne někoho z Jihoslovanův, jmenovitě Chorvatův a Dalmatův, sedícího blíže pramenův, aby se o vydání buď nějaké úplnější sbírky, buď aspoň některé větší a důležitější památky, s přidáním potřebných snímkův, opravdově zasadil!

Slovutní muží: Jan Brčič v Zadru, František Carrara ve Splitu, Viktor Grigorovič v Kazani, Michal Kastelic v Lublaně, Jan Kukuljevič Sakcinský v Záhřebě a František Miklošič ve Vídni přispěli znamenitě k dílu mému dodáním mi potřebných materiálův, z čehož jim upřímné díky vzdávám. Tolikéž i ctihodní majetníci zdejší cís. král. dvorské knihtiskárny neztížili sobě rozličným mým žádostem a potřebám v příčině tisku s povolnou ochotností vyhověti, tak že jim za to k obzvláštním díkům zavázán jsem. Kvetoucí ústav jejich ozdobil již a bohdá ještě ozdobí literaturu naši, nejen českou, ale vůbec slovanskou, nejedněmi překrásnými tisky, hodnými uznalosti naší, tím více, čím u nás jináče posud řidší jsou.

Věren jsa přesvědčení svému, všeliké zádrhle skratkův z hlaholského textu naprosto jsem zamezil a nad správností tisku podlé možnosti bděl, což oboje, pro povahu jazyka, pravopisu, písmen, blanky a černidla vydaných mnou kusův, nebylo bez obtíže. Nemnohé dostavky a opravy buďtež vlídné šetrnosti laskavého čtenáře poručeny.

V Praze, dne 16 Února 1853.

PAVEL JOSEF ŠAFAŘÍK.

OBSAH.

ÚVOD.

Slovo živé, slovo psané (č. 1) .... Str. III
Počátek a rozdíl písma u Slovanův (č. 2. 3) .... » IV
Písmo hlaholské a posavadní domněnky o původu jeho (č. 4—8) .... » —
Doby čili okresy hlaholštiny (č. 9—12) .... » IV
Výčet hlaholských památek bulharské doby (č. 13. 14) .... » VII
Sledy hlaholice v cyrill. a cyrillice v hlaholských rukopisech (č. 15. 16) » XIII
Vyšetřování počátku hlaholice v Bulhařích a Chorvatsku (č. 17—22) » XIV
Domněnka Sreznevského, Palauzova a Grigoroviče o původu hlaholice (č. 23) .... » XXII
Jména hlaholského písma (č. 24) .... » XXV
Zvláštnosti pravopisu a jazyka hlaholských rukopisův (č. 25) .... » XXVI
Rozdíl recensí textu v rukopisech hlaholských a cyrillských (č. 26—34) » XXVIII
Sledy hlaholice v Rusku (č. 35) .... » XLII
Bližší ohlédání běhův chorvatské hlaholice (č. 36. 37) .... » XLIII
Výčet hlaholských památek chorvatské doby (č. 38) .... » LI
Jména v historii hlaholského písemnictví proslulejších mužův (č. 39) » LIV
Pramenové a pomocní spisové (č. 40) .... » LV
PŘÍMĚNEK I. Řecká legenda o sv. Klimentovi .... » LVII
PŘÍMĚNEK II. Věk Bohomilův a kolébka Patarenův .... » LX

RYS PÍSEMNICE.

§. 1. Měty, řezky, črty .... Str. 3
§. 2. Latinka, cyrillice, hlaholice .... » —
§. 3. Písemnické názvy .... » 4
§. 4. Různá jména hlaholice .... » —
§. 5. Doby hlaholštiny .... » 5
§. 6. Upravení nové tiskací hlaholice .... » —
§. 7. Přehledná tabulka hlaholského písma .... » 6
§. 8. Počet a posloupnost písmen .... » 7
§. 9. Jména hlaholských písmen .... » —
§. 10. Tvar čili podoba písmen .... » 12
§. 11. Platnost a vyslovení písmen .... » 18
§. 12. Nadřádkové a rozličovací znaky .... » 24
§. 13. Hodnota číselná .... » 25
§. 14. Skracování .... » 26
§. 15. Zvláštnosti chorvatské hlaholice .... » 30
§. 16. Soustavný přehled písmen .... » 32

VÝBOR ČTENÍ.

PŘEDCHOZÍ CVIČENÍ .... » 37
VYŇATKY Z RUKOPISŮV A STAROTISKŮV .... » 43

I. OKRES BULHARSKÝ.

1. Z evangelistáře Assemani'ova v bibl. Vatikanské .... » 43
2. Ze čtveroevangelia V. Grigoroviče v Kazani .... » 47
3. Zlomek čtveroevangelia u A. Mihanoviče v Cařihradě .... » 50
4. Z rukopisu hraběte P. Cloza v Tridentu .... » 52
5. Hlaholské vstavky praxapostoláře Ochridského u V. Grigoroviče .... » 54

II. OKRES CHORVATSKÝ.

A. PÍSEMNICTVÍ DUCHOVNÍ.

1. Zlomek homiliáře b. vr. na pergameně v bibl. Lublanské .... » 55
2. Zlomek kostelního zpěvu b. vr. na pergameně v Zadru .... » 57

3. Zlomek misálu b. vr. na pergameně v Záhřebě .... Str. 57
4. Zlomek legendy o sv. Thekle b. vr. na pergameně v Záhřebě .... » 58
5. Zlomek řeči na stětí sv. Jana Křestitele b. vr. na perg. v bibl. Lublanské » 61
6. Zlomek knihy bohoslužebné b. vr. na perg. v Zadru .... » 63
7. Zlomek žaltáře b. vr. na pergameně v Zadru .... » 64
8. Z breviáře na pergameně XIV století v bibl. Pařížské .... » 65
9. Z breviáře na pergameně l. 1359 v bibl. kníž. Lobkovice v Praze ...... » —
10. Z misálu na pergameně l. 1368 v cís. dvor. bibl. ve Vídni .... » 69
11. Zlomek misálu na pergameně b. vr. v Praze .... » 71
12. Z evangelistáře Řemešského na pergameně l. 1395 .... » 72
13. Zlomek žaltáře čili breviáře na perg. b. vr. v bibl. musejní v Praze » 74
14. Zlomek breviáře na perg. b. vr v bibl. Lublanské .... » 75
15. Z misálu na perg. b. vr. (z konce XIV stol.) v Záhřebě .... » 76
16. Zlomek misálu na perg. b. vr. v Zadru .... » 77
17. Z řehol sv. Benedikta z kl. Rogovského na perg. m. 1369–1400 v Záhřebě » —
18. Z breviáře na pergameně l. 1444 v Záhřebě .... » 78
19. Z misálu tištěného bez místa (v Benátkách) l. 1483 ve fol. .... » —
20. Z misálu na perg. l. 1487 ve Vrbníku na ostrově Krku .... » 83
21. Z misálu Benátského l. 1528 .... » 84

B. PÍSEMNICTVÍ SVĚTSKÉ.

1. Okázka zákonu Vinodolského l. 1280, z rp. XVI století v Záhřebě ... » 92
2. Hrabě Štěpán odpouští klášteru sv. Spasitele své důchody z vinohradův Bašťanských. L. 1381, 9 Srpna .... » 94
3. Tomáš a Butko hrabata Krbavská tvrdí mír mezi Dujmem Mničevićem a Netrmcem. L. 1393, 15 Srpna .... » —
4. Setník Ivanov daruje kl. s. Mikuláše pozemnost v Bašce. L. 1413, 11 Dubna » 95
5. Zela manž. Kabloviće daruje kl. sv. Spasitele pozemnost v Bašce. L. 1414 » —
6. Ivan Kušević farář Bašský daruje klášt. sv. Spasitele pozemnost v Bašce. L. 1420, 1 Máje .... » 96
7. Živan Bucifalić směňuje svůj vinohrad Zadrevenský s klášt. sv. Marie v Crikvenici za jiný. L. 1422, měsíce Listopadu .... » 97
8. Mikula Frankapan hrabě Krcký dopouští klášt. sv. Marie stavěti pílu. L. 1430, 16 Června .... » 98
9. Žigmunt hrabě Frankapan daruje klášteru sv. Heleny v Seni mlyniště. L. 1444, 11 Srpna .... » —
10. Dujem hr. Frankapan svobodí kl. sv. Heleny od melného. L. 1445, 8 List. » 99
11. Filip převor kl. sv. Marie přijímá Štěpána Dokšina v bratrství řádu. L. 1447, měs. Března .... » —
12. Závět Tomáše Matešiće kaplana Uglanského. L. 1466, 22 Dubna .... » 100

Z vyčtených kusův dodány mi buď v originálech, buď v snímcích, buď i v přepisech od F. Miklošiče I. 1 (čtení první a druhé); od V. Grigoroviče I. 2 (čtení druhé a třetí) a 5, od M. Kastelice II. A. 1. 5 a 14; od J. Brčiće II. A. 2. 6. 7. 16. 20. a B. 12; od J. Kukuljeviće Sakcinského II. A. 3. 4. 6. 7. 15. 17. 18. B. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10 a 11; od F. Carrary II. A. 19.

Odjinud vážené kusy, vyhradě originály v Praze jsoucí, jsou tyto: z Kopítarova Glag. Cloz. I. 1 čtení třetí, I. 4 a II. A. 10 čtení druhé; ze Silvestrovy Paléogr. univ. I. 1 čtení čtvrté, II. A. 8 a II. A. 10 čtení první a třetí; z Téhož vyd. Ev. Řemeš. (Par. 1843) II. A. 12; z Izv. rus. ak. (S. Pet. 1852) I. 2 čtení první; z časop. Kola (1843. kn. III.) II. B. 1.

Do hlaholice mnou přejaty z cyrillice I. 1 čtení první a druhé, I. 2 čtení první, I. 3. 4; z latinky II. B. 1. – Listiny a závět jsou originály, a sice 8 a 12 na papíře, ostatní na pergameně.

UKAZATEL BIBLICKÝCH TEXTŮV.

GEN. I, 1—31. II. 1—2...... Str. 78
— VI, 5—22................ » 71
— VII, 1-6. 10-13. 16-21. 24 » —
EXOD. II, 8—11. 15—18.... » 63
PSALM. VIII.................. » 65
— XIV...................... » 66
— XVIII.................... » —
— XLIX..................... » —
— LXVIII, 1—19......... » 65
— LXXXIX................ » 67
— XCVI................... » 68
— CIII.................... » 74
— CXII.................... » 68
— CXIV................... » 75
— CXXXVIII.............. » 68
— CXXXIX, 1—6, 11—14 » 64
PROVERB. VIII, 22—35...... » 73
ECCLI. (SIRAC.) XV, 1—6 » 91
ISAI. I, 1—6.................. » 78
JEREM. I, 4—10.............. » 82
— XVII, 5—10.......... » 92
EZECH. XXXIV, 11—16...... » —
DAN. XIII, 1—62.............. » 80
JON. III, 1—3.................. » 58
MATTH. V, 23—48............ » 50
— VI, 1—16............ » —
— XIII, 24—30......... » 84
— XX, 1—16........... » —
— XXI, 33—46......... » 85
MARC. IV, 3—9............... » 47
— VIII, 1—9............ » 86
— X, 25—31............ » 72
LUC. VI, 36—42.............. » 86
LUC. XV, 11—32............. Str. 87
— XVII, 11—19........... » 69
— XXI, 25—33............ » 87
— XXIV, 13—35.......... » 69
JO. I, 1—28..................... » 43
— I, 35—52.................. » 44
— II, 1—11.................. » 88
— IV, 5—43.................. » 45
— VIII, 46—59............... » 57
— IX, 1—4.................... » 46
— X, 1—16................... » 82
— XI, 1—45.................. » 47
— XIX, 10—28.............. » 49
— XIX, 38—42.............. » 47
— XX, 11—18............... » 76
— XXI, 19—24.............. » 88
ACT. XVII, 4—7............... » 54
ROM. XII, 6—16.............. » 89
— XIII, 11—14............ » —
I COR. XIII, 1—13............ » 83
GALAT. III, 16—22........... » 70
EPHES. IV, 11—13............ » 54
— V, 1—9.................. » 89
COLOSS. III, 12—17......... » 90
I THESSAL. IV, 1—7......... » 77
HEBR. I, 1—12................ » 90
I. PETR. II, 11—19............ » 83
I JO. III, 13—20.............. » 90
— IV, 8—21................ » 91
— V, 4—10................. » 76
JO. APOC. II, 1—10.......... » 75
— — XII, 7—12......... » 73
— — XXI, 2—5.......... » —

DOSTAVKY A OPRAVY.

Str. 20 ř. 33. Dne 12 Ledna t. r. obdržel jsem od J. Kukuljeviće Sakcinského trojitý přepis náhrobního nápisu, nalezeného od něho v starém opatském chrámě sv. Lucie u Nové Bašky na ostrově Krku, t. od něho, jednoho Krckého klerika a majora M. Sabljara. Rozebrání a vyložení písma posud ani učeným Chorvatům ani mně se nepodařilo. Jsouť tam písmena očitě hlaholským podobná, a však i nehlaholská. Není-li to tajnopis (cryptographia), mohlo by býti nějaké starší písmo, onen pohřešovaný základ hlaholice. (Pomněme na nedávno objevené lycké a nejnověji cyprické písmo.)

Str. XXVII ř. 30. Ke slovům hlaholštině vlastním z našeho výboru čtení přičísti lze, mimo jiné: ⱂⱐⰳⱃⱄⱅⱁ, pugillus, místo ⱂⱃⱑⰳⱃⱄⱅⱁ, ill. pregršt, čes. přehrští (str. 62 ř. 28); ⰳⰴⰰⱂⱄⱑ, *σμήγματα*, Ostrož. смѣшеніє, oprav. мыло (str. 80 ř. 27); ⰱⱃⱂⱁⰸⰿⱃⰰ, *ἀγριομυρίκη*, myrica sylvestris (str. 92 ř. 8) a j. Vyšetření domova těchto a podobných slov veležádostivo.

Str. XXXVII ř. 24. Barvu latinství nese na sobě též užívání tenkých *k*, *p*, *t* místo dyšných *ch*, *ph*, *th*, np. ve jménech a slovích Kr'st, kr'stěnin, paska, Pilip, parisěj, Toma atd. Zapuzení dyšných a nahrazení jich tenkými jest vlastnost romanských, z latiny pošlých jazykův. (Viz *Diez* Gr. I. 186. 191. 222). Vplyv latiny prozrazuje i překlad: ⱂⱁⰴⱐ ⰸⰴⰸⱆⱁⱂ, *řec. ὑπὸ πρίνον*, *vulg.* sub prino (str. 82 ř. 9). Na oce jest, že překladatel měl na mysli: sub pruno. V Ostrož. **подъ үесминою.**

Str. XLVII ř. 29. V Istrii a Chorvatech dosahala hlaholština až do Buseta (Pinguente) a odtud napořád za Kupu, Sávu, Drávu do Mury a Mezimuří. V provincialných Chorvatech písemné památky do konce XVI stol. větším dílem hlaholské, nejhojněji v okolí hradu Ozlje nad Kupou, u Draganić, Krašić, Turovapole a Samobora s oné strany a v Remetách i Záhřebu s této strany Sávy, v Čakovci a Nedelišti v Mezimuří, poskrovnu též u Kisega a V. Kaniže. Z dějin reformace a Valvasora vědomo, že v XVI stol. hlaholice i v části Krajny byla známa. V Chorvatech není starého rodu, aby aspoň jedné hlaholské památky v písemnostech svých nechránil: v samých Uhřích u nejedněch rodův je najdeš, np. u Festetičův, Šomšičův, Batjáni'ův, Keglevičův, Nádaždi'ův a j.

Str. XLVIII ř. 3 a XLIX ř. 8. Ložin jest vlastně město na ostrově Osoru, nikoli ostrov. Ostatně rozdíl psání Ložin a Lošin, Crěs a Čres, Splět a Split u samých Illyrův se nachází.

Str. 6 ř. 5. Místo *přehlední* lépe *přehledný*, a tak i na některých jiných místech přidavná *-ní* v *-ný* by změněna býti měla. Za posledních časův zde v Praze nezvučná, neohebná a nespřežná forma *-ní*, proti ústrojí všech slovanských jazykův, i samého českého, navzdor lepší zvyklosti lidu, navzdor správnějším vzorům starých spisovatelův a mimo slušnost i potřebu, tak se rozpajedila, že formu *-ný* naprosto vykořeniti hrozí. Není tedy divu, že (jakž dí přísloví), chodě okolo močidla, ani já nádchy jsem neušel.

Str. 21 ř. 1. Místo *a*, *o*, *u* má státi *a*, *u*, *o*, jakž z toho, co neprostředně následuje, patrno.

Str. 22 ř. 5 a 6. Tomu, co zde o -ⱄⱄ místo -ⱄⱅ řečeno, na odpor stojí v prvních dvou čteních z ev. Vatik. na str. 43—46 často -ⱄⱄ místo -ⱄⱅ. K vysvětlení toho podotknouti musím, jedno, že tehdáž, když to prvotně psáno, ještě všecky kusy výboru čtení v mých rukou nebyly, druhé, že oboje to čtení tištěno dle *cyrillského* přepisu, v němž snad rozdíl ten někdy přehlídnut. Ve čtvrtém čtení, dle Silvestrova snímku, -ⱄⱄ jen jednou se naskýtá.

Ostatní méně škodné omyly tisku bedlivý čtenář snadně sobě napraví.

ÚVOD.

DOSTAVKY A OPRAVY.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ÚVOD.

Quis sonos vocis, qui infiniti videbantur,
paucis literarum notis terminavit?

CICERO.

1. Jestliže *jazyk* jest vtělování se myšlének a tak rodiště i samodílna ducha, jakž o tom, po zdravém uvážení, pochybovati nemůžeme; zajisté oba spůsobové jeho jevení se, totižto jak *slovo živé*, tak i *slovo psané*, jsou rovně důstojní předmětové zvědavosti lidské, rovně hodní snahy a potu přemyslivého zpytatele. Anobrž, obrátíme-li zření pouze k rozsáhlosti a trvalosti působení, snadno se přesvědčíme, že psané slovo jest dovršení živého, a že jím teprvé duch člověčí v té straně přírodu přemohl a průkaz svého vyššího pojití spečetil. Živé slovo víže duchovně jen hrstku lidí v přítomnosti času a blízkosti prostoru: psané slovo, zbořivši mezizdí času a prostoru, spojuje duchy lidstva všech pásem země, duchy minulosti s duchy přítomnosti a budoucnosti, v jednu obecnost. Psaným slovem dotekl se duch Homerův ducha Kuniče, Platonův Ficina, Davidův Djordjiče a Kochanovského; psaným slovem obcuje duchovně Bengalec s Britanem, Hamburčan s Vídeňákem, Moskvan s Pražanem. Teprvé přejitím národu od živého slova ku psanému ustavuje, čistí, sceluje a zvěčňuje se duchovní jeho život, zrače a přelívaje se v *slovesných památkách* od pokolení do pokolení. Co za tou čárou nazad leží, to všecko splývá, podobně oblakům na obloze, v pohybnou směs mlhavých bají a snův, bez pevného dna, bez jistých a neklamných rozměrův. Bez psaného slova jsou všecky, jakkoli vellepé a hojné, *hmotné památky* předkův němé mrtvoly, slušné předměty vážnosti a semeniště citův, a však bez klíče ku poslední bráně, za níž tajemství ducha ukryto. — Tím to jest, že každý vzdělaný národ zření své nepřestále obrací nazpět k onomu osudnímu rozhraní dvou podstatně rozdílných okresův života svého, okresu živého slova s jeho pošmourňými sny, vidmy a přeludy, a okresu psaného slova s jeho jasnými, stálými obrazy vyspělého, sobě povědomě činného ducha. Tamť i my zraky své upřeme.

2. Známoť jest, že Slované, od času svého na víru křesťanskou obrácení, trojího rozdílného písma užívali a do dnes užívají: *latinského*, pojmouc v to i povstalou z něho frakturu, *cyrillského* a *hlaholského.* Užívání řeckého písma bez proměny a přímėsi, jakéž dle svědectví bulharského mnicha Chrabra v prvotní době u Slovanův v Řecku osedlých místo mělo, příkladův žádných nestává; novější pak odívání bulharštiny do řeckého písma u bulharských kupcův i v samém Bulharsku velmi jest obmezené a v tisku ledva jednou nebo dvakrát pokušené.

3. Počátky uvozování *latinského* písma mezi Slovany, kryjící se v šeru prvotní doby křesťanství u Slovanův, pouštím zde naschvál s oka, aniž o vzniku a rozšíření *cyrillského* písma, jakožto o věci v celosti již dosti prošetřené a známé, z oumysla řeč činiti míním. Snaha má obrácena bude na ten čas jediné k vyjasnění, pokud známost a síla stačí, počátkův hlaholského písemnictví, jakožto věci ještě vždy zatmělé, a však rok po roce nového světla nabývající.

4. Až do roku 1830 a vlastně až do roku 1836, v němž dílo B. Kopítara „Glagolita Clozianus“ na světlo vyšlo, bylať učenému světu jediné ona slovesnost hlaholská známa, jejíž vlast a pole jest dřevní Chorvatsko ve smyslu Konstantina Porfyrogenety, totiž částka dnešní Istrie, celé Přímoří (Litorale), částka Chorvatska a Dalmatie do řeky Neretvy s ostrovy příležicími, a jejíž písemné památky určitého vročení (datum), dle svědectví historie, XIII století nazad nepřesahovaly, ačkoli národní podání vynalezení abecedy samé sv. Jeronymovi připisovalo a tím i počátek hlaholského písemnictví od tohoto svatého Otce odvozovalo.

5. Nezastavujíce se při tom, což od starších učených, domácích i cizích, jako Levakoviče, Pastriče, Friše, Kohla, Caramana, Assemani'a, Grubišiče, Soviče, Voigta, Duricha, Dobnera, Antona, Linharda, Solariče a jiných, o původu a starobylosti hlaholštiny čili o pojití jí buď od sv. Jeronyma, buď ještě z vyšší pradoby věřeno, tvrzeno a učeno bylo, jakožto při věci více na důvěře v podání a na domněnkách, nežli na výsledcích kritického zpytování založené, obrátíme pozornost pouze na výroky dvou novějších popředníkův slovanské jazykovědy a historie, kteříž s rozsáhlou učeností a kritickým duchem předmět ten probrali, totiž Josefa Dobrovského a Bartoloměje Kopítara.

6. Až do druhé čtvrti tohoto století nejstarší známá památka hlaholského písemnictví byla žaltář, přepsaný od klerika čili duchovního Mikuláše léta 1222 na ostrově Rabu v Dalmatii ze starého žaltáře,

psaného prý za posledního arcibiskupa Solinského Theodora, půjčený l. 1634 od bosenského biskupa Jana Tomka Marnaviče papežskému komisaři v Záhřebě, biskupu Smederevskému a naposledy arcibiskupu Ancyrskému, Rafaelovi Levakovičovi, a později někde zapadlý. Povážlivý Dobrovský, podrobiv jak svědectví tohoto podpisu, tak i výklady jeho od Caramana, Assemani'a a jiných, přísnému soudu, a přehléd na novo celou řadu starších i pozdějších písemných památek hlaholštiny i historických svědectví o ní, na tom se naposledy ustavil, že podání hlaholitův o původu a starobylosti hlaholštiny veskrz a veskrz nedůvodné jest, a vznik tohoto písma že teprvé v XII nebo XIII století hledati se musí. Kněží chorvatští a dalmatští bohoslužby slovanské, od duchovenstva latinského pro cyrillštinu nenáviděné a na krajinských církevních sněmích l. 925 a 1059 přísně zamezované, třebas se ztrátou starého písma zachovati sobě hledíce, vymyslili prý sami, s použitím rozličných abeced, novou tu hlaholskou abecedu, a připsavše ji sv. Jeronymovi, vymohli sobě l. 1248 na papeži Innocentiovi IV povolení mše slovanské. Mikuláš Rabský, snad sám první strůjce těch písmen, přepsal prý svůj žaltář z cyrillštiny.

7. Výrok Dobrovského nabyl brzo, navzdor některým pochybnostem Dobnera a Duricha o pravosti jeho, všeobecné platnosti nejen u domácích, ale i u zahraničných učených. Později Kopítar, kterýž předtím i sám cele a bez obalu Dobrovskému v té věci přisvědčoval (na př. v úvodu ku grammatice slovinské str. XXIV, v posudku Dobrovského grammatiky staroslovanské Jahrb. der Liter. 1822 d. XVII a jinde), dostav léta 1830 od hraběte Parida Cloza z Tridentu zlomky velmi starého rukopisu hlaholského a ohlédav pilněji povahu jejich i vzav v uvážení některé jiné okolnosti, jako vyskytání se hlaholských písmen v jednom latinském a několika cyrillských rukopisech, vesměs starších než z XIII století, položil proti učení Dobrovského tuhý odpor, snaže se dokázati, že hlaholština není plod XII nebo XIII století, ani výmyslek a podmínka chorvatsko-dalmatských kněží, v čemž mu bez rozpaku každý nepodjatý soudce za pravdu dal, anobrž že jest aspoň stejného věku a původu s cyrillštinou, ač není-li, což podobněji, starší, což se některým jiným, a mezi nimi i mně, z podaných důkazův dosti jasně a jistě vysvítati nezdálo. Hlaholština prý buď již byla před Cyrillem, a tento z ní jenom dvanáct znakův k doplnění pohodlnější sobě řečtiny podržel, buď od Cyrilla a Methodia vymyšlena, a však pro pohodlí jen z částky do řečtiny vnešena jest, anoť sami Slované

sobě dlouhý čas v oné více nežli v této libovali, až konečně, za rozdvojením církve západní a východní, cyrillština převahu vzala. (Prolegomena historica N. 40. 42. Glagol. Cloz. X—XI. Hesych. discip. 39. 40.)

8. První částka Kopitarova učení, totiž že hlaholština mnohem starší, než Dobrovský za to měl, nabyla cestováním V. Grigoroviče, profesora Kazanského (1844—1845), a archimandrity Porfyria Uspenského (1845—1846) po Turecku, a objevením některých důležitých památek hlaholských dokonalého potvrzení, druhá, totiž domněnka o vzniku a zárodku písmen, ještě i teď na nejistotě zavěšena jest a od budoucnosti konečného svého šťastného a spravedlivého rozeznání očekává.

9. Podlé toho, co posavad o písemných památkách hlaholštiny s jistotou víme, pojmouce v to i nejmenší nás došlé zbytky, dvoji dobu při ní rozeznati musíme, totiž *starší*, až do konce XII století dolů sahající, a *novější*, s XIII stoletím se počínající. Tyto dvě doby různí se od sebe veskrz a dokonce trojnásob: *věkem*, *polem a povahou písma.*

10. O *věku* řečeno: zdeť přidáme jen tolik, že nejstarší nás skutečně došlé a jisté vročení nesoucí památky druhé doby jsou teprvé ze XIV století, poněvadž o žaltaři Rabském 1222 nyní, bohužel, kde by byl, a zdaliž ke zmaření nepřišel, nic se neví, a nedatovaných zlomkův věk, pro nedospělost hlaholské paleografie, na ten čas ještě zevrub určen býti nemůže.

11. O *poli* podotkneme, že větší díl památek první doby, totižto vyjma dvě nebo tři v cizině nejistého domova a rodiště, dle místa buď psání buď nalezení padají do Macedonie a měst přiležících (kláštery Athonské, Ochrid, Bojana, sv. Jan Rylský, i Assemani'ovo evangelium psáno v Macedonii), a naproti tomu všecky památky druhé doby do Chorvát, ve smyslu Konstantina Porfyrogenety a dle hořejšího našeho vymezení (srv. č. 4).

12. O *písmě* předešleme, že písmena první doby liší se od písmen druhé doby jednak počtem, jednak podobou svou. Oněch dohromady osm a třidcet, těchto třidcet a dvě, řecké čili cyrillské ‡, teprvé od Caramana uvedené, nepočítajíc. Scházejíť zde totiž písmena *Ęs* ⰵ, *Ąs* ⱔ, *Jęs* ⱗ, *Jąs* ⱘ, *Thita* ⱚ a *Ižica* ⱛ čili znaky pro *ę*, *ą*, *ję*, *ją*, *th* a *y*. Ona nesou na sobě ráz písma hladkého, kroužkovitě zaokrouhleného, asi jako latina století Karla Velikého; tato ráz písma

hranatého a lámaného, onomu v některých písmenech buď kusa nic, buď dost málo podobného, asi jako latinská fraktura čili tak zvaná gotština XIV—XV století. Poměr jednoho ke druhému, obrátíme-li zření pouze k zevnitřnosti a tvárnosti, nikoli ku podstatě věci, nemůže na první pohledění případněji naznamenán býti, nežli ukázáním k latině jedné i druhé.

13. Toto předeslavše, přistupme již ku podrobnému *výčtu* všech *památek* první doby, oddělujíce památky čistě hlaholské od ostatkův hlaholštiny v rukopisech cyrillských.

Památky *vlastně hlaholské*, posud známé, jsou tyto:

1) *Podpis Jerisského (Hierissos) kněze Jiřího, pod řeckou písemností l. 982, v klášteře Iverském na hoře Athonské.* Jest to narovnání čili smlouva Jana Ivera, zakladatele kláštera Iverského, s obyvateli blízkého hradu Jerissa (Hierissos) o země klášteru náležící, vyhotovená Mikulášem libellisiem (t. notářem neb písařem) Solunským. Z jiné tamější listiny řecké císaře Romana II, dané 960 Athonskému klášteru Jana Kolova, vysvítá, že tehdáž v Jerissu bydleli skutečně osadníci bulharští. Není příčiny, pročbychom podstatnost svědectví archimandrity Porfyria Uspenského (umř. v Jerusalemě 1850), jenž listiny ty sám na své oči 1845—1846 viděl a přepsal, v pochybnost brali. (Žurn. min. nar. prosv. 1847. Jul' 41. 56. *Miklosich* Slaw. Bibl. 1851. I. 148. 149. 200.)

2) Tak nazvané *„Abecenarium bulgaricum"* t. vypodobnění hlaholských písmen s přidanými jmény na pergamenovém listu, vloženém do latinského rukopisu biblioteky Pařížské pod č. 1240, dle mnění Benediktinův sv. Maura, Toustaina a Tassina, spisovatelův velikého díla o diplomatice (Nouveau traité de diplomatique, 1750), padajícím do doby 850—950, úsudkem B. Kopitara na žádný spůsob nepozdějším nežli z XI—XII století. Výčet písmen nezevrub úplný (všech 31) a však rázu prastarého. Zdá se, že to pouze zběžná zápiska k ukojení zvědavosti, nikoli promyšlená práce. Snad z doby prvních křižáckých tažení, anebo šíření se učení Bohomilův a Patarenův z Bulharska na západ, do Vlach a Francie. (Traité de dipl. [Par *Toustain* et *Tassin.*] Par. 1750. 4⁰. T. I. p. 708 tab. XIII. col. IX. Německy: Lehrg. d. Dipl. von *Adelung*. Erf. 1759. 4⁰. Th. II. S. 166. *Kopitar* Glag. Cloz. 1836. Tab. II. coll. p. IV. X. XXVI.)

3) *Assemani'ovo evangelium, vlastně evangelistář, v bibliotece Vatikanské v Římě.* Rukopis pergamenový v kvartu, všeho 159 listův,

psaný, jakož z výčtu Svatých v synaxáři a z udání měsíčné dlouhosti dnův vysvítá, někde v Macedonii, a koupený l. 1736 od J. S. Assemani'a, do Libanu cestujícího, v Jerusalemě od mnichův řeckoslovanského obřadu. Obsahujeť čtení svatých evangelií na celý rok, dle obřadu církve řeckoslovanské, od veliké noci až do bílé soboty, pořádkem v typiku řeckém pro neděle a soboty předepsaném a dle starého Eusebiova rozvržení textu na kapitoly. Text čtení jde od l. 1 do 112, kalendář se čteními na památky Svatých do l. 158, naposledy na l. 159 připravování kněze ke sloužení mše. Konec, jakož i po l. 49 list jeden, schází. Písmo pravidelné, zaokrouhlené, větší než v jiných hlaholských památkách, neseť na sobě znaky hlubokého stáří, jehož však na ten čas zevrub určiti ještě nelze. Caraman a Kopítar na dohad do XI století, Dobrovský a kanovník Bobrovski, zajisté nedůvodně, do XIII století je položili. Tolik jisto, že doby Klimenta biskupa Velického (umř. 916) starší býti nemůže, neboť tento již mezi svatými v kalendáři se pokládá. A však ani s Kopítarem, připisujícím zlomkům Clozovým prvost času, souhlasiti nemohu, maje za to, že k tak zevrubnému určení stáří těchto rukopisův bez vročení (datum) postačitelní průkazové se nedostávají. Na str. 46, 76, 93 čtou se písmem cyrillským některé nepatrné přípisky pozdějšího věku: než slova a písmena cyrillská, u obrázkův a jiných ozdůbek v květovaných literách začátečných se naskýtající, zdají se býti souvěká. Vyznačuje se bulharskými formami ⱁⱛ místo ⱁⰲ, co přetvor z ⱁⰵ, n. p. ⰴⱃⰰⰴⱁⱛⰵⱄ, písmenem ⱋ místo ⱎⱅ, řeckými ⱇ a ⱚ, nadřádkovými znaky přídechu a měkčení, jak se zdá, neboť věc ještě nevyšetřena, a jinými zvláštnostmi pravopisu i jazyka. Skrovný snímek podal Kopítar (Glag. Cl. tab. II), větší a dokonalejší Silvestre (Paléographie univ. T. I); synaxář čili kalendář z něho vytiskl Kopítar v Hesych. disc. p. 40. (*Caraman* Identità della lingua letterale slava §. 95. *Assemani* Kal. eccl. un. IV. 52. *Dobrovský* Inst. I. sl. p. 688—689. *Mai* Script. veter. nova coll. Romæ 1831. t. V. p. 101 sqq. *Silvestre* Paléogr. un. T. I. *Kopitar* Glag. Cloz. p. IV. X. XXVIII. Hesych. disc. 1840. p. 39—41.)

4) *Čtveroevangelium Viktora Grigoroviče v Kazani.* Rukopis na pergameně v kvartu, listův 172. Začátek i konec, jakož i list 167, schází. Evangelium sv. Matouše do l. 43, Marka do 76, Lukáše do 132, Jana do 172. Písmo drobné, úhledné, přepis správný. List 134, na němž začátek evangelia sv. Jana, psán literami cyrillskými, jakož i po kraji tytýž cyrillská slova, dle podobnosti později psaná. Rukopis ten,

pocházející z jednoho z nejstarších klášterův Athonských, nevidí se býti pozdější XI století, a možné i starší. V něm písmena ⱎⱅ a ⱋ střídavě, přetvor ⱏⰲ z ⱏⰺ (ⰴⱃⰴⱏⰲⱑⱅ), ⰷ často co přetvor z ⰸ (ⰿⱀⱁⰷⱑ, jakoby *dz*, po moldavsku) a jiné zvláštnosti. Výjimek vytištěn cyrillsky u Miklošiče ve Slaw. Bibl. I. 262—263.

5) *Palimpsest Bojanský čili vteropsané evangelium u V. Grigoroviče v Kazani.* Rukopis na pergameně ve kvartu, listův 109. Evangelium cyrillicí psané, soudě dle písma a pravopisu, asi ve XII a nejpozději XIII století, pokrývá setřené písmo hlaholské tak, že tohoto ledva slabé sledy jednotlivých písmen, a to již ne na všech listech, spatřitelny jsou. Na snímku jedné strany mně sděleném rozeznal jsem text evangelia sv. Marka 7, 31—37, a v písmenech pozoroval všecky známky nejstarších památek hlaholice. Pocházíť z chrámu městečka Bojany oblíž nynější Sofie čili starého Sredce (Sardica).

6) *Čtveroevangelium kláštera Zografského na hoře Athonské.* Rukopis pergamenový v malém kvartu, již necelý, pro bezpečnost na řetězu upevněný. Viděn od Miny, Mihanoviče, Grigoroviče 1844 a Avraamoviče 1846. Očitý svědek, V. Grigorovič, drží jej za něco pozdější, nežli ono hořejší své čtveroevangelium, a věk jeho do XII století klade. Synaxář čili kalendář na konci psán v něm písmeny cyrillskými. (*Avraamovič* Sveta Gora 1848. str. 196.)

7) *Glagolita Clozianus.* Tím jménem značí se vzácné ostatky většího rukopisu hlaholského, vydané a vysvětlené od B. Kopítara ve Vídni 1836. Ostatky ty, nyní dvanácte listův na pergameně ve kvartu, zdají se býti vydavateli, soudícímu podlé pomĕty (poznaky, signatury) jednoho listu, částka většího rukopisu z XI století, Ostromirovu evangelii souvěkého, kterýž někdy 300 listův přesahoval a mimo řeči sv. Otcův snad i jiné spisy v sobě zdržoval. Ještě v XV století byl rukopis celý a skvostně vázaný u pána ostrova Krku, hraběte Jana Frangepani'a (umř. v Benátkách 1482): potom částku z něho dostal za podíl kněz Krcký Lucas de Reynaldis, jenž ji rytíři Breisacherovi 1500 daroval, od něhož dědictvím na hraběte Parida Cloza v Tridentu přešla. Tak dle vydavatele: Donato Fabianič naproti tvrdí, že ostatky ty z biblioteky kláštera Cassionského oblíž Krku do rukou hraběte Cloza se dostaly. Obsahujíť v sobě čtvery řeči, dvě sv. Janovi Zlatoustému, jednu sv. Athanasiovi a čtvrtou sv. Epifaniovi dílem vlastní, dílem jen připisované. Z těch tři, ač docela jiného překladu, nacházejí se také ve velmi starém tak zvaném rukopisu Supraselském, psaném cyrillicí

a vydaném od Miklošiče 1851. Kdeby rukopis Clozův psán byl, zdaliž v Bulharsku čili v Chorvatsku, říci nesnadno: k Bulharsku vede podoba písmen a pravopis, k Chorvatsku místo nalezení a některé zvláštnosti, jako neústrojná změna koncového -ⰻⱏⰿⰻ a -ⱁⰿⰻ v -ⱏⰹ: ⱄⰻ ⰰⱁⱄⱅⱁⰾⱏⰹ ⱂⱁⱄⱅⱏⰹ (ř. 106). Kopítar a Preis původ bez rozpaku kladli do Chorvat. Písmo drobné, pravidelné, písmu evangelia u Grigoroviče dosti podobné. Vyskýtá se řecké ф, žádné ⱋ, než výhradně jen ⱎⱅ, ⱄⱛ co přetvor z ⱄⱐ. Ostatně docela bez příměsi cyrillice. (*Kopitar* Glagol. Cloz. Vind. 1836. *F. Donato Fabianich* Alcuni cenni sulle scienze etc. Venez. 1843. 8⁰. p. 45.)

8) *Zlomek evangelia u A. Mihanoviče v Cařihradě.* Dva pergamenové listy v malém kvartu, darované od Miny císařskému generalnímu konsulovi A. Mihanovičovi. Dle některých zpráv mají býti z evangelia Zografského. Zavírajíť v sobě z evangelia sv. Matouše kap. 5 a 6 necelé, na 124 řádcích. Po krajích a místy v textu přípisky a opravy cyrillicí od pozdějšího korrektora. Pravopis poněkud zvláštní: ⱎⱅ a ⱋ se střídá, ⱏ řídké, ⱏⰹ žádné atd. Přepis Otčenáše u V. Grigoroviče, celku cyrillsky u F. Miklošiče.

9) *Pergamenový list s úlomky druhého listu u V. Grigoroviče.* Písmo cele setřelé anebo smyté, tak že jen tolik rozeznati lze, že rukopis zdržoval v sobě duchovní řeči a náležel mezi rukopisy první doby. (Důkaz »ⰴⰻ ⱂⱃⰻⰴⱁⰵⱇⰵ ⰿⰾⱃⱁⰵ.«) Pochází z kláštera sv. Jana Rylského.

10) *Pergamenový list obřezaný u téhož*, nesoucí na sobě nedělní čtení z evangelia sv. Jana. Pochází z kláštera nebo chrámu Ochridského.

Dohromady *deset* rozličných památek, z nichž jen jedna, podpis kněze Jerisského, Jiřího, zjevnou známku vročení, t. léto 982, na sobě nese.

Hlaholský *zlomek poslání sv. Pavla*, přilepený na dešťku srbského nomokanonu (ze Skopje a původně z Peći) l. 1263, u A. Mihanoviče, sem-li náleží, či do druhého občasí, s jistotou nevím.

Památky cyrillské s příměsí hlaholice, pokudž mně povědomo, jsou tyto:

1) *Třináctero řečí sv. Řehoře Nazianského.* Rukopis pergamenový na 377 listech ve kvartu, v císařské bibliotece v Petrohradě. Vostokov již léta 1825, podav stručnou zprávu o něm, věk jeho položil do XI století. Nalezal se ještě l. 1276 v Novohradě, jakož z přípisu na konci šesté řeči (listu 252) vysvítá, kdež i dle vší podobnosti psán byl. Teprvé později nebožtík Petr Preis uhodil v něm na hlaholská

písmena, v textu do cyrillice vtroušená, počtem patery (ⰳ, ⰸ, ⱐ, ⱏ a ⱋ, poslední několikrát), a po něm V. Grigorovič, nahléd do něho l. 1847, také jednu z nich (ⰸ) spatřil. Okolnost tato a některé jiné nemylné znaky zřejmě tomu nasvědčují, že přepisován byl z rukopisu hlaholského, a sice od Rusa, nejpodobněji v samém Novohradě. (*Köppen* Bibl. Listy str. 85—91. *Köppen a Vostokov* Sobr. slov. pamjatn. str. 50.)

2) *Zlomky žaltáře s výkladem sv. Athanasia (domněle), předtím u metropolity Evgenia v Kyjevě, nyní u M. P. Pogodina v Moskvě.* Všeho 20 pergamenových listův ve kvartu, na nichž Ž. 96 a 97 celé, 85, 88, 95, 98, 102 a 103 necelé, dále hymny Deut. k. 32, 1 Reg. k. 2, Is. k. 26, a Habak. k. 3. Znalci, mezi nimiž Köppen, Kalajdovič, Vostokov, Kopítar a jiní, jednohlasně zlomky tyto XI století připsali. Přepisován v Rusku aneb aspoň od rodilého Rusa, a sice, jakž ze tří začátečných hlaholských písmen ⱍ, ⱋ a ⰶ, též z některých jiných znakův patrno, nepochybně z rukopisu hlaholského. Okázku z něho (Žalm 103, 1—11) vydal Kopítar. (*Köppen* Spisok p. 22—24. *Kalajdovič* J. Ex. str. 97. *Kopitar* Glag. Cloz. str. X. 41.)

3) *Žaltář s výkladem sv. Athanasia (domněle), v Bononii v bibliotece kanovníkův sv. Augustina u sv. Salvatora.* Rukopis tento pergamenový ve kvartu (počet listův mně známý není), psán jest od Josefa a Tichoty (druhá polovice, zdá se, od Běloslava) v hradě Ochridě ve vsi řečené Ravně za cáře Asěna, t. bez odporu za cáře Asěna prvního téhož jména, mezi 1186—1195, neboť druhý se již jmenoval i psal Joan Asěn (1217—1241), prostonárodně Kalojan, třetí Michael Asěn (1245—1258) atd. V něm na snímku lícní strany l. 143 (Žalm 87) u Silvestra čtyřikrát hlaholské ⱁ místo cyrillského, a na listu 157, ve výkladu Ž. 96, ve třech řádcích celá slova hlaholskými literami buď z ukvapení a nedopatření, buď naschválně a z rozmaru napsána, z čehož, jakož i z jiných půtahův a průvodův, zavírati lze, že přejat byl z rukopisu hlaholského. Ukázky z něho podali Dobrovský, Silvestre a Kopítar. (*Dobrovský* Inst. l. sl. 686 a XI. *Silvestre* Paléogr. T. 1. *Kopitar* Hesych. disc. p. 34—39.)

4) *Praxapostolář (t. nedělní a sváteční čtení) Ochridský u V. Grigoroviče.* Rukopis pergamenový ve kvartu, na začátku a konci necelý, úhrnkem listův 111, zdržující v sobě skutky apoštolské, epištoly a synaxář, a dle vší podobnosti do XII století padající. Pochází z chrámu sv. Klimenta v Ochridě, v kterémžto městě bez pochyby i psán byl. V něm, mimo jednotlivá porůznu se vyskytující hlaholská písmena, na

l. 13 půl stránky čili 15 řádkův (Act. 17, 4—7) a na l. 98 tolikéž něco přes půl stránky čili 15 řádkův (Eph. 4, 11—13, s kusem synaxáře) hlaholskými písmeny psány. Listové tito jsou ode dvou rozličných piscův: na prvním písmo hlaholské projevuje ráz ruky a péra cyrillštině zvyklejších, a užíváním spřežky -ⱁⱁ místo -ⱁⱛ, formy ⱑ m. ⰵ atd. se značí; na druhém hlaholice sličnější a plynnější, pronáši na sobě pravopisem i formou ráz jakoby původnější a starší. Možné tedy, že rukopis ten součástkami svými do rozličné doby, a sice poslední částkou do starší, padá.

5) *Praxapostolář macedonský aneb Strumický, v soukromných rukou.* Rukopis pergamenový ze schylku XII nebo začátku XIII století, ve kvartu, nyní 88 listův, bez konce a s mezerou čtyr sešitův čili 24 listův mezi sešitem 10 a 11 čili listem 80 a 81. Pravopisem a zvláštnostmi jazyka různí se velice ode všech mně známých cyrillských rukopisův. Přepsán, dle neomylných známek, prostředně nebo neprostředně z hlaholice. Na listu 72 vyskýtá se v něm hlaholitům vlastní slůvko сѧть (inquit) a na l. 81 hlaholské písmě ⱈ co číslo v tomto spojení: свѧтыхь ѡтьць :ⱈ:т: вь халькидонѣ, tedy místo :х: л: tak že písmo т co skratek místo тридесѧте položeno. V nynějším sepsání a snad i dříve jinde jmenoval jsem rukopis tento někdy praxapostolářem macedo-bulharským.

Podlé toho všech cyrillských památek této doby, v nichž přímės hlaholského písma, patero.

Pergamenové lístky cyrillské s přímėsí hlaholice, l. 1849 M. P. Pogodinovi dodané, zlomky to jakés *nábožné řeči*, do které doby padají, do této-li první, čili do druhé, posud nevím.

Neníť u mne pochyby, žeť i někteří jiní starší rukopisové cyrillští, v nichž žádné takové přímėsi hlaholských písmen není, z hlaholských přejímáni byli. Takovíto rukopisové prozrazují se mnohými zvláštnostmi i pravopisu i jazyka, jakž o tom níž na svém místě (č. 25) šířeji řeč bude.

Podlé těchto půtahův bych soudil, že i *rukopis Supraselský*, vydaný od F. Miklošiče ve Vídni 1851, přejat jest, jestli ne bezprostředně, alespoň prostředně z rukopisu hlaholského, aniž mne mýlí, že některé znaky (jotování souhlásek a н místo ь ve formách -ніє, na př. уьтєнніє) nesouhlasí. Mám za to, že se přejímání stalo někde v zemích mezi Tisou, Dunajem a Dněstrem, na půdě nyní buď výhradně, buď z většiny od Rumunův zaujaté, a sice snad již v X století. — O *žaltáři* *s výkladem sv. Theodoreta*, zachovaném v rukopisu XV století v Petrohradě (bibl. Rumjanc. CCCXXXIV), poznamenal Vostokov, že srovnalost jazyka s jazykem překladu Řehoře Nazianského v jistých staromluvech nasvědčuje jednomu a témuž překladateli obojího díla. Stálo by za to, vyšetřovati bedlivěji, nenaskýtají-li se v rukopisu tom, ačkoli již pozdním, v pravopisu a ve formách skloňování ještě některé sledy hlaholštiny? — O *Šišatoveckém evangelii* z druhé polovice XIII století tolikéž důvodně domýšleti se lze, že pošlo z hlaholského originálu: v něm mnoho starších aoristův, čtení вѣнимѣ místo цѣнимѣ, таѵѣѥ atd. Než i apostol Damianův 1325 v Šišatovci hlaholský původ, třebas jen prostředně, prozrazuje. — Přepis *žaltáře s výkladem sv. Athanasia*, rukopis bulharský XII—XIII století u Pogodina, také některé sledy hlaholštiny (нї místo їн atd.) na sobě nese. — Mnicha *Chrabra sepsání o písmenech* v rukopisu XV století na papíře ve kvartu, v bibliotece Moskevské duchovní akademie, zavírajícím v sobě Jana Exarcha knihy Šestodneví a Nebesa, zajisto přejato z hlaholice: neboť užívá v cyrillici písmen za čísla dle hodnoty jich v hlaholici, a ve výčtu písmen klade т na místě ѳ. — Grigorovič drží starý svůj Paremejník ve kvartu z kláštera Chilandárského za přepis z hlaholice. — Miklošič přičítá k rukopisům z hlaholice přepsaným, mimo již dotčené evangelium Šišatovecké, též *Antiochův pandekt* rkp. Vídenský a *dvě evangelia* mezi Kopitarovými. Budoucnost nám jistě větší počet takovýchto rukopisův odhalí.

14. Podlé obsahu možné postaviti *patnáctery* tyto památky do čtvera tříd. Tyto jsou: 1) Žaltář s výkladem (rukopisy dva, Evgenio-Pogodinův a Bononský); 2) Evangelium (rukopisy čtyry, Assemani'ův, Zografský a Grigorovičovy dva, z těch Assemani'ův perikopy, Zografský a Grigorovičův čtveroevangelium v sobě zavírá, čtvrtý, jakožto zlomek, neurčen); 3) Praxapostolář, t. nedělní a sváteční čtení ze skutkův a poslání apoštolských (rukopisy dva, Grigorovičův a Nejmenovaného, na ten čas u mne); 4) Řeči sv. Otcův (rukopisy tři, Clozův s řečmi sv. Jana Zlatoustého, Epifania a Athanasia, Petrohradský s řečmi sv. Řehoře Nazianského a zlomek u Grigoroviče). Mimo to ještě abeceda bulharská v Paříži a podpis kněze Jiřího v listině řecké, jakožto zvláštnosti vně těchto tříd stojící.

15. Co se příměsi *hlaholských písmen*, *slov*, *řádkův*, anobrž *celých postávek v cyrillských rukopisech* dotýče, mám za to, že nepovstala pouze tím, žeby ruka piscův hlaholskému psání byla více

uvykla, nežli cyrillskému, tak žeby jim bezděčně do onoho byla zabíhala, kdykoli méně dbali a pozorní byli, nýbrž že se to dálo z rozličných příčin, jednak, jmenovitě u Nebulharův, buď z nedopatření a ukvapení, při přenášení hlaholice do cyrillice, jako při Řehořovi Nazianském, buď z naschválního napodobení květovaných začátečných písmen, pro necvičnost a nezběhlost v cyrillských, jako při žaltáři Evgenio-Pogodinově, jednak též, zvláště u Bulharův, z rozmaru postranních pomahačův, přepisovatelům nevidky a nevědomky do díla sahajících. Tak popsal Běloslav bratru svému Josefovi stránku žaltáře na listu 105, a později dopsal ostatek žaltáře od žalmu 77 na listu 120 sld. Ovšem cyrillicí: než nemohli-li jiní totéž učiniti hlaholicí?

16. Na obrat *v rukopisech hlaholských cyrillská slova* na kraji a v květovaných začátečných písmenech, jako v evangelii Assemani'ově, a někdy celé kusy, jako v evangelii V. Grigoroviče list se začátkem sv. Jana a v Zografském synaxář, samy o sobě ještě nedokazují toho, žeby rukopisové tito neprostředně z cyrillice přepsáni byli. Jedny i druhé mohou býti pozdější přípisy a vstavky, jakož to o přípisech na kraji v evangelistáři Assemani'ově Kopitar ujišťuje: a byť i souvěké byly, jakož týž zpytatel o slovech v začátečných písmenech tamže pokládá, svědčilyby jen o současném užívání obojího písma, hlaholského i cyrillského, v tom městě neb okolí, kdež rukopis psán jest. Známky přepisování z cyrillice do hlaholice, určité a nemylné, pro první starou dobu nám ještě scházejí (o přepisování samém, že se dálo, nelze pochybovati): pro druhou jsou mnohem dostupnější, ale i mnohem menší platnosti.

17. Abychom na otázku: co z vyčtených těch památek první doby strany *věku* čili *stáří hlaholštiny* vyplývá? určitěji odpověditi mohli, musíme ještě jednou zřetel k nim nazad obrátiti. Pravdať, jsou mezi nimi, a těch jest větší díl, ješto žádného vročení ani jiných časových udání neposkytají, tak že jejich věk pouze paleograficky, dle přiměřování k jiným památkám, ceněn býti může. A však dva z nich mají výslovné označení věku: písemnost Solunská nese vročení 982 a žaltář Bononský udává panování cáře Asěna, totiž dobu 1186—1195, jakž nahoře šířeji doloženo. K těmto dvěma mezníkům přidáme teď třetí, neméně důležitý. Léta 1047 byla v Novohradě, v Rusku, pro knížete Vladimíra Jaroslaviče přepsána kniha Prorokův, jejíž pisec, pop Upír Lichý, v přípisu na konci mezi jiným poznamenal, že ji přepsal „ис коуриловицѣ,“ kterýžto jeho přípis ve dvou přejmech

XV století v Petrohradě a Trojické Sergiově Lavře věrně opětovaný se zachoval. (*Vostokov* Ostrom. evang. str. II—III.) Na oce jest, že výraz „kurilovica,“ česky „cyrillice“ znamená (nikoli knihu, nýbrž) abecedu Kyrillovu, a žeby byl zbytečný, smyslu prázný, kdyby tehdáž nebylo stávalo i necyrillice, následovně hlaholice, z níž se rovněž přepisovalo. Pravost výkladu tohoto pojišťuje se nad míru případně tím, že, jakž jsme viděli, tu samou dobu, totiž asi v přepolení XI století, řeči Řehoře Nazianského a žaltář s výkladem Evgenio-Pogodinův skutečně z hlaholice, a sice první dle vší podobnosti v Novohradě, přepsáni byli. (Věk těchto dvou rukopisův oceněn od Vostokova již tehdáž, když se o hlaholských písmenech v nich ještě nic nevědělo.) Mámeť tedy dobu 982, 1047 a 1186 historicky pojištěnou, pevný základ všeho. Stáří Pařížské abecedy (XI—XII století) dosti bezpečně posuzovati lze dle latinských liter, jimiž tam jména hlaholských písmen připsána. O ostatních památkách, jmenovitě o trojím evangelii, Vatikanském, Grigorovičově a Zografském, jakož i o apostolu Ochridském, vůbec jen tolik řečeno býti může, že ničeho na sobě nepronášejí, ni zevnitřním lícem písma a blánky, ni vnitřní povahou pravopisu a jazyka, což by jen poněkud proti vyměřené jim od znalcův době X—XII století svědčilo.

18. Přesvědčivše se, že písmo hlaholské v druhé polovici X století v Macedonii, jmenovitě v Jerissu, oblíž Solunu a klášterův Athonských bylo již známé a užívané, nemůžeme si nevzpomenouti slovanských prvoučitelův, Cyrilla a Methodia, pošlých ze Soluna, a pomocníka jejich Klimenta, rodilého Bulhara, naposledy biskupa Velického, v krajině Dragovičův a Sakulatův, ležící severně od Soluna a hory Athonské. Zdeť především domněnky, jakoby Cyrill a Method vynálezci obojího písma, cyrillského i hlaholského, byli, jakožto výslovným historickým svědectvím na odpor čelící, zjevně odsvědčiti se musíme. Nejstarší jejich životopisec, nemýlím-li se, sám Kliment, výslovně dí, že Cyrill, chystaje se do Moravy a dověděv se, žeby Slované neměli písma, již v Cařihradě o sestavení abecedy a překlad evangelia se zasadil. Slova jeho, předůležitá, jsou: **и рєчє царь: вѣмь тє троудна соуща, фїлософє, нь потрѣба ѥсть тєбѣ тамо ити. сїю бѡ рѣчь нєможєть инь никтожє исправити, ꙗкожє ты. ѡтвѣщавь жє фїлософь: и троудьнь сыи и больнь тѣлѡмь, сь радостїю идоу тамо, ащє имають боуквы вь ѥзыкь свои. глагола жє царь кь нѥмоу: дѣдь мои и ѡтьць мои и ины мнѡѕи, искавшє того, нѣсоуть ѡбрѣли, то како азь могоу то ѡбрѣсти?**

фїлосѡфь жє рєчє: то кто можєть на водоу бєсѣдоу писати, и єрєтичьско имє сєбѣ обрѣсти? ѡтвѣщꙗ ємоу пакы царь и сь варьдою оуємь своимь: ащє ты хощєши, можєть сїє тєбѣ богь дати, ижє и даєть вьсѣмь просєщїимь бєꙁ соумнѣнїа и ѡтврьꙁаєть тлькоущїимь. шьдь жє фїлосѡфь, по прьвомоу ѡбычаю на молитвоу сє наложи и сь инѣми поспѣшникы. вьскорѣ жє є ємоу богь ꙗви, послоушаѥ молитвы своихь рабь. и абїє сложи писмєна, и начєть бєсѣдоу писати єваггєльскоу: испрьва бѣ слово, и слово бѣ оу бога, и богь бѣ слово и прочєє. (Viz Život sv. Konstantina kap. XIV str. 19.) Mnich Chrabr, jehož věk do poslední doby panování cáře Simeona (zemř. 927) padá, když, jakž sám dokládá, ti, ježto Cyrilla a Methodia viděli, ještě živi byli (сѫть бѡ єщє живи, ижє сѫть видѣли ихь, гр. Mosk. z *hlaholice* přepsaný), toho dotvrzuje i doplňuje, pravě, že toto od Cyrilla pro Slovany přistrojené písmo bylo vlastně řecké, jen čtrnácte novými písmeny pro Slovany rozmnožené (и сътвори имъ писмєна три дєсѧтє и осмь, ѡва оубѡ по чиноу грьчьскыхъ писмєнъ, ѡва жє по словѣньстѣи рѣчи, tamže); a jakož již on tuto Cyrillovu abecedu nazývá slovanskou, nikoli bulharskou, tak všecka století, všecky země a všickni národové po něm totéž činili, užívajíce názvův „cyrillice“ a „azbuka slovanská“ jakožto souznačných. Mělť Cyrill, ačkoli dokonalý Slovan, a však z rodu řeckého (Ῥωμαῖος τὸ γένος), bez pochyby blízký příklad gotického a koptického písma, tolikéž na základu řeckého sestavených, před očima, jehož on přirozenou náchylností raději následoval, nežli vzorův docela cizích, sobě i spolupracovníkům svým mnohem těžších, na př. iberského, armenského atd.

19. Naproti tomu o Klimentovi, biskupovi Velickém, vynesl smělý cestovatel V. Grigorovič l. 1847 svědectví na jevo, kteréž domněnku, žeby on původce tak nazvané bulharské abecedy býti mohl, přirozeně vzbuzuje. Svědectví toto vzato z kratší legendy řecké o Klimentovi, nalezené v rukopisu XIII století v Ochridě, a však již dříve se Službami tak zvaných sedmipočetních slovanských Svatých v Moskopoli v Albanii (1746. 4^0) tištěné. Zní pak slovo od slova: *ἐσοφίσατο δὲ καὶ χαρακτῆρας ἑτέρους γραμμάτων πρὸς τὸ σαφέστερον ἢ οὓς ἐξεῦρεν ὁ σοφὸς Κύριλλος*, t. dle překladu G. Curtia: excogitavit etiam alias literarum formas, quae praeberent majorem perspicuitatem, quam quas sapiens Cyrillus invenerat, aneb česky: vymyslil pak i jiná znamení písmen, by zřetelnější byla, nežli ona, jež byl moudrý Cyrill vynalezl. (Viz Příměnek k úvodu.) Podlé toho legendista, jakž my mu rozumíme, připisuje sv.

Klimentovi skutečně vynalezení nového písma pro Bulhary, nikoli pouhé přejinačení cyrillského, jakéhož v Bulharsku ani sledu není: neboť pozdější bosenskou čili františkánskou cyrillici (v rakouských vojenských hranicích ji prý zovou „tureckými písmeny“) sotva kdo bulharskému sv. Klimentovi bude připisovati chtíti. Dále i to patrno, že legendista opravdu hlaholici míní, ačkoli jí výslovně nejmenuje, proto že žádné jiné slovanské abecedy v Bulhařích užívané není a nebylo. Stávaloť tedy v okolí anebo aspoň v klášteru, v němž legendista žil a psal, podání (traditio) o sv. Klimentovi co vynálezci nového písma pro Bulhary, a sice hlaholice. Proč ji legendista zřetedlnější než cyrillskou jmenoval, kdoby to uhodnouti mohl? Jemu se snad tak zdálo: anebo snad mínil ráznější, očitější, původnější. Nuže již vizme, čím se pravdivost tohoto podání buď podporuje, buď vyzdvihuje. Podání legendisty podporuje se následujícími okolnostmi: a) Místa a časové se shodují: Kliment byl prvním biskupem bulharským z národu bulharského, žil od 886 do 916 v západním Bulharsku, v Albanii a Macedonii (Ochridě, Děvoli, Velici), podjímal se osvěty národu a sám se spisováním knih zanášel. V jeho pastýřském obvodu aneb aspoň na blízce nacházíme nejstarší zbytky hlaholštiny, sahající až do r. 982 nazpět. b) Spořádání hlaholice, jakéž v nejstarších rukopisech pozorujeme, není starší, nežli cyrillice, nýbrž jest patrné napodobení této. Užívání písmen za čísla ovšem rozdílné: ale jména písmen tatáž, a snaha vyrovnání znakův co do počtu cyrillským dosti zřejmá (viz níž č. 20). c) Stejnost překladu biblických knih, evangelia, apostola a žaltáře, v rukopisech cyrillských i hlaholských, tak že uchýlky jen za naschvální změny a opravy jmíny býti mohou, novou sice recensí textu, nikoli však nový překlad působící. d) Určení těchto nejstarších knih hlaholských, jakž z obsahu a spořádání jich patrno, pro vyznavače řecké víry; z čehož následuje, že i spořadatel jich údem byl řecké církve, nikoli římské. Teprvé snad později byly knihy tyto, jak se zdá, v Macedonii a ostatním Bulharsku puštěné, v Chorvatech a Dalmatii dle spůsobu římské církve upraveny a od vyznavačův římské víry výhradně přisvojeny, tak nicméně, že starý překlad biblických knih, vyjma změnění některých míst dle vulgaty a přistřižení jazyka dle domácího nářečí, v celosti zůstal neporušený. e) Jméno abecedy, jenž se jmenuje v rukopisu Pařížském *κατ᾽ ἐξοχὴν bulharská*, a snad i v bulharském seznamu národův a jazykův v rukopisu u mne a V. Grigoroviče: „pravoslavnych język jesť pęť, i imąť tri knigy (t. písmena), gr’č’ska, iverska i bl’garska.“

(Viz Slov. Starožitn. str. 997.) Jménu nasvědčují bulharismy, jako ⰾⰵⰶⰵⰿⱏ, ⰸⰾⰵⰸⰵⰿⱏ, ⰾⰵⱂⰵⰿⱏ atd. místo ⰾⰵⰶⱏ ⰿⱏ atd. v nejstarších rukopisech hlaholských a z nich pošlých cyrillských. f) Zvláštní úcta nejstarších hlaholitův k biskupovi Klimentovi, jevící se v tom, že jméno jeho v synaxáři evangelia Assemani'ova zasvěceno, zároveň se jmény sv. Cyrilla a Methodia. Toto všecko velmi spůsobnéť jest ku podpoře podání řecké legendy o vynalezení bulharské abecedy od sv. Klimenta; než nepodává předce žádné jistoty. S druhé strany podání tomuto odporují mnohé vážné okolnosti. Především diviti se musíme, že bulharský mnich Chrabr, svědek tak blízký a dobře zpravený, jednaje zúmyslně o abecedě slovanské, o Klimentovi a jeho hlaholici žádné zmínky nečiní, nechceme-li sem obraceti slova jeho, *„že se slovanská písmena ještě pořád ustrojují čili upravují, a že snáze jest později měniti, nežli ponejprvé stvořiti,“* kteráž však, mním, přirozeněji jen na lehké změny a opravy v cyrillské abecedě, jako ь místo ъ u Srbův, ы místo ъı, ѧ místo ѫ atd. slyšeti se mohou. Divno i to, že, jakž dotčeno, ve starším a obšírnějším životopisu řeckém téhož svatého, vydaném v Moskopoli (1741. 4⁰.), ve Vídni od Pamperea (1802) a tamže od Miklošiče (1847) ani slova o tom vynálezku se nenachází. Dále těžko věřiti, žeby týž Kliment, kterýž nám odjinud co nerozlučný společník a horlivý ctitel obou našich prvoučitelův, Cyrilla a Methodia znám jest (viz starší legendu řeckou u Miklošiče rozd. XXII a Klimenta chvalořeč v Památk. dřevn. Písemn. 1851), něco byl předsevzal, cožby nikoli ke zvelebení, nýbrž spíše k umalení zásluh a slávy jejich bylo směřovalo. Naposledy ve spisech sv. Klimenta, ačkoli dílem v dosti starých rukopisech, zvláště v Rusku, zachovaných, nic se nenachází, cožby hlaholský jejich původ aspoň poněkud prozrazovalo. Pročež za to mám, že zpráva ta, na pouhém podání založena, co se týče osoby sv. Klimenta, rovněž jest nepevna, anobrž nedůvodná a mylná, jako podání Chorvatův o sv. Jeronymovi co otci a původci hlaholice. Jedna druhé naproti položena jest: jedna druhou vyzdvihuje. Poněvadž ale hlaholice, podlé svědectví pozůstalých památek, v X—XII století byla v Bulhařích skutečně známa a užívaná, nadto i spořádání písmen a pravopisu v těchto památkách zevrub bulharskému nářečí jest přiměřené, připouštím, že upravitel této bulharské hlaholice byl buď rodem buď sídlem Bulhar, a sice duchovní, snad někdo z učedlníkův oněch sedmipočetních svatých, kteříž se po vichřici moravské do Jihoslovan utekli, anebo, a to podobněji, nějaký v duchu jiné školy pracující tichý horlitel a obnovce (reformator). Zdá se, že muž ten, buď kdo buď, jméno své zoumyslně do husté, neproniklé tmy zahalil: pročež jej napotom prostě *bulharským hlaholitou*, pro rozdíl od chorvatského, jmenovati budeme. Tím se, jakž patrno, nezamezuje možnost přejetí živlův bulharské hlaholice z Chorvat a tak ani prvost chorvatské hlaholice.

20. V předešlém rozdílu jsme zběžně podotkli, že v upravení hlaholice, jakéž v nejstarších rukopisech bulharských nacházíme, pozorovati známky věku Cyrilla a Methodia pozdějšího a napodobení cyrillice: důležitost věci žádá, bychom o tom zde porozvinutěji řeč učinili. K takovýmto půtahům novějšího, teprvé asi do X století náležícího spořádání bulharské hlaholice počítáme, mimo jiné: a) Složité ⱏⰹ t. vlastně Jer-Iže, místo ⱏⰺ t. Jer-I, tak že figura se jménem v odporu, ješto v cyrillici naopak shoda. b) Jméno Uk (místo Yk, jako latinské Upsilon místo Ypsilon), přenešené od prostého Yku, kteréž Pařížský abecedník na místě ⱆ po ⱉ má, kamž i náleží, na složité ⱆ. To se dobře hodí pro cyrillici, kdež v оу skutečně Yk ү, nikoli ale pro hlaholici, v níž ⱆ složeno z dvojího Onu ⱁⱁ. Anobrž samo značení prostého zvuku *u* svaznicí v hlaholici tak přirozené není, jako v cyrillici, jelikož tato z řečtiny přejata, v níž *ου*, ona nikoli. Možné však, ba podobné, že ⱛ v obyčejné své podobě jest pouhý odštipek z ⱆ, t. druhá, pravá půle této. (Viz Zákl. pís. rozd. 10 a 11.) c) Svaznici ⱋ, z cyrillského щ skrojenou, t. s jedním kroužkem co podstávkou, očitě z т, nikoli z hlaholského ⱉ, sic by dole dva kroužky byly. d) Písmě ⱇ, povstalé z ⱚ místo ф užívaného, což se již ve velmi starých rukopisech cyrillských nachází. Naopak psáváno v těchto ф místo ⱚ. e) Písmě ⱑ na místě cyrillského ѣ: toto, podobou i zvukem armenskému Ječ rovné, právem za *ě* platí, v onom se již výchylné, pouze některému okolí vlastní vyslovení *ia* obrazně zračí f) Užívání písmene ⰼ za *dj*, dle novějšího vlaského vyslovení římského *j*. g) Jotování nosovek ⱗ a ⱙ, proti soustavě, ješto se ve hlaholici ⰵ nejotuje, a místo ꙗ buď ⱔ buď ⱑ užívá. h) Užívání dvojího Jeru ⱏ a ⱐ, zajisté mimo potřebu nářečí té země a doby, a proto velmi nedůsledně. Ve všem tom, zdá se mi, patrna jednak snaha bulharského hlaholity, vyrovnati se jak počtem písmen, tak i skladbou jich a pravopisem cyrillici, jednak též i nedostatečnost síly k dostižení vzoru. Z nechání písmenům ⰵ, ⰼ, ⰶ, ⱃ, ⱁ, ⱆ, ⱏ a ⱐ starého směru, od pravice k levici, vedlé jiných již obrácených: ⱎ, ⱃ atd.,

jeho viniti nechceme: mohloby starší býti. Jak dalece ostatní vady a nedostatky staršího, kořenného hlaholského písma, buď již chorvatského nebo jiného, se týkají, pro nedostatek památek posuzovati nelze: novější chorvatská hlaholice ovšem některé z nich společně s bulharskou sestrou nese. (Srv. zákl. pís. rozd. 10, 11 a 15.)

21. Ptá-li se kdo, co bulharského hlaholitu pohnouti mohlo, aby po Cyrillovi a vedlé cyrillice novou abecedu Bulharům svým sestavil, a zdaliž ji cele novou vymyslel anebo snad nějaké starší použil? musíme svou čírou nevědomost v té straně vyznati. Snad že chtěl Bulharům svým, příkladem některých jiných východních národův, majících dvojího spůsobu písmo, *obecné* čili *světské* (vulgare) a *posvátné* čili *chrámové* (hieraticum, hierogrammata, literae sacerdotales, antiquae, primae, *στοιχεῖα ἱεϱατικά, ἀϱχαῖα, πϱῶτα,* Dêvanâgari, u Egyptčanův, Indův, Tibetčanův, starých Chaldeův atd.), vedlé obecného, z většiny řeckého písma, jiné pro posvátné potřeby zříditi, čemuž poněkud nasvědčuje, že V. Grigorovič v jednom řeckém evangelii z X století v Ochridě nalezl na kraji devět písmen, hlaholským z částky podobných, s nápisem: *ἱεϱοῖς χαϱακτῆϱσι.* Snad že v zemi, v níž pastýřský úřad konal, u Bulharův svých, již nějaké starší, jiným málo známé písmo zastihl, jež zachovati vidělo se mu záhodno, pročež je dle soustavy cyrillice rozmnožil a s touto v rovnost uvedl. Toto starší písmo mohlo původně, jakž aspoň mysliti lze, náležeti buď některému národu thrackému, Macedonům, Epirotům, Illyrům atd., buď Bulharům vlastně tak řečeným (plemene severského čili uraloaltaiského), buď Slovanům samým, jimž Chrabr již před Cyrillem tak zvané řezky čili měty (odkudž mětelník, notarius) čili čerchy (čáry, čerky, črty) připisuje. Vedlé Dragovičův seděli v Macedonii Sakulati, soujmenovci a bez pochyby příbuzníci oněch Sakulův čili Sekelův v Sedmihradsku (budiž že se Sakulati poslovanili, aneb Sakuli odslovanili, aneb naposledy že jedni nebo druzí cizí jméno na sobě nesou), kteříž dle některých starých svědkův zvláštního písma užívali, ačkoli to, což se za písmena sakulská (sekelská) vydává, jakož i nedávno na jevo vynešené arnautské písmo, hlaholici, vyjma několik liter, se nepodobá. Tak zvaná abeceda hunská, Attilovi, ovšem nedůvodně, připisovaná, s naší jen v tom se sjednává, že také z kroužkův a přímek složena: ostatně ve všem se různí. Mně se aspoň nepodařilo uhoditi na starší písmo, k němuž by hlaholské vůbec asi v tom poměru příbuznosti stálo, v jakémž na př. gotické, koptické a cyrillské k řeckému: neboť

podobnost jednotlivých liter, kdo ji dychtivě hledá a kvapně přijímá anebo dokonce uměle vynucuje, snadno všudy nalezne. Platí zde o abecedách naposledy totéž, co o jazycích, že všecky jsou více méně příbuzny, byť i nevšecky jedna pode druhou, v poměru dcer k matkám, nýbrž větším dílem jen vedlé sebe, v poměru sester, stály. Na obrat a v odpor tomuto vyvozování ze staršího písma by se z podoby hlaholských písmen, z jejich pravidelného vyvíjení ze dvou prvkův, prostého kroužku a jednoduché přímky, umělým jich násobením, spojováním a obracením (o čemž viz Zákl. pís. rozd. 10), dosti tvárný důvod vésti mohl, že abeceda ta jest z brusu nové, soustavně utvořené dílo přemyslného ducha. — Než to všecko naposledy pouhé jsou domysly a domněnky, bez historického základu žádné jistoty nepodávající. Starší a rozšířenější podání, ovšem jen podání, vede do Chorvat, co do prvotní vlasti a kolébky hlaholice: pročež spravedlnost velí, zastaviti se u něho s příslušnou šetrností a vzíti je v bedlivé uvážení.

22. Podání o původu hlaholice svědčí, jakž jsme viděli, na jednu i druhou, t. na bulharskou i chorvatskou stranu. Důkaz to, že pravý původ hlaholice již tehdáž ani Bulharům ani Chorvatům s dokonalou jistotou znám nebyl, a že se oba snažili odvozovati ji od slavného a svatého muže. Rozhodných důvodův zapodobno hledati jinde. Budeme-li pouze vážiti památky před rukama jsoucí s ohledem na jich stáří, padne převaha bez odporu na stranu Bulharův. Tito zajisté mohou se skutečně vykázati památkami *jistého vročení*, padajícími mezi 982—1196, čehož na ten čas u Chorvatův není. Než jsou jiné neméně vážné okolnosti, na chorvatskou stranu příznivé svědectví vydávající. Přehledněmeť je po různu. a) Ačkoli vročené (datované) památky chorvatské, pokud víme, teprvé do XIV století padají, však nicméně nelze pochybovati, že někdy stávalo mnohem starších a že podnes mezi nedatovanými mnohem starší skutečně se nalezají. Zákon Vinodolský přepsán z originálu l. 1280 zhotoveného; žaltář Mikuláše Rabského, psaný l. 1222, dokládá se originálu velmi starého (třebas po 880—890); a mezní listina Istrianská l. 1325 (v Arkivu jugosl. 1852 kn. II.) vzpomíná ze jména hojný počet listin od 1025 do 1271, o nichž se domýšleti lze, že byly nejen latinsky, ale i chorvatsky t. hlaholsky psané. (Viz níž rozd. 36.) Tím spůsobem bychom byli s Bulhary téměř na rovni. b) Rozšířenost a zakořeněnost hlaholice v Chorvatech, zvláště v krajině od říčky Raše až do Krky, v částce Istrie, v biskupství Seňském, Modrušském a bývalém Ninském, na

ostrovech příležících, Osoru, Krce, Crěsu, Rabu, Pasmanu, Pagu atd., kdež nejen k církevním, ale i ke světským potřebám užívána byla, a kdež se nejrozmanitější památky, občanské zákony, listiny, psaní, náhrobní a chrámové i jiné nápisy atd. hustěji než jinde zachovaly. Takového obecného a stálého užívání hlaholice v Bulhařích ni sledu ni památky. c) Hranatý tvar písma, převaha přímočárnosti, spůsob psání, t. spojování čili raději slívání písmen nahoře i dole, jakoby mezi dvěma čárama anebo do rámce, vidí se býti starší, z doby vyrývání písmen na dřevěných dešťkách a kamenných plochách pocházející. Tak i ona dvojčárná, tak zvaná *bílá* (u Francouzův *blanches*) písmena mají svůj prvovzor anebo svou rovni v některých nápisech staroitalských. Naproti tomu okrouhlost bulharské hlaholice zdá se náležeti k době, když již pérem a štětcem na blance psáváno a malováno, což u Slovanův před obrácením na víru křesťanskou místa nemělo. V setření hran a točení kroužkův možné podhlédati vplyv Basilidianův a jiných tajnopiscův, totéž s literami řeckými a jinými činících. Mnohá písmena jsou v chorvatské podobě prvovzorův a matek svých skutečně bližší, nežli v bulharské, np. chorvatské Vědi a Dobro latinského U a dole otevřeného D bližší, nežli bulharské Ⰲ a Ⰴ atd. V této straně od domnění B. Kopitara, A. Schmellera a J. Grimma, připisujících bulharským hlaholkám právě pro jejich okrouhlost vyšší stáří, daleko se vzdaluji. d) Menší počet písmen v chorvatské hlaholici vidí se býti důkaz větší jednoduchosti a tím i vyššího stáří. Abecedy se zdokonalují a doplňují v delším prodlení času. Tak se dovršila někdy řecká, povstavši z fenické, tak snad i bulharská, vyšedši z chorvatské. Tím vším se nevylučuje zpátečný vplyv bulharské hlaholice na matku chorvatskou. Jedno i druhé padá do rozdílných časův. — Přiznáme se, že všecko toto na ten čas spůsobno a postačitelno pouze k dokázání možnosti, nikoli skutečnosti: tato závisí konečně na vynešení na jevo očitě přesných písemných památek anebo aspoň výslovných svědectví. Těch tedy hledati a v naději očekávati sluší.

23. Na tomto místě nemůžeme docela mlčením pominouti nejnovější domněnky o vzniku hlaholice, předložené od učených Rusův I. Iv. Sreznevského, S. N. Palauzova a V. Grigoroviče. Tresť úsudku Sreznevského stavuje se na tom, že hlaholice jest plod IX—X století, něco pozdější než cyrillice, a sice nejpodobněji bulharských sektářův čili kacířův, jmenovitě Bohomilův. (*Sreznevskij* Drevnija pis'mena slavjanskija, v Žurn. Min. prosv. 1848. Jul' Otd. II. str. 18—66, zvláště

60—61, srv. 1852. Mart Otd. II. str. 163—164, též *Palauzova* Věk Simeona 1852. str. 129—130.) Tutéž myšlénku určitěji pronesl Palauzov. „Podlé všech okolností, dí on, nelze nezavírati, že abeceda ta původ svůj vzala v Bulharsku a odsud do Dalmat byla přenešena, jakž sám chod jejího rozšíření od východu na západ ukazuje. Po Cyrillovi a Methodiovi začali se objevovati v Bulhařích kacíři. Nechtíce přijmouti abecedy z řecké sestavené, snadno mohli vynalezti jinou. Jsouce utiskováni a pronásledováni v Bulharsku kacíři tito pomalu uchylovali se do Srbska a Dalmat. Ostatkové jich zachovali se zde dlouhý čas a kacířská abeceda (eretičeskaja azbuka) jich zůstala do naší doby. Odtud se přestěhovali snadně na ostrovy adriatského moře i do samých Vlach, a s nimi spolu i abeceda.“ (Věk Simeona str. 130.) Od této domněnky odstupuje znamenitě V. Grigorovič: onť bulharským těm odštípencům, sektářům a kacířům, Bohomilům, Babunům a Patarenům, přičítá jen zachování hlaholského písma v Macedonii a rozšíření v Chorvatech, samo pak vynalezení čili raději upravení a uvedení mezi Jihoslovany připisuje sv. Cyrillovi. Totiž Cyrill, prý, v čas svého vyslanství do Kozar, dle svědectví tak zvané pannonské legendy, našel (ok. 857) v Chersoně v Tavrii Rusy, mající evangelium i žaltář ruskými literami psané, vyučil se zde písmu tomu a příbuznému své materštině nářečí, i přenesl obě ke Slovanům na jihu a západě. (Viz Život sv. Konstantina kap. VIII.) Písmo to jest hlaholice. Po smrti jeho Method, opustiv hlaholici, přistrojil řecká písmena, rozmnožená z hlaholice, pro Slovany. Toť jest známá slovanská, nevlastně zvaná cyrillská abeceda. Tvrzení to podporuje se, prý, výrazy v synaxáři apostola Ochridského o Methodiovi a ve službě SS. Cyrilla a Methodia. (*V. Grigorovič* O drevnej pis'mennosti Slavjan, v Žurn. Min. prosv. 1852. Mart Otd. II. str. 152—168.) Neníť zde místa, vcházeti do obšírného rozboru domněnek těchto; povím, co o tom soudím, zkrátka. Při hlaholštině na bulharské sektáře a kacíře pomysliti bylo dosti případné — časové a místa se dobře shodují — zdaliž důvodné a pravé, o tom pochybovati lze. Rodiště a hlavní rejdiště Patarenův čili, jakž na západě slouli, Katharův, padá ovšem v X století do jižní Macedonie a blízkých okolí — země Dragovičův, v níž Velica a Strumica, města Melenik pod Peruňhorou, Gorica nad řekou Děvolí oblíž Ochridu hlavní jejich sídla — odkudž časně, totiž v X a XI století, do Bosny, do Dalmat a Chorvat, do Slavonie, do Uher, do Vlach, do Francie, do Němec, až i do Anglicka se rozšířili, kdež podlé rozdílu zemí města a hrady Dlmno čili Duvno, Trogir, Požeg, Mediolan, Tolosa atd. za hlavní stanoviska a sbory jim sloužily. Příbuzní jim Bogomili, postupníci bulharského popa Bogomila jináč Jeremie (kv. za cáře Petra I. 927—968), tolikéž Pavlikiani, z manichejských Evchitův pošlí a od císaře Jana Cimiska z Asie do okolí Filippopolského v Thracii převedení (970), měli, zdá se, více k východu, v poříčí Marice, svá sídla. Západní Katharové ve Vlaších a Francii považovali sami Bulharsko za kolébku a nejčistší studnici svého učení, pročež od jiných jmenováni byli Bulgari a Publicani (t. Pavlikiani), a dva jejich známí biskupové na západě, totiž „papa Nicetas“ 1167 a „episcopus Nazarius“ 1180—1200, přišli z Thracie a Albanie, onen z Cařihradu, tento z Gorice, do Vlach a Francie. Vědomoť i to, že samověrci tito zevnitř tvárně a pokrytsky se měli, zjevně a před světem křesťanskou bohoslužbu (na začátku XIII století měli dva chrámy v Cařihradě, jeden řecký, druhý latinský), ve skrytu své zvláštní obřady konajíce. — A však s druhé strany domněnka, žeby Katharové a Bogomili buď vynálezci, buď zachovatelé a rozšiřovatelé hlaholice byli, jest bez průkazu a na žádném ani zevnitřním ani vnitřním svědectví se neopírá. Historie těchto kacířův jest světlá, učení jich známé, mnohé spisy jejich zachovány: ve všem tom o nějakém jejich zvláštním písmě ani zmínky, jakož naopak v památkách hlaholice ani stebýlka odchýlení se od učení církve. Těžko věřiti, žeby papež Innocent IV léta 1248, tedy třidceti a dvě léta po smrti Innocentia III, tohoto neohroženého hromitele a vykořeňovatele Katharův ve všech jejich skrýších, zvláště v Chorvatech a Dalmatii, „kacířskou abecedu“ těchto ve své bulle k biskupu Seňskému byl tak ochotně schválil a z knih jí psaných bohoslužbu povolil. Co se pak tkne svědectví legendy o ruském písmě a překladu, nalezeném od Cyrilla, myslím, že to důvodně jen na Varjaho-Rusy v Tavrii a gotické písmo slyšeti lze: jakož ani ve slovích synaxáře a služby smyslu toho, jenž se do nich vnuceně vkládá, nenacházím, k nepevnosti jich, strany původu a času, ani nehledíc. Trpkéť a protimyslnéť věru jen pomysliti, žeby Method sám slávu bratra svého, ač mladšího, však mnohem učenějšího a již zvěčnělého, byl zatemniti usiloval, opovrhna jeho slovanská písmena a podmítna svá řeckoslovanská. Věci tak důležité a při tom temné nikdý výrokem jednoho nebo druhého postranního svědka, nýbrž souhlasem výpovědí všech pravých svědkův rozhodovati se musejí. Táž legenda praví jinde, že Cyrill teprvé později, po navrácení z Tavrie, v Cařihradě slovanské písmo vynalezl, seznav z ust samého císaře, že Slované ještě žádného, ku psání svatých a bohoslužebných knih spůsobného písma nemají; souvěký mnich Chrabr svědčí, že to písmo bylo sestaveno na základu řečtiny: s tím souhlasí, co papež Jan VIII, biskup Ganderik, jenž Cyrilla osobně znal, bezjmenný Korutanec a Jan Exarch bulharský, živší na samém začátku X století, o novosti písma a překladu slovanského poznamenali. Proti takovýmto ryzím svědectvím jest ono obtlumočení nesrozuměných a křivě pojatých slov legendy o Cyrillovi v Tavrii v chronografu Rumjancově z XV století pouhý dým a pára.

24. Odměsivše všecko, co se počtu a posloupnosti, jmen, tvaru a podoby, vyslovení a platnosti, hodnoty číselní a jiných případkův písmen týče, do rysu písemnice, obrátíme zde s obzvláštní bedlivostí pozornost svou k ohledání výhradních známek hlaholštiny v potahu k cyrillštině, co se tkne pravopisu, jazyka a samého překladu knih. Dříve však se ještě u *obecného jména* toho písma něco málo pozastaviti musíme. Zdeť hned u vstupu nacházíme velikou temnotu, nesrovnalost a nepevnost. V řecké legendě žádného jména písmu tomu se nepřikládá. V rukopisu Pařížském slove „abecenarium *bulgaricum*,“ s čímž výraz v uvedeném nahoře výčtu národův: „pravoslavnych język jesť pęť, i imąť tri knigy (t. písmena), gr’č’ska, iverska i *bl’garska*,“ souhlasí, ač jestli zde tím hlaholice, nikoli cyrillice, se míní. V bulle papeže Innocentia IV (1248) jmenuje se „*litera specialis*, quam illius terrae clerici se habere a *beato Hieronymo* asserunt.“ V základní listině kláštera slovanského v Praze od Karla IV (1347) řeč jest jen o „lingua *slavonica*“ a o sv. Jeronymovi co překladateli písem do ní: tak též i v evangelii Remešském v témž klášteru 1395 psaném. V abecedníku Diviše opata Břevnovského, jak mním, prvního toho jména, od r. 1360 do 1366, v rukopisu druhdy Sedlickém a Braunovském, nyní Stokholmském, slove hlaholice „*alphabetum Skavorum*,“ nepochybně dle vlaského *Schiavi*, tedy místo *Slavorum;* naproti tomu cyrillice „*alphabetum Ruthenorum*,“ jakož podobně u A. Roccy (ok. 1591) ona „*alphabetum illyricum*,“ tato „*servianum.*“ V jednom latinském rukopisu bibliotеky Pražské r. 1434 vepsána abeceda hlaholská s nadpisem: „Alphabetum secundum *slavonicum.*“ V Chorvatsku samém byly, zdá se od nepamětných časův, aspoň jistě již v XIII a XIV století, výrazy „lingua *croatica*, literae *croaticae*“ obyčejné. Teprvé v XVI století, pokudž mně známo, vyskýtají se vedlé jména „*hrvatska* slova“ (totiž písmena) již i výrazy: *glagola*, *glagolska slova*, *glagolita*, stojící

naproti výrazům *cyrilica*, *cyrilska* aneb *cyriličska slova*, a sice v hlaholských a cyrillských knihách, tištěných v Tubinku a Urachu 1560 sld. V XVI—XVII století i jméno literae *Hieronymianae*, též literae *illyricae*, u učených a zvláště na dvoře římském ve zvyk vešlo. Výklad jména *glagola (hlaholice)* nesnadný. Kopitar držel pojmenování *glagolita* za mírnou přezdívku chorvatských kněží, z příčiny častého hlásání od nich na začátku čtení z evangelií: V ono vrěmę *glagola* Isus. (V jediném čtení Jo. 4, 5—42 opětuje se slovo ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ čtyrmecítmakráte!) Mně se někdy zdálo, že to pouhé přeložení staršího jména *„slovanská* azbuka“ (*slovo* = *glagol*). Preis myslel na *glagol* ve smyslu (ostatně nedoloženém) *litera*, odkudž prý hlaholský původně tolik co literalis a hlaholita homo literatus. Jiní velmi případně poukazují na jméno pátého písmene *glagol'*. Výraz *„bukvica“* zdá se stářím všecky jiné přesahovati. Jméno samo, vlastně tolik co písmena, od *buky* t. písmě, u starších Chorvatův a Dalmatincův (Lucia, Grubišiče a j.) výhradně hlaholici, u novějších naproti, jestli dobře zpraven jsem, již i cyrillici, ovšem neprávě, se přikládá. Ostatně nejstarší *výčty jmen* spojené s *vyobrazením písmen*, jenž mně známy jsou, jdou pořádem času takto: Pařížský XI—XII století, opata Diviše I. 1360—1366, Pražský 1434, Angela Roccy ok. 1591, a Maura Orbini'a 1601. Pozdějších sem nepotahuji.

25. Nahoře (č. 13) jsme *známek* rukopisův *hlaholských* a z nich pošlých cyrillských jen mimochodem a jako v letu se dotekli; důležitost věci velí zastaviti se při nich naschvál a přihlédnouti k nim blíže. Známky ty buď se týkají *písmen a pravopisu*, buď *ohýbání a užívání slov*, buď vesměs *slohu* a jeho barvy, buď naposledy samého *překladu* písem svatých a knih bohoslužebných. Podlé nich, pokud znale a patrně při přepisování do cyrillských rukopisův přešly, hlaholský původ těchto posledních s větší nebo menší jistotou posuzovati se může. Čelnější, podlé dotčených čtyr tříd, jsou tyto. — V hlaholici není žádného jotovaného є čili ѥ, nýbrž místo něho pouhé ⰵ: ⰵⰶⰵ, ⰵⱅⰵⱃⱏ, ⰵⰸⰵⱃⱁ. Tolikéž při ꙗ často jotování se opouští: ⰰⰸⱏ (srb. ꙗзъ), ⰰⰲⱑ, ⰰⰲⰻⱅⰻ, ⰰⰱⰾⱏⰽⱁ. Písmě Jeť slouží za ѣ i ꙗ, z příčiny zvláštního téhož ѣ u Bulharův i Valachův vyslovení, t. *ea*, *ia*, *a:* odkudž užívání ѣ místo ꙗ i v čistě cyrillských rukopisech u Bulharův a Srbův v XI—XIII století hluboce se vkořenilo: ⱑⰽⱁ místo ꙗко, ⱄⰹⱑⱅⰻ místo сиꙗти (fulgere), ⱁⱅⱏ ⱂⱁⰸⰴⰿⰹⱑ, ⰿⰰⱅⰻ ⱅⰲⱁⱑ. Odtud i místo ѣа neb ѣꙗ jen ѣ: ⱄⱑⱀⱁ místo сѣано (seminatum), ⱄⱑⰲⱏⱎⱆ místo сѣавъшоу. Naproti

tomu při оү jotováním se plýtvá: ⱎⱓⰹⱌⰰ, ⱅⰲⱁⱃⱔⱋⱓ, ⱀⱁⱍⱓⰵⱅⱏ. Místo ꙑ neb ы slouží spřežka ⱏⰹ (jen v apostolu Ochridském, v prvním přípisku, ⱏⰻ): ⱅⱏⰹ (tu), ⰿⱏⰹ (nos), ⰿⱘⰽⱏⰹ (tormenta). Polousamohlásky ⱏ a ⱐ změteny a ⱏ převažuje: ⱄⰾⱏⱀⱏⱌⰵ, ⱅⱏⰿⰰ, ⱂⱁⰿⱁⱎⱅⱏ, ⰲⰹⱈⱃⱏ, v třetí osobě časoslov po т vždy jen ъ: ⰵⱄⱅⱏ, ⱄⱘⱅⱏ. Místo ⱏ často ⱁ: ⰲⱁ, ⱄⱁⱀⱏⰿⱏ, ⱅⱁⰽⰿⱁ, a místo ⱐ někdy ⰵ: ⱁⱅⰵⱌⱏ, ⱅⰵⰿⱀⰹⱌⰰ. Místo řeckého *υ*, cyrillského ѵ neb ү, stojí vždy buď ⱓ: ⰽⱓⱃⰹⰾⱏ, buď ⱛ: ⱛⱂⱁⰽⱃⰹⱅⰹ. Silné a zvučné ⰹ, cyr. и stištěno ve slabé a polouhlasné ⱏ, zvláště v podstatných na -ніє: ⱂⰰⰾⰵⱀⱏⰵ, a však i jinde: ⱅⱔⰶⱏⰹ (gravior), ⱄⱏⱙ (hanc), ⰰⰱⱏⰵ (protinus). Nosové ⱔ a ⱘ se někdy míchá: ⱂⱃⰹⱙⱅⰹ. Vsouvání ⰾ nebo-li měnění ⰹ v ⰾ po retních se opouští: ⱁⱄⰾⱑⱂⱏⰵⱀⱏ, ⱑⰲⱏⱎⰹⰻⱈⱏ ⱄⱔ, ⰽⱁⱃⰰⰱⱏ. Neprostřednému opětování písmene Iže čili ⰹ, jak v jednom a témž, tak i ve dvou po sobě jdoucích slovech, zoumyslně se vyhýbá a ⰹⰻ píše: ⱄⰹⰻ (hi), ⱀⰹ ⰻⱀⱁⰳⱁ; někdy však, snad z přenáhlení, zrovna naopak: ⱀⰰⱆⱍⰻ ⰹ. V užívání přetvorův ⱄⱅ a ⱄⱌ ze ⱄⰽ panuje nesrovnalost: někteří rukopisové mají ⱄⱅ s Bulhary, jiní ⱄⱌ se Srby a Chorvaty. Pouhé оı místo ю, jakož i vkládavé г v євга atd., v cyrillských rukopisech, bez jiných známek, jest jen půtah bulharského pojití vůbec, nikoli hlaholského obzvláště. — Ve skloňování a časování mnoho staromluvův (archaismův), na př. Gen. -ⰰⱁⰳⱁ místo -ⰰⰰⰳⱁ: ⰿⰰⰾⰰⱁⰳⱁ (Čtv. Grigor. Marci 15, 40), v D. -ⱆⱁⰿⱆ místo -ⱆⱆⰿⱆ: ⱁⱄⰾⰰⰱⱏⰵⱀⱆⱁⰿⱆ, v L. -ⱑⰰⰿⱏ místo -ⱑⱑⰿⱏ: ⱂⱃⰰⰲⰵⰴⱏⱀⱑⰰⰿⱏ. Ve třetí osobě přítomného času -ⰰⱅⱏ místo -ⰵⱅⱏ: ⱄⰻⱑⰰⱅⱏ místo ⱄⰹⱑⰵⱅⱏ (fulget), ⱄⱑⰰⱅⱏ (seminat). ⱁⰱⱃⱑⱅⰰⰰⱅⱏ, ⱁⱅⰲⱃⱏⰸⰰⰰⱅⱏ ⱄⱔ, ⱄⱏⰱⰾⰰⰶⱀⰰⰰⱅⱏ. Zvláštní dvě formy aoristu velmi zhusta: 1) ⱗⱄⱏ, ⱗⱄⱁⰿⱏ, ⱗⱄⱔ místo ⱗⱈⱏ, ⱗⱈⱁⰿⱏ, ⱗⱎⱔ; ⱑⱎⱔ m. ⱑⰴⱁⱎⱔ; ⱀⱑⱎⱔ m. ⱀⰵⱄⱁⱎⱔ; 2) ⱂⰰⰴⱏ, ⱂⰰⰴⱁⰿⱏ, ⱂⰰⰴⱘ, ⰿⱁⰳⱏ, ⰿⱁⰳⱁⰿⱏ, ⰿⱁⰳⱘ m. ⱂⰰⰴⱁⱈⱏ, ⱂⰰⰴⱁⱈⱁⰿⱏ, ⱂⰰⰴⱁⱎⱔ atd., ⰱⱘ m. ⰱⱏⰹⱎⱔ. Pozoru hodné, že mnohé z těchto forem i ve staré češtině, anobrž slabé jich sledy i ve staré slovinštině a polštině nacházíme. Vůbec libování skrácených forem (part. ⱆⰱⱑⰶⰴⱏ místo ⱆⰱⱑⰴⰹⰲⱏ, ⱃⰵⰿⱏⰹ místo ⱃⰵⰽⱁⰿⱏⰹ atd.), tak sice, že ani ⱂⱁⰿⱁⱅⱏ místo ⱂⱁⰿⱁⰶⰵⱅⱏ v evangelii Vatikanském pouhý omyl písce býti se nezdá. Z jednotlivých slov připomeneme ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⱏ, m. ⱀⰵⰱⰵⱄⱀⱏ, ⰸⰵⰿⱏⱄⰽⱏ m. ⰸⰵⰿⰾⱔⱀⱏ, ⰱⱃⰰⱅⱃⱏ m. ⰱⱃⰰⱅⱏ, ⱄⱔⱅⱏ (inquit), ⰲⱑⱀⰹⱅⰹ místo ⱌⱑⱀⰹⱅⰹ, ⱅⰰⱍⰰⰵ aneb ⱅⰰⱍⱑⰵ místo ⱈⱆⰶⰴⰵⰵ (deterius), ⰲⱏⱍⱀⱘ m. ⰸⰰⱍⱀⱘ, ⱂⱁⱍⱀⱘ (incipere), ⱌⱃⰹⰽⱏⰲⱏ a ⱌⱃⰹⰽⰲⰰ místo ⱌⱃⱏⰽⱏⰲⱏ, ⱂⱁⱂⰵⰾⱏ místo ⱂⰵⱂⰵⰾⱏ, ⰽⱃⰹⰶⱏ m. ⰽⱃⱏⱄⱅⱏ, ⰽⰰⰾⰵⰶⱏ (calix), ⰾⱑⰽⱏⰹ místo ⰰⰽⱏⰹ (tamquam), ⰿⰹⱄⰰ místo ⰱⰾⱓⰴⱁ, ⰲⱏⱄⰾⱑⱂⰾⱙⱎⱅⰰⱑ místo [illegible], [illegible] (urceus), [illegible] (diluculum), [illegible] (speculum), [illegible] (miles), [illegible] místo [illegible], [illegible] (cito), [illegible] (thesaurus) a mnoho jiných, dílem jen v cyrillských přejmech z hlaholice nás došlých. — O slohu zkrátka poznamenáme, že vesměs a zvláště v těch památkách, které původně do hlaholice přeloženy býti se zdají, na př. v rukopisu Clozově, Řehoři Nazianském, výkladu na žaltář atd., méně jest plynný a světlý, nežli v památkách vlastně a prvotně cyrillsky psaných, třebasť později do hlaholice přeoděných, t. ve knihách biblických a bohoslužebných. — Poslední rozdíl mezi oběma třídami rukopisův, totižto rozdíl *v samém překladu* písem svatých a knih bohoslužebných, zasluhuje, by pro důležitost svou místněji od nás prohlédán byl.

26. Od té doby, co Fortunat Durich, František Karel Alter a Josef Dobrovský k určení prvotní povahy a rozeznání pozdějších proměn staroslovanského překladu písem svatých některé, na onen čas sice velmi i chvalitebné i poučné, a však daleko za potřebou nynější vědy stojící pomůcky v rozličných svých spisech veřejnosti předložili, leží toto pole vědy jak u nás tak i u příbuzných nám Slovanův ladem; u nás snad nejvíce pro nedostatek pramenův, totiž starých rukopisův, u jiných Slovanův dílem pro nedospělost k takovému zpytování, dílem pro svrchovanou nedbavost, ježto ti, kdož staré rukopisy skupují a hromadí, obyčejně více hmotou jich, nežli obsahem a duchem, těžiti jsou uvykli. (*Durich* Bibl. slav. 72—73. 186—187. 191—192. 196. *Alter* Miscellan. 41. 43—44. 66—67. 74. Georg. Lit. 171. 175. 268. 270. 272. 280. *Dobrovský* Catal. codd. slav. ve *Griesbach* N. Test. Halae 1796. 8⁰. Glagol. 68—82. Slovanka II. 128—139. Inst. l. slav. passim.) Dobrovského snaha v této straně vědy čelela vlastně k tomu, aby ohlédal a ustanovil poměr staroslovanského překladu písem svatých, zvláště evangelií a apostola, ku původnímu textu, jmenovitě to, jakého spůsobu aneb určitěji jaké recensí, alexandrinské-li čili konstantinopolské či naposledy západní (dle rozdělení Griesbachova), rukopisův řeckých užívali první překladači evangelia a apostola, nikoli ale k tomu, aby přiměřoval rukopisy slovanské k sobě samým, odrůznil je na třídy a čeledi dle povahy čtení jejich a vyměřil stupně bližnosti jedněch ke druhým. Hlavní a podstatné výsledky jeho zpytování stavovaly se na tom trém: a) že staroslovanský překlad evangelia a epištol zhotoven v IX století od Cyrilla a Methodia neprostředně z řečtiny a sice z rukopisův tak řečené konstantinopolské čili byzantinské (nikoli západní)

recensí, beze všeho užití při tom vulgaty; b) že tento starý překlad přijat rovněž i od hlaholitův v Chorvatech a Dalmatech v XIII století (o starším hlaholském písemnictví Dobrovský nic nevěděl a věděti nechtěl), a že tehdáž mnohá místa v něm dle vulgaty změněna a opravena, v kterýchžto změnách a opravách od hlaholitův i později potom dál a dál pokračováno; c) že vydavatelé Ostrožské biblí 1581 položili za základ rukopis zdržující v sobě překlad původně sice dle řečtiny vzdělaný, a však ve knihách starého zákona již dříve, totiž na konci XV století, při snešení dohromady biblických knih, dle vulgaty změněný a obnovený, nalezše v něm knihy Tobiáše, Judit a 3 Esdrášovu cele z vulgaty přeložené, a přičinivše k němu i sami 3 Makkabejskou (v řečtině nestávající) tolikéž dle vulgaty, s použitím překladu polského a českého. Proti těm, ježto, jako slovutný biblista a kritik Leonhard Hug a jiní, pokládali, že již prvotní překladači evangelií a apostola tytýž i do vulgaty nahlíželi a jí se spravovali, tvrdil Dobrovský, že všecka ta místa, v nichž starý překlad s vulgatou, nikoli s přijatým textem řeckým, souhlasí, jsou varianty, nacházející se též v jednotlivých rukopisech řeckých, a tak že shoda tato vlastně a v pravdě na užití těch takových rukopisův řeckých, nikoli vulgaty, se zakládá. (*Dobrovský* Glag. 68—82. Slovanka II. 128—139. Inst. l. slav. LI—LII. 193. 423. 667. 699—701.) Ostatně Dobrovský, což jen mimochodem dotčeno buď, neměl za to, žeby Cyrill a Method celou biblí byli přeložili: on těmto prvoučitelům pouze přeložení čtení z evangelií a epištol a k tomu ještě žaltáře, jakožto knih k bohoslužbě (liturgii) nevyhnutelně potřebných, naproti tomu přeložení knih Moudrosti, Siracha, Prorokův a Joba Srbům v XIII—XIV století, knih pak Mojžíšových, Josue, Samuelových, Královských, Paralipomenon, Esdráše, Tobiáše, Judity a Makkabejských Rusům v polském Rusku asi na konci XV století připisoval, proti čemuž jiní, jmenovitě kněz Novický, archimandrit Makarij a biskup Filaret důrazně se ohlašovali. (*Dobrovský* Inst. l. slav. LI—LII. 190. 193. 243. 403. 454. 593. 667. *Novickij* O perev. sv. pis. Kij. 1837. 4⁰. *Makarij* Istor. Christ. v Rossii. S. Pet. 1846. str. 188—251. Ep. *Filaret* Kirill i Methodij, v Čten. obšč. ist. v Mosk. IV. 1—28. Doplněk tamže V. 29—30.)

27. Ačkoli prostředky a pomůcky mé, sedícího daleko od bohatých sbírek staroslovanských rukopisův, k podjetí se důkladné a všestranně dosti činící práce o prvotním stavu staroslovanského překladu písem svatých nejsou postačitelny; však nicméně nebude, doufám, nadarmo

a bez výtěžku, přistoupím-li s tím, což před rukama jest, k vyšetřování věci té důležité a především k ohledání poměru, v němž text nejstarších rukopisův hlaholských k textu nejstarších rukopisův cyrillských stojí, čili bližnosti anebo rozdílu obou. Mámť pak pro nejstarší dobu před rukama tyto hlavní pomůcky: A) *Hlaholské:* 1) z evangelistáře Assemani'ova Jana kap. 1—15 a 20—21 s malými výpustky, evang. Mat. 18, 10—20, Mark. 15, 43—47, Luk. 24, 12—35; 2) ze čtveroevangelia Grigorovičova Mark. 4, 3—9, Jana 11, 1—45 a 19, 9—28 i výtah některých různočtení z Matouše a Marka; 3) z praxapostoláře cyrillsko-hlaholského Grigorovičova Skut. 17, 4—7, Efes. 4, 11—13; 4) zlomek Mihanovičův (domněle ze čtveroevangelia Zografského) Mat. 5, 23—48 a 6, 1—16; 5) evangelistář Emausský, l. 1395, vyd. Par. 1843; 6) missál nejstarší tišt. b. m. 1483; 7) missál Benátský, tisk Bindoni'a 1528 ve 4⁰; 8) missál Levakovičův 1631 ve 4⁰, a jiné pozdější tisky hlaholské. B) *Cyrillské:* 1) Evangelistář Ostromirův 1057, tišt. 1843; 2) ze čtveroevangelia Šišatoveckého z druhé polovice XIII století výjimky; 3) čtveroevang. Timocké, rp. bulh. pap. XV století; 4) čtveroevangelium Pražské, rp. srb. pap. XV století ve veřejné bibliotece; 5) čtveroevangelium Šidské, rp. srb. pap. XV století; 6) čtveroevangelium srb. tišt. v Rujanech 1537 a v Bělehradě 1552, shodné jak mezi sebou, tak též i s vydáním Makariovým v Ugrovlachii 1512; 7) praxapostolář macedo-bulharský čili Strumický z konce XII nebo začátku XIII století, přepsaný z hlaholice; 8) z praxapostoláře Damianova v Šišatovci 1324 výjimky; 9) praxapostolář Kamenický rp. srb. pap. XVI století; 10) praxapostol Irižský rp. srb. pap. XVI století; 11) praxapostol tištěný v Ugrovlachii 1547; 12) biblí Ostrožskou tišt. 1581. Mimo to jednotlivá různočtení z rozličných rukopisův, ze čtveroevangelia Krylosského 1143, Kopitarova XIV století a jiných, což zde vyčítati pomíjím. Při všem tom často téhož místa ve více starých rukopisech postihati a k sobě přirovnávati, pro neúplnost buď rukopisův samých, buď mých výtahův z nich, naprosto mi nebylo možné.

28. Že knihy písem svatých, zvláště ony, jichž se při bohoslužbě užívá, t. evangelia, apostol a žaltář, prvotně z řečtiny, nikoli z latiny, do staroslovanštiny přeloženy byly, o tom mezi znalci jazykův nebylo a nemohlo býti pochybováno; celé zajisté znění textu slovanského ve slovech, rčení a skladbě jest jen ohlas textu řeckého. Různost domněnek vznikala teprvé u otázky: kdeby a kterého času začátek byl učiněn nahlížení do vulgaty a upravování staroslovanského překladu

dle ní, zdaliž za samého Cyrilla a Methodia, čili později po nich? Chtějíce úsudek svůj v té příčině zakládati na podstatě věci, na povaze překladu, a chtějíce spolu důvody buď přesvědčení buď domnění svého čtenářům a nepodjatým posuzovatelům zřejmé učiniti, uvedeme zde řadu míst, z nichž úplněji poznati lze: 1) pojití staroslovanského překladu z řečtiny; 2) rozdíl textu cyrillských a hlaholských rukopisův; 3) bližnost hlaholských rukopisův v některých místech s vulgatou; 4) některé vady a nedostatky starého překladu.

29. Pověděno, že celé znění staroslovanského překladu svědčí o jeho pojití z řečtiny. Což ačkoli v pravdě tak jest, však jsou některá místa, v nichž tento původ zvláště poznale a rázně se zračí, totiž ona, kdež vulgata od řečtiny buď rčením buď smyslem se dělí. Uvedeme čelnější z nich. Matth. 6, 13. Slavosloví (doxologia) v Otčenáši: *ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν,* schází ve vulgatě, nachází se v nejstarších rp. cyr. i hlaholských, v ev. Ostromirově, ve zlomku čtv. Mihan. a j. — Matth. 10, 3. *καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος.* ***Vulg.*** et Thaddaeus. ***Erasm.*** et Lebbaeus cognomento Thaddaeus. ***Žaltář srb. tišt. v Cetyně 1495***, ***čtver. Rujan. a Bělehr.***, ***rpp. blh. i srb.*** **и кıелевеи нареченыи ѳадеи.** ***Biblí Ostrož.*** **и келевеи и. ѳаддеи.** Teprvé *opravená Moskevská 1751:* **и леввеи нареченныи ѳаддеи.** Náš *Blahoslav a Bratří* po něm: a Lebbeus přijmím Thaddaeus. — Matth. 16, 22. *ἵλεώς σοι, κύριε!* ***Vulg.*** absit a te, domine! ***Bratří:*** Odstup to od tebe, pane! ***Čtver. Tim. a Šid.***, ***vyd. Ruj. a Bělehr.***, ***Bibl. Ostrož.*** **милосрьдъ ты, господи!** (Smysl jest: propitius tibi deus sit, domine! Slovanský překladatel četl: *ἵλεός συ, κύριε!*) Marc. 1, 2. *ἐν τοῖς προφήταις.* ***Vulg.*** in Isaia propheta. ***Ev. Ostrom.*** **въ пророцѣхъ.** — Marc. 7, 3. *ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται.* ***Vulg.*** nisi crebro laverint. ***Schott.*** nisi pugno facto (diligenter) manus laverint. ***Bratří:*** ruce umyli (Ř. dlaní, hrstí ruce umyli). ***Čtver. Tim.*** **аще не трыѫще оумыѫть рѫкъ.** ***Čtver. Šid.***, ***Bělehr.***, ***bib. Ostrož. a j.*** **трыюще.** — Luc. 2, 14. *δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.* ***Vulg.*** gloria in altissimis deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis. ***Ev. Ostrom.*** **слава въ вышьнихъ богоу и на ꙁемли миръ, въ чловѣцѣхъ благоволение.** — Luc. 9, 4. *ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε.* ***Vulg.*** ibi manete, et inde ne exeatis. ***Ev. Ostrom.*** **тоу прѣбываите, и отътѫдоу исходите.** ***Miss. Bind. 1528:*** **ⱅⱆ ⱂⱃⱑⰱⰻⰲⰰⰻⱅⰵ, ⰴⱁⰻⰴⱑⰶⰵ ⰻⰸⰻⰴⰵⱅⰵ.** — Act. 1, 4. *ἣν ἠκούσατέ μου.* ***Vulg.*** quam audistis, inquit, per os meum. ***Praxapostolář mac.-bulh.*** **еже слышасте ѡть мене.** — Act. 17, 5. *Ζηλώσαντες*

δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων τινάς. *Vulg.* zelantes autem Judaei assumentesque de vulgo viros quosdam. *Praxaplř. Ochridský* (a sice toto místo hlaholicí): ⰲⱏⰸⱃⰵⰲⱀⱁⰲⰰⰲⱏⱎⰵ ⱀⰵⱂⱁⰽⱁⱃⰻⰲⱎⰵⰵⱄⱔ ⰶⰵ ⰻⱓⰴⰵⰻ, ⰻ ⱂⱃⰻⰵⰿⱏⱎⰵ ⱅⱃⱏⰶⱐⱀⰻⰽⱏⰹ. *Praxaplř. mac.-bulh.* въздрьзнжвше же противлѣжще ся июдеи и поемыше трьжникы. *Ostrož.* възревновавше непокоршеи ся їоудее и прїемше торжники. A tak vždy s *ἀπειθοῦντες* a slovem тръжьникы, nacházejícím se i u Jana Exarcha ve smyslu *ἀγοραῖος*, t. a) kramář, b) podlý, zlý člověk. *N. Zák. česk. 1498:* Sebravše z lidu obecného muže zlé. *Beneš Optat 1533:* přijavše k sobě jakés tuláky muže zlé. — Act. 17, 9. *ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον.* *Vulg.* ad Areopagum duxerunt. *Erasm.* ad Martium vicum. *Schott:* in Areopagum i. e. collem Martium. *Praxaplř. mac.-bulh.* на арневь ледь и ведошя f. 23, на арневь ледь и вѣся f. 69. Tak i v *praxaplř. Kamen.*, *praxaplř. Iriž.*, *tišt. 1547*, *bib. Ostrož.* a jinde: teprvé *bib. opravená 1751* správně: ведоша на ареопагъ. V novořeckém jazyku první význam slova *πάγος* (pahrbek) zatemněl, druhý (led) známější: odtud mýlka. — Act. 24, 14. *κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν.* *Vulg.* secundum sectam, quam dicunt haeresim. *Vydání 1547:* ꙗко вь пжть, иже глаголжть ересь. Tak-i *praxapl. Irižský*, *bib. Ostrož.* a j. všickni vždy пжть neb поуть a ostatek s nepatrnými proměnami v pravopisu neb vazby. — Rom. 8, 20. *διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ᾽ ἐλπίδι …* *Vulg.* qui subjecit eam, in spe … *Praxaplř. mac.-bulh.* ꙁа покорша, на оуповаане … *Miss. Bind.* ⰸⰰ ⱂⱁⰽⱁⱃⰻⰲⱎⰰⰳⱁ, ⱀⰰ ⱆⱂⰲⰰⱀⰻⰵ … *Ugrovlas. 1547:* ꙁа повинжвшагѡ, на оупованїе. Ale *Ostrož.* již s vulgatou: ꙁа повиноувъшаго ю, на оупованїе. *Bratři:* pro toho, kterýž (je) poddal, v naději. — Rom. 10, 6. *Χριστὸν καταγαγεῖν.* *Vulg.* Christum revocare (tak ve starších vydáních, až do Erasma, nyní deducere) *Praxaplř. mac.-bulh.* христа свести. *Vyd. 1547:* христа сьвести. *Bratří:* Krista s výsosti svésti. — 1 Cor. 11, 24. *τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον.* *Vulg.* corpus meum, quod pro vobis tradetur. *Praxaplř. mac.-bulh.* тѣло мое ломяще ся ꙁа ви. *Vyd. 1547 a Ostrož.:* тѣло мое еже ꙁа вы ломимое. *Bratří:* tělo mé, kteréž se za vás láme. — 1 Cor. 16, 12. *περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα …* *Vulg.* de Apollo autem fratre vobis notum facio, quoniam multum rogavi eum, ut … *Vyd. 1547 a Ostrož.* о аполосѣ братѣ, много молихь его, да. — 2 Cor. 5, 10. *ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος.* *Vulg.* ut referat unusquisque propria corporis (t. *ἴδια* místo *διά*). *Vyd. 1547 a bib. Ostrož.* да прїиметь кьждо, ꙗже сь тѣломь сьдѣла. *Bratří:* aby přijal jedenkaždý, za to, což skrze tělo působil. — Gal. 4, 17. *ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν*. *Vulg.* excludere vos volunt. *Schott:* immo vos (a societate Christianorum) secludere volunt. *Praxaplř. Dam. 1324 a Kam. i praxapl. Irižský*, čtouce mylně *ἐκκλήσιαι:* **црькви вась хотєть**, tolikéž *vyd. 1547:* **нѫ црькви вась хотѧть**; než *bib. Ostrož.* správně **но ѿлоучити вась хотѧтъ**. *Bratří:* nýbrž odstrčiti vás chtějí. — 1 Thess. 2, 7. *ἐγενήθημεν ἤπιοι* (mites). *Vulg.* facti sumus parvuli. *Vyd. 1547*, *praxapl. Irižský*, *praxaplř. Kam.*, *bib. Ostrož.* **быхомь тиси**. Tak též i *Bratří:* byli jsme tiší. Vulgata jde za mylným čtením *νήπιοι*, infantes, parvuli, místo *ἤπιοι*. — 1 Tim. 1, 2. *γνησίῳ τέκνῳ*. *Vulg.* dilecto filio. *Vyd. 1547:* **присномоу чєдоу**. *Ostrož.* tolikéž: **присномоу чадоу**. *Bratří:* vlastnímu synu. — 1 Tim. 4, 6. *διδασκαλίας παρηκολούθηκας*. *Vulg.* doctrinae, quam assecutus es. *Vyd. 1547:* **оучєнїємь, ємоужє послѣдова**. *Ostrož.* **оуч. єм. послѣдовалъ єси**. *Bratří:* učení, kteréhož si následoval. — Než dosti těch míst, jimž podobných by se nemalý počet sebrati mohl. Zdeť i samy poklésky překladatele, jako **кѥлєвєи** místo **и лєвєи**, **арнєвъ лєдъ** místo **арєопагъ**, **црькви** místo **ѿлоучити**, pošlé buď z nedopatření buď z nedostatečnosti tlumočníka, hlasité vydávají svědectví, že překládáno neprostředně z řečtiny, nikoli z latiny. Rovněž zřejmě potvrzují toho jména a slova, v nichž řecké *η* hlaholským **ⰻ** neb **ⰹ** se vyráží, příměřeně řeckému, nikoli latinskému vyslovení, np. **ⰻⱄⱆⱄⱏ** neb **ⰹⱄⱆⱄⱏ** lat. Jesus, **ⰻⱄⱃⰰⰻⰾⱏ** Israel, **ⰿⱁⱄⰹ** Moses, **ⰻⱁⱃⱆⱄⰰⰾⰹⰿⱏ** Jerusalem, **ⰻⱁⱄⰹⱇⱏ** Josephus, **ⰴⰰⱀⰻⰹⰾⱏ** Daniel, **ⰻⰾⰻⱑ** Elias, **ⰻⱁⰹⰾⱏ** Joel, **ⰻⱃⱆⰴⱏ** Herodes, **ⰲⰹⱚⰹⰾⱑⰵⰿⱏ** Betleem, **ⰿⰰⰳⰴⰰⰾⰹⱀⰰ** Magdalena, **ⰰⰿⰹⱀⱏ** amen atd. To platí o první čili bulharské době veskrz: ve druhé čili chorvatské v některých slovích, jako v **ⰰⰿⰵⱀⱏ** a j., změněno sice **ⰹ** v **ⰵ**, však větším dílem zůstalo nedotknuto.

30. Přistupujeme k nejdůležitější částce nynějšího našeho úkolu, totižto k vytčení rozdílu mezi textem nejstarších rukopisův cyrillských a hlaholských. K tomu postačí přehledné sestavení některých hlavních, v překladu na různo se rozcházejících míst, jakáž jsou na příklad tato. Matth. 5, 43. *τὸν πλησίον σου*. *Vulg.* proximum tuum. *Čtv. Mihan.* **ⰹⱄⰽⱃⱐⱀⱑⰳⱁ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ**. *Ev. Ostrom.* **ближьнѧаго своѥго**. Podobně tomu Jo. 4, 5. *πλησίον τοῦ χωρίου*. *Vulg.* juxta praedium. *Ev. Assem.* **ⰻⱄⰽⱃⱐ ⰲⱐⱄⰻ**. *Ev. Ostrom.* **близь вьси**. Vůbec v hlaholských rukopisech nejhustěji **искрьнии**, v cyrillských nejřídčeji, u Ostromira ani jednou. (Slůvka **искрь** užívá, mním, sv. Sáva v typiku). — Matth. 6, 2. 5. *ἐν ταῖς συναγωγαῖς*. *Vulg.* in synagogis. *Čtver. Mihan.* **ⰲⱏ ⱄⱏⱀⱏⰿⰻⱋⰻⱈⱏ** a

ⱄⱁⱀⱏⰿⰹⱋⰹⱈⱏ. *Čtv. Praž.* сьнмищихь. *Ev. Ostrom.* съборищихъ, a tak i jinde, jen jednou Jo. 16, 2. съньмище místo synagoga, *συναγωγή*. — Matth. 6, 11. *τὸν ἄρτον ἡμῶν· τὸν ἐπιούσιον. Vulg.* panem nostrum supersubstantialem. *Čtver. Mihan.* ⱀⰰⱄⱅⰰⰲⱏⱎⰰⰰⰳⱁ ⰴⱏⱀⰵ. *Ev. Ostrom.* насѫщьнꙑи. — Matth. 8, 20. *αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν. Vulg.* vulpes foveas habent. *Čtv. Grig.* ⰾⰹⱄⰹ ⱑⰸⰲⰹⱀⱏⰹ ⰹⰿⱘⱅⱏ. *Ev. Ostrom.* лисица ложа имѫть. — Matth. 8, 28. *ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι. Vulg.* de monumentis exeuntes. *Čtver. Grig.* ⱁⱅⱏ ⰶⰰⰾⰻⰻ ⰹⱄⱈⱁⰴⱔⱋⰰ. *Ev. Ostrom.* отъ гробъ исходѧща. — Matth. 10, 29. *οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται? Vulg.* nonne duo passeres asse vaeneunt? *Čtver. Grigor.* ⱀⰵ ⰴⱏⰲⱑ ⰾⰹ ⱂⱅⰹⱌⰹ ⱀⰰ ⰰⱄⱄⰰⱃⰹⰻ ⰲⱑⱀⰹⰿⱑ ⰵⱄⱅⰵ? *Ev. Assem.* ⱀⰵ ⰴⱏⰲⱑ ⰾⰹ ⱂⱅⰹⱌⰹ ⰰⱄⱄⰰⱃⰻⰹ ⰲⱑⱀⰹⰿⱑ ⰵⱄⱅⰵ? *Čtver. Šišat.* не двѣ ли пьтици н(а) асьсарии вѣнимѣ єста? Tak i *čtv. srb. Kop.* Náš *rp. Praž.* не двѣ ли птици ассаріи вѣнит се? (Než Luc. 12, 6. má rukopis tento цѣнит се.) *Ev. Ostrom.* не двѣ ли пътици ассарии цѣнимѣ єсте? Podobněť Luc. 12, 6. *οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο? Vulg.* nonne quinque passeres vaeneunt dipondio? Dle Miklošiče v *ev. Assem.* a ve *čtver. srb. Kop.* не пѧтъ ли птиць вѣнить сѧ пѣнѧѕема дъвѣма? Mně se v tomto posledním místě nevyskytlo. *Ev. Ostrom.* не пѧтъ ли пътиць цѣнить сѧ пѣнѧѕема дъвѣма? Ostatně, co do vazby slova вѣнити s на, přirovnati se může ѡтьдати tolikéž s на, Act. 5, 8. v *praxaplř. mac.-bulh.* a j. рьци, аще и на толицѣ село ѡтьдаста? ѡна же рече: єи, на толицѣ (*τοσούτου . . . ἀπεδόσθε*). — Matth. 14, 11. *ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι. Vulg.* allatum est caput ejus in disco. *Čtver. Grig.* ⱂⱃⰹⱀⱑⱄⱔ ⰳⰾⰰⰲⱁⱘ ⰵⰳⱁ ⱀⰰ ⰿⰹⱄⱑ. V *ev. Ostrom.* místo toto schází, ale v parallelním místě Marc. 6, 28. čte se на блюдѣ. — Matth. 18, 10. *μὴ καταφρονήσητε. Vulg.* ne contemnatis. *Čtver. Assem.* ⱀⰵⱀⰵ(ⱃⰵ)ⰴⰻⱅⰵ. *Ev. Remeš.* ⱀⱑⱀⱑⱃⰵⰴⰻⱅⰵ, tak, že jedno ⱀⱑ nade druhým stojí, opravením mýlky, než rukou přepisovatele samého. *Miss. Bind. 1528* správně ⱀⰵⱀⰵⱃⰵⰴⰻⱅⰵ. *Ev. Ostrom.* нерадите, patrně chybně, neboť нерадити čili неродити znamená tolik co nedbati (non curare). *Rp. Praž. a vyd. Bělehr.* да непрѣзрите. — Matth. 26, 18. *ὑπάγετε . . . πρὸς τὸν δεῖνα. Vulg.* ite . . . ad quemdam. *Ev. Ass.* ⰹⰴⱑⱅⰵ . . . ⰽⱏ ⰴⰹⱀⱑ. *Miss. Bind. 1528:* ⰻⰴⰻⱅⰵ ⰲⱏ ⰳⱃⰰⰴⱏ ⰽ ⰵⱅⰵⱃⱆ ⰻ ⱃⱌⰻⱅⰵ ⰵⰿⱆ. V *ev. Ostrom.* místa toho není: jiní cyrillští rukopisové a vydání Rujanské i Bělehradské mají кь оньсици, jakož i biblí Ostrožská. — Marc. 1, 7. *λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. Vulg.* solvere corrigium calceamentorum ejus. *Čtv. Grig.* ⱃⰰⰸⱃⱑⱎⰹⱅⰹ ⱃⰵⰿⰵⱀⰵ ⱍⱃ(ⱑ)ⰲⰾⰻⱑⰿⱏ ⰵⰳⱁ. *Čtv.*

Krylos. урєвьє. *Ev. Ostrom.* раздрѣшити ремене сапогъ ѥго. Slovo урѣкниє vyskýtá se u Jana Exarcha ve smyslu *ὑπόδημα*, calceus. — Marc. 1, 35. *καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς.* *Vulg.* et diluculo valde surgens. *Čtv. Grig.* ⰻ ⱓⱅⱃⱁ ⱂⱃⱁⰱⱃⱑⰸⰳⱆ ⱄⱘⱋⰻ ⰷⱑⰾⱁ. *Čtv. Krylos.* пробрєзгоу. *Čtv. Timocké:* и оутро нощи сѫщи ѕѣло въставъ. *Rp. Praž. a vyd. Bělehr.* и оутро нощи соущи ѕѣло. — Marc. 7, 26. *γυνὴ Ἑλληνίς.* *Vulg.* mulier gentilis. *Schott:* pagana mulier. *Čtv. Grig.* ⰶⰵⱀⰰ . . . ⱂⱁⰳⰰⱀⱏⰻⱀⰻ. *Čtv. Tim. Praž. vyd. Bělehr.* жєна . . . єллиньска. — Luk. 23, 38. *γράμμασιν Ἑλληνικοῖς.* *Vulg.* literis Graecis. *Čtv. Šiš.* кнnäгами ѥлиньскамн. *Čtv. Bělehr. a bib. Ostrož.* писмєны. Srovnej „Okruží národův a jazykův“ z rukopisu bulharského v mých Starožitnostech slovanských str. 996—997 (jiný rukopis u V. Grigoroviče), kdež книгы v témž smyslu, t. *γράμματα,* literae, písmena. Jináč книга v Damianově praxapostoláři někdy tolik co *ἐπιστολή*, epistola, посланиѥ, n. př. 2 Petr. 3, 1. a jinde (než ve vyd. Ugrovlas. 1547 již všudy посланїѥ), s čímž srovnati sluší srb. книга v písněch národních, v témž smyslu. Ještě jiný význam slova toho jest *γραφή,* scriptura, писаниѥ, n. př. *čtv. Grig.* Jo. 19, 24. — Jo. 2, 10. *ὅταν μεθυσθῶσιν, τὸν ἐλάσσω.* *Vulg.* cum inebriati fuerint, tunc id, quod deterius est. *Ev. Ass.* ⰵⰳⰴⰰ ⱆⱂⰹⱙⱅⱏ ⱄⱔ, ⱅⱆ ⱅⰰⱍⰰⰵ. *Čtv. Grig.* ⱅⱁⰳⰴⰰ ⱅⰰⱍⰰⰵ. *Čtv. Šiš.* тъгда таучѣѥ. *Ev. Ostrom.* ѥгда оупиѭть сѧ, тогда хоуждєѥ. *Miss. Bind. 1528*, k nemalému podivení, tolikéž: ⱅⰰⰳⰴⰰ ⱅⱁ, ⰵⰶⰵ ⱈⱆⰹⱎⰵ ⰵⱄⱅⱏ. — Jo. 3, 4. *εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρός αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν.* *Vulg.* in ventrem matris suae iterato introire. *Ev. Ass.* ⰲⱏⱅⱁⱃⰹⱌⰵⱙ ⰲⱏⰾⱑⱄⱅⰹ ⰲⱏ ⱍⱃⱑⰲⱁ ⰿⰰⱅⰵⱃⰵ ⱄⰲⱁⰵⱗ. *Čtv. srb. Praž.* вьлѣсти вь урѣво. *Miss. Bind.* ⰲ ⱍⱃⰹⰲⱁ ⰿⰰⱅⰵⱃⰵ ⱄⰲⱁⰵⰵ ⰲⰾⰹⱄⱅⰹ. *Vyd. Bělehr. a bib. Ostrož.* вь оутробоу . . . вьнити. — Jo. 3, 30. *ἐλαττοῦσθαι.* *Vulg.* minui. *Ev. Assem.* ⱀⰻⰸⰹⱅⰻ ⱄⱔ. *Čtv. Praž.* нижати сѧ. *Ev. Ostrom.* мьнити сѧ. *Čtv. Bělehr.* малити сє. *Bratří:* menšiti se. — Jo. 4, 14. *πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου.* *Vulg.* fons aquae salientis. *Ev. Assem.* ⰻⱄⱅⱁⱍⱐⱀⰻⰽⱏ ⰲⱁⰴⱏⰻ ⰲⱏⱄⰽⱏⰹⱂⱑⱙⱋⱔⱗ. *Ev. Ostrom.* истєкающаꙗ. *Miss. Bind.* ⰶⰹⰲⰹⰵ ⱅⰵⰽⱆⱋⰵⰵ. Slovo ⰲⱏⱄⰽⱏⰹⱂⱑⱙⱋⰻⰹ, jakož i hořejší ⱅⰰⱍⰰⰵ, odjinud neznámé; srovnej však, libo-li, ill. slap, ve smyslu cataracta, vodopad, a aspersio undarum, stříkání vln. — Jo. 5, 4. *κατὰ καιρὸν.* *Vulg.* secundum tempus. *Ev. Assem.* ⱀⰰ ⰲⱄⱑⰽⱁ ⰲⱃⱑⰿⱔ. *Miss. Bind.* ⱀⰰ ⰲⱃⱑⰿⰵ. *Ev. Ostrom.* на вьсѧ лѣта. *Ostrož.* на всѧко лѣто. *Bratří:* jistým časem. — Jo. 9, 8. *ὅτι τυφλὸς ἦν.* *Vulg.* quia mendicus erat. *Ev. Assem.* ⱑⰽⱁ ⱂⱃⱁⱄⰹⱅⰵⰾⱐ ⰱⱑ. *Miss. Bind.* ⰲⰹⰴⰰⱈⱆ ⰹ ⱂⱃⱑⰴⰵ ⱂⱃⱁⱄⰵⱌⰰ. *Ev. Ostrom.* ꙗко слѣпъ бѣ. *Bratří:* vídali slepého. — Jo. 10, 3.

ὁ θυρωρὸς. *Vulg.* ostiarius. *Ev. Assem.* ⰴⰲⰵⱃⱐⱀⰹⰽⱏ. Tak i *čtv. Praž.* a *miss. Bind.* Naproti tomu *ev. Ostrom.* вратарь. — Jo. 19, 27. ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας. *Vulg.* ex illa hora. *Čtver. Grig. Praž.* a *miss. Bind.* ⱁⱅⱏ ⱅⱁⰳⱁ ⱍⰰⱄⰰ. *Ev. Ostrom.* отъ того дьне. — Jo. 21, 19. τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων. *Vulg.* hoc autem dixit significans. *Ev. Assem.* ⱄⰵ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰽⰾⰵⱂⰾⱔ. *Ev. Ostrom.* ꙁнаменаѩ. Kopítar v recensí mých Staro–žitností mylně udává Jo. 12, 33. neboť na tomto místě má Ev. Ass. správně ⱀⰰⰸⱀⰰⰿⰵⱀⱆⱔ, jakož i Ev. Ostrom. ꙁнаменаѩ. Hrubá pokléska ⰽⰾⰵⱂⰾⱔ povstala tím, že v novější řečtině slovo σημαίνω znamená klepati. — Act. 9, 2. ᾐτήσατο . . . ἐπιστολάς. *Vulg.* petiit . . . epistolas. *Praxaplř. Dam.* проси . . . боуковь на листь написань. *Praxaplř. mac.–bulh.* проси . . . боукви на листь написани. *Miss. Bind.* ⰻⱄⱂⱃⱁⱄⰻ ⱉ ⱀⰵⰳⱁ ⰽⱀⰻⰳⰻ ⱀⰰ ⰾⰻⱄⱅⱏ ⱀⰰⱂⰻⱄⰰⱀⰻ. *Vyd. Ugrovl. 1547 a bib. Ostrož.* посланїа. Podobně 2 Thess. 2, 2. a 3, 14. δι' ἐπιστολῆς, διὰ τῆς ἐπιστολῆς. *Vulg.* per epistolam. *Praxaplř. Dam.* боукьвами. *Vyd. Ugrovl. a Bib. Ostrož.* посланїемъ. — Act. 17, 23. εὗρον καὶ βωμὸν. *Vulg.* inveni et aram. *Praxaplř. mac.–bulh.* и ѡбрѣть тѣло. *Vyd. Ugrovl.* ѡбрѣтохь и храмь. *Praxaplř. Kam.*, *praxaplř. Iriž. a bib. Ostrož.* ѡбрѣтохь и коумирь. Patrno, že staří vykladači slovu коумирь na místě tomto zoumyslně se vyhýbali: neboť rp. mac.–bulh. pokračuje· на немже написано бѣ имѧ невидимаго (tak místo недовѣдомаго) бога. Kterak jim možné bylo spojiti s tím slovo коумирь? — Na tom výčtu na ten čas končíme, majíce za to, že k hlavnímu účelu našemu postačí.

31. Pozornosti naší neušlo, že v hořejším výčtu mnohá z těch míst, kteráž se od rukopisův východní recensí, v jichž čele evangelistář Ostromirův, uchylují a rukopisům západní čili hlaholské recensí jsou vlastní, zřejmě souhlasí s vulgatou, tolikéž že v jiných makavé, tytýž dosti hrubé poklésky starých vykladatelův na jevo vystupují. Pojednáme dříve o bližnosti hlaholské recensí s vulgatou, potom o kleskách. Zdeť hlavní a podstatná otázka jest, zdaliž tato souhlasnost hlaholského čtení s vulgatou povstala tím, že původce hlaholské recensí nahlížel do vulgaty, čili tím, že užíval řeckých rukopisův západní recensí (dle Griesbacha), s nimiž, jak vědomo, vulgata nejvíce souhlasí? Odpověď na tuto otázku není snadná: Dobrovský, jakž nahoře dotčeno, poslední příčinu přijímal za pravou, mněť se první pravější býti zdá, zvláště proto, poněvadž nacházím některé patrné půtahy, že původci hlaholské recensí latina dobře byla známa, snad i v zemi, kde žil, v jistých okresích (vzpomněme si na Macedovlachy, na města v Chorvatech a

Dalmatech) běžná. Takovéť jsou užívání slova **боукъви** ve smyslu *ἐπιστολή*, podlé lat. literae, a **вѣнити сѧ** z latinsk. vaenire. Neníť mne sice tajno, že sledy latiny již i v nejstarších rukopisech východní čili cyrillské recensí, jmenovitě v evangelistáři Ostromirově, se vyskýtají, a však vždy jen ve vedlejším přístrojí, v nápisech a synaxáři, nikoli v textu samém. Sem náleží slovo **алелоуиꙗ** dle latinského alleluia v evangelistáři Ostromirově (jakož i v praxapostoláři macedobulharském, zdeť však někdy i **алилоугиꙗ**), kdežto v biblí Ostrožské již výhradně **аллилоуиа** dle řeckého *ἀλληλούϊα;* dále to, co Kopítar poznamenal, že v kalendáři Ostromirově památka sv. Silvestra papeže položena na den 31 ledna, způsobem církve římské, a že tamže pokléska překladatele **капетоулꙗ ихъ** jen z latinského Capituleorum (místo Capitulensium) vysvětlena býti může. (Glag. Cloz. p. LXI—LXII.) Tyto nápisy a přídavky synaxáře a menologia podléhaly ustavičným proměnám: každý písař knih bohoslužebných přispůsoboval a upravoval je dle potřeby své země a svého věku. Odtud pošlo, že ani dvou stejně znějících synaxářův a menologií ve starých rukopisech nalezti nelze, a že čím starší jsou rukopisové, tím větší rozdíly v kalendářích. Než buď jak buď: výsledek, že text nejstarších rukopisův západní čili hlaholské recensí na mnohých místech, kdež od nejstarších rukopisův východní čili cyrillské recensí odstupuje, k západní řecké recensí a tudíž spolu k Jeronymově vulgatě se chýlí, jest vždy týž, buď že původce hlaholštiny do vulgaty samé nahlížel, anebo řeckými, s ní zároveň jdoucími rukopisy se spravoval. Čelnější taková místa jsou: Marc. 7, 26. řeck. *γυνὴ Ἑλληνίς, vulg.* mulier gentilis, *hlah.* **ⰶⰵⱀⰰ ⱂⱁⰳⰰⱀⱏⰹⱀⰹ**, *cyr.* **жена еллиньска**. Jo. 5, 4. *řeck. κατὰ καιρὸν, vulg.* secundum tempus, *hlah.* **ⰲⱃⱑⰿⰵ**, *cyr.* **лѣта**. Jo. 9, 8. *řeck. byzant. τυφλὸς, řeck. záp. προσαίτης, vulg.* mendicus, *hlah.* **ⱂⱃⱁⱄⰻⱅⰵⰾⱐ**, *cyr.* **слѣпъ**. Jo. 19, 27. *řeck. byzant. ἡμέρας, řeck. záp. ὥρας, vulg.* hora, *hlah.* **ⱍⰰⱄⰰ**, *cyr.* **дьне**. Majíce tuto nezápornou bližnost hlaholské recensí s Jeronymovou vulgatou ve mnohých místech před očima (větší počet jich probrání celého čtveraevangelia a praxapostola nepochybně na jevo vynese), nemůžeme potlačiti tanoucí nám na mysli domněnky, žeť právě ona zavdala příčinu pozdějšímu odvozování celé hlaholštiny, i samé abecedy, od sv. Jeronyma. Aspoň bych výkladu přirozenějšího (neboť příčinu nějakou to míti musí) nad tento nevěděl.

32. Zbýváť ještě, bychom ohledali něco blíže vady a nedostatky starého překladu, povstalé buď z nedopatření anebo i z neumění. Z těchto

některé rukopisům obou recensí, cyrillské i hlaholské, jsou společné, jiné jen jedné z nich vlastní. Vytkneme čelnější, opáčivše z krátka již nahoře uvedené. Matth. 10, 3. *καὶ Λεββαῖος*. Jméno toto v rukopisech západní a alexandrinské recensí a ve vulgatě schází, kdež se místo *καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος*, et Lebbaeus cognomento Thaddaeus, jakž to v rukopisech byzantinské recensí nacházíme, čte pouze *καὶ Θαδδαῖος*, et Thaddaeus; než cyrillští rukopisové, pokudž jsem do nich nahlédnoti mohl, mají všickni келевеи, tolikéž i stará vydání, žaltář Cetynský 1495 na listu 343 кіелевеи, biblí Ostrožská 1581 келевеи, a teprvé opravená Moskevská 1751 správně и леввеи. — Matth. 26, 18. *πρὸς τὸν δεῖνα*, *vulg.* ad quemdam, *Ev. Ass.* ⰽⱏ ⰾⱅⱃⰴ, *cyr.* къ оньсицѣ. Než řecké to slůvko mohlo v okolí, kdež původce hlaholské recensí žil, tehdáž býti běžné. — Luk. 3, 13. *μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε*, *vulg.* nihil amplius, quam quod constitutum est vobis, faciatis, *ev. Ostrom.* ничьтоже болие повелѣнаго вамъ творите. Smysl jest, jak Bratří dobře přeložili: nic více nevybírejte, nihil amplius exigite: než slovanský překladatel dělí zde vinu s latinským. — Jo. 21, 19. *σημαίνων*, *vulg.* significans, *ev. Ass.* ⰽⰾⰵⱂⰾⰵ, místo ѕнаменаꙗ. Na jiném místě vatikanský rukopis má správně. Omyl (ač není-li to pouhá hra pisce nebo jiná náhoda) povstal z dvojsmyslu řeckého slova *σημαίνω*, kteréž v novější řečtině znamená klepati, odkudž *σήμαντρον*, klepadlo, jímž v řecké církvi do chrámu svolávají. — Act. 17, 9. *Ἄρειος πάγος*, *vulg.* Areopagus, *cyr.* ve všech nejstarších rukopisech a vydáních, jež jsem srovnati mohl, арневъ ледъ, až do opravené biblí Mosk. 1751, kdež správně ареопагъ. (Viz nahoře č. 29.) — Gal. 4, 17. *ἐκκλεῖσαι*, *vulg.* excludere, *praxapostolář Dam. a vyd. 1547* црькви (црькви), čtouce *ἐκκλήσιαι*, opáčně a proti smyslu: bib. Ostrožská již ѿлоучити. — K těmto pokléskám možno připojiti některé jiné, z kalendáře při evangelistáři Ostromirově, a sice: l. 228, dne 4. Října: свѧтааго свѧщеномѫченика петра капетоулѩ ихъ, to jest sancti hieromartyris Petri Capituleorum s. Capitulensium (řeck. *Καπετωλέων*), jakoby dle latinského Capituli-eorum (*Kopitar* Glag. Cloz. LXI—LXII). — Tamže list 272, dne 11 Máje (srv. l. 295): памѧть свѧтомоу генетлию и мънозѣхъ, v řeck. *τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως*, t. obnovení města Byzantu od c. Konstantina Vel., z čehož někdo snad udělal *τοῦ ἁγίου Γενεθλίου καὶ τῶν πολλῶν*. — Tamže list 274, dne 21 Máje (srv. l. 295): памѧть свѧтъимъ василию костантиноу и елении, kdež názovné *τῶν βασιλέων*, t. císařův, převráceno ve vlastní jméno Vasilia. — Tomu se podobá, co Preis z breviáře hlaholského, rukopisu 1442 v Záhřebě, na jevo vynesl, kdež známé místo Mat. 27, 25. přeloženo: ⱀⰰ ⱀⰰⱄⰻ ⰻ ⱀⰰ ⱄⰴⰵⱎⰵⰴ’ ⱀⰰⱎⰹ, snad že čteno super liberos místo *vulg.* super filios nostros, řeck. *ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, Ostrom.* на чадѣхъ, *miss. hlah. 1483* ⱀⰰ ⱄⰵⰴⰻⱏⰹ. — Pozoru hodné jest též užívání slova ⰿⰰⱃⱅⰹⱃ, ⱀⰰ ⰿⰰⱃⱅⰹⱃ, ⱀⰰ ⰿⰰⱃⱅⰹⱃⱐⰻ atd., v rukopisech hlaholských a v kalendáři evangelistáře Ostromirova, pošlého z řeck. *τὰ πάθη*, místo страсти. — Tolik na ten čas těch příkladův.

33. Přehledněmež ještě jednou v mysli celou řadu vytčených zde různých míst a čtení z nejstarších rukopisův jak cyrillských tak hlaholských, a uváživše jednokaždé z nich nepodjatě, zastavme se konečně u některých hlavních, z přehledu toho plynoucích výsledkův. Především viděli jsme na své oči, že staroslovanský překlad vzdělán neprostředně z řečtiny, nikoli z latiny. Shoda a souhlasnost slovanštiny s řečtinou jest pravidlo, neshoda a nesouhlasnost jen výjimka a uchýlka. Za druhé spatřujeme neméně zřejmě, že překlad v rukopisech cyrillských a hlaholských v celosti sice jeden a týž jest, a však že nicméně v jednotlivých čteních znamenitá panuje různost, sahající do nejstarší doby, o níž z pozůstalých památek souditi můžeme, tak že již nejstarší staroslovanské rukopisy nejen dle písma, ale i dle různosti čtení na *dvě třídy* čili *recensí* se rozcházejí, kteréžto dvě recensí podlé písma *cyrillskou* a *hlaholskou*, podlé podstaty věci pak *východní* čili *byzantinsko-ruskou* a *západní* čili *italskou* přístojně bychom nazvati mohli. K oné cyrillští, k této hlaholští a z nich přepsaní cyrillští rukopisové připadají. Za třetí přijímáme za věc jistou a vší pochybnosti zbavenou, že mnohá hlaholským rukopisům vlastní čtení původ svůj vzala jestli ne z latiny čili vulgaty, tedy aspoň z řeckých rukopisův jedné a též recensí s Jeronymovou vulgatou. Že počet jich v sestavení našem tak skrovný, věc jest přirozená, ješto jsme posavad jen kusy a výjimky z nejstarších rukopisův v té příčině ohledati mohli; proberou-li se kdy celé ty rukopisy, nepochybně mnohem větší počet jich se vyskytne. — Poněvadž, jakž řečeno, překlad jeden a týž jest a recensí dvoje, vzniká otázka: která recensí jest starší a základ druhé? Odpověd na tuto otázku není sice snadná: my však podlé všeho, co jsme posavad vyšetřili, neváháme se vyznati, že cyrillský pokládáme za starší, hlaholský za pozdější. Pověděli jsme nahoře, že sestavení hlaholského písma a zřízení pravopisu, jakéž v nejstarších rukopisech bulharských nacházíme, máme za následování pravopisu cyrillských rukopisův. Totéž

tvrditi musíme o textu. Uchýlky a zvláštnosti jazyka, vyskytující se v hlaholštině (viz připomínky u slov искрь, книга, боукьви, тръжьникъ, чрѣвиѥ a j.), ukazují, jakž nám se vidí, zřejmě k zemím dřevního Illyrika, Macedonii, Albanii, Dalmatii, Chorvatům, v nichž, vedlé domácího a slovanského druhý starý živel — latina. Kde světlo historie schází, mějtež i domněnky své místo. Má *domněnka* o původu hlaholské recensí jest tato. Svatý Cyrill přeložil za živobytí svého z písem svatých pouze evangelistář a praxapostolář čili čtení svatých evangelií a epištol a k tomu ještě žaltář. Tento překlad zachoval se v prvotní přesnosti své v Ostromirově evangelistáři a rukopisech jemu buď rovných buď příbuzných. Method přeložil, tak zní zpráva, nedlouho před svou smrtí a vypuzením slovanských kněží z Moravy a Pannonie ostatní kanonické knihy: než žeby se ten překlad v oněch brzo nastalých pohromách a stěhovačkách byl rozšířil, ba jen zachoval, jest velmi pochybno. Jan Exarch bulharský o něm nic nevěděl. Podobnéť, že Kliment a společníci jeho, Naum, Angelár, Sáva aneb Gorazd, přinesli, mimo žaltář, pouze evangelistář a praxapostolář do Bulhar, a že zde někdo z učedlníkův jejich, neznámý náš bulharský hlaholita, o dovršení jednoho i druhého se zasadil, přehléd znova již dříve přeložená čtení (perikopy), sestaviv je pořádem čtyr evangelií a epištol, doplniv mezery mezi nimi a převěv cyrillici do hlaholice, k tomu cíli buď již hotově odněkud, t. z Chorvat, přejaté, buď tehdáž nově upravené. Žeby se to v Chorvatech bylo stalo, není sice nemožné, než ještě nedost průvodné. Tak povstala hlaholská recensí, došlá nás v evangelistáři Vatikanském a čtveroevangelii Grigorovičově a Zografském. Z takovýchto čtveroevangelií hlaholských pošla přepisováním některá cyrillská, podlé čtení jim příbuzná, jmenovitě Krylosské psané l. 1143, Šišatovecké, Kopitarovo, Pražské a j. Totéž platí o praxapostoláři: i tohoto někteří staří rukopisové, jako Strumický čili macedo-bulharský a Damianův čili Šišatovecký, prostředně nebo neprostředně, přejati z hlaholice. Konečně i žaltář tak přehlédnut, přidomácněn a do hlaholice oděn. Později starý překlad tento v rukopisech cyrillských, neodvisle od hlaholských, často přehlížen a jinačen: než při všem tom v některých rukopisech zůstala nejstarší hlaholská čtení místy nedotknutá až do XV—XVI století, na př. v papírovém čtveroevangelii Pražském (asi z XV století) вѣнить сє, двєрникь, часа, вь сьнмищихь. вьчнєть, вьлѣсти вь чрѣво, нижати сє atd. Naproti tomu v knihách hlaholských trvala hlaholská recensí neporušeně, až ji, po dvojím předběžném povrchním přehlédnutí od Levakoviče 1631—1648 a Pastriče 1688—1706, naposledy Karaman, věci nedost povědomý a nevčasně pilný, v druhé čtvrti minulého století (1741—1745) i z těchto vypudil, nahradiv ji opáčně čteními novější ruské, často již nestaroslovanské recensí. — Co se nedostatkův a poklések v překladu dotýče, mezi nimiž ovšem některé (jako кѥлєвєн, клєплѧ, арнєвь лєдь, црькви) velmi nemotorné jsou, komu by ty přičteny býti měly, kdoby to teď určitě a výslovně rozhodnouti se opovážil? Snad že jimi jedna i druhá strana, cyrillská i hlaholská, třebas nerovnými podíly, vinna? Než buď jak buď, my raději chceme prvoučitelům svým za to, což velikého dobře udělali, vřelé díky vzdávati, nežli kárati je přísně, kde v maličkostech lidské křehkosti ulehli. *Ὁ μηδὲν εἰδὼς οὐδὲν ἐξαμαρτάνει.*

34. Vzavše všecka tato posavad vyčtená jak zevnitřní, z podání a historie, tak vnitřní, z povahy písmen, pravopisu, jazyka a slohu vážená svědectví, v bedlivé uvážení, bez předsudku a podjatosti, nemůžeme se opříti vnucující se nám *domněnce*, že hlaholština, jakouž v nejstarších bulharských rukopisech nalezáme, prvotního věku cyrillštiny sice dosti blízko dosahuje, ale nikterakž nepřesahuje, a že povstala z nevědomých příčin a počátkův, přičiněním některého tichého horlitele a opravitele, někde v hloubi Jihoslovanstva, v Macedonii a Illyrii, kdež brzo zakrsavši, potom v Chorvatech, snad starší a prvotní vlasti hlaholských písmen, dílem neodvisle od prvotních vzorův, vzdělávána byla. Písmo samo, jakž se nám v dotčených nejstarších památkách objevuje, vidí se podlé cyrillského býti spořádáno, třebas snad většina znakův jeho není naprosto vymyšlena, nýbrž z některé jiné starší a jednodušší slovanské, jmenovitě chorvatské abecedy přejata. Překlad sv. evangelia, epištol a žaltáře jest, jakž jsme viděli, v samé podstatě své tentýž, jenž se nám v nejstarších rukopisech cyrillských zachoval a jejž celá starobylost jednohlasně sv. Cyrillovi a Methodiovi připisuje, ačkoli nově přehlédnutý, doplněný a místy znamenitě zjinačený. Jak tyto do Cyrillova překladu uvedené proměny, tak i jazyk opravdově nebo domněle původních hlaholských překladův nesou na sobě ráz *podkrajského* nářečí, jehož vlast ještě nevyšetřena a jehož starobylý kroj jazykozpytce podivením naplňuje. Z historického stanoviště není nevyhnutedlně potřebí archaismův těchto připisovati nějakému staršímu předcyrillskému překladu nábožných knih, psaných pro soukromnou a domácí, nikoli církevní potřebu, písmem buď řeckým, buď latinským,

buď hlaholským, a později od Cyrilla a Methodia pouze přisvojenému: nýbrž k vysvětlení úkazu toho postačuje podmínka, že v té krajině, v níž první vzdělavatelé hlaholštiny žili, archaismy ty byly obecné a běžné, a proto při přehlédnutí cyrillských knih a přejetí jich do hlaholských, jakož i při spisování nových, do těchto se dostaly. Kdyby možné bylo pravou vlast a domov těchto archaismův a vlastnomluvův s dokonalou jistotou vykázati, padlaby najednou světlá záře na temné začátky hlaholského písemnictví, a padloby i nám — bělmo s oka! Zdáť se, že prvotní dílny hlaholštiny, na velmi malý okres země obmezené, v Bulharsku, jmenovitě v Macedonii a Albanii, ač není-li domysl náš, že zde byly, marný, velmi časně, snad brzo po prvním úpadku cářství bulharského (1018), pracovati přestaly, anoť zatím jinde, v Dalmatech a Chorvatech, v díle horlivěji a bez přetržení pokračováno. Po obnovení cářství bulharského za Asěna 1186 nacházíme cyrillštinu již ve výhradném panování na dvoře (listiny Asěna, nápisy mincí cyrillské) a v církvi: z hlaholice přejímáno do cyrillice (žaltář Bononský v Ochridě 1186—1195, palimpsest Bojanský atd.), nikoli naopak. Potřebování hlaholice ve správě zemské a v úřadech tu ni sledu ni památky: neboť podpis Georgia Jerisského jest podpis duchovní, nikoli světské osoby.

35. Pravili jsme nahoře (č. 12), že dvě velmi staré památky cyrillské, řeči Řehoře Nazianského a žaltář s výkladem sv. Athanasia, nacházející se v Rusku, přepisovány z hlaholice buď v *Rusku*, což podobněji, neb aspoň od rodilého *Rusa*, třebas v cizině. Kterak to vysvětliti? Mohlo by se říci, že cestou, jíž vůbec slovanské knihy do Ruska se dostaly, i hlaholské dostati se mohly. Již jinde (v čas. Musejním 1848 sv. 1) jsme uvedli, že po křestu Vladimíra 988 Rusko bez slovanských knih obejíti se nemohlo, a že až do Jaroslava církevní pěvci v Rusku byli Bulhaři. Než to všecko neurčito: řeknu určitěji, rozřešení záhady leží, mého dle zdání, v dějích velikého knížete Jaroslava (1019—1054), zakladatele kláštera Ruského na hoře Athonské, oblíž dílny hlaholštiny. O Jaroslavově pečlivém shromažďování slovanských knih chvalné jsou ve starých letopisech zmínky. Mnich Zinovij viděl ještě v XVI století nomokanon za Jaroslava a biskupa Joakima, tedy mezi 1019—1030, psaný. Mám za to, že povzbuzením tohoto knížete stal se klášter Ruský na hoře Athonské hlavní dílnou a dostavovnou rukopisův slovanských pro Rusko, a zvláště pro Novohrad, kdež knih milovný Jaroslav od 990 do 1019 panoval, a že

přepisováno nejen z rukopisův cyrillských, ale i z hlaholských, od mnichův a duchovních, kteříž se obojímu písmu v klášteřích Athonských vyučili. Podobné jest, že tehdáž přinešen do Novohradu i rukopis hlaholský, z něhož řeči Řehoře Nazianského přepsány. Tím teprvé přípis popa Upíra Lichého 1047, že svůj cyrillský přepis z kyrillovice zhotovil, pravého světla a smyslu nabývá. Časovéť všecky ostatní okolnosti se shodují. — Tím končíme rozjímání své o hlaholštině prvodobní čili bulharské. Nezapíráme, že zde ještě mnoho záhadného, temného a nejistého: než kde historie mlčí, i domyslům, až do lepšího vyšetření, průchod dáti se musí.

36. Pozůstává již, bychom o druhé době hlaholštiny, totiž chorvatské, co nejstručněji jednali. Temné totiž a bez otevření nových pramenův vysvětlení neschopné jsou začátky hlaholice v Chorvatech. Pročež řídíce se v tom pouze památkami před očima jsoucími, poušťíme Bulharům strany času prvost místa a klademe Chorvaty za nimi. V samých bězích chorvatské hlaholice odměšujeme dvoje občasí (periodus): první veskrz a veskrz temné, do konce XII století, druhé světlejší, od začátku XIII století do nynějška. V prvním občasí stavuje se všecko na pouhých svědectvích o užívání domácího písma v Chorvatech od pradávní doby čili určitěji až od sv. Jeronyma, a spolu o známosti písma cizího, latinského i cyrillského. Písemných památek jistého vročení první doby nestává: některé vetché zlomky teď ponejprvé na jevo se vynášejí, nepočítajíc rukopisu Clozova, kterýž ovšem v Chorvatech nalezen, a však písmem, pravopisem a jazykem rázu bulharského jest. Již okolo l. 640 za panovníka Porgy a papeže Jana IV podepsali knížata a velitelé křestěných Chorvat smlouvu se svatou stolicí vlastnoručně (chirographis propriis datis sancto Petro juraverunt, *C. Porph.* de A. I. L. I. 31): jakým písmem, latinským-li čili domácím, slovanským, těžko uhodnouti. Za vrchního knížete Trpimíra vycházely veřejné listiny latině (837 sld.). Později ujala se v Chorvatech liturgie slovanská, od papeže Jana VIII v Moravě a Pannonii dovolená (880), postavíc se po boku latině, již dříve, po prvním křestu, uvedené a od misionáře Martina z Francie (837 sld.) podporované, ačkoli nám souvěcí pramenové nic jistého ani o času, kdy, ani o místě, kde, ani o osobě, kým se to nejprvé stalo, nepodávají. Z dopisu papeže Jana VIII k duchovenstvu Solinskému l. 879 v příčině sporův, mezi Římem a Cařihradem strany podřízení Bulharska a Illyrska nenadále vypuklých, aby „nil dubitantes de parte Graecorum vel

Sclavorum“ do lůna římské církve se navrátili, domýšleti se lze, že tehdáž slovanská bohoslužba již i Chorvatům ve známost vcházeti začala. Mezi 920—925 byla již zde v plném květu, jakž patrno z urputných, tu dobu mezi biskupy latinskými a slovanskými vypuklých rozepří. Někteří prelati latinští nepřáli liturgii slovanské volného průchodu. Papež Jan X usiloval knížete chorvatského Tomislava nakloniti ke mši latinské, píše k němu (ok. 920) v tato slova: Quis etenim specialis filius sanctae Romanae ecclesiae, sicut vos estis, in barbara seu slavonica lingua deo sacrificium offerre delectatur? Nedlouho potom zapověděl sněm Splětský (925) liturgii slovanskou, totéž opětováno na druhém sněmě tamže (1059), ovšem nadarmo. Na tomto posledním sněmě zmínka jest o Methodiovi a jeho písmenech gotických, t. (zdá se) cyrillských, jak je snad pro jich podobnost s gotickými (t. jedny i druhé jsou výstřelek řeckých) opovržlivě (Gothové byli Ariané) jmenováno, a však od Latinníkův, proti slovanštině vůbec zahořelých a rozdílu mezi hlaholicí a cyrillicí sotva povědomých, u nichž i podnes slovanská kniha slove prostě *schiavet.* Stěžujícím si Chorvatům odpověděl papež: Scitote filii, quia haec, quae petere Gothi student, saepenumero audisse me recolo, sed propter Arianos, inventores *literaturae* (t. písmen, jak u Tacita) hujusmodi, dare eis licentiam in sua lingua tractare divina, sicut praedecessores mei, sic et ego nullatenus audeo. Na začátku XIII století (l. 1222) dokládá se Mikuláš klerik Rabský, v připisu ke svému přejmu žaltáře, původního rukopisu psaného za posledního arcibiskupa Solinského Theodora (640), což Assemani na Theodora Splětského (880—890) slyší. Svědectví tohoto příliš natahovati nesluší: mýlka a nedorozumění ve jménu buď arcipastýře buď města snadná, a žaltář Mikulášův nyní zmařen. Ku průkazu, že 1222 hlaholici za prastarou v Chorvatech pokládáno, onoť vždy platno a postačitelno. Totéž vysvítá ještě jasněji z bully papeže Innocentia IV k biskupu Seňskému 1248, dle níž biskup ujišťoval papeže, že ve Slovanech jest *zvláštní písmo*, jež duchovenstvo té země od sv. Jeronyma míti se praví (quod in Slavonia est *litera specialis*, quam illius terrae clerici se habere a b. Hieronymo asserunt). Pravdať, odvozování hlaholice od sv. Jeronyma před zdravou kritikou neostojí; jméno to postavila jí v čelo, jakž již výše řečeno, buď pouhá úcta k svatému muži, buď žádost slávy, anebo bližnost recensí hlaholských knih s textem Jeronymovým: než nadpamětná dřevnost hlaholice v Chorvatech tím jest dostatečně dokázána, sic jinak, byla-li tehdáž nová, který biskup by se byl opovážil předstoupiti před stolici apoštolskou s tak očitou a makavou lží? Tvrzení duchovenstva Seňského potvrzuje se souhlasem jiných svědectví a věcí samou. V mezní listině hlaholské od r. 1325, nedávno ze sbírky L. Gaje od A. Starčeviće (v Arkivu jugosl. 1852 kn. II.) na jevo vynešené, zmínka jest o listinách, jež chorvatské obce v Istrii v příčině ohlédání a ustanovení hranic přinášely a předkládaly, padajících do let 1025, 1027, 1058, 1087, 1125, 1130, 1140, 1150, 1170, 1187, 1195, 1220 a 1271. Ačkoli pak jediné o napřed před jinými jmenované listině l. 1195 tak se tam mluví, jakoby trojnásob byla vyhotovena, jelikož se množného počtu „listi“ o ní užívá, a jelikož hned tehdáž trojnásob měla býti přejímána, latinsky, německy a chorvatsky t. hlaholsky, však nicméně o ostatních téhož se domýšleti lze. Zvyk, dle něhož l. 1325 všecky mezní listiny trojnásob a ode tří notářův psány, latinsky a chorvatsky pro obce, německy pro pány, zajisté nepovstal teprvé tehdáž, nýbrž byl prastarý („kako su i dosade po deželi pisali“). Co se týče hojnosti památek, vydávajících hlasité a věcnaté svědectví o pradávní srostlosti hlaholice se zemí a národem v ní, obvod biskupství Seňského a Modrušského, též okolí příležících, od Raše až do Krky, pojmouc v to i ostrovy, skutečně se vyznamenává památkami hlaholskými všelikého druhu hustěji nade všecky ostatní. Uvážíme-li všecko to nepodjatě, a chceme-li býti spravedlivi, připustiti musíme, že užívání písma hlaholského v Chorvatech, ku potřebám církevním i světským, jest prastaré, totiž aspoň X století dosahující. Přidáme-li k tomu to, co jsme nahoře (v rozd. 20) o starobylosti tvaru chorvatské hlaholice naproti bulharské propověděli, nebudeme se příčiti tanoucí na mysli domněnce, žeby hranaté písmo chorvatské naposledy snadno mohlo býti starší, nežli okrouhlé bulharské, a toto z onoho vystrouháno a vykrouženo. *Písmo* pravím, nikoli *slovesnost*, neboť to věci rozdílné jsou. Dí-li kdo, že císař Michal a Cyrill okolo l. 860 v Cařihradě o žádné slovanské a tak ani chorvatské abecedě nic nevěděli (viz rozd. 18), tomu buď za odpověd, že tehdáž ve chorvatském Přímoří a na ostrovech příležících v jisté třídě národu leccos mohlo průchod míti a známo býti, o čemž v Cařihradě nic nevěděli, že v životě Cyrilla ani o slovanských mětkách a řezkách zmínky není, o nichž téměř souvěký Chrabr svědčí, a že Cyrill mínil písmena ke spisování knih uspůsobená a již užívaná, což o starochorvatských hlaholkách ani my bez výminky netvrdíme. Mohly zajisté sloužiti, jako runy a mětky, jen ke zvláštním a obmezeným potřebám. (O rozdílu chorvat. a bulhar. písmen co do tvaru a počtu viz Zákl. písemn. č. 15.) Přejetí knih bohoslužebných z cyrillice do hlaholice a přehlédnutí a zjinačení textu jejich, na ten čas, do vynešení nových svědectví a památek, do Bulhar v širším smyslu položiti musíme, jakž nahoře se stalo. Zvěčnělý Petr Preis, kterýž ostatně o nově nalezených rukopisech na hoře Athonské a v Bulharsku ještě nic nevěděl, nerozpakoval se sice první upravení hlaholice a přejímání z cyrillice položiti do Chorvat. On měl za to, že Chorvati z počátku přísně šetřili pravopisu cyrillských rukopisův, vyrovnávajíce písmě písmenem, potom pak, vidouce věci té matnost a zbytečnost, od toho upustili, a písmena i pravopis k svému domácímu nářečí přiměřili. Než historické památky, nyní známé, jinam vedou. Podobnéť, že živel hlaholštiny, násada abecedy, z Chorvat do Bulhar, kmen a výstřelky, knihy bohoslužebné, na obrat do Chorvat přinešeny a tu k obřadům římské církve přiměřeny. Tak se dostala hlaholština, původně, jakž jsme nahoře podotkli, při samém začátku rozdělení církve na východní a západní, údům jedné i druhé strany určena (viz zprávu o evangelistáři Vatikanském a j.), nyní výhradně údům římské církve za podíl. Kdo vlastně byl *první* ten *hlaholita v Chorvatech*, jenž tomu všemu cestu prorazil, kdy a kde žil — to vše jest hluboké tajemství. Neleží-li spojiště obou hlaholic v poříčí Drinu, v okolí Skadru a Duklanu (staré Dioclee)? Tam mezi 1051—1084 nacházíme ve Skadru Michala krále slovanského v živém spojení se západem. Sem se vztahuje, co papež Alexander II Petrovi arcibiskupovi Barskému, druhdy Duklanskému, psal 1067: Monasteria quoque tam Latinorum quam Graecorum sive Slavorum cures, ut scias et haec omnia unam ecclesiam esse, t. dle výkladu Farlati'a, unam provinciam ecclesiasticam ex ecclesiis et monasteriis Graecis sive Slavicis Latinisque conflatam. (Illyr. sacr. VII. 17—18, kdež r. 1062 mylný.) Asi sto let později (ok. 1161) sepsal nejmenovaný kněz Duklanský dějepis zdejších Slovanův, z něhož krátký výtah, jak se podobá hlaholicí (kniga *harvatska*, ex litera *sclavonica)* psaný, nalezen na schylku XV neb začátku XVI století v „krajně Markovičův,“ což oblíž Svače a Baru. S tím by souhlasilo, že v nejstarších rukopisech srbských, zvláště v evangelii a apostolu, patrní důkazové přejetí jich z hlaholice. Než vše to temno a nejisto: naproti tomu v domácím občanském běhu užíváno výhradně cyrillice v Srbsku, Bosně a Dubrovníku v XII století, jakž památky nás došlé dosvědčují. Z tohoto prvního občasí nižádnou písemnou památku na ten čas výslovně vytknouti se neosmělujeme, ačkoli nepochybujeme, že z nedatovaných rukopisův, a zvláště ze zlomkův, snadno jeden nebo druhý až do ní zasahovati může, jmenovitě ony, v nichž ještě Jer ve staré podobě ⱏ se vyskýtá. Než poněvadž paleografie hlaholská v této částce ještě velmi nepevná jest, lepší toho vyšetření a určení budoucnosti zůstaviti se musí.

37. Světlejší doba hlaholštiny v Chorvatech a Dalmatech počíná se s úsvitem XIII století, když bohoslužba slovanská s písmem hlaholským a dle obřadu římské církve, na zemi samé od prastarodávna zakořeněná, naposledy léta 1248 od papeže Innocentia IV slavného schválení a potvrzení dosáhla. Bulla jeho k biskupovi Seňskému zní slovo od slova: Porrecta nobis tua petitio continebat, quod in Slavonia est *litera specialis*, quam illius terrae clerici se habere a b. Hieronymo asserentes, eam observant in divinis officiis celebrandis. Unde ut illis efficiaris conformis, et terrae consuetudinem, in qua existis episcopus, imiteris, celebrandi divina secundum dictam literam a nobis suppliciter licentiam postulasti. Nos igitur attendentes, quod sermo rei et non res est sermoni subjecta, licentiam tibi in illis dumtaxat partibus, ubi de consuetudine observantur praemissa, dummodo sententia ex ipsius varietate literae non laedatur, auctoritate praesentium concedimus postulatam. Datum Lugduni IV Kal. Aprilis anno V. Od té doby kvetla hlaholština v dotčených zemích společně s latinou, ne sice bez přechodného se o ní pokoušení, a však v celosti bez úrazu a přítrže. Vypravování příběhův jejich v tomto občasí, ohled pole jejího, vyčítání míst, kdež buď zdařileji kvetla, buď klopotněji hynula, ukazování příčin buď vzrostu buď úpadku jejího atd. jakožto věc přeobšírná, není předmětem nynějšího našeho podjetí. Náš úkol stavuje se na tom, bychom hlavních udalostí, předních jmen a památek této doby jen jako letmo se dotekli, a zvědavého čtenáře k dalším pramenům a pomůckám v té příčině odkázali. — Přehledněmež nejdřív pole. V tomto občasí rozprostranila hlaholice své meze v zemích původně chorvatských co nejdále. Téměř celá Istrie, chorvatské Přímoří a vojenské pomezí, drahná částka provincialních Chorvat a dnešní Dalmatie až do Cetiny a místy i dále až do Neretvy, se všemi příležícími ostrovy Siného moře pokryty byly farami hlaholskými, hluboko do vnitrozemí, tytýž a roztroušeně i za hranice Chorvat, až ku Požehu a Djakovu ve Slavonii, zasahujícími. A však hlaholština nevládla zde nikdy sama: vedlé ní a místy nad ní panovala vždy latina. Převaha hlaholštiny byla ve mnohem

těsnějších mezích, totiž v Istrii, počnouc od řeky Raše, v chorvatském Přímoří i vojenském pomezí a v nynějších Dalmatech až do řeky Krky, pojma v to i ostrovy příležící: Krk, Čres, Ložin, Osor, Rab, Pag, Pasman, Lungu atd. čili v obvodu patriarchatu Voglejského, biskupství Seňského, Modrušského a někdejšího Ninského. Tyto země a končiny zachovaly až do dnes největší počet památek hlaholštiny všelikého druhu, duchovního i světského obsahu: v nich až po dnes, aspoň z částky a zde i tam, hlaholština v chrámích a při bohoslužbě ještě trvá, svému brzkému úplnému vyhynutí klopotně vstříc pospíchajíc. Počet hlaholských far ani za starých ani za novějších časův nikde zevrub udaný nenacházíme. Jordan biskup Trogirský svědčí, že v obvodu jeho biskupství vedlé mše latinské i slovanská průchod měla (mezi 1623—1646) a při latinské nedělní a sváteční čtení z evangelia a apostola též illyrsky lidu se hlásala. Za arcibiskupa Splětského Štěpána Kosma l. 1688 počítalo se v arcidiecesi jeho venkovských čili krajinských far vesměs šest a třidcet, z těch bylo osm a dvadcet hlaholských a jen osm latinských. Nejurčitější vyznačení pole, na němž hlaholština kvetla, jest od Matouše Karamana ok. 1750. Slova jeho jsou: Mše a ostatní bohoslužba koná se hlaholsky ve čtyřech diecesích Istrianských, v Koperské, Novohradské (Città nuova) a Porečské, tytoť skládají s ostatními v Dalmatii jednu provincii, v níž bohoslužba slovansky se vykonává. V poslední sčetl Jan Pastrić devatenáct far, a sněm 1733 nařídil šest illyrských examinatorův. V diecesi Pulské pobřežní Bezjáci v zátoce chorvatské (sinus Flanaticus), jmenovitě Beršec, Moščenice, Lovran, Kastav, Veprinec, zachovávají tentýž obřad. Biskupové Seňští a Modruští jsou nejsilnější podpory illyrského duchovenstva. V katedrálním chrámě Seňském koná se bohoslužba v dotčeném jazyku. Tentýž obřad má průchod v diecesi Ninské, Šibenické, Trogirské, Splětské, Makarské, Osorské, Krcké a Rabské. V diecesi Splětské počítá Pastrić deset kapitolních a kolegiátských kostelův, mimo třidceti far venkovských. V diecesi Ninské jsou všecky fary illyrské, vyjma, kdež kněží jsou řeholníci. V diecesi Šibenické jsou dva klášterу sv. Františka třetího řádu (Tertiarii). V diecesi Zaderské a ve třech podřízených, Rabské, Osorské a Krcké, všecky kostely jsou illyrské, vyjma dva kolegiátské v Pagu a Čresu. Tamť osm klášterův sv. Františka třetího řádu. (*Assemani* Kal. IV. 410—411.) Dnešní pole čili raději políčko hlaholštiny jest toto. V Zaderském arcibiskupství počítá se vesměs 84 far a expositur: z těch na 46 od 70 kněží koná se bohoslužba hlaholsky. V Šibenickém biskupství jeden kněz čte mši slovansky. Ve Splětském biskupství nachází se na 73 farách a kaplanstvích do 98 slovanských kněží. V Kotorském biskupství jest jeden hlaholský kněz, ze Splětské diecese. V Krckém biskupství na ostrově Krku po krajině v každé faře konají kněží službu boží ve dni zasvěcené slovansky, mnozí i ve dni všední: v městě Krku jen latinsky. Na ostrově Rabu téhož biskupství jen latinsky, ačkoli s příměsí slovanských modliteb a zpěvův. Na Lošiních, vyjma dvě města, všudy slovansky. Jsouť ještě i v Istrii zde onde fary hlaholské. Bratří třetího řádu sv. Františka provincie illyrské, jichž se v předešlém století do 200 počítalo, mají sice na Krku, Čresu, v Zadru i Prvići ještě sedm klášterův, než řeholníkův v nich teď nevíce než čtrnáct. Nařízení od provinciálův vycházejí k nim hlaholicí. — Vytkneme teď hlavní udalosti. V této době, jakž již výš dotčeno, kvetla hlaholština několiko století nejen v kostelích, ale i ve světské správě, v úřadech. Jeden výstřelek z ní ujal se daleko za hranicemi Chorvat. Totiž císař Karel IV založil s povolením papeže Klimenta VI léta 1347 v Novém Městě Pražském klášter pro slovanské benediktiny z Chorvat, v němž bez mála sto let hlaholština pěstována, totiž až do konce husitské války 1436 (ustoupivši potom mši utrakvistské), čehož svíží památku, mimo jiné, zvláště proslulé Remešské evangelistarium dodnes chová. Léta 1483 tištěn poprvé misál hlaholský, bez pochyby v Benátkách, snad tiskem Torresanským. V prostředku XVI století, když v Tubinku původem barona Ungnada o rozšíření reformací mezi Jihoslovany pracováno, přeložili a vytiskli dva Chorvati, Anton Dalmatin a Štěpán Istrianin několiko hlaholských knih k tomu cíli (1561—1564). Něco později, l. 1596, snažil se František Barbarus patriarch Voglejský na zemském sněmu zameziti bohoslužbu v jazyku illyrském a uvesti v latinském: a však namáhání jeho ani u Chorvatův a Dalmatincův, ani u papeže podpory nenalezlo. Na odpor arcibiskup Splětský Sfortia Ponzonius vydal l. 1620 zvláštní zřízení pro duchovenstvo hlaholské svého obvodu, kteréž potom nástupce jeho, arcibiskup a primas Štěpán Cosmus na sněmě Splětském 1688 znamenitě potvrdil a rozmnožil, péči o zdokonalení se v církevním jazyku illyrském duchovenstvu hlaholskému důrazně na srdce vzkládaje („clerici noverint Azbukividarium“). Téměř stejným časem s Ponzoniem přimlouval se císař Ferdinand II u papeže snažně za hlaholity, předkládaje velikou potřebu lepšího vyučování duchovenstva, a sám k tomu cíli staré, z Benátek koupené písmo římské propagandě daroval (ok. 1620). Tehdáž se počal vplyv propagandy, jakož již dříve souvislé s ní vyučovací koleje, na hlaholštinu. Petr Marian biskup Seňský a Modrušský, obžalován jsa v Římě ok. 1654, jakoby jazyku illyrskému při službách božích volný průchod stavovati chtěl, v omluvném svém psaní ke svaté kongregací v Římě osvědčuje se, že nic jiného nezamýšlel, nežli připuzovati domácí duchovenstvo ke studování obojího jazyka, jak illyrského tak latinského. Ve psaní tom líčí se hrubá nevědomost tehdejšího hlaholského duchovenstva nad míru živými barvami. Poněvadž do bohoslužebných knih, původně starým církevním jazykem psaných, pomalu mnoho z obecné mluvy vtroušeno, nařídil papež Urban VIII přehlédnutí misálu a breviáře, kterouž práci Rafael Levaković dosti šetrně vykonal (1631—1648). Totéž učinil po druhé Jan Pastrić z uložení arcibiskupa a biskupův dalmatských s touž mírností a opatrností, mnoho nenapraviv, ničeho však nezkaziv (1688—1706). Po třetí uvázal se v tu práci, na vybídnutí Vincentia Zmajeviće, arcibiskupa Zaderského, Matouš Karaman (mala avi rei glagoliticae natus, dí Kopitar), tak nespůsobně a nezdařile, natrousiv do knih místo slovanských mnoho ruských slov a forem (1741—1745), že z toho tuhý spor povstal a duchovenstvo se ve strany rozešlo, v kterémžto sporu ač papež Benedikt XIV naposledy Karamanovi za pravdu dal, zapověděv užívání obecného jazyka při bohoslužbě, však nicméně hlaholština tím samým nemalou ránu utrpěla. Tu dobu dva horliví preláti podporovali hlaholštinu činně: chvalně jmenovaný arcibiskup Vincent Zmajević (1713—1745) založil seminář pro hlaholské duchovenstvo v Zadru, biskup Trogirský, potom arcibiskup Splětský Anton Kadčić (1735—1745) v Omiši. Poslední ústav zašel dávno: první proměněn od císaře Františka I v latinský l. 1829, za arcibiskupa Josefa Františka Nováka, rodilého Čecha. Zůstala pouze profesura hlaholštiny, jíž od r. 1823 Benedikt Mikalević, rodem z ostrova a města Krku, opatruje, stařec v osmdesátipěti letech, ještě činný. Než bez učebných knih cvičení to v hlaholštině, jakž každý uzná, velikého prospěchu míti a proto ani písemnictví hlaholské povznesti se nemůže. Matouš Sović, Črešanín, vychovanec propagandy (umř. 1774), Karamanův v opravě knih pomocník, přeložil slovanskou grammatiku Smotriského na latinsko a upravil pro hlaholity: dílo to však nebylo tištěno (rp. v Lublaně). Známost hlaholice klesala a klesá co den více. Biskup bosenský čili Djakovský a Sremský Emerik Karel Raffay (1816—1830) usiloval zameziti hlaholici do konce: starší duchovenstvo jí hájilo podlé možnosti.

A však nicméně Jan Baptista Ješić (umř. 1833) biskup Seňský a Modrušský čili Krbavský viděl se pohnuta, pro nedostatek hlaholského písma a nezběhlost mladšího duchovenstva v hlaholštině, misál slovanský (epistolarum et evangeliorum cum orationibus sanctorum feriarumque nec non ceterarum precum volumen illyricum *Schiavet* nuncupatum) již latinkou tisknouti dáti (v Řece 1819 a později). Z oboru světského písemnictví došly nás některé památky, z nichž patrno, že v XIII—XVI století hlaholština ve světské správě, v úřadech a soudech, anobrž i v soukromném jednání, dosti byla rozšířena. V čele jich vyniká zákon Vinodolský l. 1280 a některé menší památky právnické. Listiny hlaholské, jichž v Záhřebě v archivu zemském, v museu a u L. Gaje hojnější než jinde počet, psány byly v XIV—XVII století v Seni, Novém Vinodolském, na Chrelínu, na Peći (v Záhřebském Záhoří), na Ozli, v Briní, Modruši, Otočci, na Vukšićích, pod Chlumem (v Lice), v Samoboru atd. Jest i jiných úředních písemností a soukromných dopisův v jihoslovanských archivech skrovná zásoba. Z mezní listiny 1325 patrno, že tehdáž, při ohlédání a obnovování mezí obcí Istrianských každá listina psaná ode tří notářův trojnásob, latině a chorvatsky (t. hlaholsky) pro obce, německy pro pány zemské. — Tiskárny hlaholské pracovaly v Benátkách 1483—1812, Seni 1507—1508, Řece 1531, Tubinku 1561—1564 a v Římě 1621—1791. Potom přestaly a stojí dodnes.

38. Nebudeť neprospěšno vyčísti aspoň záhrnkem hlavní plody chorvatské hlaholštiny druhého občasí. — Z *učebných knih* známe pouze *Bukvář* čili *Azbukovnák*, nyní u Chorvatův *Bukovnják*, častěji tištěný: v Benátkách u Bindoni'a a Pasyni'a 1528. 4⁰. V Řece ok. 1531. Od Antona Dalmatina a Štěpána Istrianina v Tubinku 1561. 8⁰. Od Rafaele Levakoviče v Římě 1729. 8⁰. Od Karamana hlaholsky a cyrillsky v Římě 1753. 4⁰. podruhé v Benátkách 1763. 8⁰. Bukvář slovanský menší v Benátkách b. r. (mezi 1769—1780.) 8⁰. Bukvář v Římě u A. Fulgoni'a 1788. Bukvář trojpísemný (t. cyrillský, jak církevní tak občanský, a hlaholský) od Pavla Solariče v Benátkách 1812. 8⁰. — Z *biblických knih:* 1) *Žaltář*. Rukop. Mikuláše Rabského, psaný 1222, léta 1634 u Levakoviće, teď buď zmařený, buď někde zapadlý. Pergamenový od Ivana Žakana v Seni 1359 psaný, nyní v knížecí Lobkovické bibliotece v Praze. Na pergameně i papíře l. 1463 v dvorské bibliotece ve Vídni. Tištěn v breviáři 1561 a sled. 2) *Evangelistář*. Rukop. Remešský, na pergameně v klášteře slovanském v Praze 1395

psaný, nyní v Remeši neb Paříži, vydán (ve snímkových výtiscích) od Silvestra v Paříži 1843 ve fol., od V. Hanky v Praze 1846. 8⁰. 3) *Nový Zákon.* Od A. Dalmatina a Štěpána Istrianina v Tubinku 1562. 4⁰. Celá biblí hlaholsky, pokudž vědomo, nikde se nenachází, ačkoli ji Karaman v popisu majetku knížete Jana Frangepani'a nalezati se domníval, a neznámý odjinud chorvatský kněz takéť rukopis, jak tvrdil, dle vulgaty 1547—1554 zhotovený, do Tubinku byl přinesl, o němž později nic se neví. Biblí, jejíž druhý díl (t. Paralipomenon — Žaltář) v Praze ve veřejné bibliotece se nachází, psána v klášteře slovanském l. 1416 písmem sice hlaholským, ale jazykem českým. — *Z bohoslužebných knih:* 1) *Misál* (vulgo *Schiavet*). Rukop. na pergameně psán od šlechtice Nováka l. 1368 v dvorské bibliotece ve Vídni. Jiný XIV—XV století na pergameně u J. Kukuljeviće Sakcinského v Záhřebě. Jiný l. 1402 a zase jiný l. 1441 v Římě v bibliotece propagandy. Rukopisných misálův z XV století nachází se více, npř. jeden perg. z XIV nebo začátku XV století u faráře Pasmanského (v překladu z vulgaty často velmi směšné klesky), dva na pergameně po baronovi Zoisovi v bibliotece Lublanské, dva roku 1462 a 1487 ve Vrbniku na ostrově Krku, jeden na pergameně r. 1485 u J. Kukuljeviće Sakcinského, jeden bez roku ve fol. ve Vídni atd. Tištěn bez místa, nejpodobněji v Benátkách, 1483. Fol. Od františkána Pavla z Modruše v Benátkách u Bindoni'a a Pasyni'a 1528. 4⁰. Nákladem Modrušského biskupa Šimona Košičiće v Řece 1531. 4⁰. Od Rafaele Levakoviće v Římě 1631. 4⁰. 2 d. Podruhé (od Ivana Pastriće) 1706. 4⁰. Od Matouše Karamana v Římě 1741. 4⁰. Mše za umrlé odděleně v Římě 1707 a podruhé od Juraniće 1767. 4⁰. „Officia propria pro aliqu. locis," v Římě 1791. 4⁰. 2) *Breviář* (ill. *Brvial*). Rukop. z XIV století v bibliotece Pařížské, snímek u Silvestra: Paléogr. univ. Par. 1839—1841. Fol. Jiný pergamenový z druhé polovice XIV století v dvorské bibliotece ve Vídni, v němž krátký život ss. Cyrilla a Methodia. Dva staří rukopisové dle Assemani'a na ostrově Grose v kostele Zaglavském. Jiný před 1387 a zase jiný po 1389 psaný v bibliotece propagandy v Římě. Jiný v kolegiátském chrámě sv. Michala v Zadře. Jiní rukopisové z XV století jsou porůznu, np. čtyři ve Vrbníku na ostrově Krku, roku 1444 na pergameně v arcibiskupské bibliotece v Záhřebě, roku 1470 na pergameně u J. Kukuljeviće Sakcinského, roku 1473 na pergameně v Novém v Přímoří, dva rukopisové po baronovi Zoisovi v bibliotece Lublanské atd. — Tištěn nákladem Mikuláše

Broziće faráře Omišelského v Benátkách u Turresani'a 1561. 8⁰. V Římě 1621. 4⁰. Podruhé tamže 1629. 8⁰. Od Rafaele Levakoviće v Římě 1648. 8⁰. Podruhé, pod správou Ivana Pastriće v Římě 1688. 4⁰. Opět přičiněním biskupa Koperského Camuzzi'a v Římě ok. 1774. Naposledy nákladem Jana Petra Gociniće (Galzigny) biskupa Rabského v Římě 1791. 8⁰. *Obřadné knihy.* Rukop. Řeholy benediktinského kláštera Rogova na pergameně mezi 1369—1400, u A. Mažuraniće v Záhřebě. Naručnik plebanušev (Guidonis manip. curator.), od Silvestra Bedričiće v Seni 1507. Ispravnik za jerei ispovidnici (director. sacerd.), překlad Šimuna Budinea, vydán od R. Levakoviće v Římě 1635. 8⁰. Virtemberský řád církevní od A. Dalmatina a Štěpána Istrianina v Tubinku 1564. 8⁰. *Bohosloví.* Od *katolíkův.* Dva rukop. z XIV—XV století, pastorálka s morálkou, ve Vrbniku na ostrově Krku. Kniha sv. Bernharda, řečená nauka (doctrina S. Bernardi), rukop. XV století, tamže. Jiný rukop. pergamenový, nábožného obsahu, ostatně neznámý, u A. Čertkova v Moskvě. Kniha Quadriga nazvaná, od Mikuláše de Auximo, rukop. l. 1493 ve dvorské bibliotece ve Vídni. Nauk karstianski, dle Bellarmina od R. Levakoviće v Římě 1622. 16⁰. Opět tamže 1628. 12⁰. Zrcadlo pravdy (Zrcalo od jistine) od Chr. Pejkiće, do hlaholice přeoděno od Marka Kuzmičeviće, rukopis v Zadru. Od *protestantův.* Katechismus Štěpána Istrianina, v Tubinku 1561. 8⁰. Artikuli (od A. Dalmatina a Štěpána Istrianina), v Tubinku 1562. 4⁰. Artikuli, t. výtah konfesí Augspurské, od Ant. Dalmatina a Štěpána Istrianina v Tubinku 1562. 4⁰. Spovid prave vire, t. konfesí Augspurská, od týchže tamže 1565. 8⁰. Bramba August. spovidi, od t. t. 1564. 8⁰. *Výklad Písem SS. a kázání.* Homilie a čtení svatá, rukop. pergamenový od Vita z Omiše l. 1396, v dvorské bibliotece ve Vídni. Čtení svatá a legendy, rukop. pergamenový psaný před 1462, po baronovi Zoisovi v bibliotece Lublanské. Tlmačenje evangelii, rukop. na papíře l. 1627, po baronovi Zoisovi v bibliotece Lublanské. Postilla (od A. Dalmatina a Š. Istrianina) v Tubinku 1562. 4⁰. Postní kázání bratra Roberta, nákladem arcijahna Seňského Silvestra Bedričiće, tišt. v Seni 1508. Matouše Aulbera kázání (od A. Dalmatina a Š. Istrianina), v Tubinku 1562. 4. *Životy SS.* Žitije rimskich archierěov i cěsarov, od Šimuna Košičiće, tišt. v Řece 1531. 8⁰. *Nábožné a modlitební knihy.* Transitus Hieronymi, vyd. Š. Bedričič v Seni 1507. Beneficium Christi (přeložili A. Dalmatin a Št. Istrianin) v Tubinku 1563. 8⁰. Molitvy prežde i poslie missu glagolimije, priv. po Antunu Juraniću, v Benátkách 1765. 16⁰. *Světské spisy.* Mezi těmito nám jen zákony, ústavy (statuty) a práva, listiny a úřední dopisy známy jsou. *Zákony a práva.* Ústav Vinodolský r. 1280, v přepisu pergamenovém z XVI století u L. Gaje v Záhřebě, tištěn v časopisu Kole r. 1843. Kn. III. Ústav ostrova Krku r. 1388, na pergameně ve Vrbniku na ostrově Krku u J. Petrisa, tištěn v Arkivu za pověstn. jugoslav. 1852. Kn. II. Soudné výroky stolice Veprinecké od 1500 do 1669, rukop. na papíře v museu Záhřebském, v nichž při r. 1507 zmínka o zvláštním zákonu Veprineckém v 46 krátkých rozdílích. (Statut Polický u Fr. Carrary psán bosenskou cyrillicí, nikoli hlaholicí.) Závěty čili poručenství (testamenta) z XV—XVI století, porůznu. *Listiny.* V zemském archivu království chorvatského a slavonského chrání se asi sto listin a úředních písemností, dílem z Budína 1849 přinesených, z XIV—XVII století, z nichž několiko v Arkivu za pov. jug. (Záhř. 1851—1852. Kn. I—II) tištěno. Jiné nacházejí se v jihoslovanských archivech a bibliotekách porůznu, v Záhřebě, v Lublaně, Hradci Štyrském a j., z nichž některé vydány v Danici illyrské 1840—1841 a v časopisu Kole 1842. *Úřední dopisy.* Těchto několik v archivu Záhřebském, též po baronovi Zoisovi v bibliotece Lublanské. *Kronika chorvatská*, Duklanskému knězi připisovaná, byla ve starém rukopisu hlaholském nalezena na schylku XV neb začátku XVI století, o němž se teď nic neví: tištěna latinkou v Arkivu jug. 1851. Kn. I. Naposledy náležejí sem ještě *nápisové* chrámoví a náhrobní v Istrii, Přímoří a na ostrovech chorvatských atd., z XIII—XVI století, posud, aspoň co se starších týče, málo známí: viděl jsem některé pozdější z Omišle na ostrově Krku (1405, 1442, 1533), ze Ždrina v Istrii (1582) atd.

Mimo tyto zde vyčtené rukopisné i tištěné památky nachází se hojný počet *zlomkův* starých rukopisův, dílem větších, dílem menších, až i jednotlivých listův, jak ve veřejných bibliotekách, tak i v soukromných rukou, ve Vídni, Praze, Lublaně, Záhřebě, Zadru atd. K těmto pro krátkost a nedospěch nyní zření obrátiti nelze, ačkoli není pochyby, že mezi nimi mnohé staré a důležité jsou, vyproštění z vazby a vynešení na světlo od budoucnosti očekávajíce.

39. Zdeť jména některých v historii hlaholského písemnictví této druhé doby připomínaných mužův! Z XIII—XV století známať pouze jména několika piscův: *Nikola*, duchovní Rabský (1222). *Ivan Žakan* t. jaheň v Seni (1359). Hrabě (knez, comes) *Novak* Krbavský (1368). *Vít* z Omiše (1396). Hrabě *Vuk* synovec opata Koprivského (1402).

Hrabě *Marko* v Luce obliž Novagradu (1441). Řeholník *Mihajlo* (1443). V XVI—XVIII století žili a v hlaholštině větší nebo menší účastenství měli: *Silvester Bedričić*, arcijahen Seňský (1502—1507). *Pavao*, františkán Modrušský (1528). *Šimun Benja* přijmím *Košičić*, biskup Modrušský (1531, umř. 1536). *Nikola Brozić*, farář Omišelský (Castel-Muschio) na ostrově Krku (1561). *Antun Dalmatin*, proslulý v historii slovanské literatury jako přívrženec německých reformatorův, v Tubinku (1560 sld.) *Stipan Istrianin* přijmím Consul, přítel a pomocník předešlého (1560 sld.). *Juraj Juričić* Krajnec, tolikéž pomocník obou předešlých (1562). *Leonardo Merčerić* z Dalmat, přeložil pro A. Dalmatina proroctví Isaiáše (1564). *Ivan Baptista Agalić*, biskup Seňský a Modrušský (1617, umř. po 1649). *Franjo Glavinić* z Istrie, františkán a misionář (1617, umř. po 1642). *Rafail Levaković* z Chorvat, papežský komisař v Záhřebě, posléz arcibiskup Ancyrský (1622). *Ivan Pastrić* ze Splětu, lektor bohosloví u propagandy (1688, umř. 1708). *Vinko Zmajević*, arcibiskup Barský, potom Zaderský (umř. 1745). *Marko Kuzmičević*, františkán na ostrově Galovci (S. Pauli) naproti Zadru (kv. před 1740). *Matej Karaman* ze Splětu, arcibiskup Zaderský (1741, umř. 1771). *Matej Sović*, Karamanův pomocník, arcijahen na ostrově Osoru (umř. 1774). *Antun Juranić* z Krku, generál třetího řádu sv. Františka (kv. 1790, umř. 1809). *Camuzzi*, biskup Koperský a naposledy patriarch Voglejský (kv. po 1774). *Gargur Ljubanović* z Pasmanu, přeložil do hlaholice malé písemce (1790). *Ivan Petar Gocinić* čili *Galzigna*, biskup Rabský (kv. 1791, umř. 1823). *Pavao Solarić*, Srbín, rodem z Chorvatska, žil v Benátkách (kv. 1812, umř. 1821). *Venedikt Mikalević* z Krku, od l. 1823 profesor hlaholštiny na semináři Zaderském a j.

40. K nabytí úplnější známosti o hlaholském písemnictví tito spisové, mimo jiné, co hlavní pramenové a pomůcky sloužiti mohou: *J. L. Frisch* Origo characteris slavonici, vulgo cyrillici et glagolitici. Berol. 1727. 4⁰. *J. P. Kohl* Introd. in histor. et rem. lit. Slavor. Alton. 1729. 8⁰. Identità della lingua letterale Slava. Od *M. Karamana*. Rukop. 1753 v Římě, jiný ve Vídni. *J. S. Assemani* Kalendaria eccl. univ. Romae 1755. 4⁰. 6 d. (D. IV. hl. IV str. 407—448). *C. Grubiscich* In orig. alph. glag. disquis. Venet. 1766. 8⁰. *M. Sovich* Riflessioni. Ven. 1787. 8⁰. *Téhož* překlad Smotriského gramm. slov. Rukop. v Lublaně. *A. Voigt* Üb. das glag. Alph. v Abh. e. Privatges. Prag 1775. 8⁰. D. I. *F. Durich* Diss. de slavoboh. s. cod. vers. Pragae 1777. 8⁰.

Téhož Biblioth. slav. Vind. 1795. 8°. *G. Dobner* Üb. das glag. Alph. v Abh. der böhm. Ges. der Wiss. auf das J. 1785. Prag. 4°. *K. G. Anton* Versuch üb. die alten Slaven. Lpz. 1783—1789. 8°. 2 d. *A. Linhard* Vers. e. Gesch. von Krain. Laibach 1788—1791. 8°. 2 d. *Ch. F. Schnurrer* Slaw. Bücherdruck in Würtemberg im XVI Jahrh. Tübingen 1799. 8°. *J. Ch. Engel* Gesch. von Serb. u. Bosnien. Halle 1801. 4°. (str. 457—466). *B. Kopitar* Gramm. der slaw. Sprache in Krain u. s. w. Laib. 1808. 8°. *Téhož* Glagolita Clozianus. Vindob. 1836. Fol. *J. Dobrovský* Glagolitica. Pr. 1807. 8°. 2 vyd. od *V. Hanky* 1832. 8°. *Téhož* Slavin. Pr. 1808. 8°. 2 vyd. od *V. Hanky* 1834. 8°. *Téhož* Slovanka. Pr. 1814—1815. 8°. 2 d. *Téhož* Instit. linguae slav. Vind. 1822. 8°. *M. P. Katančić* Prolusio in liter. medii aevi. Rukop. 1820 v Budíně. *P. Köppen* Bibliografič. listy 1825 goda. S. Pet. 1826. 4°. *J. Grimm* Recensí spisu Kopítarova Glag. Cloz. v Gött. gel. Anz. 1836. č. 33—36. *P. Preis* O glagol'skoj piśmennosti, v Žurn. min. nar. prosv. r. 1843. sv. 3. (Březen.) *J. Sreznevskij* Drevnija pismena slavjanskija, v témže Žurn. 1848. sv. 7. (Červenec.) *Týž* v Izvěst. Imp. akad. nauk. S. Pet. 1852. D. I. str. 102—104. *V. Grigorovič* Očerk putešestvija. Kazaň 1848. 8°. *Téhož* O drevnej piśmennosti Slavjan, v Žurn. m. n. pr. 1852. sv. 3. (Březen.) *Téhož* O drevnějšich pam. cerk.-slav. v Izv. Imp. ak. nauk. S. P. 1852. T. I. str. 86—104.

PŘÍMĚNEK I.

ŘECKÁ LEGENDA O SV. KLIMENTOVI.

Legenda tato, ponejprvé, pokudž víme, ve Službách tak zvaných sedmipočetních slovanských Svatých v Moskopoli v Albanii 1746. 4⁰. tištěná, před několika lety pak od V. Grigoroviče též v řeckém rukopisu XIII století v Ochridě nalezená a v Žurn. Min. nar. prosvěšč. v Petrohradě 1847 sv. I vydaná, pro svou nevšednost a vzácnost, neméně některých míst velikou v historii důležitost, podlé textu od slovutného profesora řecké literatury na universitě Pražské, Jiřího Curtia, k mé žádosti z rukopisu a dřevního vydání upraveného, spolu s překladem latinským, rovněž od něho zhotoveným, tuto se v celosti pokládá.

ΚΖʹ ΙΟΥΝΙΟΥ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεράρχου καὶ θαυματουργοῦ Κλήμεντος, ἐπισκόπου Βουλγαρίας τοῦ ἐν τῇ Ἀχρίδι.

1. Οὗτος ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν καὶ τῆς Βουλγαρίας φωστὴρ τὸ μὲν γένος εἶλκεν ἐκ τῶν Εὐρωπαίων Μυσῶν, οὓς καὶ Βουλγάρους ὁ πολὺς οἶδεν ἄνθρωπος, πάλαι μὲν ἐκ τοῦ κατὰ Προῦσαν Ὀλύμπου πρὸς τὸν βόρειον ὠκεανὸν καὶ τὴν νεκρὰν θάλασσαν ὑπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου χειρὸς καὶ ἐξουσίας ἐκτοπισθέντων, μετὰ δὲ συχνῶν χρόνων παραδρομὴν δυνάμει βαρείᾳ τὸν Ἴστρον περαιωθέντων καὶ τὰ γειτονεύοντα πάντα κληρωσαμένων, Παννονίαν καὶ Δαλματίαν, Θρᾴκην καὶ Ἰλλυρικὸν καὶ πολλὰ τῆς Μακεδονίας καὶ Θετταλίας.

2. Τὴν μὲν οὖν τοῦ γένους σειρὰν ἐντεῦθεν ὁ ὅσιος εἶλκεν ἀνήρ, ἐκ κοιλίας δὲ μητρικῆς κατὰ τὸν Σαμουὴλ ἐκλελεγμένος ὢν τῷ θεῷ καὶ δὲ ἐξ ἔτι βρέφους τὴν φιλόθεον ἀσπασάμενος ἀγωγὴν πρῶτος μετὰ τοῦ θείου Ναοὺμ, Ἀγγελαρίου καὶ Γοράσδου τὴν ἱερὰν μετ᾽ ἐπιμελείας ἐξεδιδάχθη γραφὴν, μεταγλωττισθεῖσαν συνεργείᾳ τῇ κρείττονι πρὸς τὴν ἐνθάδε Βουλγάροις διάλεκτον ὑπὸ Κυρίλλου, τοῦ ὡς ἀληθῶς θεοσόφου καὶ ἰσαποστόλου πατρὸς καὶ πρῶτον σὺν Μεθοδίῳ τῷ πάνυ διδασκάλῳ θεοσεβείας καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῷ Μυσῶν ἔθνει. Καθάπερ δὲ γόνιμος καὶ ἀγαθὴ γῆ τὸν εὐαγγελικὸν καὶ ἀληθείας σπόρον δεξάμενος πολύχουν εἰς ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν κατὰ τὴν θείαν φωνὴν τὸ γεώργιον ἀποφαίνει, ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τοῦτο κατέστησε γνώριμον.

*3. Τὸν γὰρ μονήρη καὶ παρθενικὸν ἀσπασάμενος βίον, ποῖον μὲν ἀρετῆς εἶδος οὐκ ἠκριβώσατο, τίνα δὲ τῶν κατὰ τῶν παθῶν οὐκ ἐσοφίσατο τέχνην, ἡσυχίᾳ μὲν τὸν ἐξωτερικὸν καὶ ἐπείσακτον ἀποκρουόμενος πόλεμον, νηστείᾳ δὲ καὶ τῇ ἄλλῃ σκληραγωγίᾳ τὰς φιληδόνους ἀπομαραινόμενος ὁρμὰς, διηνεκεῖ δὲ νήψει καὶ προσευχῇ τοὺς ἐμπαθεῖς καὶ φαντασιώδεις ἐξαλείφων τῆς ψυχῆς χαρακτῆρας; Τὰ μάλιστα δὲ γνωριστικά * τῆς ἐκείνου ψυχῆς. Ἅπαντα δὲ ἀδιάκριτος καὶ ταπεινώσει ἀνυπόκριτος.*

4. Οὕτω δὴ τῷ θείῳ νόμῳ ἐξ ἁπαλῶν στοιχειούμενος τῶν ὀνύχων καὶ τὴν κατὰ τὸ

Die XXVII JUNII memoria patris nostri beatissimi archierarchi et mirifici Clementis, episcopi Bulgariae Achridensis.

1. Hic magnus pater noster et Bulgariae lumen genus duxit ex Mysis Europaeis, quos Bulgaros vulgus novit, qui olim ab Olympo monte prope Prusam sito Alexandri manu imperioque ad septentrionalem oceanum et mare mortuum emigrare coacti sunt, dein magno interposito temporum spatio gravi manu Istrum trajecerunt et vicinas regiones occuparunt, Pannoniam et Dalmatiam, Thraciam et Illyricum, magnam partem Macedoniae et Thessaliae.

2. Generis igitur originem inde duxit hic vir sanctissimus. Cum vero secundum Samuelis dictum ex utero matris deo electus esset et jam inde a teneris vitam deo gratam adamasset, primus cum divino Naum et Angelario et Gorasdo sacram scripturam strenue edoctus est, translatam ope superiore in dialectum Bulgaris illarum regionum propriam a Cyrillo, patre vera dei sapientia pleno et apostolis aequiparando, et initio quidem una cum Methodio summo pietatis et verae fidei magistro apud Mysorum gentem. Atque fecundi bonique soli instar, semine evangelii et veritatis recepto, agrum praestat feracem secundum vocem divinam usque ad sexaginta et centum, id quod ipsis factis suis probavit.

3. Vita enim solitaria et virginali electa, quam virtutis speciem non consecutus est, quam vero earum, quae contra cupiditates exstant, artem non exercuit, tranquillitate bellum externum illatumque defendens, jejuniis autem reliquaque duritie voluptatum impetus effugiens, et perpetua abstinentia precibusque animi perturbationes molliores et imaginum illecebris incitatas reprimens? Praecipue vero *(lacuna)* . . . Omnino autem erat omni macula intactus et sincerae humilitatis studiosus.

4. Ita quidem legem divinam inde a teneris secutus vitaeque evangelicae assidue

εὐαγγέλιον ἀκριβῶς μετιὼν πολιτείαν, τέως μὲν συνεργὸς τοῖς καθηγεμόσι καὶ ὁδηγὸς παντὶ τῷ Μυσῶν ἔθνει πρὸς τὴν εὐσέβειαν γίνεται, τοὺς αὐτοὺς τοῖς πατράσι καὶ διδασκάλοις ὑπομεμενηκὼς πειρασμοὺς ὑπὸ τῆς κρατούσης τότε τῶν αἱρετικῶν δυναστείας, ὡς ἡ κατ᾽ αὐτοῦ διεξοδικῶς ἱστορία διέξεισιν.

5. Ἐπεὶ δὲ Κύριλλος μὲν ὁ θεσπέσιος εἰς τὸν ἀμείνονα βίον μεθίσταται, τὴν ἀποστολικὴν διακονίαν καὶ τὴν τοῦ πιστευθέντος ταλάντου ἐπίδοσιν γνώριμον Ἀδριανῷ καταστήσας, τῷ τηνικαῦτα πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Μεθόδιος δὲ Μοράβου καὶ Βουλγαρίας ἀρχιεπίσκοπος παρ᾽ αὐτοῦ δὴ τοῦ πάπα προβάλλεται, τηνικαῦτα καὶ Κλήμης εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον ἀνάγεται, παντὸς τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ τοῦ κρατοῦντος τῆς χώρας Βουλγαρικοῦ ἔθνους ὑπὸ Μεθοδίου ἐπίσκοπος καταστάς.

6. Μάλιστα δὲ τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο περὶ τὴν Λυχνιδὸν Ἰλλυρίων πόλιν, τῶν πέριξ πόλεων οὖσαν μητρόπολιν, ἣ νῦν Ἀχρὶς κατὰ τὴν Μυσῶν ὀνομάζεται γλῶσσαν, καὶ τὴν Κεφαληνίαν μετονομασθεῖσαν τῇ Βουλγάρων φωνῇ Γλαβινίτζαν, ἔνθα καὶ ὑπομνήματα καταλέλοιπεν.

7. Ἐν μὲν γὰρ τῇ Λυχνιδῷ ταύτῃ καὶ Ἀχρίδι ἄλλα τε θεῖα τεμένη καὶ δὴ καὶ τὸ ἱερὸν φροντιστήριον ὡς ἐκ κρηπίδων τῷ μεγαλομάρτυρι Παντελεήμονι δομησάμενος, αὐτόθι καὶ τὸν ἀσκητικὸν ἤνυε δρόμον, ἔτι τοῖς ζῶσι συνὼν καὶ ὡς ἀπὸ λυχνίας μετεώρου καὶ ὑψηλῆς ταύτης διδασκαλίας ἀκτῖνας τοῖς μαθητευομένοις ἐπόρσυνε, καὶ πρὸς τὴν ἐν ἁγνοῖς μεταταξάμενος ἀγαλλίασιν τὸν ἱερὸν κατέλιπε χοῦν, θησαυρὸν ὑπέρτιμον τῷ ποιμνίῳ καὶ κτῆμα παντὸς τοῦ κόσμου ἀντάξιον, ὑφ᾽ οὗ καθ᾽ ἑκάστην παντοδαπῆ νοσήματα φυγαδεύεται, καὶ δι᾽ οὗ τὸ ἱερὸν τοῦτο τέμενος κοινὸν ἰατρεῖον καὶ ἄμισθον τοῖς προστρέχουσι πρὸς θεοῦ δεδώρηται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

8. Τοιαῦτα δὲ καταλέλοιπεν ἡμῖν ὑπομνήματα καὶ ἱερὰς βίβλους ἐν τῇ Ἀχρίδι καὶ τῆς ὑψηλῆς διανοίας ἐκείνου καὶ τῆς χειρὸς πονήματα ἴδια, οὐχ ἧττον παρὰ τοῦ ἔθνους παντὸς σεβόμενα καὶ τιμώμενα ἢ καὶ Μωσαϊκαὶ θεόγραφοι πλάκες ἐκεῖναι.

9. Στήλας δὲ λιθίνας ἐν τῇ Κεφαληνίᾳ ἔστιν ἰδεῖν ἄχρι καὶ εἰς τόδε χρόνου σωζομένας, ἐν αἷς γράμματα ἐγκεκόλαπται, τὴν εἰς Χριστὸν παρὰ τοῦ ἔθνους προσέλευσιν καὶ οἰκείωσιν σημειούμενα.

10. Ἐπεὶ δὲ τὸ Βουλγάρων ἔθνος οὔπω πᾶν ἐπεφώτιστο τῷ βαπτίσματι καὶ θηριωδίαν εἶχε βαρβαρικήν, τοῖς θεοπνεύστοις αὐτοῦ διδαχαῖς πάντας εἰς θεογνωσίαν ἐφωταγώγησε καὶ τὸ τῆς γνώμης ἀτίθασσον εἰς χρηστότητα μετεῤῥύθμισε τρόπων, τὸν εὐνομώτατον καὶ σώφρονα τούτοις εἰσηγούμενος βίον.

11. Τὸν ἄρχοντα δὲ τούτων Βορίσην τῷ τῆς παλιγγενεσίας ἀνακαινίσας λουτρῷ καὶ μετ᾽ ἐκεῖνον τὸν ἐκείνου υἱὸν Μιχαήλ, ὃς καὶ πρῶτος βασιλεὺς ἀνηγορεύθη Βουλγάρων καὶ

deditus, per aliquantum temporis et ducibus socius et omni Mysorum genti ipse dux evadit in via pietatis, in qua eadem, quae patres et magistri, pericula subiit contra potentiam haereticorum tum dominantium, quae historia de eo scripta fusius persequitur.

5. Postquam autem divus Cyrillus in meliorem vitam migravit, qui ministerium apostolicum et talenti mandati incrementum Adriano, illo tempore Romae antiquioris papae, cognitum fecerat, et Methodius Moraviae Bulgariaeque archiepiscopus ab ipso illo papa constitutus est, tum vero etiam Clemens in sedem episcopalem tollitur, universi Illyrici gentisque Bulgaricae ibi dominantis episcopus a Methodio impositus.

6. Plerumque autem commorabatur circa Lychnidum, Illyriorum urbem, urbium circumjacentium caput, quae quidem nunc Achris secundum Mysorum linguam nominatur, et circa Cephaleniam, quae apud Bulgaros translato nomine Glavinitza audit, ubi etiam monumenta reliquit.

7. Nam Lychnidi sive Achride cum alia fana dei, tum sacrum monasterium inde a fundamentis magno martyri Panteleemoni exstruxit, ibique etiam cursum asceticum, dum inter vivos erat, continuavit et quasi a candelabro sublimi altoque inde doctrinae radios discipulis dispersit, atque evectus ad gaudia beatorum sacrum tumulum gregi reliquit, thesaurum pretiosissimum et bonum universo mundo aequiparandum, cujus ope quotidie varii morbi franguntur, et quo hoc sanctum fanum quasi commune refugium, remediis plenum, omnibus eo venientibus sine mercede patens a deo donatum est. Sed de his postea.

8. Ejusmodi igitur nobis monumenta reliquit et sacras scripturas Achride sublimis ipsius meditationis manusque propriae opera, quae non minus omnis gens veneratur et honorat, quam Mosaicas illas tabulas dei manu inscriptas.

9. Etiam cippi lapidei Cephaleniae videri possunt ad hoc usque tempus servati, quibus titulus incisus est, gentis ad Christum adventum receptumque significans.

10. Cum vero nondum tota Bulgarorum gens baptismate illustrata esset barbaricamque quandam feritatem retineret, disciplina sua divinitus inspirata ad dei cognitionem eam traduxit mentisque indolem indomitam in honestatem morum convertit, vita inter eos inducta justa ac temperanti.

11. Atque cum ducem illorum Borisen regenerationis balneo renovasset et post illum filium ejus Michaelem, qui primus rex Bulgarorum pronunciatus est, iisque per-

πολιτευεσθαι τούτους πείσας κατὰ τὸ εἰθισμένον Χριστιανοῖς, λοιπὸν τοῦ παντὸς ἔθνους ὡς ἑνὸς ἀνδρὸς κατεκράτησεν, οὐκ ἀναγκαστῶς ἀλλ᾿ ἑκουσίως ἄγων αὐτοὺς εἰς τὴν στενὴν καὶ ἀνάντη τὸν κατὰ Χριστοῦ ὁδόν. Ἤγοντο γὰρ οὐ μόνον ταῖς τῶν αὐτοῦ σοφῶν λόγων καὶ παραινέσεων ἴυγξιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς θαύμασιν, ἃ Χριστὸς ἐπετέλει διὰ τοῦ αὐτοῦ γνησίου θεράποντος. Τυφλοῖς γὰρ καὶ ἀλάλοις τὸ βλέπειν καὶ τρανῶς φθέγγεσθαι ἐχαρίζετο, δαιμονῶντας ἰάσατο, πυρετοὺς δι᾿ ἐπαφῆς καὶ εὐχῆς ἐθεράπευε καὶ παντὸς ἄλλου νοσήματος φυγαδευτὴς ὢν ἑτοιμότατος, ὅθεν καὶ παῖδά τινος διὰ προσευχῆς ἀνέστησεν.

12. Τὸν δὲ ῥηθέντα βασιλέα Βουλγάρων Μιχαὴλ οὕτω πειθήνιον τοῖς αὐτοῦ λόγοις ἔσχεν, ὥστε συνεργεῖν αὐτῷ πρός τε ναῶν οἰκοδομὰς, καὶ πᾶν ἐκπεραίνειν ἦν ἕτοιμος τὸ προσταττόμενον. Δι᾿ αὐτήν τε ταύτην πρὸς τὸν ἅγιον γνησιότητα καὶ οἰκείωσιν καὶ πρὸς ἀρετὴν ἐπεδίδου καὶ βελτίων ἑαυτοῦ πολλῷ πλέον ἐγένετο.

13. Ἔρωτι δὲ ἡσυχίας καὶ θεωρίας ἀμιγοῦς τῶν κάτω τὴν ἐπισκοπικὴν φροντίδα παραιτήσασθαι προαιρούμενον (καὶ γὰρ ἤδη γῆρας ἦν αὐτῷ ὑπὲρ κεφαλῆς) οὐκ ἀφῆκεν ὁ Μιχαὴλ, ἀλλ᾿ ἱκετεύων καὶ ποτνιώμενος μόλις κατεδυσώπησε καὶ μέχρι τέλους τῆς ἐκείνου ζωῆς ποιμαντικῶς διεξάγειν αὐτοὺς ἀναπείθει. Εἶχε μὲν οὕτω ταῦτα. Καὶ παντοῖος ἦν, ἢ καὶ γήρατι καὶ ἀσθενείᾳ ἀνετρύχετο πρὸς τὸ κήδεσθαι τοῦ ποιμνίου καὶ πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν τούτοις καθοδηγεῖν.

14. Ἐσοφίσατο δὲ καὶ χαρακτῆρας ἑτέρους γραμμάτων πρὸς τὸ σαφέστερον ἢ οὓς ἐξεῦρεν ὁ σοφὸς Κύριλλος. Καὶ δι᾿ αὐτῶν τὴν θεόπνευστον πᾶσαν γραφὴν καὶ τοὺς πανηγυρικοὺς τῶν λόγων καὶ μαρτύρων καὶ ὁσίων βίους ἁγίων, καὶ ἱερὰ ᾄσματα γραφῇ παραδέδωκεν, ἃ καὶ ἐπιμελῶς τοὺς εὐφυεστέρους τῶν παιδῶν ἐδίδαξεν, ἐξ αὐτῶν δὲ τοὺς ἀξίους καὶ πρὸς ἱερατικοὺς βαθμοὺς ἀνεβίβασε καὶ βάρβαρον οὕτω καὶ ὠμὸν ἔθνος εἰς ἔθνος ἅγιον διὰ τῆς οἰκείας σπουδῆς μετεποίησεν, ἀποστολικὸν ἔργον ἀνύσας καὶ ἀποστολικῆς διὰ τοῦτο ἀξιωθεὶς χάριτος.

15. Ἐπεὶ δὲ ὁ τῆς ἀναλύσεως ἐπέστη καιρὸς, νουθεσίαις καὶ παραινέσεσι τοὺς ἐξιτηρίους καὶ συντακτηρίους συγκερασάμενος λόγους καὶ ὑπερευξάμενος τοῦ ποιμνίου, πενθοῦντος ἀπαρακλήτως, τὴν ζημίαν καὶ στέρησιν τοῦ καλοῦ ποιμένος οὐ φέροντος, πρὸς θεόν, ὃν ἐπόθει, μεταβέβηκε χαίρων.

16. Θαύμασι μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τοῦ δεσμοῦ καὶ ταῖς καθ᾿ ἑκάστην ἰάσεσι δοξάζοντα αὐτὸν κύριον καὶ νῦν σὺν ἀποστόλοις μὲν ὁ κήρυξ τῆς ἀληθείας καὶ ἰσαπόστολος, σὺν μάρτυσι δὲ ὁ πολλάκις ὑπὲρ τοῦ λόγου δέσμα καὶ τιμωρίας ὑπερενεγκὼν συναυλίζεται, μεθ᾿ ἱεράρχων καὶ ὁσίων, ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου καὶ τοῦ κόσμου παντὸς αἰτήσεις ποιεῖται πρὸς Κύριον, ὧν ἐπακούσας διὰ τοὺς μεγάλους αὐτοῦ οἰκτιρμοὺς ἵλεως γένοιτο ἐν ἡμέρᾳ ἀνταποδόσεως ἀνεξικακήσας ὧν ἐν βίῳ ἀφρόνως ἡμάρτομεν.

suasisset, ut secundum Christianorum morem viverent, deinde universae genti quasi uni viro imperavit, non coactos sed voluntarios eos ducens in viam angustam et arduam a Christo monstratam. Ducebantur enim non tantum sermonum ejus sapientium et adhortationum quasi incantatione, sed etiam multis miraculis, quae Christus per ministrum suum germanum perfecit. Coecis enim et mutis visum vocemque distinctam largitus est, daemoniacis medicatus est, febres autem tangendo orandoque curabat, eratque etiam omnium aliorum morborum fugator paratissimus, unde etiam filium cujusdam precibus resuscitavit.

12. Michaelem autem regem Bulgarorum antea nominatum tam obedientem habuit sermonibus suis, ut vel particeps ipsi fieret in templis aedificandis, omniaque imperata exsequi paratissimus esset. Et propter hanc ipsam erga sanctum virum liberalitatem et familiaritatem etiam in virtute progressus, se ipso longe melior paulatim factus est.

13. Et cum tranquillitatis et meditationis rebus terrestribus inturbatae amore curam episcopalem deprecaturus esset (jam enim senectus impendebat capiti ejus), Michael non concessit, sed supplicans imploransque eum fere pudore affecit persuadetque, ut usque ad vitae finem pastoris munere inter illos fungeretur. Ita quidem haec sese habebant Et omnia alia potius fecit, quam ut senectute et infirmitate in gregis cura vel in illis ad salutem animarum ducendis emolliretur.

14. Excogitavit etiam alias litterarum formas, quae praeberent majorem perspicuitatem, quam quas sapiens Cyrillus invenerat, et per illas formas universam scripturam a deo inspiratam et panegyricos sermones martyrumque et sanctorum divinorum vitas et carmina sacra tradidit, quae quidem industrie docuit pueros ingeniosiores, et qui ex his digni erant ad gradus sacerdotales evexit, itaque gentem tam barbaram rudemque in gentem sacram proprio studio commutavit, apostolicum opus perficiens et apostolica gratia propterea dignatus.

15. Ubi vero solutionis tempus venit, sermones supremos et valedicentes admonitione et adhortatione temperans, postquam pro grege inconsolabili luctu affecto jacturamque et privationem boni pastoris non ferente precatus est, ad deum, quem desiderabat, laetus migravit.

16. Miraculis post vincula soluta quotidianisque medelis dominum, qui ipsum glorificavit, glorificans, nunc una cum apostolis praeco veritatis et ipse apostolis aequiparandus et cum martyribus pro verbo vincula saepe et poenas passus vivit, cum hierarchis et sanctis pro grege et pro mundo universo preces facit apud dominum, quibus exauditis propter magnam miserationem suam clemens sit die retributionis, condonans nobis, quae per vitam inscii peccavimus.

PŘÍMĚNEK II.

VĚK BOHOMILŮV A KOLÉBKA PATARENŮV.

Abych se v příčině toho, co jsem na str. XXIV nového propověděl o Bohomilovi a kolébce Patarenův čili Katharův, ohradil proti výtkám od spisovatelův, ježto pouze cizími výsledky těžíce, sami se pramenův nedotýkají, uměšťuji zde dostavkem některé doklady. Ctihodní zpytatelé na tomto poli, J. C. L. Gieseler v Gottinku (Lehrb. d. chr. K. G. 4 A. 1844 B. I. II.) a C. Schmidt ve Štrasburku (Hist. de la secte des Cathares, Par. 1849. 8°. 2 v.), neboť třetí, E. Cunitz (Ein kathar. Rituale, Jena 1852. 8°.), historii mimo sebe pouští, vážíce pouze z pramenův latinských a řeckých, kladou ovšem počátky Bohomilova učení do konce XI století a hlavní dílnu Patarenismu do Trogiru: než oboje mylně. Světlo letočtu a zeměpisu poskýtají nám památky slovanské. Ze spisu „*O knihách podvržených a lživých*,“ zakládajícího se původně na „činovně“ (tacticon) Nikona Černohorského (kv. 1060), díle teď v řečtině zmařeném, ve slovanštině zachovaném, a nacházejícího se s důležitými různočteními v několika rukopisech a starých vydáních, vysvítá zřejmě: a) že Bohomil žil za bulharského cáře Petra, t. 927—968, nedlouho před Cařihradským patriarchem Sisinniem Magistrem, 996—999, kterýž proti němu zvláštní spis složil, z příčiny že byl „vidění (nějakého) Sisinnia a Michala na hoře Sinai“ sepsal; 2) že Bohomil a Jeremias jest jedna a táž osoba, nosící, obyčejem onoho věku, a zvláště Patarenův, dvoje jméno, jedno domácí čili slovanské, druhé řádové čili církevní, neboť co jedni rukopisové Bohomilovi, to druzí Jeremiovi připisují, np. spis „o kříži Kristově čili dřevě křížovém,“ a v jednom z nich (rp. Rumjancově č. 449 sborn. r. 1608) stálo nepochybně oboje jméno vedlé sebe, ačkoli teď místo to porouchané. — Co se tkne zeměpisu, zpráva Rainerova (kv. 1250) o šestnácti církevních okresích Katharův končí se těmito slovy: XV. Ecclesia Bulgariae. XVI. Ecclesia Dugunthiae (jiný rp. Dugunithiae), *et omnes habuerunt originem de duabus ultimis.* V jiných pozdějších památkách čte se ovšem Dugranicia, Dugrutia a Druguria; než v nejstarším svědectví, v aktách sněmu u sv. Felixa z Karamanu oblíž Tolosy l. 1167 stojí Drogometia, jejíž správcem tehdáž byl Simon, a toto jest pravého nejbližší. Gieseler a Schmidt, přijímajíce čtení Druguria, vykládají to na Tragurium čili Trogir v Dalmatech: než znatel historie slovanské, po uvážení všech okolností, nebude pochybovati, že jménem Drogometia (oprav a čti Drogowetia) a jeho varianty nikoli Trogir (ačkoli i tam Katharové byli), nýbrž Dragoviči se míní. Byliť pak dvoji: jedni v Macedonii s městem Velicí, sousedé Sakulatův, Berzitův, Runchinův a j., ze života sv. Demetria a jiných byzantinských pramenův mezi 669—916 známí, jichž biskup Petr již 877 se zpomíná, a jež potom biskup Kliment asi 888—916 spravoval; druzí v Thracii na říčce Dragovici nedaleko Tatar-Bazarčíku a Filipopole, kdež Byzantinci Pavlikiany uměšťují, odkudž později metropoliti Filipopolští titul exarchův Thracie Dragovitie přijali. Mezi obojími leží město Melenik u prostřed, v historii Katharův zpomínané. (Viz Slov. Starož. 619—620. 623.) — O jiných jménech teď jen tolik, že Schmidt „Eccl. Concorezensis s. Corezium“ slyší na Gorici u Soče, já na Gorici v Albanii, jižně od jezera Ochridského. Maje za to, že Patareni, šířice se, jméno staré své vlasti, jako nyní osadníci, do nové přenášeli, myslím, že snad i „Eccl. Albanensis vel de Sensano“ od Albanie jméno dostala, a Sensano snad někde v Albanii? — Jiná v Němcích vystouplá větev Katharův sloula Runcharii čili Runcarii: možné že od Runchinův, seděvších na říčce *Ῥηχίος* č. *Ῥυγχίος* u Prokopia jmenované, t. té, kterouž jezero Bolbe do moře se vylévá. (Slov. Star. 623.) — Buď jak buď, kolébka Katharův čili Patarenův a Bohomilův tu v Dragovičích, v Macedonii a Thracii, nikdež jinde, pokládati se musí.

RYS PÍSEMNICE.

RYS PÍSEMNICE.

Ⱄⰾⰰⰲⰰ ⰲⱏ ⰲⱏⰻⱎⱏⱀⰹⱈⱏ Ⰱⱁⰳⱆ, Ⰻ
ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ ⰿⰻⱃⱏ, ⰲⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⱌⱑⱈⱏ
Ⰱⰾⰰⰳⱁⰲⱁⰾⰵⱀⰹⰵ.

LUK. II. 14.

§. 1. *Měty, řezky, črty.*

Staří Slované, jsouce ještě pohané, užívali k hádactví a jiným potřebám, podobně Litvanům, Němcům a Celtům, zvláštních písemných znakův, jež na *rabuších* čili *rovášich* a *dešťkách* vyřezávali a vyrývali, odkudž i jména jich *měty*, *řezy* čili *řezky* a *črty* čili *črchy* svůj původ a vysvětlení mají. Slovo *měta* (nota), u Rusův rozšířené, odkudž staré *měteľnik* (notarius) a novější *mětka* (nota), *poměta* (signatura), *priměti*ť (notare, observare) atd., a však i Čechoslovanům ve formě *mejť* místo *míť* (silva caedua) a *mejtiti* místo *mítiti* (interlucare) známé, příbuzné jest gotickému *maitan* (secare, caedere), středoněm. *Maiss*, *Meiss* (silva caedua) atd. Slovo *řeza* čili *řezka* samo sebou jasné; srv. staroněmecké *rizan* (scribere), skand. *rita*, angl. *write*, něm. *reissen* a *Riss* (ve smyslu kresliti, výkres), *ritzen* atd. Naposledy slovo *črta* čili *črcha* souvisí s dvojtvarným kmenem *čar* (čistě v *čára*, linea) čili *kar*, kterýž s přítvorky *t* a *b* ve čtyři ratolesti se rozkládá: čes. slv. *čr'tati* (incidere, *χάρατειν*, scribere), *čr'ta* (linea, fossa); čes. *krtati* ve *škrtati* (scabere, conscribillare); slk. *čarbati* (impolite scribere, maculare), *čarba*, *čarbanina*, *čarbák;* pol. *karb* (incisura, něm. *Kerbe*, tessera, *Kerb*–stock), luž. *karbovc* (tessera), čes. *škrábati* (scabere); srv. řec. *γράφω*, lat. *scribo* atd.

§. 2. *Latinka, cyrillice, hlaholice.*

V prvotinách křesťanství ve Slovanech začato psáti novými spůsoby, a sice buď *řeckými* písmeny, v sousedství a pod vládou Řekův, s čehož však potom brzo sešlo, buď *římskými*, na západě, což později velice se rozmohlo, buď nově spořádanými domácími dvojího tvaru, t. *cyrillskými* čili vůbec *slovanskými*, na začátku druhé polovice IX století od Cyrilla Solunského v Cařihradě upravenými a hned potom v Moravě, Pannonii a Bulhařích v oběh uvedenými, kterýž k tomu cíli řeckou abecedu několika novými, z rozličných jiných abeced vzatými znaky, dle povahy a potřeby slovanského jazyka, rozmnožil, a *hlaholskými*, kterážto nejdříve v Macedonii a Chorvatech na konci X a začátku XI století na jevo vystupují, jichžto počátek a původ však nicméně, jakž v úvodu šíreji vyloženo, ještě vždy v nevystihlém temnu se ukrývá.

§. 3. *Písemnické názvy.*

Uvedením nových písmen a nového spůsobu psání nastoupila také změna v názvech týkajících se umění písemného. Místo *mícení mět* a *řezání řezek* na dřevěných rabuších čili rovaších a dešťkách, anebo *črtání* a *črchání čárek*, *črtek* a *čršek* na kamenných plochách, malováno teď pérem a rozmanitými barvami, až i stříbrem a zlatem, na blance a papíře, odkudž nejen *psáti* (scribere), *písmě* (litera), *písec* (scriptor, scriba), srv. lat. *pingo*, *pictura*, *pictor*, ale i *živopisati* (pingere), *živopisanije* (pictura), *živopisec* (pictor), dle řeckého *ζωγραφεῖν*, *ζωγραφία*, *ζωγράφος*, jako v gotickém *mêljan* (scribere), *mêl* (scriptura), což staroněmecky znamená *malovati* (mâlên, mâlôn). Jakož již u svatých otcův řeckých celé pořadí písmen, dle jmen prvních v řadě, nazváno *ἀλφάβητον*, u latinských *abecedarium*, *abecetorium*, *abecenarium*, a jakož sami Anglosasi a Nordmani, pokřestivše se, obstižení svých run dle prvních šesti jmenovali *futhork*, tak i Slovanům obstižení písmen sloulo nyní buď *azbuka*, od prvních dvou písmen, buď *azvěda*, od prvního a třetího, dle řeckého *ἀλφάβητον*, buď *abeceda*, dle latinského *abecedarium:* někdy však také prostě *bukvica* u Illyrův, od *bukъv'* (litera), též *litica* u Starorusův, od latinského slova *litera*, s čímž i staroruské *litoreja* (literae arcanae, cryptographia) souvisí. Vedlé nového názvu *písmě* zůstal však i starý *bukъv'*, *bukva*, s odvozeným *bukar'*, později *bukvar'* (librarius, got. *bôkareis*), jehož kořen *buk* (fagus), v užívání. Takéť slovo *kniha*, vlastně tolik co *βίβλος*, liber, odkudž ⰽⱏⱀⰻⰳⱏⱍⰻⰻ, КЪНИГЪЧИИ (*γραμματεύς*, rus. gramotěj), temného původu, někdy ve smyslu *písmě* (*γράμμα*, litera), jmenovitě u Bulharův, se vyskýtá.

§. 4. *Různá jména hlaholice.*

Písmena, k jichž úplnějšímu poznání tento návod sloužiti má, ve staré i nové době, rozličná *jména* nesou, buď podlé zemí a národův, buď podlé domnělého původce, buď obecná, z podstaty věci vážená, buď i nejistá a jako maní povstalá. Taková jsou: *abeceda bulharská*, *chorvatská*, *slovanská*, *illyrská*, *Jeronymova*, *hlaholská* a *bukvice.* Z těchto sedmera jmen prvního teď naprosto se neužívá, druhých čtvera pořídku, co od začátku XVI století jména *hlaholice*, *hlaholita*, *hlaholština* téměř všeobecné obliby došla, zakládající se (tak se zdá) na jménu čtvrtého písmene *Glagol'*. Název *bukvice* (ill. *bukvica*), od slova *bukva* čili *bukъv'*, v Chorvatech a zemích přiležících od starodávna běžný, zdá se býti původní, snad dobu křesťanství přesahující a od pohanských mět a řezek sem přenešený (srv. literatura u Tacita, t. pořadí čili obstižení liter, abeceda), ačkoli se teď zmatečně od samých Jihoslovanův, jmenovitě Dalmatincův, již i cyrillici přikládá.

§. 5. *Doby hlaholštiny.*

Z toho, co jsme v úvodu porozvinutěji přednesli, víme, že v dějinách hlaholského písemnictví, podlé pozůstalých památek, *dvůj okres* oddělovati musíme, *bulharský* a *chorvatský*, různící se od sebe věkem, polem a počtem i podobou písmen. Památky prvního okresu padají vesměs do X—XII století, vyskytají se nejvíce v Macedonii a městech přiležících (v klášterech Athonských, Ochridě, Bojaně, v klášteře sv. Jana Rylského atd.), a psány jsou azbukou o několiko znakův plnější, písmeny okrouhlými, téměř kroužkovitými. Památky druhého okresu, od neznámého začátku až do nynějška, jsou zemím chorvatským, ve starším a širším slova toho smyslu, vlastní, a vyznačují se jak menším počtem písmen, tak i přímočárnou, hranatou a lámanou jich podobou.

§. 6. *Upravení nové tiskací hlaholice.*

Poněvadž zhotovení nového *tiskacího písma* hlaholského nejvíce proto bylo žádostivo, aby jím nejstarší, strany jazyka veledůležité hlaholské památky v samé přesnosti a podstatě své pomalu na světlo vynešeny, a tolikéž, aby již napotom v jazykozpytných pojednáních doklady, z hlaholských pramenův vážené, hlaholským písmem tištěny býti mohly, jak toho věrnost a správnost žádá a jak to při cyrillštině ode dávna se děje, musely písemné památky první třídy při kreslení a řezání písma za základ položeny býti, čímž nejen počet liter, ale i podoba jich, rozhodně určena. Totižto památky tyto zdržují v sobě o osmero písmen více, nežli ony druhé třídy: ⰺ, ⰹ, ⱔ, ⱗ, ⱘ, ⱙ, ⱚ a ⱛ, a mimo to užívají tří znakův ještě co písmen: ⰼ, ⱒ a ⱓ, ježto v památkách druhé doby již pouze jen za číselní znaky platí. Tato, rukopisům první třídy výhradně vlastní písmena mají svůj zvláštní a stálý ráz písma okrouhlého a hladkého, shodný s ostatními, kterýžto ráz setřín býti nemohl, měla-li shoda a souměrnost celku zachována býti. A však kdo čtení tohoto písma navykne, tomuť vpraviti se do hlaholice chorvatského rázu nebude příliš trudno. Anobrž, přivezmou-li se místo vitých ⰿ a ⱏ čili ⱏ přímější ⰿ a ⱐ, jakožto v chorvatských rukopisech místo oněch výhradně užívané, i památky druhé třídy zatím, až do vyhotovení lepšího, dosti dobře týmže uhlazeným písmem tisknouti se mohou.

§. 7. Přehlední tabulka hlaholského písma.

K dosažení úplné známosti hlaholského písma náleží uvažování písmen dle jich *počtu* a *posloupnosti*, dle *jmen*, *tvaru* čili *podoby*, *vyslovení* čili *platnosti*, *hodnoty číselní* a některých jiných případkův a okolností. Což aby snáze předsevzato býti mohlo, nebudeť neprospěšno, přehlednouti celé obstižení písmen najednou v tabulce.

AZBUKA HLAHOLSKÁ.

Podoba	Jméno	Význam		Hodnota číselní
		Cyrill.	Latin.	
Ⰰ ⰰ	Az	а	a	1
Ⰱ ⰱ	Buky	б	b	2
Ⰲ ⰲ	Vědi	в	v	3
Ⰳ ⰳ	Glagol'	г	g	4
Ⰴ ⰴ	Dobro	д	d	5
Ⰵ ⰵ	Esť	є	e	6
Ⰶ ⰶ	Živěte	ж	ž	7
Ⰷ ⰷ	Zělo	ѕ	z	8
Ⰸ ⰸ	Zemlja	ꙁ	z	9
Ⰹ ⰹ	Iže	и	i	10
Ⰻ ⰻ	I	і	i	20
Ⰼ ⰼ	Děrv' č. Jot	ђ, і	dj, j	30
Ⰽ ⰽ	Kako	к	k	40
Ⰾ ⰾ	Ljudi	л	l	50
Ⰿ ⰿ	Myslite	м	m	60
Ⰿ ⰿ				
Ⱀ ⱀ	Naš	н	n	70
Ⱁ ⱁ	On	о	o	80
Ⱂ ⱂ	Pokoj	п	p	90
Ⱃ ⱃ	R'ci	р	r	100
Ⱄ ⱄ	Slovo	с	s	200

Podoba	Jméno	Význam		Hodnota číselní
		Cyrill.	Latin.	
Ⱅ ⱅ	Tvrdo	т	t	300
Ⱆ ⱆ	Uk	оу	u	400
Ⱇ ⱇ	Fert	ф	f, ph	500
Ⱇ ⱇ				
Ⱈ ⱈ	Chěr	х	ch	600
Ⱉ ⱉ	Ó	ѡ	ó	700
Ⱋ ⱋ	Šta	щ	št	800
Ⱌ ⱌ	Ci	ц	c	900
Ⱍ ⱍ	Červ'	ч	č	1000
Ⱎ ⱎ	Ša	ш	š	
Ⱏ ⱏ	Jer	ъ	$\frac{o}{e}$	
ⰟⰉ ⱏⰹ	Jery	ꙑ	y	
Ⱐ ⱐ	Jerek	ь	$\frac{e}{i}$	
Ⰻ ⰻ				
Ⱑ ⱑ	Jeť	ѣ	ě, ja	
Ⱓ ⱓ	Ju	ю	ju	
Ⱔ ⱔ	Ęs	ѧ	ę	
Ⱘ ⱘ	Ąs	ѫ	ą	
Ⱗ ⱗ	Jęs	ѩ	ję	
Ⱙ ⱙ	Jąs	ѭ	ją	
Ⱚ ⱚ	Thita	ѳ	th	
Ⱛ ⱛ	Ižica	ѵ	y	

Zdeť předběžně jen tolik poznamenáno buď, že, jakž viděti, Jery jest složené z prostých písmen ⱏ a ⰹ, dále, že ⰻ, ⱐ a ⱚ jsou duplikáty, první dvě pravé, poslední lichý čili tvárný, totižto ony pouze rozdílně psané ⰹ a ⱏ, toto vlastně pozměněné a místo ⱇ užívané ⱚ. Písmě ⱐ t. Jerek v některých starochorvatských zlomcích nese tuto podobu: ⱐ

§. 8. *Počet a posloupnost písmen.*

O *počtu* a *posloupnosti* písmen hlaholských ve starých pramenech nic poznamenáno nenacházíme: můžeme však o jednom i druhém s dostatečnou jistotou souditi dílem podlé svědectví o cyrillici znějících, dílem podlé důvodův z podstaty věci, ze starých rukopisův, braných, dílem podlé číselní hodnoty písmen. Nejstarší, věku Cyrilla a Methodia blízký svědek, bulharský mnich Chrabr, praví o cyrillici, že se v ní osm a třidcet písmen počítalo. Vyloučíme-li jotované ꙗ, ѥ, ѩ a ѭ, jakožto svaznice, pak ѿ a щ, jakožto pouhé písecké skratky místo ѡт čili от a шт, počteme-li Uk оу a Ižici ѵ jen za jedno písmě (jelikož о jest On) a vtáhneme-li do počtu číselní znak ҁ (90), sečteme jich skutečně tolikéž. S tím se ku podivu shoduje počet hlaholských písmen, jež z nejstarších rukopisův do hromady sebrati lze, vyhradíme-li z nich ⱏⰹ, jakožto složené z prostého Jeru a Iže, a přijmeme-li Jer a Jerek za pouhé pozdější rozličení čili rozštípení jednoho a téhož znaku, jakž dosti podobné jest. Co se posloupnosti tkne, tať od prvního až do dvacátého osmého písmene číselní hodnotou písmen dokonale pojištěna, od dvacátého devátého do třicátého osmého ale pouze na dohad, jakož i předešle v cyrillici, podlé nedostatečného půtahu některých pozdějších a neúplných abecedníkův, ode mne tak položena jest. Obzvláště pozoru hodnéť, že v Pařížském abecedníku písmě Uk ⱆ se jménem Hic t. Yk hned za Tvrdem, na místě ⱆ, se klade (ač položitě psané, maje kolmo státi), kamž v skutku náleží. (Srv. §. 11.)

§. 9. *Jména hlaholských písmen.*

Jména hlaholských písmen samým svým zněním jiná slovanského, jiná cizího původu býti se ohlašují. Poněvadž v nižádné staré památce v úplnosti své se nevyskýtají, tatáž v rozličných pramenech rozličně se píší, některá později, až i nejnověji od nás, ke starým přičiněna jsou, potřebí jest obrátiti k nim zřetel obzvláště. Jsouť pak jména ta obojímu písmu, hlaholskému i cyrillskému, společná, pročež, kde potřebí, světla i z cyrillice, jíž i Valachové užívají, předmětu svému právem dobývati můžeme.

Pravidlo jest, že pravý zvuk písmene pokaždé prvním zvukem jména jeho se značí, ježto původně, jakž vědomo, v abecedě fenické, hebrejské a j. jméno písmene bylo spolu jméno té věci, kteréž podobenstvím čili obrázkem čili výkresem bylo písmě, př. *Aleph* skot, *Beth* dům, *Gimel* velbloud atd., poněvadž א, ב, ג atd. byly původně malé obrázky skotu, domu, velblouda atd., tak že zde jména písmen s figurou jejich úže a těsněji souvisela.

Az ⰰ, nepochybně zájmeno *az*, čes. *já* (ego), ač není-li to přidomácnění runského *Ans*, *Ôs* (bůh).

Buky ⰱ, místo *Bukъv'* (jako црькꙑ, свекрꙑ atd. místo црькъвь, свекръвь atd.), později *Bukva*, tolik co písmě (litera), od kmene *buk* (fagus), z příčiny bukových deštěk; srv. got. bôka (Buch, liber), bôkareis (bukar', bukvar', Schriftkundiger, scriba).

Vědi ⰲ, zjinačené *Vědě*, minulý čas slova *věm'* s významem přítomného, jako řecké *οἶδα* (scio); srovnej však též řecké *Βῆτα* z hebrejského Beth (dům), odkudž i azvěda dle řec. *ἀλφάβητον*.

Glagol' ⰳ, skrácené *glagoli*, sčes. *hlaholi* (loquere, *imperat.*); srovnej však runské *Calc*, *Gilch*, t. jméno runy *k*, temného původu a významu.

Dobro ⰴ, samo sebou jasné (bonum).

Est' ⰵ, čes. *jest* (est); tak zní dle starobulharského a nepochybně i staroslovanského, se sanskritským, řeckým a latinským shodného vyslovení, nikoli *Jesť.*

Živěte ⰶ, velitelný spůsob slova *živu* (vivo).

Zělo ⰷ, příslovce *zělo* (valde); příbuzné slovo ⰸⱏⰾⱏ, ꙃълъ (malus, srv. chrv. kruto valde a čes. krutý crudelis).

Zemja čili *Zemlja* ⰸ, čes. *země* (terra).

Iže ⰹ, zájmeno *iže*, čes. *jenž* (qui); srovnej však runské *Eis*, *Is* (glacies).

I ⰻ, vyslovuj *I*, nikoli *Ji*, snad zájmeno *i*, čes. *jej* (eum).

Děrv' čili *Jot* ⰼ, prvním jménem od nás tak nazvané dle bosensko-cyrillských abecedníkův, v nichž písmě ћ, vlastně tolik co měkké *ť*, jméno *Tjarv*, *Tjerv* nese, zajisté podlé Čarv' místo Črv': u Diviše 1360 *Ge*, v rukopisu Pražském 1434 *G*, u Thesea Ambrosia 1539 *Gi*, u A. Roccy ok. 1591 *Ju* a *Giu*, u Orbini'a 1601 *G*, u Hugona 1617 *Ju*, u jiných pozdějších *Je* i *Jota.* Druhé jméno původně *Jod*, což znamená ruku. (Viz rozdíl 11.)

Kako ⰽ, příslovce *kako*, čes. *jako* (quomodo).

Ljudi ⰾ, původně *Ljudije*, což množný nominativ, čes. *lidé* (homines); u Rumunův *Lude*.

Myslite ⰿ, м, velitelný způsob časoslova *mysliti* (cogitare), nyní zkaženě *Myslěte*.

Naš ⱀ, zájmeno čes. *náš* (noster); srovnej však jméno runy *Nauths*, *Naud*, *Nead*, jejíž podobenství hlaholské písmě nese, zvláště runy markomanské.

On ⱁ, zájmeno *on* (ille).

Pokoj ⱂ, podstatné *pokoj* (pax).

R'ci ⱃ, slovanské *reci*, *rьci*, české *rci* (dic), velitelný způsob časoslova *reką*, česky *řeku*, *řku* (dico).

Slovo ⱄ, podstatné jméno *slovo* (verbum).

Tvrdo ⱅ, u Illyrův *Tardo*, u Diviše *Trdo*, u Rusův *Tverdo*, čes. *tvrdo* (durum).

Uk ⱆ, svaznice z dvojího ⱁⱁ, píše se u Diviše *Ukut*, buď omylem místo *Uk*, buď s bulharským přítvorkem *-t*, v rukopisu Pražském 1434 *Uk*, u Thesea a všech pozdějších *Uch*, *Uk*, Karamana vyjmouc, u něhož *Ik*. Poněvadž v abecedáři Pařížském a řeckém v bibliotece Vídenské nynější poslední písmě Ižica ⱛ slove *Hic*, *Ἧκ*, zdá se, že jméno to, z Yk v Uk zjinačené, od ⱛ na ⱆ přešlo, což se pro cyrillské оу, v němž Yk у skutečně součástkou, dobře, pro hlaholské ⱆ z ⱁⱁ méně hodí. Význam neznámý, ač není-li to řecké *οὐκ* místo *οὐ* (non, haud).

Fert ф, ⱇ, bulharsky a správněji *Fr't*, фрьтъ, malorusky *Chvert*, rumunsky *Fite*, temného původu a významu: nejblíže leží jméno runy *p* got. *Pairtha*, anglos. *Peord*, při němž Grimm k staroněmeckému jménu královny v šachu *pherz*, *ferz*, a ke slovu *pfërt* (Passgänger, equus tolutarius, inochod) ukazuje. Není-li to naposledy *F-jer-t?* (Srv. níž.)

Chěr ⱈ, dle Dobrovského tolik co slk. *chýr* (fama), což však jest z uherského *hír;* snad to spíše řecké *Χῖ* spojené se slůvkem Jer, o kterémž níž. Rukopis Pražský 1434 má Chrt, buď zkaženě, buď s bulharským přítvorkem *-t*.

Ó ⱉ, řecké dlouhé *ω* čili *Ὦ μέγα*, ode mne v cyrillici pro rozdíl od ѿ čili отъ tak nazvané; než staří pramenové téměř všickni (t. vyjma Thesea Ambrosia a Orbini'a, u nichž O = ѡ a Ot = ѿ) přikládají písmeni ⱉ, cyrillskému ѡ, jméno Ot, pročežby správněji tak sloulo, kdyby pro uvarování zmatku nebylo rádno jak písmena tak i jména odrůzniti. *Ot* jest buď předložka, čes. *od* (a, ab), anebo podstatné *ot* (pater); srovnej však jméno runy *Ôthal*, *Êdel* (patria) t. *ô*.

Šta Ⱋ, tak dle pravého a starého bulharského i illyrského (srbského) vyslovení, rusky *Šča*, z řeckého *Sti*, jináč *Stigma*, jakž Řekové svou svaznici ϛ z σ a τ jmenovali, dle níž hlaholské Ⱋ a cyrillské щ složeny.

Ci Ⱌ, snad spojka *či* (num) s obyčejným přetvořením v *ci*; srv. stslv. цѣ (*καίτοι*, tamen). Pozoru hodno, že v Pařížském abecedáři zkaženě sice *Pe*, a však s *e* na konci, v řeckém *Τζῆ*.

Červ' Ⱍ, vlastně *Čr'v'*, čes. *červ* (vermis): než Valachové *Čer*. (Viz rozdíl 11).

Ša ш, dle řeckého *Σάν*, původně fonetická hieroglyfa *Šei*, což znamená zahradu (hortus), hebrejsky pozměněně *Šin* (dens).

Jer Ⱏ, *Jery* ⰟⰊ a *Jerek* Ⱐ, jak tvarem a podobou, tak i jmény souvisejí. Ve starých pramenech píše se první i poslední jméno sice jednostejně Jer, než ve vyslovení byl nepochybně rozdíl, tam tvrdě, Jer, zde měkce, Jer', jakoby Jerj. Malorusi jmenují první písmě Jor, druhé Jory, třetí Jir neb Jirčyk, dle čehož pro rozdíl ode mne přijato pro třetí Jerek, kterýmžto slovem jinde nadřádkové Jer se znamená. Rumuni vyslovují tolikéž Jor. Jméno Jery jest, jakž patrno, složené z Jer a I, jakož i písmě samo, hlaholské ⰟⰊ, cyrillské ъı. Než poněvadž v cyrillštině и Iže a ï čili ı pouze I se jmenuje, v hlaholici ale na místě и písmě Ⰺ a na místě ï čili ı písmě Ⰹ stojí, patrno, že cyrillské jméno ovšem věci přiměřeno, hlaholské nikolivěk. Malorusi sice jmenují naopak и I a ï čili ı Iže, a však to zase k cyrillskému jménu Jery ъı se nehodí. Díme-li, že v cyrillštině snad I stálo před Ižem, tedy se tomu příčí pořádek řeckých liter, sic v cyrillici v celosti zachovaný. Samo jméno mám za totožné se jménem mnohoznačné runy *Yr* čili *Ior*, o níž Liliencron a Müllenhoff (Zur Runenlehre. S. 9—12, 60—62) důkladně jednají a Dieterich (Runensprachschatz S. 2) také zběžně zmínku činí. Možné, ba podobné, že jméno to původně až se sanskritským *Ri* a *Lri* souvisí.

Jeť Ⱑ, slove jindy a teď již obyčejněji *Jať*, z příčiny, že samohláska ta (vlastně dvojhláska) u rozličných Slovanův, i samých Bulharův, rozličně zní, jinde blíže k *e (ie)*, jinde blíže k *a (ia*, *ea)*, ačkoli první forma i dle Pařížského abecedáře, v němž *Hiet*, starší býti se vidí. Význam v temnu: mněť se zdá cizí, snad armenské Ječ, téměř též platnosti a v cyrillici i podoby (ѣ).

Ju ⱓ, slove ve starých pramenech obyčejně *Jus*, u A. Roccy a Hugona *Just*, tak však, že tím pochybnost, není-li ⱓ s ⱔ nebo ⱗ změteno, předce nemizí, neboť starší řecký abecedník má *Γίου*, Maľorusové a Rusové *Ju*, Valachové tolikéž *Ju*. Význam skrytý, snad pouhé spojení zvukův *j* a *u*; zájmeno *ją*, čes. *ji* (eam) to býti nemůže.

Ęs ⰵ, jméno od nás navržené; v řeckých abecedářích se sice nachází *Γέα* a *Ἰέ*, cožby se mohlo vykládati *ę* anebo podobněji *ję*, než ke dnešní potřebě, pro snadnou zmatedlnost, to méně se hodí.

Ąs ⱔ, od slova ⱔⱄⱏ, ѫсъ (mystax), *Jęs* ⱔ a *Jąs* ⱗ, všecka tři jména od nás přijatá, pro lepší jich rozeznání. U písmene ѫ stojí sice v řeckém abecedáři *Ἰό*, u ⱗ v Pařížském *Hie*, než jistoty a světla to nedává. Nynější Valachové jmenují nosovku ꙟ *Jus*.

Thita ⱚ, malorusky *Chvtyta*, rumunsky *Ftita*, z řečtiny, původně z hebrejského a fenického *teth* (serpens).

Ižica čili *Yžica* ⱛ, jméno u Malorusův a Valachův běžné, očitě zdrobnělé *Iže*, slove v abecedě Pařížské lépe a původněji *Hic* t. *Yk*, a stojí po ⱉ na místě nynějšího ⱆ. Pro rozdíl však přikládá se od novějších, i samého Kopitara a Miklošiče, dvacátému druhému písmeni čili ⱆ jméno Uk, poslednímu pak, totiž ⱛ, cyrillskému ѵ, rovni řeckého *υ*, jméno Ižica.

Z tohoto přehledu patrno, že nás jména hlaholských, jakož i cyrillských písmen (neboť jsou, jakž řečeno, oběma společná) ve velmi nedokonalém spůsobu a neúplném počtu došla. Příčina toho na jevě jest. Totižto i hlaholice i cyrillice, jakéž v nejstarších písemných památkách nacházíme, nejsou abecedy samorostlé, nýbrž od učených uměle tvořené a z různorodých živlův skládané, cyrillice na základu řečtiny, hlaholice na základu nějaké starší slovanské nebo i neslovanské abecedy. Tím to jest, že jakož písmena sama, tak i jména jich různorodého jsou původu. Větší díl jich nepochybně přenešen od pohanských mětek a řezek na nové písmo: těchto vznik a původ pohřižuje se v mraku nevystihlé, předhistorické doby. Některá z nich snad jen ve zvuku čili výslově přidomácněna a poslovaněna, tak že původně něco jiného znamenala, jakož jsme sami častěji v příčině té ke jménům run poukázali. Jiná pocházejí ze známých jazykův, odkudž i znaky vzaty. Ještě jiná, jmenovitě u svaznic a složených, zdají se býti pouhé shrnutí začátečných zvukův, bez zvláštního významu. Někteří zpytatelé starobylosti hledali v pásmě jmen těch souvislého smyslu, jako někdy Eusebius a Hieronymus v hebrejštině, čtouce: *Az bog Vid* *glagolą*, *dobro jesť živiti zělo* atd. a vykládajíce: Já bůh Vid mluvím, dobře jest žíti velmi atd., jiní jináč; než vše to pouhá hra. Krátkost a nevýznamnost některých jmen přirozeněji se vysvětluje jich stářím a nepřestálým zjinačováním v ústním podání. Při některých z nich možnost původu a domnělé starší formy jsme z daleka naznamenali, np. *Chěr* z řeckého *Xī* a slovanského Jer. Nevězí-li totéž záhadné *Jer* (Jor), jehož význam ve skrytu, tolikéž ve jménech *Fr't*, z *Φī*, *Jer* a bulharského přítvorku *-t; Čr'v'*, valasky *Čer*, z *č* a *Jer*? Přítvorek *t* mají, jakž jsme viděli, rukopis Pražský 1434 i ve jménu *Chrt*, Diviš v *Ukut*, A. Rocca a Hugo v *Just*.

§. 10. Tvar čili podoba písmen.

Ačkoli, jakž v úvodu řečeno, nelze vykázati starší nějaké buď slovanské, buď cizí abecedy, kterážby v té míře, jako řecká cyrillské, gotické a koptické, základem byla hlaholské, však nicméně *podobenství* a tím i *příbuzenství* mezi jednotlivými písmeny naší abecedy a cizích abeced všudy se očitě vyskýtá. Toto přirovnávání se ovšem nemálo obtěžuje velikými rozdíly tvaru čili formy, již hlaholská písmena v rozličných rukopisech, časích a zemích na se berou; než prospěch vědy velí odvážiti se, ovšem se všemožnou střízlivostí a opatrností, té práce, a aspoň cestu raziti budoucím, snad šťastnějším skumatelům. Při tom budiž zřetel vždy k nejstarším našim rukopisům bulharské i chorvatské třídy a nejvěrnějšímu vypodobnění cizích abeced obrácen.

Az Ⰰ: podobnáť nordická runa Ar, a ještě mnohem patrněji Ⰰ čili *Ἄλφα* na drahokamenech Basilidianův.

Buky Ⰱ: podobnéť obrácené palmyranské Beth (k bodrické čili ratarské runě Ψ, jakožto nad míru podezřelé, ukazovati nechceme).

Vědi Ⰲ, nahoru obrácené Dobro Ⰴ: podobnéť obrácené řecké Є v rukopisech od devátého století, zvláště v tajnopisu, ω, poněkud latinské V, což jednoho a téhož původu s řeckým Y, znaménkem od Řekův vynalezeným a místo starého fenického Vavu F, když za samohlásku platí, uvedeným.

Glagol' Ⰳ, podobou Chěru Ⱒ poněkud příbuzné: podobnéť armenské Ghad, řecké malé *Γάμμα*, samaritanské Gimel, syrské Gomal.

Dobro Ⰴ, dolů obrácené Ⰲ, odpadnutím čárky mezi kroužky od Ljudi Ⰾ rozdílné. Než starochorvatské Dobro veskrz se podobá latinskému, dole otevřenému D, z něhož bez pochyby vyšlo.

Esť Ⰵ: podobnéť fenické, starohebrejské, řecké, italské He, sekelské *e*.

Živěte ⰶ: podobnéť armenské Dže. Nachází se i s jedním kroužkem ⰶ.

Zělo ⰷ, od Zemle ⰸ v nejstarších rukopisech vlastně téměř jen přímým postavením rozdílné.

Zemla čili *Zemlja* ⰸ, písmě, jakž v Pařížském rukopisu a někdy i jinde vypodobněno, od Zěla ⰷ jen položitým postavením čili obrácením v pravo podstatně rozdílné: podobnéť fenické Zain (*Ζῆτα*) u Scaligera (u jiných tato podobnost tak nevyniká).

Iže ⰹ, posud bez rovně.

I ⰺ, nahoru obrácené Slovo ⱄ: podobnéť starohebrejské, řecké, italské, kufické Cheth čili Eta, ačkoli v užívání, této bližnosti na odpor, ⰺ za cyrillské ı a naopak ⰹ za cyrillské н, řecké η, platí.

Děrv' čili *Jot* ⰼ: podobnéť veskrz a veskrz fenické a samaritanské Jod, z částky ethiopské Jaman; v cyrillském ʌ a ћ zůstala jen první polovice a platí za měkké ť (тн, ть). Oboje se nachází i v novější arnautské abecedě dvojího spůsobu, vždy za Jot vzaté (viz *Bagster* Alphabets p. LIII).

Kako ⰽ: podobnéť veskrz a veskrz starohebrejské a aramejské Koph.

Ljudi ⰾ, protažením čárky mezi kroužky ode Dobra ⰴ rozdílné: podobnéť poněkud řecké Lambda, ač kroužkové scházejí.

Myslite ⰿ: hořejší částka dokonale podobná ethiopskému Mai, celek poněkud latinské unciálce dvojího tvaru ꝏ a ω, zvláště v VIII—IX století (první z nich obyčejná v rukopisech anglosaských); v druhé hlaholské vstavce praxapostoláře Ochridského u Grigoroviče psáno tak, jakoby dvoje ⱁ, druhé obráceně, sloučeno bylo ⰿ.

Naš ⱀ: podobnáť markomanská runa Nôt u Hrabana Maura, též starohebrejské a palmyranské Nun.

On ⱁ: podobnéť sekelské *o*, latinské langobardské *o* v VI—VIII století, poněkud gotické *o*, dle Grimma též nordická a anglosaská runa Os, a nade všecko řecké Omega této podoby ω v rukopisech IX—XII století.

Pokoj ⱂ: podobnéť italské Phe, armenské Pjen, starořecké Pi, což vše jest obrácené starohebrejské Phe.

R'ci ⱃ, na pravo a dolů obrácené fenické, starohebrejské, řecké, italské a armenské Reš, dle podoby totéž s cyrillským Jerkem ь, čehož vysvětlení hledej v rozdílu 11.

Slovo ⱄ, dolů obrácené *I* ⰺ: podobnéť řecké číselní znaménko Sampi prvního tvaru ϡ (z druhého tvaru téhož písmene ʌ, což jest opak samaritanského a palmyranského Šinu ש, povstalo cyrillské ѧ, gotické ʌ).

Tvrdo Ⱅ, ve formě т jen jednou v Bojanském palimpsestu: podobnéť fenické, starohebrejské a numidské Tav.

Uk Ⱆ, svaznice, povstalá sloučením dvojího Onu ⰑⰑ.

Fert ф, Ⱚ, vlastně řecké *Φ*, vyskýtající se v této pravé podobě nejen v rukopisu Clozově a v evangelistáři Assemani'ově, ale i v některých starochorvatských památkách, jmenovitě v listinách. A však Assemani'ův rukopis již i Ⱚ má, kteréžto nejpodobněji povstalo z Ⱚ místo ф užívaného. (V některých cyrillských rukopisech, jmenovitě v praxapostoláři macedonském, píše se totiž Fert ѳ, np. стеѳанъ, єѳєсь, a naproti Thita ф, np. афиньсти, tedy zrovna opáčně.)

Chěr Ⱈ, tvarem Glagoli Ⰳ poněkud příbuzné: podobnéť armenské Che.

Ó Ⱉ: podobnéť řecké *Ω* a cyrillské ѡ.

Šta Ⱋ, svaznice ze Ša ш a Tvrda т čili Ⱅ, v některých starých rukopisech se nevyskýtá, místo níž ⰞⰕ. Pozoru hodné, že i v řečtině svaznice ϛ místo *στ*, a sice již v IX století, tak řečené Sti čili Stigma, potřebována.

Ci Ⱌ: podobnéť cyrillské ц, starohebrejské a samaritanské Tzade.

Červ' Ⱍ, tvarem příbuzné první součástce ve svaznici Jąsu Ⱙ: podobnéť cyrillské ч, zvláště jak v rukopisu Rajhradském a někdy i v Supraselském se píše.

Ša ш: podobnéť cyrillské ш, fenické a starohebřejské Šin.

Jer Ⱏ, tvarem od Jerku Ⱐ velemálo rozdílné. V některých starochorvatských památkách této podoby ⱏ.

Jery ⰟⰉ, písmě složité vedlé sebe postavením Jeru Ⱏ a Iže Ⰹ, jen v jedné památce ⰟⰊ, t. spřežka Jeru Ⱏ a I Ⰺ, přísněji podlé cyrillského ы a řeckého *οι*. (Viz rozdíl 11.)

Jerek Ⱐ, tvarem Jeru Ⱏ velmi podobný, snad od něho teprvé později oddělený. Tak i v cyrillici u Srbův, Rumunův a někdy i v bulharských rukopisech jen jedno znamení, a sice u Srbův a v bulharských rukopisech Jerek, u Valachův Jer, se užívá.

Jeť Ⱑ: podobnéť cyrillské ѣ, v některých bulharských rukopisech místo ѧ, v jiných místo ꙗ užívané; řecké Α místo *Δ* na nápisech podobou, nikoli mocností, poslednímu se rovná.

Ju Ⱓ, dle Kopítara latinské JV: podobnéť cyrillské ю.

Ęs Ⱔ, na pravo obrácené Esť Ⰵ.

Ąs Ⱘ, svaznice z Onu Ⱁ a Ęsu Ⱔ: podobnáť sekelská svaznice Amb.

Jęs ⱔ, svaznice z Esti ⰵ a Ęsu є. V praxapostoláři Ochridském cyrillsko-hlaholském neseť tuto podobu ⱔ, kterážto figura i v misálu 1483 několikrát se vyskýtá ve slovích ⰵⰵ, ⱄⱁⰵⰵⰵ, ⱅⱁⰵⰵⰵ, ⰿⱁⰵⰵⰵ a snad i jiných, při čemž paměti i podivu hodno, že v evangelistáři Grigoroviče a jinde někdy místo ⰵⱔ jen ⱔ stojí, tak že ⱔ místo ⰵⰵ velmi staré býti se vidí. Máť je i bukvář Ben. 1528.

Jąs ⱘ, svaznice z Ęsu є a dolů obráceného Zěla ⰷ; v první hlaholské vstavce v praxapostoláři Ochridském u Grigoroviče psaná drobet jináč, totiž první součástkou podobně Slovu ⱄ.

Thita ⱚ, řecké jménem i tvarem, jen v rukopisu Vatikanském.

Ižica ⱛ, v Pařížském abecedníku po ⱅ s nápisem *Hic* t. Yk, místo Uk, a sice položitě psané (zajisté jen omylem): v obyčejné své podobě snad pouhý odštipek písmene ⱆ, totiž pravá jeho polovice.

Co se tkne přirovnání hlaholských písmen k jinoabecedním, poněvadž zde důvtipu a obraznosti široké pole otevřeno, komu na známosti toho, což jiní učení v té příčině soudili, záleží, může nahlednouti do Dobrovského (Glagolitica str. 36—38, 44—46), Grubišiče (Origo alph. glag. 1766. p. 41—43) a Grigoroviče (Žurn. min. nar. prosv. 1852 Mart str. 158); kdo pak přirovnání toto ještě dále provesti anebo s pravdou licovati chce, tomu následující spisové a sbírky sloužiti mohou: *Postellus* Linguar. XII char. diff. alphabetum. Par. 1538. 4⁰. *Theseus Ambrosius* Introd. in l. chald. et XL alphab. Papiae 1539. 4⁰. *Angelus Rocca* (kv. 1591) De iis, qui var. idiom. charact. inven. Opp. omnia. Romae 1759. F. 2 d. Linguar. orient. alphab. Paris. *Vitray* 1636. 4⁰. *Mabillon* De re diplom. l. VI. Par. 1681. F. *Müller* Alphabeta et notae divers. lingu. Berol. 1703. 4⁰. *Montfaucon* Palaeographia graeca. Par. 1708. F. *Kappen* Buchdruckerkunst und Schriftgiess. Lpz. 1740. 8⁰. 4 d. Nouveau traité diplomatique. (*F. Toussain et R. P. Tassin.*) Par. 1750 sld. 4⁰. 6 d. Německy od *Adelunga* Erf. 1759 sld. 4⁰. 9 d. *Diderot* et *D' Alembert* Encyclopédie — Recueil de planches Vol. II. Par. 1763. F. Podobně srovnávací tabulky abeced v Mém. de l' Acad. des Inscr. et B. L. Par. T. XXXI. pl. II. *Fournier* Manuel typogr. Par. 1766. 8⁰. 2 vol. *Schulze* Orient. u. occ. ABC-Buch oder 100 Alphabete. Naumb. u. Zeitz 1769. 8⁰. *Büttner* Vergleichungstaf. d. Schriftarten. Gött. 1771. 4⁰. 2 sv. Alphabeta orientalia varia. Romae typis *congreg. de propag. fide* 1771—1791. 8⁰. 2 d. *Fry* Pantographia. Lond. 1799. 8⁰. *Astle* The Origin and progress of Writing. 2 ed. Lond. 1803. 4⁰. *Kopp* Palaeographia critica. Mannh. 1817—1829. 4⁰. 4 d. *Téhož* Bilder u. Schriften der Vorzeit. Mannh. 1818—1821. 8⁰. 2 d. *Eichhoff* Parallèle des langues de l'Europe. Par. 1836. 4⁰. *Gesenius* Paläographie — Ersch u. Gruber Encyklop. Sect. III. Bd. IX. S. 287—316. *Silvestre* Paléographie universelle. Par. 1839—1841. F. 4 d. *Totéž* ve výtahu anglicky: Palaeography transl. by *Madden*. Lond. 1850. 8⁰. 2 d. *Falkenstein* Gesch. d. Buchdruckerk. Lpz. 1840. 4⁰. The Bible of Every Land. London *Bagster* 1851. 4⁰. Die Schriftzeichen des gesammten Erdkreises. Wien *Staatsdruckerei* 1851. 2 listy ve vel. folii. *Ballhorn* Alphabete orient. u. occ. Sprachen. 5 A. Lpz. 1852. 8⁰. Z těchto jsou hlavní díla pro řečtinu Montfauconovo, pro latinu Mabillonovo a benediktinův Toussaina a Tassina, pro feničinu a abecedy z ní pošlé článek Geseniův v encyklopedii německé: hojností abeced vynikají vzorní listové státní tiskárny Vídenské. — Jisto jest, že mezi rozličnými abecedami lidskými skuteční a bytní svazkové i tam, kdež jich mysl naše ani netuší, se nalezají; ale bezpečné vykázání jich, bez světla historie, jest nemožné.

Poněvadž cyrillice dvanáct písmen: б, ж, щ, ү, ш, ъ, ы, ь, ѣ, ю, ѧ a ѫ počítá, jichž v řecké abecedě není, domýšleli se někteří, že je Cyrill ze starší slovanské abecedy, za jakouž hlaholici vydávali, přejal a do své abecedy vtělil. Než z těch leda pět: ж, щ, ү, ш a ю více nebo méně důvodně k hlaholským ⰶ, ⱋ, ⱛ, ⱎ a ⱓ přirovnávati lze. Očitě v obojí totéž jest jen fenicko-hebrejské ш a snad ү ve své hranaté podobě, v jakéž v rukopisu Rajhradském a někdy i v Supraselském se vyskýtá; ostatní tři ж, щ a ю, hlaholsky ⰶ, ⱋ a ⱓ, snad jen prostředně, t. pojitím ze společného pramene, se stýkají, jakž to při cyrillském číselním znaku ҁ (90), pošlém z řeckého Koppa, a hlaholském Kako ⰽ, povstalém ze starohebrejského Koph, skutečně se spatřuje. Cyrillské б jest z řeckých rukopisův Cyrillova věku vzato, v nichž rozdíl mezi в = lat. V a б = lat. B již někdy vytčen (gotické в podobou svou se liší, srv. *Montfaucon* 335—336, *Wetstein* N. T. 1752, vzory písma, a *Bernd* Glossar. 1837. S. 28); ѧ jest nejpodobněji řecké San čili Sampi, ačkoli i svaznice ѧ místo AI ve starých nápisech se nachází; ҁ (90) jest, jakž řečeno, řecké *ἐπίσημον* Koppa, s řecké Vav (*ϝαῦ*); ь souvisí na jedné straně s fenickým Rešem, na druhé s armenským Jetem; ѣ jest armenské Ječ. Mohlibychom však, a to případněji, cyrillský Jerek ь co do podoby také rovnati s hlaholským R'ci ⱃ, kteréžto vlastně jest na pravo a dolů obrácené fenické, starohebrejské, řecké a italské Reš. Podivu hodné, že i runa Yr čili Ior tutouž dvoji službu koná, za *r* a za polosamohlásky slabé, přehlasováním z jiných povstalé. Sem i sanskritské Ri a Lri náleží. Všecko to, jakž na oce jest, souvisí, než uzel souvislosti v nepronikleém mraku dávnověkosti se kryje.

Již Jakub Grimm důvodně poznamenal, a my v úvodu takéť jsme podotkli, že některá hlaholská písmena nesou ráz písma, jímž psáváno od pravice k levici. Takovéť my býti soudíme zvláště tyto osmery: э, ѩ, ь, ꝑ, ɘ, ꙏ, ·8 a ·8. O э, ѩ a ь není pochyby, nebo jsou očitě z fenického a starohebrejského písma; při ostatních tvar a tahy zřejmě témuž nasvědčují. A však i tři jiné: ш, р a є, jsou již na pravo obrácené, první neprostředně z palmyranského a tak prostředně z fenického Bethu, druhé ze starohebrejského, starořeckého, italského a armenského Phe, třetí, jak se domýšlím, z Esti э. Vědomoť, že v prastaré době všickni národové, užívající písma z feničiny pošlého, i sami Řekové a Etruskové, psávali od pravice k levici, potom pak, směnivše směr písma, i líce písmen obrátili. Podlé toho podobné jest, že i při neznámém písmě, z něhož větší díl hlaholice vážen, původně týž spůsob se zachovával, později pak, při přejití ku psaní od levice ku pravici, některá písmena obrácena z leva v pravo, jiná zůstala bez proměny. V té příčině obzvláštního povšimnutí zasluhuje, že písmě Jerek ·8 v první vstavce apostola Ochridského jednou psáno naopak, totiž s kroužkem na pravo 8·, nikoli na levo. Podobný podivu hodný úkaz jeví se v některých cyrillských, v Bulharsku psaných rukopisech, o němž tu co nejkratčeji zmíněno buď. Totižto nacházíme tam nejen velmi zhusta ƨ místo ѕ, ale často i оı místo ю, ѧı místo ꙗ, anobrž někdy i ɣо místo оɣ, ba v praxapostoláři macedobulharském i jiná písmena ve slovích opáčně psaná, np. єдга místo єгда, кодга místo когда, иоги místo иго a podobná. Kterak to vysvětliti? Domnívám se, že to větším dílem pochází od piscův z východních zemí rodilých, snad i v židovství nebo mohamedanství odchovaných a později pomnišených. A však i mezi Bulhary samými nacházíme již velmi časně sledy mohamedanství (860—866, viz *Nicolai Pont.* Responsa ad consulta Bulgar. u Harduina, Labbea a j.), téměř týmže časem aneb něco později četné osady Turkův, již ku křesťanství obrácených a evangeliem opatřených, v Macedonii na Vardaru (886—912, Turcae Vardariotae, o nichž důkladně *Tafel* Thessalonica 1839. p. 70—84), a svazky bulharských Manichaeův, Bohomilův a Katharův čili Patarenův s východem jsou vůbec známé. — Koncové є klade-li se nad poslední písmě slova anebo řádku, takéť se a sice pravidelně obrací: než toho příčina jiná, zoumyslná a pouze písecká, býti se vidí.

Z toho, co jsme o podobnosti jednotlivých hlaholských písmen s cizími místy podotkli, dosti patrno, že hlaholice, ačkoli se v ní různorodí živlové stýkají a míchají, nicméně v samé podstatě své patří, s mnohými jinými jak evropejskými tak i asiatskými a africkými abecedami, mezi abecedy fenického rodu.

O zvláštnostech chorvatské hlaholice, co se tkne tvaru písmen, viz rozdíl 15.

§. 11. *Platnost a vyslovení písmen.*

Majíce na zřeteli milovníky jazyka slovanského, kteříž již některého slovanského nářečí anebo i více, a jmenovitě písma jak latinsko-českého tak cyrillského povědomi jsou, zbytečně bychom šířili řeč o *moci* a *vyslovení* hlaholských písmen: v té straně předeslaná abecední tabulka potřebám každého, i samého začátečníka v hlaholici, jakž se nadějeme, dostatečně vyhoví. Jsouť však některá písmena, jichžto moc a platnost poněkud sporná jest, poněvadž i vyslovení dle věku a zemí se měnilo: o těchto zde na krátce jednáno býti musí.

Taková písmena jsou: ⰷ, ⰺ, ⰻ, ⰼ, ⱋ, ⱓ, ⱏ, ⱏⰺ, ⱐ, ⱑ, ⱔ, ⱘ, ⱙ, ⱗ a ⱚ, počtem čtrnácte.

Písmě ⰷ vedlé ⰸ zdá se býti duplikát a nadbytek: než ať nedím, že ⰷ jest číselní znak osmičky, jakož v cyrillici stojící na témž místě s znak jest čísla 6, zdá se, že první, kteříž ho při psaní některých slov užívati začali, jako ⰷⱑⰾⱁ (valde), ⰿⱏⱀⱁⰷⰻ (multi), ⱂⱑⱀⱔⰷⰻ (nummi) atd., chtěli tím vytknouti nějaký od nich znamenaný, snad jen místný anebo krajinský rozdíl ve vyslovení, nejpodobněji *dz*, jakž Moldavané do dnes totéž písmě čtou a vyslovují. Rozdíl ten, jakožto malým okresem země anebo jen jistou třídou lidu obmezený, nemohl důsledně proveden býti, a nedošel obecnosti. A však bytně písmena ⰷ a ⰸ jsou jen rozliky jednoho a téhož znaménka, jakž z jednotvárnosti jich, při rozdílu položení, v rukopisech vysvítá, což arci v tiskacím písmě ztraceno. Mám pak za to, že ⰷ povstalo ze ⰸ, jehož kořen fenické Zain (Ζῆτα), dle Scaligera.

Písmena Iže ⰺ a I ⰻ ve starých památkách nejednostejně se užívají. Ve dvou rukopisech, evangelistáři Assemani'ově a v rukopisu Clozově, téměř bez pravidla se míchají a střídají, v jiných, jmenovitě v evangelii Grigorovičově a ve zlomku u Mihanoviče, převaha jest cele při ⰻ, tak že ⰺ již leda ve spojce ⰺ (et) se spatřuje. A však v Jery ⰻⰹ ve všech rukopisech první doby klade se Iže ⰹ, vyjma první hlaholskou vstavku v praxapostoláři Ochridském, v níž ⰻⰺ, a ⰹ naskrze není. Mimo to v evangelistáři Assemani'ově a rukopisu Clozově, kdykoli se zvukové *ii* neprostředně stýkají, budiž v jednom slově, nebo na konci jednoho a začátku druhého, klade se Iže napřed a I za ním: ⰾⱑⰰⱀⰹⰺ, ⰸⰲⰵⱅⰹⱀⰹ ⰺⰽⰻ, ⰽⰰⰾⰹ ⰺ ⰿⰻⰹ. V pozdější chorvatské době již ⰹ pouze co číselní znaménko, co písmě pak výhradně ⰺ se potřebuje.

Písmě ⰼ, dle tvaru pravé fenické a samaritanské Jod, platí v hlaholici nikoli za Jod, nýbrž za změkčené *G*. Příčina toho jest, že tehdáž, když hlaholice, jakouž před sebou máme, ku psání rukopisův byla upravena, latinské *j* již znělo jako *g* před *e* a *i*, totiž *di* čili *dj*, kteréž ve slovích *diacere* (jacere) a *diaccio* z *ghiaccio* (a to z glacies), jakož i ve středolatinském *madius* místo majus, ještě se zračí, v jiných dávno ve zvuk *dž* přešedši: giudice, gennajo, giovane, maggio atd. Přetvoření to starého *j* v *dj* klade se do VII a VIII století, tedy do starší doby, nežli jsou památky hlaholice. Užívání Jotu za Djerv' jest spolu patrný důkaz vplyvu latiny na utvoření hlaholice. Ostatně zřejmo, jak daleko za cíl házeli, kdo hlaholici pro to velebili a nad cyrillici vynášeli, žeby měla zvláštní znak pro Jot. Znaku toho za Jot pravidelně a obecně nikdý se neužívalo, třebas v pozdějších chorvatských památkách někdy výjimkou tak se nachází (srv. *Thesea Ambrosia* Introd. str. 52, 56), a novější Arnauti též je za Jot přijali. Pravidelně stojí Djerv' ⰼ ve slovích z řečtiny pošlých, jako ⰰⱀⰼⰵⰾⰻ, ⰵⰲⰰⱀⰼⰵⰾⰺⰵ, ⰳⰰⰽⰰⰸⰵⰲⰻⰼⰺ, ⰵⰼⰹⱂⰻⱅⰻ a p.

Písmě ⱆ, vlastně svaznice z ⱁⱁ, podlé řeckého *oo* = *oῦ*, užívá se tam, kde cyrillské оу, složené podlé řeckého *ου*, a platí vůbec za dlouhé, prvotně z dvouhlásky vyvinulé *ú*. Čemuž ačkoli jak složení písmen, tak i jiní důvodové, z podstaty jazyka a úkazův jeho vážení, patrně nasvědčují: však nicméně já posud přesvědčiti jsem se nemohl, žeby Slované, pro něž cyrillice a hlaholice byla upravena, krátkého *u* naprosto byli neznali, a raději věřím, že zde Cyrill (a po něm hlaholita) něco, t. výjimku od pravidla, přehlídl, anebo snad jen proto téhož znaku pro oboje *u*, dlouhé i krátké, naschvál užil, poněvadž Řekové zvláštního písmene pro krátké *u* neměli, nýbrž místo něho buď *o*, *Νομᾶς* = Numa, jako Staroitalčané, buď *υ*, *Ῥώμυλος* = Romulus, jako Aeolové, kladli, nadto pak i sami Římané ve svých jménech *ov* místo krátkého *u* psávali. Bližnost jak zvukův *o* a *u*, tak i znakův jejich, vysvítá z toho, že staří Řekové prvopočátečně *o* též místo *ov* psávali a k *ου* teprvé později sáhli, že v gotštině na místě krátkého řeckého *o* krátké *u* t. runa Úr stojí, a naopak, že v umbrickém V, což vlastně řecké Y jest, místo O se užívá. V gotštině vůbec zvukové *o* krátké a *u* krátké nebyli zevrub odděleni. Tomu nápodobně staří Slované v cizích slovích *o* obyčejně v *u* přetvořují: ⰿⱔⱄⱁⱂⱆⱄⱅⱏ, мѧсопоустъ, ⱄⱏⰹⱃⱁⱂⱆⱄⱅⱏ, сыропоустъ, ⰵⱂⰻⱄⰽⱆⱂⱏ, єпископъ, ⰵⱂⰻⱄⰽⱆⱂⱏⱄⱅⰲⱁ, єпископьство, ⰽⰰⱀⱆⱀⱏ, каноунъ, zvláště ve jménech vlastních: ⰽⱆⰸⰿⰰ, коузма, ⱃⱆⰿⱏ, роумъ (Roma), ⱅⱃⰻⱇⱆⱀⱏ, трифоунъ, ⱄⱁⰾⱆⱀⱏ, солоунъ (Thessalonika), ⱃⱆⱄⱏ, роусь (*Ῥῶς*) atd. Podivu hodné jest, že i v cyrillici ve svaznici ю písmě *o* za *u* platí. Ostatně hlaholice zvuk *u* také písmenem ⱛ čili Ižicí, zvláště v cizích slovích, značí, o čemž níže.

Písmě ⱋ, vlastně svaznice z ⱎ nad ⱅ postaveného, cyrillsky щ, od Bulharův přiměřeně tomuto složení svému se vyslovuje *št*, nikoli *šč*, což ruský jest způsob, od částky duchovenstva jihoslovanského, bulharského i srbského, teprvé v minulém století přijatý. U Srbův a Chorvatův složitý tento zvuk již dávno přešel v prostý *č*, *ć* a *ť*, podlé rozdílu zemí a krajin. V rukopisu Clozově stojí všudy původní ⱎⱅ; v ostatních památkách první doby ⱎⱅ a ⱋ se bez pravidla střídá: což samo důkazem jest, že ⱋ není původní znak prostého jihoslovanského zvuku *ć* neb *ť*, jak se jmenovitě Kopitarovi zdálo. Podobně v některých starých cyrillských rukopisech buď jen шт, buď totéž a щ střídavě se potřebuje.

Písmena ⱏ a ⱐ a s nimi rovnoběžná cyrillská ъ a ь jaké prvotně a vlastně zvuky označovala, toho již dnes s dostatečnou jistotou určiti téměř nemožné jest. Nemožnosti této diviti se nebude, kdokoli zdravěováží, za jedno, že zvukové lidští skuteční a živí v ústech i sebe menšího národu v neskončenou různost se rozbíhají, a že všecka naše písmena jsou pouhé mrtvé odtaženosti (abstracta), jimiž ona neukončenost zvukův jen přibližitelně, nikdý zevrub a na vlas, se měří; za druhé, že u nás ještě na odporu jest, kdo byl ten, jenž ponejprv znaky ⱏ a ⱐ čili ъ a ь vymyslil, kde žil a pro které slovanské nářečí, pro kterou slovanskou větev je upravil? Jisto jen to jest, že to byli zvukové tehdáž v té zemi a v řeči toho lidu slyšitelní, od jiných rozdílní, sic by jich byl neuvedl, a že byli samohlásky. V teorii neuběhneme v scestnosti, pojmeme-li věc v ten smysl, že to byli znakové, jimiž se samohlásky slabé (s našeho dnešního stanoviště na věc hledíc) poznačovaly, a sice prvním čili Jerem samohláska povstávající ze tří silných: *a*, *o*, *u*, buď neprostředně, buď přejitím prvních dvou dříve v *o*, a stojící u vyslovení oprostřed mezi *o* a *e*, pročež ji zlomkem $\frac{o}{e}$ znamenáme, druhým čili Jerkem samohláska povstávající ze dvou silných: *e*, *i*, a stojící u vyslovení oprostřed mezi oběma, pročež ji zlomkem $\frac{e}{i}$ zesmyslňujeme. Z toho patrno, kterak těžké muselo býti potřebování těchto dvou znakův po smrti prvního vynálezce od postupníkův jeho v jiných a jiných zemích a nářečích. V hlaholských rukopisech v ohledu tom veliká panuje nepevnost: nejen že Jer nad Jerkem v nich nesmírnou převahu má, ale i totéž slovo v témž rukopisu nejednostejně se píše. Nejstarší cyrillští rukopisové užívají znakův těch důsledněji. V rukopisech cyrillských v Srbsku psaných, i v některých bulharských, jakož i v pozdější chorvatské hlaholici, užívá se jen Jerku (cyrillsky ь, chorvatsko-hlaholsky ı). Zdaliž při tom prvotní rozlíčení ⱏ a ⱐ, jakožto zbytečné, opuštěno, čili naopak prvější jediný znak od Cyrilla a hlaholity ve dvě rozlíčen byl, rozhodnouti se neosměluji. Valachové, píšící cyrillicí, jen jednoho znaku, a sice Joru ъ užívají. Již nahoře ukázali jsme na svazek jména Jeru se jménem runy Ior, Ýr, a sanskritského Ri, Lri. Poněvadž ale ve slovanštině Jer a Jerek nejen po souhláskách ⰾ л a ⱃ р, kde se jimi slabika takořka zavírá, jako ⰱⰾⱏⰳⰰⱃⰹⱀⱏ, блъгаринъ, ⰲⱃⱏⰱⰰ, връба, ale i po jiných všech v též případnosti se kladou, můžeme právem tvrditi, že Cyrill i hlaholita vědomě nebo nevědomě v pravopisu provedli zásadu, ve mnohých, zvláště východních jazycích panující: že každá slabika, jelikož slabika, samohláskou koncovati se musí. Neboť že Cyrill i hlaholita četli dvojslabičně ть–ма, ⱅⱐ–ⰿⰰ, мь–сть, ⰿⱐ–ⱄⱅⱐ, nikoli jednoslabičně, jako nyní, z pěvčích not v nejstarších rukopisných irmologiích, mimo jiné bytné důkazy, dostatečně vysvítá. Od tohoto pravidla odstupují nejstarší cyrillští i hlaholští rukopisové jen při jménech a slovech cizích, do nichž nerádi ъ ⱏ a ь ⱐ vtrušují, np. v Ostromirově evangelistáři: константиноꙋ, патриархоꙋ, варвара, євангелиє отъ марка atd. Jináč pozdější.

Písmě ⱏⰺ skládá se z ⱏ a ⰺ, a jak tímto svým složením, tak i řeckým a latinským psáním slov, v nichž se užívá, np. *Βοισέσθλαβος*, ⰲⱏⰺⱎⱑⱄⰾⰰⰲⱏ, u Constantina Porphyrogenety, Spoitimar, ⱄⱂⱏⰺⱅⰹⰿⰰⱃⱐ, v Letopisech Fuldenských atd., vykazuje se býti dvouhláskou, kteráž však tuto vlastnost svou velmi časně, zvláště v jihoslovanských nářečích, potratila, a v prostou, rozličně vyslovovanou samohlásku: *y*, *ü*, *i*, se přetvořila. Tím se stalo, že jí památky druhé třídy čili chorvatského písemnictví naskrze neznají, píšíce všudy ⰻ. V některých velmi starých, z hlaholice přejatých rukopisech cyrillských místo ·ⱏⰹ píše se vždy ъи, kdežto jiní, původně cyrillští rukopisové pravidelně ъı neb ы, srbsky jen ы, nepochybně podlé řeckého *οι* v *οἶνος, κοινόν*, kladou. Tomuto poslednímu rovná se hlaholské ·ⱏⰻ, kteréž jsem však posavad jediné v první vstavce praxapostoláře Ochridského našel. Že ostatně ъи a ъı ve vyslovení nebylo stejné, zavírati můžeme jednak z pravopisné proměny organického ъи v ъı, np. въıнѫ místo въ нѫ, объıскъ místo обънскъ atd., jednak též ze svazování obou písmen v Jery rovnovážnou čárou ы, ve starých rukopisech velmi obyčejného, čímž se, mním, prostota zvuku naznamenávala.

Písmě ⱑ, stojící na rovni s cyrillským ѣ, vyznačuje zvuk, jenžby v jistém smyslu za slovanské Šibolet platiti mohl: tak rozličně a obzvláštně se od rozličných Slovanův vyslovuje. V hlaholici se ho prvotně a správně jen tam užívalo, kdež se v cyrillici ѣ píše, později a nesprávně i tam, kdež v této ꙗ stojí, t. písmě; jež novější Valachové Jako pro rozdíl od Ja ѧ jmenují. Při určení zvuku tímto písmenem řádně poznačeného, totižto ѣ, *ě*, musíme starší stav jazyka a teoretickou stránku vědy od pozdějšího stavu a praktické stránky přísně děliti. Zvuk *ě* vyvinul se z dvojhlásky *ai*, povstalé z *i* a předsunutého *a*, kteréžto *a*, jakož i *u*, se pravidelně předsouvá, nikoli přisouvá, np. stčes. *saud*, *bayk*, *kuora*, *nuož* atd. Jotované *ja* nepřechází v *ě*, nýbrž v *je*. Dvojhláska *ai* přešla, jakož i latinské a gotické *ai*, přehlasováním v obzvláštní *e* neb *é*, na němž *j* co lehký přívěsek, jakoby přídech, buď z předu buď z zadu lpělo. V době Cyrilla a hlaholity znělo toto *ě* již přerozmanitě, jinde co *ie*, jinde co *ia*, jinde co *ea*, jinde co *ej*, jinde co *i*, jakož i podnes. Cyrill je co měkké, s pološláskou na rovni stojící *e* pojal, odkudž i příbuznost znakův ь a ѣ (ve starých rukopisech ıѣ), což tehdejšímu moravskému a pannonskému vyslovení nepochybně bylo přiměřené. Hlaholita padl se znakem ⱑ do krajiny, kdež, jako podnes v Polště a porůznu mezi Bulhary, ѣ jako ꙗ neb а se vyslovovalo: *sviat*, *miara*, *siano*, *cana* atd. Jemu se zdálo pro obůj zvuk, t. *ia* = *ě* ve slovích *měra*, *věra*, a *ja* ve slovích *javor*, *jako*, jedno a též znaménko (ⱑ) postačitelno, tím snáze, poněvadž v jeho nářečí jotování se opouštělo: *azъ*, *abьe*, *avė*, *daati*, *emu*, *eter* atd. Odtud patrno 1) proč se ve tvaru písmene ѣ severní vyslovení (*ie*), v ⱑ jižní, macedobulharské (*ia*) očitě zračí; 2) proč jméno písmene Jeť (armensky Ječ) později na jihu i severu v Jať proměněno; 3) proč dva bytně rozdílní zvukové *ě* a *ja* tak časně a obecně změteny a smíchány, že naposledy i sami Srbové v cyrillici **ѣко**, **ѣвѣ**, **моѣ**, **твоѣ** atd. místo **ꙗко**, **ꙗвѣ**, **моꙗ**, **твоꙗ** atd. psávali.

Písmena ⱔ, ⱘ, ⱗ a ⱙ, rovnající se mocností cyrillským **ѧ**, **ѫ**, **ѩ** a **ѭ**, značí nosovky (narinae, nasales), první dvě pouhé *ę* a *ą*, druhé dvě jotované *ę* a *ą* čili *ję*, *ją*. Z těchto klademe *ą* za základ a máme *ę* za pouhé její přehlasování, působením měkkého přídechu *j*, třebas jen bytně přítomného, v písmě nevidomého; tomuto pak *ą* připisujeme pro starou, věku Cyrilla a hlaholity neprostředně předchozí dobu znění bližší k *an* nežli k *on*, opírajíce se na důvody vážené jednak z vnitra věci, totiž z prvosti samohlásek *a*, *i*, *u* před ostatními, a souhlasnosti starších jazykův plemene sanskritského, jednak na svědectví historická. Pročež, jakož každá bytost k svému prvku navrátiti se chvátá, tak i toto nosové ⱘ (**ѫ**) v nové bulharštině již k ⰰ (**а**), odkudž vyšlo, se navrátilo. Jotování nosovek v hlaholici jest patrná uchýlka od zásady této abecedy, jíž vysvětliti neumím. Snad to již dostavek, jakkoli časný a rozšířený.

Písmě ⱛ, stojící v abecedáři Pařížském na místě ⱆ se jménem *Hic*, t. Yk, v této své podobě (o jiné pak, pokud teď známost rukopisův sahá, nic se neví), snad jest, jakž jsme již řekli, pouhý odštipek pravé polovice písmene ⱆ. Užívá se ho nejvíce při psaní cizích, zvláště řeckých slov místo řeckého *υ*, cyrillského **ѵ**, np. ⱄⰿⱛⱃⱀⰵ (*σμύρνης*, myrrhae, Ostrom. **змѵр'но**). Jen jednou v rukopisu Clozově (ř. 755) vyskýtá se ⱛ místo ⱆ ve slově ⰿⱛⱌⱑ místo ⰿⱆⱌⱑ (mucě), a to místo ⰿⱘⱌⱑ (mącě). Z tohoto příkladu a z obyčeje přepisovačův z hlaholice do cyrillice, píšících místo ⱛ nejhustěji **оѵ**: **соѵрна**, **оѵпостась**, **оѵпокрнтъ**, **евтоѵхъ**, **стоѵхна**, **тоѵръ** (Tyrus), **лоѵкна** (Lycia), **вь моѵрѣхъ**, (*εἰς Μύῤῥα*), řídčeji **ѵпостась**, **ѵпокрнтъ**, aneb **ю** po **к**: **кюрнлъ**, **кюрнѣкъ**, patrno, že toto ⱛ tehdáž znělo *u*, nikoli *i*, právě jako i u starých Římanův Burrus místo Pyrrhus, Bruges místo Phryges. Odtud i zjinačení jména Yk v Uk, ačkoli i starořecké jméno písmene *υ* zní *Οὖ*, *Ú*, kopticky *Hú* (dle Gesenia, u Ballhorna snad méně správně *He*). Podobněť řecké *ὖ ψιλόν* jmenovali Římané *Upsilon*. Měliť tedy hlaholité dvoje znaménko, ⱆ a ⱛ, k označení téhož zvuku *u*, jehož však s jakým takým, ač nepodstatným, rozdílem užívali. Chorvatské památky písmene ⱛ neznají, píšíce místo něho v cizích slovích buď ⰹ *i*, buď ⱆ *u*, np. ⱄⰽⱆⰿⰹⱀⰹ v musejním zlomku žaltáře (Ps. 103, 21 *σκύμνοι*, catuli leonum, **скѵмнн** Žalt. Cetyn. 1495).

Konečně a jakoby dostavkem podotčeno budiž, že ⱙ i v samých bulharských rukopisech velmi řídké, a že jakož místo tohoto ⱅ, tak i místo ⱇ, zvláště v chorvatských památkách, ⱂ zhusta se píše, np. ⱂⰻⰾⰻⱂⱏ, ⱂⰰⱃⰻⱄⰵⰻ atd. Vůbec v cizoslovích místo dyšných tenké.

§. 12. *Nadřádkové a rozličovací znaky.*

Větší počet hlaholských památek první doby žádných *nadřádkových znakův* v sobě nezdržuje, o nichž by souditi se mohlo, že službu znamének dloužení a krácení nebo přízvuku nebo měkčení atd. konají. Jediné evangelistarium Assemani'ovo v tom ohledu od pravidla odstupuje. V tomto zajisté nachází se znak řeckému ostrému přídechu poněkud podobný, jenž se klade 1) na slova a slabiky od samohlásky se začínající, np. ⰹʿⰶⰵ, ⱁʿⱅⱏ, ⰻʿⱁʿⱄⰹⱇⱏ, a však ne veskrz pravidelně, při čemž ⰻ po samohláskách, np. ⱁʿⱎⱏⰹⱋⰰⰻʿ, a jotované samohlásky ⱓ, ⱔ, ⱗ, za pouhé se počítají; 2) na souhlásku po níž anebo před níž vynecháno ⱏ, kdež znak ʿ za cyrillský Pajerek platí: ⱑⰹⱃʿⱅⱁⰶⱁ, ⰰʿⰽʿⱃⰹⰵⰽⰵⰻ (tak) atd. A však o pravé moci znaku tohoto, nepochybně z cizího jazyka na slovanštinu (aspoň v první případnosti nemístně) přeneseného, jemuž podobný v cyrillském rukopisu Supraselském téměř rovně se užívá, teprvé po přehlédnutí celého rukopisu dokonale souditi bude možné.

V rukopisech druhé třídy čili chorvatsko-hlaholských místo Jerku ⱏ na konci slov a slabik klade se velmi často Pajerek nad písmenem, nesoucí podobenství prvotně skráceného Jerku ᵀ, np. ⰵⰳᵀⱑⱏ, potom řeckého odsuvníka (apostrophus): ⱓʾ ⱂⱋⰵ, ⱑⰴⱄⱅʾ, ⰳⰽʾⱅⰰⱐ, ⱅʾⰳⰾⰰ atd., v čemž se památky tyto souvěkým rukopisům cyrillským rovnají, ačkoli v těchto dotčený znak obyčejně jiným, rozdílným tahem se píše. V týchže památkách, jmenovitě v listinách XIV století, klade se někdy poloukroužková čárka (circumflexus) ̑ po ⱑ a jiných samohláskách tam, kdež se měkce vyslovují, np. ⱑ̑ⰵⰳⰵⱓⱏ, ⱑ̑ⰻⰽⱏ atd. Čárku tuto, a sice velmi důsledně užívanou, nacházíme s nemalým podivením již i v cyrillském rukopisu Supraselském, sahajícím aspoň do XI století, ač jestli v něm čárkování vůbec není pozdější.

Jiná nadřádková znaménka buď dloužení a krácení, buď přízvuku, anebo zástupnice písmen, ve starých hlaholských rukopisech se nevyskýtají; novější pak, od Karamana opáčně a bez potřeby vymyšlená, pouštíme se zřetele.

§. 13. *Hodnota číselní.*

V písmě hlaholském, jakož i v cyrillském a ve mnoha jiných z fenického pošlých, konají písmena spolu službu *číselních znakův*, v kteréžto případnosti, pro uvarování zmatkův, kladou se mezi punkty, do prostředku veličiny jich zvýšené ·Ⰰ· = 1, ·Ⰱ· = 2, ·Ⰲ· = 3, a zhora znamenají čárou, kterážto však ve mnohých památkách se i opouští a v skutku vedlé punktův docela zbytečná jest. Tak stojí np. na konci misálu Benátského Bindoni'a a Pasyni'a ·Ⱍ·Ⱇ·Ⰻ·Ⰷ· = 1528, a tak i jinde. My ji tedy, jdouce za příkladem jiných novějších, jmenovitě B. Kopítara (viz Glagolita Clozianus str. XXII sloup. 1 ř. 13 a jinde), jakožto největší ohyzdu tisku, podlé pravidla: *entia sine necessitate non sunt multiplicanda*, z hlaholského a rovněž i cyrillského tisku (v bosenské odrůdě cyrillice od starodávna psáváno bez titly, mezi dvojitými punkty, takto :ѵȣпв: = 1492, později mezi jednotlivými, np. ·ѵ·ѣ·о·а· = 1571 v Modlit. knížce v Benátkách 12°.), pokud s to jsme, naprosto a docela zamezujeme. V latině v prvotiscích XV století tento spůsob poznačování čísel písmeny veskrz se zachovává, np. ·M·CCCC·LXXXI·, a žádnému tehdejšímu tiskaři nenapadlo nadřádkovými čárami zohyzďovati tisk latinský, ačkoli někdy v rukopisech latinských, ovšem ne vždycky, čáry ty nad číselními literami též se kladou.

Při určení hodnoty číselní Cyrill a hlaholita nastoupili, k nemalé obtíži potomkův svých, rozdílné cesty. Onen se držel Řekův, s přeskáčkou nově vřaděných slovanských písmen: б, ж, щ, џ, ѵ atd., a zachováním řeckých číselních znakův ϙ z ϟ za 90, a ѧ z ϡ za 900; tento následoval přísně pořádku své azbuky od Ⰰ = 1 do Ⱍ = 1000.

Číselní hodnota hlaholských písmen již ve předeslané tabulce (v rozdílu 7) dostatečně se zračí a ve přípravném čtení opět k ní se vrátíme, pročež zde nebuď déle u ní meškáno. Dvojí však věci při tom výslovně doložiti musíme, a sice:

1) Že při číslech od jedenácti do devatenácti větší čili desetní vždy v pravo a menší čili jedničné v levo, při číslech od jednoho a dvadceti do devadesáti devíti zrovna naopak desetní v levo a jedničné v pravo se staví, a že týž spůsob se zachovává, i když čísla setní a tisíční z leva k nim se přikládají, np. ·ⰀⰊ· = 11, ·ⰁⰊ· = 12, než ·ⰋⰀ· = 21, ·ⰋⰁ· = 22; ·ⰓⰀⰊ· = 111, ·ⰓⰁⰊ· = 112, než ·ⰓⰋⰀ· = 121, ·ⰓⰋⰁ· = 122; ·ⰝⰀⰊ· = 1011, ·ⰝⰁⰊ· = 1012, než ·ⰝⰋⰀ· = 1021, ·ⰝⰋⰁ· = 1022 atd.

2) Že kladení punktův vedlé číselních znakův, když jich více po sobě, dvojnásob se děje, buď vedlé každého z nich, a tento způsob jest sice obyčejnější, ale pro nás, leč by na věrném napodobení něco záleželo, méně příhodný, np. ·ⱍ·ⱄ·ⰻ·ⰱ· = 1222; aneb vedlé prvního a posledního, čehož následovati sluší, np. ·ⱍⱅⰾⰸ· = 1359.

Větší počty, počna od 2000, pokud jsem vyšetřiti mohl, tak se píší, že jen jedničky, desetnice a setnice číselními písmeny se značí, a hned za těmito slovo ⱅⰻⱄⱆⱋⰰ (tisíc) výrazně se klade, np. ·ⰳ· ⱅⰻⱄⱆⱋⰰ (tak) = 4000, ·ⰰⰹ· ⱅⰻⱄⱆⱋⰻ = 11000, ·ⰱⰹ· ⱅⰻⱄⱆⱋⰻ = 12000, ·ⱃⰽⰳ· ⱅⰻⱄⱆⱋⰰ (tak) = 144,000, ·ⱌⱂⰸ· ⱅⰻⱄⱆⱋⰻ = 999.000, ·ⱍ· ⱅⰻⱄⱆⱋⰻ = 1,000,000. Někdy spojka ⰻ (et) mezi číselní písmena se vřaduje, np. ·ⱃ· ⰻ ·ⰽ· ⰻ ·ⰳ· ⱅⰻⱄⱆⱋⰰ (tak) = 144,000. Znamenati sluší nesrovnalé skloňování slova ⱅⰻⱄⱆⱋⰰ čili ⱅⰻⱄⱆⱋⰻ, kteréž v obojím, mužském i ženském, rodu se užívá, a někdy k formě srb. a rus. *tri — četiri člověka*, uchyluje.

Podlé bukvářův však, čehož jsem v rukopisech neviděl, psávaly se větší počty druhdy také tak, že se ⱍ dle počtu tisícův opětovalo: ⱍⱍ = 2000, ⱍⱍⱍ = 3000 atd., což arci jen pro menší počty se hodilo, později pak tak, že jedničky, desetnice a setnice před ⱍ se stavěly: ·ⰱⱍ· = 2000, ·ⰲⱍ· = 3000 atd. Podlé toho 999,999 byloby ·ⱌⱂⰸⱍⱌⱂⰸ· a 1,000,000 = ·ⱍⱍ·

V odrůdě cyrillice, v Bosně u katolíkův oblíbené a v tazích svých dosti patrně se lišící, nacházíme někdy, spůsobem hlaholitův, ω položené místo ѱ za 700, щ místo ѿ za 800, ц místo ѧ za 900 a ч místo ҂а za 1000, někdy též ѣ místo ф za 500. Z těchto ц místo ѧ i v jiných, daleko za hranicemi Bosny psaných cyrillských rukopisech dosti zhusta se namítá. Poněvadž ⱌ v hlaholici za 900 platí, cyrillské pak ц i podobou jemu se rovná, patrno, že užívání písmene ц v cyrillštině za 900 od hlaholštiny vyšlo. Cyrillské písmě ѧ (900), jakž i číselní znamení ҁ (90), přejato neprostředně z řečtiny a jen prostředně z feničtiny. První v řečtině někdy ve zvláštní podobě se jeví, totiž ⋀, kteráž i do gotičiny a valaštiny přešla (ѧ), anobrž i v cyrillských rukopisech, ač velmi pořídku, se nachází.

§. 14. *Skracování.*

Písemné památky hlaholské oplývají, jakož i cyrillské, všelikého druhu *skratky*, *svitky* a *slitky*, a to čím dále dolů v času, tím více. Zdá se, že ty zádrhle, vynikše ze slabých nepatrných počátkův, v postupu času, jako každé zlé, víc a víc se zmáhaly a plemenily, až naposledy i matku svou, hlaholštinu, zadrhly, kterýžto osud teď cyrillici hrozí. Čas jest svrchovaný, abychom aspoň my, pokud ještě s jednou i druhou na hrátky chodíme, sobě usmyslili a tomu nerozumu výhost dali.

Skracování ta jsou hlavně dvojího spůsobu, totižto buď svaznice, buď opravdové skratky.

Svaznice, u starých Slovanův ⰲⱔⰸⱐ, ⱄⱏⰲⱔⰸⱐ (cyr. вѧзь, съвѧзь, litera jugata, ligatura), povstávají umělým slučováním, kupením a do hromady srážením dvou anebo i více písmen, někdy celého slova (odkudž monogramma), tak, aby jedno složité písmě býti se zdálo. Užívání jich jest velmi staré: v řečtině od VIII a zvláště IX století se množí, runské písmo jest jich již plno (Binderune), v sekelském byly známé a bez pochyby i v tom, z něhož se hlaholice vyrodila, v nížto samé ⱆ, ⱋ, ⱗ, ⱘ a ⱙ, jakž jsme viděli, již svaznice jsou. A však v památkách první doby, mimo tyto, do abecedy vřaděné, vždy jich ještě nad pomysl málo: naproti tomu v památkách druhé doby již celé lesy se jeví. Výčet a výklad obyčejnějších z nich milovník na ten čas buď ve starších bukvářích hledati, buď mozolně z rukopisův a starých tiskův sám sobě vytahovati musí.

Skratek, slovansky titla, od slova ⱅⰻⱅⰾⰰ, титла, čili ⱅⰻⱅⰾⱁ, титло (z latinského *titulus*, compendium scribendi, obvykle abbreviatura) slove, když místo celého slova jen některá jeho písmena, obyčejně první a poslední anebo prvnější a poslednější, někdy až i jediné, buď první buď prostřední, se píší, s vynecháním aneb nahoru pod čáru neb i bez čáry postavením ostatních, np. ⰱ̄ⰳⱏ místo ⰱⱁⰳⱏ, ⰳ̄ⱏ místo ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ, ⰻ̄ⱄⱏ místo ⰻⱄⱆⱄⱏ, ⰴ̄ⱈⱏ místo ⰴⰿⱄⰰⱈⱏ čili později ⰴⰰⱈⱏ atd. I těchto v památkách první doby velmi střídmě a po skrovnu se užívá: v druhé době puštěna jim zápora a rukopisy jimi zaplaveny. Výčet a rozřešení hlavnějších z nich klademe níž, jakožto klíč k ostatním: úplné jich známosti jediné pilným čtením rukopisův a starých tiskův, nejjistěji pak přejímáním jich na prozračný (slaměnný) papír a snášením do všeobecné sbírky nabýti lze. — Při rozřešování skratkův přiměřeně věku a zemi, do nichž slovesná památka padá, velice jest prospěšno hledati téhož slova v též památce, anebo aspoň v památkách časem a vlastí sourodných, úplně (bez skrácení) vypsaného, což často se přihází, np. v misálu 1483 místo skratkův ⰴ̄ⱈⰺ, ⰴ̄ⱈⱄⱅⰲⱁ a ⱁ̄ⱈⱄⱆⰻⱅⰺ tištěno někdy ⰴⱁⱄⰰⱈⰺ, ⰴⱁⱄⰰⱈⰰⱄⱅⰲⱁ a ⱁⱈⱆⱄⱁⱆⰻⱅⰺ, čímž pochybnost, kterak slova ta ve smyslu vydavatele čísti se mají, docela mizí.

Totéž platí o začátečných, uměle vyozdobených, *obrázkovitých* a *květovaných* písmenech (literae figuratae seu florentes), v rukopisech zvláště skvostněji psaných, ježto se velice od obecných různí.

VÝČET HLAVNĚJŠÍCH SKRATKŮV.

1. Pod prostou titlou.

ⰰⰿ҃ⱀ : ⰰⰿⰹⱀⱏ, později ⰰⰿⰵⱀⱐ.
ⰰⱀ҃ⰼⰾⱏ : ⰰⱀⱏⰼⰵⰾⱏ.
ⰰⱃⱈⰰ҃ⱀⰼⰾⱏ : ⰰⱃⱈⰰⱀⱏⰼⰵⰾⱏ.
ⰰⱂ҃ⰾⱏ : ⰰⱂⱁⱄⱅⱁⰾⱏ.
ⰱⰾ҃ⰳⱏ : ⰱⰾⰰⰳⱏ.
ⰱⰾ҃ⱄⰲⰹ : ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰹ.
ⰱⰾ҃ⰳⱄⰾⰲⰹ : ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰹ.
ⰱⰾ҃ⰶⰵⱀⱏ : ⰱⰾⰰⰶⰵⱀⱏ.
ⰱ҃ⱏ : ⰱⱁⰳⱏ.
ⰱ҃ⰶⰺⰹ : ⰱⱁⰶⰺⰹ, než ⰱ҃ⰹ : ⰱⱁⰶⰹ.
ⰱ҃ⰶⱏⱄⱅⰲⱁ : ⰱⱁⰶⱏⱄⱅⰲⱁ.
ⰱ҃ⱏⰺ, ⰱ҃ⱄⰹ : ⰱⱏⰺⱄⱅⱏ, ⰱⰹⱄⰹ.
ⰱ҃ⱌⰰ : ⰱⱁⰳⱁⱃⱁⰴⰹⱌⰰ.
ⰲⰾ҃ⰽⰰ : ⰲⰾⰰⰴⱏⰺⰽⰰ.
ⰲⱏⱄⰽⱃ҃ⱄⰵⱀⰹⰵ : ⰲⱏⱄⰽⱃⱏⱄⰵⱀⰹⰵ.
ⰲⱑ҃ⰽⰲⱑⰽ : ⰲⱑⰽⱏⰺ ⰲⱑⰽⱁⰿⱏ.
ⰳⰾ҃ⱏ : ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱏ.
ⰳⰾ҃ⱙ : ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙ.
ⰳⰾ҃ⱗ : ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱗ.
ⰳⰾ҃ⰵⱅⱏ : ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ.
ⰳ҃ⱏ : ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ.
ⰳ҃ⰲⰹ : ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱁⰲⰹ.
ⰳ҃ⱀⱏ : ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏⱀⱏ.
ⰴⰲ҃ⰴⱏ, ⰴⰴ҃ⱏ : ⰴⰰⰲⰹⰴⱏ.
ⰴⰲ҃ⱌⰰ : ⰴⱑⰲⰹⱌⰰ.
ⰴⱈ҃ⱏ : ⰴⱆⱈⱏ.

ⰴⱎ҃ⰰ : ⰴⱆⱎⰰ.
ⰵⰲⱀ҃ⰼⰾⱏⰵ, —ⰹⰵ : ⰵⰲⰰⱀⱏⰼⰵⰾⱏⰵ, —ⰹⰵ.
ⰵⱂ҃ⱂⱏ : ⰵⱂⰹⱄⰽⱆⱂⱏ.
ⰵⱃ҃ⱄⰾⰹⰿⱏ, ⰺⰵⱃⱄ҃ⰾⰿⱏ : ⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰹⰿⱏ, ⰺⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰹⰿⱏ.
ⰺ҃ⱄ : ⰺⱄⱆⱄ.
ⰺ҃ⱄⱏ : ⰺⱄⱆⱄⱏ.
ⰺⰹ҃ⱄⱏ : ⰺⰹⱄⱆⱄⱏ.
ⰹ҃ⱄ : ⰹⱄⱆⱄ.
ⰹ҃ⱄⱏ : ⰹⱄⱆⱄⱏ.
ⰹⰾ҃ⱏ, ⰹⰸ҃ⰾⱏ : ⰹⰸⱃⰰⰹⰾⱏ.
ⰹ҃ⰾⰲⱏ, ⰺⰸⰾ҃ⰲⱏ : ⰹⰸⱃⰰⰹⰾⰵⰲⱏ.
ⰽⱃ҃ⱄⱅⱏ : ⰽⱃⱏⱄⱅⱏ.
ⰽⱃ҃ⱅⰹⱅⰹ : ⰽⱃⱏⱄⱅⰹⱅⰹ.
ⰽⱃ҃ⱅⰾⱏ : ⰽⱃⱏⱄⱅⰹⱅⰵⰾⱏ.
ⰿⰾ҃ⱀⱌⱏ : ⰿⰾⰰⰴⰵⱀⱏⱌⱏ, —ⰴⱑⱀⱏⱌⱏ.
ⰿ҃ⱅⰹ : ⰿⰰⱅⰹ.
ⰿ҃ⱅⱃⰵ : ⰿⰰⱅⰵⱃⰵ.
ⱀ҃ⰱⱄⰵ : ⱀⰵⰱⰵⱄⰵ.
ⱀ҃ⰱⱄⱈⱏ : ⱀⰵⰱⰵⱄⰵⱈⱏ.
ⱀⱏ҃ⰺⱀ, ⱀ҃ⱀ : ⱀⱏⰺⱀⱑ.
ⱁ҃ⱌⱏ, ⱁⱅ҃ⱌⱏ : ⱁⱅⱏⱌⱏ.
ⱂⱃⱂ҃ⰴⱏⱀⰰⰰⰳⱁ : ⱂⱃⱑⱂⱁⰴⱁⰱⱏⱀⰰⰰⰳⱁ.
ⱂⱃ҃ⱃⰽⱏ : ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⱏ.
ⱃⱁ҃ⰶⱄⱅⰲⱁ : ⱃⱁⰶⰴⱏⱄⱅⰲⱁ.
ⱄ҃ⱅⱏ : ⱄⰲⱔⱅⱏ.

ⱄⱅⰾⱏ : ⱄⰲⱔⱅⰺⱅⰵⰾⱏ.

ⱄⱋⰵⱀⱏ : ⱄⰲⱔⱋⰵⱀⱏ.

ⱄⰾⱀⱌⰵ : ⱄⰾⱏⱀⱏⱌⰵ.

ⱄⱂⱏ : ⱄⱏⱂⰰⱄⱏ.

ⱄⱂⱄⱅⰺ : ⱄⱏⱂⰰⱄⱅⰺ.

ⱄⱃⰴⱌⰵ : ⱄⱃⱏⰴⱏⱌⰵ.

ⱄⱀⱏ : ⱄⱏⰹⱀⱏ.

ⱈⱄ : ⱈⱃⰺⱄⱅⱁⱄ.

ⱈⱄⱏ : ⱈⱃⰺⱄⱅⱁⱄⱏ.

ⱈⱄⱁⰲⱏ : ⱈⱃⰺⱄⱅⱁⱄⱁⰲⱏ (později ⱈⱃⰺⱄⱅⱁⰲⱏ).

ⱌⱃⰽⱏⰹ : ⱌⱃⱏⰽⱏⰹ, chorv. ⱌⱃⰺⰽⰺ, −ⰽⰲⰰ.

ⱌⱃⰽⰲⰺ : ⱌⱃⱏⰽⰲⰺ, chorv. ⱌⱃⰺⰽⰲⰺ.

ⱌⱃⱏ : ⱌⱑⱄⰰⱃⱏ (p. ⱌⰰⱃⱏ).

ⱌⱃⱏⱄⰽⱏ : ⱌⱑⱄⰰⱃⱏⱄⰽⱏ (p. ⱌⰰⱃⱏⱄⰽⱏ).

ⱌⱃⱏⱄⱅⰲⱁ : ⱌⱑⱄⰰⱃⱏⱄⱅⰲⱁ (p. ⱌⰰⱃⱏⱄⱅⰲⱁ).

ⱍⰾⰲⰽⱏ, ⱍⰾⰽⱏ, ⱍⰽⱏ : ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ.

2. S výstavkou písmene nad řádek, pokrytě i bez pokrytí.

ⰰⰾⰵ s ⰾ nad ⰵ : ⰰⰾⰵⰾⱆⰺⰰ.

ⰲⰵ s ⱍ nad ⰵ : ⰲⰵⱍⰵⱃⱏⱀⱑ.

ⰲⰵ s ⰾ nahoře : ⰲⰵⰾⰺⰽⱏⰹ.

ⰲⱃⱑ s ⰿ nad ⱑ : ⰲⱃⱑⰿⱔ.

ⰳⰾⰰ s ⱄ nad ⰰ : ⰳⰾⰰⱄⱏ.

ⰳⰾⰰⰰ s ⰲ nad ⰰⰰ : ⰳⰾⰰⰲⰰ.

ⰵ s ⱅ neb Pajerkem ' nahoře : ⰵⱄⱅⱏ.

ⰵⰲ, ⰵⰲⰰ s ⰼ nad ⰲ neb ⰰ : ⰵⰲⰰⱀⱏⰼⰵⰾⰺⰵ.

ⰺⱁⰰ s ⱀ nad ⰰ : ⰺⱁⰰⱀⰰ (Genit.)

ⰽⱁ s ⱌ nad ⱁ : ⰽⱁⱀⱏⱌⱏ.

ⰾⱆ s ⰽ nad ⱆ : ⰾⱆⰽⱏⰹ. (G.)

ⰾⱑ s ⱅ nad ⱑ : ⰾⱑⱅⱁ.

ⰿⰰⱃ s ⰽ nad ⱃ : ⰿⰰⱃⱏⰽⰰ. (G.)

ⰿⰰⱚ s ⱅ nad ⱚ neb ⰿⰰ s ⱚ nad ⰰ : ⰿⰰⱚⱅⰵⰰ. (G.)

ⰿⰽⰰ s ⱍ nad ⰽ : ⰿⱁⱔⱍⰵⱀⰺⰽⰰ.

ⰿⱌⱔ s ⱍ nad ⱌ : ⰿⱁⱔⱍⰵⱀⰺⱌⱔ.

ⰿⱌⰰ s ⱄ nad ⱌ : ⰿⱑⱄⱔⱌⰰ.

ⰿⱄⱅⱏ s ⰾ nad a v ⰿ : ⰿⰺⰾⱁⱄⱅⱏ.

ⰿⱐ, ⰿⱅⰲⰰ s ⰾ nad a v ⰿ : ⰿⱁⰾⱐ, ⰿⱁⰾⰺⱅⰲⰰ.

ⰿⱔⱂⱆ s ⱄ nad ⱔ i ⱆ : ⰿⱔⱄⱁⱂⱆⱄⱅⱏ.

ⱀⰵ s ⰴ nad ⰵ : ⱀⰵⰴⱑⰾⰼⱔ.

ⱀⱁⰲⱆ s ⰿ nad ⱆ : ⱀⱁⰲⱆⱆⰿⱆ.

ⱀⱑ s ⱄ nad ⱑ : ⱀⱑⱄⱅⱏ.

ⱂⰰ nebo ⱂⰰⰿⱔ s ⱅ nad ⰰ neb ⱔ : ⱂⰰⰿⱔⱅⱏ.

ⱂⰺⱄⰰ s ⱀ nad ⰰ : ⱂⰺⱄⰰⱀⱁ.

ⱂⱁⰴⱑ s ⱀ nad ⱁ a ⰽ nad ⱑ : ⱂⱁⱀⰵⰴⱑⰾⱏⱀⰺⰽⱏ.

ⱂⱃⰺ s ⱄ nad ⰺ : ⱂⱃⰺⱄⱀⱁ.

ⱂⱃⱁ s ⰽ nad ⱁ : ⱂⱃⱁⰽⰺⰿⰵⱀⱏ.

ⱂⱃⱑ s ⰶ nad ⱑ : ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ.

ⱂⱑ s ⱄ nad ⱑ : ⱂⱑⱄⱀⱏ.

ⱂⱔⱅⱏ s ⰽ nad ⱏ : ⱂⱔⱅⱏⰽⱏ.

ⱃⰵ s ⱍ nad ⰵ : ⱃⰵⱍⰵ.

ⱄⱃⱑ s ⰴ nad ⱑ : ⱄⱃⱑⰴⱔ.

ⱄⱅⱃⰰ s ⱄ nad ⰰ : ⱄⱅⱃⰰⱄⱅⱏ.

ⱄⱁⱔ s ⱎ nad ⱁⱔ : ⱄⱁⱔⱎⱁⱅⱁⱔ.

ⱅⰰⱂⰰ s ⱚ nad ⱂⰰ : ⱅⰰⱂⰰⱚⰰ neb ⱅⰰⱂⰰⱚⰺ (τὰ πάθη)

ⱅⱁ, ⱅⱁⰳⱁ s ⰶ nad ⱁ a ⰳⱁ : ⱅⱁⰶⰴⰵ a ⱅⱁⰳⱁⰶⰴⰵ.

ⱆⰲⰺⰵ s ⰿ nad ⱆ : ⱆⰿⱏⰲⰵⱀⰺⰵ.

ⱍⰵ s ⰽ nad ⰵ : ⱍⰵⱅⰲⱃⱏⱅⱏⰽⱏ.

ⱍⰵⱅⰲⱃⱏ s ⰽ nad ⱏ : ⱍⰵⱅⰲⱃⱏⱅⱏⰽⱏ.

ⱑ s ⰽ nahoře : ⱑⰽⱁ.

POZN. Mimo tyto obvyklé a s malými rozdíly oběma polovicem, hlaholitům i cyrillitům, obecné skracovánky nachází se v chorvatských rukopisech a prvotiscích množství jiných, jimiž hlaholité přístup k svatyni obsahu knih bohoslužebných nejdřív laikům, potom sobě samým zatrnili a zachamradili, až je naposledy potkalo, co někdy zendity, o čemž čti Raska o jazyku zendském v německém vydání od Hagena (v Berlíně 1826. 8⁰. str. 58). Zdeť některé z názvův bohoslužebných, jichž vysvětlení by nadarmo u hlaholitův a našich slavistův hledal, jako pro okus: ⰰⱀ. ⰰⱀⱏ. ⰰⱀⱇⱀ. čti ⰰⱀⱅⰻⱇⱁⱀⱏ (antiphona), ⰱⱀⱏ. ⰽ ⰱⱀⱏ. čti ⰱⰵⱀⰵⰴⰻⰽⱅⱏ, ⰽ ⰱⰵⱀⰵⰴⰻⰽⱅⱏ (benedictus, ad «benedictus»), ⰱ. ⰱⱃⱎ. ⰱⱃⱎⱌ. čti ⰱⰵⱃⱎⱏ, ⰱⰵⱃⱏⱎⱏ, ⰱⰵⱃⱏⱎⱏⱌⱏ (versus, versiculus), ⰲⰾⱍⱅⱏ. ⰽ ⰲⰾⱍⱅⱏ. čti ⰲⰵⰾⰻⱍⰻⱅⱏ, ⰽ ⰲⰵⰾⰻⱍⰻⱅⱏ (magnificat, ad «magnificat»), ⰲⱃ, ⰲⱃⱎ. čti ⰲⰵⱃⱎⱏ, ⰲⰵⱃⱏⱎⱏ, ⰲⰵⱃⰰⱎⱏ (versus), ⰵⱂⰾⰰ. čti ⰵⱂⰻⱄⱅⱁⰾⰰ (epistola), ⰸⰰⱂ. ⰸⱂⰾⰽ. čti ⰸⰰ ⱂⰾⱏⰽⱏ (super populum), ⰻⰿⱀ, ⰻⰿⱀⱏ. ⰻⰿⱀⰰ. čti ⰻⰿⱏⱀⱏ, ⰻⰿⰰⱀⱏ, ⰻⰿⱏⱀⰰ (hymnus), ⰽⱂⱅ. ⰽⱂⰻⱅⱁⰾⱏ. čti ⰽⰰⱂⰻⱅⱁⰾⱏ (capitolum), ⰿⱅ. ⰿⰰⱅ. ⰽ ⰿⱅ. čti ⰿⰰⱅⱆⱅⰻⱀⱏ, ⰽ ⰿⰰⱅⱆⱅⰻⱀⱆ (matutinum, ad «matutinum»), ⱀ. ⱀⰴ. ⱀⰴⱏ. ⱀⰰⰴ. ⱀⰰⰴⱏ. ⱀⰰⰴⱂⱃ. čti ⱀⰰⰴⱂⱃⰻⱀⱁⱎⰵⱀⰻⰵ (infra canonem, sic jinak ⱀⰰ ⱂⱃⰻⰾⱁⰶⰵⱀⰻ a ⰲ ⱂⱃⰻⰾⱁⰶⰵⱀⰻⰵ infra actionem), ⱀⱀⰰ. ⰽ ⱀⱀⱑ. čti ⱀⱁⱀⰰ, ⰽ ⱀⱁⱀⱑ (nona, ad n.), ⱀⱄ. ⱀⱄⰾ. čti ⱀⰰⱄⰾⰵⰴⱁⰲⰰⱀⰻⰵ (sequentia, i. e. evangelii), ⱁⰿ. ⱁⰿⰾⰻⱑ. čti ⱁⰿⰵⰾⰻⱑ, ⱁⰿⰻⰾⰻⱑ (homelia, homilia), ⱁⱃⱌ. ⱁⱃⱌⰻ. čti ⱁⱃⰰⱌⰻⱑ (oratio), ⱁⱅ. ⱁⱅⰲ. čti ⱁⱅⰲⱑⱅⱏ (responsorium), ⱁⱇⱃⱅⱁⱃ. čti ⱁⱇⰵⱃⱅⱁⱃⰻⰻ (offertorium), ⱂⱁⰱⱃ. ⱂⱁⰱⱃⰰ. ⱂⱁⰱⱃⰰⱎⱀⱏ. ⱂⱁⰱⱃⰰⱎⱀⱌ. čti ⱂⱁⰱⱃⰰⱎⰰⱀⱏⱌⱏ (postcommunio), ⱂⱃ. ⱂⱃⱄ. čti ⱂⱃⱑⱄⰲⰵⱅⰻ (sanctus, sanctissimus), ⱂⱃⰵⱇⰰⱌ. ⱂⱃⰵⱂⰰⱌ. čti ⱂⱃⰵⱇⰰⱌⰻⱑ, ⱂⱃⰵⱂⰰⱌⰻⱑ (praefatio), ⱂⱄ. čti ⱂⱄⰰⰾⱏⰿⱏ, ⱂⱄⰰⰾⰰⰿⱏ (psalmus), ⱃⱎ. ⱃⱑⱎ. ⱃⰵⱎ. čti ⱃⱑⱎⱂⱁⱀⰸⱁⱃⰻⰻ, ⱃⰵⱎⱂⱁⱀⰸⱁⱃⰻⰻ (responsorium), ⱄⱈ. čti ⱄⱅⰻⱈⱏ (versus), ⱅⱀⰻ. ⱅⰻⱀⰻ. čti ⱅⰰⰻⱀⰻ (secreta), ⱅⱃⱈ, ⱅⱃⱈⱅⱏ. čti ⱅⱃⰰⱈⱅⱏ, ⱅⱃⰰⱈⰰⱅⱏ (tractus), ⱍⱅ. ⱍⱅⰵ. čti ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ (lectio), ⱎⰵⰽⰲⱀⱌ. ⱎⰵⰽⰲⱀⱌⰻ. čti ⱎⰵⰽⰲⰵⱀⱌⰻⱑ (sequentia), ⱎⰽⱄⱅⰰ. ⰽ ⱎⰽⱄⱅⱑ. čti ⱎⰵⰽⱄⱅⰰ, ⰽ ⱎⰵⰽⱄⱅⱑ (sexta, ad sextam) atd.

§. 15. *Zvláštnosti chorvatské hlaholice.*

Pozůstává již, bychom také o *chorvatské hlaholici* a jejích zvláštnostech několik slov doložili, jíž jsme se posud jen povrchně a jako mimochodem dotýkali, upřevše zřetel téměř výhradně na památky starší, macedo-bulharské doby.

Vůbec znamenati sluší, že hlaholice chorvatská nese ráz písma rázu hlaholice bulharské docela naproti stojící. V této panuje okrouhlost, v oné hranatost všech písmen a tahův, tak že místo malých i velkých kroužkův v písmenech ⰲ, ⰳ, ⰴ, ⰶ, ⰷ, ⰸ, ⰹ, ⰻ, ⰾ, ⱁ, ⱂ, ⱃ, ⱅ a ⱈ zde samé čtverhránky a čtverhrany se spatřují. Místo ⰿ píše se ⰿ a místo ⱏ i ⱐ jen ı (jakož i ve starosrbské cyrillici jen ь, ve valaštině jen ъ). V některých starých zlomcích ještě se sice výskýtá Jer této podoby ⱏ, a však již střídavě s ı, kteréžto, jakž viděti, z onoho povstalo a někdy dole (řídčeji nahoře) drobet kusé, celého asi o čtvrtinu kratší bývá. Tam někdy i ф místo ⱇ, a v misálu 1483 i j. několikrát ⱔ místo ⰵⰵ, cyrillsky ѥѩ, jakž výše (v rozd. 10) místněji dotčeno.

Uvážíme-li nad to, že i v ostatních tazích snaha po přímočárnosti za pravidlo jest a že téměř všecka písmena nahoře i dole příčnými vláskovými, v jedno splývajícími čárkami se koncují, snadno pochopíme, jak velice v té straně chorvatská hlaholice runám a sanskritskému písmu, mezi anebo aspoň pod přímé čáry, jakoby do rámce, vřezávaným a vpisovaným, podobati se musí, ješto naproti bulharská hlaholice více nese podobenství písma pérem a štětcem malovaného, nikoli vrývaného. Tento svůj ráz zachovala chorvatská hlaholice v rukopisech i knihách církevních od pradávní doby (věku nejstarších památek na ten čas určitě a s jistotou udati nelze) až do novějších časův: než v písemnostech k světské potřebě, v listinách a zákonech, velmi časně utvořil se rychlopis méně hranatého rázu, kterýž čím dále lehčejší a ohebnější tvar na se bral, a však tím od ústavného písma, zvláště v XVI a XVII století, tak se odloučil, že zběhlost ve čtení jeho zvláštním cvičením buď z originálův buď z vydaných posud snímkův (v Kole, Arkivu a j.) pracně nabývati se musí.

Mimo tvar a podobu jest ještě i jiný podstatný rozdíl mezi oběma hlaholicema v počtu písmen a užívání jich. Podotkli jsme, že chorvatská hlaholice s rozdílem mezi ⱏ a ⱐ i znaky jeho pustila (ač měla-li je kdy oba), píšíc všudy a vždy buď ı, buď Pajerek, anebo i tohoto, a to nejčastěji, pomíjíc: ⰾıⰴⱑ, ⰾ̔ⰴⱑ, ⰾⰴⱑ. V písemnostech světského obsahu již jen pouhý Pajerek někdy na konci slov, a to jen ve starší době a pořídku, se vyskýtá. Písmen ⰷ, ⰼ a ⱋ užívají chorvatští hlaholité pouze co číselních znakův, jen v nejstarších památkách nacházíme ještě někdy ⰼ na začátku souvětí (periodus) a větších rozdílův; místo ⱏⰼ vyslovují a píší ⰻ; nosovky ⱔ, ⱗ, ⱘ a ⱙ, řecké ⱚ a záhadné ⰹ v jejich písmě, jakož ani v jazyku, se nenacházejí. Podlé toho všech v chorvatských památkách obvykle užívaných písmen jest třidcet a dvě: ⰰ, ⰱ, ⰲ, ⰳ, ⰴ, ⰵ, ⰶ, ⰷ, ⰸ, ⰼ, ⰻ, ⰽ, ⰾ, ⰿ, ⱀ, ⱁ, ⱂ, ⱃ, ⱄ, ⱅ, ⱆ, ⱇ, ⱈ, ⱉ, ⱋ, ⱌ, ⱍ, ⱒ, ⱎ, ı, ⱑ, ⱓ, mezi nimiž tři: ⰷ, ⰼ a ⱋ, pouhé číselní znaky (*ἐπίστημα*).

§. 16. *Soustavný přehled písmen.*

Dříve nežli ke čtení samému přistoupíme, nebude zbytečno přehlednouti ještě jednou celou řadu písmen a rozložiti ji, podlé bližnosti zvukův, na menší rozřady.

Čtyřidcátero hlaholských *písmen* dělí se podlé povahy a mocnosti článkovitých, jimi znamenaných zvukův na *sedmnáctero samohlásek* a *dvadcátero i troje souhlásek.*

I. *Samohlásky* jsou: Ⰰ, Ⰵ, Ⰻ, Ⰹ, Ⱁ, Ⱆ, Ⱉ, Ⱏ, ⰟⰋ, Ⱐ, Ⱑ, Ⱓ, Ⱔ, Ⱘ, Ⱗ, Ⱙ a Ⱛ.

Z těchto jsou

1. Strany *tvaru*, jelikož písemné znaky,

a) *Prosté* dvanáctery: Ⰰ, Ⰵ, Ⰻ, Ⰹ, Ⱁ, Ⱉ, Ⱏ, Ⱐ, Ⱑ, Ⱓ, Ⱔ a Ⱛ.
b) *Svaznice* čtvery: Ⱆ, Ⱘ, Ⱗ a Ⱙ.
c) *Složitá* čili *násobná* jedna ⰟⰋ.

2. Strany *zvuku*:

a) *Čisté* jedenáctery: Ⰰ, Ⰵ, Ⰻ, Ⰹ, Ⱁ, Ⱆ, Ⱉ, Ⱏ, ⰟⰋ, Ⱐ a Ⱛ.
b) *S příměsí* šestery: Ⱑ, Ⱓ, Ⱔ, Ⱘ, Ⱗ a Ⱙ, a sice:
α) *Jotované* čili přídechem měkkosti opatřené dvě: Ⱑ a Ⱓ.
β) *Nosové* dvě: Ⱔ a Ⱘ.
γ) *Nosové* a *jotované* spolu dvě: Ⱗ a Ⱙ.

Všecky tyto samohlásky jsou *prosté* (simplices).

Původní *dvojhláska* ⰟⰋ jednodušším vyslovováním již dávno v pouhou a prostou samohlásku se proměnila, za jakouž zde počtena.

Písmě Ⱑ dle rozdílu vyslovení *je*, *ja*, anebo *ie*, *ia*, rovným právem za jotovanou samohlásku nebo dvojhlásku jmíno býti může.

II. *Souhlásky* jsou: Ⰱ, Ⰲ, Ⰳ, Ⰴ, Ⰶ, Ⰷ, Ⰸ, Ⰼ, Ⰽ, Ⰾ, Ⰿ, Ⱀ, Ⱂ, Ⱃ, Ⱄ, Ⱅ, Ⱇ, Ⱈ, Ⱌ, Ⱍ, Ⱋ, Ⱎ a Ⱚ.

Tyto lze rozvrhnouti na

1. *Hrdelní*	Ⰽ	Ⰳ	Ⱈ	Ⰼ
2. *Zubní*	Ⱅ	Ⰴ	—	
3. *Retní*	Ⱂ	Ⰱ, Ⰲ	Ⱇ	

Z těchto stojící v prvním sloupci Ⰽ, Ⱅ a Ⱂ slovou *tenké* (tenues), v druhém Ⰳ, Ⰴ a Ⰱ *prostřední* (mediae), v třetím Ⱈ a Ⱇ *dyšné* (aspiratae).

4. *Podnební* Ⱀ, Ⰾ, Ⱃ.

5. *Sykavky*, a sice a) *hustší* čili *prvotvarné* Ⰶ, Ⱎ a Ⱋ, b) *řidší* čili *druhotvarné* Ⰷ, Ⰸ, Ⱄ a Ⱌ.

Souhláska Ⱋ ze dvou různorodých součástek složena jest, ze sykavky Ⱎ a z tenké zubnice Ⱅ.

Snažujíce se milovníkům, ve slovanštině nehostinským, na ten čas podlé možnosti a míry síl pouze úzké dvéře otevříti ke čtení hlaholských památek, nikoli prostrannou bránu ku poznání jazyka, jimiž tyto psány, přestáváme dalšího uvažování zvukův a písmen s grammatického stanoviště, k čemuž i rozdíly *tvrdosti* a *měkkosti* náleží. Strany měkkosti však podotknouti musíme, že Jihoslované *d*, *n*, *t* před *i* rovně tvrdě jako před *y* (jehož vlastně již nemají) vyslovují, nikoli měkce, jako my Čechoslované, np. *saditi*, *ceniti*, *prostiti* atd.

Co se tkne *vyslovování Jeru* Ⱏ a *Jerku* Ⱐ, o tom žádného všeobecného pravidla, kteréžby potřebě každého postačovalo, ustanoviti nelze. Zdeť každý Slovan více nebo méně zvykem svého domácího nářečí říditi se bude, a proto Bulhar a Slovenec, u nichž podobný zvuk ještě trvá, spíše se do něho vpraví, nežli ostatní Slované, jenž toho nic více nemají. Čechoslovanovi Ⱏ a Ⱐ v slabikách po Ⰾ a Ⱃ a na konci slov (vyjma jednoslabičná bez samohlásky a bez Ⰾ a Ⱃ) přirozeně a mimovolně zmizejí: ⰒⰎⰟⰐⰟ = pln, ⰂⰓⰟⰘⰟ = vrch. Všudy jinde, jakož i na konci slov jednoslabičných bez samohlásky a bez Ⰾ a Ⱃ, můžeť se oboje bez rozdílu nejpohodlněji jako stištěné *è* vyslovovati: ⰄⰟⰞⰕⰉ dèšti (filia), ⰔⰕⰠⰍⰎⰑ stèklo (vitrum), ⰂⰟ vè (in), ⰍⰟ kè (ad), ⰔⰠ sè (hic) atd.

Nosovky (narinae) buďtež podobně polským *ą* a *ę* vyslovovány: Ⱔ *ę*, Ⱘ *ą*, Ⱗ *ję*, Ⱙ *ją*, np. ⰈⰊⰁⰟ ząb, ⰕⰓⱘⰔⰟ trąs, ⰈⱔⰁⱘ zębą, ⰕⰓⱔⰔⱘ tręsą, ⰒⰓⱔⰐⱘⰕⰉ prenąti, ⰔⰂⱔⰐⱘⰕⰉ svenąti, ⰒⰑⰏⱔⰐⱘⰕⰉ pomenąti atd.

Již nahoře (v rozdílu 12) jsme připomenuli, že v hlaholských rukopisech žádných znamének není, dle nichžby *přízvuk* a *délku* slabik s jistotou poznati možné bylo. V té příčině čtoucí buď pravidly staroslovanského jazyka vůbec, ač i tam nejistými, buď jiných jihoslovanských nářečí, buď obou dohromady, říditi se musí.

Ostatně při psání a tištění starých památek *slova* tak *děliti* a do slabik rozkládati se musejí, aby slabika vždy samohláskou se koncovala, leda by samohláska a střídnice její Pajerek proti pravidlu naskrze byly vypuštěny. V této případnosti samohláska anebo Pajerek v mysli doplniti a za mezník slabik položiti se musí, np. ⱄⱅⱐ–ⰱⰾⱐ stь–blь, neb ⱄⱅ–ⰱⰾⸯ st–bl' (culmus), ⰳⰾⱏ–ⰱⱁⰽⱏ glъ–bok, neb ⰳⰾ–ⰱⱁⰽⱏ gl–bok (profundus) atd. Místo neforemného Pajerku v tisku pro praktické potřeby Jerek do řádku stavěti radno.

VÝBOR ČTENÍ.

PŘEDCHOZÍ CVIČENÍ.

Ἐν ἑτερογλώσσοις
καὶ ἐν χείλεσιν
ἑτέροις λαλήσω.
I COR. XIV, 21.

ⰰ ⰵ ⰹ ⱁ ⰺ ⰻ ⱆ ⱏ ⱏⰹ ⱐ ⱑ ⱓ ⱔ ⱗ ⱘ ⱙ ⱛ.

ⰱⱁ ⰱⰵ ⰱⱏⰹ ⰱⱑ. ⰲⰰ ⰲⱏ ⰲⱏⰹ ⰲⱑ. ⰳⰰ ⰳⱆ. ⰴⰰ ⰴⰵ ⰴⰻ ⰴⱑ. ⰶⰵ ⰶⰹ ⰶⱓ ⰶⱔ. ⰷⱁ ⰷⱑ. ⰸⰰ ⰸⱁ. ⰼⰰ ⰼⰻ ⰼⱏ ⰼⱏⰹ ⰼⱗ. ⰽⰰ ⰽⱁ. ⰾⱁ ⰾⱏⰹ ⰾⱔ. ⰿⱁ ⰿⰻ ⰿⰵ. ⱀⰰ ⱀⰵ ⱀⱁ ⱀⱏ ⱀⱏⰹ ⱀⱑ ⱀⱗ. ⱂⰰ ⱂⱁ ⱂⰵ. ⱃⰰ ⱃⱁ ⱃⰻ ⱃⱏⰹ ⱃⱑ. ⱄⰵ ⱄⱁ ⱄⱏ ⱄⱐ ⱄⱑ ⱄⱔ. ⱅⰰ ⱅⱁ ⱅⰵ ⱅⰻ ⱅⱏ ⱅⱏⰹ ⱅⱔ ⱅⱗ. ⱇⰵ ⱇⱁ. ⱈⰵ ⱈⱁ. ⱒⰰ ⱒⰵ. ⱋⰰ ⱋⱁ. ⱌⱁ ⱌⱑ. ⱍⱁ ⱍⱏ ⱍⱓ ⱍⱔ. ⱎⰵ ⱎⱁ ⱎⱓ. ⱚⰰ ⱚⰵ.

ⰰⰳⱏ ⰰⰴⱏ ⰰⰸⱏ ⰰⱄⱏ ⰰⱒⱏ ⰰⰲⱑ ⰰⰾⰵ ⰰⰼⰵ ⰰⰼⱏⰹ. ⰵⱁ ⰵⰳⰵ ⰵⰽⰰ ⰵⰽⰵ ⰵⰽⱁ ⰵⰽⱏ ⰵⰽⱑ ⰵⰾⰻ. ⰹⰳⰵ ⰹⰶⰵ ⰹⰾⱔ. ⱁⰱⰵ ⱁⰲⰰ ⱁⰽⱁ ⱁⰽⱗ. ⱁⰸⱏ ⱁⰽⱏ ⱁⰽⱁ ⱁⱀⱏ. ⰵⰱⱏ ⰵⰱⰰ ⰵⰲⱏ ⰵⰼⰵ ⰵⱀⱏ ⰵⱃⱁ ⰵⱄⱏ ⰵⱄⰰ ⰵⱌⱑ ⰵⱍⱁ. ⰻⱁ ⰻⰱⰵ ⰻⰲⱏⰹ ⰻⰶⰵ ⰻⰾⱏ ⰻⱀⰵ ⰻⱒⰵ ⰻⱎⱁ. ⱆⱅⱏ ⱆⱒⱏ ⱆⰽⰵ. ⱑⰽⱏ ⱑⰽⱏ ⱑⱃⱏ ⱑⰼⱏ ⱑⰼⰵ ⱑⱅⰵ. ⱓⰳⱏ ⱓⱀⱏ ⱓⱒⰰ. ⱗⱄⱏ ⱗⰸⱏ ⱗⰸⰰ ⱗⰽⰰ ⱗⰽⱑ ⱗⰶⰵ. ⱗⱗ ⱗⰸⰰ ⱗⱅⰹ. ⱙⱄⱏ ⱙⰽⰻ. ⱛⰽⰰ ⱛⰽⱁ ⱛⰾⱀⱏ.

ⰰ ⰵ ⰹ ⱁ ⰺ ⰻ ⱆ ⱏ ⱏⰹ ⱐ ⱑ ⱓ ⱔ ⱗ ⱘ ⱙ ⱛ.

ⰱⱁ ⰱⰵ ⰱⱏⰹ ⰱⱑ. ⰲⰰ ⰲⱏ ⰲⱏⰹ ⰲⱑ. ⰳⰰ ⰳⱆ. ⰴⰰ ⰴⰵ ⰴⰻ ⰴⱑ. ⰶⰵ ⰶⱁ ⰶⱓ ⰶⱔ. ⰷⱁ ⰷⱑ. ⰸⰰ ⰸⱁ. ⰼⰰ ⰼⰻ ⰼⱏ ⰼⱏⰹ ⰼⱗ. ⰽⰰ ⰽⱁ. ⰾⱁ ⰾⱏⰹ ⰾⱔ. ⰿⱁ ⰿⰻ ⰿⰵ. ⱀⰰ ⱀⰵ ⱀⱁ ⱀⱏ ⱀⱏⰹ ⱀⱑ ⱀⱗ. ⱂⰰ ⱂⱁ ⱂⰵ. ⱃⰰ ⱃⱁ ⱃⰻ ⱃⱏⰹ ⱃⱑ. ⱄⰵ ⱄⱁ ⱄⱏ ⱄⱐ ⱄⱑ ⱄⱔ. ⱅⰰ ⱅⱁ ⱅⰵ ⱅⰻ ⱅⱏ ⱅⱏⰹ ⱅⱔ ⱅⱗ. ⱇⰵ ⱇⱁ. ⱈⰵ ⱈⱁ. ⱒⰰ ⱒⰵ. ⱋⰰ ⱋⱁ. ⱌⱁ ⱌⱑ. ⱍⱁ ⱍⱏ ⱍⱓ ⱍⱔ. ⱎⰵ ⱎⱁ ⱎⱓ. ⱚⰰ ⱚⰵ.

ⰰⰳⱏ ⰰⰴⱏ ⰰⰸⱏ ⰰⱄⱏ ⰰⱒⱏ ⰰⰲⱑ ⰰⰾⰵ ⰰⰼⰵ ⰰⰼⱏⰹ. ⰵⱁ ⰵⰳⰵ ⰵⰽⰰ ⰵⰽⰵ ⰵⰽⱁ ⰵⰽⱏ ⰵⰽⱑ ⰵⰾⰻ. ⰹⰳⰵ ⰹⰶⰵ ⰹⰾⱔ. ⱁⰱⰵ ⱁⰲⰰ ⱁⰽⱁ ⱁⰽⱗ ⱁⰸⱏ ⱁⰽⱏ ⱁⰽⱁ ⱁⱀⱏ. ⰵⰱⱏ ⰵⰱⰰ ⰵⰼⰵ ⰵⱀⱏ ⰵⱃⱁ ⰵⱄⱏ ⰵⱄⰰ ⰵⱅⱏ ⰵⱌⱑ ⰵⱍⱁ. ⰻⱁ ⰻⰱⰵ ⰻⰲⱏⰹ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

·ⰰ· ·ⰱ· ·ⰲ· ·ⰳ· ·ⰴ· ·ⰵ· ·ⰶ· ·ⰷ· ·ⰸ· ·ⰹ· ·ⰰⰹ· ·ⰱⰹ· ·ⰲⰹ· ·ⰳⰹ· ·ⰴⰹ· ·ⰵⰹ· ·ⰶⰹ· ·ⰷⰹ· ·ⰸⰹ· ·ⰻ· ·ⰻⰰ· ·ⰼ· ·ⰼⰰ· ·ⰽ· ·ⰽⰰ· ·ⰾ· ·ⰾⰰ· ·ⰿ· ·ⰿⰰ· ·ⱀ· ·ⱀⰰ· ·ⱁ· ·ⱁⰰ· ·ⱂ· ·ⱂⰰ· ·ⱃ· ·ⱄ· ·ⱅ· ·ⱆ· ·ⱇ· ·ⱈ· ·ⱉ· ·ⱋ· ·ⱌ· ·ⱍ· ·ⰱⱍ· ·ⰹⱍ· ·ⱃⱍ· ·ⱍⱍ·

ⰵⰴⰻⱀⱐ. ⰴⱐⰲⰰ (ⱁⰱⰰ). ⱅⱃⰻⰵ. ⱍⰵⱅⱏⱃⰵ. ⱂⱔⱅⱐ. ⱎⰵⱄⱅⱐ. ⱄⰵⰴⰿⱐ. ⱁⱄⰿⱐ. ⰴⰵⰲⱔⱅⱐ. ⰴⰵⱄⱔⱅⱐ. ⰵⰴⰻⱀⱐⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⰴⱐⰲⰰⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ (ⱁⰱⰰⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ). ⱅⱃⰹⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⱍⰵⱅⱏⱃⰵⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⱂⱔⱅⱐⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⱎⰵⱄⱅⱐⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⱄⰵⰴⰿⱐⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⱁⱄⰿⱐⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⰴⰵⰲⱔⱅⱐⱀⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⰴⱐⰲⰰⰴⰵⱄⱔⱅⰵ ⰻ ⰵⰴⰻⱀⱐ. ⱅⱃⰻⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⱍⰵⱅⱏⱃⰵⰴⰵⱄⱔⱅⰵ. ⱂⱔⱅⱐⰴⰵⱄⱔⱅⱐ. ⱎⰵⱄⱅⱐⰴⰵⱄⱔⱅⱐ. ⱄⰵⰴⰿⱐⰴⰵⱄⱔⱅⱐ. ⱁⱄⰿⱐⰴⰵⱄⱔⱅⱐ. ⰴⰵⰲⱔⱅⱐⰴⰵⱄⱔⱅⱐ. ⱄⱐⱅⱁ. ⰴⱐⰲⱑ ⱄⱐⱅⱑ. ⱅⱃⰻ ⱄⱐⱅⰰ. ⱍⰵⱅⱏⱃⰵ ⱄⱐⱅⰰ. ⱂⱔⱅⱐ ⱄⱐⱅⱐ. ⱎⰵⱄⱅⱐ ⱄⱐⱅⱐ. ⱄⰵⰴⰿⱐ ⱄⱐⱅⱐ. ⱁⱄⰿⱐ ⱄⱐⱅⱐ. ⰴⰵⰲⱔⱅⱐ ⱄⱐⱅⱐ. ⱅⱏⱄⱘⱎⱅⰰ.

Ⱁ ⱍⰵⱅⱏⱃⰵⱈⱐ ⱍⱔⱄⱅⰵⱈⱐ ⰾⱑⱅⰰ. ⰲⰵⱄⱀⰰ ⱀⰰⱍⰻⱀⰰⰵⱅⱐ ⱉⱅⱐ ·ⰶⰹ· ⱇⰵⰱⱃⱆⰰⱃⰻⰰ ⰿⱑⱄⱔⱌⰰ, ⰶⱔⱅⰲⰰ ⱉⱅⱐ ·ⰷⰹ· ⰿⰰⰻⱑ, ⰵⱄⰵⱀⱐ ⱉⱅⱐ ·ⰵⰹ· ⰰⰲⰳⱆⱄⱅⰰ, ⰸⰻⰿⰰ ⰶⰵ ⱉⱅⱐ ·ⰳⰹ· ⱀⱁⰵⰿⰲⱃⰻⰰ. Ⰻ ⱅⰰⰽⱁ ⱃⰰⰸⰴⱑⰾⱑⰵⱅⱐ ⱄⱔ ⰾⱑⱅⱁ ⱀⰰ ⱍⰵⱅⰲⰵⱃⱁ.

Ⱀⰰ ⱂⱃⱑⱄⱅⱁⰾⱜ ⱂⰵⱅⱃⰰ ⰸⰻⰿⰰ ⰸⰾⰰⰸⰻ, ⰵⱃⰵ ⱀⰰⱀⱜ ⱂⱃⱁⱅⱆⰾⱑⱅⰻⰵ ⰲⰾⰰⰸⰻ.
Ⱁⱃⰱⰰⱀⱜ ⱂⰰⱂⰰ ⰾⱑⱅⱆ ⱂⱆⱅⱜ ⱁⱅⰲⰰⱃⰰ, ⰸⰰⱍ ⱂⱃⱁⱅⱆⰾⱑⱅⰻⰵ ⰸⰰⱅⰲⰰⱃⰰ.
Ⱎⰻⰿⱇⱁⱃⰻⱑⱀⱜ ⰾⱑⱅⱁ ⱂⱆⰵ, ⰵⱃⰵ ⱁⰴ ⱀⰵⰳⰰ ⰵⱄⰵⱀⱜ ⰱⱆⰵ.
Ⰽⰰⰾⰻⱎⱅⱜ ⱂⰰⱂⰰ ⰸⰻⰿⱆ ⰸⱁⰲⰵ, ⰵⱃ ⱁⰴ ⱀⰵⰳⰰ ⰾⰻⱄⱅⱜ ⰵⱄⰵⱀⱜⱄⰽⰻ ⱂⰾⱁⰲⰵ.

Ⰻⰿⰰⱅⱐ ⰶⰵ ⰻ ⰿⱑⱄⱔⱌⱐ ·ⰱⰹ· ⰻ ⱀⰵⰴⱑⰾⱐ ·ⰾⰱ· ⰻ ⱀⱁⱋⰵⰴⱐⱀⱐⱄⱅⰲⰵ ⰵⰴⰻⱀⰵ ⰻ ⱍⰵⱅⰲⱃⱐⱅⱐ, ⰴⱐⱀⰹⰻ ·ⱅⰿⰴ· ⰻ ⱍⰵⱅⰲⱃⱐⱅⱐ, ⱍⰰⱄⱐ ·ⰳ· ⱅⱏⱄⱘⱋⰰ ⰻ ·ⱅ· ⰻ ·ⰵ· (·ⰳⱍⱅⰵ·), ⱄⱐⱃⰵⰽⱐ ⰴⰲⱑ ⱅⰿⱑ ⰻ ⱅⱏⱄⱘⱋⱘ ⰻ ·ⰰⰹ·

Ⰰ ⱄⰵ ⰻⰿⰵⱀⰰ ⰿⱑⱄⱔⱌⰵⰿⱐ: ·ⰰ· ⰵⱀⱆⰰⱃⱐ (ⰳⰵⱀⱐⰲⰰⱃⱐ, ⰳⰵⱀⱐⰲⰰⱃⰹⰻ, ⰳⰵⱀⱆⰰⱃⰹⰻ, ⰵⱀⰲⰰⱃⱜ, ⰼⰵⱀⰰⱃⱐ) ⱃⰵⰽⱁⰿⱏ ⱂⱃⱁⱄⰻⱀⱐⱌⱐ, ·ⰱ· ⱇⰵⰲⱃⱆⰰⱃⱐ (ⱇⰵⱃⱐⰲⰰⱃⱐ, ⱇⰵⰲⱃⱆⰰⱃⰹⰻ, ⱂⰵⱃⰲⰰⱃⱜ) ⱃⰵⰽⱁⰿⱏ ⱄⱑⱍⱐⱀⱐ, ·ⰲ· ⰿⰰⱃⱐⱅⱐ (ⰿⰰⱃⱅⰹⰻ, ⰿⰰⱃⱍⱜ) ⱃⰵⰽⱁⰿⱏ ⱄⱆⱈⱏ, ·ⰳ· ⰰⱂⱃⰻⰾⱐ (ⰰⱂⱃⰻⰾⰹⰻ, ⰰⱂⱃⰻⰾⱜ) ⱃⰵⰽ. ⰱⱃⱑⰸⰵⱀⱐ, ·ⰴ· ⰿⰰⰻ (ⰿⰰⰼⱜ) ⱃⰵⰽ. ⱅⱃⰰⰲⱐⱀⱐ, ·ⰵ· ⰹⱓⱀⱐ (ⰻⱆⱀⰹⰻ) ⱃⰵⰽ. ⰻⰸⰵⱀⱐ, ·ⰶ· ⰹⱓⰾⱐ (ⰻⱆⰾⰹⰻ, ⰻⱓⰾⱑⰻ) ⱃⰵⰽ. ⱍⱃⱐⰲⰵⱀⱐ, ·ⰷ· ⰰⰲⰳⱆⱄⱅⱐ ⱃⰵⰽ. ⰸⰰⱃⰵⰲⱐ, ·ⰸ· ⱄⰵⱂⱅⱔⰱⱃⱐ (ⱄⰵⱀⱅⱔⰱⱃⱐ, ⱄⰵⱂⱅⰵⰿⰲⱃⰻⰵ, ⱄⰵⱀⱅⰵⰿⰱⰰⱃⱜ) ⱃⰵⰽ. ⱃⱓⰵⱀⱐ (ⱃⱓⰻⱀⱐ), ·ⰹ· ⱉⰽⱅⱔⰱⱃⱐ (ⱉⰽⱅⰵⰿⰲⱃⰻⰵ, ⱉⰽⱅⰵⰿⰱⰰⱃⱜ) ⱃⰵⰽ. ⰾⰻⱄⱅⱁⱂⰰⰴⱐ, ·ⰰⰹ· ⱀⱁⱔⰱⱃⱐ (ⱀⱁⰵⰿⰲⱃⰻⰵ, ⱀⱁⰵⰿⰱⰰⱃⱜ) ⱃⰵⰽ. ⰳⱃⱆⰴⰵⱀⱐ, ·ⰱⰹ· ⰴⰵⰽⱔⰱⱃⱐ (ⰴⰵⰽⰵⰿⰲⱃⰻⰵ, ⰴⰵⰽⰵⰿⰱⰰⱃⱜ) ⱃⰵⰽ. ⱄⱅⱆⰴⰵⱀⱐ.

Ⰰ ⱄⰵ ⰻⰿⰵⱀⰰ ⰴⱐⱀⰵⰿⱐ: ·ⰰ· ⱀⰵⰴⱑⰾⰰ ⰻⰾⰻ ⰲⱐⱄⰽⱃⱐⱄⰵⱀⰻⰵ, ·ⰱ· ⱂⱁⱀⰵⰴⱑⰾⱐⱀⰻⰽⱐ, ·ⰲ· ⰲⱐⱅⱁⱃⱐⱀⰻⰽⱐ, ·ⰳ· ⱄⱃⱑⰴⰰ, ·ⰴ· ⱍⰵⱅⰲⱃⱐⱅⱐⰽⱐ, ·ⰵ· ⱂⱔⱅⱐⰽⱐ, ·ⰶ· ⱄⱘⰱⱁⱅⰰ.

Ⰰ ⱄⰵ ⰻⰿⰵⱀⰰ ⱄⱅⱃⰰⱀⰰⰿⱐ ⰿⰻⱃⰰ: ·ⰰ· ⰲⱐⱄⱅⱁⰽⱐ, ·ⰱ· ⰸⰰⱂⰰⰴⱐ, ·ⰲ· ⱄⱑⰲⰵⱃⱐ, ·ⰳ· ⱓⰳⱐ.

ⰔⰎⰡⰄⰐⰋⰜⰀ.

(ⰋⰈⰄ. ⰓⰀⰗ. ⰎⰅⰂⰀⰍⰑⰂⰋⰛⰀ. 1631.)

ⰄⰀⰐⰟ ⰅⰐⰟ, ⰃⰐⰡⰂⰀ ⰄⰀⰐⰟ, ⰋⰔⰍⰓⰅⰌ
ⰓⰀⰈⰑⰓⰋⰕⰟ ⰂⰡⰍⰟ ⰒⰅⰒⰅⰎⰐⰅⰌ,
ⰔⰂⰡⰄⰅⰕⰟ ⰄⰀⰂⰋⰄⰟ ⰔⰟ ⰞⰋⰁⰋⰎⰅⰌ.
ⰍⰑⰎⰋⰍⰟ ⰕⰓⰅⰒⰅⰕⰟ ⰁⰖⰄⰅⰕⰟ ⰁⰋⰕⰋ,
ⰅⰃⰄⰀ ⰔⰖⰄⰀⰜⰟ ⰁⰖⰄⰅⰕⰟ ⰒⰓⰋⰕⰋ
ⰂⰔⰀ ⰒⰑⰕⰀⰐⰍⰅ ⰓⰀⰈⰂⰋⰄⰋⰕⰋ.
ⰕⰓⰖⰁⰀ ⰍⰅⰂⰅⰕⰟ ⰝⰖⰄⰒⰅⰂⰀⰕⰖⰔ,
ⰒⰑ ⰂⰔⰡⰘⰟ ⰃⰓⰑⰁⰡⰘⰟ ⰈⰁⰖⰟ ⰒⰁⰂⰀⰕⰖⰔ,
ⰂⰔⰋⰓⰟ ⰒⰓⰡⰄⰟ ⰒⰓⰡⰔⰕⰑⰎⰟ ⰒⰓⰋⰐⰖⰆⰄⰀⰕⰖⰔ.
ⰔⰏⰓⰟⰕⰟ Ⰻ ⰐⰀⰓⰀⰂⰟ ⰖⰆⰀⰔⰅⰕⰟ ⰔⰅ,
ⰃⰄⰀ ⰔⰕⰂⰑⰓⰅⰐⰟⰅ ⰂⰟⰔⰕⰀⰐⰅⰕⰟ ⰔⰅ,
ⰄⰀ ⰔⰖⰄⰅⰛⰖ ⰑⰕⰂⰅⰛⰅⰕⰟ ⰔⰅ.
ⰍⰐⰋⰃⰀ ⰒⰋⰔⰐⰀ ⰋⰈⰐⰅⰔⰅⰕⰟ ⰔⰅ,
ⰂⰟ ⰐⰅⰋⰆⰅ ⰂⰔⰀⰍⰀ ⰖⰄⰓⰟⰆⰅⰕⰟ ⰔⰅ,
ⰑⰕⰟ ⰍⰖⰄⰖ ⰏⰋⰓⰟ ⰔⰖⰆⰄⰀⰅⰕⰟ ⰔⰅ.
ⰔⰖⰄⰀⰜⰟ ⰖⰁⰑ ⰅⰃⰄⰀ ⰔⰅⰄⰅⰕⰟ,
ⰂⰔⰀ ⰕⰀⰋⰐⰀ ⰔⰅ ⰕⰑⰃⰄⰀ ⰡⰂⰋⰕⰟ,
ⰁⰅⰂⰟ ⰐⰅⰏⰀⰔⰕⰖⰔ ⰐⰋⰁ' ⰑⰔⰕⰀⰐⰅⰕⰟ.
ⰝⰕⰑ ⰑⰐⰀⰌⰌⰋⰐⰟ ⰕⰑⰃⰄⰀ ⰓⰅⰍⰖ?
ⰍⰟ ⰒⰑⰏⰑⰛⰐⰋⰍⰖ ⰍⰑⰏⰖ ⰂⰕⰅⰍⰖ,
ⰅⰄⰂⰀ ⰒⰓⰀⰂⰋ ⰐⰀⰄ' ⰖⰕⰅⰍⰖ?
ⰜⰀⰓⰖ ⰔⰕⰓⰀⰞⰐⰅ ⰂⰅⰎⰋⰝⰐⰑⰔⰕⰋ,
ⰔⰒⰀⰔⰀⰅⰞ ⰂⰔⰅ ⰅⰔⰕⰓⰋ ⰄⰅⰔⰕⰋ,
ⰔⰒⰀⰔ'ⰏⰅ, ⰂⰓⰖⰕⰝⰅ ⰒⰓⰡⰏⰋⰎⰑⰔⰕⰋ!
ⰁⰎⰀⰃⰟ ⰋⰔⰖⰔⰅ, ⰒⰑⰏⰅⰐ' ⰔⰅⰁⰅ,
ⰄⰀ ⰔⰀⰏⰟ ⰁⰖⰓⰅⰐⰟ ⰒⰖⰕⰀ ⰕⰂⰅⰆⰅ:
ⰐⰅⰃⰑⰔⰁⰜ' ⰏⰅ ⰄⰐⰅ ⰑⰐⰅⰃⰑ.
ⰕⰓⰖⰄⰀⰐⰟ ⰔⰅⰄⰟ ⰔⰋ, ⰏⰐⰅ ⰋⰔⰛⰖⰔ,
ⰋⰔⰍⰖⰒⰋⰂⰞⰋ ⰔⰋ, ⰍⰓⰋⰆⰟ ⰔⰕⰓⰀⰄⰀⰂⰞⰋ:
ⰐⰅⰁⰖⰄ'ⰂⰔⰖⰅ ⰕⰓⰖⰄⰟ ⰕⰀⰍⰟ ⰂⰓⰖⰛⰋ.
ⰒⰓⰀⰂⰋ ⰔⰖⰄⰋⰌⰅ ⰑⰕⰏⰀⰛⰅⰐⰡ,
ⰔⰟⰕⰂⰑⰓⰋ ⰄⰀⰓⰟ ⰑⰕⰒⰖⰛⰅⰐⰡ
ⰒⰓⰡⰆⰄⰅ ⰄⰐⰅⰂⰀ ⰓⰀⰈⰔⰖⰆⰄⰅⰐⰡ.
ⰂⰟⰈⰄⰋⰞⰖ, ⰡⰍ' ⰒⰎⰟⰐⰟ ⰍⰓⰋⰂⰋⰜⰅ,
ⰃⰓⰡⰘⰑⰏⰟ ⰝⰅⰓⰐⰅⰕⰟ ⰏⰑⰅ ⰎⰋⰜⰅ.
ⰒⰓⰑⰔⰕⰋ, ⰁⰑⰆⰅ! ⰏⰑⰎⰌ ⰐⰋⰜⰅ.
ⰍⰋ ⰏⰀⰓⰋⰌ ⰑⰕⰓⰡⰞⰀⰎⰟ ⰔⰋ,
ⰓⰀⰈⰁⰑⰋⰐⰋⰍⰀ ⰖⰔⰎⰋⰞⰀⰎⰟ ⰔⰋ,
ⰏⰐⰡ ⰕⰀⰍⰑⰆⰄⰅ ⰐⰀⰄⰖ ⰄⰀⰎⰟ ⰔⰋ.
ⰐⰅⰄⰑⰔⰕⰑⰅⰕⰟ ⰏⰑⰎⰁⰅ ⰏⰑⰅ:
ⰐⰀ ⰕⰋ ⰄⰑⰁⰓⰋ, ⰔⰕⰂⰑⰓ' ⰁⰎⰀⰃⰑⰅ,
ⰄⰀ ⰏⰅ ⰐⰅⰆⰃⰅⰕⰟ ⰒⰎⰀⰏⰟ ⰂⰡⰍⰟ ⰋⰕⰅ.
ⰄⰀⰋ ⰏⰋ ⰏⰡⰔⰕⰑ ⰏⰅⰌⰄ' ⰑⰂⰜⰀⰏⰋ,
Ⰻ ⰑⰕⰟ ⰍⰑⰈⰎⰋⰛⰟ ⰏⰅ ⰑⰕⰐⰀⰏⰋ,
Ⱁ ⰄⰅⰔⰐⰖ ⰔⰕⰓⰀⰐ' ⰔⰕⰀⰂⰋⰂⰟ ⰔⰟ ⰂⰀⰏⰋ.
ⰑⰔⰖⰄⰋⰂⰞⰋ ⰒⰓⰑⰍⰎⰅⰕⰋⰅ,
ⰒⰎⰀⰏⰅⰏⰟ ⰂⰡⰝⰐⰋⰏⰟ ⰒⰓⰡⰄⰀⰐⰋⰅ,
ⰈⰑⰂ' ⰏⰅ ⰏⰅⰆⰄⰖ ⰁⰎⰀⰆⰅⰐⰋⰅ.
ⰏⰑⰎⰌ ⰒⰓⰋⰍⰎⰑⰐⰟ ⰒⰑⰐⰆⰅⰐⰑ,
ⰔⰓⰟⰄⰜⰅ ⰎⰡⰍⰋ ⰎⰖⰍⰟ ⰔⰍⰓⰖⰞⰅⰐⰑ,
ⰒⰀⰍⰋ ⰏⰑⰅ ⰒⰀⰐⰅⰒⰆⰅⰐⰑ.
ⰄⰀⰐⰟ ⰔⰅ ⰔⰎⰟⰈⰐⰋ ⰑⰐⰋ ⰔⰕⰀⰐⰅⰕⰟ,
ⰋⰈ ⰒⰅⰒⰅⰎⰀ ⰃⰄⰀ ⰂⰟⰔⰕⰀⰐⰅⰕⰟ
ⰑⰔⰖⰄⰋⰏⰋ ⰝⰎⰑⰂⰡⰍⰟ ⰍⰓⰋⰂⰋ.
ⰔⰅⰏⰖ ⰒⰓⰑⰔⰕⰋ, ⰁⰑⰆⰅ ⰆⰋⰂⰋ!
ⰏⰋⰎⰟ ⰋⰔⰖⰔⰅ, ⰃⰑⰔⰒⰑⰄⰋ,
ⰄⰀⰋ ⰋⰏⰟ ⰒⰑⰍⰑⰋ ⰔⰂⰑⰁⰑⰄⰋ!

VYŇATKY Z RUKOPISŮV A STAROTISKŮV.

Не письмени, нъ доухоу:
письмѧ бо оумрьщвлꙗѥть,
а доухъ живить.

II COR. III, 6.

I. OKRES BULHARSKÝ.

1. *Z evangelistáře Assemani'ova v bibl. Vatikanské.*

JO. I, 1—28. 35—52.

Ⰻⱄⰽⱁⱀⰹ ⰱⱑ ⱄⰾⱁⰲⱁ, ⰻ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⰱⱑ ⱆ ⰱⱁⰳⰰ, ⰻ ⰱⱁⰳⱏ ⰱⱑ ⱄⰾⱁⰲⱁ. ⱄⰵ ⰱⱑ ⰻⱄⰽⱁⱀⰻ ⱆ ⰱⱁⰳⰰ. ⰲⱏⱄⱑ ⱅⱑⰿⱏ ⰱⱏⰻⱎⱔ, ⰻ ⰱⰵⰸ ⱀⰵⰳⱁ ⱀⰹⱍⰵⱄⱁⰶⰵ ⱀⰵⰱⱏⰻⱄⱅⱏ, ⰵⰶⰵ ⰱⱏⰻⱄⱅⱏ. ⰲⱏ ⱅⱁⰿⱏ ⰶⰻⰲⱁⱅⱏ ⰱⱑ, ⰻ ⰶⰹⰲⱁⱅⱏ ⰱⱑ ⱄⰲⱑⱅⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱁⰿⱏ. ⰻ ⱄⰲⱑⱅⱏ ⰲⱏ ⱅⱏⰿⱑ ⱄⰲⱏⱅⰻⱅⱏ ⱄⱔ, ⰻ ⱅⱏⰿⰰ ⰵⰳⱁ ⱀⰵⱁⰱⱔⱅ. ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ ⱂⱁⱄⱏⰾⰰⱀⱏ ⱁⱅⱏ ⰱⱁⰳⰰ, ⰻⰿⱔ ⰵⰿⱆ ⰻⱁⰰⱀⱏ. ⱄⱏ ⱂⱃⰹⰴⰵ ⰲⱏ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱁ, ⰴⰰ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱏⱄⱅⰲⱆⰵⱅⱏ ⱁ ⱄⰲⱑⱅⱑ, ⰴⰰ ⰲⱄⰻ ⰲⱑⱃⱘ ⰹⰿⱘⱅⱏ ⰵⰿⱆ. ⱀⰵⰱⱑ ⱄⰲⱑⱅⱏ, ⱀⱏ ⰴⰰ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱏⱄⱅⰲⱆⰵⱅⱏ ⱁ ⱄⰲⱑⱅⱑ. ⰱⱑ ⱄⰲⱑⱅ ⰹⱄⱅⰻⱀⱏⱀⱏ, ⰻⰶⰵ ⱂⱃⱁⱄⰲⱑⱎⱅⰰⰵⱅⱏ ⰲⱏⱄⱑⰽⱁⰳⱁ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ ⰻⰴⱘⱎⱅⰰⰰⰳⱁ ⰲⱏ ⰿⰻⱃⱏ. ⰲⱏ ⰿⰹⱃⱑ ⰱⱑ, ⰻ ⰿⰻⱃⱏ ⱅⱑⰿⱏ ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ, ⰻ ⰲⰵⱄⱏⰿⰹⱃⱏ ⰵⰳⱁ ** ⱀⰵⱂⱃⰹⱗⱅⱏ. ⰵⰾⰻⰽⱁ ⰶⰵ ⰻⱈⱏ ⱂⱃⰹⱗⱅⱏ ⰹ, ⰴⰰⱄⱅⱏ ⰻⰿⱏ ⱁⰱⰾⰰⱄⱅⱏ ⱍⱔⰴⱁⰿⱏ ⰱⱁⰶⰻⰵⰿⱏ ⰱⱏⰹⱅⰹ, ⰲⱑⱃⱘⱙⱋⰹⰻⰿⱏ ⰲⱏ ⰻⰿⱔ ⰵⰳⱁ, ⰻⰶⰵ ⱀⰵ ⱁⱅⱏ ⰽⱃⱏⰲⰵ ⱀⰻ ⱁⱅⱏ ⱂⱁⱈⱁⱅⰻ ⱂⰾⱏⱅⱏⱄⰽⱏⰹⱗ ⱀⰻ ⱁⱅⱏ ⱂⱁⱈⱁⱅⰻ ⰿⱘⰶⱏⱄⰽⱏⰹ, ⱀⱏ ⱁⱅⱏ ⰱⱁⰳⰰ ⱃⱁⰴⰹⱎⱔ ⱄⱔ. ⰻ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⱂⰾⱏⱅⱏ ⰱⱏⰻⱄⱅⱏ, ⰻ ⰲⱏⱄⰵⰾⰹ ⱄⱔ ⰲ ⱀⱏⰻ, ⰻ ⰲⰹⰴⱑⱈⱁⰿⱏ ⱄⰾⰰⰲⱘ ⰵⰳⱁ, ⱄⰾⰰⰲⱘ ⱑⰽⱁ ⰻⱀⱁⱍⱔⰴⰰⰰⰳⱁ ⱁⱅⱏ ⱁⱅⱏⱌⰰ, ⰻⱄⱂⰾⱏⱀⱏ ⰱⰾⰰⰳⱁⰴⱑⱅⰻ ⰻ ⰻⱄⱅⰻⱀⱏⰹ. ⰻⱁⰰⱀⱏ ⱄⱏⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱏⱄⱅⰲⱆⰵⱅⱏ ⱁ ⱀⰵⰿⱏ, ⰻ ⰲⱏⰸⱏⰲⰰ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱗ: ⱄⱏ ⰱⱑ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱃⱑⱈⱏ ‹ⰳⱃⱔⰴⱏⰹ ⱂⱁ ⰿⱏⱀⱑ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰿⱏⱀⱁⱙ ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⱏⰲⱑⰻ ⰿⰵⱀⰵ ⰱⱑ.› ⰻ ⱁⱅⱏ ⰻⱄⱂⰾⱏⱀⰵⱀⰻⱑ ⰵⰳⱁ ⰿⱏⰹ ⰲⱄⰻ ⱂⱃⰻⱗⱄⱁⰿⱏ ⰱⰾⰰⰳⱁⰴⱑⱅⱏ ⰲⱏⰸ ⰱⰾⰰⰳⱁⰴⱑⱅⱏ. ⱑⰽⱁ ⰿⱁⱄⰵⱁⰿⱏ ⰸⰰⰽⱁⱀⱏ ⰴⰰⱀⱏ ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ, ⰱⰾⰰⰳⱁⰴⱑⱅⱏ ⰻ ⰻⱄⱅⰻⱀⰰ ⰻⱄⱆⱄⱁⰿⱏ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰿⱏ ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ. ⰱⱁⰳⰰ ⱀⰹⰽⱅⱁⰶⰵ ⱀⰵⰲⰹⰴⱑ ⱀⰻⰽⱏⰴⰵⰶⰵ, ⱀⱏ ⱅⱏⰽⱏⰿⱁ ⰻⱀⱁⱍⱔⰴⱏⰹ ⱄⱏⰹⱀⱏ, ⱄⱏⰹⰻ ⰲⱏ ⰾⱁⱀⱑ ⱁⱅⱏⱌⰻ, ⱅⱏ ⰻⱄⱂⱁⰲⱑⰴⰰ. ⰻ ⱄⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱄⱏⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱏⱄⱅⰲⱁ ⰻⱁⰰⱀⱁⰲⱁ, ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱁⱄⱏⰾⰰⱎⱔ ⰻⱓⰴⰵⰻ ⱁⱅⱏ ⰻⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰻⰿⰰ ⰻⰵⱃⰵⱗ ⰻ ⰾⰵⰲⰼⰹⱅⱏⰹ, ⰴⰰ ⰲⱏⱂⱃⱁⱄⱔⱅⱏ ⰹⰻ: ⱅⱏⰹ ⰽⱅⱁ ⰵⱄⰹ?

ⰻ ⰻⱄⱂⱁⰲⱑⰴⰰ ⰻ ⱀⰵⱁⱅⰲⱃⱏⰶⰵ ⱄⱔ, ⰻ ⱂⱁⰲⱑⰴⰰ: ⱑⰽⱁ ⱀⱑⱄⰿⱏ ⰰⰸⱏ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⱄⱏ. ⰻ ⰲⱏⱂⱃⱁⱄⰻⱎⱔ ⰻ: ⱍⱏⱅⱁ ⱆⰱⱁ ⱅⱏⰹ ⰵⱄⰻ? ⰻⰾⰻⰰ ⰾⰻ ⰵⱄⰹ? ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ: ⱀⱑⱄⰿⱏ? ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⱏ ⰾⰻ ⱆⰱⱁ ⰵⱄⰹ ⱅⱏⰹ? ⰻ ⱁⱅⰲⱑ: ⱀⰻ. ⱃⱑⱎⱔ ⰵⰿⱆ: ⰽⱅⱁ ⰵⱄⰹ? ⰴⰰ ⱁⱅⱏⰲⱑⱅⱏ ⰴⰰ(ⰿⱏ) ⱂⱁⱄⱏⰾⰰⰲⱏⱎⰹⰻⰿⱏ ⱀⱏⰻ. ⱍⱏⱅⱁ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱎⰻ ⱁ ⱅⰵⰱⱑ ⱄⰰⰿⰵⰿⱏ? ⱃⰵⱍⰵ: ⰰⰸⱏ ⰳⰾⰰⱄⱏ ⰲⱏⱂⰹⱙⱎⱅⰰⰰⰳⱁ ⰲⱏ ⱂⱆⱄⱅⱏⰻⱀⰻ: ‹ⰻⱄⱂⱃⰰⰲⰹⱅⰵ ⱂⱘⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏⱀⱏ,› ⱑⰽⱁ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⱄⰰⰻⰰ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⱏ. ⰻ ⱂⱁⱄⱏⰾⰰⱀⰻ ⰱⱑⰰⰰⱈⱘ ⱁⱅⱏ ⱇⰰⱃⰻⱄⰵⰻ, ⰻ ⰲⱏⱂⱃⱁⱄⰻⱎⱔ ⰻ, ⰻ ⱃⱑⱎⱔ ⰵⰿⱆ: ⱍⱏⱅⱁ ⱆⰱⱁ ⰽⱃⱏⱋⰰⰵⱎⰻ, ⰰⱋⰵ ⱅⱏⰻ ⱀⱑⱄⰻ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⱄⱏ ⱀⰹ ⰻⰾⰻⰰ ⱀⰻ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⱏ? ⱁⱅⱏⰲⱑⱋⰰ ⰻⰿⱏ ⰻⱁⰰⱀⱏ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱔ: ⰰⰸⱏ ⰽⱃⱏⱋⰰⱙ ⰲⱏⰹ ⰲⱏ ⰲⱁⰴⱑ, ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⰶⰵ ⰲⰰⱄⱏ ⱄⱅⱁⰻⱅⱏ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰲⱏⰹ ⱀⰵⰲⱑⱄⱅⰵ, ⰳⱃⱔⰴⱏⰹ ⱂⱁ ⰿⱏⱀⱑ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰿⱏⱀⱁⱙ ⰵⱄⱅⱏ, ⰵⰿⱆⰶⰵ ⰰⰸⱏ ⱀⱑⱄⰿⱏ ⰴⱁⱄⱅⱁⰻⱀⱏ ⱁⱅⱃⱑⱎⰹⱅⰹ ⱃⰵⰿⰵ(ⱀⰵ) ⱄⰰⱂⱁⰳⱆ ⰵⰳⱁ. ⱄⰹⰻ ⰲⱏ ⰲⰹⱚⰰⱀⰻⰻ ⰱⱏⰹⱎⱔ ⱁⰱⱁⱀⱏⱂⱁ(ⰾ)ⱏ ⰻⱁⱃⰴⰰⱀⰰ, ⰹⰴⰵ ⰱⱑ ⰻⱁⰰⱀⱏ ⰽⱃⱏⰹⱄⱅⱔ.

ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⱔ ⱄⱅⱁⱑⰰⱎⰵ ⰻⱁⰰⱀⱏ ⰻ ⱁⱅⱏ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱏ ⰵⰳⱁ ⰴⱏⰲⰰ, ⱆⰸⱏⱃⱑ ⰶⰵ ⰻⱄⱆⱄⰰ ⱈⱁⰴⱔⱋⰰ, ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ: ⱄⰵ, ⰰⰳⱀⰵⱌⱏ ⰱⱁⰶⰹ. ⰻ ⱆⱄⰾⱏⰻⱎⰰⱄⱅⰰ ⰻ ⱁⰱⰰ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⰰ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙⱋⰰ, ⰻ ⱂⱁ ⰻⱄⱆⱄⱑ ⰻⰴⰵⱅⰵ. ⱁⰱⱃ(ⰰ)ⱋⱏ ⰶⰵ ⱄⱔ ⰻⱄⱆⱄⱏ ⰻ ⰲⰻⰴⱑⰲⱏ ⱗ ⱂⱁ ⱄⰵⰱⱑ ⰻⰴⱘⱋⰰ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰻⰿⰰ: ⱍⰵⱄⱁ ⰻⱋⰵⱅⰰ? ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱃⱑⱄⱅⰰ ⰵⰿⱆ: ⱃⰰⰲⰲⰹ, ⰵⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⰿⱁ ⱄⰽⰰⰸⰰⰵⰿⱁ ⱆⱍⰹⱅⰵⰾⱓ, ⰽⱏⰴⰵ ⰶⰻⰲⰵⱎⰹ? ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰻⰿⰰ: ⱂⱃⰻⰴⱑⱅⰰ ⰻ ⰲⰻⰴⰻⱅⰰ. ⱂⱃⰻⰴⱁⱎⰵ ⰶⰵ ⰻ ⰲⰻⰴⱑⱎⰵ ⰽⱏⰴⰵ ⰶⰻⰲⱑⰰⱎⰵ, ⰻ ⱆ ⱀⰵⰳⱁ ⱂⱃⰵⰱⱏⰹⱄⱅⰰ ⰴⱏⱀⱏ ⱅⱏ. ⰳⱁⰴⰻⱀⰰ ⰶⰵ ⰱⱑ ⱑⰽⱁ ⰴⰵⱄⱔⱅⰰⱑ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⰰⱀⰴⱃⰵⰰ ⰱⱃⰰⱅⱏ ⱄⰻⰿⱁⱀⰰ ⱂⰵⱅⱃⰰ, ⰵⰴⰻⱀⱏ ⱁⱅⱏ ⱁⰱⱁⱓ ⱄⰾⱏⰹⱎⰰⰲⱏⱎⱆ ⱁⱅⱏ ⰻⱁⰰⱀⰰ ⰻ ⱂⱁ ⱀⰵⰿⱏ ⱎⱏⰴⱏⱎⱆ. ⱁⰱⱃⱑⱅⰵ ⱄⱏ ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ ⰱⱃⰰⱅⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ ⱄⰻⰿⱁⱀⰰ ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ: ⱁⰱⱃⱑⱅⱁⱈⱁⰿⱏ ⰿⰵⱄⰻⱙ, ⰵⰶⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱄⱏⰽⰰⰸⰰⰵⰿⱁ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⱄⱏ. ⰻ ⱂⱃⰻⰲⰵⰴⰵ ⰻ ⰽⱏ ⰻⱄⱆⱄⱆ. ⰲⱏⰸⱏⱃⱑⰲⱏ ⰶⰵ ⱀⰰ ⱀⱏ ⰻⱄⱆⱄⱏ ⱃⰵⱍⰵ: ⱅⱏⰹ ⰵⱄⰻ ⱄⰻⰿⱁⱀⱏ ⱄⱏⰹⱀⱏ ⰻⱁⱀⰻⱀⱏ, ⱅⱏⰹ ⱀⰰⱃⰵⱍⰵⱎⰻ ⱄⱔ ⰽⰻⱇⰰ, ⰵⰶⰵ ⱄⱏⰽⰰⰸⰰⰵⱅⱏ ⱄⱔ ⱂⰵⱅⱃⱏ. ⰲⱏ ⱆⱅⱃⱑⰹ ⰶⰵ ⰲⱏⱄⱈⱁⱅⱑ ⰻⰸⰻⱅⰻ ⰲⱏ ⰳⰰⰾⰻⰾⰵⱙ, ⰻ ⱁⰱⱃⱑⱅⰵ ⱇⰻⰾⰻⱂⰰ ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ ⰻⱄⱆⱄⱏ: ⰳⱃⰵⰴⰻ ⱂⱁ ⰿⱏⱀⱑ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⱇⰻⰾⰻⱂⱏ ⱁⱅⱏ ⰲⰻⱚⱄⰰⰻⰴⱑ, ⱁⱅⱏ ⰳⱃⰰⰴⰰ ⰰⱀⰴⱃⰵⱁⰲⰰ ⰻ ⱂⰵⱅⱃⱁⰲⰰ. ⱁⰱⱃⱑⱅⰵ ⱇⰻⰾⰻⱂⱏ ⱀⰰⱚⰰⱀⰰⰻⰾⰰ ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ: ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱂⰻⱄⰰ ⰿⱁⰹⱄⰻ ⰲⱏ ⰸⰰⰽⱁⱀⱑ ⰻ ⱂⱃⱁⱃⱁⱌⰻ, ⱁⰱⱃⱑⱅⱁⱈⱁⰿⱏ ⰻⱄⱆⱄⰰ ⱄⱏⰹⱀⰰ ⰻⱁⱄⰻⱇⱁⰲⰰ ⰻⰶⰵ ⱁⱅⱏ ⱀⰰⰸⰰⱃⰵⱅⰰ. ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ ⱀⰰⱚⰰⱀⰰⰻⰾⱏ: ⱁⱅⱏ ⱀⰰⰸⰰⱃⰵⱅⰰ ⰿⱁⰶⰵⱅⱏ ⰾⰻ ⱍⱏⱅⱁ ⰴⱁⰱⱃⱁ ⰱⱏⰹⱅⰻ? ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ ⱇⰻⰾⰻⱂⱏ: ⱂⱃⰻⰴⰻ ⰻ ⰲⰻⰶⰴⱏ. ⰲⰻⰴⱑ ⰻⱄⱆⱄⱏ ⱀⰰⱚⰰⱀⰰⰻⰾⰰ ⰳⱃⱔⰴⱘⱋⰰ ⰽⱏ ⱄⰵⰱⱑ ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⱁ ⱀⰵⰿⱏ: ⱄⰵ ⰲⱏ ⰻⱄⱅⰻⱀⱘ ⰻⰸⰴⱃⰰⰻⰾⰻⱅⱑⱀⰻⱀⱏ, ⰲⱏ ⱀⰵⰿⱏⰶⰵ ⰾⱏⱄⱅⰻ ⱀⱑⱄⱅⱏ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ ⱀⰰⱚⰰⱀⰰⰻⰾⱏ: ⱁⱅⱏ ⰽⱘⰴⱆ ⰿⱔ ⰸⱀⰰⰵⱎⰻ? ⱁⱅⱏⰲⱑⱋⰰ ⰻⱄⱆⱄⱏ ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ ⰴⰰⰶⰵ ⱀⰵ ⰲⱏⰸⰳⰾⰰⱄⰻ ⱅⰵⰱⰵ ⱇⰻⰾⰻⱂⱏ, ⱄⱘⱋⰰ ⱂⱁⰴⱏ ⱄⰿⱁⰽⱁⰲⱏⱀⰻⱌⰵⱙ ⰲⰻⰴⱑⱈⱏ ⱅⱔ. ⱁⱅⱏⰲⱑⱋⰰ ⱀⰰⱚⰰⱀⰰⰻⰾⱏ ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ: ⱃⰰⰲⰲⰹ, ⱅⱏⰹ ⰵⱄⰻ ⱄⱏⰹⱀⱏ

[illegible]

JO. IV, 5—43.

[illegible]

[illegible]

JO. IX, 1—4.

[illegible]

JO. XIX, 38–42.

ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⱔ ⱂⱃⱁⱄⰻ ⰹⱄⱆⱄⰰ ⱆ ⱂⰻⰾⰰⱅⰰ ⰹⱁⱄⰻⱇⱏ ⰻⰶⰵ ⱉⱅⱏ ⰰⱃⰻⰿⰰⱚⰵⱗ, ⱄⱏⰹ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱏ ⰹⱄⱆⱄⱁⰲⱏ, ⱅⰰⰹⰿⱏ ⰶⰵ ⰸⰰ ⱄⱅⱃⰰⱈⱏ ⰹⱆⰴⰵⰹⱄⰽⱏ, ⰴⰰ ⰲⱏⰸⱏⰿⰵⱅⱏ ⱅⱑⰾⱁ ⰹⱄⱆⱄⱁⰲⱁ. ⱂⱃⰹⰴⰵ ⰶⰵ ⰹ ⱀⰹⰽⱁⰴⰻⰿ, ⱂⱃⰻⱎⰵⰴⱏⰻ ⰽⱏ ⰹⱄⱆⱄⱁⰲⰻ ⱀⱁⱋⰹⱘ ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ, ⱀⱁⱄⱏⰻ ⱄⱏⰿⱑⱎⰵⱀⰻⰵ ⰸⰿⱆⱃⱀⱁ ⰹ ⰰⰾⰳⱁⰹⱀⱁ ⱑⰽⱁ ⰹ ⰾⰹⱅⱃⱏ ⱄⱏⱅⱁ. ⱂⱃⰻⱗⱄⱅⰵ ⰶⰵ ⱅⱑⰾⱁ ⰹⱄⱆⱄⱁⰲⱁ, ⰹ ⱁⰱⰻⱄⱅⰵ ⰵ ⱃⰻⰸⰰⰿⰻ ⱄⱏ ⰰⱃⱁⰿⰰⱅⱏⰻ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱁⰱⱏⰻⱍⰰⰹ ⰵⱄⱅⱏ ⰹⱆⰴⰵⱁⰿⱏ ⱂⱁⰳⱃⱑⰱⰰⱅⰻ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⱀⰰ ⰿⱑⱄⱅⱑ, ⰹⰴⰵⰶⰵ ⰹ ⱃⰰⰸⱂⱗⱄⱔ, ⰲⱃⱏⱅⱏ, ⰹ ⰲⱏ ⰲⱃⱏⱅⱑ ⰳⱃⱁⰱⱏ ⱀⱁⰲⱏ, ⰲⱏ ⱀⰵⰿⱏⰶⰵ ⱀⰹⰽⱁⰾⰹⰶⰵ ⱀⰹⰽⱏⱅⱁⰶⰵ ⱀⰵⰱⱑ ⱂⱁⰾⱁⰶⰵⱀⱏ. ⱅⱆ ⰶⰵ ⰸⰰ ⱂⰰⱃⰰⱄⰽⰵⰲⱏⰳⰻⱘ ⰹⱆⰴⰵⰹⱄⰽⱘ, ⱑⰽⱁ ⰱⰾⰹⰸⱏ ⰱⱑ ⰳⱃⱁⰱⱏ, ⱂⱁⰾⱁⰶⰹⱄⱅⰵ ⰹⱄⱆⱄⰰ.

POZNAM. Na str. 43 ř. 19 scházejí v přepisu mně dodaném slova: ⱀⰵⱂⱁⰸⱀⰰ. ⰲⱏ ⱄⰲⱁⱑ ⱂⱃⰹⰴⰵ, ⰻ ⱄⰲⱁⰹ ⰵⰳⱁ ⱀⰵⱂⱃⰹⱗⱎⱔ. Str. 44 ř. 25 ⰻⱄⱆⱄⱏⰹ místo –ⱄⱆ. Str. 45 ř. 9 ⰻⰰⰽⱁⰲⱀⱏ místo –ⰲⰴⱏ. Str. 45 ř. 22 v přepisu ⱂⱄⱗⱙⰻ místo ⱂⱄⱗⰻ. Str. 46 ř. 6 schází po ⰸⱋⰵⱀⰹⱌⰹ slůvko ⰵⰳⱁ. Str. 46 ř. 38 ⱀⰵⰿⱁⱅⱏ místo ⱀⰵⰿⱁⰶⰵⱅⱏ nezdá se býti omyl pisce, nýbrž krajinský vlastnomluv, jako ve zlomku starého misálu kláštera sv. Jeronyma na ostrově Čresu Is. 55, 6: ⰻⱋⰹⱅⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ, ⰵⰴⰰ ⱁⰱⱃⰹⱄⱅⰹ ⱄⰵⱅⱐ (quaerite dominum, dum inveniri potest) místo ⱄⰵ ⰿⱁⰶⰵⱅⱐ. — Ostatně připomínám, že jak zde tak i jinde všecko co v závorkách stojí, buďtež písmena nebo slova nebo věty, jsou mé přídavky, v originálech a přepisech buď nestojící, buď nečtitelné. Strany ⱏⱄ místo ⱏⱅ viz Dostavky a Opravy.

2. Ze čtveroevangelia V. Grigoroviče v Kazani.

MARC. IV, 3–9.

Ⱄⰵ, ⰹⰸⰹⰴⰵ ⱄⱑⱗⰹ ⱄⱑⰰⱅⱏ. ⰻ ⰱⱏⰻⱄⱅⱏ, ⰵⰳⰴⰰ ⱄⱑⰰⱎⰵ, ⱁⰲⰰ ⱂⰰⰴⱘ ⱀⰰ ⱂⱘⱅⰹ, ⰻ ⱂⱃⰹⰴⱘ ⱂⱅⰹⱌⱔ, ⰹ ⱂⱁⰸⱁⰱⰰⱎⱔ ⱑ. ⰰ ⰴⱃⱆⰳⱁⰵ ⱂⰰⰴⰵ ⱀⰰ ⰽⰰⰿⰵⱀⱏⱀⱑⰵⰿⱏ, ⰻⰴⰵⰶⰵ ⱀⰵⰹⰿⱑ ⰸⰵⰿⰾⱔ ⰿⱏⱀⱁⰳⱏⰻ; ⰻ ⰰⰱⰹⰵ ⱂⱃⱁⰸⱔⰱⰵ, ⰸⰰⱀⰵ ⱀⰵⰹⰿⱑⰰⱎⰵ ⰳⰾⱘⰱⰹⱀⱏⰻ ⰸⰵⰿⰾⱗ. ⱄⰾⱏⱀⱏⱌⱆ ⰶⰵ ⰲⱏⱄⰻⱑⰲⱏⱎⱆ, ⱂⱃⰹⱄⰲⱔⰴⰵ; ⰻ ⰸⰰⱀⰵ ⱀⰵⰹⰿⱑⱎⰵ ⰽⱁⱃⰵⱀⰹⱑ, ⱆⱄⱏⱎⰵ. ⰻ ⰴⱃⱆⰳⱁⰵ ⱂⰰⰴⰵ ⰲⱏ ⱅⱃⱏⱀⰹⰵ; ⰻ ⰲⱏⰸⰹⰴⰵ ⱅⱃⱏⱀⰹⰵ, ⰹ ⱂⱁⰴⰰⰲⰹ ⰵ, ⰹ ⱂⰾⱁⰴⰰ ⱀⰵⰴⰰⱄⱅⱏ. ⰻ ⰴⱃⱆⰳⱁⰵ ⱂⰰⰴⱏ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰹ ⰴⱁⰱⱃⱑ, ⰻ ⱂⱃⰹⱂⰾⱁⰴⰹ ⱁⰲⱁ ⱅⱃⰹⰴⰵⱄⱔⱅⰹ, ⱁⰲⱁ ·ⰿ·, ⱁⰲⱁ ⱄⱏⱅⱁ. ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱎⰵ: ⰻⰿⱑⱗⰹ ⱆⱎⰹ ⱄⰾⱏⰻⱎⱑⱅⰹ, ⰴⰰ ⱄⰾⱏⰻⱎⰹⱅⱏ!

JO. XI, 1 45.

Ⰱⱑⰶⰵ ⰵⰴⰹⱀⱏ ⰱⱁⰾⱔ ⰾⰰⰸⰰⱃⱏ ⱁⱅⱏ ⰲⰹⱅⰰⱀⰹⱗ, ⰳⱃⰰⰴⱏⱌⰰ ⰿⰰⱃⰹⱀⰰ ⰻ ⰿⰰⱃⱅⱏⰻ ⱄⰵⱄⱅⱃⱏⰻ ⰵⱗ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⰿⰰⱃⰹⱑ ⱂⱁⰿⰰⰸⰰⰲⱏⱎⰹⱑ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⰿⱛⱃⱁⱘ, ⰻ ⱁⱅⱏⱃⱏⱎⰹ ⱀⱁⰸⱑ ⰲⰾⰰⱄⱏⰻ ⱄⰲⱁⰹⰿⰹ, ⰵⱗⰶⰵ ⰱⱃⰰⱅⱃⱏ ⰾⰰ(ⰸⰰ)ⱃⱏ ⰱⱁⰾⱑⰰⱎⰵ. ⱂⱁⱄⰾⰰⱄⱅⰵ ⰶⰵ ⱄⰵⱄⱅⱃⱑ ⰵⰳⱁ ⰽⱏ ⱀⰵⰿⱆ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱘⱎⱅⰹ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⱄⰵ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰾⱓⰱⰹⱎⰹ, ⰱⱁⰾⰹⱅⱏ. ⱄⰾⱏⰻⱎⰰⰲⱏ ⰶⰵ ⰹⱄⱆⱄ ⱃⰵⱍⰵ: ⱄⰹ ⰱⱁⰾⱑⰸⱀⱏ ⱀⱑⱄⱅⱏ ⰽⱏ ⱄⱏⰿⱃⱏⱅⰹ, ⱀⱏ ⱁ ⱄⰾⰰⰲⱑ ⰱⱁⰶⰻⰹ, ⰴⰰ ⱂⱃⱁⱄⰾⰰⰲⰹⱅⱏ ⱄⱔ ⱄⱏⰻⱀⱏ ⰱⱁⰶⰻⰹ ⰵⱗ. ⰾⱓⰱⰾⱑⰰⱎⰵ ⰶⰵ ⰹⱄⱆⱄⱏ ⰿⰰⱃⱅⱘ, ⰹ ⱄⰵⱄⱅⱃⱘ ⰵⱗ, ⰹ ⰾⰰⰸⰰⱃⱑ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱆⱄⰾⱏⰻⱎⰰ, ⱑⰽⱁ ⰱⱁⰾⰹⱅⱏ, ⱅⱏⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱂⱃⱑⰱⱏⰻⱄⱅⱏ, ⱀⰰ ⱀⰵⰿⱏⰶⰵ ⰱⱑ

ⰿⱑⱄⱅⱑ, ⰴⱐⰲⰰ ⰴⱐⱀⰹ. ⱂⱁ ⱅⱁⰿⱐ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⱆⱍⰵⱀⰹⰽⱁⰿⱐ: ⰻⰴⱑⰿⱐ ⰲⱐ ⰻⱓⰴⰵⱗ ⱂⰰⰽⱐⰻ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱎⱔ ⰵⰿⱆ ⱆⱍⰵⱀⰹⱌⰹ ⰵⰳⱁ: ⱆⱍⰹⱅⰵⰾⱓ, ⱀⱐⰻⱀⱑ ⰹⱄⰽⰰⰰⱈⱘ ⱅⰵⰱⰵ ⰽⰰⰿⰵⱀⰹⰵⰿⱐ ⱂⱁⰱⰹⱅⰹ ⰹⱓⰴⰵⰹ, ⰻ ⱂⰰⰽⱐⰻ ⰾⰹ ⰹⰴⰵⱎⰹ ⱅⰰⰿⱁ? ⱁⱅⱐⰲⱑⱎⱅⰰ ⰹⱄⱆⱄ: ⱀⰵ ⰴⱐⰲⱑ ⰾⰹ ⱀⰰ ⰴⰵⱄⱔⱅⰵ ⰳⱁⰴⰹⱀⱑ ⰵⱄⱅⱁ ⰲⱐ ⰴⱐⱀⰹ? ⰰⱎⱅⰵ ⰽⱅⱁ ⱈⱁⰴⰹⱅⱐ ⰲⱐ ⰴⱐⱀⰵ, ⱀⰵⱂⱁⱅⱐⰽⱀⰵⱅⱐ ⱄⱔ, ⱑⰽⱁ ⱄⰲⱑⱅⱐ ⰿⰹⱃⰰ ⱄⰵⰳⱁ ⰲⰹⰴⰹⱅⱐ. ⰰⱎⱅⰵ ⰾⰹ ⰽⱅⱁ ⱈⱁⰴⰹⱅⱐ ⱀⱁⱎⱅⰹⱗ, ⱂⱁⱅⱐⰽⱀⰵⱅⱐ ⱄⱔ, ⱑⰽⱁ ⱄⰲⱑⱅⰰ ⰵ ⱀⰵⰿⱐ. ⱄⰹ ⱃⰵⱍⰵ, ⰹ ⱂⱁ ⱄⰵⰿⱐ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰹⰿⱐ: ⰾⰰⰸⰰⱃⱐ ⰴⱃⱆⰳⱐ ⱀⰰⱎⱐ ⱆⱄⱐⱀⱘ, ⱀⱐ ⰹⰴⱘ, ⰴⰰ ⰲⱐⰸⰱⱆⰶⰴⱘ ⰹ. ⱃⱑⱎⱔ ⰶⰵ ⱆⱍⰵⱀⰹⱌⰹ ⰵⰳⱁ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⰰⱎⱅⰵ ⱆⱄⱐⱀⰵ, ⱄⱐⱂⰰⱄⰵⱀⱐ ⰱⱘⰴⰵⱅⱐ. ⰻⱄⱆⱄ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⱁ ⱄⱐⰿⱃⱐⱅⰹ ⰵⰳⱁ, ⱁⱀⰹ ⰶⰵ ⰿⱐⱀⱑⱎⰵ, ⱑⰽⱁ ⱁ ⱆⱄⱐⱂⰵⱀⰹⰹ ⱄⱐⱀⰰ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱐ. ⱅⱐⰳⰴⰰ ⱃⰵⱍⰵ ⰹⰿⱐ ⰹⱄⱆⱄ ⱀⰵⱁⰱⰹⱀⱆⱗ ⱄⱔ: ⰾⰰⰸⰰⱃⱐ ⱆⰿⱐⱃⱑⱅⱐ, ⰹ ⱃⰰⰴⱆⱗ ⱄⱔ ⰲⰰⱄⱐ ⱃⰰⰴⰹ, ⰴⰰ ⰲⱑⱃⱘ ⰹⰿⰵⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⱀⰵⰱⱑⱈⱐ ⱅⱆ. ⱀⱐ ⰹⰴⱑⰿⱐ ⰽⱐ ⱀⰵⰿⱆ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⱅⱁⰿⰰ, ⱀⰰⱃⰹⱌⰰⰵⰿⱐⰻ ⰱⰾⰹⰸⱀⰵⱌⱐ, ⰽⱐ ⱆⱍⰵⱀⰹⰽⱁⰿⱐ: ⰻⰴⱑⰿⱐ ⰹ ⰿⱐⰻ, ⰴⰰ ⱆⰿⱐⱃⰵⰿⱐ ⱄⱐ ⱀⰹⰿⱐ. ⱂⱃⰹⱎⰵⰴⱐ ⰶⰵ ⰹⱄⱆⱄ ⰲⱐ ⰲⰹⱅⰰⱀⰹⱗ, ⱁⰱⱃⱑⱅⰵ ⰹ ⱍⰵⱅⱐⰻⱃⰹ ⰴⱐⱀⰹ ⰹⰿⱘⱎⱅⱐ ⰲⱐ ⰳⱃⱁⰱⱑ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⰲⰹⱅⰰⱀⰹⱑ ⰱⰾⰹⰸⱐ ⰹⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰹⰿⰰ, ⱑⰽⱁ ⱂⱔⱅⱐ ⱀⰰ ⰴⰵⱄⱔⱅⰵ ⱄⱅⰰⰴⰹⰹ. ⰻ ⰿⱐⱀⱁⰸⰹ ⱁⱅⱐ ⰹⱓⰴⰵⰹ ⰱⱑⰰⱈⱘ ⱂⱃⰹⱎⱐⰾⰹ ⰽⱐ ⰿⰰⱃⱅⱑ ⰹ ⰿⰰⱃⰹⰹ, ⰴⰰ ⱆⱅⱑⱎⱔⱅⱐ ⱗ ⱁ ⰱⱃⰰⱅⱃⱑ ⰵⱓ. ⰿⰰⱃⱅⰰ ⰶⰵ, ⰵⰳⰴⰰ ⱆⱄⰾⱐⰻⱎⰰ, ⱑⰽⱁ ⰹⱄⱆⱄ ⰳⱃⱔⰴⰵⱅⱐ, ⱄⱐⱃⱑⱅⰵ ⰹ: ⰰ ⰿⰰⱃⰹⱑ ⰴⱁⰿⰰ ⱄⱑⰴⱑⰰⱎⰵ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰿⰰⱃⱐⱅⰰ ⰽⱐ ⰹⱄⱆⱄⱆ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⰰⱎⱅⰵ ⰱⰹ ⱄⱐⰴⰵ ⰱⱐⰻⰾⱐ, ⱀⰵⰱⰹ ⰱⱃⰰⱅⱃⱐ ⰿⱁⰹ ⱆⰿⱐⱃⱑⰾⱐ. ⱀⱐ ⰹ ⱀⱐⰻⱀⱑ ⰲⱑⰿⱐ, ⱑⰽⱁ ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰽⱁⰾⰹⰶⰴⱁ ⱂⱃⱁⱄⰹⱎⰹ ⱆ ⰱⱁⰳⰰ, ⰴⰰⱄⱅⱐ ⱅⰵⰱⱑ ⰱⱁⰳⱐ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰹ ⰹⱄⱆⱄ: ⰲⱐⱄⰽⱃⱐⱄⱀⰵⱅⱐ ⰱⱃⰰⱅⱃⱐ ⱅⰲⱁⰹ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ ⰿⰰⱃⱅⰰ: ⰲⱑⰿⱐ, ⱑⰽⱁ ⰲⱐⱄⰽⱃⱐⱄⱀⰵⱅⱐ ⰲⱐ ⰲⱐⱄⰽⱃⱑⱎⰵⱀⰹⰵ ⰲⱐ ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱐⱀⰹⰹ ⰴⱐⱀⱐ. ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰹ ⰹⱄⱆⱄ: ⰰⰸⱐ ⰵⱄⰿⱐ ⰲⱐⱄⰽⱃⱑⱎⰵⱀⰹⰵ ⰹ ⰶⰹⰲⱁⱅⱐ. ⰲⱑⱃⱆⱗⰹ ⰲⱐ ⰿⱔ, ⰰⱎⱅⰵ ⱆⰿⱐⱃⰵⱅⱐ, ⱁⰶⰹⰲⰵⱅⱐ. ⰻ ⰲⱐⱄⱑⰽⱐ ⰶⰹⰲⱐⰻ ⰹ ⰲⱑⱃⱆⱗⰹ ⰲⱐ ⰿⱔ, ⱀⰵⱆⰿⱐⱃⰵⱅⱐ ⰲⱐ ⰲⱑⰽⱐ. ⰻⰿⰵⱎⰹ ⰾⰹ ⰲⱑⱃⱘ ⱄⰵⰿⱆ? ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ: ⰵⰹ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⰰⰸⱐ ⰲⱑⱃⱁⰲⰰⱈⱐ, ⱑⰽⱁ ⱅⱐⰻ ⰵⱄⰹ ⱈⱃⰹⱄⱅⱁⱄⱐ ⱄⱐⰻⱀⱐ ⰱⱁⰶⰹⰻ, ⰳⱃⱔⰴⱁⰻ ⰲⱐ ⰿⰹⱃⱐ. ⰻ ⱄⰵ ⱃⰵⰽⱐⱎⰹ ⰹⰴⰵ, ⰹ ⱂⱃⰹⰸⱐⰲⰰ ⰿⰰⱃⰹⱗ ⰹ ⱄⰵⱄⱅⱃⱘ ⱄⰲⱁⱘ ⱅⰰⰹ, ⱃⰵⰽⱐⱎⰹ: ⱆⱍⰹⱅⰵⰾⱐ ⱄⰵ ⰵⱄⱅⱐ, ⰹ ⰸⱁⰲⰵⱅⱐ ⱅⱔ. ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱑⰽⱁ ⱆⱄⰾⱐⰻⱎⰰ, ⰲⱐⱄⱅⰰ ⰱⱐⱃⰸⱁ, ⰹ ⰹⰴⰵ ⰽⱐ ⱀⰵⰿⱆ. ⱀⰵⰱⱑ ⰶⰵ ⱀⰵⱆ ⰹⱄⱆⱄ ⱂⱃⰹⱎⰵⰾⱐ ⰲⱐ ⰲⱐⱄⱐ, ⱀⱐ ⰱⱑ ⱀⰰ ⰿⱑⱄⱅⱑ ⰵⱋⰵ, ⰹⰴⰵⰶⰵ ⱄⱐⱃⱑⱅⰵ ⰹ ⰿⰰⱃⱐⱅⰰ. ⰻⱓⰴⰵⰹ ⰶⰵ, ⱄⱘⱋⰵⰹ ⱄⱐ ⱀⰵⱓ ⰲⱐ ⰴⱁⰿⱆ, ⰻ ⱆⱅⱑⱎⰰⱗⱎⱅⰵ ⱗ, ⰲⰹⰴⱑⰲⱐⱎⰵ ⰿⰰⱃⰹⱗ, ⱑⰽⱁ ⰱⱐⱃⰸⱁ ⰲⱐⱄⱅⰰ ⰹ ⰹⰸⰻⰴⰵ, ⰹⰴⱁⱎⱔ ⰲⱐ ⱄⰾⱑⰴⱐ ⱀⰵⱗ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱗⱋⰵ: ⱑⰽⱁ ⰹⰴⰵⱅⱐ ⱀⰰ ⰳⱃⱁⰱⱐ, ⰴⰰ ⱂⰾⰰⱍⰵⱅⱐ ⱄⱔ ⱅⱆ. ⰿⰰⱃⰹⱑ ⰶⰵ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⰹⰴⰵ, ⰹⰴⰵ ⰱⱑ ⰹⱄⱆⱄⱐ, ⰲⰹⰴⱑⰲⱐⱎⰹ ⰹ, ⱂⰰⰴⰵ ⰵⰿⱆ ⱀⰰ ⱀⱁⰳⱆ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱗⱎⱅⰹ ⰵⰿⱆ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⰰⱎⱅⰵ ⰱⰹ ⰱⱐⰻⰾⱐ ⱄⱐⰴⰵ, ⱀⰵⰱⰹ ⰿⱁⰹ ⰱⱃⰰⱅⱃⱐ ⱆⰿⱐⱃⰾⱐ. ⰹⱄⱆⱄ ⰶⰵ, ⱑⰽⱁ ⰲⰹⰴⱑ ⱗ ⱂⰾⰰⱍⱘⱎⱅⱘ ⱄⱔ, ⰻ ⱂⱃⰹⱎⰵⰴⱐⱎⱔⱗ ⱄⱐ ⱀⰵⱗ ⰹⱓⰴⰵⱗ ⱂⰾⰰⱍⱘⱎⱅⱔ ⱄⱔ, ⰸⰰⱂⱃⱑⱅⰹ ⰴⱆⱈⱆ, ⰹ ⰲⱐⰸⰿⱔⱅⰵ ⱄⱔ ⱄⰰⰿⱏ, ⰻ ⱃⰵⱍⰵ: ⰽⱏⰴⰵ ⱂⱁⰾⱁⰶⰻⱄⱅⰵ ⰻ? ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱎⱔ ⰵⰿⱆ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰳⱃⱔⰴⰻ (ⰻ) ⰲⰻⰶⰴⱐ. ⰻ ⱂⱃⱁⱄⰾⱏⰸⰻ ⱄⱔ ⰻⱄⱆⱄ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⰰⱈⱘ ⰶⰵ ⰻⱓⰴⰵⰻ: ⰲⰻⰶⰴⱐ, ⰽⰰⰽⱁ ⰾⱓⰱⰾⱑⰰⱎⰵ ⰻ. ⰵⰴⰻⱀⰻ ⰶⰵ ⱁⱅⱏ ⱀⰻⱈⱏ ⱃⱑⱎⱔ: ⱀⰵⰿⱁⰶⰰⰰⱎⰵ ⰾⰻ ⱄⱐ, ⱁⱅⰲⱃⱐⰸⱏⰹ ⱁⱍⰻ ⱄⰾⱑⱂⱆⰿⱆ, ⱄⱏⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰻ, ⰴⰰ ⰻ ⱄⱐ ⱀⰵⱆⰿⱐⱃⰵⱅⱏ. ⰹⱄⱆⱄ ⰶⰵ ⱂⰰⰽⱏⰹ ⱂⱃⱑⱅⱔ ⰲⱏ ⱄⰵⰱⱑ, ⱂⱃⰻⰴⰵ ⰽⱏ ⰳⱃⱁⰱⱆ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⱂⰵⱋⱐ, ⰻ ⰽⰰⰿⰵⱀⱐ ⱀⰰⰾⰵⰶⰰⰰⱎⰵ ⱀⰰ ⱀⰵⰻ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰹⱄⱆⱄ: ⰲⱏⰸⱐⰿⱑⱅⰵ ⰽⰰⰿⰵⱀⱐ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ ⱄⰵⱄⱅⱃⰰ ⱆⰿⱃⱐⱎⰰⰰⰳⱁ ⰿⰰⱃⱅⰰ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⱓⰶⰵ ⱄⰿⱃⱐⰴⰻⱅⱏ, ⱍⰵⱅⰲⱃⱑⰴⱐⱀⰵⰲⱐⱀⱏ ⰱⱁ ⰵⱄⱅⱏ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰻ ⰹⱄⱆⱄ: ⱀⰵⱃⱑⱈⱏ ⰾⰻ ⱅⰻ, ⱑⰽⱁ ⰰⱋⰵ ⰲⱑⱃⱆⰵⱎⰻ, ⱆⰸⱐⱃⰻⱎⰻ ⱄⰾⰰⰲⱘ ⰱⱁⰶⰻⱙ? ⰲⱏⰸⱔⱄⱔ ⰶⰵ ⰽⰰⰿⰵⱀⱐ, ⰻⰴⰵⰶⰵ ⰱⱑ ⱆⰿⰵⱃⱏⰹ ⰾⰵⰶⱔ. ⰹⱄⱆⱄ ⰶⰵ ⰲⱏⰸⰲⰵⰴⰵ ⰲⱏⰹⱎⱐⱀⱐ ⱁⱍⰻ ⰻ ⱃⰵⱍⰵ: ⱁⱅⱐⱍⰵ, ⱈⰲⰰⰾⱘ ⱅⰵⰱⱑ ⰲⱏⰸⰴⰰⱙ, ⱑⰽⱁ ⱆⱄⰾⱏⰹⱎⰰ ⰿⱔ. ⰰⰸⱏ ⰶⰵ ⰲⱑⰴⱑⱈⱏ, ⱑⰽⱁ ⰲⱐⱄⰵⰳⰴⰰ ⰿⰵⱀⰵ ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰵⱎⰻ. ⱀⱏ ⱀⰰⱃⱁⰴⰰ ⱃⰰⰴⰻ ⱄⱅⱁⱗⱋⰰⰰⰳⱁ ⱁⰽⱃⱐⱄⱅⱏ ⱃⱑⱈⱏ, ⰴⰰ ⰲⱑⱃⱘ ⰻⰿⱘⱅⱏ, ⱑⰽⱁ ⱅⱏⰹ ⰿⱔ ⱂⱁⱄⱏⰾⰰ. ⰻ ⱄⰵ ⱃⰵⰽⱏ, ⰳⰾⰰⱄⱁⰿⱐ ⰲⰵⰾⰻⰽⱁⰿⱐ ⰲⱏⰸⱏⰲⰰ: ⰾⰰⰸⰰⱃⰵ, ⰳⱃⱔⰴⰻ ⰲⱏⱀⱏ. ⰻ ⰻⰸⰻⰴⰵ ⱆⰿⰵⱃⱏⰹ, ⱁⰱⱔⰸⰰⱀⱏ ⱀⱁⰳⰰⰿⰰ ⰻ ⱃⱘⰽⰰⰿⰰ ⱆⰽⱃⱁⰵⰿⱐ, ⰹ ⰾⰻⱌⰵ ⰵⰳⱁ ⱆⰱⱃⱆⱄⱏⰿⱐ ⱁⰱⱔⰸⰰⱀⱁ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰻⰿⱏ ⰻⱄⱆⱄⱏ: ⱃⰰⰸⰴⱃⱑⱎⰻⱅⰵ ⰻ, ⰻ ⱂⱁⱄⰾⱑⰻⱅⰵ ⰵⰳⱁ ⰻⱅⰻ. ⰿⱏⱀⱁⰸⰻ ⰶⰵ ⱁⱅⱏ ⰻⱓⰴⰵⰻ, ⱂⱃⰻⱎⱏⰴⱏⱎⰵⰻ ⰽⱏ ⰿⰰⱃⰻⰻ, ⰻ ⰲⰻⰴⱑⰲⱏⱎⰵ, ⰵⰶⰵ ⱄⱏⱅⰲⱁⱃⰻ ⰻⱄⱆⱄ, ⰲⱑⱃⱁⰲⰰⱎⱔ ⰲⱏ ⱀⰵⰳⱁ.

JO. XIX, 10—28.

ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ ⱂⰻⰾⰰⱅⱏ: ⰿⱐⱀⱑ ⰾⰻ ⱀⰵⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱎⰻ? ⱀⰵⰲⱑⱄⰻ ⰾⰻ, ⱑⰽⱁ ⰲⰾⰰⱄⱅⱐ ⰻⰿⰰⰿⱐ ⱂⱃⱁⱂⱔⱅⰻ ⱅⱔ, ⰻ ⰲⰾⰰⱄⱅⱐ ⰻⰿⰰⰿⱐ ⱂⱆⱄⱅⰻⱅⰻ ⱅⱔ? ⱁⱅⱏⰲⱑⱋⰰ ⰻⱄⱆⱄ: ⱀⰵⰻⰿⰰⱎⰻ ⰲⰾⰰⱄⱅⰻ ⱀⰰ ⰿⱐⱀⱑ ⱀⰻⰽⱁⰵⱗ ⰶⰵ, ⰰⱋⰵ ⱀⰵⰱⰻ ⱅⰻ ⰴⰰⱀⱁ ⱄⱏ ⰲⱏⰹⱎⰵ. ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⱂⱃⱑⰴⰰⰲⱏⰹ ⰿⱔ ⱅⰵⰱⱑ ⰱⱁⰾⰻⰹ ⰳⱃⱑⱈⱏ ⰻⰿⰰⱅⱏ. ⱁⱅⱏ ⱅⱁⰳⱁ ⱂⰻⰾⰰⱅⱏ ⰻⱄⰽⰰⰰⱎⰵ ⱂⱆⱄⱅⰻⱅⰻ ⰻ. ⰻⱓⰴⰵⰻ ⰶⰵ ⰲⱏⱂⰻⱑ(ⱈⱘ) ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙⱋⰵ: ⰰⱋⰵ ⱄⰵⰳⱁ ⱂⱆⱄⱅⰻⱎⰻ, ⱀⱑⱄⰻ ⰴⱃⱆⰳⱏ ⰽⰵⱄⰰⱃⰵⰲⱏ. ⰲⱐⱄⱑⰽⱏ, ⰻⰶⰵ ⱄⱔ ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⱏ ⱌⱑⱄⰰⱃⱐ, ⱂⱃⱁⱅⰻⰲⰻⱅⱏ ⱄⱔ ⰽⰵⱄⰰⱃⰵⰲⰻ. ⱂⰻⰾⰰⱅⱏ ⰶⰵ ⱄⰾⱏⰹⱎⰰⰲⱏ ⱅⰰ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰰ, ⰻⰸⰲⰵⰴⰵ ⰲⱁⱀⱏ ⰻⱄⱆⱄⰰ, ⰹ ⱄⱑⰴⰵ ⱀⰰ ⱄⱘⰴⰻⱋⰻ, ⱀⰰ ⰿⱑⱄⱅⱑ ⱀⰰⱃⰻⱌⰰⰵⰿⱑⰿⱐ ⰾⰻⱚⱁⱄⱅⱃⱁⱅⱑ, ⰵⰲⱃⱑⰻⱄⰽⱏⰹ ⰶⰵ ⰳⰰⰲⰲⰰⱅⰰ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⱂⰰⱃⰰⱄⰽⰵⰲⱐⰳⰻⰻ ⱂⰰⱄⱌⱑ, ⰳⱁⰴⰻⱀⰰ ⰱⱑ ⱑⰽⱁ ⱎⰵⱄⱅⰰⰰ. ⰹ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰻⱓⰴⰵⰵⰿⱏ: ⱄⰵ ⱌⱑⱄⰰⱃⱐ ⰲⰰⱎⱐ! ⱁⱀⰻ ⰶⰵ ⰲⱏⱂⰻⱑⱈⱘ: ⰲⱐⰸⱐⰿⰻ, ⰲⱐⰸⱐⰿⰻ, ⱂⱃⱁⱂⱐⱀⰻ ⰻ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰻⰿⱏ ⱂⰻⰾⰰⱅⱏ: ⱌⱑⱄⰰⱃⱑ ⰾⰻ ⰲⰰⱎⰵⰳⱁ ⱂⱃⱁⱂⱐⱀⱘ? ⱁⱅⱏⰲⱑⱋⰰⱎⱔ ⰰⱃⱈⰻⰵⱃⰵⰻ: ⱀⰵⰻⰿⰰⰿⱏ ⱌⱑⱄⰰⱃⱑ, ⱅⱏⰽⰿⱁ ⰽⰵⱄⰰⱃⰰ. ⱅⱏⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱂⱃⱑⰴⰰⱄⱅⱏ ⰹ ⰻⰿⱏ, ⰴⰰ ⰻ ⱂⱃⱁⱂⱐⱀⱘⱅⱏ. ⱁⱀⰻ ⰶⰵ ⱂⱁⰵⰿⱏⱎⰵ ⰻⱄⱆⱄⰰ, ⰲⱑⱄⱔ. ⰹ ⱄⰰⰿⱏ ⱄⰻ ⱀⰵⱄⱏⰹ ⰽⱃⱐⱄⱅⱏ, ⰹⰸⰻⰴⰵ ⰲⱏ ⱀⰰⱃⰻⱌⰰⰵⰿⱁⰵ ⰽⱃⰰⱀⰻⰵⰲⱁ ⰿⱑⱄⱅⱁ, ⰵⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ ⱄⱔ ⰵⰲⱃⰵⰻⱄⰽⱏⰹ ⰳⱁⰾⰳⱁⱅⰰ. ⰹⰴⰵⰶⰵ ⰻ ⱂⱃⱁⱂⱔⱎⱔ, ⰹ ⱄⱏ ⱀⰻⰿⱐ ⰻⱀⰰ ⰴⱏⰲⰰ ⱄⱘⰴⱆ ⰻ ⱁⱀⱘⰴⱆ, ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⰶⰵ ⰻⱄⱆⱄⰰ. ⱀⰰⱂⰻⱄⰰ ⰶⰵ ⱅⰻⱅⰾⰰ ⱂⰻⰾⰰⱅⱏ, ⰹ ⱂⱁⰾⱁⰶⰻ ⱀⰰ ⰽⱃⱐⱄⱅⱑ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⱀⰰⱂⰻⱄⰰⱀⱁ: ⰻⱄⱆⱄ ⱀⰰⰸⰰⱃⱑⰻ ⱌⱑⱄⰰⱃⱐ ⰻⱓⰴⰵⰻⱄⰽⱏ. ⱄⰵⰳⱁ ⰶⰵ ⱅⰻⱅⰾⰰ ⰿⱏⱀⱁⰸⰻ ⱍⱐⱅⱁⱎⱔ ⱁⱅⱏ ⰻⱓⰴⱑⰻ, ⱑⰽⱁ ⰱⰾⰻⰸⱏ ⰱⱑ ⰿⱑⱄⱅⱁ ⰳⱃⰰⰴⰰ, ⰻⰴⰵⰶⰵ ⱂⱃⱁⱂⱔⱄⱔ ⰻⱄⱆⱄⰰ. ⰹ ⰱⱑ ⱀⰰⱂⰻⱄⰰⱀⱁ ⰵⰲⱃⱑⰻⱄⰽⱏⰹ, ⰳⱃⱏⱍⱏⱄⰽⱏⰹ, ⰾⰰⱅⰻⱀⱏⱄⰽⱏⰹ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⰰⱈⱘ ⰶⰵ ⱂⰻⰾⰰⱅⱁⰲⰻ ⰰⱃⱈⰻⰵⱃⰵⰻ ⰻⱓⰴⰵⰻⱄⱌⰻⰻ: ⱀⰵⱂⰻⱎⰻ ⱌⱑⱄⰰⱃⱐ ⰻⱓⰴⰵⰻⱄⰽⱏ. ⱁⱅⱏⰲⱑⱋⰰ ⱂⰻⰾⰰⱅⱏ: ⰵⰶⰵ ⱂⰻⱄⰰⱈⱏ, ⱂⰻⱄⰰⱈⱏ. ⰲⱁⰻⱀⰻ ⰶⰵ ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱃⱁⱂⱔⱄⱔ ⰻⱄⱆⱄⰰ, ⱂⱃⰻⱗⱄⱔ ⱃⰻⰸⱏⰹ ⰵⰳⱁ, ⰹ ⱄⱏⱅⰲⱁⱃⰻⱎⱔ ⱍⰵⱅⱏⰹⱃⰻ ⱍⱔⱄⱅⰻ, ⰽⱁⰿⱆⰶⰴⱁ ⰲⱁⰻⱀⱆ ⱍⱔⱄⱅⱏ ⰻ ⱈⰻⱅⱁⱀⱏ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⱈⰻⱅⱁⱀⱏ ⱀⰵⱎⱏⰲⰵⱀⱏ, ⱄⱏ ⰲⱃⱏⱈⱆ ⰻⱄⱅⱏⰽⰰⱀⱏ ⰲⱐⱄⱏ. ⱃⱑⱎⱔ ⰶⰵ ⰽⱏ ⱄⰵⰱⱑ: ⱀⰵⱂⱃⱑⰴⰵⱃⱑⰿⱏ ⰵⰳⱁ, ⱀⱏ ⰿⰵⱅⱑⰿⱏ ⰶⱃⱑⰱⰻⱗ, ⰽⱁⰿⱆ ⰱⱘⰴⰵⱅⱏ. ⰴⰰ ⱄⱏⰱⱘⰴⰵⱅⱏ ⱄⱔ ⰽⱏⱀⰻⰳⱏⰹ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙⱋⰵⱗ: ⱃⰰⰸⰴⱑⰾⰻⱎⱔ ⱄⰵⰱⱑ ⱃⰻⰸⱏⰹ ⰿⱁⱗ, ⰹ ⱁ ⰿⰰⱅⰻⱄⰿⱏ ⰿⱁⰵ ⰿⰵⱅⰰⱎⱔ ⰶⱃⱑⰱⰻⱗ. ⰲⱁⰻⱀⰻ ⰶⰵ ⱆⰱⱁ ⱄⰻ ⱄⱏⱅⰲⱁⱃⰻⱎⱔ. ⱄⱅⱁⱑⱈⱘ ⰶⰵ ⱂⱃⰻ ⰽⱃⱏⱄⱅⱑ ⰻⱄⱆⱄⱁⰲⱑ ⰿⰰⱅⰻ ⰵⰳⱁ ⰻ ⱄⰵⱄⱅⱃⰰ ⰿⰰⱅⰵⱃⰵ ⰵⰳⱁ ⰿⰰⱃⰻⱑ ⰽⰾⰵⱁⱂⱁⰲⰰ, ⰹ ⰿⰰⱃⰻⱑ ⰿⰰⰳⰴⰰⰾⰻⱀⰻ. ⰻⱄⱆⱄⱏ ⰶⰵ ⰲⰻⰴⱑⰲⱏ ⰿⰰⱅⰵⱃⱏ ⰹ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⰰ ⱄⱅⱁⱑⱋⰰ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰾⱓⰱⰾⱑⰰⱎⰵ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰿⰰⱅⰵⱃⰻ ⱄⰲⱁⰵⰻ: ⰶⰵⱀⱁ, ⱄⰵ ⱄⱏⰹⱀⱏ ⱅⰲⱁⰻ. ⱂⱁ ⱅⱁⰿⱏ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱆ: ⱄⰵ ⰿⰰⱅⰻ ⱅⰲⱁⱑ. ⰹ ⱁⱅⱏ ⱅⱁⰳⱁ ⱍⰰⱄⰰ ⱂⱁⱑⱅⱏ ⱙ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱏ ⰲⱏ ⱄⰲⱁⱑ ⱄⰻ. ⱂⱁ ⱄⰵⰿⱏ ⰲⱑⰴⱏⰹ ⰻⱄⱆⱄⱏ, ⱑⰽⱁ ⱓⰶⰵ ⱄⱏⰲⱃⱏⱎⰻⱎⱔ ⱄⱔ ⱁ ⱀⰵⰿⱏ, ⰴⰰ ⱄⱏⰱⱘⰴⰵⱅⱏ ⱄⱔ ⰽⱏⱀⰻⰳⱏⰹ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ: ⰶⱔ(ⰶⰴⱘ).

POZNAM. Na str. 47 ř. 29 ⱂⰰⰾⱏ, dle výtisku v Petrohradských Izvěstijách, místo ⱂⰰⰾⱁ. Str. 49 ř. 11 ⱈⰲⰰⰾⱙ místo ⱈⰲⰰⰾⱘ, omyl písaře.

3. *Zlomek čtveroevangelia u A. Mihanoviče v Cařihradě.*

MATTH. V, 23—48.

(ⰰⱋⰵ ⱂⱃⰻⱀⰵⱄⰵⱎⰻ ⰴⰰⱃⱏ ⰹ ⱂⰵⰿⱔⱀⰵⱎⰻ, ⱑⰽⱁ ⰱⱃⰰⱅⱏ ⱅⰲⱁⰻ ⰻⰿⰰⱅⱏ ⱀⱑⱍ)ⱅⱁ ⱀⰰ ⱅⱔ, ⱁⱄⱅⰰⰲⰻ ⱅⱆ ⰴⰰⱃⱏ ⱅⰲⱁⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱁⰾⱏⱅⰰⱃⰵⰿⱏ, ⰹ ⱎⰵⰴⱏ ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ, ⱄⱏⰿⰻⱃⰻ ⱄⱔ ⱄⱏ ⰱⱃⰰⱅⱃⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰻⰿⱏ, ⰻ ⱅⱁⰳⰴⰰ ⱂⱃⰻⱎⰵⰴⱏ ⱂⱃⰻⱀⰵⱄⰻ ⰴⰰⱃⱏ ⱅⰲⱁⰻ. ⰱⱘⰴⰻ ⱆⰲⱑⱋⰰⱗ ⱄⱔ ⱄⱏ ⱄⱘⱂⱏⱃⰵⰿⱏ ⱄⰲⱁⰻⰿⱏ ⱄⰽⱁⱃⱁ, ⰴⱁⱀⱏⰴⰵⰶⰵ ⰵⱄⰻ ⱀⰰ ⱂⱘⱅⰻ ⱄⱏ ⱀⰻⰿⱏ, ⰴⰰ ⱀⰵⱂⱃⱑⰴⰰⱄⱅⱏ ⱅⰵⰱⰵ ⱄⱘⰴⰻⰻ, ⰹ ⱄⱘⰴⰻⰻ ⱅⱔ ⱂⱃⱑⰴⰰⱄⱅⱏ ⱄⰾⱆⰳⱑ, ⰹ ⰲⱏ ⱅⰵⰿⱏⱀⰻⱌⱘ ⰲⱏⰲⱃⱏⰶⰵⱅⱏ ⱅⱔ. ⰰⰿⰻⱀⱏ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙ ⱅⰵⰱⱑ, (ⱀⰵ)ⰻⰸⰻⰴⰵⱎⰻ ⱁⱅⱏ ⱅⱘⰴⱑ, ⰴⱁⱀⱏⰴⰵⰶⰵ ⰲⱏⰸⰴⰰⱄⰻ ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱏⱀⰻⰻ ⰽⱁⰴⱃⰰⱀⱅⱏ. ⱄⰾⱏⰹⱎⰰⱄⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁ ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ ⰴⱃⰵⰲⱏⱀⰻⰻⰿⱏ: »ⱀⰵ ⱂⱃⱑⰾⱓⰱⱏⰹ ⱄⱏⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰻ.« ⰰⰸⱏ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙ ⰲⰰⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⰲⱏⱄⱑⰽⱏ, ⰻⰶⰵ ⰲⱏⰸⱏⱃⰻⱅⱏ ⱀⰰ ⰶⰵⱀⱘ ⱄⱏ ⱂⱁⱈⱁⱅⰻⱙ, ⱓⰶⰵ ⰾⱓⰱⱏⰹ ⱄⱏⱅⰲⱁⱃⰻ ⱄⱏ ⱀⰵⱙ ⰲⱏ ⱄⱃⱏⰴⱏⱌⰻ ⱄⰲⱁⰵⰿⱏ. ⰰⱋⰵ ⰶⰵ ⱁⰽⱁ ⱅⰲⱁⰵ ⰴⰵⱄⱀⱁⰵ ⱄⱏⰱⰾⰰⰶ(ⱀ)ⰰⰰⱅⱏ ⱅⱔ, ⰹⰸⱏⰿⰻ ⰵ ⰻ ⰲⱃⱏⰸⰻ ⱁⱅⱏ ⱅⰵⰱⰵ. ⱆⱀⱑⰵ ⰱⱁ ⱅⰻ ⰵⱄⱅⱏ, ⰴⰰ ⱂⱁⰳⱏⰹⰱⱀⰵⱅⱏ ⰵⰴⰻⱀⱏ ⱆⰴⱏ ⱅⰲⱁⰻⱈⱏ, ⰰ ⱀⰵ ⰲⱏⱄⰵ ⱅⱑⰾⱁ ⱅⰲⱁⰵ ⰲⱏⰲⱃⱏⰶⰵⱀⱁ ⰱⱘⰴⰵⱅⱏ ⰲⱏ ⰳⰵⱁⱀⱘ. ⰹ ⰰⱋⰵ ⰴⰵⱄⱀⰰ ⱅⰲⱁⱑ ⱃⱘⰽⰰ ⱄⱏⰱⰾⰰⰶⱀⰰⰰⱅⱏ ⱅⱔ, ⰹⱄⱑⱌⰻ ⱙ ⰻ ⰲⱃⱏⰸⰻ ⱁⱅⱏ ⱄⰵⰱⰵ. ⱆⱀⱑⰵ ⰱⱁ ⱅⰻ ⰵⱄⱅⱏ, ⰴⰰ ⱂⱁⰳⱏⰹⰱⱀⰵⱅⱏ ⰵⰴⰻⱀⱏ ⱆⰴⱏ ⱅⰲⱁⰻⱈⱏ, ⰰ ⱀⰵ ⰲⱏⱄⰵ ⱅⱑⰾⱁ ⱅⰲⱁⰵ ⰻⰴⰵⱅⱏ ⰲⱏ ⰳⰵⱁⱀⱘ. ⱃⰵⱍⰵⱀⱁ ⰶⰵ ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ: »ⰹⰶⰵ ⰰⱋⰵ ⱂⱆⱄⱅⰻⱅⱏ ⰶⰵⱀⱘ ⱄⰲⱁⱙ, ⰴⰰ ⰴⰰⱄⱅⱏ ⰵⰹ ⰽⱏⱀⰻⰳⱏⰹ ⱃⰰⱄⱂⱆⱄⱅⱏⱀⱏⰹⱘ.« ⰰⰸⱏ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙ ⰲⰰⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⰲⱏⱄⱑⰽⱏ ⱂⱆⱋⰰⱘⰹ ⰶⰵⱀⱘ ⱄⰲⱁⱙ ⱃⰰⰸⰲⱑ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰵ ⰾⱓⰱⱁⰴⱑⰻⱀⰰⰰⰳⱁ, ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⱏ ⱙ ⱂⱃⱑⰾⱓⰱⱏⰹ ⰴⱑⰰⱅⰻ, ⰹ ⰻⰶⰵ ⱂⱁⰴⱏⰱⱑⰳⱘ ⱂⱁⰵⰿⰵⱅⱏ, ⱂⱃⱑⰾⱓⰱⱏⰹ ⱅⰲⱁⱃⰹⱅⱏ. ⱂⰰⰽⱏⰹ ⱄⰾⱏⰹⱎⰰⱄⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁ ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ ⰴⱃⰵⰲⱐⱀⰻⰻⰿⱏ: »ⱀⰵ ⰲⱏ ⰾⱏⰶⱘ ⰽⰾⱐⱀⰵⱎⰻ ⱄⱔ, ⰲⱏⰸⰴⰰⱄⰻ ⰶⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰵⰲⰻ ⰽⰾⱔⱅⰲⱏⰹ ⱅⰲⱁⱗ.« ⰰⰸⱏ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙ ⰲⰰⰿⱏ: ⱀⰵⰽⰾⱔⱅⰻ ⱄⱔ ⱁⱅⱏⱀⱘⰴⱐ, ⱀⰻ ⱀⰵⰱⱁⰿⱐ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⱑⱄⱅⱁⰾⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⰱⱁⰶⰻⰻ, ⱀⰻ ⰸⰵⰿⰾⰵⱙ, ⱑⰽⱁ ⱂⱁⰴⱏⱀⱁⰶⰻⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱀⱁⰳⰰⰿⰰ ⰵⰳⱁ, ⱀⰻ ⰻⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰻⰿⱏⰿⱐ, ⱑⰽⱁ ⰳⱃⰰⰴⱏ ⰵⱄⱅ ⰲⰵⰾⰻⰽⰰⰰⰳⱁ ⱌⱑⱄⰰⱃⱑ, ⱀⰻ ⰳⰾⰰⰲⱁⱙ ⱄⰲⱁⱙ ⰽⰾⱐⱀⰻ ⱄⱔ, ⱑⰽⱁ ⱀⰵⰿⱁⰶⰵⱎⰻ ⰲⰾⰰⱄⰰ ⰵⰴⰻⱀⱁⰳⱁ ⰱⱑⰾⰰ ⰻ ⱍⱃⱐⱀⰰ ⱄⱏⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰻ. ⰱⱘⰴⰻ ⰶⰵ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⰲⰰⱎⰵ: ⰵⰻ ⰵⰻ, ⰹ ⱀⰻ ⱀⰻ. ⰾⰻⱈⱁⰵ ⰶⰵ ⱄⰵⱙ ⱁⱅⱏ ⱀⰵⱂⱃⰻⱑⰸⱀⰻ ⰵⱄⱅⱏ. ⱄⰾⱏⰹⱎⰰⱄⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁ ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ: »ⱁⰽⱁ ⰸⰰ ⱁⰽⱁ, ⰻ ⰸⱘⰱⱏ ⰸⰰ ⰸⱘⰱⱏ.« ⰰⰸⱏ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙ ⰲⰰⰿⱏ ⱀⰵⱂⱃⱁⱅⰻⰲⰻⱅⰻ ⱄⱔ ⰸⱏⰾⱆ, ⱀⱏ ⰰⱋⰵ ⰽⱅⱁ ⱅⱔ ⱆⰴⰰⱃⰻⱅⱏ ⰲⱏ ⰴⰵⱄⱀⱘⱙ ⰾⰰⱀⰻⱅⱘ, ⱁⰱⱃⰰⱅⰻ ⰵⰿⱆ ⰻ ⰴⱃⱆⰳⱘⱙ, ⰹ ⱈⱁⱅⱔⱋⱆⰿⱆ ⱄⱘⰴⰻ ⱂⱃⰻⱗⱅⰹ ⱄⱏ ⱅⱁⰱⱁⱙ ⰻ ⱃⰻⰸⱘ ⱅⰲⱁⱙ ⰲⱏⰸⱔⱅⰻ, ⱁⱅⱏⱂⱆⱄⱅⰻ ⰵⰿⱆ ⰻ ⱄⱃⰰⱍⰻⱌⱘ ⱅⰲⱁⱙ, ⰻ ⰰⱋⰵ ⰽⱏⱅⱁ ⱂⱁⰻⰿⰵⱅⱏ ⱅⱔ ⱂⱁ ⱄⰻⰾⱑ ⱂⱁⱂⱃⰻⱋⰵ ⰵⰴⰻⱀⱁ, ⰹⰴⰻ ⱄⱏ ⱀⰻⰿⱐ ⰴⱏⰲⱑ. ⱂⱃⱁⱄⱔⱎⱅⱆⰿⱆ ⱆ ⱅⰵⰱⰵ ⰴⰰⰻ, ⰹ ⱈⱁⱅⱔⱎⱅⰰⰰⰳⱁ ⱁⱅⱏ ⱅⰵⰱⰵ ⰸⰰⰻⱗⱅⱆ ⱀⰵⱁⱅⱏⰲⱃⰰⱅⰻ. ⱄⰾⱏⰹⱎⰰⱄⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁ ⰵⱄⱅⱏ: »ⰲⱏⰸⰾⱓⰱⰻⱎⰻ ⰻⱄⰽⱃⱐⱀⱑⰳⱁ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ ⰹ ⰲⱏⰸⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⰻⱎⰻ ⰲⱃⰰⰳⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ.« ⰰⰸⱏ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙ ⰲⰰⰿⱏ, ⰾⱓⰱⰻⱅⰵ ⰲⱃⰰⰳⱏⰹ ⰲⰰⱎⱔ, ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰻⱅⰵ ⰽⰾⱐⱀⱘⱎⱅⱔⱗ ⰲⱏⰹ, ⰴⱁⰱⱃⱁ ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰵ ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⱔⱎⱅⰻⰻⰿⱏ ⰲⰰⱄⱏ, ⰻ ⰿⱁⰾⰻⱅⰵ ⰸⰰ ⱅⰲⱁⱃⱔⱎⱅⱔⱗ ⰲⰰⰿⱏ ⱀⰰⱂⰰⱄⱅⱐ ⰻ ⰻⰸⰳⱁⱀⱔⱎⱅⱔⱗ ⰲⱏⰹ, ⰴⰰ ⰱⱘⰴⰵⱅⰵ ⱄⱏⰹⱀⱁⰲⰵ ⱁⱅⱐⱌⰰ ⰲⰰⱎⰵⰳⱁ, ⰻⰶⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰵⱈⱏ, ⱑⰽⱁ ⱄⰾⱏⱀⱐⱌⰵ ⱄⰲⱁⰵ ⱄⰻⱑⰰⱅⱏ ⱀⰰ ⰸⱏⰾⱏⰹ ⰻ ⰱⰾⰰⰳⱏⰹ ⰻ ⰴⱏⰶⰴⰻⱅⱏ ⱀⰰ ⱂⱃⰰⰲⰵⰴⱐⱀⱏⰹ ⰻ ⱀⰰ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⰵⰴⱐⱀⱏⰹ. ⰰⱋⰵ ⰱⱁ ⰾⱓⰱⰻⱅⰵ ⰾⱓⰱⱔⱎⱅⱔⱗ ⰲⱏⰹ, ⰽⱘⱙ ⰿⱏⰸⰴⱘ ⰻⰿⰰⱅⰵ? ⱀⰵ ⰻ ⰿⱏⰹⱅⰰⱃⰵ ⰾⰻ ⱅⱁⰶⰴⰵ ⱅⰲⱁⱃⱔⱅⱏ? ⰹ ⰰⱋⰵ ⱌⱑⰾⱆⰵⱅⰵ ⰴⱃⱆⰳⱏⰹ ⰲⰰⱎⱔ ⱅⱁⰽⱏⰿⱁ, ⱍⱅⱁ ⰾⰻⱈⰵ ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰵ? ⱀⰵ ⰻ ⰿⱏⰹⱅⰰⱃⰵ ⰾⰻ ⱅⰰⰽⱁ ⱅⰲⱁⱃⱔⱅⱏ? ⰱⱘⰴⱑⱅⰵ ⱆⰱⱁ ⰲⱏⰹ ⱄⱏⰲⱃⱏⱎⰵⱀⰻ, ⱑⰽⱁ ⰻ ⱁⱅⱐⱌⱐ ⰲⰰⱎⱐ ⱀⰵⰱⰵⱄⱀⱏⰹ ⱄⱏⰲⱃⱏⱎⰵⱀⱏ ⰵⱄⱅⱏ.

MATTH. VI, 1—16.

ⰲⱏⱀⰵⰿⰾⱑⰹⱅⰵ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⱏⰹⱀⱔ ⰲⰰⱎⰵⱗ ⱀⰵⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏⰹ, ⰴⰰ ⰲⰻⰴⰻⰿⰻ ⰱⱘⰴⰵⱅⰵ ⰻⰿⰻ. ⰰⱎⱅⰵ ⰾⰻ ⰶⰵ ⱀⰻ, ⰿⱏⰸⰴⱏⰹ ⱀⰵⰻⰿⰰⱅⰵ ⱁⱅⱏ ⱁⱅⱐⱌⰰ ⰲⰰⱎⰵⰳⱁ, ⰻⰶⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰵⱈⱏ. (ⰵⰳⰴ)ⰰ ⱆⰱⱁ ⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰻ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⱏⰹⱀⱙ, ⱀⰵⰲⱏⱄⱅⱃⱘⰱⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱄⱁⰱⱁⱙ, ⱑⰽⱁ ⱆⱂⱁⰽⱃⰻⱅⰻ ⱅⰲⱁⱃⱔⱅⱏ ⰲⱏ ⱄⱏⱀⱏⰿⰻⱎⱅⰻⱈⱏ ⰻ ⰲⱏ ⱄⱅⱏⰳⱀⰰⱈⱏ, ⰴⰰ ⱂⱃⱁⱄⰾⰰⰲⱔⱅⱏ ⱄⱔ ⱁⱅⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ. ⰰⰿⰻⱀⱏ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙ ⰲⰰⰿⱏ, ⰲⱏⱄⱂⱃⰻⰵⰿⰾⱙⱅⱏ ⰿⱏⰸⰴⱘ ⱄⰲⱁⱙ. ⱅⰵⰱⱑ ⰶⰵ ⱅⰲⱁⱃⱔⱋⱆ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⱏⰹⱀⱘ, ⰴⰰ ⱀⰵ ⱍⱓⰵⱅⱏ ⱎⱓⰹⱌⰰ ⱅⰲⱁⱑ, ⱍⱏⱅⱁ ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⱏ ⰴⰵⱄⱀⰻⱌⰰ ⱅⰲⱁⱑ, ⰴⰰ ⰱⱘⰴⰵⱅⱏ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⱏⰹⱀⱑ ⱅⰲⱁⱑ ⱅⰰⰻⱀⱑ. ⰻ ⱁⱅⱐⱌⱐ ⱅⰲⱁⰻ, ⰲⰻⰴⱔⰻ ⰲⱏ ⱅⰰⰻⱀⱑ, ⰲⱏⰸⰴⰰⱄⱅⱏ ⱅⰵⰱⱑ ⰰⰲⱑ. ⰹ ⰵⰳⰴⰰ ⰿⱁⰾⰻⱎⰻ ⱄⱔ, ⱀⰵⰱⱘⰴⰻ ⱑⰽⱁ ⰻ ⰾⰻⱌⰵⰿⱑⱃⰻ, ⱑⰽⱁ ⰾⱓⰱⱔⱅⱏ ⰲⱏ ⱄⱏⱀⱏⰿⰻⱎⱅⰻⱈⱏ ⰻ ⰲⱏ ⱄⱅⱏⰳⱀⰰⱈⱏ ⰻ ⱀⰰ ⱃⰰⱄⱂⱘⱅⰻⰻⱈⱏ ⱄⱅⱁⱗⱎⱅⰵ ⰿⱁⰾⰻⱅⰻ ⱄⱔ, ⰴⰰ (ⱂⱃⱁⱄⰾⰰ)ⰲⱔⱅⱏ ⱄⱔ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱁⰿⱏ. ⰰⰿⰹⱀⱏ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱙ ⰲⰰⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⰲⱏⱄⱂⱃⰹⰵⰿⰾⱙⱅⱏ ⰿⱏⰸⰴⱘ ⱄⰲⱁⱙ. ⱅⱏⰻ ⰶⰵ, ⰵⰳⰴⰰ ⰿⱁⰾⰹⱎⰹ ⱄⱔ, ⰲⱏⱀⰹⰴⰹ ⰲⱏ ⰽⰾⱑⱅⱏ ⱄⰲⱁⱙ, ⰹ ⰸⰰⱅⰲⱁⱃⰹ ⰴⰲⱏⱃⰹ ⱅⰲⱁⱗ, ⱂⱁⰿⱁⰾⰹ ⱄⱔ ⱁⱅⱏⱌⱆ ⱅⰲⱁⰵⰿⱆ ⰲⱏ ⱅⰰⰹⱀⱑ. ⰻ ⱁⱅⱐⱌⱏ ⱅⰲⱁⰹ, ⰲⰹⰴⱔⰹ ⰲⱏ ⱅⰰⰹⱀⱑ, ⰲⱏⰸⰴⰰⱄⱅⱏ ⱅⰵⰱⱑ ⰰⰲⱑ. ⰿⱁⰾⱔⱋⰵ ⰶⰵ ⱄⱔ ⱀⰵⰾⰻⱈⱁⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱑⱅⰵ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰻ ⱗⰸⱏⰻⱍⱏⱀⰻⱌⰻ. ⰿⱏⱀⱔⱅⱏ ⰱⱁ ⱄⱔ, ⱑⰽⱁ ⰲⱁ ⰿⱏⱀⱁⰸⱑ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱀⰹ ⱄⰲⱁⰵⰿⱏ ⱆⱄⰾⱏⰻⱎⰰⱀⰹ ⰱⱘⰴⱘⱅⱏ. ⱀⰵⱂⱁⰴⱁⰱⰹⱅⰵ ⱄⱔ ⱆⰱⱁ ⰹⰿⱏ. ⰲⱑⱄⱅⱏ ⰱⱁ ⱁⱅⱐⱌⱏ ⰲⰰⱎⱏ, ⰹⱈⱏⰶⰵ ⱅⱃⱑⰱⱆⰵⱅⰵ, ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ ⱂⱃⱁⱎⰵⱀⰹⱑ ⰲⰰⱎⰵⰳⱁ. ⱅⰰⰽⱁ ⱆⰱⱁ ⰿⱁⰾⰹⱅⰵ ⰲⱏⰻ ⱄⱔ: ⱁⱅⱏⱍⰵ ⱀⰰⱎⱏ, ⰹⰶⰵ (ⰵ)ⱄⰹ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰵⱈⱏ, ⰴⰰ ⱄⰲⱔⱅⰹⱅ ⱄⱔ ⰹⰿⱔ ⱅⰲⱁⰵ. ⰴⰰ ⱂⱃⰹⰴⰵⱅⱏ ⱌⱑⱄⰰⱃⱐⱄⱅⰲⰹⰵ ⱅⰲⱁⰵ. ⰴⰰ ⰱⱘⰴⰵⱅⱏ ⰲⱁⰾⱑ ⱅⰲⱁⱑ, ⱑⰽⱁ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰹ ⰹ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰹ. ⱈⰾⱑⰱⱏ ⱀⰰⱎⱏ ⱀⰰⱄⱅⰰⰲⱏⱎⰰⰰⰳⱁ ⰴⱏⱀⰵ ⰴⰰⰶⰴⱏ ⱀⰰⰿⱏ ⰴⱏⱀⰵⱄⱏ. ⰻ ⱁⱅⱏⱂⱆⱄⱅⰹ ⱀⰰⰿⱏ ⰴⰾⱏⰳⱏⰻ ⱀⰰⱎⱔ, ⱑⰽⱁ ⰿⱏⰻ ⱁⱅⱏⱂⱆⱎⱅⰰⰵⰿⱏ ⰴⰾⱏⰶⱏⱀⰹⰽⱁⰿⱏ ⱀⰰⱎⰹⰿⱏ. ⰻ ⱀⰵ ⰲⱏⰲⰵⰴⰹ ⱀⰰⱄⱏ ⰲⱏ ⱀⰰⱂⰰⱄⱅⱏ, ⱀⱏ ⰹⰸⰱⰰⰲⰹ ⱀⰹ ⱁⱅⱏ ⱀⰵⱂⱃⰹⱑⰸⱀⰹ. ⱑⰽⱁ ⱅⰲⱁⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱌⱑⱄⰰⱃⱏⱄⱅⰲⰹⰵ ⰻ ⱄⰹⰾⰰ ⰻ ⱄⰾⰰⰲⰰ ⰲⱏ ⰲⱑⰽⱏⰻ. ⰰⰿⰹⱀⱏ. ⰰⱋⰵ ⰱⱁ ⱁⱅⱏⱂⱆⱋⰰⰵⱅⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱁⰿⱏ ⱄⱏⰳⱃⱑⱎⰵⱀⰹⱑ ⰹⱈⱏ, ⱁⱅⱏⱂⱆⱄⱅⰹⱅⱏ ⰹ ⰲⰰⰿⱏ ⱁⱅⱐⱌⱏ ⰲⰰⱎⱏ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⱏⰻ. ⰰⱎⱅⰵ ⰾⰹ ⱀⰵⱁⱅⱏⱂⱆⱋⰰⰵⱅⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱁⰿⱏ ⱄⱏⰳⱃⱑⱎⰵⱀⰹ(ⰹ) ⰹⱈⱏ, ⱀⰹ ⱁⱅⱐⱌⱏ ⰲⰰⱎⱏ ⱁⱅⱏⱂⱆⱄⱅⰹⱅⱏ ⱄⱏⰳⱃⱑⱎⰵⱀⰹⰹ ⰲⰰⱎⰹⱈⱏ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱂⱁⱄⱅⰹⱅⰵ ⱄⱔ, ⱀⰵ ⰱⱘⰴⱑⱅⰵ ⱑⰽⱁ ⰹ ⰾⰹⱌⰵⰿⱑⱃⰹ. ⱂⱃⱁⱄⰿⱃⰰⰶⰴⰰⱙⱅⱏ ⰱⱁ ⰾⰹⱌⰰ ⱄⰲⱁⱑ, ⰴⰰ (ⱄⱔ ⰱⱏⰹⱎⱔ ⰰⰲⰹⰾⰹ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱁⰿⱏ ⱂⱁⱄⱅⱔⱎⱅⰵ).

POZNAM. Začátek a konec, onen skráceně, pro docelení smyslu přidán z evangelistáře Ostromirova. Ostatní opravy a doplňky v závorkách samy sebou dost jasny.

4. Z rukopisu hraběte P. Cloza v Tridentu.

a. Z řeči s. Jana Zlatoustého o zrádě Jidášově (Kopítar str. 13—14, ř. 486—549).

ⰰⱎⱅⰵ ⱀⰵⱁⱅⱏⱂⱆⱄⱅⰹⱎⰻ ⰲⱃⰰⰳⱆ ⱅⰲⱁⰵⰿⱆ, ⱀⰵ ⱅⱁⰳⱁ ⰵⱄⰻ ⱁⰱⰻⰴⱑⰾⱏ, ⱀⱏ ⱄⰰⰿⱏ ⱄⰵⰱⰵ. ⱁⱀⱁⰿⱆ ⰱⱁ ⰿⱏⱀⱁⰳⰰⱎⱅⰹ ⱀⰰ ⱄⰵⰿⱏ ⰶⰻⱅⰻⰹ ⱂⰰⰽⱁⱄⱅⱏ ⱅⰲⱁⱃⰻⰾⱏ ⰵⱄⰻ, ⱄⰰⰿⱏ ⰶⰵ ⱄⰵⰱⰵ ⰵⱄⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰾⱏ ⰱⰵⰸⱁⱅⱏⰲⱑⱅ(ⱀ)ⰰ ⱀⰰ ⱄⱘⰴⱏⱀⱏⰻ ⰴⱐⱀⱏ. ⱀⰹⱍⰵⱄⱁⰶⰵ ⰻⱀⱁⰳⱁ ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⰻⱅⱏ ⰱⱁⰳⱏ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱅⱁⰳⱁ, ⰻⰶⰵ ⰴⱃⱏⰶⰻⱅⱏ ⰳⱀⱑⰲⱏ. ⱅⰰⰽⱁ ⰱⱁ ⰵⱄⱅⱏ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱀⰰⰴⱏⰻⰿⰰⱗ ⱄⱔ ⱄⱃⱏⰴⱌⰵ ⰻ ⱁⰱⱔⱅⱃⱑⱙⱎⱅⰹ ⱄⱔ ⰴⱆⱎⰰ. ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰻ ⰱⱁ, ⱍⱏⱅⱁ ⱄⱔⱅⱏ: »ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱃⰻⱀⰵⱄⰻⱎⰻ ⰴⰰⱃⱏ ⱅⰲⱁⰻ, ⰻ ⱅⱆ ⱂⱁⰿⱑⱀⰵⱎⰻ, ⱑⰽⱁ ⰱⱃⰰⱅⱃⱏ ⱅⰲⱁⰻ ⰻⰿⰰⱅⱏ ⱀⱑⱍⱏⱅⱁ ⱀⰰ ⱅⱔ, ⱁⱄⱅⰰⰲⰻ ⱅⱆ ⰴⰰⱃⱏ ⱅⰲⱁⰻ, ⰻⰴⰻ ⱂⱃⱏⰲⱑⰵ ⱄⱏⰿⰻⱃⰻⱅⱏ ⱄⱔ ⱄⱏ ⰱⱃⰰⱅⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰻⰿⱏ, ⰻ ⱅⱁⰳⰴⰰ ⱎⰵⰴⱏ ⱂⱃⰻⱀⰵⱄⰻ ⰴⰰⱃⱏ ⱅⰲⱁⰻ.« ⱍⱏⱅⱁ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱎⰻ? ⰶⱃⱏⱅⰲⱘ ⰾⰻ ⰿⰻ ⰲⱁⰾⰻⱎⰻ ⱁⱄⱅⰰⰲⰻⱅⰻ? ⰵⰹ, ⱄⱔⱅⱏ, ⰿⰹⱃⰰ ⰱⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⰱⱃⰰⱅⱃⱏⱀⱑ ⰻ ⱄⰻ ⰶⱃⱏⱅⰲⰰ ⰱⱏⰻⱄⱅⱏ. ⰰⱎⱅⰵ ⱆⰱⱁ ⰿⰻⱃⰰ ⱃⰰⰴⰹ ⰻ ⱄⰻ ⰶⱃⱏⱅⰲⰰ ⰱⱏⰻⱄⱅⱏ, ⱅⱏⰻ ⰶⰵ ⱀⰵⰻⱄⱂⱃⰰⰲⰾⱑⰵⱎⰻ ⰿⰻⱃⰰ, ⰱⰵⰸⱆⰿⰰ ⱄⱔ ⱂⱃⰻⱍⱔⱎⱅⰰⰵⱎⰻ ⰶⱃⱏⱅⰲⱑ, ⰻ ⰹⱄⱂⱃⰰⰲⰾⰵⱀⰹⰵ ⱀⰵⱂⱁⰴⱁⰱⱏⱀⱁ ⱅⰻ ⰱⱏⰻⱄⱅⱏ. ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⱆⰱⱁ ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ, ⱁ ⱀⰵⰿⱏⰶⰵ ⰶⱃⱏⱅⰲⰰ ⱂⱃⰻⱀⰵⱄⰵⱀⰰ ⰱⱏⰻⱄⱅⱏ, ⰻ ⱅⱁⰳⰴⰰ ⱀⰰⱄⰾⰰⰴⰻⱎⰻ ⱄⱔ ⰵⱘ ⰴⱁⰱⱃⱑ. ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⱂⱃⰻⰴⰵ ⱄⱏⰻⱀⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⱏⱄⰽⱏⰻ, ⰴⰰ ⱂⱃⰻⰿⰹⱃⰻⱅⱏ ⱃⱁⰴⱏ ⱀⰰⱎⱏ ⰽⱏ ⰱⱁⰳⱆ. ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⱀⰵ ⱄⰰⰿⱏ ⱅⱏⰽⰿⱁ ⱂⱃⰻⰴⰵ, ⱀⱏ ⰻ ⰹⱀⱏⰻ, ⱅⰲⱁⱃⱔⱎⱅⱔ ⱅⰰⰽⱁⰲⰰⰰ, ⱄⰲⱁⰵⰿⱐ ⰻⰿⰵⱀⰻ ⱁⰱⰵⱎⱅⱐⱀⰻⰽⱏⰻ ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⱏ. ›ⰱⰾⰰⰶⰵⱀⰻ, ⱄⱔⱅⱏ, ⱄⱏⰿⰻⱃⱑⱙⱎⱅⰵⰻ, ⱑⰽⱁ ⱅⰻ ⱄⱏⰻⱀⱁⰲⰵ ⰱⱁⰶⰻ ⱀⰰⱃⰵⰽⱘⱅⱏ ⱄⱔ.‹ ⰵⰶⰵ ⱄⱏⱅⰲⱁⱃⰻⰾⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⰻⱀⱁⱍⱔⰴⱏⰻ ⱄⱏⰻⱀⱏ ⰱⱁⰶⰻ, ⱅⱁⰶⰴⰵ ⰻ ⱅⱏⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ, ⰵⰴⰻⱀⰰ ⱄⰻⰾⰰ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⱏⱄⰽⰰⰰ ⰵⱄⱅⱏ, ⰴⰰ ⰱⱘⰴⰵⱎⰻ ⰿⰻⱃⱆ ⱂⱁⰴⰰⱅⰰⰻ, ⰻ ⱄⰵⰱⱑ ⰹ ⰻⱀⱑⱈⱏ. ⱄⰵⰳⱁ ⰶⰵ ⱃⰰⰴⰻ ⰻ ⱄⱏⰻⱀⰰ ⰱⱁⰶⰻⱑ ⱀⰰⱃⰻⱌⰰⰵⱅⱏ ⰿⰻⱃⱁⱅⰲⱁⱃⱐⱌⰰ. ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⰹ ⰲⱏ ⰲⱃⱑⰿⱔ ⰶⱃⱏⱅⰲⱑ ⰻⱀⱁⱗ ⱂⱃⰰⰲⱏⰴⱏⰻ ⰽⱁⱗ ⱂⱁⰴⱁⰱⱑⱀⱗ, ⱀⱏ ⱄⱏⰿⰻⱃⰵⱀⱐⰵ ⰱⱃⰰⱅⱐⱀⰵ, ⱂⱁⰴⰰⰲⰰⱗ, ⱑⰽⱁ ⰱⱁⰾⰵ ⰲⱏⱄⰵⰳⱁ ⰵⱄⱅⱏ. . . . ⰿⱁⰾⱗ ⱄⱔ ⰲⰰⱄ, ⰴⰰ ⱂⱁⰿⱀⰻⱅⱏ ⱂⱃⰻⱄⱀⱁ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰰ ⱄⰻ, ⱄⰲⱔⱅⰰⱑ ⰾⱁⰱⱐⰸⰰⱀⱐⱑ, ⱄⱅⱃⰰⱎⱐⱀⰰⱑ ⱌⱑⰾⱁⰲⰰⱀⱐⱑ, ⱑⰶⰵ ⰾⱓⰱⱏⰲⱐ ⱄⱁⰱⱁⱙ ⰻⰿⰰⱅⱏ. ⱄⰻⱌⰵ ⰶⰵ ⱄⱏⱂⰾⱑⱅⰰⰵⱅⱏ ⱄⱏⰿⱏⰻⱄⰾⱏⰻ ⱀⰰⱎⱔ, ⰻ ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⱏ ⰲⱏⱄⱔ ⱀⱏⰻ, ⰴⰰ ⰱⱘⰴⰵⰿⱏ ⱅⱑⰾⱁ ⰵⰴⰻⱀⱁ, ⱂⱁⱀⰵⰶⰵ ⰲⱏⱄⰻ ⱉⱏ ⰵⰴⰻⱀⱁⰳⱁ ⱅⱑⰾⰰ ⱂⱃⰻⱍⱔⱋⰰⰵⰿⱏ. ⰴⰰ ⰱⱘⰴⰵⰿⱏ ⰲⱏ ⰻⱄⱅⰻⱀⱘ ⱅⱑⰾⱁ ⰵⰴⰻⱀⱁ, ⱀⰵ ⱅⱑⰾⰵⱄⰰ ⰽⱏ ⱄⰵⰱⱑ ⱄⱏⰿⱑⱎⰰⱙⱎⱅⰵ, ⱀⱏ ⰴⱆⱎⱔ ⰽⱏ ⱄⰵⰱⱑ ⱄⱏⰲⱘⰸⱁⰿⱐ ⰾⱓⰱⱁⰲⱐⱀⱏⰻⰿⱐ ⱄⱁⰲⱏⰽⱆⱂⰾⱑⱙⱎⱅⰵ. ⰻ ⱅⰰⰽⱁ ⰲⱏⰽⱆⱂⱑ ⱄⱏ ⰴⱃⱏⰸⱀⱁⰲⰵⱀⱐⰵⰿⱏ ⱀⰰⱄⰾⰰⰴⰻⰿⱏ ⱄⱔ ⱂⱃⱑⰴⱏⱄⱅⱁⱗⱎⱅⱔⱗ ⱅⱃⰰⱂⰵⰸⱏⰻ. ⰰⱎⱅⰵ ⰶⰵ ⰻ ⱅⱏⰽⱗ ⰻⰿⰰⰿⱏ ⰴⱁⰱⱃⱏⰻⱈⱏ ⰴⱑⰾⱏ, ⰳⱀⱑⰲⱏ ⰶⰵ ⰴⱃⱏⰶⰻⱅⱏ, ⰲⱏⱄⰵ ⰲⱏⱄⱆⰵ ⰻ ⰰⱎⱆⱅⱏ, ⰻ ⱀⰻⰽⱁⰵⰳⱁⰶⰵ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⱐⱑ ⱄⰰⰿⰻ ⰿⱁⰶⰵⰿⱏ ⱁⰱⱃⱑⱄⱅⰻ. ⱄⰻⰵ ⱆⰱⱁ ⰲⱑⰴⱘⱎⱅⰵ, ⰲⱏⰸⰾⱓⰱⰾⰵⱀⰰⰰ ⰱⱃⰰⱅⱃⱐⰵ, ⰲⱏⱄⱑⰽⱏ ⰳⱀⱑⰲⱏ ⰴⰰ ⱁⱅⱏⰲⱃⱏⰶⰵⰿⱏ, ⱁⱍⰻⱄⱅⱐⱎⰵ ⱀⰰⱎⱏ ⱆⰿⱏ, ⰻ ⱄⱏ ⰽⱃⱁⱅⱁⱄⱅⱐⱙ ⰻ ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⱀⱐⰵⰿⱐ ⰻ ⰿⱏⱀⱁⰳⱁⰿⱐ ⰳⱁⰲⱑⱀⱐⰵⰿⱐ ⰴⰰ ⱂⱃⰻⱄⱅⱘⱂⰻⰿⱏ ⱂⱃⰻⱍⱔⱄⱅⰻⱅⰻ ⱄⱔ ⱄⰲⱔⱅⱏⰻⱈⱏ ⰻ ⱄⱅⱃⰰⱎⱐⱀⱏⰻⱈⱏ ⱅⰰⰻⱀⱏ. ⰴⰰ ⰻ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱁⰾⱓⰱⱐⱌⱏ ⰱⱁⰳⱏ, ⱄⱏ ⰲⱏⰻⱎⰵ ⰲⰻⰴⱑⰲⱏ ⰵⰴⰻⱀⱁⰿⱏⰻⱄⰾⱐⱀⱁ ⱁⰱⱐⱋⰵⱀⱐⰵ ⱀⰰⱎⰵ, ⰻ ⱄⰻⰿⱏ ⰱⰾⰰⰳⱁⰴⰰⱅⰻⱙ ⱀⱏⰻ ⱄⱏⱂⱁⰴⱁⰱⰻⱅⱏ, ⰻ ⱁⰱⱑⱎⱅⰰⱀⱐⰻⱈⱏ.

b. Z řeči na Veliký Pátek (Kopítar str. 14—15, ř. 556—588).

ⰲⰵⰾⰻⰽⰰ ⱆⰱⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱅⰲⰰⱃⱐ ⱀⱁⰲⱁ, ⱁⱅⱏ ⱀⰵⰱⱏⰻⱅⰻⱑ ⰲⱏ ⰱⱏⰻⱅⰻⰵ ⱂⱃⰻⰸⱏⰲⰰⱀⰰ. ⰲⰵⰾⰻⰽⱏⰻ ⰶⰵ ⱄⱘⱅⱏ ⰻ ⰰⱀⱏⰳⰵⰾⱐⱄⰽⱏⰻⱗ ⱄⰻⰾⱏⰻ, ⱀⰵⰲⰻⰴⰻⰿⱏⰻⰿⰻ ⰴⱁⰱⱃⱁⱅⰰⰿⰻ ⰲⱑⱀⱐⱍⰰⰵⰿⰻ. ⱂⱁⰴⱁⰱⰻⰿⱏ ⱄⱔ ⰻ ⱄⰻⰿⱏ ⱄⰾⱏⱀⱐⱌⰵ, ⰾⱏⱀⱁⰲⱐⱀⱏⰻⰿⱏ ⱄⱔ ⱄⰲⱑⱅⱁⰿⱏ ⱁⰱⰾⰻⱄⱅⰰⱗ, ⱀⰵⰱⰵⱄⱀⱁⰵ ⱅⱁⰶⰵⱀⱁ ⰸⱁⱀⱔ. ⰶⰻⰲⱏ ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⱏ ⰲⱏⱄⱐ ⰸⰵⰿⰾⱑ ⰲⰻⱄⱔⱎⱅⰻ ⱂⱁⰲⰵⰾⱑⱀⱐⰵⰿⱏ ⱀⰰ ⰲⱁⰴⰰⱈⱏ, ⰰ ⱅⱔⰶⱐⰽⰰ ⰲⰵⱎⱅⱏ ⱄⱘⱎⱅⰻ. ⱍⱐⱅⱁ ⰶⰵ ⰽⱏⱅⱁ ⱃⱁⱂⱁⱅⱏ, ⰿⱁⱃⰵ ⱂⱃⱁⱄⱅⱃⱏⱅⱁ ⰲⰻⰴⰻⱎⰻ ⰻ ⱂⱑⱄⱏⰽⱁⰿⱏ ⱄⱏⰲⱔⰸⰰⱀⱁ? ⱀⱏ ⰲⱏⱄⱑ ⱆⰱⱁ ⰴⱁⰱⱃⰰ ⱄⱘⱅⱏ, ⰻ ⰸⱑⰾⱁ ⰴⱁⰱⱃⰰ, ⰻ ⱅⰲⱁⱃⱐⱌⱔ ⰿⱘⰴⱃⱁⱄⱅⰻ ⰱⱘⰴⱁⱄⱅⰲⰻⱑ. ⱂⱃⱑⱄⱀⱑ ⰶⰵ ⱄⱏⰴⱔ ⰴⱁⰱⱃⱁⱅⱘ ⰴⱆⰴⱁⰲⱑⱃⱏ, ⰳⱁⱃⱐⱀⰻⰿⱏ ⱀⰰⱄⰰⰶⰴⰵⱀⱁ ⰴⱁⰾⱐⱀⰻⰿⱏ ⱄⱏⰱⱁⱃⱏ. ⰴⰻⰲⱏ ⰶⰵ ⱅⰲⰰⱃⰻ ⱂⱃⰻⱀⱁⱄⱏ, ⱂⱃⱑⱄⱀⱑⱙⱋⰻⰻ ⰲⱑⱃⱘ ⱅⰲⰰⱃⰻ, ⱂⱁⱄⰾⰰⰲⱘ ⰱⱏⰻⱅⰻⰵⰿⱏ ⰻⰴⱑ. ⱅⰰⰽⱁ ⰱⱏⰻⱄⱅⱏ ⱅⰲⰰⱃⱐ ⰲⱏⱄⰾⱏⰻ ⱅⰰⰽⱁ ⱂⱁⰲⰵⰾⱑⱙⱋⱆ. ⰻ ⱂⱁⰽⱁⱃⰰⰵⱅⱏ ⱄⱔ ⰳⱁⰴⱏ, ⰻ ⱂⱁⱄⰻⰾⱏ ⱀⱏⰻⱄⱅⱏ ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ, ⱃⰰⰸⱋⰵⰲⰰ ⰳⱁⰿⰶⰴⱑ ⰱⰾⰰⰳⱁⰴⱑⱀⱏ

ⰵⱄⱅⱏ ⱄⱏⱄⱆⰴⱏ, ⱅⰲⰰⱃⰹ ⰲⱏⱄⰵⱘ ⱄⰹⰾⱀⱑⰻ. ⰱⰵⰸ ⰴⱑⰾⰰ ⱆⰱⱁ ⰱⱏⰹⱄⱅⱏ ⱀⰵⰱⱁ ⰽⱏ ⰹⰻⱄⱂⱃⰰⰲⰾⰵⱀⱏⱓ ⱀⰵⱍⱏⱄⱅⰻ, ⰹ ⱄⰾⱏⱀⱏⱌⰵ ⱄⱅⱏⰹⰴⱑⰰⱎⰵ ⱄⱔ, ⱂⱁⰽⰾⰰⱀⱑⱀⱏⰵ ⱂⱃⰹⰵⰿⰾⱔ, ⰲⱏⰸⰱⱃⰰⱀⱑⱅⰻ ⱄⱔ ⱂⱁⰽⰾⰰⱀⱑⱍⱔⱎⱅⰻⰿⱏ ⱄⱔ ⱀⰵⰿⱁⰶⰵ. ⰿⱁⱃⰵ ⱁⰱⰾⰹⱍⰰⰰⱎⰵ ⱄⱔ, ⰾⰹⰽⱁ ⱄⱏⰹ ⰽⱏ ⱄⱅⱃⰰⱄⱅⰵⰿⱏ. ⰹ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ ⱄⰾⱑⱂⱏ ⱂⱃⱑⱈⱁⰶⰴⰰⰰⱎⰵ ⱅⰲⰰⱃⱏ. ⰵⰿⱏⰶⰵ ⱄⱔ ⰸⱅⱏⰽⱀⱑⰰⱎⰵ, ⰽⰾⰰⱀⱑⰰⱎⰵ ⱄⱔ ⰵⰿⱆ, ⰱⱁⰳⰰ ⱀⰵⰿⱁⰳⱏⰹ ⱁⰱⱃⱑⱄⱅⰹ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰲⱏⱄⰵⱘ ⱅⰲⰰⱃⰹ ⱀⰰⱃⱁⰴⱏ ⱂⱃⱁⱂⱁⰲⱑⰴⰰⰵⱅⱏ. ⱀⰵⰱⱏⰹⱄⱅⱏ ⰴⱁⰲⱏⰾⱏⱀⱏ ⱂⱃⰹⱀⰵⱄⱅⰻ ⰸⱓⰵⱀⱏⱑ ⱁ ⰵⰴⰹⱀⰵⰿⱏ ⰱⱁⰸⱑ: ⱀⱏ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱀⰵⱄⱅⰲⱁⱃⰹ ⱀⰵⰱⱁ, ⰽⱃⱏⱄⱅⱏ ⰲⱏⰸⰿⱁⰶⰵ. ⰹ ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱄⰾⱏⱀⱏⱌⰵ ⱀⰵⰿⱁⰶⰰⱎⰵ ⰸⰾⰸⱋⰹⱅⱆ, ⰽⱃⱏⱄⱅⱏ ⰲⱏⱄⱏⰴⱑⰲⱏ ⱂⱃⱁⱄⰲⱑⱅⱆ.

POZNAM. Na str. 52 ř. 27 stojí v rukopisu ⰱⱁⰸⱁⱅⱏⰲⱑⱅⰰ, omylem pisce. Str. 53 ř. 12 ⱄⰻⱌⰵ, z mylného čtení řečtiny, totiž *οὕτως* místo *οὗτος*, ⱄⱏ.

5. Hlaholské vstavky praxapostoláře Ochridského u V. Grigoroviče.

ACT. XVII, 4—7.

Ⰻ ⰵⱅⰵⱃⰻ ⱁⱅⱏ ⱀⰻⱈⱏ ⰲⱑⱃⱁⰲⰰⱎⱘ, ⰻ ⱂⱃⰻⰾⱁⰶⰻⱎⱘ ⱄⱘ ⰽⱏ ⱂⰰⰲⱏⰾⱆ ⰻ ⱄⰻⰾⱑ, ⱍⱘⱄⱅⰻⰲⱏⰻ ⰵⰾⰻⱀⰻ ⱀⰰⱃⱁⰴⱏ ⰿⱏⱀⱁⰳⱏ, ⰶⰵⱀⱏⰻ ⰶⰵ ⰻ ⱄⱅⰰⱃⱑⰻⱎⰻⱀⱏⰻ ⰳⱃⰰⰴⰰ ⱀⰵⰿⰰⰾⱁ. ⰲⱏⰸⱃⰵⰲⱏⱀⱁⰲⰰⰲⱏⱎⰵ ⱂⱃⱁⱅⰻⰲⰾⱑⱍⱔⱋⰻ ⱄⱘ ⰻⱓⰴⰵⰻ, ⰵⰿⱏⱎⰵ ⱅⱃⱏⰶⱏⱀⰻⰽⱏⰻ ⰿⱔⰶⱔ ⰵⱅⰵⱃⱏⰻ ⰸⱏⰾⱏⰻ, ⰻ ⱀⰰⱃⱁⰴⱏ ⱄⱅⰲⱁⱃⱏⱎⰵ, ⰿⰾⱏⰲⱑⱈⱔ ⱂⱁ ⰳⱃⰰⰴⱆ: ⰻ ⱂⱃⰻⱎⰵⰴⱏⱎⰵ ⰲⱏ ⰴⱁⰿⱏ ⰰⱄⱏⱄⱁⱀⱁⰲⱏ, ⰻⱄⰽⰰⱈⱔ ⰵⱓ (ⰻⰸⱏⰲⰵⱄⱅⰻ ⰽⱏ ⱀⰰⱃⱁⰴⱁⰿⱏ. ⰻ ⱀⰵⱁⰱⱃⱑⱅⱏⱎⰵ ⰶⰵ ⰵⱓ) ⰲⰾⱑⱍⰰⰰⱈⱔ ⰰⱄⱏⱄⱁⱀⰰ ⰻ ⰵⱅⰵⱃⱏⰻ ⱁⱅⱏ ⰱⱃⰰⱅⱏ ⰽⱏ ⰳⱃⰰⰶⰴⰰⱀⱁⰿⱏ, ⰽⱃⰻⱍⱔⱋⰵ: ⱑⰽⱁ ⱃⰰⰸⱏⰲⱑⱋⰰⰲⱏⱎⰵ ⰲⱏⱄⰵⰾⰵⱀⱔⱘ, ⱄⰻⰻ ⱄⰰⰿⱁ ⱀⱏⰻⱀⱑ ⱂⱃⰻⰴⱔⱅⱏ, ⱘⰶⰵ ⱂⱃⰻⱔⱅⱏ ⰰⱄⱏⱄⱁⱀⱏ: ⰻ ⱄⰻ ⰲⱏⱄⰻ ⱂⱃⱁⱅⰻⰲⱏⱀⱁ ⱀⱃⰰⰲⱁⰿⱏ (ⰽⰵⱄⰰⱃⰵⰲⱁⰿⱏ ⱅⰲⱁⱃⱔⱅⱏ, ⱌⰵⱄⰰⱃⱑ ⰻⱀⱁⰳⱁ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱘⱋⰵ ⰱⱏⰻⱅⰻ, ⰻⱄⱆⱄⰰ).

EPHES. IV, 11—13.

(**Ⰻ** ⱅⱏⰻ ⰴⰰⱄⱅⱏ ⱁⰲⱁ ⰰⱂⱁⱄⱅⱁⰾⱏⰹ, ⱁⰲⱁ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⱏⰹ, ⱁⰲⱁ ⰵⰲⰰⱀⰼⰵⰾⰻⱄⱅⱏⰹ), ⱁⰲⱁ ⱂⰰⱄⱅⱏⰹⱃⱔ ⰻ ⱆⱍⰻⱅⰵⰾⱘ, ⰽⱏ ⱄⱏⰲⱃⱏⱎⰵⱀⰻⱓ ⱄⰲⱔⱅⱏⰹⱈⱏ ⰲⱏ ⰴⱑⰾⱁ ⱄⰾⱆⰶⰵⱀⰻⱑ, ⰲⱏ ⱄⱏⰸⰴⰰⱀⰻⰵ ⱅⱑⰾⰰ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰲⰰ: ⰴⱁⱀⰴⰵⰶⰵ ⱄⱁⱅⱏⰽⱀⰵⰿⱏ ⱄⱔ ⰲⱏ ⰵⰴⰹⱀⱘ ⰲⱑⱃⱘ ⰻ ⱃⰰⰸⱆⰿⰰ ⱄⱏⰹⱀⰰ ⰱⱁⰶⰹⱑ, ⰲⱏ ⰿⱘⰶⰰ ⱄⱏⰲⱃⱏⱎⰵⱀⰰ, ⰲⱏ ⰿⱑⱃⱘ ⱅⱑⰾⰰ ⰻⱄⱏⱂⰾⱏⱀⰵⱀⰻⱑ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰲⰰ.

Ⱂⰰⰿⱔⱅⱏ ⱄⰲⱔⱅⱁⰿⱆ ⰳⱃⰻⰳⱁⱃⰻⱓ ⰵⱂⰻⱄⰽⱆⱂⱆ, ⰻ ⰿⱁⰻⱄⰵⱓ, ⰻ ⱄⰲⱔⱅⱁⰿⱆ ⰴⱁⰿⰵⱅⰻⰰⱀⱆ, ⰵⱂⰻⱄⰽⱆⱂⱆ ⰿⰵⰾⰵⱀⱅⰻ(ⱀⱏⱄⰽⱁⰿⱆ). ⱄⰲⱔⱅⱑⰻ ⰱⱁⰳⱁⱃⱁⰴⰻⱌⰻ, ⰻ ⱂⰰⰿⱔⱅⱏ ⱄⰲⱔⱅⱁⰿⱆ ⱄⱅⰵⱇⰰⱀⱆ ⱂⱃⱏⰲⱁⰿⱘⱍⰵⱀⰻⰽⱆ, ⰹ ⱄⰲⱔⱅⱁⰿⱆ ⱁⱅⱏⱌⱓ ⱀⰰⱎⰵⰿⱆ ⰻⱁⰰⱀⱆ, ⰻ ⱄⰲⱔⱅⱁⰿⱆ ⰿⱘⱍⰵⱀⰻⰽⱆ ⱂⱁⰾⰹⰲⰽⱅⱆ. ⱄⱏⱀⱔⱅⰻⰵ ⱅⱏⰿⱑ ⰰⱀⰼⰵⰾⱏ. ⱄⱅⱃⰰⱄⱅⱏ ⱄⰲⱔⱅⱏⰻⰿⱏ ⰿⱘⱍⰵⱀⰻⰽⱁⰿⱏ ⱅⰵⱁⰴⱁⱃⱆ, ⰻ ⱄⰲⱔⱅⱑ(ⰻ ⰿⱘⱍⰵⱀⰻⱌⰻ ⱅⰰⱅⰻⰰⱀⰻⰻ ⰲⱏ ⰵⰲⱈⰰⰻⱅⱑⱈⱏ).

POZNAM. Co v závorkách, váženo dílem z praxapostoláře macedo-bulharského, dílem z jiných starých rukopisův cyrillských. Kus synaxáře, ačkoli téměř samé, zde rozvedené skratky, pokládá se zde pro některé zvláštnosti.

II. OKRES CHORVATSKÝ.

A. PÍSEMNICTVÍ DUCHOVNÍ.

1. *Zlomek homiliáře bez vročení na perg. v bibl. Lublanské.*

Ⱀⰵⰴⱑⰾⰰ ·ⰰ· ⱂⱁⱄⱅⰰ. ⱁⰿⰵⰾⰻⱑ. ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⰵⰲⰰⱀⰼⰵⰾⰻⱑ ⱂⱃⱑⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ (?) ⰿⰰⱅⱑⱑ.

Ⰲⱐ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰲⰵⰴⰵⱀⱐ ⰱⰻⱄⰻ ⱄⱂⰰⱄⱐ ⰴⱆⱈⱁⰿⱐ ⰲⱐ ⱂⱆⱄⱅⰻⱀⱓ, ⰴⰰ ⰻⱄⰽⱆⱄⰻⱅⱐ ⱄⰵ ⰱⰻ ⱁⱅⱐ ⰴⰹⱑⰲⰾⰰ ⰹ ⱂⱃⱁⱍⰰⱑ.

Ⱁⰿⰵⰾⰻⱑ. ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ ⱅⱁⰳⱁⰶⰴⰵ. Ⱃⰰⱄⱂⰰⱍⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⱁⱅⱐ ⰵⱅⰵⱃⰻⱈⱐ ⱁⰱⰻⰽⰰⰵⱅⱏ, ⰽⰻⰿⱐ ⰴⱆⱈⱁⰿⱐ ⰲⰵⰴⰵⱀⱏ ⰱⰻⰾⱐ ⰱⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⱄⱂⰰⱄⱐ ⰲⱐ ⱂⱆⱄⱅⰻⱀⱓ. ⱅⱁⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ, ⱑⰽⱁ ⰲⱐ ⱄⰵⰿⰶⰴⰵ ⱍⱅⰵⱀⰻ ⰵⰲⰰⱀⰼⰵⰾⱄⱌⱑⰵⰿⱐ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱐ ⱄⰵ: ⱂⱁⱑⱅⱐ ⰻ ⰴⰹⱑⰲⱐⰾⱐ ⰲⱏ ⱄⰲⰵⱅⰻ ⰳⱃⰰⰴⱐ, ⰻ ⱂⰰⰽⰻ ⱂⱁⰵⱅⱐ ⰻ ⱀⰰ ⰳⱁⱃⱆ ⰲⰻⱄⱁⰽⱆ ⰸⱑⰾⱁ.

Ⱃⱑⱎⱂⱁⱀⰸⱁⱃⰻⰻ. Ⱄⱅⱆⰶⰻⰾⱐ ⰱⰻⰿⱐ, ⰰⱋⰵ ⱀⰵⰲⱑⰴⱑ.

Ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ. Ⱀⰰ ⱃⱑⱄⱀⱑ ⰻ ⰱⰵⰸⱐ ⰲⱄⰰⰽⱁⰳⱁ ⱂⱁⰽⱁⱃⰰ ⱂⱃⰻⰵⰿⰾⰵⱅⱐ ⱄⰵ, ⰴⰰ ⱄⰲⰵⱅⰻⰿⱐ ⰴⱆⱈⱁⰿⱐ ⰲⱐ ⱂⱆⱄⱅⰻⱀⱓ ⰲⰵⰴⰵⱀⱐ ⰲⱑⱃⱁⰲⰰⰾⱐ ⱄⰵ ⰱⰻ. ⰴⰰ ⱅⰰⰿⱁ ⰵⰳⱁ ⰴⱆⱈⱏ ⱄⰲⰵⱅⰻ ⰲⰵⰾⱐ ⰱⰻ, ⰻⰴⱑⰶⰵ ⰴⱆⱈⱐ ⰸⰾⱁⰱⰻⰲⰻ ⱀⰰ ⰻⱄⰽⱆⱎⰵⱀⰻⰵ ⱁⰱⱃⱑⰾⱐ ⰱⰻ.

Ⱃⱑⱎⱂⱁⱀⰸⱁⱃⰻⰻ. Ⰰⱀⰼⰵⰾⱁⰿⱐ.

Ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ. Ⱀⰰ ⰵⰳⰴⰰ ⱄⰻⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱐ ⱄⰵ, ⰴⰰ ⰱⱁⰳⱐ ⰻ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱐ ⰾⱓⰱⱁ ⰲⱐ ⱄⰲⰵⱅⰻ ⰳⱃⰰⰴⱐ, ⰾⱓⰱⱁ ⱀⰰ ⰳⱁⱃⱆ ⰲⰻⱄⱁⰽⱆ ⰸⱑⰾⱁ ⱁⱅⱐ ⰴⰹⱑⰲⰾⰰ ⱂⱁⱑⱅⱐ ⰱⰻⰾⱐ ⰱⰻ, ⰿⰻⱄⱐⰾⱐ ⱀⱑⰽⰻⱈⱐ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱐ ⱆⰱⱑⰳⰰⰵⱅⱐ, ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⱐⱄⱌⱑ ⱆⱎⰻ ⱄⰻⰵ ⱄⰾⰻⱎⰵⱋⰵ ⱆⱄⱅⱃⰰⱎⰰⰵⱅⰰ ⱄⰵ. ⱀⰰ ⱁⰱⰰⰽⱐ ⰲⱄⰰⰽⱁⰿⱆ ⰲⱑⱃⰻⱅⰵⰾⱀⱁ ⰱⰻⱅⰻ ⰸⱀⰰⰿⰵⱀⰰⱅⰻ ⰿⱁⰶⰵⰿⱐ, ⰰⱋⰵ ⰲ ⱄⰵⰿⱐ ⰻ ⰴⱃⱆⰳⰰⱑ ⱄⱅⰲⱁⱃⰵⱀⰰⱑ ⰿⰻⱄⱐⰾⰹⰿⰻ. ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⰻⱄⰽⱆⱄⰰⰿⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱀⰰⱎⰵⰳⱁ ⰴⰹⱑⰲⱐⰾⱐ ⰻⱄⰽⱆⱄⰻ. ⱂⱃⱐⰲⱁ ⰾⰰⰽⱁⰿⱁⱄⱅⰻⱓ ⱂⱁⰶⱃⱐⱅⰹⰽⰰ, ⰵⰳⰴⰰ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⰰⱋⰵ ⱄⰻⱀⱐ ⰱⱁⰶⰻ ⰵⱄⰻ, ⱃⱐⱌⰻ, ⰴⰰ ⰽⰰⰿⱁⱀⰻⰵ ⱄⰻⰵ ⱈⰾⱑⰱⰻ ⰱⱆⰴⱆⱅⱐ. ⰴⱃⱆⰳⱁⰲⰻⱌⰵⱓ ⰶⰵ ⱅⱐⱋⰵⱄⰾⰰⰲⰻⰵⰿⱐ, ⰵⰳⰴⰰ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⰰⱋⰵ ⱄⰻⱀⱐ ⰱⱁⰶⰻ ⰵⱄⰻ, ⰲⱃⱐⰸⰻ ⱄⰵ ⱀⰻⰸⱆ. ⱅⱃⰵⱅⰻⱌⰵⱓ ⰶⰵⰾⱑⱀⰻⰵⰿⱐ ⰻⰿⱑⱀⰻⱑ, ⰵⰳⰴⰰ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⰲⱄⰰ ⱄⰻⱑ ⰴⰰⰿⱐ ⱅⰻ, ⰰⱋⰵ ⱂⰰⰴⱏ ⱂⱁⰽⰾⱁⱀⰻⱎⰻ ⰿⰻ ⱄⰵ. ⰱⱃⰰⱅⰻⱑ, ⱀⰵ ⱍⱆⰴⱁ ⰵⱄⱅⱐ, ⰰⱋⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⱀⰰⱎⱐ ⰽⱀⰵⰸⱆ ⰲⱄⱑⱈⱐ ⰱⱑⱄⱐ ⰻⱄⰽⱆⱄⰻⱅⰻ ⱄⰵ ⱂⱁⰴⰰ, ⰵⱋⰵ ⰱⱑⱎⰵ ⱂⱃⰻⱎⱐⰾⱐ ⰻ ⱁⱅⱐ ⱆⰴⱐ ⰵⰳⱁ ⱀⰰⱄⱐ ⱃⰰⰴⰻ ⰱⰹⰵⱀⱐ ⰱⰻⱅⰻ ⰻ ⱃⰰⱄⱂⰵⱅⱐ. ⰳⰾⰰⰲⰰ ⰶⰵ ⰻ ⰲⱄⱑⱈⱐ * ⰴⰹⱑⰲⱐⰾⱐ ⰵⱄⱅⱐ, ⱆⰴⰻ ⰶⰵ ⰵⰳⱁ ⱄⱆⱅⱐ ⰲⰽⱆⱂⱐ ⱄⱐ ⰲⱐⱄⱑⰿⰻ ⰱⱑⱄⰻ. ⱂⰻⰾⰰⱅⱐ ⰻ ⱀⰵⰲⱑⱃⱐⱀⰻ ⰻⱓⰴⱑⰻ ⱂⱃⱁⱂⱐⱀⱐⱎⰵⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ, ⱅⰻ ⰶⰵ ⰲⱐⱄⰻ ⰸⱐⰾⰻ, ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱐⱄⱅⰲⱆⱓⱋⰵ ⰴⰹⱑⰲⰾⱆ ⰸⱐⰾⰻⰿⰻ ⰴⱑⰾⰻ. ⱀⰰ ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⱀⰰⱎⱐ ⱂⱁⱂⱃⰰ ⰴⰹⱑⰲⰾⰰ, ⱅⰰⰽⱁ ⰻ ⰿⰻ ⰲⱐⱁⱃⱆⰶⰻⰲⱎⰵ ⱄⰵ ⱂⱁⰿⱁⱋⰻⱓ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐⱀⱓⱓ ⱂⱁⱂⰻⱃⰰⰵⰿⱐ ⰲⱄⰵ ⰾⱐⱄⱅⰻ ⰴⰹⱑⰲⱐⰾⱐⱄⰽⰻⰵ.

Ⱃⱑⱎⱂⱁⱀⰸⱁⱃⰻⰻ. Ⰲⰵⰴⰵⱀⱐ ⰱⰻⱄⱅⱐ.

Ⱀⰵⰴⱑⰾⰰ ·ⰱ· ⱂⱁⱄⱅⰰ. ⱍⱅⰻ ⱁⰿⰵⰾⰻⱓ. ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⰵⰲⰰⱀⰼⰵⰾⰻⱑ ⱂⱃⱑⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ (?) ⰿⰰⱅⱑⱑ.

Ⰲⱐ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰻⰸⱎⱐⰾⱐ ⱄⱂⰰⱄⱐ ⱁⱅ ⱂⱃⱑⰴⱑⰾⱐ ⰼⰵⱀⰻⱄⰰⱃⱐⱅⱐⱄⰽⰻⱈⱐ, ⱂⱃⰻⰴⰵ ⰲⱐ ⱄⱅⱃⰰⱀⰻ ⱅⱆⱃⱏⱄⰽⰻⰵ ⰻ ⱄⰻⰴⱁⱀⱐⱄⰽⰻⰵ. ⰻ ⱄⰵ ⰶⰵⱀⰰ ⱈⰰⱀⰰⱀⱑⰻⱄⰽⰰ ⱁⱅⱐ ⱂⱃⱑⰴⱑⰾⱏ ⱅⱑⱃⱏ, ⰻⰸⱏⱎⱏⰴⱏⱎⰻ ⰲⱏⰸⱏⱂⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱔⱋⰻ ⰵⰿⱆ: ⱂⱁⰿⰻⰾⱆⰻ ⰿⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⱄⰻⱀⰵ ⰴⰰⰲⰻⰴⱁⰲⱏ ⰻ ⱂⱃⱁⱍⰰⱑ.

Ⱁⰿⰵⰾⰻⱑ. Ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ ⱅⱁⰳⱁⰶⰴⰵ. Ⰲⱏ ⱍⱅⰵⱀⰻ ⱄⰵⰿⱏ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⰵⰲⰰⱀⰼⱑⰾⰻⱑ, ⰵⰶⰵ ⱀⰰⰿⱏ ⱀⰻⱀⰵ ⱍⱅⰵⱀⱁ ⰵⱄⱅⱏ, ⰱⱃⰰⱅⰻⰵ ⰿⰻⰾⱑⰻⱎⰰ, ⱄⰾⰻⱎⰰⱈⱁⰿⱏ ⰲⰵⰾⰻⱔ ⰲⱑⱃⱆ ⰶⰵⱀⰻ ⰻ ⱅⱃⱐⱂⱑⱀⰻⰵ ⱅⰲⱃⱏⰴⱁ ⱄⱅⰰⱀⱏⱄⱅⰲⰰ ⱅⱁⰾⰻ ⱄⰿⱑⱃⱆ.

Ⱃⱑⱎⱂⱁⱀⰸⱁⱃⰻⰻ. Ⰿⱁⰾⰰⱎⰵ ⱄⰵ ⱑⰽⱁⰲ.

Ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ. Ⰵⰶⰵ ⱅⱑⰿⱏ ⰲⰵⱋⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⰴⰻⰲⰻⰿⱁ ⰿⰻⱄⱏⰾⰻ ⱁⰱⱑⱅⱁⰲⰰⱀⰻⰵ, ⰻⰿⰶⰵ ⱄⰻⱑ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⱁⱅⱏ ⱑⰸⰻⰽⱏ, ⰱⰵⰸⱏⱄⰽⰻⱃⱏ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱏ ⰻⱄⰽⱐⱃⰵⱀⱏ ⰱⱑⱎⰵ ⱁⱅⰾⱆⱍⰵⱀⰰ ⱆⱍⰵⱀⰻ. Ⱀⰻ ⱁⰱⰰⱍⱏ ⱁⱀⱑⰿⰻ, ⰻⰶⰵ ⱅⰻⰶⰾⱁ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰻ ⰽⰰⰶⱆⱅⱏ, ⰵⱄⱅⱏ ⱆⰾⰻⱎⰵⱀⰰ ⱄⰻⰾⰰⰿⰻ. Ⰹⰿⰰⱅⱏ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⰲⱁⰾⰻ ⰲⱑⱃⰻ ⱄⰲⱃⱏⱎⰵⱀⰻⰵ, ⰵⰶⰵ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⰻ ⱄⱂⰰⱄⰻⱅⰵⰾⰰ ⱂⱃⱁⱄⰻⱅⱐ, ⱃⰵⰽⱆⱍⰻ: ⱂⱁⰿⰻⰾⱆⰻ ⰿⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⱄⰻⱀⰵ ⰴⰰⰲⰻⰴⱁⰲⱏ.

Ⱃⱑⱎⱂⱁⱀⰸⱁⱃⰻⰻ. Ⱃⰵⱍⰵ ⰰⱀⰼⰵⰾⱏ.

Ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ. Ⰵⰳⰴⰰ ⱆⰶⰵ ⱅⱁⰳⱁⰶⰴⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱄⰻⱀⰰ ⰴⰰⰲⰻⰴⱁⰲⰰ ⱀⰰⱃⰻⱌⰰⰵⱅⱏ, ⱁⱅⰲⰰⱃⰰⰵⱅⱏ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ, ⱑⰽⱁ ⱃⱑⱄⱀⱁ ⱄⰰ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ, ⱃⱑⱄⱀⱁ ⰶⰵ ⰲⱑⱃⱆⰵⱅⱏ ⱄⰵ ⰻ ⰱⱁⰳⱏ. Ⰹⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱁ ⰾⱁⱋⱁⱃⱑ ⰿⱁⰾⱁⱋⰻ ⱀⰻ ⱄⱏ ⱄⱁⰱⱁⱔ ⰵⰵ ⰲⱁⰴⰻⱅⱏ, ⱀⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱂⱃⰻⱅⱋⰻ ⱂⱃⱁⱄⰻⱅⱏ, ⱁⱅⰲⱃⱏⱄⱅⱑ ⱁⱅⰲⰰⱃⰰⰵⱅⱏ, ⱑⰽⱁ ⰵⰳⱁ ⱀⰻⰽⱅⱁⰿⱆ ⱀⰰⱄⱅⱁⱑⱀⰻⰵⰿⱏ, ⱀⰰ ⰻ ⱄⰾⱁⰲⱁⰿⱏ ⰸⰴⱃⰰⰲⰻⰵ ⰿⱁⱋⰻ ⰴⰰⱅⰻ ⰲⱑⱃⱆⰵⱅⱏ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱀⰰⱄⱅⱁⱑⱀⰻⱑ ⱅⱑⰾⰵⱄⱀⰰⰳⱁ ⱀⰵⱂⱃⱁⱄⰻⱅⱏ. Ⱀⰰ ⰻ ⰲ ⱄⰵⰿⱏ, ⰵⰶⰵ ⱂⱁ ⰿⱀⱁⰳⱑⱃⱏ ⱄⰾⱏⰸⰰⱃⱏ ⱁⰱⰰⰽⱏ ⰽⰾⰰⱀⱔⱋⰻ ⱄⰵ, ⰿⱁⰾⰻⱅⱐ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱃⰵⰽⱆⱍⰻ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⱂⱁⰿⱁⰸⰻ ⰿⰻ, ⱀⰻⰽⱁⰾⰻ ⱄⰵ ⱁⱅⱏ ⱀⰵⰳⱁ ⰱⱁⰶⱏⱄⱅⰲⱏⱀⰰⰳⱁ ⰲⰵⰾⰻⱍⱏⱄⱅⰲⰻⱑ ⱁⱅⰲⱃⱏⰶⰵⱀⰰ ⰲⱑⱃⱆⱔⱋⰻ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰿⱁⰾⰻⱅⱏ, ⰴⰰ ⰱⱁⰶⰻⱔ ⱑⰲⰻⰾⱏ ⰱⰻ ⱄⰻⰾⱆ. Ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰶⰵ ⱁⰱⰰⰽⱏ ⰲⱏⰸⰿⰾⱏⱍⰰ, ⰻ ⱀⰵⱁⱅⰲⰵⱋⰰ ⰵⰻ ⰻ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰵ, ⰴⰰ ⱑⰲⰻⰾⱏ ⰱⰻ ⰲⱑⱃⱆ ⰻ ⱅⱃⱏⱂⱑⱀⰻⰵ ⱅⱁⰾⰻ ⱄⰿⱑⱃⱆ ⰵⰵ. Ⰽⱏ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱁⰿⱏ ⰶⰵ ⱁⱅⰲⰵⱋⰰⰲⱏ ⱃⰵⱍⰵ: ⱀⱑⱄⱏⰿⱏ ⱂⱁⱄⰾⰰⱀⱏ, ⱅⱏⰽⰿⱁ ⰽⱏ ⱁⰲⱏⱌⰰⰿⱏ ⱂⱁⰳⰻⰱⱏⱎⰻⰿⱏ ⰴⱁⰿⱆ ⰻⰸⱃⰰⰻⰾⰵⰲⰰ.

Ⱃⱑⱎⱂⱁⱀⰸⱁⱃⰻⰻ. Ⰲⰻⰴⱑⱃⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⰾⰻⱌⰵⰿⱏ.

Ⱀⰵⰴⱑⰾⰰ ·ⰲ· ⱂⱁⱄⱅⰰ. Ⱁⰿⰵⰾⰻⱑ. Ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⰵⰲⰰⱀⰼⰵⰾⰻⱑ ⱂⱃⱑⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ (?) ⰾⱆⰽⰻ.

Ⰲ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰱⱑ ⰻⱄⱆⱄⱏ ⰻⰸⰳⱁⱀⰵ ⰱⱑⱄⱏ, ⰻ ⱅⱏ ⰱⱑ ⱀⱑⰿⱏ ⰻ ⱂⱃⱁⱍⰰⱑ.

Ⱁⰿⰵⰾⰻⱑ ⱍⱏⱄⱅⱏⱀⰰⰳⱁ ⰱⱑⰴⰻ ⱂⱃ(ⰵ)ⰸⰲⰻⱅⱃⰰ. Ⰱⱑⱄⱀⰻ ⰶⰵ ⱄⰰ ⰲⱏ ⰵⰲⰰⱀⰼⰵⰾⰻ ⰱⰾⰰⰶⰵⱀⰰⰳⱁ ⰿⰰⱅⱑⱑ ⰵⰲⰰⱀⰼⰵⰾⰻⱄⱅⰰ ⱀⰵ ⱅⱏⰽⰿⱁ ⱀⱑⰿⱏ, ⱀⰰ ⰻ ⱄⰾⱑⱂⱐ ⰱⰻⰲⱏ ⱂⱃⰰⰲⰻⱅⱏ ⱄⰵ. Ⰹⱄⱌⱑⰾⰵⱀⱏ ⰶⰵ ⰴⱑⰵⱅⱏ ⱄⰵ ⱁⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱅⰰⰽⱁ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⰾⱏ ⰱⰻ ⰻ ⰲⰻⰴⱑⰾⱏ ⰱⰻ. Ⱅⱃⰻ ⱆⰱⱁ ⰲⰵⰾⰻⱑ ⰸⱀⰰⰿⰵⱀⰻⱑ ⰲⱏ ⰽⱆⱂⱏ ⰲⱏ ⰵⰴⰻⱀⰵⰿⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⱌⱑ ⱄⰲⱃⱐⱎⰵⱀⰰ ⱄⱆⱅⱏ: ⱄⰾⱑⱂⰻ ⰲⰻⰴⰻⱅⱏ, ⱀⱑⰿⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ, ⰱⱑⱄⱀⰻ ⱁⱅⱏ ⰱⱑⱄⰰ ⰻⰸⰱⰰⰲⰾⰰⰵⱅⱏ ⱄⰵ.

Ⱃⱑⱎⱂⱁⱀⰸⱁⱃⰻⰻ. Ⱄⰵ ⰾⰻ ⰵⱄⱅⱏ.

Ⱍⱅⰵⱀⰻⰵ. Ⰵⰶⰵ ⱅⱁⰳⰴⰰ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⱅⱑⰾⰵⱄⱀⱑ ⱄⱅⰲⱁⱃⰵⱀⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏⰿⱏ ....

POZNAM. Pro snadnější slicování dřevního překladu, náležícího k prvotinám hlaholštiny, s originálem latinským, totiž homiliářem z rozkazu cís. Karla Vel. od Pavla Diakona Voglejského sestaveným, uměšťujeme začátky tří homilií dle vydání Mik. Kesslera: Homeliarius Doctorum. Bas. 1493. F. *Omelia beati Gregorii Papae.* Dubitari a quibusdam solet, a quo spiritu sit Jesus ductus in desertum, propter hoc, quod subditur etc. *Omelia venerabilis Bedae Presbyteri.* In lectione sancti evangelii, quae nobis modo lecta est, fratres carissimi, audivimus magnam mulieris fidem, patientiam, constantiam et humilitatem etc. *Ejusdem.* Daemoniacus iste apud Matthaeum non solum mutus, sed et coecus fuisse narratur, curatusque dicitur a domino, ita ut loqueretur et videret etc. Na str. 55 ř. 5 a 36 a str. 56 ř. 27 skratek ⱂ̅ⱃ̅. a ⱂ̅ⱃ̅ⱄ̅. nevím, dobře-li mnou vyložen. Str. 55 ř. 29 po ⰲⱄⱑⱈⱐ mezera, totiž slovo ⰲⱄⱑⱈⱐ, omylem podruhé napsané, smazáno a pravé nedostaveno (v lat. iniquorum omnium). Str. 56 ř. 8 v originálu: ⱁⱅⱐ [illegible], omylem, mním, místo [illegible].

2. Zlomek kostelního zpěvu b. vr. na pergameně v Zadru.

Na lícní straně :

(Ⰵⰴ)ⰻⱀⱏ ⰳⱃⱐⱍⰽⰻ ⰰ ⰴⱃⱆⰸⰻ ⱄⰾⱁⰲ(ⱑⱀⱐ)ⱄⰽⰻ ⰲⰵⰾⰻⰵⰿⱐ ⰳⰾⰰⱄⱁⰿⱐ ⱄⰻⱓ ⱂⱑⱄⱀⱐ.

(Ⱁ)ⱅⰵ ⱅⱁⱀⱏ ⱄⱅⰰⰲⱃⱁⱀⱏ ⱂⱃⱁⱄⰻⰾ(ⱁⱄ)ⰰⱀⱏ ⱂⰰⱃⱁⱀⱁⰿⰻ, ⱅⱁⱀⱏ ⰽⰻⱃⰻⱁⱀ (ⱅⰻ)ⱄⱏ ⰴⱁⰽⱄⰻⱄⱏ.

Ⰵⰳⰴⰰ ⱀⰰ ⰽⱃⰻⰶ(ⰻ ⱀ)ⰵⱍⰻⱄⱅⰻⰲⰻ ⱂⱃⰻⰳⰲⱁⰸⰴⰻⱎⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ (ⱄ)ⰾⰰⰲⰻ.

Ⰵⰲⱁⰰ ⱂⱃⱁⱄ ⰰⱅⱆⱄ: ⱅⰻ ⰻⰿ(ⰰⱄ)ⱏ ⰻⰾⰻⰽⰾⰻⱄⰰⱄⱏ ⰻ ⰵⱀ ⱅⰻⱀⰻ ⱂⰰ(ⱃ)ⱏ(ⱁⱃ)ⰳⰻⱄⰰⱀⱏ?

Ⱃⰵⱍⰵ ⰽ ⱀⰻⰿⱐ : ⱍⱅⱁ . . .

Na rubní straně :

Ⰰⰸⱏ ⰲⰻ ⰻⰸⰲⱑⰴⱏ ⱁⱅ ⰸⰵⰿⰾⰵ ⰵⱓⱂ(ⱐⱅⱐⱄⰽⰻⰵ), ⱂⱁⱅⱁⱂⰻⰲⱐ ⱂⰰⱃⰰⱁⱀⰰ ⰻ ⰲⱁⰵ (ⰵⰳⱁ) ⰲ ⰿⱁⱃⰻ ⱍⱃⱐⰿⱀⱑⰵⰿⱐ : ⰰ ⰲⰻ ⰿⰵ ⱂⱃ(ⱑⰴⰰ)ⱄⱅⰵ ⰰⱃⱈⰻⰵⱃⱑⱁⰿⱐ. ⰾⱓⰴⰻ ⰿⱁⰻ, (ⱍⱅⱁ) ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱈⱏ ⰲⰰⰿⱏ?

Ⱁⱅⰲⱑⱅⱏ. Ⰰⰳⰻⱁⱄⱏ ⰻⱄⰽⰻⱃⱁⱄⱏ.

Ⰰⰸⱏ ⱂⱃⱑⰴ ⰲⰰⰿⰻ ⱁⱅⰲⱃⱐⰸⱏ ⰿⱁⱃⰵ : ⰰ ⰲⰻ ⱁⱅⰲⱃⱏⰸⱁⱄⱅⰵ ⰽⱁⱂⱐⰵⰿⱐ ⱃⰵⰱⱃⰰ ⰿ(ⱁⱑ).

Ⱁⱅⰲⱑⱅⱏ. Ⱄⰲⰵⱅⰻ ⰽⱃⱑⱂⰽⰻ.

POZNAM. Řecký text, zde velmi zkažený, zní v novějších vydáních: *Ὅτε σὲ σταυρῷ προσήλωσαν παράνομοι, τὸν κύριον τῆς δόξης, ἐβόας πρὸς αὐτούς· Τί ὑμᾶς ἐλύπησα; ἢ ἐν τίνι παρώργισα; κ. τ. λ.*

3. Zlomek misálu b. vr. na pergameně v Záhřebě.

JO. VIII, 46—59.

Ⰲⱐ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱎⰵ ⰻⱄⱆⱄⱏ ⱀⰰⱃⱁⰴⱁⰿⱏ ⰻⱓⰴⱑⰻⱄⰽⰻⰿⱏ ⰻ ⰰⱃⱈⰻⰵⱃⱑⱁⰿⱏ : ⰽⱅⱁ ⱁⱅⱏ ⰲⰰⱄⱏ ⱁⰱⰾⰻⱍⰻⱅ ⰿⰵ ⱁ ⰳⱃⱑⱄⱑ? ⰰⱋⰵ ⰾⰻ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ, ⱂⱁⱍⱅⱁ ⱀⰵⰵⰿⰾⰵⱅⰵ ⰲⰻ ⰿⱀⱑ ⰲⱑⱃⰻ? ⰻⰶⰵ ⱁⱅⱏ ⰱⱁⰳⰰ ⰵⱄⱅⱏ, ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰰ ⰱⱁⰶⰻⱑ ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰵⱅⱐ. ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⰲⰻ ⱀⰵⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰵⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⱁⱅⱏ ⰱⱁⰳⰰ ⱀⱑⱄⱅⰵ.

ⱁⱅⰲⰵⱋⰰⱎⰵ ⰶⰵ ⰻⱓⰴⱑⰻ ⰻ ⱃⱑⱎⰵ ⰵⰿⱆ: ⱀⰵⰴⱁⰱⱃⱑ ⰾⰻ ⰿⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⱄⰰⰿⰰⱃⰰⱀⰻⱀⱏ ⰵⱄⰻ ⱅⰻ ⰻ ⰱ(ⱑⱄⱏ ⰺⰿⰰⱎⰻ? ⱁⱅⰲⰵⱋⰰ ⰻⱄⱆⱄⱏ: ⰰⰸⱏ ⰱⱑⱄⰰ ⱀⰵⰻⰿⰰⰿⱏ), ⱀⱜ ⱍⱅⱆ ⱁⱅⱌⰰ ⰿⱁⰵⰳⱁ, (ⰰ ⰲⰻ) ⱀⰵⱍⱅⰵⱅⰵ ⰿⰵⱀⰵ. ⰰⰸⱏ ⱀⰵⰻⱋⱆ ⱄⰾⰰⰲⰻ ⰿⱁⰵⰵ, ⱀⱏ ⰵⱄⱅⱜ (ⰻⱋⰵⰻ) ⰻ ⱄⱆⰴⰵⰻ. ⰰⰿⰵⱀⱜ ⰰⰿⰵⱀⱜ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ ⰲⰰⰿⱏ, ⰰⱋⰵ ⰽⱅⱁ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⰿⱁⰵ ⱄⱏⱈⱃⰰⱀⰻⱅⱜ, ⱄⰵⰿⱃⱜⱅⰻ ⱀⰵⰻⰿⰰⱅⱜ ⰲⰻⰴⱑⱅⰻ ⰲⱏ ⰲⱑⰽⰻ. ⱃⱑⱎⰵ ⰶⰵ ⰵⰿⱆ ⰻⱓⰴⱑⰻ: ⱀⰻⱀⰵ ⱃⰰⰸⱆⰿⱑⱈⱁⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⰱⱑⱄⱏ ⰻⰿⰰⱎⰻ. ⰰⰲⱃⰰⰰⰿⱏ ⱆⰿⱃⱑ ⰻ ⱂⱃⱁⱃⱁⱌⰻ ⱆⰿⱃⱑⱎⰵ. ⰰ ⱅⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱎⰻ: ⰰⱋⰵ ⰽⱅⱁ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⰿⱁⰵ ⱄⱏⱈⱃⰰⱀⰻⱅⱜ, ⱄⰵⰿⱃⱜⱅⰻ ⱀⰵⰻⰿⰰⱅⱜ ⰲⰽⱆⱄⰻⱅⰻ ⰲⱜ ⰲⱑⰽⰻ. ⰵⰴⰰ ⱅⰻ ⰱⱁⰾⰻ ⰵⱄⰻ ⱁⱅⱌⰰ ⱀⰰⱎⰵⰳⱁ ⰰⰲⱃⰰⰰⰿⰰ, ⰻⰶⰵ ⱆⰿⱃⱑ ⰻ ⱂⱃⱁⱃⱁⱌⰻ ⱆⰿⱃⱑⱎⰵ? ⰽⱅⱁ ⱄⰵ ⱄⰰⰿ ⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰻ? ⱁⱅⰲⰵⱋⰰ ⰻⱄⱆⱄⱜ: ⰰⱋⰵ ⰰⰸⱜ ⱄⰾⰰⰲⰾⱓ ⱄⰵ ⱄⰰⰿⱜ, ⱄⰾⰰⰲⰰ ⰿⱁⱑ ⱀⰻⱍⱅⱁⰶⰵ ⰵⱄⱅⱜ: ⱀⱏ ⰵⱄⱅⱜ ⱁⱅⱜⱌⱜ ⰿⱁⰻ ⱄⰾⰰⰲⰵⰻ ⰿⰵ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰲⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⰵ, (ⱑⰽⱁ) ⰱⱁⰳⱏ ⱀⰰⱎⱜ ⰵⱄⱅⱜ, ⰻ ⱀⰵⱂⱁⰸⱀⰰⰵⱅⰵ ⰵⰳⱁ. ⰰⰸⱏ ⰶⰵ ⰲⱑⰿⱏ ⰻ. ⰰⱋ(ⰵ ⱃⰵⰽⱆ, ⱑⰽⱁ ⱀⰵⰲⱑ)ⰿⱏ, ⰱⱆⰴⱆ ⱂⱁⰴⱁⰱⰵⱀⱜ ⰲⰰⰿⱏ ⰾⱜⰶⱏ. ⱀⱏ ⰲⱑⰿⱏ ⰻ, ⰻ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⰵⰳⱁ ⱄⱏⱈⱃⰰⱀⰰⱓ. ⰰⰲⱃⰰⰰⰿⱏ ⱁⱅⱜⱌⱜ ⰲⰰⱎⱏ (ⱃⰰ)ⰴⱁⰲⰰ ⱄⰵ ⰲⰻⰴⱑⱅⰻ ⰴⱜⱀⱏ (ⰿⱁⰻ: ⰻ) ⰲⰻⰴⱑ, ⰻ ⰲⰸⱃⰰⰴⱁⰲⰰ ⱄⰵ. ⱃⱑⱎⰵ ⰶⰵ ⰻⱓⰴⱑⰻ ⰽ ⱀⰵⰿⱆ: ·ⰾ· ⰾⱑⱅⱏ ⱀⰵⱄⰻ ⰻⰿⰰⱎⰻ, ⰰⰲⱃⰰⰰⰿⰰ ⰾⰻ ⰵⱄⰻ ⰲⰻⰴⱑⰾⱏ? ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰻⰿⱏ ⰻⱄⱆⱄⱏ: ⰰⰿⰵⱀⱜ ⰰⰿⰵⱀⱜ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ ⰲⰰⰿⱏ, ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ ⱀⰵⰶⰵ ⰰⰲⱃⰰⰰⰿⱏ ⰱⰻⱄⱅⱏ, ⰰⰸⱏ ⰵⱄⰿⱜ. ⰲⰸⰵⱎⰵ ⰶⰵ ⰻⱓⰴⱑⰻ ⰽⰰⰿⰵⱀⰻⰵ, ⰴⰰ ⰲⱃⱜⰸⱆⱅⱏ ⱀⰰⱀⱏ: ⰻⱄⱆⱄⱏ ⰶⰵ ⱆⰽⱃⰻⰵⱀⰻ ⱄⰵ, ⰻ ⰻⰸⰻⰴⰵ ⰻⰸ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵ. ⰻ ⱂⱃⱁⱎⱜⰴⱏ ⱂⱁⱄⱃⱑⰴⱑ ⰻⱈⱏ, ⰻⰴⱑⱎⰵ ⰻ ⱈⱁⰶⰴⰰⱎⰵ ⱅⰰⰽⱁ.

Antifony „Offertorium“ a „Postcommunio“ (jiné dvě nečtitelny).

Ⰻⱄⱂⱁⰲⱑⰿ ⱄⰵ ⱅⰵⰱⱑ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰲⱄⱑⰿⱏ ⱄⱃⱜⰴⱌⰵⰿⱜ ⰿⱁⰻⰿⱏ. ⰲⰸⰴⰰⰶⰴⱏ ⱃⰰⰱⱆ ⱅⰲⱁⰵⰿⱆ. ⰶⰻⰲⱆ ⰱⱆⰴⱆ ⰻ ⱄⱜⱈⱃⰰⱀⱓ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰰ ⱅⰲⱁⱑ. ⰶⰻⰲⰻ ⰿⰵ ⱂⱁ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰻ ⱅⰲⱁⰵⰿⱜ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ.

Ⰱⰾⰻⰸⱏ ⰱⱆⰴⰻ ⱀⰰⰿⱏ, ⰿⱁⰾⱓ ⱅⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ ⰱⱁⰶⰵ ⱀⰰⱎⱏ, ⰴⰰ ⰵⰶⰵ ⱂⱃⰻ ⱅⰲⱁⰻⰿⰻ ⱅⰰⰻⱀⰰⰿⰻ ⱁⰱ(ⱀⱁⰲⰻ)ⰾⱏ ⰵⱄⰻ, ⰲⱑⱍⱀⰻⰿⰻ ⰸⰰⱋⰻⱅⰻ ⱂⱁⰿⱁⱋⰿⰻ.

JON III, 1—3.

Ⰲⱜ ⱁⱀⰻ ⰴⱜⱀⰻ ⰱⰻⱄⱅⱜ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜⱀⰵ ⰽⱜ ⰻⱓⱀⱑ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⱆ ⱂⰰⰽⰻ ⰲⱅⱁⱃⰻⱌⰵⱓ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵ: ⰲⱄⱅⰰⱀⰻ, ⰻ ⰻⰴⰻ ⰲ ⱀⰻⱀⰵⰲⰻ, ⰳⱃⰰⰴⱜ ⰲⰵⰾⰻⰽⰻ, ⰻ ⱂⱃⱁⱂⱁⰲⱑⰴⰰⰻ ⰲ ⱀⰵⰿⱏ ⱂⱃⱁⱂⱁⰲⱑⰴⰰⱀⰻⰵ, ⰵⰶⰵ ⰰⰸⱜ ⱃⰵⰽⱆ ⱅⰵⰱⱑ. ⰺ ⰲⱄⱅⰰⰲⱏ ⰻⱓⱀⰰ ⰻⰴⰵ ⰲ ⱀⰻⱀⰵⰲⰻ ⱂⱁ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜⱀⱓ. ⱀⰻⱀⰵⰲⰻ ⰶⰵ ⰱⱑ ⰳⱃⰰⰴⱜ ⰲⰵⰾⰻ ⰸⱑⰾⱁ, ⱎⱏⱄⱅⰲⰻⱑ ⱂⱆⱅⰻ ⱅⱃⰻ ⰴⱜⱀⰻ.

4. Zlomek legendy o sv. Thekle b. vr. na perg. v Záhřebě.

(Ⰴⰻⰿⰰⱄ ⰶⰵ ⰻ ⰵⱃⰿⱁⰳⰵⱀⱜ ⱃⱑⱄⱅⰰ ⱅⰰⰿⱁⱃⱆ: ⱂⱁⰲⰵⰴⰻ ⱁⱅⰲⰵⱄⱅⰻ ⰻ ⰽⱜ ⰽⱀⰵⰸⱆ, ⱑⰽⱁ ⱃⰰ)ⰸⰲⱃⰰⱋⰰⰵⱅⱜ ⱀⰰⱃⱁⰴⰻ ⱁ ⱅⱜⱋⰻⰿⱜ ⱆⱍⰵⱀⰻ ⰽⱃⱄⱅⱜⱑⱀⱄⱌⱑ. ⰻ ⱂⱁⰲⰵⰴⱑⱀⰻⰵⰿⱜ ⱌⱑⱄⰰⱃⰵⰲⱁⰿⱜ ⱂⱁⰳⱆⰱⰻⱅⱜ ⰻ. ⰻ ⰻⰿⱑⱅⰻ ⰲⱜⰸⰿⱁⰶⰵⱎⰻ ⱅⰻ ⰶⰵⱀⱆ ⱄⰲⱁⱓ. ⰻ ⰲⱑ ⱅⱁ ⱀⰰⱆⱍⰻⰲⱑ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱜ ⱄⱜ ⰲⱄⰽⱃⱑⱎⰵⱀⰻⱓ ⰱⰻⱅⰻ, ⰵⰶⰵ ⰱⰻⱄⱅⱜ ⱍⰵⰴⰻ ⱀⰰⱎⰻⰿⰻ. ⱅⰰⰿⱁⱃⱜ ⰶⰵ ⱄⰾⰻⱎⰰⰲⱜ ⱄⰻ ⱁⱅ ⱀⰵⱓ, ⰻⱄⱂⰾⱜⱀⰻ ⱄⰵ ⱑⱃⱁⱄⱅⰻ ⰻ ⱃⱜⰲⱀⰻⱑ. ⰻ ⱆⱅⱃⱁ ⰲⱄⱅⰰⰲⱜ ⰻⰴⰵ ⰲ ⰴⱁⰿⱜ ⱁⱀⰵⱄⰻⱇⱁⱃⱁⰲⱜ ⱄⱜ ⰽⱀⰵⰸⰻ ⰱⱁⰳⰰⱅⰹ ⰹ ⱄ ⱀⰰⱃⱁⰴⰹ ⰿⱀⱁⰸⰹ, ⱄⱏ ⰴⱃⱏⰽⱁⰾⰰⰿⰹ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵ ⱂⰰⰲⰾⱆ: ⱃⰰⰸⰲⱃⰰⱅⰹⰾⱏ ⰵⱄⰹ ⰹⰽⱁⱀⰹⰹⱄⰽⰹ ⰳⱃⰰⰴⱏ, ⰵⱋⰵ ⰶⰵ ⰹ ⰿⱁⱙ ⱁⰱⱃⱘⱍⰵⱀⰹⱌⱘ ⱅⱑⰽⰾⱘ, ⰴⰰ ⱀⰵ ⱈⱁⱋⰵⱅⱏ ⱂⱁⱄⰰⰳⱀⱘⱅⰹ ⰸⰰ ⰿⰵ. ⱂⱁⰹⰴⰹ ⰽⱏ ⰽⱀⰵⰸⱆ ⰽⰰⱄⱅⰰⰾⰹⱀⱆ. ⰹ ⰲⱏⱄⱏ ⱀⰰⱃⱁⰴⱏ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱎⰵ: ⰲⰵⰴⰹ ⰲⰾⱏⱈⰲⰰ ⱅⱁⰳⱁ. ⱃⰰⰸⰲⱃⰰⱋⰰⰵⱅⱏ ⰱⱁ ⰲⱄⰵ ⰶⰵⱀⰹ ⱀⰰⱎⰵ, ⰹ ⱂⱁ ⱀⰵⰿⱏ ⰱⰹⰲⰰⱙⱅⱏ ⰲⱄⰹ ⱀⰰⱃⱁⰴⰹ.

Ⰻ ⱄⱅⰰⰲⱏ ⱀⰰ ⱄⱘⰴⰹⱋⰹ ⱅⰰⰿⰹⱃⱏ ⰲⰵⰾⰹⰵⰿⱏ ⰳⰾⰰⱄⱁⰿⱏ ⱃⰵⱍⰵ: ⰰⱀⱅⰹⱂⰰⱅⰵ, ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ ⱄⰹ ⱀⰵⰲⱑⰿⱏ ⱁⱅⱏ ⰽⱘⰴⱆ ⰵⱄⱅⱏ. ⱄⰹ ⱀⰵ ⰴⰰⱄⱅⱏ ⰴⱑⰲⰰⰿⱏ ⱂⱁⱄⰰⰳⰰⱅⰹ. ⰴⰰ ⱃⰵⱍⰵⱅⱏ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱅⱁⰱⱁⱙ, ⱍⰵⱄⱁ ⱃⰰⰴⰹ ⱅⰰⰽⱁ ⱆⱍⰹⱅⱏ. ⰴⰹⰿⰰⱄ ⰶⰵ ⰹ ⰵⱃⰿⱁⰳⰵⱀⱏ ⱃⱑⱄⱅⰰ ⱅⰰⰿⰹⱃⱆ: ⱃⱏⱌⰹ, ⱑⰽⱁ ⰽⱃⱄⱅⱏⱑⱀⰹⱀⱏ ⰵⱄⱅⱏ, ⰹ ⱂⱁⰳⱆⰱⰹⱅⱏ ⰹ ⱄⰽⱁⱃⱁ. ⰽⱀⰵⰸ ⰶⰵ ⱂⱃⰹⰸⰲⰰⰲⱏ ⱂⰰⰲⰾⰰ, ⱃⰵⱍⰵ: ⰽⱅⱁ ⱅⰹ ⰵⱄⰹ? ⰹ ⱍⱅⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱆⱍⰵⱀⰹⰵ ⱅⰲⱁⰵ? ⱀⰵⰿⰰⰾⱁ ⰱⱁ ⱅⰵ ⱁⰽⰾⰵⰲⰵⱅⰰⰲⰰⱙⱅⱏ. ⱂⰰⰲⰾⱏ ⰶⰵ ⰲⱏⰸⰴⰲⰹⰶⰵ ⰳⰾⰰⱄⱏ ⱄⰲⱁⰹ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵ: ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰹ, ⰰⱀⱅⰹⱂⰰⱅⰵ. ⰱⱁⰳⱏ ⱂⱁⱃⱏⰲⱀⰹⱅⱏ. ⰱⱁⰳⱏ ⱂⱁⰿⱏⱄⱅⰹⱅⱏ. ⰱⱁⰳⱏ ⱂⱁⱅⱃⱑⰱⱆⰵⱅⱏ ⱀⰹⱍⰵⱄⱁⰶⰵ. ⱀⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⱏⱄⰽⰰ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰹⱑ ⱃⰰⰴⰹ ⱂⱁⱄⰾⰰ ⰿⰵ, ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏⰹ ⰹⱄⱅⱃⱏⰳⱀⱘⱅⰹ ⱁⱅ ⰹⱄⱅⰾⱑⱀⰹⱑ ⰹ ⱁⱅ ⱀⰵⱍⰹⱄⱅⱁⱅⰹ ⰹ ⱁⱅⱏ ⰲⱄⰰⰽⱁⰵ ⰾⱏⱄⱅⰹ ⰹ ⱄⰿⱃⱏⱅⰹ. ⰴⰰ ⰱⰹ ⰽ ⱅⱁⰿⱆ ⱀⰵⱄⱏⰳⱃⱑⱎⰹⰾⰹ. ⱅⱁⰳⱁ ⱃⰰⰴⰹ ⱂⱁⱄⰾⰰ ⰱⱁⰳⱏ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ ⱁⱅⱃⱁⰽⰰ ⰹⱄⰹ ⱈⱃⰹⱄⱅⰰ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰰⰸⱏ ⰱⰾⰰⰳⱁⰲⱑⱋⰰⱙ ⰹ ⱀⰰⱆⱍⰰⱙ, ⰴⰰ ⰹ ⱀⰰ ⱀⱏ ⱆⱂⱏⰲⰰⰾⰹ, ⰰⱀⱅⰹⱂⰰⱅⰵ. ⱅⱏ ⰵⰴⰹⱀⱏ ⱂⱁⰿⱁⰶⰵⱅⱏ ⰲⱄⰵⰿⱆ ⰿⰹⱃⱆ ⰴⱆⱎⰰⰿⱏ, ⰴⰰ ⰽ ⱅⱁⰿⱆ ⱀⰵ ⱂⱁⰳⰹⰱⱀⱘⱅⱏ, ⱀⱏ ⰴⰰ ⰶⰹⰲⰹ ⰱⱘⰴⱘⱅⱏ ⰲⱏ ⰲⱑⱃⱑ ⰹ ⱄⱅⱃⰰⱄⱑ ⰱⱁⰶⰹ ⰹ ⰲ ⱃⰰⰸⱆⰿⱑ ⰹ ⱍⰹⱄⱅⱁⱅⱑ ⰹ ⰾⱓⰱⰲⰹ ⰹⱄⱅⰹⱀⱏⱀⱑ. ⰰⱋⰵ ⰰⰸⱏ ⱆⰱⱁ, ⰵⰶⰵ ⰿⰹ ⰵⱄⱅⱏ ⱁⱅⱏⰽⱃⱏⰹⰲⰵⱀⱁ ⰱⱁⰳⱁⰿⱏ, ⰽⱁⱙ ⱁⰱⰹⰴⱘ ⱅⰲⱁⱃⱙ, ⰰⱀⱅⰹⱂⰰⱅⰵ? ⰰⱀⱅⰹⱂⰰⱅⱏ ⰶⰵ ⱂⱁⰲⰵⰾⱑ ⱄⰲⰵⰸⰰⱅⰹ ⱂⰰⰲⰾⰰ. ⰹ ⰲⱄⰰⰴⰹⱎⰵ ⰹ ⰲⱏ ⱅⱏⰿⱀⰹⱌⱘ, ⰴⱁⱀⰴⰵⰶⰵ ⱆⱂⱃⰰⰸⰴⱀⰹⱅⱏ ⱄⰵ, ⰹ ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰵⱅⱏ ⰵⰳⱁ ⱂⱃⰹⰾⰵⰶⱀⰵ. ⱅⱑⰽⰾⰰ ⰶⰵ ⰲⱏ ⱀⱁⱋⰹ ⱄⱏⰲⰾⱑⰽⱏⱎⰹ ⰳⱃⰹⰲⰵⱀⰹⱌⱘ ⱄⰲⱁⱙ ⰴⰰⱄⱅⱏ ⰲⱃⰰⱅⰰⱃⰵⰲⰹ. ⰹ ⱁⱅⰲⱃⱏⰸⰵ ⰵⰹ ⰴⰲⱏⱃⰹ. ⰹ ⰹⰴⰵ ⰲⱏ ⱅⱏⰿⱀⰹⱌⱘ, ⰴⰰⰲⱎⰹ ⱅⱏⰿⱀⰹⱍⱀⱁⰿⱆ ⱄⱅⱃⰰⰶⱆ ⰸⱃⱏⱌⰰⰾⱁ ⱄⱃⰵⰱⱃⱏⱀⱁ. ⰹ ⰲⱀⰹⰴⰵ ⰽⱏ ⱂⰰⰲⰾⱆ, ⰹ ⱄⱑⰴⱎⰹ ⱆ ⱀⱁⰳⱆ ⰵⰳⱁ, ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⱎⰵ ⰲⰵⰾⰹⱍⰹⱑ ⰱⱁⰶⰹⱑ. ⱂⰰⰲⰾⱏ ⰶⰵ ⰿⱀⱁ, ⱀⰹⱍⱅⱁⰶⰵ ⰵⰿⱆ ⰴⱑⰵⱅⱏ, ⰶⰹⰲⱑⱎⰵ ⰴⱃⱏⰸⱀⱁⰲⰵⱀⰹⰵⰿⱏ ⰱⱁⰶⰹⰵⰿⱏ. ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⰲⱑⱃⰰ ⱃⰰⱄⱅⱑⱎⰵ, ⱁⰱⰾⱁⰱⱏⰹⰸⰰⱙⱋⰹ ⱘⰸⱏⰹ ⰵⰳⱁ.

Ⰲⱀⰵⰸⰴⰰ ⰶⰵ ⱑⰴ ⱅⱑⰽⰾⰰ ⰹⱄⰽⱁⰿⰰ ⱄⰲⱁⰹⰿⰹ ⰹ ⱅⰰⰿⰹⱃⱁⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⱂⱁⰳⰹⰱⱎⰹ, ⰹ ⱂⱁ ⱂⱘⱅⰵⰿⱏ ⰹⱄⰽⰰⱑⱈⱘ ⰵⰵ. ⰵⰴⰹⱀ ⰶⰵ ⱁⱅ ⰲⱃⰰⱅⰰⱃⱏⰹ ⱂⱁⰲⱑⰴⱑ ⰹⰿⱏ ⱃⰵⰽⱏ: ⱑⰽⱁ ⱀⱁⱋⰹⱙ ⰹⰸⰹⰴⰵ. ⰲⱂⱃⱁⱄⰹⱎⰵ ⰶⰵ ⰹ: ⰽⱏⰴⱑ ⰹⰴⰵ? ⰹ ⱃⰵⱍⰵ ⰹⰿⱏ: ⰹⰴⰵ ⰲ ⱅⱏⰿⱀⰹⱌⱘ ⰽⱏ ⱄⱅⱃⰰⱀⱀⱁⰿⱆ. ⰹ ⱎⱐⰴⱎⰵ ⱁⰱⱃⱑⱅⱘ ⱙ ⰾⰵⰶⰹⰵⱙ ⰾⱓⰱⰲⰹⱙ ⱂⱃⰹⰲⱑⰸⰰⱀⱘ ⰱⰾⰰⰳⱁⰲⱁⰾⰹⱙ ⰵⰳⱁ. ⰹⰸⱎⰵⰴⱎⰵ ⰶⰵ ⱁⱅ ⱅⱘⰴⱆ, ⱂⱁⰹⰿⱎⰵ ⱀⰰⱃⱁⰴⰹ, ⰲⱑⰴⱑ ⱙ ⰴⱏ ⰴⱁⰶⰵⱙ ⰽⱏ ⰽⱀⰵⰸⱆ, ⰹ ⱂⱁⰲⱑⰴⱑⱎⰵ ⰵⰿⱆ ⰱⱏⰹⰲⱎⰵⰵ. ⰹ ⱂⱁⰲⰵⰾⱑ ⰽⱀⰵⰸⱏ ⱂⱃⰹⰲⰵⱄⱅⰹ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⱀⰰ ⱄⱘⰴⰹⱋⰵ, ⰹ ⱄⰲⰵⱅⱘⱙ ⱅⰵⰽⰾⱘ. ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⰹⰴⰵ ⱄⱏ ⱃⰰⰴⱁⱄⱅⰹⱙ ⰲⰵⱄⰵⰾⰵⱋⰹ ⱄⰵ. ⱀⰰⱃⱁⰴⰹ ⰶⰵ ⰲⰹⰴⱑⰲⱎⰵ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⱂⱃⰹⰲⰵⰴⰵⱀⰰ ⱀⰰ ⱄⱘⰴⰹⱋⰵ ⰲⱏⱂⰹⱑⱈⱘ: ⰲⰾⱏⱈⰲⱏ ⰵⱄⱅⱏ! ⱂⱁⰳⱆⰱⰹ ⰹ! ⰰⱀⱅⰹⱂⰰⱅ ⰶⰵ ⰲ ⱄⰾⰰⱄⱅⱏ ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⱎⰵ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⱁ ⱂⱃⱑⱂⱁⰴⱁⰱⱀⱏⰹⱈⱏ ⰴⱑⰾⱑⱈⱏ ⱈⱃⰹⱄⱅⱁⰲⱑⱈⱏ.

ⰻ ⱄⰲⱑⱅⱏ ⱄⱅⰲⱁⱃⱏ, ⱂⱃⰻⰸⰲⰰⰲⱏ ⱅⱑⰽⰾⱘ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰽ ⱀⰵⰻ: ⱂⱁⱍⱅⱁ ⱀⰵⱂⱁⱄⰰⰳⱀⰵⱎⰻ ⰸⰰ ⱅⰰⰿⰵⱃⰰ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰸⰰⰽⱁⱀⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⰻⰽⱁⱀⰻⰻⱄⰽⱐ? ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱄⱅⱁⱑⱎⰵ ⰲⰸⰻⱃⰰⱓⱋⰻ ⱀⰰ ⱂⰰⰲⰾⰰ, ⱀⰻⱍⱅⱁⰶⰵ ⱀⰵⱁⱅⰲⰵⱋⰰⱓⱋⰻ. ⱅⰵⱁⰽⰾⰻⱑ ⰶⰵ, ⰿⰰⱅⰻ ⰵⰵ, ⰲⰸⱏⱂⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⰻ: ⰲⱏⰶⱏⰶⱑⱅⰵ ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⱀⰻⱌⱘ! ⱄⱏⰶⱏⰶⱑⱅⰵ ⱀⰵⱀⰵⰲⱑⱄⱅⱘ ⱂⱁⱄⱃⱑⰴⱑ ⱂⱁⰸⱁⱃⰻⱋⰰ! ⰴⰰ ⰲⱄⰵ ⰶⰵⱀⰻ ⱆⰱⱁⰵⱅ ⱄⰵ ⱆⱍⰻⰿⰻⰵ ⰻⰿⱏ. ⰽⱀⰵⰸⱏ ⰶⰵ ⱃⰰⰸⰶⰰⰾⰻⰲⱏ ⱄⰵ ⰲⰵⰾⱏⰿⰻ, ⰻ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⰱⰻⰲⱏ, ⰻⰸⱏⰳⱀⰰ ⰻ ⰻⰸ ⰳⱃⰰⰴⰰ, ⰰ ⱅⱑⰽⰾⱘ ⱁⱄⱘⰴⰻ ⱆⰶⰵⱋⰻ. ⰻ ⰲⱄⱅⰰⰲⱏ ⰽⱀⰵⰸⱏ, ⰻⰸⰻⰴⰵ ⱀⰰ ⱂⱁⰸⱁⱃⰻⱋⰵ, ⰻ ⰲⱏⱄⱏ ⱀⰰⱃⱁⰴⱏ ⱎ ⱀⰻⰿⱏ ⰻⰴⰵ ⱀⰰ ⰾⱓⱅⰵⰵ ⱅⱁ ⰲⰻⰴⱑⱀⰻⰵ. ⱅⱑⰽⰾⰰ ⰶⰵ ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰰⰳⱀⰵ ⰲ ⱂⱘⱄⱅⰻⱀⰻ ⰳⰾⰵⰴⰰⰵⱅⱏ ⱂⰰⱄⱅⰻⱃⰰ, ⱅⰰⰽⱁ ⰻ ⱅⰰ ⰳⰾⰵⰴⰰⱎⰵ ⱂⰰⰲⰾⰰ. ⰻ ⰳⰾⰵⰴⰰⱓⱋⰻ ⰲ ⱀⰰⱃⱁⰴⱐ, ⰲⰻⰴⱑ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱑⰽⱁ ⰻ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⱄⱑⰴⰵⱋⰰ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰲ ⱄⰵⰱⱑ: ⱑⰽⱁ ⱀⰵⱄⱅⱃⱏⱂⰵⱋⱆ ⰾⰻ ⰿⰵ ⰿⱀⰵ? ⰻ ⰳⰾⰵⰴⰰⱎⰵ ⱀⰰⱀⱏ. ⰲⰸⰻⱃⰰⱓⱋⰻ ⰶⰵ ⰵⰻ, ⱁⱀ ⰶⰵ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⱁ ⰻⰴⰵ, ⰸⱃⰵⱋⰻ ⰵⰻ. ⱁⱅⱃⱁⱌⰻ ⰶⰵ ⰻ ⰴⱑⰲⰻⱌⰵ ⱂⱃⰻⱀⱑⱄⰵ ⰴⱃⱏⰲⰰ ⰻ ⱄⰵⱀⱁ, ⰴⰰ ⱅⱑⰽⰾⱘ ⱆⰶⰳⱘⱅⱏ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⰻⰸⰲⱑⱄⰵ ⱓ ⱀⰰⰳⱆ, ⱂⱃⰵⱄⰾⱏⰸⰻ ⱄⰵ ⰽⱀⰵⰸⱏ, ⰻ ⰴⰻⰲⰻ ⱄⰵ ⱄⰻⰾⰻ ⰴⰵⰶⱃⰵⱅⱑ ⰵⰵ. ⱄⰽⰾⰰⰴⰰⱎⰵ ⰶⰵ ⰴⱃⱏⰲⰰ, ⰻ ⱂⱁⰲⰵⰾⱑⱎⰵ ⰵⰻ ⰾⱓⰴⰻⰵ ⰲⰸⰾⱑⱄⱅⰻ ⱀⰰ ⱀⰰ. ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⱎⰻ ⱁⰱⱃⰰⰸⱏ ⰽⱃⰻⱄⱅⰵⰲⱏ, ⰲⰸⰾⱑⰸⰵ ⱀⰰ ⰴⱃⱏⰲⰰ. ⰾⱓⰴⰻⰵ ⰶⰵ ⰲⰸⰳⱀⱑⱅⰻⱎⰵ ⱁⰳⱏⱀⱐ. ⱁⰳⱀⱓ ⰶⰵ ⰲⰵⰾⰻⰽⱆ ⱄⱘⱋⱆ, ⱀⰵⱂⱃⰻⰽⱁⱄⱀⱘ ⱄⰵ ⰵⰻ ⱁⰳⱏⱀⱏ. ⰱⱁⰳⱏ ⰱⱁ ⱓ ⰿⰻⰾⱁⱄⱃⰴⱏⰴⰵⱌⰰ, ⰳⰾⰰⱄⱏ ⰸⰵⰿⰾⱏⱀⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰲⱏ, ⰻ ⱁⰱⰾⰰⰽⱏ ⱄ ⰲⰻⱎⰵ ⱀⰰⰻⰴⰵ ⰲⰵⰾⰻ ⱂⰾⱏⱀⱏ, ⰻ ⰳⱃⰰⰴⱏ ⱂⱃⰵⰾⰻⰲⱑ ⱄⰵ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ. ⰻ ⰿⱀⱁⰸⰻ ⱆⰿⱃⱑⱎⰵ ⰳⱃⰰⰴⱁⰿⱏ. ⱁⰳⱀⱏ ⰶⰵ ⱆⰳⰰⱄⰵ, ⰻ ⱅⱑⰽⰾⰰ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰰ ⰱⰻⱄⱅⱐ.

ⰱⱑ ⰶⰵ ⱂⰰⰲⰾⱏ ⱂⱁⱄⱅⰵ ⱄⰵ ⱄⱏ ⱁⱀⰻⱄⰻⱂⱁⱃⱁⰿⱏ ⰻ ⱄⱏ ⰶⰵⱀⱁⱓ ⰵⰳⱁ ⰻ ⱄⱏ ⱍⰵⰴⰵⰿⰰ ⰵⰳⱁ ⰲⱏ ⰳⱃⱁⰱⱑ ⱂⱃⰻ ⱂⱘⱅⰻ ⰳⱃⰵⰴⱘⱋⰻⰿⱏ ⰲ ⰴⰰⱇⱀⱐ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⰿⱀⱁⰸⰻ ⰴⱏⱀⰻ ⰿⰻⱀⱘⱎⰵ, ⱂⱁⱄⱅⰵⱋⰵⰿ ⱄⰵ ⰻⰿⱏ, ⱁⱅⱃⱁⱌⰻ ⱃⱑⱎⰵ ⰽ ⱂⰰⰲⰾⱆ: ⰰⰾⰽⰵⰿⱏ, ⰻ ⱀⰵⰻⰿⰰⰿⱏ ⱍⰻⰿⱏ ⱈⰾⱑⰱⱏ ⰽⱆⱂⰻⱅⰻ. ⰱⱑ ⰱⱁ ⱁⱄⱅⰰⰲⰻⰾⱏ ⱁⱀⰻⱄⰻⱂⱁⱃⱏ ⰲⱄⰰ ⰸⰵⰿⰾⱏⱀⰰⱑ, ⰻ ⰲ ⱄⰾⰵⰴⱏ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⱈⱁⰶⰴⰰⱎⰵ ⱄⱏ ⰲⱄⱑⰿⱏ ⰴⱁⰿⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰻⰿⱏ. ⱂⰰⰲⰾⱏ ⰶⰵ ⱄⰲⰾⱏⰽⱏ ⱄⱏ ⱄⰵⰱⰵ ⰵⱂⰵⱀⰴⰻⱅⱏ, ⱃⰵⱍⰵ ⱁⱅⱃⱁⰽⱆ: ⰻⰴⰻ, ⱍⰵⰴⱁ, ⰽⱆⱂⰻ ⱈⰾⱑⰱⰻ ⰿⱀⱁⰸⰻ, ⰻ ⱂⱃⰻⱀⰵⱄⰻ ⱄⱑⰿⰵ. ⰲⱀⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⰽⱆⱂⱁⰲⰰⱎⰵ ⱁⱅⱃⱁⰽⱏ, ⰲⰻⰴⱑ ⱅⱑⰽⰾⱘ ⱄⱘⱄⰵⰴⱘ ⱄⰲⱁⱓ, ⰻ ⰴⰻⰲⰻ ⱄⰵ, ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰽ ⱀⰵⰻ: ⱅⱑⰽⰾⰵ, ⰽⰰⰿⱁ ⰻⰴⰵⱎⰻ? ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ: ⱂⰰⰲⰾⰰ ⰻⱋⱘ, ⱁⰳⱀⰰ ⰻⰸⱏⰱⰻⰲⱎⰻ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⱁⱅⱃⱁⰽⱏ: ⱈⱁⰴⰻ, ⰴⰰ ⱅⰵ ⰲⰵⰴⱘ ⰽ ⱀⰵⰿⱆ. ⰲⰸⰴⰻⱈⰰⰵⱅ ⰱⱁ ⱅⰵⰱⰵ ⱃⰰⰴⰻ, ⰻ ⰿⱁⰾⰻⱅ ⱄⰵ ⰻ ⱂⱁⱄⱅⰻⱅ ⱄⰵ ⱄⰵ ·ⰵ· ⰴⱏⱀⱏ.

ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱂⱃⰻⰱⰾⰻⰶⰻ ⱄⰵ ⱅⱑⰽⰾⰰ ⰽⱏ ⰳⱃⱁⰱⱆ, ⱂⰰⰲⰾⱆ ⱂⱃⱑⰽⰾⱁⱀⱎⱆ ⰽⱁⰾⱑⱀⱑ, ⰻ ⰿⱁⰾⰵⱋⱆ ⱄⰵ ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⱆ: ⱁⱅⱍⰵ ⱄⰲⰵⱅⰻ, ⰻⱄⱆⱄ ⱈⱃⰻⱄⱅⰵ! ⰴⰰ ⱀⰵⱂⱃⰻⰽⱁⱄⱀⰵⱅⱏ ⱄⰵ ⱅⱑⰽⰾⱑ ⱁⰳⱏⱀⱏ. ⱂⱁⰿⱁⰸⰻ ⰵⰻ, ⱑⰽⱁ ⱅⰲⱁⱑ ⰵⱄⱅⱏ. ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⰸⰰ ⱀⰻⰿⱏ ⱄⱅⱁⱑⱋⰻ ⱃⰵⱍⰵ: ⱁⱅⱍⰵ ⱄⰲⰵⱅⰻ, ⰻⱄⱆⱄ ⱈⱃⰻⱄⱅⰵ! ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰾⱓ ⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⱄⱂⰰⱄⱏⰾⱏ ⰿⰵ ⰵⱄⰻ ⱁⱅⱏ ⱁⰳⱀⰰ, ⰴⰰ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⰲⰻⰶⰴⱘ. Ⰹ ⰲⱄⰽⰾⱁⱀⱏ ⱄⰵ ⱂⰰⰲⱏⰾⱏ, ⱁⰱⱃⱑ ⱓ ⰻ ⱃⰵⱍⰵ: ⰱⱁⰶⰵ, ⱄⱃⱏⰴⱌⰵⰲⱑⰴⱍⰵ, ⱁⱅⱍⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱀⰰⱎⰵⰳⱁ ⰻⱄⱆⱄⰰ ⱈⱃⰻⱄⱅⰰ! ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰾⱓ ⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⰴⰰⰾⱏ ⰿⰻ ⰵⱄⰻ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱂⱃⱁⱄⰻⱈⱏ.

ⰻ ⰱⱑ ⰲ ⰳⱃⰵⰱⱑ ⰾⱓⰱⰾⰵⱀⰻⰵ ⰿⱀⱁⰳⰵ, ⱂⰰⰲⰾⱆ ⰲⰵⱄⰵⰾⰵⱋⱆ ⱄⰵ ⰻ ⰵⱀⰻⱄⰻⱇⰵⱃⱆ ⰻ ⰲⱄⱑⰿⱏ ⱄⰲⱁⰻⰿⱏ ⱄ ⱀⰻⰿⰰ. ⰻⰿⱑⱈⱆ ⰶⰵ ·ⰲ· ⱈⰾⱑⰱⰻ ⰻ ⰲⱁⰴⱆ ⰻ ⰲ(ⰵⱄⰵⰾⰰⱈ)ⱆ ⱄⰵ ⱁ ⱂⱃⱑⱂⱁⰴⱁⰱⱀⰻⱈⱏ ⰴⱑⰾⱑⱈⱏ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰲⱑⱈⱏ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⱅⱑⰽⰾⰰ ⰽ ⱂⰰⰲⰾⱆ: ⰴⰰ ⱂⱁ ⱅⰵⰱⱑ ⱈⱁⰶⰴⱓ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰰⱋⰵ ⰻⰴ(ⰵⱎⰻ. ⱁⱀ) ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰽ ⱀⰵⰻ: ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱄⰵ ⰸⰾⱁ ⰵⱄⱅⱏ, ⱅⰻ ⰶⰵ ⰵⱄⰻ ⰽⱃⰰⱄⱀⰰ. ⰵⰴⰰ ⰲ ⰴⱃⱆⰳⱆⱓ ⱀⰰⱂⰰⱄⱅⱏ ⰲⱂⰰⰴⰵⱎⰻ ⰲ ⰳⱁⱃⱎⱆ ⱂⱃⱏⰲⰻⰵ. ⱃⰵⱍⰵ ⱅⱑⰽⰾⰰ ⰽ ⱂⰰⰲⱏⰾⱆ: ⱅⱏⰽⰿⱁ ⰸⱀⰰⰿⰵⱀⰻⰵ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰲⱁ ⰴⰰⰻ ⰿⰻ, ⰻ ⱀⰵⰻⰿⰰⱅⱏ ⰿⱀⱑ ⱂⱃⰻⰽⱁⱄⱀⱆⱅⰻ ⱄⰵ ⱀⰰⱂⰰⱄⱅⱏ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⱂⰰⰲⰾⱏ ⰽ ⱅⱑⰽⰾⱑ: ⱅⱃⱏⱂⰻ, ⰻ ⱂⱃⰻⰿⰵⱎⰻ ⰴⰰⱃⱏ ⰱⱁⰶⰻⰻ.

ⱁⱅⱄⰾⰰ ⰶⰵ ⱂⰰⰲⰾⱏ ⱁⱀⰻⱄⰻⱇⱁⱃⰰ ⰲ ⰴⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰻ ⰵⰿⱆ ⱄⱏ ⰲⱄⱑⰿⰻ ⰵⰳⱁ. ⱂⰰⰲⰾⱏ ⰶⰵ ⱂⱁⰵⰿⱏ ⱅⱑⰽⰾⱆ, ⰻⰴⰵ ⱄ ⱀⰵⱓ ⰲⱏ ⰰⱀⱏⱅⰻⱁⱈⰻⱓ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⰲⱈⱁⰶⰴⰰⱎⰵⱅⰰ, ⱄⱃⱑⱅⰵ ⱑ ⰻⰿⰵⱀⰵⰿⱏ ⰰⰾⰵⰽⱄⰰⱀⱏⰴⱃⱏ, ⱂⱃⱏⰲⰻⱈⱏ ⰳⱃⰰⰴⰰ ⰰⱀⱏⱅⰻⱁⱈⰻⰻⱄⰽⰰⰳⱁ, ⰿⱀⱁⰳⱁ ⰸⰾⱁ ⱅⰲⱁⱃⰵ ⰲ ⰳⱃⰰⰴⱑ ⱅⱁⰿⱏ ⰲⱏ ⰴⱏⱀⰻ ⰽⱀⰵⰶⰻⱑ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ. ⰲⰻⰴⱑⰲⱏ ⱅⱑⰽⰾⱆ, ⰾⱁⰱⰸⰰ ⱓ, ⰻ ⰿⱁⰾⰰⱎⰵ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⰸⰾⰰⱅⱁⰿⱏ ⰿⱀⱁⰳⱁⰿⱏ ⰻ ⰴⰰⱃⰿⰻ. ⱂⰰⰲⰾⱏ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰽ ⱀⰵⰿⱆ: ⱀⰵ ⰸⱀⰰⱓ ⰶⰵⱀⰻ, ⱓⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱎⰻ, ⱀⱑⱄⱅⱏ ⰿⱁⱑ. ⱁⱀ ⰶⰵ, ⰿⱀⱁⰳⱁⰿⱁⰳⰻ ⰲ ⰰⱀⱏⱅⰻⱁⱈⰻⰻ, ⱄⰰⰿⱏ ⱓ ⱈⱁⱅⱑ ⱂⱁⰵⱅⰻ. ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱀⰵⱈⰰⱍⰵⱋⰻ, ⱀⱏ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⰻⱄⰽⰰⱎⰵ. ⰲⰸⱏⱂⰻ ⰶⰵ ⰳⱁⱃⱏⰽⱁ: ⱂⱁⰳⱆⰱⰻ ⰿⰵⱀⰵ ⱄⱅⱃⰰⱀⱏⱀⰻⱌⰵ! ⱂⱁⰳⱆⰱⰻ ⰿⰵⱀⰵ ⱃⰰⰱⰻ ⰱⱁⰶⰻⰵ! ⱂⱃⱏⰲⰻⱈⱏ ⰱⱁ ⰵⱄⰿⱏ ⰻⰽⱁⱀⰻⰻⱄⰽⰰ ⰳⱃⰰⰴⰰ. ⰻ ⰵⰿⱎⰻ ⰰⰾⰵⰽⱄⰰⱀⰴⱃⰰ, ⱃⰰⱄⱅⱃⱏⰳⰰ ⰵⰿⱆ ⰳⰾⰰⰲⱁⱅⱁⰳⱏ, ⰻ ⰲⱑⱀⱌⱏ ⱄⱅⱃⱏⰶⰵ ⱄⱏ ⰳⰾⰰⰲⰻ ⰵⰳⱁ, ⰻ ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰻ ⰻ ⱄⱃⰰⰿⱀⰰ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰲⱄⱑⰿⰻ. ⰰⰾⰵⰽⱄⰰⱀⰴⱃⱏ ⰶⰵ, ⱄⱅⰻⰴⰵ ⱄⰵ ⰾⱓⰴⰻ, ⱂⱃⰻⰲⰵⰴⰵ (ⱓ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰽⱀⰵⰸ)ⰰ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⰻⱄⱂⱁⰲⱑⰴⱑ, ⱍⱏⱅⱁ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰵⰿⱆ, ⱁⱄⱆⰴⰻⱎⰵ (ⱓ) ⰲⱏⰲⱃⱑⱋⰻ ⰸⰲⱑⱃⰵⰿⱏ. ⰶⰵⱀⰻ ⰶⰵ ⰴⰻⰲⰻⱎⰵ ⱄⰵ ⰻ ⰲⰸⱏⱂⰻⱎⰵ, ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱄⱆⰴⰻⱋⰵⰿⱏ ⱄⱅⱁⰵⱋⰵ, ⰸⰰ ⱄⱆⰴⱏ: ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⱏⰴⱀⱏ ⱄⱆⰴⱏ! ⱅⱑⰽⰾⰰ ⰶⰵ ⱆⰿⱁⰾⰻ ⰽⱀⰵⰸⰰ, ⰴⰰ ⱍⰻⱄⱅⰰ ⱂⱃⱑⰱⱆⰴⰵⱅⱏ, ⰴⱁⱀⰴⰵⰶⰵ ⰲⱏⰲⱃⱏⰳⱆⱅⱏ ⱓ ⰽⱏ ⰸⰲⱑⱃⰵⰿⱏ. ⰻ ⰵⱅⰵⱃⰰ ⱅⱃⰵⱇⰵⱀⰰ, ⰱⱁⰳⰰⱅⰰ ⰸⱑⰾⱁ, ⰵⰻⰶⰵ ⰱⱑ ⰴⱁⱋⰻ ⱆⰿⱃⱏⰾⰰ, ⱂⱁⱑⱅⱏ ⱓ ⱀⰰ ⱄⱏⱈⱃⰰⱀⰵⱀⰻⰵ, ⰻ ⰻⰿⱑ ⱓ ⰲⱏ ⱆⱅⱑⱈⱆ. ⰻ ⰵⰳⰴⰰ ⰸⰲⱑⱃⱏ ⰻⰸⰲⱑⱄⰵ ⱀⰰ ⱀⱓ, ⱂⱃⰻⰲⰵⰸⰰⱎⰵ ⱓ ⰾⱏⰲⰻⱌⰻ ⰾⱓⱅⱑ ⰸⱑⰾⱁ. ⱌⱑⱄⰰⱃⰻⱌⰰ ⰶⰵ ⱅⱃⰵⱇⰵⱀⰰ ⰳⱃⰵⰴⱑⱎⰵ ⰲ ⱄⰾⱑⰴⱏ ⰵⰵ. ⰾⱏⰲⰻⱌⰰ ⰶⰵ, ⰾⰵⰶⰵⱋⰻ ⰲⱄⰽⱃⰰⰻ ⱅⱑⰽⰾⰻ, ⰾⰻⰸⰰⱎⰵ ⱀⱁⰸⱑ ⰵⰻ. ⰻ ⰲⱏⱄⱏ ⱀⰰⱃⱁⰴⱏ ⰴⰻⰲⰾⰰⱈⱆ ⱄⰵ. ⰲⰻⱀⰰ ⰶⰵ (ostatek schází).

POZNAM. Vchodná slova ⰴⰻⰿⰰⱄ — ⱑⰽⱁ ⱃⰰ– přidána pro doplnění smyslu dle řeckého: *Εἶπον δὲ Δημᾶς καὶ Ἑρμογένης· Προσάγαγε αὐτὸν τῷ ἡγεμόνι Καστελίῳ, ὡς ἀναπείθοντα τοὺς ὄχλους.* (Acta apostolor. apocrypha ed. *C. Tischendorf.* Lips. 1851. 8°. p. 46.) Starý lat. překlad: Demas autem et Hermogenes dixerunt: Trade eum praesidi, quasi persuasorem populi. (*Grabe* Spicileg. SS. Patrum. Oxoniae 1700. T. 1. p. 122.)

5. Zlomek řeči na stětí sv. Jana Křestitele b. vr. na perg. v bibl. Lublanské.

. . . .

ⰻ ⰶⰵⱀⱏⱄⰽⱁ ⰱⰵⱄⱅⱆⰴⰻⰵ, ⰻ ⱂⰻⱃⱏ ⰿⱆⰶⱏ ⰱⰵⰸⱆⰿⱀⰻⱈⱏ, ⰻ ⱅⱃⱏⱂⰵⰸⱆ ⱄⰽⱆⱃⱏⱀⱀⱆ, ⰻ ⰴⰰⱃⱏ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⱏⰴⱀⰻ, ⰻ ⱂⱁⱅⱃⱑⰱⰾⰵⱀⰻⰵ ⱅⱑⰾⰵⱄⰵ ⱍⱏⱄⱅⱏⱀⰰ, ⱑⰽⱁ ⰻ ⰻⱀⱏ ⱁⱅⱏ ⰱⰵⰸⱆⰿⱀⰻⱈⱏ. ⰲⰸⰾⱓⰱⰾⰵⱀⰻ, ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱃⱑⰴ ⰾⰻⱌⰵ ⱄⰲⱁⰵ ⱂⱃⰻⰲⱑⱄⱏ ⰲⱁⱋⰻ ⰱⰻⰲⱎⰵⰵ ⱁⱅ ⰻⱃⱆⰴⰰ, ⰰⱍⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⰻ ⱅⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱅⰻ ⰲⰵⱍⰻ, ⰻⰶⰵ ⱅⰰⰽⰻ ⱄⰴⱑⱑ ⱂⰰⰳⱆⰱⰻ. ⰲⱏ ⱅⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⱃⱆⰴⱏ ⱍⰵⱅⰲⱃⱏⱅⱁⰲⰾⰰⱄⱅⱏⱌⱏ, ⱄⰾⰻⱎⰰⰲⱏ ⱄⰾⱆⱈⱏ ⰻⱄⱆⱄⱁⰲⱏ, ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⱄⰾⱆⰳⰰⰿⱏ ⱄⰲⱁⰻⰿⱏ: ⱄⰵ ⰱⱆⰴⰵⱅⱏ ⰻⰲⰰⱀⱏ. ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰰⰸⱏ ⱆⱄⱑⰽⱀⱆⱈⱏ. ⱅⰰ ⰱⱆⰴⰵⱅⱏ ⰲⱄⱅⰰⰾⱏ ⱁⱅ ⰿⱃⱏⱅⰲⰻⱈⱏ. ⰴⰰ ⱅⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⱄⰻⰾⰻ ⰴⱑⱓⱅⱏ ⱄⰵ ⰻⰿⱏ. ⱂⱁⰲⱑⰴⰰⰵⱅⱏ ⱂⱃⱁⱃⱁⱍⰵ ⱆⰴⱏⰵⱀⰻⰵ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱀⰵⰿⱁⰶⰵⱅⱏ ⱄⱏⰴⱏⰳⰰⱅⰻ. ⰲⱑⰴⱑⰰⱎⰵ ⰱⱁ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽ . . . . . . ⱄⰲⰵⱅⰰ. ⰰⱍⰵ ⰱⱁ . . . . . . ⰵⰴⱏ ⱀⰵⰱⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⰾⱏ ⰵ . . . ⱃⱏⱅⰲⰻⱈⱏ ⰲⱄⱅⰰⰲⱏⱎ . . . ⰳⰵ ⱃⰰⰴⰻ ⱄⰻⰾⰻ ⰴⱑⱓ . . . ⰵ ⱄⰲⱑⱄⱅⱆ ⰸⱏⰾⰰⱑ . . . ⰵⰿⱏ ⱆⰱⰻⰻⱄⱅⰲⱑ ⰰ ⱀⰵ . . . ⰰⰽⰵⰿⱏ ⰵ ⱀⰵⰿⱁⰶⰵ ⰻ ⱄⰰ . . . ⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱏⱄⱅⰲⰵ . . . ⰵ ⱄⰲⱑⱄⱅⰻ ⰶⰻⰲⰵ . . . ⰴⱆⱎⱆ ⱄⰽⰲⱃⱏⱀⱀⱆ ⰴ . . . ⱅⰻ ⰶⰻⰲⱆⱋⰻ ⰻ ⱀⰵ . . . ⱅⰻ ⱀⰵⱆⱅⱑⱎⱏⱀⱏ ⱄⱆ . . . ⰿⱁⱓⱋⰻ ⰻ ⱋⰰ ⱀⱆⱓ ⰲ . . . ⱆⰱⰻⰻⱄⱅⰲⰵ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⰰ ⱋⰰ . . . ⰵ ⱃⰵⰶⰻ ⱂⱃⰵⱂⱁⰲⱑⰴⰰⱅⰵⰾⱏ . . . ⱀⱏⱀⱏ ⰻ ⱃⰵⰽⰰⰽⱁⱀⱏⱀⱆⱓ . . . ⱑⱅⰵⰾⱏ ⰵⱃⰴⰻⰶⰵⱀⰻⰵ . . . ⱅⱑⰰⱎⰵ ⱃⰰⰽⰴⱃⰸⱎⰵ . . . ⰻ ⰵⰿⰸⰶⰵ ⰴⰵⱆⱅⰵⱑⱎⰵ . . . ⱌⱑⱄⰰⱃⰸ ⰽⱃⰰⱀⰻⱅⰵⰴⱑ ⰱ . . . ⰸⰰⱀⰵⰲⱑⰴⰵⰿⱏ ⰱⰵⰶⰻ . . . ⰵ ⰸⰴⱑ ⰶⰵ ⰱ . . . . . . ⱅⱀⰰⰳⰵ ⰻⰸ . . . . . . ⱀⱃⰰⰲⱏⰴⱀⱏ ⰻⰶ . . . . . . ⰰⰵ ⱀⱃⱏⰲⱑ . . . ⰱⰴⱑⰴⰵⱅⱏ. ⰽⰰⰽⰵ ⰱⰵ . . . ⱀⰵⰴ ⱀⰻⰿⱏ ⰽⱃⰰⱄⰵⱅ . . . ⱋⰻⱀⰸ ⰸⱀⱃⰰⰲⰻⱅⱏ ⰰ . . . ⱀⰵⱀⱃⰰⰲⱏⰴⱀⰻ ⰸⰰⰽⰵⱀⰻ. ⱑ . . . ⰱⱃⱏⰸⰴⰰⰿⰻ ⱁⱅ ⱅⰸⰶ . . . ⰰⰳⰵ ⱃⰵⰴⰰ ⱋⰴⰵⰲⱑⱋⱏⱄⰽⰵ . . . ⰴⰰⰵⱅⱏ. ⰻⱃⰸⰴ ⰶⰵ ⱌⱑⱄⰰⱃⱏ . . . ⰴⱀⰴⰵⰿⱏ ⱀⱏ ⱀⰵⱃⰵⱅⰵⰿⱏ . . . ⰱⰵ ⰽⱅⰵ ⱀⰵⰱⱑⰶⰴⰵⱀⱏ . . . ⰵⱅⱏ ⱅⰵⰿⰸ ⰵⱄⱅⱏ ⱃⰰⰱⱏ . . . ⰽⰿⰵ ⰶⰵ ⰸⰰⰽⰵⱀⱏ ⰱⰵⰶⰻ . . . ⱃⰸⱎⰻ ⱀⱏ ⰻ ⰸⰱⰻⰻⱄⱅⰲ(ⰵ) . . . ⰴⱏⱀⰵⰵ ⱄⱏⰴⱑⱑ ⰻ ⱅⰰⰽ . . . ⰳⰵ ⰸⰱⰻ ⰿⰸⰶⰰ ⱀⱃⰰⰲⱏⰴⱀⰰ . . . ⰶⰵ ⰻ ⰳⰵⱄⱀⰵⰴⱏ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵ . . . ⰲⰵⰲⰰ ⰲ ⱀⰵⱀⰴⰵⰴⱀⱑ . . . ⰵ ⱋⱃⱑⰲⱑ ⰲ ⱀⰸⱄⱅ . . . ⰶⰻⰲⱑⰰⱎⰵ ⰻⰲⰰⱀⱏ ⱀⰵ . . . ⰰⰵ ⱄⰲⰵⰵⰳⰵ ⱀⰴⰵⰿⰵⱀ . . . . . . ⰴⰰ ⱋⰴⰵⰲⱑⱋⱏⱄⰽⰰⰳⰵ ⱀⱏ ⰱ . . . . ⰴⰵⰴⱑⱑⱀⰻⱑ. ⱄⱏⰻ ⱀⰻ ⱄⱑ ⱀⰻ ⰶⱀⰵ ⱀⰻⰽⱁⰳⰴⰰⰶⰵ. ⱅⱑⰿ ⰶⰵ ⰻ ⱈⰾⱑⰱⰰ ⱀⰵⰻⰿⱑⰰⱎⰵ, ⱀⰻ ⰲⰻⱀⰰ, ⱀⰻ ⱅⱃⱏⱂⰵⰸⰻ, ⱀⰻ ⱁⰴⱃⰰ, ⱀⰻ ⱀⰵⱃⰵⱅⱀⰰⰳⰵ ⱄⰾⱆⰶⰳⰻ. ⱀⰻ ⰿⰵⰽⱏⰽⰻⱈⱏ ⱃⰻⰸⱏ, ⰵⱄⰾⰰⱋⰾⱑⰴⱓⱋⰻ ⰶⰵⱀⰵⰾⱓⱋⱀⰰ ⱅⱑⰾⰵⱄⰰ, ⱀⰻ ⱄⰲⱑⱋⰵ, ⱀⰻ ⱄⰲⱑⱋⱀⰻⰽⰰ, ⱀⰻ ⱄⱅⱁⰾⰰ, ⱀⰻ ⱍⰰⱎⰵ, ⱀⰻ ⰽⱃⰻⱀⰻⱌⰵ. ⰽⱃⱁⰿⱑ ⰱⱁ ⱄⰻ ⰿⰻⱃⰰ ⱀⰻⱍⰵⱄⱁⰶⰵ ⱁⱅ ⰲⱏⱄⰵⰳⱁ ⰿⰻⱃⰰ ⱀⰵⱅⱃⱑⰱⱁⰲⰰⱎⰵ. ⰶⰻⰲⱑⰰⱎⰵ ⰶⰵ ⱀⰵ ⰲ ⱈⱃⰰⰿⰻⱀⱑ ⰸⰾⰰⱅⱁⰿⱏ ⱆⰽⱃⰰⱎⰵⱀⱑ, ⱀⱏ ⱀⰵⰸ ⰽⰰⰿⰵⱀⰵⰿⱏ ⱄⰰⰿⱁⱆⰽⱃⰰⱎⰵⱀⰵⰿⱏ. ⱄⰵⰿⱆ ⱄⱅⰵⰾⱏ ⰻ ⱅⱃⱏⱂⰵⰸⰰ ⰻ ⱁⰴⱃⱏ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⰱⱑ, ⰻ ⰿⰵⱄⰰ ⰰⰽⱃⰻⰴⰻ ⰻ ⰿⰵⰴⱏ ⰴⰻⰲⰻ. ⱄⰵⰿⱆ ⱍⰰⱎⰰ ⱀⱏⰸⱃⰻⰱⰵ ⰱⰻⱎⰵ, ⰻ ⰲⰻⱀⱁ ⰲⰵⱄⰵⰾⱏⱀⰵⰵ ⱄⰾⰰⰴⱀⰰⱑ ⰲⱁⰴⰰ, ⰱⰴⱏ ⱀⰰⰿⰵⱀⰵ ⱅⰵⱀⰸⰱⰻⱑ. ⱄⰵⰳⱁ ⰻⰲⰰⱀⰰ ⰵⰿⱏ, ⱂⱃⰻⰲⰵⱋⰰⰵⰻ ⰸⰴⱑⰽⱀⰸ ⰻ. ⱀⰰⱑ ⱃⰸⱀⰰ ⰴⱃⰻⱀⱀⰸ, ⰲⱆⰻⰴⰱⱑⰴⰵⱀⰸ, ⱀⰰ ⱄⰲⰵⱅⰸ ⰲⰻⰱ ⰻⰲⰰⱀⰵⰲⰸ ⱀⰰⱀⰵⱄⱅⱅⰻ ⰿⱁⱍⱏ? ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱆⰲⱑⱃⰻ ⱀⰸⱄⱅⰻⱀⱏⱀⰻ ⰱⰵⱑⱎⰵ ⱄⰵ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰴⱏⰲⰻ ⰲⱄⱅⱃⰵⱂⰵⱅⰰⱎⰵ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰽⰵⱃⰰⱄⱅⰻ ⰻ ⱆⰿⰻⰵⰲⰵ ⰻ ⰰⱄⱂⰻⰴⰻ ⱆⰴⱏⰳⱀⰸⱎⰵ ⱄⰵ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰴⰻⰲⰻⰵ ⱂⱋⰵⰴⰻ ⰴⱑⰴⰰⱈⱋⰵ ⱂⰻⱅⰰⰽⰸ, ⱄⰲⰵⱅⰻⱀⰵ ⰵⰳⰵ ⱃⰰⰴⰻ, ⱁⱅ ⱃⰰⰵⰴⰻⱋⱀⰻⰽⱏ ⰱⰵ ⱌⰲⱑⱅⱏⰲⱏ ⰻ ⰱⰻⰴⰻ ⱄⱏⰱⰻⱃⰰⰴⱋⰵ ⱃⰵⱄⱀⰻⰵ ⰽⰰⱂⰴⰵ, ⱄⱅⱃⱏⰴⱏ ⱂⱃⰻⱀⰵⱎⰰⰽⰸ ⰵⰿⰸ, ⱄⰵⰳⰵ ⱃⰵⰽⰰ ⰲⰵⰻⱀⰰ ⰸⱄⱑⰽⱀⰸ, ⱂⱁⱂⱃⱑⰶⰰⱄⱏⱎⰻ ⱄⰵ ⰰⱂⰿⰵⰴⱏⱄⰽⰰ ⰴⰻⰲⰰ ⰻ ⱂⱁⰲⱄⱅⱃⰵⱂⰵⱅⰰⰲⱏⱎⰻ ⱁⱅ ⱆⱃⰰⰽⰰ ⰵⰿⰸ ⱄⰲⱏⱅⰵⱋⰰ ⱄⰵ ⰱⰵⰳⰵⰴⱑⱂⱂⰵ. ⱂⱏ ⰿⱂⱑⱅⰻ, ⱑⰽⱁ ⰲⱏⱂⰴⰵⰿⱏ ⰻⱃⰸⰴⰵⰲⰵⰿⱏ ⰵⰿⱃⰰⱔⱏ ⱄⰵ ⰲⰵⰻⱀⱏ, ⰿⰵⱔⱏ ⰸⰱⰵ ⰻⰿⱑⰰⱎⰵ. ⰸⰴⱑⰽⰰⰵⰿⱑ ⰶⰵ ⰳⰴⰰⰲⱑ ⰻⰲⰰⱀⰵⰲⱑ ⱀⰵⰽⰰⱂⰰⱎⰵ ⰽⱃⱏⰲⱏ ⰻⱄ ⱀⰵⰵ, ⱀⰵⰱⱑ ⰱⰵ ⱂⰻⰴⱑ ⱀⰻⰽⱁⰴⰻⰶⰵ ⰲⰻⱀⰰ.

ⱀⰵⱄⰵⰿⰰ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰲⰰ ⰻⰲⰰⱀⱁⰲⰰ ⱀⰰ ⰱⰾⱓⰴⱑ ⱀⰰ ⰲⱑⱍⱑⱃⱆ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱎⰵ ⰽⱏ ⰻⱃⱆⰴⱆ: ⱀⰵⰴⱁⱄⱅⱁⰻⱅⱏ ⱅⰻ ⰶⰵⱀⰻ ⰻⰿⱑⱅⰻ ⱇⰻⰾⰻⱂⰰ ⰱⱃⰰⱅⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ. ⱂⱁ ⱄⱏⰿⱃⱏⱅⰻ ⰱⱁ ⱂⱃⰰⰲⱏⰴⱀⰻ ⰶⰻⰲⱏ ⰵⱄⱅⱏ. ⰵⰾⰵ ⱄⱆⱃⱁⰲⰻ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ, ⱀⰰ ⱀⰵⰿⰶⰵ ⰱⰾⱓⰴⱑ ⰿⰵⱄⰰ ⱑⰴⱑⱑⱎⰵ, ⱀⰰ ⱅⱁⰿⰶⰵ ⰳⰾⰰⰲⱆ ⰿⱆⰶⰰ ⱂⱃⰰⰲⱏⰴⱀⰰ ⱂⱁⰾⱁⰶⰻ. ⱀⰵⰴⱁⰲⰾⱑ ⰾⰻ ⱅⰻ, ⱁ ⰻⱃⱆⰴⰵ, ⰿⰾⰰⰴⰻⱈⱏ ⰴⱑⱅⰻ ⰻⱄⰽⱁⰾⰵⱀⰻⰵ, ⰱⰻⰲⱎⰵⰵ ⰲⱏ ⰲⰻⱅⰾⱑⰵⰿⱑ? ⱀⰵⱆⰶⰰⱄⰻⱎⰵ ⰾⰻ ⱅⰵⰱⰵ ⱁⱅⱏⱌⱏ ⰻ ⰿⰰⱅⰵⱃⰻ ⱄⱅⱁⱀⰰⱀⰻⱑ ⰻ ⱂⰾⰰⱍⰻ, ⰽⱁⱂⰻⰻ ⱁⱄⱅⱃⱑⰻⱎⰵ? ⱀⰵⱂⱃⱑⰽⰾⱁⱀⰻⱎⰵ ⰾⰻ ⱅⰵⰱⰵ ⰿⱀⱁⰳⱁⱅⱁⱍⱆⰲⰻⱈ ⱄⰾⱏⰸⱏ ⰽⰰⱂⰾⰵ ⱁⱅ ⱍⱃⱑⱄⰰⰾⰻ ⰲⱁⰴⱃⰰⰶⰰⱓⱎⰵ ⱄⰵ ⰻ ⱂⱃⱑⱄⱂⱑⰲⰰⱓⱎⰵ ⰻⱄⱅⱁⱍⱀⰻⱌⰻ? ⰵⰳⰴⰰ ⱄⰵ ⱁⱅⱌⰻ ⱂⱁ ⱂⱃⱏⱄⱁⰿⱏ ⰱⰻⱑⱈⱆ, ⰻ ⱍⰵⱄⱅⰰ ⰲⰸⰴⰻⱈⰰⱀⰻⱑ ⰻⰿⱏ ⱁⱅⱏ ⱄⱃⱏⰴⰰⱌⱏ ⱄⰽⰲⱁⰸⱑ ⱀⱁⰸⰴⱃⰻ ⰲⰸⱃⱁⰶⰴⰰⱈⱆ. ⰵⰳⰴⰰ ⰿⰰⱅⰵⱃⰻ ⱄⰲⱁⰻⱈⱏ ⱍⱃⱑⱄⰰⰾⱏ ⰾⱑⱅⱁⱃⰰⱄⰾⰻ ⰿⰾⰰⰴⰻⱈⱏ, ⰱⰵⰸⰲⱃⱑⰿⰵⱀⰵ ⰸⰲⱁⰾⱏⱎⰻ, ⱂⰾⰰⰽⰰⱈⱆ ⱄⰵ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵⱀⰻ ⱄⱏⱄⱌⰻ ⰿⰾⱑⰽⰵ ⱅⱁⱍⰵⱎⰵ ⰸⰵⰿⰾⱓ ⱁⰱⱑⰾⰻⱎⰵ, ⱁⱅⱏⱅⱃⱏⰳⰰⰵⰿⱁⰿⱏ ⰿⰾⰰⰴⰵⱀⱏⱌⰵⰿⱏ ⰲ ⱀⱁⰸⰰⱃⱆ ⰻ ⰻⱄⰽⰰⰾⰰⰵⰿⱁⰿⱏ. ⰵⰳⰴⰰ ⱁⱅⱏⱌⰵⰿⱏ ⱅⱏⱋⰻ ⰱⰻⱄⱅⰰ ⱃⱆⱌⱑ ⱄⰲⱁⰻⱈⱏ ⱍⰵⰴⱏ, ⰻ ⰿⰰⱅⰵⱃⰵⰿⱏ ⱄⱏⱄⱌⰻ ⱁⱅⱏ ⰿⰾⰰⰴⰻⱈⱏ ⰸⱆⰱⱏ ⰻ ⱁⱄⰽⰻⱅⰰⱀⱑ ⰻⱄⰽⰰⰰⱈⱆ. ⱁ ⰽⱁⱅⱁⱃⰻ ⰱⱁ ⱄⰵ ⰸⰲⱑⱃⱏ ⱀⰵⰱⰻ ⱅⱁⰳⰴⰰ ⱂⱃⱁⱄⰾⱏⰸⰻⰾⱏ, ⱀⰵⰸⰾⱁⰱⰻⰲⰻⱈⱏ ⰿⰾⰰⰴⰵⱀⱏⱌⰻ ⱍⰻⱄⱅⰻⰵ ⰴⱆⱎⰵ ⰲⰻⰴⰵ ⰻⱄⰽⰰⰾⰰⰵⰿⰻ, ⰻⱈⰶⰵ ⰴⱆⱎⰵ ⱅⱁⰾⱏⰿⰰ ⰱⱑⰰⱈⱆ ⱍⰻⱄⱅⰻ, ⱁⰾⱏⰿⰰ ⰻ ⰸⰾⰻ ⰿⰾⰰⰴⰻ. ⱀⰵ ⰴⱁⰲⰾⱑ ⰾⰻ ⱅⰻ, ⱁ ⰻⱃⱆⰴⰵ, ⱅⰰⰽⱁ ⱁⱄⰻⱃⱁⱅⰻⰵ, ⰴⰰ ⰻ ⰻⰲⰰⱀⰰ ⱆⱄⱑⰽⱀⱆ, ⰵⰿⱆⰶⰵ ⱀⰵⰱⱑ ⰴⱁⱄⱅⱁⰵⱀⰻ ⰲⰾⰰⱄⰰ ⰵⰴⰻⱀⱁⰳⱁ ⰴⰲⰻⰳⱀⱆⱅⰻ? ⰻ ⰴⱑⱅⰻ ⱃⰰⱈⰻⰾⰻⱀⰻ ⰻⱄⰽⰾⰰⰾⱏ, ⰻ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵⱀⰰⰳⱁ ⰽⱃⱄⱅⰻⱅⰵⰾⰰ ⰻⰲⰰⱀⰰ ⱆⱄⱑⰽⱀⱆ, ⰽⰰⰽⱁ ⱄⰻⰿⱏ ⰲⱏⱄⱑⰿⱏ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⰻⰲⱏ ⰱⱆⰴⱆ ⱅⰵⰱⱑ? ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ. ⱁ ⰳⱃⰰⰴⰵ ⰽⱃⱏⰲⰰⰲⰻ, ⰲ ⱀⰵⰿⰶⰵ ⱌⱑⱄⰰⱃⱏⱄⱅⰲⱁⰲⰰ ⰻⱃⱆⰴⱏ! ⱆⰲⰻ ⰿⱀⱑ! ⰵⰿⱆⰶⰵ ⰱⱑ ⰱⰻⱅⰻ ⱌⱑⱄⰰⱃⰵⰲⰻ ⱍⰻⱄⱅⱑⰻⱎⱆ, ⱅⱁ ⰱⰻⱄⰻ ⰱⰵⰸⰻⱄⱅⰻⱃ ⰲⱁⰾⱏⰲⰻ. ⱂⱁ ⱅⱁⰿ ⰶⰵ ⰻⱓⰴⱑⰻ ⱀⰰⱆⱍⰻⱎⰵ ⱄⰵ ⱆⰱⰻⰲⰰⱅⰻ, ⰴⱁ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰲⰰ ⱆⰱⰻⰻⱄⱅⰲⰰ ⰴⱁⰻⰴⱆ. ⱄⱏ ⰱⱁ ⰿⰾⰰⰴⰵⱀⱌⰵ ⰻⱄⰽⰾⰰ ⰻ ⰻⰲⰰⱀⰰ ⱆⱄⱑⰽⱀⱆ . . . .

POZNAM. Z prvního listu místy pětina, místy šestina polousloupce i více ustřižena. Slovy ⱄⰵⰳⱁ ⰻⰲⰰⱀⰰ ⰵⰿⱏ ⱂⱃⰻⰲⱁⰸⰰ na str. 62 ř. 29 končí se první list, aniž bez originálu, jehož nestává, určiti možné, zdaliž to, co následuje: ⱁⰻ ⱆⱄⱑⰽⱀⱆ ⰻ, neprostředně souvisí. Smysl celý, vazba slov kusá, nesnadná, leda by se rozpunktovalo: ⱄⰵⰳⱁ ⰻⰲⰰⱀⰰ ⰵⰿⱏ, ⱂⱃⰻⰲⱁⰸⰰ? ⱁⰻ, ⱆⱄⱑⰽⱀⱆ ⰻ!

6. Zlomek knihy bohoslužebné b. vr. na perg. v Zadru.

List první.

EXOD. II, 8—11. 15—18.

ⱎⱏⰴⱎⰻ ⰶⰵ ⰴⱑⰲⰻⱌⰰ ⱂⱃⰻⰸⰲⰰ ⰿⰰ(ⱅⰵ)ⱃⱏ ⱄⰲⱁⱓ. ⱂⱃⰻⰸⰲⰰⱀⱑ ⰶⰵ ⰵⰻ ⰱⰻⰲⱎⰻ. ⱃⰵ(ⱍⰵ ⰽⱏ) ⱀⰵⰻ ⰴⱁⱍⰻ ⱇⰰⱃⰰⱁⱀⱁⰲⰰ: ⱄⱏⰱⰾⱓⰴⰻ ⰿⰻ ⰿⰾⰰⰴⱑⱀⱏⱌⱏ ⱄⰻ, ⰻ ⰲⰸⰴⱁⰻ ⰿⰻ. ⰰⰸ ⰶⰵ ⰴⰰⰿ ⱅⰻ ⰿⰸⰴⱆ. ⱂⱃⰻⰵⰿⱎⰻ ⰶⰵ ⰴⱁⰻⰾⱀⰻⱌⰰ ⰿⰾⰰⰴⱑⱀⱏⱌⱏ ⱄ ⱃⰰⰴⱁⱄⱅⰻⱓ ⰴⱁⱑⱎⰵ ⰻ. ⰲⰸⱃⰰⱄⱅⱎⱆ ⰶⰵ ⰿⰾⰰⰴⱑⱀⱌⱆ ⱅⱁⰿⱆ, ⰴⱁⰲⰵⰴⰵ ⰻ ⰽⱏ ⰴⱁⱍⰵ(ⱃ)ⱑ ⱇⰰⱃⰰⱁⱀⱁⰲⱑ. ⱁⱀⱑ ⰶⰵ ⱂⱃⰻⰵⰿⱎⰻ ⰻ, ⰻⰿⱑⱎⰵ ⱄⰵⰱⱑ ⰲ ⱄⰻⱀⱏ. ⱀⰰⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰻⰿⰵ ⰵⰿⱆ ⰿⱁⰻⱄⱑⰻ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋ(ⰻ: ⱑⰽⱁ) ⱁⱅⱏ ⰲⱁⰴⰻ

ⰲⰸⰵⱈⱐ ⰹ. ⰲⱐⰸⱃⰰⱄⱅⱐ ⰶⰵ ⰿⱁⰹⱄⱑⰹ ⰲⱐ ⱂⱁⰾⰰⱅⰰⱈⱐ ⱌⱑⱄⰰⱃⱐⱄⰽⰰⱈⱐ, ⱃⱁⰴⱐ ⱄⰲⱁⰹ ⱂⱁ .... (ⱄⱑⰴⱑⱑ)ⱎⰵ ⱅⱆ ⱂⱃⰹ ⱄⱅⱆⰴⰵⱀⱌⰹ. ⰵⱃⱑⰹ ⰶⰵ ⰵⱅⰵⱃⱏ (ⰹⰿⰵ)ⱀⰵⰿⱐ ⱁⱅⱁⱃⱐ ⰱⱑⱑⱎⰵ ⰲ ⰸⰵⰿⰾⰹ ⰿⰰⰴⰹⱑⰿ(ⱐⱄ)ⱌⱑⰹ, ⰹ ⰹⰿⱑⱎⰵ ⰴⰵⱋⰵⱃⱐ ·ⰶ· ⱄⰹⰵ ⰶⰵ ⱂⰰⱄⱑ(ⱑⱈ)ⱆ ⱁⰲⱌⰵ ⱁⱅⱐⱌⰰ ⰵⰳⱁ. ⰹ ⱂⱃⰹⱎⱐⰴⱎⰵ ⱀⰰ ⱄⱅⱆⰴ(ⰵⱀⱐ)ⱌⱐ, ⱂⱃⰹ ⱀⰵⰿⰶⰵ ⱄⱑⰴⱑⱑⱎⰵ ⰿⱁⰹⱄⱑⰹ, ⱂⱁⱍⰵⱎⰵ (ⱍ)ⱃⱑⱂⰰⱅⰹ ⰲⱁⰴⱆ ⰹ ⰾⰹⱑⱅⰹ ⰲ ⰽⱁⱃⰹⱅⰰ, (ⰴ)ⱁⱀⰴⱁⰶⰵ ⱀⰰⱂⰾⱏⱀⰵⱅ ⱄⰵ, ⰴⰰ ⱀⰰⱂⱁⰹⰾⰹ (ⰱⰹ)ⱎⰵ ⱁⰲⱌⰵ ⱁⱅⱐⱌⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ. ⰴⱃⱆⰸⰹ ⰶⰵ ⱂⰰ(ⱄⱅ)ⱆⱄⰹ ⱂⱃⰹⱎⱐⰴⱎⰵ ⱁⱅⰳⱀⰰⱈⱆ ⰵ. ⰲⱄⱅⰰⰲⱐ ⰿⱁⰹⱄⱑⰹ ⰹⰸⰱⰰⰲⰹ ⰵ, ⰹ ⱂⱁⱍⱃⱐⱂⰰⰵ ⰲⱁⰴⱆ (ⱀⰰ)ⱂⱁⰹ ⱁⰲⱌⰵ ⰹⱈⱐ. ⱂⱃⰹⱎⱐⰴⱎⰵ ⰹⰿⱐ ⰰⰱⰹⰵ ⰽⱐ ⱁⱅⱐⱌⱆ.....

List druhý.

....ⱆⱃⰰ ⱀⱁⰹⰸⰲⱁⰾⰹ ⰴⰰⱅⰹ ⱑⰽⱁⰲⱐ ⰲ ⰴⰵⱄ(ⰵ)ⱅⰹⱀⱆ ⰱⱁⰳⱆ, ⱂⱁⱀⰵⰶⰵ ⱁⱅ ⱃⰰⰱⰹ ⱃⱁⰴⰹ ⱄⰵ ⰵⰿⱆ. ⰾⰵⰲⰼⰹⱓ ⰶⰵ ⰹⰸⰲⱁⰾⰹ ⰴⰰⱅⰹ ⰱⱁⰳⱆ, ⰹⰶⰵ ⱁⱅ ⱄⰰⰿⰵⰾⰹⰵ ⰴⰵⱋⰵⱃⰹ ⰲⰰⰾⰰⰿⱁⰲⰹ ⰵⰿⱆ ⱃⱁⰴⰹ ⱄⰵ. ⱄⱐ ⰾⰵⰲⰼⰹ ⱃⱁⰴⰹ ⰽⰰⱑⰲⰰ, ⰽⰰⱑⰲⱐ ⰶⰵ ⱃⱁⰴⰹ ⰰⰿⱃⰰⰿⰰ, ⰰⰿⱃⰰⰿⱐ ⰶⰵ ⱂⱁⰵⰿⱐ ⰶⰵⱀⱆ ⱁⱅ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ ⰽⱁⰾⱑⱀⰵ, ⰹⰿⰵⱀⰵⰿⱐ ⰰⱈⰰⰲⰵⱅⱐ, ⱃⱁⰴⰹ ⱁⱅ ⱀⰵⰵ ⰿⱁⰹⱄⱑⱑ. ⰹ ⰱⱑⱎⰵ ⰽⱃⰰⱄⱀⱐ ⰲⰵⰾⰿⰹ. ⰻ ⰲⰹⰴⱑⰲⱎⰰ ⱃⱁⰴⰹⱅⰵⰾⰰ ⰵⰳⱁ ⰽⱃⰰⱄⱀⱐ ⱄⱆⱋⱐ ⰿⰾⰰⰴⱑⱀⱌⱐ, ⰽⱃⰹⱑⱈⱁⱅⰰ ⰹ .... ⰿⰾⰰⰴⱑⱀⱌⰹ. ⱄⱅⱃⰰⱈⱐ ⰱⱁ ⱂⰰⱍⰵ ⱂⱃⰹⰾⱁⰶⰰ .... ⱄⱅⱐ. ⱑⰽⱁ ⰹⰸⰱⰰⰲⰹ ⰿⰵ ⱁⱅ ⱃⱆⰽⰹ ⱂⰰⱃⰰⱆⱀⱁⰲⰹ. ⰹⰸⱃⰰⰹⰾⰹⱅⱆⰹ ⰶⰵ ⰱⱑⱈⱆ ⰲⱐ ⰵⰳⰹⱂⱐⱅⱑ ⱅⱃⱆⰶⰴⰰⰵⰿⰹ ⰴⱑⰾⰹ ⰶⰵⱄⱅⱁⰽⰹⰿⰹ, ⰹ ⰿⱁⰾⰰⱈⱆ ⰱⱁⰳⰰ, ⰴⰰ ⰹⰸⰱⰰⰲⰹⰾ ⰱⰹ ⰵ ⱁⱅ ⱃⰰⰱⱁⱅⰹ ⱅⱁⰵ. ⰱⱁⰳⱐ ⰶⰵ ⱂⱁⰿⰹⰾⱁⰲⰰⰲⱐ ⰵ ⱁⱅ ⱃⰰⰱⱁⱅⰹ, ⱑⰲⰹ ⱄⰵ ⰿⱁⰹⱄⱑⱓ ⱀⰰ ⰳⱁⱃⱑ ⱈⱁⱃⱁⰲⱐⱄⱌⱑ ⱂⰰⱄⱆⱋⰵ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱁ ⱀⰵⰿⱐ ⱂⱁ ⱂⱃⱐⰲⰵ ⱂⱁⰹⰴⱆⱋⰵ ⱄⰽⰰⰸⰰⱅⱆ ⱂⱁⰴⱁⰱⰰⰵⰿⱐ.

Ⱃ(ⱑⱎⱂⱁⱀⱄⱁⱃⰹⰹ?) ⰲⱐⰸⰿⱑⱅⰵ ⱁⱅ ⱄⱆⰴⱆ ⰹ ⰲⰰⰿⰹ ⰴⰰⱃⰹ, ⰹ ⰹⰴⱑⱅⰵ ⰽ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹⱀⱆ ⰸⰵⰿⰾⰵ, ⰹ ⰵⰳⰴⰰ ⱁⰱⱃⱑⱅⰵⱅⰵ (ⰹ), ⱂⱁⰽⰾⱁⱀⱑⱅⰵ ⰵⰿⱆ. ⰱⱁⰳⱐ ⱆⰱⱁ ⰿⱁⰹ ⱄⱅ.......

7. *Zlomek žaltáře b. vr. na pergamenĕ v Zadru.*

PS. CXXXIX, 1—6. 11—14.

(Ⰹⰸⰿⰹ ⰿⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⱁⱅ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ ⰾⱆⰽⰰⰲⰰ, ⱁⱅ ⰿⱆ)ⰶⰰ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⱐⰴⱀⰰ ⰹⰸⰱⰰⰲⰹ ⰿⰵ. ⰻⰶⰵ ⰲⱐⰸⰿⰹⱄⰾⰹⱎⰵ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⰴⱆ ⰲ ⱄⱃⱐⰴⱌⰹ ⱄⰲⱁⰵⰿⱐ, ⰲⰰⱄⱐ ⰴⱐⱀⱐ ⱁⱂⰾⱍⰰⱈⱆ ⰱⱃⰰⱀⰹ. ⱂⱁⱁⱄⱅⱃⰹⱎⰵ ⰵⰸⰹⰽⰹ ⱄⰲⱁⰵ ⱑⰽⱁ ⰸⰿⰹⰵ, ⱑⰴⱐ ⰰⱄⱂⰹⰴⱀⱐ ⱂⱁⰴ ⱆⱄⱅⱀⰰⰿⰹ ⰹⱈⱐ. ⱄⱈⱃⰰⱀⰹ ⰿⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⱁⱅ ⱃⱆⰽⰹ ⰳⱃⱑⱎⱀⰹⱍⰵ, ⰹ ⱁⱅ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱐ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⱐⰴⱀⰹⱈⱐ ⰹⰸⰱⰰⰲⰹ ⰿⰵ. ⰻⰶⰵ ⱂⱁⰿⰹⱄⰾⰹⱎⰵ ⰸⰰⱂⰵⱅⰹ ⱄⱅⱁⱂⰹ ⰿⱁⰵ: ⱄⰽⱃⰹⱎⰵ ⰳⱃⰴⰹ ⱄⱑⱅⰹ ⰿⱀⱑ, ⱆⰶⰹ ⱂⱃⱑⱂⰵⱎⰵ ⱄⱑⱅⱐ ⱀⱁⰳⰰⰿⰰ ⰿⱁⰹⰿⰰ, ⰹ ⱂⱃⰹ ⱄⱅⰰⰸⱑ ⱄⰽⰰⱀⱐⰴⱑⰾⱐ ⱂ(ⱁⰾⱁⰶⰹⱎⰵ ⰿⱀⱑ.)

(Ⱂⰰⰴⱆ)ⱅⱐ ⱀⰰ ⱀⰹⱈⱐ ⱆⰳⰾⰹⰵ ⱁⰳⰰⱀⱐⱀⰹ, ⰲⱐ ⱁⰳⰰⱀⱐ ⱀⰹⰸⰾⱁⰶⰹⱎⰹ ⰵ, ⰹ ⱄⱅⱃⰰⱄⱅⰿⰹ ⱀⰵⱂⱁⱄⱅⱁⰵⱅⱐ. ⰿⱆⰶⱐ ⱆⱄⱅⰰⱅⱐ ⱀⰵⰹⱄⱂⱃⰰⰲⰹⱅ ⱄⰵ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰹ: ⰿⱆⰶⰰ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⱐⰴⱀⰰ ⰸⰰⰾⰰⱑ ⱆⰾⱁⰲⰵⱅⱐ ⰲⰰ ⰹⱄⱅⰾⱑⱀⰹⰵ. ⱃⰰⰸⱆⰿⱑⱈⱐ, ⱑⰽⱁ ⱄⱅⰲⱁⱃⰹⱅⱐ ⰱⱁⰳⱐ ⱄⱆⰴⱐ ⱀⰹⱋⰹⰿⱐ ⰹ ⰿⰰⱄⱅⱐ ⱆⰱⱁⰳⰹⰿⱐ. ⱁⰱⰰⱍⰵ ⱂⱃⰰⰲⱐⰴⱀⰹ ⰹⱄⱂⱁⰲⱑⰴⱑⰵⱅ ⱄⰵ ⰹⰿⰵⱀⰹ ⱅⰲⱁⰵⰿⱆ, ⰹ ⰲⰸⰲⰵⱄⰾⰵⱅⱐ ⱄⰵ ⱂⱃⰰⰲ(ⰹ ⱄⱐ ⰾⰹⱌⰵⰿⱐ ⱅⰲⱁⰹⰿⱐ.)

POZNAM. Na str. 64 ř. 33 slova ⰲⱏ ⱁⰳⰰⱀⱏ do ⱀⰵⱂⱁⱄⱅⱁⰵⱅⱏ od obyčejného čtení se uchylují, snad jen omylem pisce. V ř. 34 pozoru hodné ⱆⱄⱅⰰⱅⱏ γλωσσώδης linguosus, jako v žalt. Bonon. a rp. Supras. místo ⰵⰸⰻⱍⱏⱀⱏ, ꙗзꙑчьнъ.

Těchto sedmero památek klademe podlé pravopisu a znakův palaeografických do prvního občasí chorvatské hlaholštiny (před 1200), a sice první tři do nejstarší doby. V těchto třech starochorvatské ⰹ střídavě s ı, v ostatních, vyjma šestou, již jen na konci řádku z piseckých příčin se užívá.

8. *Z breviáře na pergameně XIV století v bibliotece Pařížské.*

PS. LXVIII, 1—19.

ⱄⱂⰰⱄⰻ ⰿⰵ, ⰱⱁⰶⰵ, ⱑⰽⱁ ⰲⱏⱀⰻⰴⱆ ⰲⱁⰴⰻ ⰴⱁ ⰴⱆⱎⰵ ⰿⱁⰵⰵ. ⱆⰳⰾⰱⱈⱏ ⰲⱏ ⱅⰻⰿⰵⱀⱑ ⰳⰾⱆⰱⰻⱀⱑ, ⰻ ⱀⱑⱄⱅⱏ ⱂⱁⱄⱅⱁⱑⱀⰻⱑ: ⱂⱃⰻⰴⱏ ⰲⱏ ⰳⰾⱆⰱⰻⱀⱆ ⰿⱁⱃⱏⱄⰽⱆⱓ, ⰻ ⰱⱆⱃⰰ ⱂⱁⱅⱁⱂⰻ ⰿⰵ. ⱆⱅⱃⱆⰴⰻⱈⱏ ⱄⰵ ⰲⱏⱂⰻⰵ. ⰻ ⰸⰿⰾⱏⱋⰵ ⰳⱃⱏⱅⰰⱀ ⰿⱁⰻ: ⰻⱋⰵⰸⱁⱅⰰ ⱁⱍⰻ ⰿⱁⰻ, ⱆⱂⱏⰲⰰⱓⱋⱆ ⰿⰻ ⱀⰰ ⰱⱁⰳⰰ ⰿⱁⰵⰳⱁ. ⱆⰿⱏⱀⱁⰶⰻⱎⰵ ⱄⰵ ⱂⰰⱍⰵ ⰲⰾⰰⱄⱏ ⰳⰾⰰⰲⰻ ⰿⱁⰵⰵ ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⰵⱋⰵⰻ ⰿⰵ ⰻⱄⱂⰻⱅⰻ. ⱆⰽⱃⱑⱂⰻⱎⰵ ⱄⰵ ⰲⱃⰰⰸⰻ ⰿⱁⰻ, ⰻⰸⱏⰳⱁⱀⰵⱋⰵⰻ ⰿⰵ ⰱⰵⱄ ⱂⱃⰰⰲⰴⰻ: ⰻⰽⰶⰵ ⱀⰵⰲⱏⱄⱈⰻⱋⰰⱈⱏ, ⱅⱏⰳⰴⰰ ⰲⱏⰸⰴⰰⱑⱈⱏ. ⰱⱁⰶⰵ, ⱅⰻ ⱆⰲⱑⰴⱑ ⰱⰵⰸ(ⱆ)ⰿⰻⰵ ⰿⰵ, ⰻ ⱂⱃⰵⰳⱃⱑⱎⰵⱀⰻⱑ ⰿⱁⱑ ⱁⱅⱏ ⱅⰵⰱⰵ ⱀⰵⱆⱅⰰⰻⱎⰵ ⱄⰵ. ⰴⰰ ⱀⰵⱂⱁⱄⱃⰰⰿⰵⱅⱏ ⱄⰵ ⱁ ⰿⱀⱑ ⱅⱃⱏⱂⰵⱋⰵⰻ ⱅⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ ⱄⰻⰾⱏ: ⱀⰻ ⱂⱁⱄⱃⰰⰿⰵⱅⱏ ⱄⰵ ⱁ ⰿⱀⱑ ⰻⱄⰽⱆⱋⰵⰻ ⱅⰵⰱⰵ, ⰱⱁⰶⰵ ⰻⰸⱃⰰⰻⰾⰵⰲⱏ. ⱑⰽⱁ ⱅⰵⰱⰵ ⱃⰰⰴⰻ ⱂⱃⰻⱑⱈⱏ ⱂⱁⱀⱁⱎⰵⱀⰻⰵ, ⱂⱁⰽⱃⰻ ⱄⱃⰰⰿⱁⱅⰰ ⰾⰻⱌⰵ ⰿⱁⰵ. ⱅⱆⰶⰴⱏ ⰱⰻⱈⱏ ⰱⱃⰰⱅⰻⰻ ⰿⱁⰵⰻ, ⰻ ⱄⱅⱃⰰⱀⱏⱀⱏ ⱄⰻⱀⱁⰿⱏ ⰿⰰⱅⰵⱃⰵ ⰿⱁⰵⰵ. ⱑⰽⱁ ⰸⰰⰲⰻⱄⱅⱏ ⰴⱁⰿⱆ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ ⱄⱏⱀⱑ ⰿⰵ, ⰻ ⱂⱁⱀⱁⱎⰵⱀⰻⱑ ⱂⱁⱀⱁⱄⰵⱋⰻⱈⱏ ⱅⰵⰱⰵ ⱀⰰⱂⰰⰴⱆ ⱀⰰ ⰿⰵ. ⰻ ⱂⱁⰽⱃⰻⱈⱏ ⱂⱁⱄⱅⱁⰿⱏ ⰴⱆⱎⱆ ⰿⱁⱓ, ⰻ ⰱⰻⱄⱅⱏ ⰲ ⱂⱁⱀⱁⱎⰵⱀⰻⰵ ⰿⱀⱑ. ⱂⱁⰾⱁⰶⰻⱈⱏ ⱁⰴⱑⱀⰻⰵ ⰿⱁⰵ ⰲⰰ ⰲⱃⱑⱅⰻⱋⰵ, ⰻ ⰱⰻⱈⱏ ⰻⰿⱏ ⰲ ⱂⱃⰻⱅⱏⱍⱆ. ⱀⰰ ⰿⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱈⱆ ⱄⱑⰴⰵⱋⰵⰻ ⰲⱏ ⰲⱃⰰⱅⰵⱈⱏ, ⰻ ⱁ ⰿⱀⱑ ⱂⱁⱑⱈⱆ ⱂⰻⱓⱋⰵ ⰲⰻⱀⱁ. ⰰⰸⱏ ⰶⰵ ⰿⱁⰾⰻⱅⰲⱏ ⰿⱁⱓ ⰽ ⱅⰵⰱⱑ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰲⱏ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰱⰾⰰⰳⱁⰲⱁⰾⰵⱀⰻⱑ, ⰱⱁⰶⰵ: ⰲ ⰿⱀⱁⰶⱏⱄⱅⰲⱑ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⰻ ⱅⰲⱁⰵⰵ ⱆⱄⰾⰻⱎⰻ ⰿⰵ, ⰲⱏ ⰻⱄⱅⰻⱀⱑ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰻⱑ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ. ⱄⱂⰰⱄⰻ ⰿⰵ ⱁⱅⱏ ⰱⱃⰵⱀⰻⱑ, ⰴⰰ ⱀⰵⱆⰳⰾⱆⰱⱏⱀⱆ, ⰻⰸⰱⰰⰲⰻ ⰿⰵ ⱁⱅⱏ ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⰵⱋⰻⱈⱏ ⰿⰵ, ⰻ ⱁⱅⱏ ⰳⰾⱆⰱⱁⰽⰻⱈⱏ ⰲⱁⰴⱏ. ⰴⰰ ⱀⰵⱂⱁⱅⱁⱂⰻⱅⱏ ⰿⰵ ⰱⱆⱃⰰ ⰲⱁⰴⱀⰰⱑ, ⱀⰻ ⱂⱁⰶⱃⰵⱅⱏ ⰿⰵ ⰳⰾⱆⰱⰻⱀⰰ, ⱀⰻ ⱄⰲⱑⰴⰵⱅⱏ ⱁ ⰿⱀⱑ ⰽⱏⰲⱁⱀⰻⱌⱏ ⱆⱄⱅⱏ ⱄⰲⱁⰻⱈⱏ.

9. *Z breviáře na pergameně 1359 v kniž. Lobkovické bibl. v Praze.*

PSALM. VIII.

ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⱀⰰⱎⱏ, ⰽⱁⰾⱏ ⱍⱆⰴⱀⱁ ⰻⰿⰵ ⱅⰲⱁⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱂⱁ ⰲⱄⰵ ⰸⰵⰿⰾⰻ! ⱑⰽⱁ ⰲⰸⱀⰵⱄⰵ ⱄⰵ ⰲⰵⰾⰵⱂⱁⱅⰰ ⱅⰲⱁⱑ ⱂⱃⰵⰲⰻⱎⰻⱑ ⱀⰵⰱⰵⱄⱏ. ⰻⰸ ⱆⱄⱅⱏ ⰿⰾⰰⰴⱑⱀⱌⱏ (ⰻ) ⱄⰰⱄⱆⱋⰻⱈⱏ ⱄⰲⱃⱎⰻⰾⱏ ⰵⱄⰻ ⱈⰲⰰⰾⱓ: ⰲⱃⰰⰳⱏ ⱅⰲⱁⰻⱈⱏ ⱃⰰⰴⰻ, ⰴⰰ ⱃⰰⰸⰴⱃⱆⱎⰻⱎⰻ ⰲⱃⰰⰳⰰ ⰻ ⰿⰰⱄⱅⱀⰻⰽⰰ. ⱑⰽⱁ ⱆⰸⱃⱆ ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ ⰴⰵⰾⰰ ⱂⱃⱄⱅⱏ ⱅⰲⱁⰻⱈⱏ, ⰾⱆⱀⱆ ⰻ ⰸⰲⰵⰸⰴⰻ, ⰵⰶⰵ ⱅⰻ ⱁⱄⱀⱁⰲⰰ. ⱍⱅⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ, ⱑⰽⱁ ⱂⱁⰿⰻⱀⰰⰵⱎⰻ ⰻ? ⰻⰾⰻ ⱄⰻⱀⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⰰⱄⰽⰻ, ⱑⰽⱁ ⱂⱁⱄⰵⱋⰰⰵⱎⰻ ⰵⰳⱁ? ⱆⰿⱀⰻⰾⱏ ⰵⱄⰻ ⰿⰰⰾⱁⰿⱏ ⱍⰻⱀⱁⰿⱏ ⱁⱅⱏ ⰰⱀⰳⰵⰾⱏ, ⱄⰾⰰⰲⱁⱓ ⰻ ⱍⰰⱄⱅⰻⱓ ⰲⱑⱀⱍⰰⰾⱏ ⰻ ⰵⱄⰻ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰻ ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰻⰾⱏ ⰵⱄⰻ ⱀⰰ(ⰴ) ⰴⱑⰾⰻ ⱃⱆⰽⱆ ⱅⰲⱁⰵⱓ. ⰲⱄⰰ ⱂⱁⰽⱁⱃⰻⰾⱏ

ⰵⱄⰻ ⱂⱁⰴⱐ ⱀⱁⰸⰻ ⰵⰳⱁ, ⱁⰲⱌⰵ ⰻ ⰲⱁⰾⰻ ⰻ ⰲⱄⰵ, ⱁⱋⰵ ⰶⱁ ⰻ ⱄⰽⱁⱅⰻ ⱂⱁⰾⱐⱄⰽⰻⰵ. ⱂⱅⰻⱌⰵ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⰻⰵ, ⰻ ⱃⰻⰱⰻ ⰿⱁⱃⱐⱄⰽⰻⰵ, ⱂⱃⰵⱈⱁⰴⰵⱋⰵ ⰲⱄⰵ ⱄⱅⰰⰸⰻ ⰿⱁⱃⱐⱄⰽⰻⰵ. ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⱀⰰⱎⱐ, ⰽⱁⰾⱐ ⱍⱆⰴⱀⱁ ⰻⰿⰵ ⱅⰲⱁⰵ ⰵⱄⱅⱐ ⱂⱁ ⰲⱄⰵⰻ ⰸⰵⰿⰾⰻ!

PSALM. XIV.

ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰽⱅⱁ ⱁⰱⰻⱅⰰⱅⰻ ⰲⰰⱍⱀⱑⱅⱐ ⰲ ⰶⰻⰾⰻⱋⰻ ⱅⰲⱁⰵⰿⱐ? ⰻⰾⰻ ⰽⱅⱁ ⰲⱄⰵⰾⰻⱅ ⱄⰵ ⰲ ⰳⱁⱃⰵ ⱄⰲⰵⱅⱑⰻ ⱅⰲⱁⰵⰻ? ⱈⱁⰴⱑ ⰱⰵⱄ ⱂⱁⱃⱁⰽⰰ, ⰴⰵⰾⰰⰵ ⱂⱃⰰⰲⰴⱆ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱑ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⰲ ⱄⱃⱐⰴⱌⰻ ⱄⰲⱁⰵⰿⱐ, ⰻⰶⰵ ⱀⰵⱆⰾⰰⱄⱅⰻ ⱑⰸⰻⰽⱁⰿⱐ ⱄⰲⱁⰻⰿⱐ: ⱀⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰻⱄⰽⱃⱐⱀⱑⰿⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ ⱄⰻ ⰸⰾⰰ, ⰻ ⱂⱁⱀⱁⱎⰵⱀⰻⱑ ⱀⰵⱂⱃⰻⱑⱅⱐ ⱀⰰ ⰱⰾⰻⰶⱀⰵⰵ ⱄⰲⱁⰵⰵ. ⱆⱀⰻⱍⰻⰶⰵⱀⱐ ⰵⱄⱅⱐ ⱂⱃⰵⰴ ⱀⰻⰿ ⰾⱆⰽⰰⰲⰻ: ⰱⱁⰵⰻ ⱄⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱄⰾⰰⰲⰻⱅⱐ. ⰽⰾⱀⰵⰻ ⱄⰵ ⰻⱄⰽⱃⱐⱀⱑⰿⱆ, ⰻ ⱀⰵⱁⱅⰿⰵⱅⰰⰵ ⱄⰵ. ⱄⱃⰵⰱⱃⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ ⱀⰵⰴⰰ ⰲⱐ ⰾⰻⱈⰲⱆ, ⰻ ⰿⰻⱅⰰ ⱀⰰ ⱀⰵⱂⱁⰲⰻⱀⱀⰻⱈⱐ ⱀⱑⱂⱃⰻⱑⱅⱐ. ⱅⰲⱁⱃⰵⰻ ⱄⰻⱑ, ⱀⰵⱂⱁⰴⰲⰻⰶⰻⱅ ⱄⰵ ⰲⱐ ⰲⰵⰽⱐ.

PSALM. XVIII.

ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ ⰻⱄⱂⱁⰲⱑⰴⰰⱓⱅⱐ ⱄⰾⰰⰲⱆ ⰱⱁⰶⰻⱓ, ⱅⰲⰰⱃⱐ ⰶⰵ ⱃⱆⰽⱆ ⰵⰳⱁ ⰲⰸⰲⰵⱋⰰⰵⱅⱐ ⱅⰲⱃⰴⱐ. ⰴⰰⱀⱐ ⰴⱀⰻ ⱁⱅⱃⰻⰳⰰⰵⱅⱐ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱐ, ⱀⱁⱋⱐ ⱀⱁⱋⰻ ⰲⰸⰲⰵⱋⰰⰵⱅⱐ ⱃⰰⰸⱆⰿⱐ. ⱀⱑⱄⱅⱐ ⱑⰸⰻⰽⰰ, ⱀⰻ ⰱⰵⱄⰵⰴⰰ, ⰻⰶⰵ ⱀⰵⱄⰾⰻⱎⰵⱅ ⱄⰵ ⰳⰾⰰⱄⰻ ⰻⱈⱐ. ⰲⱐ ⰲⱄⱆ ⰸⰵⰿⰾⱆ ⰻⰸⰻⰴⰵ ⰲⱑⱋⰰⱀⰻⱑ ⰻⱈⱐ, ⰻ ⰲ ⰽⱁⱀⱌⰻ ⰲⱄⰵⰾⰵⱀⰻⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰻ ⰻⱈⱐ. ⰲ ⱄⰾⱐⱀⱌⰻ ⱂⱁⰾⱁⰶⰻ ⱄⰵⰾⱁ ⰵⰳⱁ, ⰻ ⱅⱐ ⱑⰽⱁ ⰶⰵⱀⰻⱈⱐ ⰻⱄⱈⱁⰴⰵ ⱁⱅ ⱍⱃⱐⱅⱁⰳⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ, ⰲⰸⱃⰰⰴⱁⰲⰰ ⱄⰵ ⱑⰽⱁ ⰻⱄⱂⱁⰾⰻⱀ ⱅⰵⱋⰻ ⱂⱆⱅⱐ. ⱁⱅ ⱀⰰⱍⰵⱅⰽⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰵ ⰻⱄⱈⱁⰴⱐ ⰵⰳⱁ, ⰻ ⱄⱃⱑⱅⰵⱀⰻⰵ ⰵⰳⱁ ⰴⱁ ⰽⱁⱀⱌⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰵ, ⰻ ⱀⱑⱄⱅⱐ, ⰻⰶⰵ ⱆⰽⱃⰻⰵⱅ ⱄⰵ ⱅⱁⱂⰾⱁⱅⰻ ⰵⰳⱁ. ⰸⰰⰽⱁⱀⱐ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⱐ ⱀⰵⱂⱁⱃⱁⱍⰵⱀⱐ, ⱁⰱⱃⰰⱋⰰⰵ ⰴⱆⱎⰵ, ⱄⰲⰵⰴⰵⱀⰻⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⱑ ⰲⰵⱃⱀⱁ, ⱆⰿⱆⰴⱃⰰⰵ ⰿⰾⰰⰴⰵⱀⱌⰵ. ⱁⱂⱃⰰⰲⰴⰰⱀⰻⱑ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⱑ ⱂⱃⰰⰲⰰ, ⰲⰵⱄⰵⰾⰵⱋⰰ ⱄⱃⱐⰴⱌⰰ: ⰸⰰⱂⱁⰲⰵⰴⱐ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰰ ⱄⰲⰵⱅⰾⰰ, ⱂⱃⰵⱄⰲⰵⱋⰰⱓⱋⰵ ⱁⱍⰻ. ⱄⱅⱃⰰⱈⱐ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⱐ ⱂⱃⰵⱍⰻⱄⱅⱐ, ⱂⱃⰵⰱⰻⰲⰰⰵⱅⱐ ⰲ ⰲⱑⰽⱐ ⰲⱑⰽⰰ: ⱄⱆⰴⰱⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⱑ ⰻⱄⱅⰻⱀⱀⰻ, ⱁⱂⱃⰰⰲⰴⰰⱀⰻ ⰲ ⰽⱆⱂⱐ. ⰲⰶⰾⰵⰾⰵⱀⰻ ⱀⰰⰴⰵ ⰸⰾⰰⱅⰰ ⰻ ⰽⰰⰿⰵⱀⱑ ⰴⱃⰰⰳⰰⰳⱁ ⰿⱀⱁⰳⱁ, ⱄⰾⰰⰼⱎⰵ ⱀⰰⰴⰵ ⰿⰵⰴⰰ ⰻ ⱄⱅⰰ. ⰻⰱⱁ ⱃⰰⰱⱐ ⱅⰲⱁⰻ ⱈⱃⰰⱀⰻⱅⱐ ⰵ, ⰲⱀⱑⰳⰾⰰ ⱄⱈⱃⰰⱀⰻⱅⰻ ⰵ ⰲⰸⰴⰰⱀⰻⰵ ⰿⱀⱁⰳⱁ. ⰳⱃⰵⱈⱐ ⱁⱂⰰⰴⰰⱀⰻ(ⱑ) ⰽⱅⱁ ⱃⰰⰸⱆⰿⰵⰵⱅⱐ? ⱁⱅ ⱅⰰⰻⱀⰻⱈⱐ ⰿⱁⰻⱈⱐ ⱁⱍⰻⱄⱅⰻ ⰿⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰻ ⱁⱅ ⱅⱆⰶⰻⱈⱐ ⱂⱁⱋⰵⰴⰻ ⱃⰰⰱⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ. ⰰⱋⰵ ⰿⰻ ⱀⰵⱆⰴⱁⰾⱑⱓⱅ, ⱅⱁⰳⰴⰰ ⱀⱑⱂⱁⱃⱁⱍⰰⱀⱐ ⰱⱆⰴⱆ, ⰻ ⱁⱌⰵⱋⱆ ⱄⰵ ⱁⱅⱐ ⰳⱃⰵⱈⰰ ⰲⰵⰾⰻⰽⰰ. ⰻ ⰱⱆⰴⱆ ⰲ ⰱⰾⰰⰳⱁⰲⱁⰾⰵⱀⰻⰵ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰰ ⱆⱄⱅⱐ ⰿⱁⰻⱈⱐ, ⰻ ⱂⱁⱆⱍⰵⱀⰻⰵ ⱄⱃⱐⰴⱌⰰ ⰿⱁⰵⰳⱁ ⱂⱃⰵⰴⱐ ⱅⱁⰱⱁⱓ ⰲⰻⰴⱑ. ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⱂⱁⰿⱁⱋⱀⰻⰽⰵ ⰿⱁⰻ, ⰻⰸⰱⰰⰲⰻⱅⰵⰾⱓ ⰿⱁⰻ.

PSALM. XLIX.

ⰱⱁⰳⱐ ⰱⱁⰳⱁⰿⱐ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ, ⰻ ⱂⱃⰻⰸⰲⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ, ⱁⱅⱐ ⰲⱄⱅⱁⰽⰰ ⱄⰾⱐⱀⱌⰰ ⰴⱁ ⰸⰰⱂⰰⰴⰰ. ⱁⱅⱐ ⱄⰻⱁⱀⰰ ⰽⱃⰰⱄⱁⱅⰰ ⰾⰵⱂⱁⱅⰻ ⰵⰳⱁ. ⰱⱁⰳⱐ ⱑⰲⱑ ⱂⱃⰻⰴⰵⱅⱐ, ⰱⱁⰳⱐ ⱀⰰⱎⱐ, ⱀⰵⱂⱃⰵⰿⰾⱐⱍⰻⱅⱐ. ⱁⰳⱀⱐ ⱂⱃⰵⰴⱐ ⱀⰻⰿⱐ ⰲⰸⰳⱁⱃⰻ, ⰻ ⱁⰽⱃⱄⱅⱐ ⰵⰳⱁ ⰱⱆⱃⰰ ⰲⰵⰾⰻⱑ. ⱂⱃⰻⰸⱁⰲⰵⱅⱐ ⱀⰵⰱⱁ ⱄ ⰲⰻⱎⰵ, ⰻ ⰸⰵⰿⰾⱓ ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⰻⱅⰻ ⰾⱓⰴⰻ ⱄⰲⱁⰵ. ⱄⰱⰵⱃⰻⱅⰵ ⰵⰿⱆ ⱂⱃⰵⱂⱁⰴⱁⰱⱀⰵ ⰵⰳⱁ, ⰸⰰⰲⰵⱋⰰⱓⱋⰵ ⰸⰰⰲⰵⱅⱐ ⰵⰳⱁ ⱁ ⰶⱃⱏⱅⰲⰰⱈⱏ. ⰹ ⰲⰸⰲⰵⱄⱅⰵⱅⱏ ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ ⱂⱃⰰⰲⰴⱆ ⰵⰳⱁ, ⱑⰽⱁ ⰱⱁⰳⱏ ⱄⱆⰴⰹ ⰵⱄⱅⱏ. ⱄⰾⰹⱎⰹⱅⰵ, ⰾⱓⰴⰹ ⰿⱁⰹ, ⰹ ⰲⰸⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ ⰲⰰⰿⱏ, ⰹⰸⱃⰰⰹⰾⱓ, ⱄⰲⰵⰴⰵⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱆⱓ ⱅⰵⰱⱑ: ⱑⰽⱁ ⰱⱁⰳⱏ, ⰱⱁⰳⱏ ⱅⰲⱁⰹ ⰵⱄⰰⰿⱏ. ⱀⰵ ⱁ ⰶⱃⱏⱅⰲⰰⱈⱏ ⱅⰲⱁⰹⱈⱏ ⱁⰱⰾⰹⱍⱆ ⱅⰵⰱⱑ: ⰹ ⱁⰾⱁⰽⰰⰲⱅⱁⰿⰰⱅⰹ ⰶⰵ ⱅⰲⱁⰵ ⱂⱃⰵⰴⰰ ⰿⱀⱁⱓ ⱄⱆⱅⱏ ⰲⰹⱀⱆ. ⱀⰵⱂⱃⰹⰿⱆ ⱁⱅ ⰴⱁⰿⱆ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ ⱅⰵⰾⰰⱌⱏ, ⱀⰹ ⱁⱅ ⱄⱅⰰⰴⱏ ⱅⰲⱁⰹⱈⱏ ⰽⱁⰸⰾⱏ. ⱑⰽⱁ ⰿⱁⰹ ⱄⱆⱅⱏ ⰲⱄⰹ ⰸⰲⰵⱃⰹ ⰴⱆⰱⱃⰰⰲⱀⰹ, ⱄⰽⱁⱅⰹ ⰲ ⰳⱁⱃⰰⱈⱏ ⰹ ⰲⱁⰾⱁⰲⰵ. ⱂⱁⰸⱀⰰⱈⱏ ⰲⱄⰵ ⱂⱅⰹⱌⰵ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⰹⰵ, ⰹ ⰽⱃⰰⱄⱁⱅⰰ ⱄⰵⰾⱀⰰⱑ ⱄⰰ ⰿⱀⱁⱓ ⰵⱄⱅⱏ. ⰰⱋⰵ ⰲⰸⰾⰰⱍⱆ, ⱀⰵⱂⱁⰲⰵⰿ ⱅⰵⰱⱑ: ⰿⱁⱑ ⰱⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⰲⱄⰵⰾⰵⱀⰰⱑ, ⰹⱄⱂⰾⱏⱀⱑⱀⰹⱑ ⰵⱑ. ⰵⰴⰰ ⱑⰿⱏ ⰿⰵⱄⰰ ⱓⱀⱍⰰ, ⰹⰾⰹ ⰽⱃⱏⰲⱏ ⰽⱁⰸⰾⱓ ⱂⰹⱓ? ⱂⱁⰶⱃⰹ ⰱⱁⰳⱆ ⰶⱃⱏⱅⰲⱆ ⱈⰲⰰⰾⰹ, ⰹ ⰲⰸⰴⰰⰹ ⰲⰹⱎⱀⰵⰿⱆ ⱁⰱⰵⱅⰹ ⱅⰲⱁⰵ. ⱂⱃⰹⰸⱁⰲⰹ ⰿⰵ ⰲ ⰴⰰⱀⱏ ⱂⰵⱍⰰⰾⰹ ⱅⰲⱁⰵⰵ, ⰹⰸⰱⰰⰲⰾⱓ ⱅⰵ, ⰹ ⱂⱃⱁⱄⰾⰰⰲⰹⱎⰹ ⰿⰵ. ⰳⱃⰵⱎⱀⰹⰽⱆ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰱⱁⰳⱏ: ⰲⱄⰽⱆⱓ ⱅⰹ ⱂⱁⰲⰵⰴⰰⰵⱎⰹ ⱁⱂⱃⰰⰲⰴⰰⱀⰹⱑ ⰿⱁⱑ, ⰹ ⱂⱃⰹⰵⰿⰾⰵⱎⰹ ⰸⰰⰲⰵⱅⱏ ⰿⱁⰹ ⱆⱄⱅⰹ ⱅⰲⱁⰹⰿⰹ? ⱅⰹ ⰶⰵ ⰲⰸⱀⰵⱀⰰⰲⰹⰴⰵ ⱀⰰⰽⰰⰸⰰⱀⰹⰵ ⰿⱁⰵ, ⰹ ⱁⱅⰲⱃⰶⰵ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰰ ⰿⱁⱑ ⰲⰰⱄⱂⰵⱅⱏ. ⰰⱋⰵ ⰲⰹⰴⰵⱎⰵ ⱅⰰⱅⰰ, ⱅⰵⱍⰰⱎⰵ ⱎ ⱀⰹⰿⱏ, ⰹ ⱄ ⱂⱃⰵⰾⱓⰱⱁⰴⰵⰹⱌⰹⰿⰹ ⱆⱍⰵⱄⱅⰹⰵ ⱄⰲⱁⰵ ⱂⱁⰾⰰⰳⰰⱎⰵ. ⱆⱄⱅⰰ ⱅⰲⱁⱑ ⱆⰿⱀⱁⰶⰹⱎⰵ ⰸⰾⱁⰱⱆ, ⰹ ⰵⰸⰹⰽⱏ ⱅⰲⱁⰹ ⱄⱂⰾⰵⱅⰰⱎⰵ ⰾⰰⱋⰵⱀⰹⰵ. ⱄⰵⰴⰵ ⱀⰰ ⰱⱃⰰⱅⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ ⰽⰾⰵⰲⰵⱅⰰⱎⰵ, ⰹ ⱀⰰ ⱄⰹⱀⰰ ⰿⰰⱅⰵⱃⰵ ⱄⰲⱁⰵⰵ ⱂⱁⰾⰰⰳⰰⱎⰵ ⱄⰽⰰⱀⰴⰰⰾⱏ. ⱄⰵ ⰵⱄⰹ ⱄⱅⰲⱁⱃⰹⰾⱏ, ⰹ ⱆⰿⰾⱏⱍⰰⱈⱏ. ⰲⰸⱀⱑⱂⰰⱋⰵⰲⰰⱈⱏ ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⰹⰵ, ⱑⰽⱁ ⰱⱆⰴⱆ ⱅⰵⰱⱑ ⱂⱁⰴⱁⰱⰵⱀⱏ. ⱁⰱⰾⰹⱍⱆ ⱅⰵ, ⰹ ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰾⱓ ⱂⱃⰵⰴⱏ ⰾⰹⱌⰵⰿ ⱅⰲⱁⰹⰿ ⰲⱄⰵ ⰳⱃⰵⱈⰹ ⱅⰲⱁⰵ. ⱃⰰⰸⱆⰿⰵⰹⱅⰵ ⰶⰵ ⱄⰵⱑ ⰲⱄⰹ, ⰸⰰⰱⰹⰲⰰⱓⱋⰵⰹ ⰱⱁⰳⰰ, ⰵⰴⰰ ⰽⱁⰳⰴⰰ ⱂⱁⱈⰹⱅⰹⱅⱏ, ⰹ ⱀⰵⰱⱆⰴⰵⱅⱏ ⰹⰸⰱⰰⰲⰾⱑⰹ. ⰶⱃⱏⱅⰲⰰ ⱈⰲⰰⰾⰹ ⱂⱃⱁⱄⰾⰰⰲⰹⱅ ⰿⰵ, ⰹ ⱅⱆ ⱂⱆⱅⱏ, ⰹⰶⰵ ⱑⰲⰾⱓ ⰵⰿⱆ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰹⰵ ⰱⱁⰶⰹⰵ.

PSALM. LXXXIX.

Ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⱂⱃⰹⰱⱑⰶⰹⱋⰵ ⰱⰹⱄⱅⱏ ⱀⰰⰿⱏ, ⱁⱅ ⱃⱁⰴⰰ ⰲ ⱃⱁⰴⱏ. ⱂⱃⰵⰶⰴⰵ ⱀⱑⰶⰵ ⰳⱁⱃⰹ ⰱⰹⱎⰵ, ⰹⰾⰹ ⱄⰰⰸⰴⰰ ⱄⰵ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⰲⱄⰵⰾⱑⱀⰰⱑ, ⱁⱅ ⰲⱑⰽⰰ ⰹ ⰴⱁ ⰲⱑⰽⰰ ⱅⰹ ⰵⱄⰹ ⰱⱁⰳⱏ. ⱀⰵⰲⰸⰲⱃⰰⱅⰹ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ ⰲ ⱄⰿⰵⱃⰵⱀⰹⰵ, ⰹ ⱃⰵⱍⰵ: ⱁⰱⱃⰰⱅⰹⱅⰵ ⱄⰵ, ⱄⰹⱀⱁⰲⱑ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⰰⱄⱌⰹ. ⱑⰽⱁ ⱅⰹⱄⱆⱋⰰ ⰾⱑⱅⱏ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱁⱍⰹⰿⰰ ⱅⰲⱁⰹⰿⰰ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⱑⰽⱁ ⰴⰰⱀⱏ ⰲⱍⰵⱃⰰⱎⱀⰹ, ⰹⰶⰵ ⰿⰹⰿⱁ ⰹⰴⰵ, ⰹ ⱑⰽⱁ ⱄⱅⱃⰰⰶⰰ ⱀⱁⱋⱀⰰⱑ, ⱆⱀⰹⱍⰹⰶⰵⱀⰰ ⰱⱆⰴⱆⱅⱏ ⰾⱑⱅⰰ ⰹⱈⱏ. ⱆⱅⱃⱁ ⱑⰽⱁ ⱅⱃⰰⰲⰰ ⰿⰹⰿⱁ ⰹⰴⰵⱅⱏ, ⱆⱅⱃⱁ ⱂⱃⱁⱌⰲⰰⱅⰵⱅⱏ, ⰹ ⱂⱃⱑⰹⰴⰵⱅⱏ, ⱀⰰ ⰲⱑⱍⰵⱃⱏ ⱁⱅⱂⰰⰴⰵⱅⱏ, ⱁⰶⰵⱄⱅⰵⰵⱅⱏ ⰹ ⰹⱄⰰⱈⱀⱑⱅⱏ. ⱑⰽⱁ ⱄⰽⱁⱀⱍⰰⱈⱁⰿ ⱄⰵ ⰳⱀⱑⰲⱁⰿⱏ ⱅⰲⱁⰹⰿⱏ, ⰹ ⱑⱃⱁⱄⱅⰹⱓ ⱅⰲⱁⰵⱓ ⱄⰿⱆⱅⰹⱈⱁⰿ ⱄⰵ. ⱂⱁⰾⱁⰶⰹⰾⱏ ⰵⱄⰹ ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⰹⱑ ⱀⰰⱎⰰ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱅⱁⰱⱁⱓ, ⰲⱑⰽⱏ ⱀⰰⱎⱐ ⰲ ⱂⱃⱁⱄⰲⱑⱋⰵⱀⰹⰵ ⰾⰹⱌⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ. ⱑⰽⱁ ⰲⱄⰹ ⰴ(ⰰ)ⱀⰹ ⱀⰰⱎⰹ ⱁⱄⰽⱆⰴⱑⱎⰵ, ⰹ ⰳⱀⱑⰲⱁⰿⱏ ⱅⰲⱁⰹⰿⱏ ⱄⰽⱁⱀⱍⰰⱈⱁⰿ ⱄⰵ. ⰾⱑⱅⰰ ⱀⰰⱎⰰ ⱑⰽⱁ ⱂⰰⱆⱍⰹⱀⰰ ⱂⱁⱆⱍⰵⱅ ⱄⰵ. ⰴ(ⰰ)ⱀⰹ ⰾⱑⱅⱏ ⱀⰰⱎⰹⱈⱏ, ⰲ ⱀⰹⱈⰶⰵ ·ⱀ· ⰾⱑⱅⱏ. ⰹ ⰱⱁⰾⱑ ⰹⱈⱏ, ⱅⱃⱆⰴⱏ ⰹ ⰱⱁⰾⱑⰸⰰⱀⱏ. ⱑⰽⱁ ⱀⰰⰹⰴⱑ ⰽⱃⱁⱅⱁⱄⱅⱏ ⱀⰰ ⱀⰹ, ⰹ ⱀⰰⰽⰰⰶⰵⰿ ⱄⰵ. ⰽⱅⱁ ⱄⰲⱑⱄⱅⱏ ⰴⱃⱏⰶⰰⰲⱆ ⰳⱀⱑⰲⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ, ⰹ ⱁⱅ ⱄⱅⱃⰰⱈⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ ⱑⱃⱁⱄⱅⱏ ⱅⰲⱁⱓ ⰹⰸⱍⰹⱄⱅⰹ? ⰴⰵⱄⱀⰹⱌⱆ ⱅⰲⱁⱓ ⱅⰰⰽⱁ ⱄⰽⰰⰶⰹ ⱀⰰⰿⱏ, ⰹ ⱀⰰⱆⱍⰵⱀⰹⰵⰿⱏ ⱄⱃⱏⰴⱌⰵⰿⱏ ⰲ ⰿⱆⰴⱃⱁⱄⱅⰹ.

[illegible]

PSALM. XCVI.

[illegible]

PSALM. CXII.

[illegible]

PSALM. CXXXVIII.

[illegible]

ⱆⱅⰲⱃⱏⰴⰻ ⱄⰵ, ⰻ ⱀⰵⰲⰸⰿⱁⰳⱆ ⰽ ⱀⱑⰿⱆ. ⰽⰰⰿⱁ ⰻⰴⱆ ⱁⱅⱏ ⰴⱆⱈⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ, ⰻ ⱁⱅ ⰾⰻⱌⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ ⰽⰰⰿⱁ ⰱⱑⰶⱆ? ⰰⱋⰵ ⰲⰸⰻⰴⱆ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⱁ, ⱅⱆ ⰵⱄⰻ ⱅⰻ: ⰻ ⰰⱋⰵ ⰲⱀⰻⰴⱆ ⰲⰰ ⰰⰴⱏ, ⱅⱆ ⰵⱄⰻ. ⰰⱋⰵ ⰲⱏⰸⰿⱆ ⰽⱃⰻⰾⱑ ⰿⱁⰻ ⱃⰰⱀⱁ, ⰻ ⰲⱄⰵⰾⱓ ⱄⰵ ⰲ ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱀⰻⱈⱏ ⰿⱁⱃⰰ: ⰻⰱⱁ ⱅⱆ ⱃⱆⰽⰰ ⱅⰲⱁⱑ ⱀⰰⱄⱅⰰⰲⰻⱅ ⰿⰵ, ⰻ ⱆⰴⱃⰶⰻⱅ ⰿⰵ ⰴⱑⱄⱀⰻⱌⰰ ⱅⰲⱁⱑ. ⰻ ⱃⱑⱈⱏ: ⱆⰱⱁ ⱅⰿⰰ ⱂⱁⱂⰵⱃⰵⱅ ⰿⰵ, ⰻ ⱀⱁⱋⱏ ⰲ ⱂⱃⱁⱄⰲⰵⱋⰵⱀⰻⰵ ⰿⱁⰵ ⰲ ⱂⰻⱋⰻ ⰿⱁⰵⰻ. ⱑⰽⱁ ⱅⰿⰰ ⱀⰵⱁⰿⱃⰰⱍⰻⱅ ⱄⰵ ⱁⱅ ⱅⰵⰱⱑ, ⰻ ⱀⱁⱋⱏ ⱑⰽⱁ ⰻ ⰴⰰⱀⱏ ⱂⱃⱁⱄⰲⰰⱅⰻⱅ ⱄⰵ: ⱑⰽⱁ ⱅⰿⰰ ⰵⰵ, ⱅⰰⰽⱁ ⰻ ⱄⰲⱑⱅⱏ ⰵⰵ. ⱑⰽⱁ ⱅⰻ ⱄⰰⰸⰴⰰ ⱆⱅⱃⱁⰱⱆ ⰿⱁⱓ: ⰻ ⱂⱃⰻⱑⱅ ⰿⰵ ⱁⱅ ⱍⱃⱑⰲⰰ ⰿⰰⱅⰵⱃⱑ ⰿⱁⰵⰵ. ⰻⱄⱂⱁⰲⱑⰿ ⱄⰵ ⱅⰵⰱⱑ, ⱑⰽⱁ ⱄⱅⱃⰰⱎⱀⱁ ⱆⰴⰻⰲⰻⰾ ⱄⰵ ⰵⱄⰻ. ⱍⱆⰴⱑⱄⱀⰰ ⰴⱑⰾⰰ ⱅⰲⱁⱑ, ⰻ ⰴⱆⱎⰰ ⰿⱁⱑ ⰸⱀⰰⰵⱅⱏ ⱑ ⰸⱑⰾⱁ. ⱀⰵⱆⱅⰰⰻ ⱄⰵ ⰽⱁⱄⱅⱏ ⰿⱁⱑ ⱁⱅ ⱅⰵⰱⱑ, ⱓⰶⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰾⱏ ⰲ ⱅⰰⰻⱀⱑ: ⰻ ⱄⱁⱄⱅⰰⰲⱏ ⰿⱁⱑ ⰲ ⱂⱃⱑⰻⱄⱂⱁⰴⱀⰻⱈⱏ ⰸⰵⰿⰾⱑ. ⱀⰵⱄⰰⰴⱑⰾⰰⱀⱁⰵ ⰿⱁⰵ ⰲⰻⰴⱑⱄⱅⰰ ⱁⱍⰻ ⱅⰲⱁⰻ, ⰻ ⰲ ⰽⱀⰻⰳⰰⱈⱏ ⱅⰲⱁⰻⱈⱏ ⰲⱄⰻ ⱀⰰⱂⰻⱎⱆⱅ ⱄⰵ. ⰴ(ⰰ)ⱀⰻ ⱄⰰⰸⰻⰶⰴⱓⱅ ⱄⰵ, ⰻ ⱀⰻⰽⱅⱁⰶⰵ ⰲ ⱀⰻⱈⱏ. ⰿⱀⱑ ⰶⰵ ⰸⱑⰾⱁ ⱆⱅⰲⱃⰴⰻ ⱄⰵ ⰲⰾⰰⰴⰻⱍⰰⱄⱅⰲⰻⰵ ⰻⱈⱏ. ⰻⱄⰰⱍⱅⱆ ⰵ, ⱂⰰⱍⰵ ⱂⱑⱄⰽⰰ ⰻ ⱆⰿⱀⱁⰶⰵⱅ ⱄⰵ: ⰲⱄⱅⰰⱈⱏ, ⰻ ⰵⱋⰵ ⰵⱄⰰⰿⱏ ⱄ ⱅⱁⰱⱁⱓ. ⰰⱋⰵ ⰻⰸⰱⰻⰵⱎⰻ ⰳⱃⰵⱎⱀⰻⰽⰻ, ⰱⱁⰶⰵ: ⰿⱆⰶⰻ ⰽⱃⰲⰻ ⱆⰽⰾⱁⱀⰻⱅⰵ ⱄⰵ ⱁⱅ ⰿⰵⱀⱑ. ⱑⰽⱁ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱑⱅⰵ ⰲ ⱂⱁⰿⰻⱎⰾⰵⱀⰻ(ⱈⱏ) ⰲⰰⱎⰻⱈⱏ: ⰴⰰ ⱂⱃⰻⰿⱆⱅⱏ ⰲ ⱄⱆⰵⱅⰵ ⰳⱃⰰⰴⰻ ⱄⰲⱁⰵ. ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⰵⱋⰵⰵ ⰾⰻ ⱅⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰲⱁⱀⱑⱀⰰⰲⰻⰴⱑⱈⱏ, ⰻ ⰵ ⰲⱃⰰⰸⱑⱈⱏ ⱅⰲⱁⰻⱈⱏ ⰻⱄⱅⰰⱑⱈⱏ? ⱄⰲⱃⱎⰵⱀⱁⱓ ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⱄⱅⰻⱓ ⰲⱁⱀⱑⱀⰰⰲⰻⰴⱑⱈⱏ ⰵ: ⰻ ⰲⱃⰰⰸⰻ ⰱⰻⱎⰵ ⰿⱀⱑ. ⰻⱄⰽⱆⱄⰻ ⰿⰵ, ⰱⱁⰶⰵ, ⰻ ⱆⰲⱑⰴⰻ ⱄⱃⰴⱌⰵ ⰿⱁⰵ: ⰻⱄⱂⰻⱅⰰⰻ ⰿⰵ, ⰻ ⱂⱁⰸⱀⰰⰻ ⱄⱅⰰⰸⰻ ⰿⱁⰵ. ⰻ ⰲⰻⰻ, ⰰⱋⰵ ⱂⱆⱅⱏ ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⰻⱑ ⰲⰰ ⰿⱀⱑ: ⰻ ⱀⰰⱄⱅⰰⰲⰻ ⰿⰵ ⱀⰰ ⱂⱆⱅⱏ ⰲⱑⱍⱀⰻ.

10. Z misálu na perg. 1368 v cís. dv. bibl. ve Vídni.

LUK. XVII, 11—19.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰱⰻⱄⱅⱏ ⰻⰴⱆⱋⱆ ⰻⱄⱆⱄⱆ ⰲⱏ ⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰻⰿⱏ, ⰻ ⱅⰰ ⱂⱃⱁⱈⱁⰶⰰⱎⰵ ⰿⰵⰶⰴⱓ ⱄⰰⰿⰰⱃⰻⰵⱓ ⰻ ⰳⰰⰾⰻⰾⱑⰵⱓ. ⰲⱈⱁⰴⰵⱋⱆ ⰶⰵ ⰵⰿⱆ ⰲⱏ ⰲⰰⱄⱏ ⰵⱅⰵⱃⱆ ⱄⱃⱑⱅⱆ ⰻ ·ⰹ· ⰿⱆⰶⱏ ⱂⱃⱁⰽⰰⰶⰵⱀⱏ, ⰻⰶⰵ ⱄⱅⰰⱎⰵ ⰻⰸ ⰴⰰⰾⰵⰽⰰ. ⰻ ⰲ(ⰸ)ⰴⰲⰻⰳⱆ ⰳⰾⰰⱄⱏ ⱄⰲⱁⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⰵ: ⰻⱄⱆⱄⰵ ⱀⰰⱄⱅⰰⰲⱀⰻⱍⰵ, ⱂⱁⰿⰻⰾⱆⰻ ⱀⰻ! ⰲⰻⰴⱑⰲⱏ ⰶⰵ ⰵ ⰻⱄⱆⱄⱏ, ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⰿⱏ: ⰻⰴⱑⱅⰵ ⰻ ⱂⱁⰽⰰⰶⰻⱅⰵ ⱄⰵ ⰵⱃⱑⰵⰿⱏ. ⰻ ⰱⰻⱄⱅⱏ ⱎⰰⰾⱎⰻⰿⱏ ⰻⰿⱏ, ⰰⰱⰻⰵ ⱁⱍⰻⱄⱅⰻⱎⰵ ⱄⰵ. ⰵⰴⰻⱀ ⰶⰵ ⱁⱅ ⱀⰻⱈⱏ, ⰲⰻⰴⱑⰲⱏ ⱑⰽⱁ ⱁⱍⰻⱄⱅⰻ ⱄⰵ, ⰲⰸⰲⱃⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⱄⱏ ⰳⰾⰰⱄⱁⰿⱏ ⰲⰵⰾⰻⰽⱁⰿⱏ ⱄⰾⰰⰲⰵ ⰱⱁⰳⰰ, ⰻ ⱂⱃⰻⱎⰰⰾⱏ ⱂⰰⰴⰵ ⱀⰻⱌⱏ ⱂⱃⱑⰴ ⱀⱁⰳⰰⰿⰰ ⰵⰳⱁ, ⱈⰲⰰⰾⱆ ⰲ(ⰸ)ⰴⰰⰵ: ⰻ ⱄⰰ ⰱⱑ ⱄⰰⰿⰰⱃⰰⱀⰻⱀⱏ. ⱁⱅⰲⰵⱋⰰⰲ ⰶⰵ ⰻⱄⱆⱄⱏ ⱃⰵⱍⰵ: ⱀⰵ ⰴⰵⱄⰵⱅ ⰾⰻ ⱁⱍⰻⱄⱅⰻⱎⰵ ⱄⰵ? ⰻ ·ⰸ· ⰽⱏⰴⱑ ⱄⱆⱅⱏ? ⱀⱑⱄⱅ ⰾⰻ ⱁⰱⱃⱑⱅⰵⱀⱏ, ⰻⰶⰵ ⰲⰸⰲⱃⰰⱅⰻⰾⱏ ⱄⰵ ⰱⰻ ⰻ ⰲ(ⰸ)ⰴⰰⰾⱏ ⰱⰻ ⱄⰾⰰⰲⱆ ⰱⱁⰳⱆ, ⱅⰰⰽⰿⱁ ⱄⰰ ⰻⱀⱁⱂⰾⰵⰿⰵⱀⱀⰻⰽⱏ? ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⰲⱄⱅⰰⱀⰻ ⰻ ⰻⰴⰻ, ⱑⰽⱁ ⰲⱑⱃⰰ ⱅⰲⱁⱑ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰰ ⱅⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ.

LUC. XXIV, 13—35.

Ⰴⰲⰰ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⰰ ⰻⱄⱆⱄⱁⰲⰰ ⰱⱑⱄⱅⰰ ⰻⰴⱆⱋⰻ ⰲⱏ ⰴⰰⱀⱏ ⰲⱏⱄⰽⱃⱄⰵⱀⰻⱑ ⰵⰳⱁ ⰲⱏ ⰲⰰⱄⱏ, ⱁⱅⱄⱅⱁⰵⱋⱆ ⱄⱅⰰⰴⰻⰻ ·ⰿ· ⱁⱅ ⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰻⰿⰰ, ⰻⰿⰵⱀⰵⰿⱏ ⰵⰿⰿⰰⱆⱄⱏ.

ⰻ ⱅⰰ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱈⱁⱅⰰ ⰿⰵⱓ ⱄⱁⰱⰵⱓ ⱁ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⱂⱃⰻⰽⰾⱓⱍⱎⰻⱈⱏ ⱄⰵ ⱁ ⰻⱄⱆⱄⱑ. ⰻ ⰱⰻⱄⱅⱏ ⰱⰵⱄⱑⰴⱆⱓⱋⰻⰿⰰ ⰻⰿⰰ ⰿⰵⱓ ⱄⱁⰱⰵⱓ, ⱄⰰⰿⱏ ⰻⱄⱆⱄⱏ ⱂⱃⰻⰱⰾⰻⰶⰻ ⱄⰵ ⰻⰿⰰ, ⰻ ⰻⰴⱑⱎⰵ ⱎ ⱀⰻⰿⰰ. ⱁⱍⰻ ⰶⰵ ⰵⱓ ⰴⱃⰶⰰⱄⱅⰰ ⱄⰵ, ⰴⰰ ⰵⰳⱁ ⱀⰵⱂⱁⰸⱀⰰⱄⱅⰰ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⰿⰰ ⰻⱄⱆⱄⱏ: ⱍⱅⱁ ⱄⱆⱅⱏ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰰ ⱄⰻⱑ, ⰻⰿⰻⰶⰵ ⱄⱅⰵⰸⰰⰵⱅⰰ ⱄⰵ ⰿⰵⱓ ⱄⱁⰱⰵⱓ, ⰻ ⰵⱄⱅⰰ ⰴⱃⰵⱄⰵⰾⰰ? ⰻ ⱁⱅⰲⰵⱋⰰⰲⱏ ⰵⰴⰻⱀⱏ, ⰵⰿⱆⰶⰵ ⰻⰿⰵ ⰽⰾⱑⱁⱂⰰ, ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⱅⰻ ⰾⰻ ⰵⰴⰻⱀⱏ ⱂⱃⰻⱎⰾⱏⱌⱏ ⰵⱄⰻ ⰲⱏ ⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰻⰿⱑ, ⰻ ⱀⰵⰸⱀⰰⰾⱏ ⰵⱄⰻ ⰱⰻⰲⱎⰻⱈⱏ ⰲⱏ ⱀⰵⰿⱏ ⰲⱏ ⱄⰻⰵ ⰴⱏⱀⰻ? ⱁⱀⱏ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⰿⰰ: ⰽⰻⱈⱏ? ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱃⱑⱄⱅⰰ: ⱑⰶⰵ ⱁ ⰻⱄⱆⱄⱑ ⱀⰰⰸⰰⱃⰰⱀⰻⱀⱑ, ⰻⰶⰵ ⰱⰻⱄⱅⱏ ⰿⱆⰶⱏ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⱏ, ⱄⰻⰾⰰⱀⱏ ⰴⱑⰾⱁⰿⱏ ⰻ ⱄⰾⱁⰲⱁⰿⱏ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰱⱁⰳⱁⰿⱏ ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰲⱄⱑⰿⰻ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰻ. ⰽⰰⰽⱁ ⰻ ⱂⱃⱑⰴⰰⱎⰵ ⰰⱃⱈⰻⰵⱃⱑⰻ ⰻ ⰽⱀⰵⰸⰻ ⱀⰰⱎⰻ ⱀⰰ ⱁⱄⱆⰼⰵⱀⰻⰵ ⱄⰵⰿⱃⱅⰻ ⰻ ⱂⱃⱁⱂⰵⱎⰵ ⰻ. ⰿⰻ ⰶⰵ ⱀⰰⰴⱑⱑⱈⱁⰿⱏ ⱄⰵ. ⱑⰽⱁ ⱅⰰ ⰵⱄⱅⱏ, ⱈⱁⱅⰵ ⰻⰸⰱⰰⰲⰻⱅⰻ ⰻⰸⱃⰰⰻⰾⱑ. ⰻ ⱀⰻⱀⰵ ⱀⰰⰴⱏ ⰲⱄⱑⰿⰻ ⱅⱃⰵⱅⰻ ⰴⰰⱀⱏ ⰵⱄⱅⱏ, ⱁⱅⱏ ⱀⰵⰾⰻⰶⰵ ⱄⰻⰵ ⰱⰻⱎⰵ. ⱀⰰ ⰻ ⰶⰵⱀⰻ ⰵⱅⰵⱃⰻⰵ ⱆⰶⰰⱄⰻⱎⰵ ⱀⰻ, ⰱⰻⰲⱎⰵⰵ ⱃⰰⱀⰵ ⱆ ⰳⱃⱁⰱⰰ, ⰻ ⱀⰵⱁⰱⱃⱑⱅⱎⰵ ⱅⱑⰾⰵⱄⰵ ⰵⰳⱁ ⱂⱃⰻⰴⱆ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱎⰵ, ⰻ ⰲⰻⰴⱑⱀⰻⰵ ⰰⱀⰼⰵⰾⱏ ⰲⰻⰴⱑⰲⱎⰵ, ⰻⰶⰵ ⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱅⱏ ⰶⰻⰲⰰ. ⰻⰴⱁⱎⰵ ⰶⰵ ⰵⱅⰵⱃⰻ ⱁⱅⱏ ⱀⰰⱄⱏ ⰽⱏ ⰳⱃⱁⰱⱆ, ⰻ ⱁⰱⱃⱑⱅⱆ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰶⰵⱀⰻ ⱃⱑⱎⰵ, ⱄⰰⰿⱁⰳⱁ ⰶⰵ ⱀⰵⰲⰻⰴⱑⱎⰵ. ⰻ ⱅⰰ ⱃⰵⱍⰵ ⰽⱏ ⱀⰻⰿⰰ: ⱁ ⱀⰵⱄⰿⰻⱄⰾⱀⰰ ⰻ ⰾⱑⱀⰰ ⱄⱏⰴⱌⰵⰿⱏ ⰲⱑⱃⱁⰲⰰⱅⰻ ⱁ ⰲⱄⱑⱈⱏ, ⱑⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱎⰵ ⱂⱃⱁⱃⱁⱌⰻ! ⱀⰵⱅⰰⰽⱁ ⰾⰻ ⱂⱁⰴⱁⰱⰰⱎⰵ ⱂⱁⱄⱅⱃⰰⰴⰰⱅⰻ ⱈⱃⰻⱄⱅⱆ, ⰻ ⱅⰰⰽⱁ ⰲⱀⰻⱅⰻ ⰲ ⱄⰾⰰⰲⱆ ⱄⰲⱁⱓ? ⰻ ⱀⰰⱍⰰⱀⱏ ⱁⱅⱏ ⰿⱁⰻⱄⱑⱑ, ⰻ ⱁⱅⱏ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⱏ, ⰻ ⱄⰽⰰⰸⱁⰲⰰⱎⰵ ⰻⰿⰰ ⱁⱅ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⰽⱀⰻⰳⱏ, ⱑⰶⰵ ⰱⱑⱈⱆ ⱁ ⱀⰵⰿⱏ. ⰻ ⱂⱃⰻⰱⰾⰻⰶⰻⱎⰵ ⱄⰵ ⰽⱏ ⰲⱄⰻ, ⰲⱏ ⱀⱓⰶⰵ ⱅⰰ ⰻⰴⱑⱎⰵⱅⰰ, ⰻ ⱅⰰ ⱅⰲⱁⱃⰰⱎⰵ ⱄⰵ ⰴⰰⰾⰵ ⰻⱅⰻ. ⰻ ⱀⱆⰼⰰⱈⱁⱅⰰ ⰻ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⰰ ⰵⰿⱆ: ⱁⰱⰻⱅⰰⰻ ⱄ ⱀⰰⰿⰰ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⰻ ⰲⰵⱍⰵⱃⰻ ⱅⰻ ⰵⱄⱅⱏ, ⰻ ⱂⱃⱑⰽⰾⱁⱀⰻⰾⱏ ⱄⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱓⰶⰵ ⰴⰰⱀⱏ. ⰻ ⰲⱀⰻⰴⰵ ⱎ ⱀⰻⰿⰰ. ⰻ ⰱⰻⱄⱅⱏ ⰵⰳⰴⰰ ⰲⰾⰵⰶⰵ ⱎ ⱀⰻⰿⰰ, ⱂⱃⰻⱑⰿⱏ ⱈⰾⱑⰱⱏ, ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰻ ⰻ ⱂⱃⱑⰾⱁⰿⰻ ⰻ ⰴⰰⱑⱎⰵ ⰻⰿⰰ. ⱁⱀⱑⰿⰰ ⰶⰵ ⱁⱅⰲⱃⱑⱄⱅⰰ ⱄⰵ ⱁⱍⰻ ⰻ ⱂⱁⰸⱀⰰⱄⱅⰰ ⰻ, ⰻ ⱅⰰ ⰻⱋⰵⰸⰵ ⱁⱅⱏ ⱁⱍⰻⱓ ⰵⱓ. ⰻ ⱃⱑⱄⱅⰰ ⰲ ⱄⰵⰱⱑ: ⱀⰵ ⱄⱏⰴⱌⰵ ⰾⰻ ⱀⰰⱓ ⰲⰳⰰⱃⰰⱎⰵ ⱄⰵ ⰲⱏ ⱀⰰⱓ, ⰵⰳⰴⰰ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱎⰵ ⱀⰰⰿⰰ ⱀⰰ ⱂⱆⱅⰻ, ⰻ ⱄⰽⰰⰸⱁⰲⰰⱎⰵ ⱀⰰⰿⰰ ⰽⱀⰻⰳⰻ? ⰻ ⰲ ⱅⰰ ⱍⰰⱄⱏ ⰲⱄⱅⰰⰲⱎⰵ ⰲⰸⰲⱃⰰⱅⰻⱄⱅⰰ ⱄⰵ ⰲⱏ ⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰻⰿⱏ, ⰻ ⱁⰱⱃⱑⱅⱁⱄⱅⰰ ⱄⰰⰲⰽⱆⱂⰾⱎⰵ ⱄⰵ ·ⰰⰹ· ⰻ ⰻⰶⰵ ⰱⱑⱈⱆ ⱎ ⱀⰻⰿⰻ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⰵ: ⱑⰽⱁ ⰲⱏⱄⰽⱃⱄⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ, ⰻ ⱑⰲⰻ ⱄⰵ ⱄⰻⰿⱆⱀⱆ. ⰻ ⱅⰰ ⱂⱁⰲⱑⰴⰰⱎⰵⱅⰰ, ⱑⰶⰵ ⰱⱑⱎⰵ ⱀⰰ ⱂⱆⱅⰻ, ⰻ ⰽⰰⰽⱁ ⱂⱁⰸⱀⰰⱅⰰ ⰻ ⰲⱏ ⱂⱃⱑⰾⱁⰿⰾⰵⱀⰻ ⱈⰾⱑⰱⰰ.

GAL. III, 16—22.

Ⰱⱃⰰⱅⰻⱑ, ⰰⰲⱃⰰⰰⰿⱆ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱀⰰ ⱄⱆⱅⱏ ⱁⰱⱑⱅⱁⰲⰰⱀⰻⱑ, ⰻ ⱄⱑⰿⰵⱀⰻ ⰵⰳⱁ. ⱀⰵⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅ ⰶⰵ: ⰻ ⱄⱑⰿⰵⱀⰵⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⱁ ⰿⱀⱁⰸⱑⱈⱏ, ⱀⰰ ⱑⰽⱁ ⱁ ⰵⰴⰻⱀⱁⰿⱏ: ⱄⱑⰿⰵⱀⰻ ⱅⰲⱁⰵⰿⱆ, ⰵⰶⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⱄⱏ. ⱄⰵ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ: ⰸⰰⰲⱑⱅⱏ ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ ⱆⱅⰲⱃⰶⰴⰵⱀ ⰱⱁⰳⱁⰿ ⰲⱏ ⱈⱃⰻⱄⱅⰰ, ⰻⰶⰵ ⱂⱁ ⱍⰵⱅⰻⱃⱑⱈⱏ ⱄⱅⱑⱈⱏ ⰻ ·ⰼ· ⰾⱑⱅⱏ ⰱⰻⰲⱏ ⰸⰰⰽⱁⱀⱏ, ⱀⰵⱁⱅⰿⱑⱅⰰⰵⱅⱏ ⰽⰰ ⱆⱂⱃⰰⰸⱀⰻⱅⰻ ⱁⰱⱑⱅⱁⰲⰰⱀⰻⱑ. ⰰⱋⰵ ⰱⱁ ⱁⱅ ⰸⰰⰽⱁⱀⰰ ⱀⰰⱄⰾⱑⰴⱁⰲⰰⱀⰻⰵ, ⱅⱁ ⱀⰵ ⱂⱁ ⱁⰱⱑⱅⱁⰲⰰⱀⰻⱓ: ⰰⰲⱃⰰⰰⰿⱆ ⰶⰵ ⱁⰱⱑⱅⱁⰲⰰⱀⰻⰵⰿ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰ ⰱⱁⰳⱏ. ⱍⱅⱁ ⱅⱁⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⰸⰰⰽⱁⱀⱏ? ⱂⱃⱑⱄⱅⱆⱂⰾⰵⱀⰻⱑ ⰴⰰⱀⱏ ⰱⰻⱄⱅⱏ, ⰴⱁⱀⰴⱑⰶⰵ ⱂⱃⰻⱎⰴⰵ ⰱⰻ ⱄⱑⰿⰵ, ⰵⰿⱆⰶⰵ ⱁⰱⱑⱅⱁⰲⰰ ⱄⰵ, ⱆⱃⰵⰶⰴⰵⱀⱏ ⱁⱅ ⰰⱀⰼⰵⰾⱏ, ⱃⱆⰽⱁⱓ ⱈⱁⰴⰰⱅⰰⱑ. ⱈⱁⰴⰰⱅⰰⰻ ⰶⰵ ⱀⱑⱄⱅⱏ ⰵⰴⰻⱀⱏ: ⰰ ⰱⱁⰳⱏ ⰵⰴⰻⱀⱏ ⰵⱄⱅ. ⰸⰰⰽⱁⱀ ⰾⰻ ⱆⰱⱁ ⱀⰰ ⱁⰱⱑⱅⱁⰲⰰⱀⰻⱑ ⰱⱁⰶⰻⱑ? ⱀⰻ ⰱⱆⰴⰻ ⱅⱁ. ⰰⱍⰵ ⰱⱁ ⰴⰰⱀⱏ ⰱⰻⰾ ⰱⰻ ⰸⰰⰽⱁⱀⱏ, ⰿⱁⰳⰻⰻ ⰶⰻⰲⰻⱅⰻ, ⱅⱁ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⱁⱅ ⰸⰰⰽⱁⱀⰰ ⰱⰻⰾⰰ ⰱⰻ ⱂⱃⰰⰲⰴⰰ. ⱀⰰ ⰸⰰⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰵ ⰽⱀⰻⰳⰻ ⰲⱄⰰ ⱂⱁ ⰳⱃⱑⱈⱁⰿⱏ, ⰴⰰ ⱁⰱⱑⱅⱁⰲⰰⱀⰻⰵ ⱁⱅ ⰲⱑⱃⰻ ⰻⱄⱆ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰲⰻ ⰴⰰⰴⰵ ⱄⰵ ⰱⰻ ⰲⱑⱃⱆⱓⱋⰻⰿⱏ.

11. *Zlomek misálu na pergameně b. vr. v Praze.*

GEN. VI, 5—22. VII, 1—6. 10—13. 16—21. 24.

(ⰲⰻⰴⱑⰲ ⰶⰵ ⰱⱁⰳⱏ, ⱑⰽⱁ ⰿⱀⱁⰳⰰ ⰸⰾⱁⰱⰰ ⰱⱑⱎⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⱏⱄⰽⰰ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ, ⰻ ⰲⱄⰵ ⰿⰻⱎⰾⰵⱀⰻⰵ ⱄⱃⱏⰴⱌⰰ ⰽⱁⰿⱆⰶⰴⰵ ⱀⰰⱂⱃⰵⰶⰵⱀⱁ ⰱⱑ ⰲ ⰸⰾⱁ ⱀⰰ ⰲⱄⰰⰽⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ, ⰽⰰⱑ ⱄⰵ ⱁ ⱄⰵⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰾⱏ ⰱⱑ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⰻ ⰽⱁⱄⱀⰵⱀⱏ ⰳⱀⱑⰲⰻⰵⰿⱏ ⱄⱃⱏⰴⱌⰰ ⰲⱀⱆⱅⱃⱑ, ⰻ ⱂⱁⰿⰻⱎⰰⰾⱏ ⰲ ⰱⱆⰴⱆⱋⰵⰵ: ⱂⱁⱅⱃⱑⰱ)ⰾⱓ, ⱃⰵⱍⰵ, ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ ⱁⱅ ⰾⰻⱌⰰ ⰸⰵⰿⰾⰵ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰾⱏ, ⱁⱅ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ ⰴⰰⰶⰵ ⰴⱁ ⱄⰽⱁⱅⰰ, ⱁⱅ ⱂⱃⱁⱄⰿⰻⰽⰰⱓⱋⰻⱈ ⱄⰵ ⰴⰰⰶⰵ ⰴⱁ ⱂⱅⰻⱌⱏ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⰻⱈⱏ. ⱍⱅⱁ ⰱⱁ ⰿⰻ, ⱃⰵⱍⰵ, ⰵⱄⱅⱏ, ⱄⱅⰲⱁⱃⱎⰻ ⰵ? ⱀⱁⰵ ⰶⰵ ⱁⰱⱃⱑⱅⰵ ⰱⰾⰰⰳⱁⰴⱑⱅⱏ ⱂⱃⰵⰴⱏ ⰱⱁⰳⱁⰿⱏ. ⰻ ⰱⱑ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ ⱂⱃⰰⰲⱏⰴⱀⱏ ⰻ ⱄⰲⱃⱎⰵⱀⱏ, ⰱⱁⰳⱆ ⱆⰳⱁⰴⱏⱀⱏ ⰻ ⰲ ⱃⱁⰴⱑ ⱄⰲⱁⰵⰿⱏ. ⱃⱁⰴⰻ ⰶⰵ ·ⰲ· ⱄⰻⱀⰻ, ⱄⰻⰿⰰ, ⱈⰰⰿⰰ ⰻ ⰰⱇⰵⱅⰰ, ⰵⰶⰵ ⰻⱄⱂⱃⱑⰴⱏ ⱂⱁⰿⱁⱀⱆⱃⱁⰿⱏ. ⱁⱄⰽⰲⱃⱏⱀⰻ ⰶⰵ ⱄⰵ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⱂⱃⰵⰴ ⰱⱁⰳⱁⰿⱏ, ⰻ ⱀⰰⱂⰾⱏⱀⰻ ⱄⰵ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⰴⰻ. ⰲⰻⰴⱑ ⰶⰵ ⰱⱁⰳⱏ ⰸⰵⰿⰾⱓ ⱁⱄⰽⰲⱃⱏⱀⰵⱀⱆ, ⱑⰽⱁ ⱁⱄⰽⰲⱃⱏⱀⰻ ⰲⱄⰰⰽⰰ ⱂⰾⱏⱅⱏ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ ⱂⱆⱅⱏ ⱄⰲⱁⰻ, ⱃⰵⱍⰵ ⰽ ⱀⱁⰵⰲⰻ: ⰽⱁⱀⱏⱌⱏ ⰲⱄⰰⰽⱁⰵ ⱂⰾⱏⱅⰻ ⱂⱃⰻⰴⰵ ⱂⱃⰵⰴⱏ ⰿⰵ, ⱑⰽⱁ ⱀⰰⱂⰾⱏⱀⰻ ⱄⰵ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⰴⰵ ⱁⱅ ⰾⰻⱌⰰ ⰻⱈⱏ. ⱄⰵ ⰰⰸⱏ ⱂⱁⱅⱃⱑⰱⰾⱓ ⰵ ⱁⱅ ⰾⰻⱌⰰ ⰸⰵⰿⰾⰵ. ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⱆⰱⱁ ⱄⰵⰱⱑ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱏ ⱁⱅ ⰴⱃⱑⰲⱏ ⱅⰵⱄⰰⱀⰻⱈⱏ. ⰽⱆⱅⱌⰵ ⰶⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰻ ⰲ ⰽⱁⰲⱍⰵⰸⱑ ⰻ ⰰⱄⱇⰰⰾⰻⱅⱁⰿⱏ ⱂⱁⰿⰰⰶⰵⱎⰻ ⰲⱀⱆⱅⱃⱏ ⱆⰴⱆ ⰻ ⰲⱀⱑ ⱆⰴⱆ. ⱄⰻⱌⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰻ ⰻ: ⱅⱃⰻ ⱄⱅⰰ ⰾⰰⰽⱏⱅⱏ ⰱⱆⰴⰵⱅⱏ ⰲ ⰴⰾⱏⰳⱁⱅⱆ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱏ, ·ⰾ· ⰲ ⱎⰻⱃⱁⱅⱆ, ·ⰼ· ⰾⰰⰽⱏⱅⱏ ⰲⱏ ⰲⰻⱄⱁⱅⱆ. ⱁⰽⰰⱀⱌⰵ ⰶⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰻ ⰲ ⰽⱁⰲⱍⰵⰸⱑ, ⰲ ⰾⰰⰽⱏⱅⱏ ⱄⰲⱃⱎⰻⱎⰻ ⱄⰲⱃⱏⱎⰵⱀⰻⰵ ⰵⰳⱁ. ⰴⰲⱏⱃⰻ ⰶⰵ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱆ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰻ ⰲ ⱄⱅⱃⰰⱀⱑ ⱁⱅ ⱀⰻⰸⱆ. ⰽⰾⱑⱅⰻ ⰶⰵ ⰴⰲⱁⰽⱃⱁⰲⱀⰻⰵ ⰻⰾⰻ ⰽⱃⱁⰲⱀⰻⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰻ ⰲ ⱀⰵⰿⱏ. ⱄⰵ ⰱⱁ ⰰⰸⱏ ⱀⰰⰲⱁⰴⱆ ⱂⱁⱅⱁⱂⱐ ⰲⱁⰴⱏ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ ⱂⱁⰳⱆⰱⰻⱅⰻ ⰲⱄⰰⰽⱆ ⱂⰾⱏⱅⱏ, ⰲ ⱀⰵⰻⰶⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⰴⱆⱈⱏ ⰶⰻⰲⱁⱅⱏⱀⱏ ⱂⱁⰴⱏ ⱀⰵⰱⰵⱄⰵⰿⱏ. ⰻ ⰲⱄⰰ, ⱑⰶⰵ ⱄⱆⱅⱏ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ, ⰻⰸⰿⱃⱆⱅⱏ. ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰾⱓ ⰶⰵ ⰸⰰⰲⱑⱅⱏ ⰿⱁⰻ ⱄ ⱅⱁⰱⱁⱓ. ⰲⱀⰻⰴⰵⱎⰻ ⰶⰵ ⰲ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱏ, ⱅⰻ ⰻ ⰶⰵⱀⰰ ⱅⰲⱁⱑ ⰻ ⱄⰻⱀⱁⰲⰵ ⱅⰲⱁⰻ ⰻ ⰶⰵⱀⰻ ⱄⰻⱀⱁⰲⱏ ⱅⰲⱁⰻⱈⱏ. ⰻ ⱁⱅ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⰶⰻⰲⱆⱋⰻⱈⱏ ⰲⱄⰰⰽⱁⰵ ⱂⰾⱏⱅⰻ ⰴⰲⱁⰵ ⰲⱏⰲⰵⰴⰵⱎⰻ ⰲ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱏ, ⰻ ⱂⱃⰵⰱⱆⰴⱆⱅⱏ ⱄ ⱅⱁⰱⱁⱓ ⰲ ⰽⱁⰲⱍⰵⰸⱑ ⰿⱆⰶⱏⱄⰽⱏ ⱂⱁⰾⱏ ⰻ ⰶⰵⱀⱏⱄⰽⱏ. ⱁⱅ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⱂⱅⰻⱌⱏ ⱂⱁ ⱃⱁⰴⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ, ⰻ ⱁⱅ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⱄⰽⱁⱅⱏ ⱂⱁ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ ⱃⱁⰴⱆ, ⰻ ⱁⱅ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⱂⱃⱁⱄⰿⰻⰽⰰⱓⱋⰻⱈ ⱄⰵ ⱂⱁ ⰸⰵⰿⰾⰻ ⱂⱁ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ ⱃⱁⰴⱆ, ⰴⰲⱁⰵ ⰴⰲⱁⰵ ⱁⱅ ⰲⱄⰰⱋⱏⱄⰽⰻⱈⱏ ⰲⱀⰻⰴⱆⱅⱏ ⱄ ⱅⱁⰱⱁⱓ ⰲ ⰽⱁⰲⱍⰵⰸⱑ ⱂⱃⰵⰱⰻⱅⱆ ⰲ ⱀⰵⰿⱏ ⰿⱆⰶⱏⱄⰽⱏ ⱂⱁⰾⱏ ⰻ ⰶⰵⱀⱏⱄⰽⱏ. ⱅⰻ ⰶⰵ ⰻⰸⰱⰵⱃⰵⱎⰻ ⱁⱅ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⰱⱃⰰⱎⱀⱏ, ⱑⰶⰵ ⰿⱁⰳⱆⱅ ⱄⰵ ⱑⱄⱅⰻ, ⰻ ⰲⱐⰸⰿⰵⱎⰻ ⱑ ⰽ ⱄⰵⰱⱑ ⰲ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱐ, ⰴⰰ ⰱⱆⰴⱆⱅⱐ ⱅⰵⰱⱑ ⰻ ⱅⱑⰿⱐ ⰲ ⱂⰻⱋⱆ. ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰶⰵ ⱀⱁⰵ ⰲⱄⰰ, ⱑⰶⰵ ⰽⱁⰾⰻⰶⰴⱁ ⰸⰰⱂⱁⰲⱑⰴⱑ ⰵⰿⱆ ⰱⱁⰳⱐ. ⱃⰵⱍⰵ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⰱⱁⰳⱐ ⰽ ⱀⱁⰵⰲⰻ: ⰲⱀⰻⰴⰻ ⱅⰻ ⰻ ⰲⱐⱄⱐ ⰴⱁⰿⱐ ⱅⰲⱁⰻ ⰲ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱐ, ⱑⰽⱁ ⱅⰵⰱⰵ ⰲⰻⰴⱑⱈⱐ ⱂⱃⰵⰴⱐ ⰿⱀⱁⱓ ⱂⱃⰰⰲⱐⰴⱀⰰ ⰲ ⱃⱁⰴⱑ ⱄⰵⰿⱐ. ⱁⱅ ⱄⰽⱁⱅ ⰶⰵ ⱍⰻⱄⱅⱑⱈⱐ ⰲⱐⰲⱁⰴⰻ ⰽ ⱄⰵⰱⱑ ·ⰶ·ⰶ· ⰿⱆⰶⱐⱄⰽⱐ ⱂⱁⰾⱐ ⰻ ⰶⰵⱀⱐⱄⰽⱐ, ⰻ ⱁⱅ ⱄⰽⱁⱅⱐ ⱀⰵⱍⰻⱄⱅⰻⱈⱐ ⰴⰲⱁⰵ ⰴⰲⱁⰵ, ⰿⱆⰶⱐⱄⰽⱐ ⱂⱁⰾⱐ ⰻ ⰶⰵⱀⱐⱄⰽⱐ. ⱁⱅ ⱂⱅⰻⱌⱐ ⰶⰵ ⱍⰻⱄⱅⰻⱈⱐ ·ⰶ·ⰶ· ⰿⱆⰶⱐⱄⰽⱐ ⱂⱁⰾⱐ ⰻ ⰶⰵⱀⱐⱄⰽⱐ, ⱁⱅ ⱂⱅⰻⱌ ⱀⰵⱍⰻⱄⱅⰻⱈⱐ ⰴⰲⱁⰵ, ⰿⱆⰶⱐⱄⰽⱐ ⱂⱁⰾⱐ ⰻ ⰶⰵⱀⱐⱄⰽⱐ, ⱂⱃⰵⱂⰻⱅⱑⱅⰻ ⱄⱑⰿⰵ ⱂⱁ ⰲⱄⰵⰻ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⱁⱋⰵ ⰱⱁ ⰴⱐⱀⰻ ·ⰶ· ⰻ ⰰⰸⱐ ⱀⰰⰲⰵⰴⱆ ⰴⱐⰶⰴⱐ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ ·ⰽ· ⰴⱐⱀⰻ ⰻ ·ⰽ· ⱀⱁⱋⰻ, ⰻ ⱂⱁⱅⱃⱑⰱⰾⱓ ⰲⱄⰰⰽⱁ ⰴⰲⰻⰶⱆⱋⰵⰵ ⱄⰵ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ, ⰵⰶⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱈⱐ, ⱁⱅ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ ⰴⰰⰶⰵ ⰴⱁ ⱄⰽⱁⱅⰰ, ⰻ ⱁⱅ ⱂⱃⰵⱄⰿⰻⰽⰰⱓⱋⰻⱈⱐ ⱄⰵ ⰴⰰⰶⰵ ⰴⱁ ⱂⱅⰻⱌⱐ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⰻⱈⱐ. ⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⱀⱁⰵ ⰲⱄⰰ, ⱑⰶⰵ ⰽⱁⰾⰻⰶⰴⱁ ⰸⰰⱂⱁⰲⱑⰴⱑ ⰵⰿⱆ ⰱⱁⰳⱐ. ⰱⱑⱎⰵ ⰶⰵ ⱀⱁⰵ ·ⰵ· ⱄⱐⱅⱐ ⰾⱑⱅⱐ, ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱁⱅⱁⱂⱐ ⰲⱁⰴⱐ ⰱⰻⱄⱅⱐ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ. ⰻ ⰵⰳⰴⰰ ⰿⰻⱀⱆ ·ⰶ· ⰴⱐⱀⰻ, ⰲⱁⰴⰻ ⱂⱁⱅⱁⱂⰰ ⱀⰰⰲⱁⰴⱀⰻⱎⰵ ⱄⰵ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ. ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⰲⱐ ⱎⰵⱄⱅⱁⱄⱐⱅⱁⰵ ⰾⱑⱅⱁ ⰶⰻⰲⱁⱅⰰ ⱀⱁⰵⰲⰰ, ⰿⱑⱄⰵⱌⰰ ⰴⱃⱆⰳⰰⰳⱁ, ·ⰶⰹ· ⰴⱐⱀⰻ ⰿⱑⱄⰵⱌⰰ ⱃⰰⰸⰲⱃⱐⰸⱁⱎⰵ ⱄⰵ ⰲⱄⰻ ⰻⱄⱅⱁⱍⱀⰻⱌⰻ ⰱⰵⰸⰴⱀⰻ ⰲⰵⰾⰻⰽⰵⰵ, ⰻ ⱈⰾⱑⰱⰻ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⰻⰵ ⱁⱅⰲⱃⱐⰸⱁⱎⰵ ⱄⰵ. ⰻ ⰱⰻⱄⱅⱐ ⰴⱐⰶⰴⱐ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ ·ⰽ· ⰴⱐⱀⰻ ⰻ ·ⰽ· ⱀⱁⱋⰻ. ⰲ ⱆⱅⱌⰻ ⰶⰵ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⰴⱐⱀⰵ ⱅⱁⰳⱁ ⰲⱀⰻⰴⰵ ⱀⱁⰵ ⰻ ⱄⰻⰿⱐ ⰻ ⱈⰰⰿⱐ ⰻ ⰰⱇⰵⱅⱐ, ⱄⰻⱀⱁⰲⰵ ⰵⰳⱁ, ⰶⰵⱀⰰ ⰵⰳⱁ, ⰻ ·ⰲ· ⰶⰵⱀⰻ ⱄⰻⱀⱁⰲⱐ ⰵⰳⱁ ⱄ ⱀⰻⰿⱐ ⰲ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱐ. ⰻ ⰸⰰⰽⰾⱁⱂⰻ ⰻⰸⰲⱐⱀⱐ ⰴⰲⱐⱃⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱆ. ⰻ ⰱⰻⱄⱅⱐ ⱂⱁⱅⱁⱂⱐ ·ⰽ· ⰴⱐⱀⰻ ⰻ ·ⰽ· ⱀⱁⱋⰻ. ⰻ ⱆⰿⱀⱁⰶⰻⱎⰵ ⱄⰵ ⰲⱁⰴⰻ, ⰻ ⰲⱐⰸⱀⰵⱄⰵ ⱄⰵ ⰽⱁⰲⱍⰵⰳⱐ ⰲ ⰻⱄⱂⱃⱐ ⱁⱅ ⰸⰵⰿⰾⰵ. ⰲⱁⰴⱀⰰⱈⱆ ⰱⱁ ⱄⰵ ⰲⱁⰴⰻ ⰻ ⰴⱃⱐⰶⰰⱈⱆ ⰲⱄⰰ ⱄⰲⱃⱈⱆ ⰸⰵⰿⰾⰵ. ⰻ ⰲⱁⰴⰻ ⱂⱃⰵⰿⱁⰳⰾⰻ ⰱⱑⱈⱆ ⰲⰵⰾⰿⰻ ⱂⱁ ⰸⰵⰿⰾⰻ: ⱂⱁⰽⱃⰲⰵⱀⰻ ⰶⰵ ⰱⱑⱈⱆ ⰲⱄⰵ ⰳⱁⱃⰻ ⰲⰻⱄⱁⰽⰻⰵ ⱂⱁⰴⱐ ⰲⱄⱑⰿⱐ ⱀⰵⰱⰵⱄⰵⰿⱐ. ·ⰴⰹ· ⰾⰰⰽⱐⱅ ⰱⱑⱎⰵ ⱀⰰⰴⱐ ⰳⱁⱃⰰⰿⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⰲⱁⰴⰰ, ⰵⰶⰵ ⱂⱁⰽⱃⰻⰾⰰ ⰱⱑⱎⰵ. ⰻ ⱆⰿⱃⱑ ⰲⱄⰰⰽⰰ ⱂⰾⱐⱅ ⰴⰲⰻⰶⱆⱋⰻⱑ ⱄⰵ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⱂⱁⱅⱃⱑⰱⰻⱎⰵ ⱄⰵ ⱁⱅ ⰾⰻⱌⰰ ⰲⱄⰵ ⰸⰵⰿⰾⰵ. ⱁⰴⱃⱐⰶⰰⱎⰵ ⰶⰵ ⰲⱁⰴⰻ ⰸⰵⰿⰾⱓ ·ⱃ· ⰻ ·ⰾ· ⰴⱐⱀⰻ.

POZNAM. Začátek vážen z misálu 1483. F.

12. Z evangelistáře Řemešského na pergameně 1395.

MARC. X, 25—31.

Ⰲⱐ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⱄⱆⱄⱐ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱁⰿⱐ ⱄⰲⱁⰻⰿⱐ: ⱆⰴⱁⰱⱀⱑⰵ ⰵⱄⱅⱐ ⰲⱑⰾⱐⰱⰾⱆⰴⱆ ⱄⰽⰲⱁⰸⱑ ⱆⱎⰻ ⰻⰳⰾⰵⱀⱑ ⱂⱃⱁⰻⱅⰻ, ⱀⱑⰶⰵ ⰱⱁⰳⰰⱅⱆ ⰲ ⱌⱑⱄⰰⱃⱄⱅⰲⱁ ⰱⱁⰶⰻⰵ ⰲⱀⰻⱅⰻ. ⱁⱀⰻ ⰶⰵ ⰻⰸⰾⰻⱈⰰ ⰴⰻⰲⰾⰰⱈⱆ (ⱄⰵ), ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⰵ ⰽ ⱄⰵⰱⱑ: ⱅⱁ ⰽⱅⱁ ⰿⱁⰶⰵⱅⱐ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⱐ ⰱⰻⱅⰻ? ⰲⰸⱃⰵⰲ ⰶⰵ ⱀⰰ ⱀⰵ ⰻⱄⱆⱄⱐ ⱃⰵⱍⰵ: ⱁⱅ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱐ ⱀⱑ ⰿⱁⱋⱀⱁ ⰵ, ⱀⰰ ⱀⱑ ⱁⱅ ⰱⱁⰳⰰ. ⰲⱄⰰ ⰱⱁ ⰲⰸⰿⱁⰶⱀⰰ ⱄⱆⱅⱐ ⱁⱅ ⰱⱁⰳⰰ. ⰻ ⱀⰰⱍⰵⱅⱐ ⱂⰵⱅⱃⱐ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱅⰻ ⰵⰿⱆ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⱄⰵ ⰿⰻ, ⰻⰶⰵ ⱁⱄⱅⰰⰲⰻⱈⱁⰿⱐ ⰲⱄⰰ, ⰻ ⰲ ⱄⰾⰵⰴⱐ ⱅⰵⰱⱑ ⰻⰴⱁⰿⱐ, ⱍⱅⱁ ⱆⰱⱁ ⰱⱆⰴⰵⱅⱐ ⱀⰰⰿⱐ? ⱁⱅⰲⱑⱋⰰⰲ ⰶⰵ ⰻⱄⱆⱄⱐ, ⱃⰵⱍⰵ: ⰰⰿⰻⱀⱐ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ ⰲⰰⰿⱐ, ⱑⰽⱁ ⱀⰻⰽⱅⱁⰶⰵ ⰵⱄⱅⱐ, ⰻⰶⰵ ⱁⱄⱅⰰⰲⰻⱅⱐ ⰴⱁⰿⱐ, ⰻⰾⰻ ⰱⱃⰰⱅⰻⱓ, ⰻⰾⰻ ⱄⰵⱄⱅⱃⰻ, ⰻⰾⰻ ⱁⱅⱌⰰ, ⰻⰾⰻ ⰿⰰⱅⰵⱃⱐ, ⰻⰾⰻ ⰶⰵⱀⱆ, ⰻⰾⰻ ⱍⰵⰴⰰ, ⰻⰾⰻ ⱄⰵⰾⰰ ⰿⰵⱀⱑ ⱃⰰⰴⰻ ⰻ ⰵⰲⰰⱀⰼⰵⰾⰻⱑ ⰿⱁⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ, ⰰⱋⰵ ⱀⱑⰻⰿⰰⱅⱐ ⱂⱃⰻⱑⱅⰻ ⰲⱑⱋⰵ, ⱂⱃⰻⰿⰵⱅⱐ ⱄⱅⱁⰽⱃⰰⱅⰻⱌⰵⱓ, ⱀⰻⱀⰵ ⰲⱐ ⰲⱃⱑⰿⱑ ⱄⰻⰵ ⰲ ⰿⰵⱄⱅⱁ ⰴⱁⰿⱆ, ⰻ ⰱⱃⰰⱅⰻⰵ, ⰻ ⱄⰵⱄⱅⱃⱐ, ⰻ ⱁⱅⱌⰰ, ⰻ ⰿⰰⱅⰵⱃⰵ, ⰻ ⰶⰵⱀⰻ, ⰻ ⱍⰵⰴⱐ, ⰻ ⱄⰵⰾⱐ, ⱂⱁ ⰻⰸⱐⰳⱀⰰⱀⰻ, ⰻ ⰲⱐ ⰲⱑⰽⱐ ⰳⱃⱑⰴⱆⱋⰻ ⰶⰻⰸⰰⱀⱐ ⰲⱑⱍⱀⱆⱓ. ⰿⱀⱁⰸⰻ ⰶⰵ ⰱⱆⰴⱆⱅⱐ ⱂⱃⱐⰲⰻ ⱂⱁⱄⰾⰵⰴⱐⱀⰻ, ⰻ ⱂⱁⱄⰾⰵⰴⱐⱀⰻ ⱂⱃⱐⰲⰻ.

JO. APOC. XII, 7—12.

ⰲⱐ ⱁⱀⰻ ⰴⱀⰻ ⰱⰻⱄⱅⱐ ⰱⱃⰰⱀⱐ ⰲⰵⰾⰻⱑ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰻ: ⰿⰻⱈⰰⰻⰾⱐ ⰻ ⰰⱀⰼⰵⰾⰻ ⰵⰳⱁ ⰱⱁⱃⰰⱈⱆ ⱄⰵ ⱄⱐ ⰸⰿⰻⰵⰿⱐ, ⰻ ⰸⰿⰻⰻ ⰱⱁⱃⰰⱎⰵ ⱄⰵ, ⰻ ⰰⱀⰼⰵⰾⰻ ⰵⰳⱁ. ⰻ ⱀⱑⰲⰸⰿⱁⰳⱆ, ⱀⰻ ⰿⱑⱄⱅⱁ ⱁⰱⱃⱑⱅⰵ ⱄⰵ ⰻⰿⱐ ⰽ ⱅⱁⰿⰻ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰻ. ⰻ ⱄⰲⱃⱐⰶⰵⱀⱐ ⰵⱄⱅⱐ ⰸⰿⰻⰻ ⱅⰰ ⰲⰵⰾⰻⰽⰻ, ⰻⱄⰽⱁⱀⱐⱀⰻ ⱄⱁⱅⱁⱀⰰ, ⱀⰰⱃⰻⱌⰰⰵⰿⰻ ⰴⱑⰲⱁⰾⱐ, ⱂⱃⱑⰾⰰⱋⰰⰵⰻ ⰲⱄⰵⰾⰵⱀⱆⱓ, ⱄⰲⱃⰶⰵⱀⱐ ⰱⰻⱄⱅⱐ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ, ⰻ ⰰⱀⰼⰵⰾⰻ ⰵⰳⱁ ⱄ ⱀⰻⰿⱐ ⱄⰲⱃⰶⰵⱀⰻ ⰱⰻⱎⰵ. ⰻ ⱄⰾⰻⱎⰰⱈⱐ ⰳⰾⰰⱄⱐ ⰲⰵⰾⰻ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⱐ: ⱀⰻⱀⰵ ⰱⰻⱄⱅⱐ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰻⰵ ⰻ ⱄⰻⰾⰰ ⰻ ⰽⱃⱑⱂⱁⱄⱅⱐ ⰻ ⱌⰰⱃⱄⱅⰲⱁ ⰱⱁⰳⰰ ⱀⰰⱎⰵⰳⱁ, ⰻ ⰲⰾⰰⱄⱅⱐ ⱈⱃⰻⱄⱅⰰ ⰵⰳⱁ, ⱑⰽⱁ ⱄⰲⱃⱐⰶⰵⱀⱐ ⰵⱄⱅⱐ ⰽⰾⱑⰲⱑⱅⱀⰻⰽⱐ ⰱⱃⰰⱅⰻⰵ ⱀⰰⱎⰵⰵ, ⰻⰶⰵ ⱁⰽⰾⱁⰲⱑⱅⰰⰲⰰⱎⰵ ⰵ ⱂⱃⱑⰴⱐ ⰱⱁⰳⱁⰿⱐ ⱀⰰⱎⰻⰿⱐ ⰴⰰⱀⱐ ⰻ ⱀⱁⱋⱐ. ⰻ ⱅⰻ ⱂⱁⰱⱑⰴⰻⱎⰵ ⰻ ⰽⱃⱐⰲⰻⱓ ⰰⰳⱀⱐⱍⰵⱓ, ⰻ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰵⰿⱐ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⰰ ⰵⰳⱁ, ⰻ ⱀⱑⰲ(ⰸ)ⰾⱓⰱⰻⱎⰵ ⰴⱆⱎⰵ ⱄⰲⱁⰵⰵ ⰴⱁ ⱄⰿⱃⱐⱅⰻ. ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⰲⱑⱄⰵⰾⰻⱅⰵ ⱄⰵ ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ, ⰻ ⰲⱄⰻ ⰶⰻⰲⱆⱋⰵⰻ ⰲⱐ ⱀⰻⱈⱐ.

JO. APOC. XXI, 2—5.

ⰲⱐ ⱁⱀⰻ ⰴⱀⰻ ⰲⰻⰴⱑⱈⱐ ⰳⱃⰰⰴⱐ ⱄⰲⰵⱅⰻ ⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰻⰿⱐ ⱀⱁⰲⱐ, ⱄⱈⱁⰴⱑⱋⱐ ⱄ ⱀⰵⰱⰵⱄⰵ ⱁⱅ ⰱⱁⰳⰰ, ⱆⰳⱁⱅⱁⰲⰰⱀⱐ ⱑⰽⱁ ⱀⱑⰲⱑⱄⱅⰰ ⱆⰽⱃⰰⱎⰵⱀⰰ ⰿⱆⰶⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ. ⰻ ⱄⰾⰻⱎⰰⱈⱐ ⰳⰾⰰⱄⱐ ⰲⰵⰾⰻ ⱁⱅ ⱂⱃⱑⱄⱅⱁⰾⰰ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⱐ: ⱄⰵ, ⰽⱃⱁⰲⱐ ⰱⱁⰶⰻ ⱄ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰻ, ⰻ ⱂⱃⱑⰱⱆⰴⱑⱅⱐ ⱄ ⱀⰻⰿⰻ! ⰻ ⱅⰻ ⰾⱓⰴⰻ ⰵⰳⱁ ⰱⱆⰴⱆⱅⱐ, ⰻ ⱅⰰ ⰱⱁⰳⱐ ⱄ ⱀⰻⰿⰻ ⰱⱆⰴⰵⱅⱐ ⰱⱁⰳⱐ ⰻⱈⱐ. ⱁⱅⱅⱃⰵⱅⱐ ⰱⱁⰳⱐ ⰲⱄⰰⰽⱆ ⱄⰾⱐⰸⱆ ⱁⱅ ⱁⱍⰻⱓ ⰻⱈⱐ: ⰻ ⱄⰿⱃⱐⱅⰻ ⰽ ⱅⱁⰿⱆ ⱀⱑⰱⱆⰴⱑⱅⱐ, ⱀⰻ ⱂⰾⰰⱍⰰ, ⱀⰻ ⰲⱐⱂⰾⰰ, ⱀⰻ ⰱⱁⰾⱑⰸⱀⰻ ⰽ ⱅⱁⰿⱆ ⰱⱆⰴⰵⱅⱐ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⱐⰲⰰ ⱂⱃⱑⰻⰴⱆ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⱄⰵⰴⱑⰻ ⱀⰰ ⱂⱃⱑⱄⱅⱁⰾⱑ: ⱄⰵ, ⱀⱁⰲⰰ ⱅⰲⱁⱃⱆ ⰲⱄⰰ!

PROVERB. VIII, 22—35.

ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⱁⰱⰾⰰⰴⰰ ⰿⰵ ⰲ ⱂⱁⱍⰵⱅⱌⰵ ⰴⱀⰻ ⱄⰲⱁⰻⱈⱐ, ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ ⱀⱑⰶⰵ ⱀⰻⱍⱅⱁⰶⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⱁⱅ ⰻⱄⰽⱁⱀⰻ. ⱁⱅ ⰲⱑⰽⰰ ⱀⰰⱃⱑⰴⰵⱀⰰ ⰵⱄⰰⰿⱐ ⰻⰸ ⰴⱃⱑⰲⱀⰻⱈⱐ, ⱂⱃⰵⰶⰴⰵ ⱀⰵⰶⰵ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⰱⱑⱎⰵ. ⱀⰻ ⰵⱋⰵ ⰻⱄⱅⱁⱍⱀⰻⱌⰻ ⰲⱁⰴⱐ ⰻⱄⱅⰵⰽⰾⰻ ⰱⱑⱈⱆ. ⱂⱃⰵⰶⰴⰵ ⱀⰵⰶⰵ ⰳⱁⱃⰻ ⱂⱃⱑⰲⰵⰾⰻⰽⰻⰵ ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰾⰵⱀⰻ ⰱⱑⱈⱆ, ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ ⰲⱄⱑⱈⱐ ⱈⰾⱐⰿⱐ ⱃⱁⰴⰻ ⰿⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ. ⰵⱋⰵ ⰸⰵⰿⰾⰵ ⱀⱑⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰾⱐ ⰱⱑⱎⰵ, ⱃⰵⰽⰻ ⰻ ⰽⱃⰰⰵ ⰲⱄⰵⰵ ⰲⱄⰵⰾⰵⱀⰻⰵ ⰸⰵⰿⰾⰵ. ⰵⰳⰴⰰ ⰳⱁⱅⱁⰲⰰⱎⰵ ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ, ⱂⱃⰻⰱⰾⰻⰶⰵⰲⰰⱈⱐ ⱄⰵ, ⰵⰳⰴⰰ ⱃⰵⱄⱀⰻⰿⱐ ⰸⰰⰽⱁⱀⰵⰿⱐ ⱅⰲⱃⱐⱑⱎⰵ ⰱⱑⰸⰴⱀⰻ. ⰵⰳⰴⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ ⱅⰲⱃⱐⱑⱎⰵ ⱄⰲⱃⱐⱈⱆ, ⰻ ⱁⱅⰲⰰⱃⰰⱎⰵ ⰻⱄⱅⱁⱍⱀⰻⰽⰻ ⰲⱁⰴⱐ. ⰵⰳⰴⰰ ⱁⱋⱐⰽⰰⱑⱎⰵ ⰿⱁⱃⰵ ⰽⱃⰰⰻ ⱄⰲⱁⰻⱈⱐ, ⰻ ⰸⰰⰽⱁⱀⱐ ⱂⱁⰾⰰⰳⰰⱎⰵ ⰲⱁⰴⰰⰿⱐ, ⰴⰰ ⰱⰻ ⱀⱑ ⱂⱃⱑⱎⰾⰻ ⰽⱁⱀⱐⱌⱐ ⱄⰲⱁⰻⱈⱐ, ⰵⰳⰴⰰ ⱁⱄⱀⱁⰲⰰⱎⰵ ⱁⱄⱀⱁⰲⰰⱀⰻⰵ ⰸⰵⰿⰾⰵ. ⱄ ⱀⰻⰿⱐ ⰱⱑⱈⱐ ⰲⱄⰰ ⱄⰽⰾⰰⰴⰰⱓⱋⰻ, ⰻ ⰲⱑⱄⰵⰾⰰⱈ ⱄⰵ ⱂⱁ ⰲⱄⰵ ⰴⱀⰻ, ⰻⰳⱃⰰⱓⱋⰻ ⱄⰵ ⰲⱐ ⰲⱄⰵⰾⰵⱀⰻ ⰸⰵⰿⰾⱐ, ⰻ ⱄⰾⰰⱄⱅⰵⰿⱐ ⰿⱁⰻⰿⱐ, ⰱⰻⱅⰻ ⱄⰰ ⱄⰻⱀⰿⰻ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⰰⱄⰽⰻⰿⰻ. ⱀⰻⱀⰵ ⱆⰱⱁ, ⱄⰻⱀⱁⰲⱑ, ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰻⱅⰵ ⰿⰵ: ⰱⰾⰰⰶⰵⱀⰻ, ⰽⰻ ⱈⱃⰰⱀⱑ ⱂⱆⱅⰻ ⰿⱁⰵ. ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰻⱅⰵ ⰻ ⰱⱆⰴⰻⱅⰵ ⰿⱆⰴⱃⰻ, ⰻ ⱀⱑⱁⱅⰲⱃⰸⰻⱅⰵ ⰵⰵ. ⰱⰾⰰⰶⰵⱀⱐ ⰿⱆⰶⱐ, ⰽⰻ ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰵⱅⱐ ⰿⰵ, ⰻ ⰱⰴⰻⱅⱐ ⱀⰰ ⰲⱃⰰⱅⰵⱈ ⰿⱁⰻⱈ ⰲⱄⰵ ⰴⱀⰻ, ⰻ ⱄⱅⱃⱁⰳⰻ ⱂⱁⰴⰲⱁⰻ ⰴⰲⰰⱃⰻ ⰿⱁⰻⱈ. ⰽⰻ ⰿⰵ ⱁⰱⱃⱑⱋⰵⱅⱐ, ⰻ ⱁⰱⱃⱑⱋⰵⱅⱐ ⰶⰻⰲⱁⱅⱐ, ⰻ ⱂⱁⱍⱃⱐⱂⰵⱅⱐ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰻⰵ ⱁⱅ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ.

13. *Zlomek žaltáře neb breviáře na perg. b. vr. v musejní bibl. v Praze.*

PSALM. CIII.

(ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰻ, ⰴⱆⱎⰵ ⰿⱁⰰ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰱⱁⰶⰵ ⰿⱁⰻ. ⰲⱐⰸⰲⰵⰾⰻⱍⰻⰾⱐ ⱄⰵ ⰵⱄⰻ ⰷⱑⰾⱁ. ⰲⱐ ⰻⱄⱂⱁⰲⱑⰴⰰⱀⰻⰵ ⰻ ⰲⰵⰾⰾⱑⱂⱁ)ⱅⱆ ⱄⰵ ⱁⰱⰾⱑⱍⰵ. ⱁⰴⱑⰵⰸ ⱄⰵ ⱄⰲⱑⱅⱁⰿⱐ ⱑⰽⱁ ⱃⰻⰸⱁⱓ: ⱂⱃⱁⱄⱅⱃⱑ ⱀⰵⰱⱁ ⱑⰽⱁ ⰽⱁⰶⱆ. ⱂⱁⰽⱃⰻⰲⰰⰵ ⰲⱁⰴⰰⰿⰻ ⱂⱃⱑⰲⰻⱄⱂⱃⱀⰰⱑ ⰵⰳⱁ. ⱂⱁⰾⰰⰳⰰⰵ ⱁⰱⰾⰰⰽⰻ ⰲⱐ ⰻⱄⱈⱁⰶⰴⰵⱀⰻⰵ ⱄⰲⱁⰵ: ⱈⱁⰴⰵⰻ ⱀⰰ ⰽⱃⰻⰾⱆ ⰲⱑⱅⱃⱀⱆ. ⱅⰲⱁⱃⰵⰻ ⰰⱀⰼⰵⰾⰻ ⱄⰲⱁⰵ ⰴⱆⱈⰻ: ⰻ ⱄⰾⱆⰶⰻⱅⰵⰾⰻ ⱄⰲⱁⰵ ⱁⰳⱀⱐ ⱂⰰⰾⰵⱋⱐ. ⱁⱄⱀⱁⰲⰰⰲⱐ ⰸⰵⰿⰾⱓ ⱀⰰ ⱆⱅⰲⱃⰴⰻ ⱄⰲⱁⰵⰻ: ⰻ ⱀⰵⱂⱃⰻⰽⰾⱁⱀⰻⱅ ⱄⰵ ⰲⱑⰽⱐ ⰲⱑⰽⰰ. ⰱⰵⰸⱐⰴⱀⰰ ⱑⰽⱁ ⱃⰻⰸⰰ ⱁⰴⱑⱀⰻⰵ ⰵⰳⱁ: ⱀⰰ ⰳⱁⱃⰰⱈ ⱄⱅⰰⱀⱆⱅⱐ ⰲⱁⰴⰻ. ⱁⱅ ⰸⰰⱂⱃⱑⱋⰵⱀⰻⱑ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⱂⱁⰱⱑⰳⱀⱆⱅⱐ: ⱁⱅ ⰳⰾⰰⱄⰰ ⰳⱃⱁⰿⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ ⱆⱄⱅⱃⰰⱎⰵⱅⱐ ⱄⰵ. ⰲⱄⱈⱁⰴⰵⱅⱐ ⰳⱁⱃⰻ ⰻ ⱀⰻⱄⱈⱁⰴⰵⱅⱐ ⱂⱁⰾⰰ ⰲ ⰿⱑⱄⱅⱁ, ⰵⰶⰵ ⰵⱄⰻ ⱁⱄⱀⱁⰲⰰⰾⱐ ⰻⰿⱐ. ⱂⱃⱑⰴⱑⰾⱐ ⱂⱁⰾⱁⰶⰻ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱀⰵⱂⱃⰻⰴⱆⱅⱐ: ⱀⰻ ⱁⰱⱃⰰⱅⰵⱅ ⱄⰵ ⱂⱁⰽⱃⰻⱅⰻ ⰸⰵⰿⰾⰵ. ⱂⱁⱄⰻⰾⰰⰵ ⰻⱄⱅⱁⱍⱀⰻⰽⰻ ⰲ ⰴⱁⰾⱑⱈ: ⱂⱁⱄⱃⱑⰴⱑ ⰳⱁⱃⱐ ⱂⱃⱁⰻⰴⱆⱅⱐ ⰲⱁⰴⰻ. ⱀⰰⱂⱁⰵⱅⱐ ⰲⱄⰵ ⰸⰲⱑⱃⰻ ⱄⰵⰾⱀⰻⰵ: ⰻ ⱂⱁⰶⰴⱆⱅⱐ ⱁⱀⰰⰳⱃⰻ ⰲ ⰶⰵⰶⰴⱓ ⱄⰲⱁⱓ. ⱀⰰ ⱅⰻ ⱂⱅⰻⱌⰵ ⱀⰵⰱⰵⱄⱀⰻⰵ ⱂⱃⰻⰲⰻⱅⰰⱓⱅⱐ: ⱁⱅ ⱄⱃⱑⰴⰻ ⰽⰰⰿⰵⱀⰻⰰ ⰴⰰⰴⱆⱅⱐ ⰳⰾⰰⱄⰻ. ⱀⰰⱂⰰⱑⰵ ⰳⱁⱃⰻ ⱁⱅ ⱂⱃⱑⰲⰻⱄⱂⱃⱀⰻⱈ ⱄⰲⱁⰻⱈ: ⱁⱅ ⱂⰾⱁⰴⰰ ⰴⱑⰾⱐ ⱅⰲⱁⰻⱈ ⱀⰰⱄⰻⱅⰻⱅⱐ ⱄⰵ ⰸⰵⰿⰾⱑ. ⱂⱃⱁⰸⱑⰱⰰⰵ ⱄⰽⱁⱅⱁⰿⱐ, ⰻ ⱅⱃⰰⰲⱆ ⱀⰰ ⱄⰾⱆⰶⰱⱆ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱁⰿⱐ: ⰻⰸⰲⰵⱄⱅⰻ ⱈⰾⱑⰱⱐ ⱁⱅ ⰸⰵⰿⰾⱑ. ⰻ ⰲⰻⱀⱁ ⰲⰵⱄⰵⰾⰻⱅⱐ ⱄⱃⰴⱌⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱆ: ⱆⰿⰰⱄⱅⰻⱅⰻ ⰾⰻⱌⰵ ⱁⰾⱑⰵⰿⱐ: ⰻ ⱈⰾⱑⰱ ⱄⱃⰴⱌⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱆ ⱆⱅⰲⱃⰴⰻⱅⱐ. ⱀⰰⱄⰻⱅⰵⱅ ⱄⰵ ⰲⱄⰰ ⰴⱃⱑⰲⰰ ⱂⱁⰾⱐⱄⰽⰰ ⰻ ⰽⰵⰴⱃⰻ ⰾⰻⰲⰰⱀⱐⱄⰽⰻ, ⰵⰶⰵ ⰵⱄⰻ ⱀⰰⱄⰰⰴⰻⰾⱐ. ⱅⱁ ⱂⱅⰻⱌⰵ ⰲⰳⱀⱑⰸⰴⰵⱅ ⱄⰵ: ⰵⱃⱁⰴⰻⰵⰲⱁ ⰶⰻⰾⰻⱋⰵ ⱁⰱⰾⰰⰴⰰⰵⱅⱐ ⰻⰿⰻ. ⰳⱁⱃⰻ ⰲⰻⱄⱁⰽⰻⰵ ⰵⰾⰵⱀⱁⰿⱐ: ⰽⰰⰿⰵⱀ ⱂⱃⰻⰱⰻⰶⰻⱋⰵ ⰸⰰⰵⱌⰵⰿ. ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰾⱐ ⰵⱄⰻ ⰾⱆⱀⱆ ⰲ ⰲⱃⱑⰿⰵⱀⰰ: ⱄⰾⱐⱀⱌⰵ ⱂⱁⰸⱀⰰ ⰸⰰⱈⱁⰴⱐ ⱄⰲⱁⰻ. ⱂⱁⰾⱁⰶⰻⰾⱐ ⰵⱄⰻ ⱅⱐⰿⱆ, ⰻ ⰱⰻⱄⱅⱐ ⱀⱁⱋⱐ: ⰲ ⱀⰵⰻ ⱂⱃⱁⰻⰴⱆⱅⱐ ⰲⱄⰻ ⰸⰲⱑⱃⰻ ⰴⱆⰱⱃⰰⰲⱀⰻⰵ. ⱄⰽⰻⰿⱀⰻ ⱃⰻⰽⰰⱓⱋⰵ ⰲⱄⱈⰻⱅⰻⱅ, ⰻ ⰻⱄⰽⰰⱅⰻ ⱆ ⰱⱁⰳⰰ ⱂⰻⱋⱆ ⱄⰵⰱⱑ. ⰲⰸⰻⰴⰵ ⱄⰾⱐⱀⱌⰵ ⰻ ⱄⱐⰱⱃⰰⱎⰵ ⱄⰵ: ⰻ ⱀⰰ ⰾⱁⰶⰻⱈ ⱄⰲⱁⰻⱈ ⰲⰾⱑⰸⱆⱅⱐ. ⰻⰸⰻⰴⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽ ⱀⰰ ⰴⱑⰾⱁ ⱄⰲⱁⰵ: ⰻ ⱀⰰ ⰴⱑⰾⰰⱀⰻⱑ ⱄⰲⱁⱑ ⰴⱁ ⰲⱑⱍⰵⱃⰰ. ⱑⰽⱁ ⰲⰸⰲⱑⰾⰻⱍⰻⱎⰵ ⱄⰵ ⰴⱑⰾⰰ ⱅⰲⱁⱑ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ. ⰲⱄⰰ ⱂⱃⱑⰿⱆⰴⱃⱁⱄⱅⰻⱓ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰾ: ⰻⱄⱂⰾⱐⱀⰻ ⱄⰵ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⱅⰲⰰⱃⰻ ⱅⰲⱁⰵⰵ. ⱄⰵ, ⰿⱁⱃⰵ ⰲⰵⰾⰻⰽⱁⰵ ⰻ ⱂⱃⱁⱄⱅⱃⰰⱀⱁⰵ: ⱅⱆ ⰳⰰⰴⰻ, ⰻⰿⰶⰵ ⱀⱑⱄⱅⱐ ⱍⰻⱄⰾⰰ. ⰶⰻⰲⱁⱅⱐⱀⰰ ⰿⰰⰾⰰ ⱄ ⰲⰵⰾⰻⰽⰻⰿⰻ. ⱅⱆ ⰽⱁⱃⰰⰱⰾⱑ ⱂⱃⱁⰻⰴⱆⱅⱐ. ⰸⰿⰻ ⱄⱐ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱄⱐⰸⰴⰰ ⱃⱆⰳⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⰵⰿⱆ. ⰲⱄⰰ ⱁⱅ ⱅⰵⰱⱑ ⱍⰰⱓⱅⱐ, ⰴⰰ ⰴⰰⱎⰻ ⱂⰻⱋⱆ ⰻⰿⰻ ⰲ ⰲⱃⱑⰿⰵ. ⰴⰰⰲⱎⱆ ⰶⰵ ⱅⰵⰱⱑ ⰻⰿⱐ, ⱄⰱⰵⱃⱆⱅⱐ: ⱁⱅⰲⱃⰸⱎⱆ ⰶⰵ ⱅⰵⰱⱑ ⱃⱆⰽⱆ ⱅⰲⱁⱓ, ⰲⱄⰰⱍⰰⱄⰽⰰ ⱀⰰⱂⰾⱀⰵⱅ ⱄⰵ ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⱅⰻ. ⱁⱅⰲⱃⰰⱋⱆ ⰶⰵ ⱅⰵⰱⱑ ⰾⰻⱌⰵ ⱅⰲⱁⰵ, ⱄⰿⰵⱅⱆⱅ ⱄⰵ: ⱁⱅⰻⰿⰵⱎⰻ ⰴⱆⱈ ⰻⱈ, ⰻⱋⰵⰸⱀⱆⱅⱐ ⰻ ⰲ ⱂⱃⱄⱅⱐ ⱄⰲⱁⱓ ⰲⱃⰰⱅⰵⱅ ⱄⰵ. ⱂⱁⱄⰾⰵⱎⰻ ⰴⱆⱈ ⱅⰲⱁⰻ, ⰻ ⱄⱐⰸⰻⰶⰴⱆⱅ ⱄⰵ: ⰻ ⱁⰱⱀⱁⰲⰻⱎⰻ ⰾⰻⱌⰵ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⰱⱆⰴⰻ ⱄⰾⰰⰲⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰰ ⰲ ⰲⱑⰽⰻ: ⰲⰸⰲⰵⱄⰵⰾⰻⱅ ⱄⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⱁ ⰴⱑⰾⱑⱈ ⱄⰲⱁⰻⱈ. ⱂⱃⰻⰸⰻⱃⰰⰵⰻ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ, ⰻ ⱅⰲⱁⱃⰵ ⱓ ⱅⱃⱑⱄⱅⰻ ⱄⰵ: ⱂⱃⰻⰽⰰⱄⰰⰵⰻ ⱄⰵ ⰳⱁⱃⰰⱈ, ⰻ ⰽⱆⱃⰵⱅ ⱄⰵ. ⰲⱄⱂⱁⱓ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ ⰲ ⰶⰻⰲⱁⱅⱑ ⰿⱁⰵⰿⱐ: ⱂⱁⱓ ⰱⱁⰳⱆ ⰿⱁⰵⰿⱆ, ⰴⱁⱀⰴⱑⰶⰵ ⰵⱄⰿⱐ. ⰴⰰ ⱀⰰⱄⰾⰰⰴⰻⱅ ⱄⰵ ⰵⰿⱆ ⰱⱑⱄⰵⰴⰰ ⰿⱁⱑ: ⰰⰸⱐ ⰶⰵ ⰲⰸⱃⰰⰴⱆⱓ ⱄⰵ ⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ. ⱄⰽⱁⱀⱍⰰⱓⱅ ⱄⰵ ⰳⱃⱑⱎⱀⰻⱌⰻ ⱁⱅ ⰸⰵⰿⰾⰵ, ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⰻⱌⰻ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱀⰵⰱⰻⱅⰻ ⰻⰿⱐ. ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰻ, ⰴⱆⱎⰵ ⰿⱁⱑ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ.

PSALM. CXIV.

Ⰲⰸⰾⱓⰱⰻⱈ, ⱑⰽⱁ ⱆⱄⰾⰻⱎⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⰳⰾⰰⱄⱐ ⰿⱁⰾⰵⱀⰻⱑ ⰿⱁⰵⰳⱁ. ⱑⰽⱁ ⱂⱃⰻⰽⰾⱁⱀⰻ ⱆⱈⱁ ⱄⰲⱁⰵ ⰽⱐ ⰿⱀⱑ: ⰻ ⰲ ⰴⱐⱀⰻ ⰿⱁⰵ ⱂⱃⰻⰸⱁⰲⱆ ⰻ. ⱁⰱⱐⰵⱄⰵ ⰿⰵ ⰱⱁⰾⱑⰸⱀⰻ ⱄⰿⱃⱐⱅⱀⰻⰵ: ⰻ ⰱⱑⰴⰻ ⰰⰴⱁⰲⰻ ⱁⰱⱃⱑⱅⱆ ⰿⰵ. ⱄⰽⱃⰱⱐ ⰻ ⰱⱁⰾⱑⰸⱀⱐ ⱁⰱⱃⱑⱅⱐ. ⰻⰿⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰵ ⱂⱃⰻⰸⰲⰰⱈ. ⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰻⰸⰱⰰⰲⰻ ⰴⱆⱎⱆ ⰿⱁⱓ. ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⰻⰲⱐ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⰻ ⱂⱃⰰⰲⱐⰴⱀⱐ, ⰱⱁⰳⱐ ⱀⰰⱎⱐ ⰿⰻⰾⱆⰵⱅⱐ. ⱈⱃⰰⱀⰵ ⰿⰾⰰⰴⰵⱀⱌⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ: ⱄⰿⱑⱃⰻⱈ ⱄⰵ, ⰻ ⱄⱂⰰⱄⰻ ⰿⰵ. ⱁⰱⱃⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⰴⱆⱎⰰ ⰿⱁⱑ ⰲ ⱂⱁⰽⱁⰻ ⱅⰲⱁⰻ: ⱑⰽⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⰴⱁⰱⱃⱁ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⱅⰵⰱⱑ. ⱑⰽⱁ ⰻⰸⱐⰵⱅⱐ ⰴⱆⱎⱆ ⰿⱁⱓ ⱁⱅ ⱄⰿⱃⱐⱅⰻ, ⱁⱍⰻ ⰿⱁⰻ ⱁⱅ ⱄⰾⱐⰸⱐ, ⱀⱁⰸⱑ ⰿⱁⰻ ⱁⱅ ⱂⱁⱂⰾⱐⰸⱀⱁⰲⰵⱀⰻⱑ. ⱆⰳⱁⰶⰴⱓ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ ⰲ ⱄⱅⱃⰰⱀⱑ ⰶⰻⰲⱆⱋⰻⱈ.

POZNAM. Jakož o evangelistáři pod č. 12 z podpisu vědomo, že v Praze v klášteře Slovanském (1395) psán jest, tak též i o památkách pod č. 11 a 13 podlé jistých půtahův totéž domýšleti se lze. Začátek Ž. 103 přejat z cyrillice, dle vyd. 1495.

14. Zlomek breviáře na perg. b. vr. v bibl. Lublanské.

JO. APOC. II, 1—10.

Ⰻ ⰰⱀⰼⰵⰾⱆ ⰵⱂⰵⱄⰽⰻⰵ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵ ⱂⰻⱎⰻ: ⱄⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱐ ⰴⱃⱐⰶⰵⰻ ·ⰶ· ⰸⰲⱑⰸⰴⱐ ⰲ ⱃⱆⱌⱑ ⱄⰲⱁⰵⰻ, ⱈⱁⰴⱑⰻ ⰲ ⱂⱁⱄⱃⱑⰴⱑ ·ⰶ· ⱄⰲⱑⱅⰻⰾⱀⰻⰽⱐ ⰸⰾⰰⱅⰻⱈ. ⰲⰻⰿⱐ ⰴⱑⰾⰰ ⱅⰲⱁⱑ ⰻ ⱅⱃⱆⰴⱐ ⰻ ⱅⱃⱐⱂⱑⱀⰻⰵ, ⱑⰽⱁ ⱀⰵⰿⱁⰶⰵⱎⰻ ⱀⱁⱄⰻⱅⰻ ⰸⰾⰻⱈ. ⰻ ⰻⱄⰽⱆⱄⱀⰻⰽⱐ ⰵⱄⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⰵⰻⰵ ⱄⰵⰱⱑ ⰰⱂⱁⱄⱅⱁⰾⰻ, ⰻ ⱀⱑⱄⱆⱅⱐ. ⰻ ⱁⰱⱃⱑⱅⰵ ⰵ ⰾⱐⰶⰻⰲⰵ. ⰻ ⱅⱃⱐⱂⱑⱀⰻⰵ ⰻⰿⰰⱎⰻ, ⰻ ⱂⱁⱀⱁⱄⰰⰾⱐ ⰵⱄⰻ ⰸⰰ ⰻⰿⰵ ⰿⱁⰵ, ⰻ ⱀⰵⱅⱃⱆⰴⰾⰻ ⱄⰵ. ⱀⱐ ⰻⰿⰰⰿⱐ ⱂⱃⱁⱅⰻⰲⱆ ⱅⰵⰱⱑ ⰿⰰⰾⰰ, ⱑⰽⱁ ⰾⱓⰱⱐⰲⱐ ⱅⰲⱁⱓ ⱂⱃⰲⱆⱓ ⱁⱄⱅⰰⰲⰻⰾⱐ ⰵⱄⰻ. ⱂⱁⰿⰵⱀⰻ ⱆⰱⱁ, ⱁⱅⰽⱆⰴⱆ ⱄⰻ ⱂⰰⰴⰵ, ⰻ ⱂⱁⰽⰰⰻ ⱄⰵ, ⰻ ⱂⱃⰲⰰ ⰴⱑⰾⰰ ⱅⰲⱁⱃⰻ. ⰰⱋⰵ ⰾⰻ ⱀⰻ, ⱄⰽⱁⱃⱁ ⱂⱃⰻⰴⱆ ⰽ ⱅⰵⰱⱑ, ⰻ ⱁⱅⰻⰿⱆ ⱄⰲⱑⱅⰻⰾⱀⰻⰽⱐ ⱅⰲⱁⰻ ⱁⱅ ⰿⰵⱄⱅⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ, ⰰⱋⰵ ⱀⰵⱂⱁⰽⰰⰵⱎⰻ ⱄⰵ. ⱀⱐ ⱄⰵ ⰻⰿⰰⱎⰻ, ⱑⰽⱁ ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⰻⱎⰻ ⰴⱑⰾⱐ ⱀⰻⰽⱁⰾⰰⰻⱄⰽⰻⱈ, ⰻⱈⰶⰵ ⰻ ⰰⰸⱐ ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰶⰴⱆ. ⰻⰿⱑⰵ ⱆⱎⰻ ⱄⰾⰻⱎⰰⱅⰻ, ⰴⰰ ⱄⰾⰻⱎⰻⱅⱐ, ⱍⱅⱁ ⰴⱆⱈ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱐ ⱌⱃⰻⰽⰲⰰⰿⱐ: ⱂⱁⰱⱑⰶⰴⱐⱎⱆⰿⱆ ⰴⰰⰿⱐ ⰵⰿⱆ ⱑⱄⱅⰻ ⱁⱅ ⰴⱃⱑⰲⰰ ⰶⰻⰲⱁⱅⱐⱀⰰⰳⱁ, ⰵⰶⰵ ⰵⱄⱅⱐ ⱂⱁⱄⱃⱑⰴⰵ ⱃⰰⱑ ⰱⱁⰶⰻⱑ.

ⰹ ⰰⱀⰼⰵⰾⱆ ⱄⱑⰴⰵⱋⱆⰿⱆ ⰲ ⰸⰿⱆⱃⰰⱀⱏⱄⱌⱑⰹ ⱌⱃⰹⰽⰲⰹ ⱂⰹⱎⰹ: ⱅⱏⰶⰾⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⱂⱃⰲⰹ ⰹ ⱂⱁⱄⰾⰵⰴⱀⰹ, ⰹⰶⰵ ⰱⰹⱄⰹ ⰿⱃⱅⰰⰲⱏ ⰹ ⰶⰹⰲⰵⱅⱏ: ⰲⱑⰿⱏ ⰴⱑⰾⰰ ⱅⰲⱁⱑ ⰹ ⱄⰽⱃⱏⰱⱏ ⰹ ⱀⰹⱋⰵⱅⱆ: ⱀⱏ ⰱⱁⰳⰰⱅ ⰵⱄⰹ. ⰹ ⱂⱁⱈⱆⰾⰵⱀⰹⰵ, ⰵⰶⰵ ⱁⱅ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⰹⱈⱏ ⰹⱓⰴⱑⰹ ⰱⰹⱅⰹ ⱄⰵⰱⱑ, ⰹ ⱀⱑⱄⱆⱅⱏ, ⱀⱏ ⱄⱆⱅⱏ ⱄⰱⱁⱃⰹⱋⰵ ⱄⱁⱅⱁⱀⰹⱀⱁ. ⱀⰹⱍⰵⱄⱁⰶⰵ ⱀⰵⰱⱁⰹ ⱄⰵ, ⱑⰶⰵ ⱈⱁⱋⰵⱎⰹ ⱂⱃⰹⱑⱅⰹ.

15. *Z misálu na perg. b. vr. (z konce XIV stol.) v Záhřebě.*

JO. XX, 11—18.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰿⰰⱃⰹⱑ ⱄⱅⱁⱑⱎⰵ ⱆ ⰳⱃⱁⰱⰰ ⰲⰰⱀⱑ, ⱂⰾⰰⱍⱆⱋⰹ ⱄⰵ ⰹ ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱂⰾⰰⰽⰰⱎⰵ ⱄⰵ, ⱂⱃⰹⱀⰹⱍⰵ ⰲ ⰳⱃⱁⰱⱏ, ⰹ ⰲⰹⰴⱑ ⰴⰲⰰ ⰰⱀⰼⰵⰾⰰ ⰲ ⰱⰵⰾⰹⱈ ⱃⰹⰸⰰⱈⱏ, ⱄⱑⰴⰵⱋⰰ, ⰵⰴⰹⱀⰰⰳⱁ ⱆ ⰳⰾⰰⰲⰹ, ⰰ ⰴⱃⱆⰳⰰⰳⱁ ⱆ ⱀⱁⰳⱆ, ⰹⰴⱑⰶⰵ ⰱⱑ ⰾⰵⰶⰰⰾⱁ ⱅⰵⰾⱁ ⰹⱄⱆⱄⱁⰲⱁ. ⰹ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱄⱅⰰ ⰵⰹ ⰰⱀⰼⰵⰾⰰ: ⰶⰵⱀⱁ, ⱍⱅⱁ ⱄⰵ ⱂⰾⰰⱍⰵⱎⰹ? ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰹⰿⰰ: ⱑⰽⱁ ⰲⰸⰵⱎⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⰿⱁⰵⰳⱁ, ⰹ ⱀⰵⰲⱑⰴⱑ, ⰽⰰⰴⱑ ⱂⱁⰾⱁⰶⰹⱎⰵ ⰹ. ⰹ ⱄⰵ ⱃⰵⰽⱎⰹ, ⰹⰴⰵ ⰲⱏⱄⱂⰵⱅⱏ, ⰲⰹⰴⱑ ⰹⱄⱆⱄⰰ ⱄⱅⱁⰵⱋⰰ, ⰹ ⱀⰵⰲⱑⰴⱑⰰⱎⰵ, ⱑⰽⱁ ⰹⱄⱆⱄⱏ ⰵⱄⱅⱏ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰹ ⰹⱄⱆⱄⱏ: ⰶⰵⱀⱁ ⱍⱅⱁ ⱄⰵ ⱂⰾⰰⱍⰵⱎⰹ? ⰽⱁⰳⱁ ⰾⰹ ⰹⱋⰵⱎⰹ? ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⰿⱀⱑⰲⱎⰹ ⰹ, ⱑⰽⱁ ⰲⱃⱅⱁⰳⱃⰰⰴⰰⱃⰹⱀⱏ ⰵⱄⱅⱏ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰹ, ⰰⱍⰵ ⱅⰹ ⰲⰸⰵⰾⱏ ⰹ ⰵⱄⰹ, ⱂⱁⰲⱑⰴⰹ ⰿⱀⱑ, ⰽⰰⰴⱑ ⰵⱄⰹ ⱂⱁⰾⱁⰶⰹⰾⱏ, ⰴⰰ ⰰⰸⱏ ⰲⱏⰸⰿⱆ ⰹ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰹ ⰹⱄⱆⱄⱏ: ⰿⰰⱃⰹⰵ! ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱁⰱⱃⰰⱍⱎⰹ ⱄⰵ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰿⱆ: ⱃⰰⰲⰲⰹ! ⰵⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ ⱄⰵ ⱆⱍⰹⱅⰵⰾⱓ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰹ ⰹⱄⱆⱄⱏ: ⱀⰵⱂⱃⰹⰽⰰⱄⰰⰹ ⱄⰵ ⰿⱀⱑ, ⱀⰵⱓ ⰱⱁ ⰲⰸⰹⰴⱏ ⰽⱏ ⱁⱅⱌⱆ ⰿⱁⰵⰿⱆ. ⰹⰴⰹ ⰶⰵ ⰽⱏ ⰱⱃⰰⱅⱃⰹⰹ ⰿⱁⰵⰹ, ⰹ ⱃⱏⱌⰹ ⰹⰿⱏ: ⰲⰸⱈⱁⱓ ⰽⱏ ⱁⱅⱌⱆ ⰿⱁⰵⰿⱆ, ⰹ ⱁⱅⱌⱆ ⰲⰰⱎⰵⰿⱆ, ⰱⱁⰳⱆ ⰿⱁⰵⰿⱆ, ⰹ ⰱⱁⰳⱆ ⰲⰰⱎⰵⰿⱆ. ⱂⱃⰹⰴⰵ ⰶⰵ ⰿⰰⱃⰹⱑ ⰿⱏⰳⰴⰰⰾⱑⱀⰰ, ⰲⱏⰸⰲⱑⱋⰰⱓⱋⰹ ⱆⱍⰵⱀⰹⰽⱁⰿⱏ: ⱑⰽⱁ ⰲⰹⰴⱑⱈⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ, ⰹ ⱄⰹⱑ ⱃⰵⱍⰵ ⰿⱀⱑ.

I JO. V, 4—10.

(Ⰲⰸⰾⱓⰱⰾⰵⱀⰹ, ⰲⱄⰰⰽⱁ ⱃⱁⰶⱀⰹⰵ ⱁⱅ ⰱⱁⰳⰰ) ⱂⱁⰱⱑⰶⰴⰰⰵⱅⱏ ⰿⰹⱃⱏ. ⰹ ⱄⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱂⱁⰱⱑⰴⰰ, ⱂⱁⰱⱑⰶⰴⰰⱓⱋⰹⱑ ⰿⰹⱃⱏ, ⰲⱑⱃⰰ ⱀⰰⱎⰰ. ⰽⱅⱁ ⱆⰱⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱂⱁⰱⱑⰶⰴⰰⰵⰹ ⰿⰹⱃⱏ? ⱅⰰⱍⰹⱓ ⰲⰵⱃⱆⰵⰹ, ⱑⰽⱁ ⰹⱄⱆⱄⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⱄⰹⱀⱏ ⰱⱁⰶⰹⰹ. ⱄⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⱂⱃⰹⱎⰰⰴⱏⰹ ⰲⱁⰴⱁⱓ ⰹ ⰽⱃⱏⰲⰹⱓ ⰹⱄⱆⱄ ⱈⱃⰹⱄⱅⱁⱄⱏ, ⱀⰹ ⰲⱁⰴⱁⱓ ⱅⰰⱍⰹⱓ, ⱀⰰ ⰲⱁⰴⱁⱓ ⰹ ⰽⱃⱏⰲⰹⱓ. ⰹ ⰴⱆⱈⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱆⱋⰵⰹ, ⱑⰽⱁ ⱈⱃⰹⱄⱅⱁⱄⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⰹⱄⱅⰹⱀⰰ. ⱅⱃⰹ ⰱⱁ ⱄⱆⱅⱏ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱆⱓⱋⰵⰹ: ⰴⱆⱈⱏ ⰹ ⰲⱁⰴⰰ ⰹ ⰽⱃⱏⰲⱏ, ⰹ ⱅⱃⰹ ⰵⰴⰹⱀⱁ ⱄⱆⱅⱏ. ⰰⱍⰵ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱁ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⱏⱄⰽⱁ ⱂⱃⰹⰵⰿⰾⰵⰿⱏ, ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱁ ⰱⱁⰶⰹⰵ ⰲⰵⱍⱎⰵ ⰵⱄⱅⱏ. ⱑⰽⱁ ⱄⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱁ ⰱⱁⰶⰹⰵ, ⰵⰶⰵ ⰲⰵⱍⱎⰵ ⰵⱄⱅⱏ, ⰵⰶⰵ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱁⰲⰰ ⱁ ⱄⰹⱀⱑ ⱄⰲⱁⰵⰿⱏ. ⰹⰶⰵ ⰲⱑⱃⱆⰵⱅⱏ ⰲ ⱄⰹⱀⰰ ⰱⱁⰶⰹⱑ, ⰹⰿⰰⱅⱏ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱁ ⰱⱁⰶⰹⰵ ⰲ ⱄⰵⰱⱑ.

POZNAM. Na str. 76 ř. 18 stojí místo: ⰿⰰⱃⰹⰵ! ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱁⰱⱃⰰⱍⱎⰹ v rp. mylně: ⱀⰵⱂⱃⰹⰽⰰⱄⰰⰹ ⱄⰵ ⰿⱀⱑ, předchvatem z následujícího verše. Vstupná slova druhého čtení ⰲⰸⰾⱓⰱⰾⰵⱀⰹ — ⰱⱁⰳⰰ, v dodaném mi snímku scházející (zdá se, že v rukopisu list buď vytržen buď přesazen), doplněna z vydání 1483.

16. Zlomek misálu na pergameně b. vr. v Zadru.

I THESS. IV, 1—7.

Ⰱⱃⰰⱅⰻⱑ, ⰿⱁⰾⰻⰿ ⰲⰻ ⰻ ⱂⱃⱁⱄⰻⰿⱏ ⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ ⰻⱄⱆⱄⱑ, ⰴⰰ ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱂⱃⰻⱑⱄⱅⰵ ⱍⱅⱁ ⱁⱅ ⱀⰰⱄⱏ, ⰽⰰⰽⱁ ⱂⱁⰴⱁⰱⰰⰵⱅⱏ ⰲⰰⰿⱏ ⱈⱁⰴⰻⱅⰻ ⰻ ⱆⰳⰰⰶⰴⰰⱅⰻ ⰱⱁⰳⱆ, ⱅⰰⰽⱁ ⰴⰰ ⰻ ⰲⰻ ⱈⱁⰴⰻⱅⰵ ⰻ ⰻⰸⰱⰻⱅⰰⱍⰰⱄⱅⰲⱆⰵⱅⰵ ⱂⰰⱍⰵ. ⰲⱑⱄⱅⰵ ⰱⱁ, ⰽⱁⱅⱁⱃⰻⰵ ⰸⰰⱂⱁⰲⱑⰴⰻ ⰴⰰⱈⱏ ⰲⰰⰿⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱁⰿⱏ ⰻⱄⱆⱄ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰿⱏ. ⱄⰵ ⰱⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⰲⱁⰾⰰ ⰱⱁⰶⰻⱑ, ⱄⰲⰵⱅⱏⰱⰰ ⰲⰰⱎⰰ, ⰻ ⰲⱏⰸⰴⱃⱏⰶⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⰲⰰⰿⱏ ⱁⱅ ⰾⱓⰱⱁⰴⱑⱑⱀⰻⱑ, ⰴⰰ ⰱⱆⰴⰵⱅⱏ ⰲⰰⰿⱏ ⰵⰴⰻⱀⱁⰿⱆ ⰽⱁⰿⱆⰶⰴⱁ ⱄⰲⱁⰻ ⱄⱏⱄⱆⰴⱏ ⰲⱏⰸⰴⱃⱏⰶⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⰲⰰⰿⱏ ⰲⱏ ⱄⰲⰵⱅⱁⱄⱅⰻ ⰻ ⱍⰻⱄⱅⱁⱅⱑ, ⱀⰵ ⰲⱏ ⱄⱅⱃⰰⱄⱅⰻ ⱂⱁⱈⱁⱅⱑⱀⰻⱑ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰻ ⱑⰸⰻⱌⰻ ⱀⰵⰸⱀⰰⱓⱋⰵ ⰱⱁⰳⰰ, ⰻ ⱀⰵⱂⱃⱑⰲⱏⰸⱏⱀⰵⱄⱅⰻ ⱄⰵ ⰽⱏ ⱅⱁⰿⱆ, ⱀⰻ ⰲⱏⱄⱈⰻⱋⰰⱅⰻ ⰲⱑⱋⰻ ⰱⱃⰰⱅⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ, ⱑⰽⱁ ⰿⰰⱄⱅⰻⱅⰵⰾⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰱⱁⰳⱏ ⱁ ⰲⱄⱑⱈⱏ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱃⱑⱈⱁⰿⱏ ⰲⰰⰿⱏ ⰻ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱏⱄⱅⰲⱁⰲⰰⱈⱁⰿⱏ. ⱀⰵⱂⱃⰻⰸⰲⰰ ⰱⱁ ⱀⰰⱄⱏ ⰱⱁⰳⱏ ⰲⱀⰵⱍⰻⱄⱅⱁⱅⱆ, ⱀⰰ ⰲⱏ ⱄⰲⰵⱅⰻⱀⱓ, ⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ ⰻⱄⱆⱄⱑ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ ⱀⰰⱎⰵⰿⱏ.

17. Z řehol sv. Benedikta z kláštera Rogovského na perg. mezi 1369—1400, nyní v Záhřebě.

Ⱂⱁⱍⰵⱅⰰⰽⱏ ⱃⰵⰳⱆⰾⱑ ⰻ ⱂⱃⱁⰾⱁⰳⰰ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⰱⰵⱀⰵⰴⰻⰽⱅⰰ ⱁⱂⰰⱅⰰ.

Ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰻ, ⰾⱓⰱⱏⰲⰵⱀⰻ ⱄⰻⱀⱆ, ⰸⰰⱂⱁⰲⱑⰴⰻ ⰿⰵⱎⱅⱃⰰ ⱅⰲⱁⰳⰰ, ⰻ ⱂⱃⰻⰽⰾⱁⱀⰻ ⱆⱈⱁ ⱄⱃⱏⰴⱌⰰ ⱅⰲⱁⰳⰰ, ⰻ ⱄⰲⰻⱅⱏ ⰾⱓⰱⱏⰲⰵⱀⰰⰳⱁ ⱁⱅⱌⰰ ⱈⰰⰾⱁⱄⱅⱀⱁ ⱂⱃⰻⰿⰻ ⰻ ⰲⰵⰾⰻⱍⱀⱁ ⱄⰲⱃⱎⰻ: ⰴⰰ ⰽ ⱀⰵⰿⱆ ⱄⰵ ⰲⱃⰰⱅⰻ(ⱎⰻ) ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⱀⰻⰵⰿⱏ ⰻ ⱅⱃⱆⰴⱁⰿ, ⱁⱅ ⱀⰵⰳⱁⰶⰵ ⰱⰻⱎⰵ ⱁⱅⰱⰻⰳⰰⰾ ⰾⱑⱀⰻⰿ ⱀⰵⱂⱁⱄⰾⱆⱈⱁⰿ. ⰴⰰ ⰽ ⱅⰵⰱⰻ ⰲⰸⰲⱃⰰⱅⰻⱅ ⱄⰵ ⰿⱁⰵ ⱄⰾⱁⰲⱁ, ⰽⰻ ⰽⱁⰾⰻ ⱁⱅⰲⱃⰶⰵⱅ ⱄⰵ ⱄⰲⱁⰵ ⰲⱁⰾⰵ, ⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱆ ⰻⱄⱆⱄⱆ ⱈⱃⰻⱄⱅⱆ ⰻⱄⱅⰻⱀⱏⱀⱁⰿⱆ ⱌⱑⱄⰰⱃⱆ ⰲⰻⱅⰵⰸⱁⰲⰰⱅⰻ ⰶⰵⰾⱑⰵⱅⱏ, ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰵ ⰽⱃⱑⱂⰽⱁ, ⰲⰵⰾⰻⱍⱀⱁ ⱁⱃⱆⰶⰻⰵ ⱂⱃⰻⰵⰿⰾⰵⱎⰻ. ⱂⱃⰻⰼⰵ ⱀⰵⱃⱁⰾⰻ ⱂⱁⱍⱀⰵⱎⰻ ⰴⱁⰱⱃⱁⰵ ⰴⱑⰾⱁ, ⱂⱃⰲⱁ ⱁⱅ ⱀⰵⰳⱁ ⱍⰻⱄⱅⱁⱓ ⰿⱁⰾⰻⱅⰲⱁⱓ ⱂⱃⱁⱄⰻ ⱄⰲⱃⱎⰻⱅⰻ, ⰴⰰ ⰻ ⱁⱀⱏ, ⰽⰻ ⱀⰰⱄⱏ ⰵⱄⱅ ⰶⰵⰾⰻⰾⱏ ⰲ ⱍⰻⱄⰾⱁ ⱄⰲⱁⰻⱈⱏ ⱄⰻⱀⱁⰲⱏ ⱂⱃⰻⱍⰵⱄⱅⰻⱅⰻ, ⱀⰻⰽⱁⰾⰻ ⰶⰵ ⱄⰽⱃⱁⰸⱏ ⰸⰾⱁⰱⱆ ⱀⰰⱎⱆ ⱂⱃⱁⰳⱀⰻⰲⰰⰵⱅ ⱄⰵ. ⱅⰰⰽⱁ ⱀⰰⰿⱏ ⱂⱁⰴⱁⰱⰰⰵⱅⱏ ⰲⱄⰰⰽⱆ ⱍⰰⱄⱏ, ⰵⰳⱁ ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⱅⰻ ⱃⰰⰴⰻ, ⱂⱁⰴⱏⰴⰰⱀⰻⰿⱏ ⰵⰿⱆ ⰱⰻⱅⰻ, ⰴⰰ ⱀⰵ ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱃⱁⰳⱀⱑⰲⰰⰵⱅ ⱄⰵ ⱁⱅⱏⱌⱏ ⰻ ⱁⱅⰻⰿⰵⱅⱏ ⰻⰿⱏ ⰲⱄⰰ ⰴⱁⰱⱃⰰⱑ, ⱀⰻ ⱂⰰⰽⰻ ⱅⰰⰽⱁ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰾⱓⰱⰵⰸⱀⰻⰲⰻ, ⱀⰰⱎⰻⰿⰻ ⰸⰾⰻⰿⰻ ⰴⱑⰾⰻ ⱃⰰⱄⱃⱏⰼⰵⱀⱏ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱀⰵⰴⱁⱄⱅⱁⰻⱀⰻⰿⱏ ⱃⰰⰱⱁⰿⱏ ⰲⱑⱍⱀⱆ ⱂⱃⱑⰴⰰ ⰿⱆⰽⱆ, ⰽⰻ ⱎ ⱀⰻⰿⱏ ⱀⰵⰲⰸⰾⱓⰱⰵⱅⱏ ⰻⱅⰻ ⰲⱏ ⰲⱑⱍⱀⱆⱓ ⱄⰾⰰⰲⱆ. ⱓⱃⰵ ⰲⱄⱅⰰⱀⰻⰿⱁ ⱀⰻⱀⰵ, ⰽⰰⰴⰰ ⰲⰸⱁⰲⰵ ⱀⰰⱄⱏ ⱂⰻⱄⰿⱁ ⰳⱁⰲⱁⱃⰵⱋⰵ: ⰲⱃⰻⰿⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱀⰰⰿⱏ ⱓⱃⰵ ⱁⱅ ⱄⱀⰰ ⰲⱏⱄⱅⰰⱅⰻ. ⱁⱅⰲⱁⱃⰻⰲⱎⰵ ⱁⱍⰻ ⱀⰰⱎⰻ ⰻ ⱆⱎⰻ, ⱆⱄⰾⰻⱎⰻⰿⱁ, ⱀⰰⱍⱏ ⱀⰰⱄⱏ ⰳⰾⰰⱄⱏ ⰱⱁⰶⰻ ⱀⰰ ⰲⱄⰰⰽⰻ ⰴⱏⱀⱏ ⱆⱍⰻ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵ: ⰴⱏⱀⱏⱄⱏ ⰰⱋⰵ ⰳⰾⰰⱄⱏ ⰵⰳⱁ ⱆⱄⰾⰻⱎⰻⱅⰵ, ⱀⰵⱁⰶⰵⱄⱅⰻⱅⰵ ⱄⱃⱏⰴⱌⱏ ⰲⰰⱎⰻⱈⱏ. ⰻ ⰵⱋⰵ: ⰽⰻ ⰻⰿⰰⱅⱏ ⱆⱎⰻ ⱄⰾⰻⱎⰰⱅⰻ, ⰴⰰ ⱄⰾⰻⱎⰻⱅⱏ, ⱍⰰ ⰴⱆⱈⱏ ⰳⱁⰲⱁⱃⰻⱅⱏ ⱌⱃⰻⰽⰲⰰⰿⱏ, ⰵⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ, ⱂⱃⰻⰴⰻⱅⰵ, ⱍⰵⰴⰰ, ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⰻⱅⰵ ⰿⰵ, ⱄⱅⱃⰰⱈⱆ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⱓ ⱀⰰⱆⱍⱆ ⰲⰰⱄⱏ. ⱅⰰⱌⰻⱅⰵ, ⰴⰰ ⱄⰲⱑⱅⰾⱁⱄⱅⱜ ⰶⰻⰲⱁⱅⰰ ⰻⰿⰻⱅⰻ ⰱⱆⰴⰵⱅⰵ, ⰴⰰ ⰲⰰⱄⱜ ⱅⱜⰿⰰ ⱄⰵⰿⱃⱜⱅⱀⰰ ⱀⰵⱁⰱⰻⰿⰵⱅⱜ. ⰲⰸⰻⱋⰻⱅⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⰿⱀⱁⰶⱜⱄⱅⰲⱁ ⰾⱓⰴⰻ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰸⱁⰲⰵⱅⱜ ⰴⱑⰾⰰⱅⰵⰾⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ, ⰻ ⱁⱋⰵ ⰳⱁⰲⱁⱃⰻ: ⰽⱜⱅⱁ ⰵⱄⱅⱜ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱜ, ⱈⱁⱅⱑⰻ ⰶⰻⰲⱁⱅⱆ, ⰾⱓⰱⰻ ⰴⱜⱀⰻ ⰲⰻⰴⰻⱅⰻ ⰴⱁⰱⱃⰻⰵ? ⰰⰽⱁ ⱅⰻ ⱆⱄⰾⰻⱎⰰⰲⱜ ⱁⱅⰳⱁⰲⱁⱃⰻⱎⱜ: ⰰⰸⱜ ⰵⱄⰿⱜ, ⱃⰵⱍⰵⱅⱜ ⱅⰵⰱⰻ: ⰰⰽⱁ ⱈⱁⱋⰵⱎⰻ ⰻⰿⰻⱅⰻ ⰻⱄⱅⰻⱀⱜⱀⰻ ⰻ ⰲⱑⱍⱀⰻ ⰶⰻⰲⱁⱅⱜ ⰲ ⱄⰵⰱⰻ, ⱆⰴⱃⱜⰶⰻ ⱑⰸⰻⰽⱜ ⱄⰲⱁⰻ ⱁⱅ ⰸⱜⰾⰰ, ⰻ ⱆⱄⱅⱀⰻ ⱅⰲⱁⰵⰻ ⱀⰵⰴⰰⰿⱜ ⰳⱁⰲⱁⱃⰻⱅⰻ ⰾⰰⱄⱅⰻ. ⱆⰽⰾⱁⱀⰻ ⱄⰵ ⱁⱅ ⰸⱜⰾⰰ, ⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰴⱁⰱⱃⱁ. ⰲⰸⰻⱋⰻ ⰿⰻⱃⰰ, ⰻ ⱂⱁⱄⱅⰻⰳⱀⰻ ⰻ. ⱁⱍⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰻ ⱀⰰ ⱂⱃⰰⰲⱜⰴⱀⰻⰵ, ⰻ ⱆⱎⰻ ⰵⰳⱁ ⰲⱜ ⰿⱁⰾⰻⱅⰲⱆ ⰻⱈⱜ. ⱃⰵⰽⱆ: ⱄⰵ ⰰⰸⱜ ⰵⱄⰿⱜ. ⱍⱅⱁ ⱄⰾⰰⰴⱎⰵ ⱀⰰⰿⱜ ⱁⱅ ⱄⰵⰳⱁ ⰳⰾⰰⱄⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰰ, ⰽⰻ ⱀⰰⱄⱜ ⱅⰰⰽⱁ ⰲⰸⰻⰲⰰⰵⱅⱜ, ⰱⱃⰰⱅⰻⱑ ⰴⱃⰰⰳⰰ? ⱄⰵ ⱀⰰⰿⱜ ⱄⰲⱁⱓ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⰻⱓ ⰽⰰⰶⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜ ⱂⱆⱅⰻ ⰶⰻⰲⱁⱅⰰ.

18. Z breviáře na pergameně l. 1444 v Záhřebě.

IS. I, 1—6.

Ⰲⰻⰴⰵⱀⰻⰵ ⰻⱄⰰⰻⰵ ⱄⰻⱀⰰ ⰰⰿⱁⱄⱁⰲⰰ, ⰵⰶⰵ ⰲⰻⰴⱑ ⱀⰰ ⱓⰴⱑⱓ ⰻ ⱀⰰ ⰵⱃⱆⱄⰰⰾⰻⰿⱜ, ⰲⰰ ⰴⱀⰻ ⱁⰸⰻⰵⰲⰻ ⰻ ⱁⱅⰰⰿⱁⰲⰻ ⰻ ⰰⱈⰰⰸⱁⰲⰻ ⰻ ⰵⰸⰵⰽⰻⰵⰲⰻ, ⱌⱑⱄⰰⱃⱜ ⰻⱓⰴⱑⰻⱄⰽⰻⱈⱜ. ⱄⰾⰻⱎⰻⱅⰵ, ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ, ⰻ ⰲⱀⱆⱎⰻ, ⰸⰵⰿⰾⰵ, ⱑⰽⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ: ⱄⰻⱀⰻ ⱃⱁⰴⰻⱈⱜ ⰻ ⰲⱜⰸⱀⰵⱄⰻ, ⱅⰻ ⰶⰵ ⱁⱅⰲⱃⱜⰳⱆ ⱄⰵ ⰿⰵⱀⰵ. ⱂⱁⰸⱀⰰ ⰲⱁⰾⱜ ⱁⰱⰾⰰⰴⰰⱅⰵⰾⱜ ⱄⰲⱁⰻ, ⰻ ⱁⱄⰾⱜ ⱑⱄⰾⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ, ⰻⰸⱃⰰⰻⰾⱜ ⰶⰵ ⰿⰵⱀⰵ ⱀⰵⱂⱁⰸⱀⰰ, ⰻ ⰾⱓⰴⰻⰵ ⰿⱁⰻ ⱀⰵⱃⰰⰸⱆⰿⰻⱎⰵ ⰿⰵⱀⰵ. ⰳⱁⱃⰵ ⰾⱓⰴⰵⰿ ⱃⱁⰴⱆ ⰳⱃⱑⱎⱀⰵⰿⱆ ⰻ ⰾⱆⰽⰰⰲⰵⰿⱆ, ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⱀⰵⰿⱆ, ⱄⱑⰿⰵⱀⰻ ⰸⰾⰵⰿⱆ, ⱄⰻⱀⰵⰿⱜ ⰳⱃⱑⱎⱀⰻⰿⱜ: ⱁⱄⱅⰰⰲⰻⱎⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ, ⰻ ⱂⱃⱁⰳⱀⱑⰲⰰⱎⰵ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⰻⰸⱃⰰⰻⰾⰵⰲⰰ. ⰻ ⱁⱄⱅⰰⰲⰾⰵⱀⰻ ⱄⱆⱅⱜ ⰻ ⱁⱅⰾⱁⰶⰵⱀⰻ ⱄⱆⱅⱜ ⱀⰰⰸⰰⰴⱜ. ⰻⰿⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱜ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜ: ⱂⱁⱃⰰⰶⱆ ⰲⰻ ⰲⰵⱋⰵ ⰴⱁ [illegible] ⱂⱃⱁⰳⱃⰵⱎⰵⱀⰻⱑ: ⰲⱄⰰⰽⱆ ⰳⰾⰰⰲⱆ ⰱⱁⰾⰵⱋⱆ, ⰻ ⰲⱄⰰⰽⱁ ⱄⱃⱜⰴⱌⰵ ⱅⱆⰶⰵⱋⰵ. ⱁⱅⱜ ⱂⰾⰵⱄⱀⱆ ⱀⱁⰳⱜ ⰴⰰⰶⰵ ⰴⱁ ⰲⱃⱈⰰ ⱀⱑⱄⱅⱜ ⰲ ⱀⱑⰿⱜ ⰸⰴⱃⰰⰲⰻⱑ. ⱃⰰⱀⰻ ⰳⱀⱁⰻⱀⰻ ⱀⰰⰴⱑⰿⰰⱓⱋⰵⰻ ⱄⰵ, ⱀⱑⱄⱅⱜ ⱁⰱⰵⰸⰰⱀⰻⱑ, ⱀⰻ ⱄⱅⱃⱁⰵⱀⰻⱑ ⰱⰰⰾⱄⱅⰲⱁⰿⱜ, ⱀⰻ ⱂⱁⰿⰰⰸⰰⱀⰻⱑ ⱁⰾⱑⰵⰿⱜ.

19. Z misálu tištěného bez místa (v Benátkách) 1483 ve fol.

GEN. I, 1—31. II, 1—2.

Ⰻⱄⰽⱁⱀⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰱⱁⰳⱜ ⱀⰵⰱⱁ ⰻ ⰸⰵⰿⰾⱓ. ⰸⰵⰿⰾⰰ ⰶⰵ ⰱⱑ ⱂⱃⰰⰸⰴⱀⰰ ⰻ ⱅⰰⱋⰰ, ⰻ ⱅⱜⰿⰰ ⰱⱑⱎⰵ ⱀⰰ ⰾⰻⱌⰻ ⰱⰵⰸⰴⱀⰻ, ⰻ ⰴⱆⱈⱜ ⰱⱁⰶⰻ ⱀⱁⱎⰰⱎⰵ ⱄⰵ ⱀⰰ ⰲⱁⰴⰰⱈⱜ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰱⱁⰳⱜ: ⰴⰰ ⰱⱆⰴⰵⱅⱜ ⱄⰲⱑⱅⱜ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⱄⰲⱑⱅⱜ. ⰻ ⰲⰻⰴⱑ ⰱⱁⰳⱜ ⱄⰲⱑⱅⱜ, ⱑⰽⱁ ⰵⱄⱅ ⰴⱁⰱⱃⱜ, ⰻ ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⰻ ⰱⱁⰳⱜ ⱄⰲⱑⱅⱜ ⱁⱅ ⱅⱜⰿⰻ. ⰻ ⱀⰰⱃⰵⱍⰵ ⱄⰲⱑⱅⱜ ⰴⱜⱀⱜ, ⰰ ⱅⱜⰿⱆ ⱀⰰⱃⰵⱍⰵ ⱀⱁⱋⱜ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⰲⰵⱍⰵⱃⱜ ⰻ ⱓⱅⱃⱁ ⰴⱜⱀⱜ ⱂⱃⱜⰲⰻ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰱⱁⰳⱜ: ⰴⰰ ⰱⱆⰴⰵⱅⱜ ⱅⰲⱃⱜⰴⱜ ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⰲⱁⰴ, ⱑⰽⱁ ⰴⰰ ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⰰⰵⱅⱜ ⰲⱁⰴⰻ ⱁⱅ ⰲⱁⰴⱜ. ⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰱⱁⰳⱜ ⱅⰲⱃⱜⰴⱜ. ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⰻ ⰶⰵ ⰲⱁⰴⰻ ⱁⱅ ⰲⱁⰴⱜ, ⰵⰶⰵ ⰱⱑⱈⱆ ⱂⱁⰴ ⱅⰲⱃⱜⰴⰻⱓ, ⱁⱅ ⱅⱑⱈⱜ, ⰵⰶⰵ ⰱⱑⱈⱆ ⱀⰰⰴⱜ ⱅⰲⱃⱜⰴⰻⱓ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⱅⰰⰽⱁ. ⱀⰰⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰱⱁⰳⱜ ⱅⰲⱃⱜⰴⱜ ⱀⰵⰱⱁ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⰲⰵⱍⰵⱃⱜ ⰻ ⱓⱅⱃⱁ ⰴⱜⱀⱜ ⰴⱃⱆⰳⰻ. ⱃⰵⱍⰵ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⰱⱁⰳⱜ: ⰴⰰ ⱄⰰⱀⰿⱆⱅ ⱄⰵ ⰲⱁⰴⰻ, ⰵⰶⰵ ⱂⱁⰴ ⱀⰵⰱⰵⱄⰵⰿⱏ ⱄⱆⱅⱏ, ⰲ ⱄⰰⱀⰰⰿⱏ ⰵⰴⰻⱀⱏ, ⰻ ⱑⰲⰻⱅ ⱄⰵ ⱄⱆⱎⰰ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⱅⰰⰽⱁ. ⰻ ⱀⰰⱃⰵⱍⰵ ⰱⱁⰳⱏ ⱄⱆⱎⱆ ⰸⰵⰿⰾⱓ, ⰰ ⱄⱏⱄⱅⰰⰲⰻ ⰲⱁⰴⱀⰻⰵ ⱀⰰⱃⰵⱍⰵ ⰿⱁⱃⰰ. ⰻ ⰲⰻⰴⱑ ⰱⱁⰳⱏ, ⱑⰽⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⰴⱁⰱⱃⱁ, ⰻ ⱃⰵⱍⰵ: ⰴⰰ ⱂⱃⱁⰸⰵⰱⰵⱅⱏ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⱅⱃⰰⰲⱆ ⰸⰵⰾⰵⱀⱑⱓⱋⱆ ⰻ ⱅⰲⱁⱃⰵⱋⱆ ⱄⱑⰿⰵ. ⰻ ⰴⱃⱑⰲⱁ ⱂⰾⱁⰴⱁⰲⰻⱅⱁ ⱅⰲⱁⱃⰵⱋⰵ ⱂⰾⱁⰴⱏ ⱂⱁ ⱃⱁⰴⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ, ⰵⰿⱆⰶⰵ ⰻ ⱄⱑⰿⰵ ⰵⰳⱁ ⰲ ⱀⰵⰿⱏ ⰱⱆⰴⰵⱅⱏ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⱅⰰⰽⱁ. ⰻ ⱂⱃⱁⰸⰵⰱⰵ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⱅⱃⰰⰲⱆ ⰸⰵⰾⰵⱀⱑⱓⱋⱆ ⰻ ⱅⰲⱁⱃⰵⱋⱆ ⱄⱑⰿⰵ ⱂⱁ ⱃⱁⰴⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ, ⰻ ⰴⱃⱑⰲⱁ ⱂⰾⱁⰴⱁⰲⰻⱅⱁ ⱅⰲⱁⱃⰵⱋⰵ ⱂⰾⱁⰴⱏ, ⰵⰿⱆⰶⰵ ⰻ ⱄⱑⰿⰵ ⰵⰳⱁ ⰲ ⱀⰵⰿⱏ ⱂⱁ ⱃⱁⰴⱆ ⰻ ⱂⱁ ⱂⱁⰴⱁⰱⰻⱓ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ. ⰻ ⰲⰻⰴⱑ ⰱⱁⰳⱏ, ⱑⰽⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⰴⱁⰱⱃⱁ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⰲⰵⱍⰵⱃⱏ ⱓⱅⱃⱁ ⰴⱏⱀⱏ ⱅⱃⰵⱅⰻ. ⱃⰵⱍⰵ ⰱⱁⰳⱏ: ⰴⰰ ⰱⱆⰴⱆⱅⱏ ⱄⰲⰵⱅⰻⰾⰰ ⱀⰰ ⱅⰲⱃⱏⰴⰻ ⱀⰵⰱⰵⱄⱌⱑⰻ ⱂⱃⱁⱄⰲⱑⱋⰰⱅⰻ ⰸⰵⰿⰾⱓ, ⰻ ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⰰⱅⰻ ⰿⰵⱓ ⰴⱏⱀⰵⰿⱏ ⰻ ⱀⱁⱋⰻⱓ. ⰻ ⰴⰰ ⰱⱆⰴⱆⱅⱏ ⰲ ⰸⱀⰰⰿⰵⱀⰻⱑ ⰻ ⰲⱏ ⰲⱃⱑⰿⰵⱀⰰ ⰻ ⰲⱏ ⰴⱀⰻ ⰻ ⰲ ⰾⱑⱅⰰ. ⰻ ⰱⱆⰴⱆⱅⱏ ⰲ ⱂⱃⱁⱄⰲⱑⱋⰵⱀⰻⰵ ⱀⰰ ⱅⰲⱃⰴⰻ ⱀⰵⰱⰵⱄⱌⱑⰻ, ⱑⰽⱁ ⱄⰲⱑⱅⰻⱅⰻ ⰻⰿⱏ ⱂⱁ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⱅⰰⰽⱁ. ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰶⰵ ⰱⱁⰳⱏ ⰴⰲⱑ ⱄⰲⱑⱅⰻⰾⱑ ⰲⰵⰾⰻⱌⱑ: ⱄⰲⱑⱅⰻⰾⱁ ⰲⰵⰽⱎⰵ, ⰴⰰ ⱁⰱⰾⰰⰴⰰⰵⱅⱏ ⰴⱀⰵⰿⱏ, ⰻ ⱄⰲⱑⱅⰻⰾⱁ ⰿⰰⱀⱏⱎⰵ, ⰴⰰ ⱁⰱⰾⰰⰴⰰⰵⱅⱏ ⱀⱁⱋⰻⱓ. ⰻ ⰸⰲⱑⰸⰴⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ, ⰻ ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰻ ⰵ ⰲⱏ ⱅⰲⱃⰴⰻ ⱀⰵⰱⰵⱄⱌⱑⰻ, ⱑⰽⱁ ⱄⰲⱑⱅⰻⱅⰻ ⰻⰿⱏ ⱂⱁ ⰸⰵⰿⰾⰻ, ⰻ ⰲⰾⰰⰴⰰⱅⰻ ⰴⱏⱀⰵⰿⱏ ⰻ ⱀⱁⱋⰻⱓ, ⰻ ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⰰⱅⰻ ⱄⰲⱑⱅⱏ ⱁⱅ ⱅⰿⰻ. ⰻ ⰲⰻⰴⱑ ⰱⱁⰳⱏ, ⱑⰽⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⰴⱁⰱⱃⱁ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⰲⰵⱍⰵⱃⱏ ⱓⱅⱃⱁ ⰴⱏⱀⱏ ⱍⰵⱅⰲⱃⱅⰻ. ⱃⰵⱍⰵ ⱆⰱⱁ ⰱⱁⰳⱏ: ⰴⰰ ⰻⰸⰲⰵⰴⱆⱅⱏ ⰲⱁⰴⰻ ⱂⱃⱑⱄⰿⰻⰽⰰⱓⱋⰵ ⱄⰵ ⰴⱆⱎⰵ ⰶⰻⰲⱁⱅⱀⰻⰵ, ⰻ ⱂⱅⰻⱌⰵ ⱂⰰⱃⰵⱋⰵⰵ ⱂⱁ ⰸⰵⰿⰾⰻ ⱂⱁⰴ ⱅⰲⱃⰴⰻⱓ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⱁⱓ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⱅⰰⰽⱁ. ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰶⰵ ⰱⱁⰳⱏ ⰽⰻⱅⰻ ⰲⰵⰾⰻⰽⰻⰵ, ⰻ ⰲⱄⰰⰽⱆ ⰴⱆⱎⱆ ⰶⰻⰲⱁⱅⱀⱆ ⱅⰵⰾⰻ ⱂⱁⰴⰲⰻⰶⱀⱆ, ⱓⰶⰵ ⰻⰸⰲⰵⰴⰵ ⰲⱁⰴⰻ ⰲ ⰾⱑⱂⱁⱅⱑ ⱄⰲⱁⰵⰻ, ⰻ ⰲⱄⰰⰽⱆ ⱂⱅⰻⱌⱆ ⱂⰵⱃⱀⰰⱅⱆ ⱂⱁ ⱃⱁⰴⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ. ⰻ ⰲⰻⰴⱑ ⰱⱁⰳⱏ, ⱑⰽⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⰴⱁⰱⱃⱁ, ⰻ ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰻ ⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵ: ⱃⰰⱄⱅⰻⱅⰵ ⰻ ⰿⱀⱁⰶⰻⱅⰵ ⱄⰵ, ⰻ ⱀⰰⱂⰾⱏⱀⰻⱅⰵ ⰲⱁⰴⰻ ⰿⱁⱃⱄⰽⰻⰵ. ⱂⱅⰻⱌⰵ ⰶⰵ ⰿⱀⱁⰶⰻⱅⰵ ⱄⰵ ⱂⱁ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⰲⰵⱍⰵⱃⱏ ⱓⱅⱃⱁ ⰴⱏⱀⱏ ⱂⰵⱅⰻ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱆ ⰱⱁⰳⱏ: ⰴⰰ ⰻⰸⰲⰵⰴⰵⱅⱏ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⰴⱆⱎⱆ ⰶⰻⰲⱁⱅⱀⱆ ⱂⱁ ⱃⱁⰴⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ, ⱄⰽⱁⱅⰻ, ⱂⱃⱑⱄⰿⰻⰽⰰⱓⱋⰵ ⱄⰵ ⰻ ⰸⰲⱑⱃⰻ ⰸⰵⰿⰾⱏⱄⰽⰻⰵ ⱂⱁ ⰾⱑⱂⱁⱅⰰⰿⱏ ⰻⱈⱏ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⱅⰰⰽⱁ. ⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰱⱁⰳⱏ ⰸⰲⱑⱃⰻ ⰸⰵⰿⰾⱏⱄⰽⰻⰵ ⱂⱁ ⰾⱑⱂⱁⱅⰰⰿⱏ ⰻⱈⱏ, ⱄⰽⱁⱅⰻ ⰻ ⰲⱄⰰ ⱂⱃⱑⱄⰿⰻⰽⰰⱓⱋⰰ ⱄⰵ ⱂⱁ ⰸⰵⰿⰾⰻ ⱂⱁ ⱃⱁⰴⱆ ⰻⱈⱏ. ⰻ ⰲⰻⰴⱑ ⰱⱁⰳⱏ, ⱑⰽⱁ ⰴⱁⰱⱃⱁ ⰵⱄⱅⱏ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ: ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰿⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ ⱂⱁ ⱁⰱⱃⰰⰸⱆ ⰻ ⱂⱁ ⱂⱁⰴⱁⰱⰻⱓ ⱀⰰⱎⰵⰿⱆ, ⰴⰰ ⱁⰱⰾⰰⰴⰰⰵⱅⱏ ⱃⰻⰱⰰⰿⰻ ⰿⱁⱃⱄⰽⰻⰿⰻ ⰻ ⱂⱅⰻⱌⰰⰿⰻ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⰻⰿⰻ ⰻ ⰸⰲⱑⱃⰻ ⰲⱄⰵⰵ ⰸⰵⰿⰾⰵ ⰻ ⰲⱄⱑⰿⰻ ⱂⱃⱑⱄⰿⰻⰽⰰⱓⱋⰻⰿⰻ ⱄⰵ ⱂⱁ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰱⱁⰳⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ ⱂⱁ ⱁⰱⱃⰰⰸⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ, ⱂⱁ ⱁⰱⱃⰰⰸⱆ ⰱⱁⰶⰻⱓ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰻ. ⰿⱆⰶⰰ ⰻ ⰶⰵⱀⱆ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⱑ. ⰻ ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰻ ⰵⱓ ⰱⱁⰳⱏ ⰻ ⱃⰵⱍⰵ: ⱃⰰⱄⱅⰻⱅⰰ ⰻ ⰿⱀⱁⰶⰻⱅⰰ ⱄⰵ ⰻ ⱀⰰⱂⰾⱏⱀⰻⱅⰰ ⰸⰵⰿⰾⱓ, ⰻ ⰲⰾⰰⰴⰰⰻⱅⰰ ⰵⱓ. ⰻ ⱁⰱⰾⰰⰴⰰⰻⱅⰰ ⱃⰻⰱⰰⰿⰻ ⰿⱁⱃⱄⰽⰻⰿⰻ ⰻ ⱂⱅⰻⱌⰰⰿⰻ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⰻⰿⰻ, ⰻ ⰲⱄⱑⰿⰻ ⰶⰻⰲⱆⱋⰻⰿⰻ, ⱑⰶⰵ ⱂⱁⰴⰲⰻⰶⰰⱓⱅ ⱄⰵ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰱⱁⰳⱏ: ⱄⰵ ⰴⰰⱈⱏ ⰲⰰⰿⰰ ⰲⱄⰰⰽⱆ ⱅⱃⰰⰲⱆ ⱄⱑⰿⰵⱀⰻⱅⱆ, ⱂⱃⰻⱀⱁⱄⰵⱋⱆ ⱂⰾⱁⰴⱏ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ, ⰻ ⰲⱄⰰ ⰴⱃⱑⰲⰰ, ⱑⰶⰵ ⰻⰿⱆⱅⱏ ⱂⰾⱁⰴⱏ ⱄⱑⰿⰵⱀⰵ ⱄⱑⰿⰵⱀⰻⱅⰰ ⱂⱁ ⱃⱁⰴⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ, ⰴⰰ ⰱⱘⰴⰵⱅⱐ ⰲⰰⰿⰰ ⰲⱐ ⱂⰻⱋⱘ, ⰻ ⰲⱄⱑⰿⱐ ⰴⰻⱎⱘⱋⰻⰿⱐ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ. ⰲⱄⱑⰿ ⰶⰵ ⱂⱅⰻⱌⰰⰿⱐ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⰻⰿⱐ, ⰻ ⰲⱄⱑⰿⱐ ⱂⱁⰴⰲⰻⰶⰰⱋⰻⰿⱐ ⱄⱔ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰻ, ⰲ ⱀⰻⱈⰶⰵ ⰵⱄⱅⱐ ⰴⱆⱎⱏⰹ ⰶⰻⰲⱘⱋⱘ. ⰴⰰ ⰻⰿⱘⱅⱐ ⰲ ⱂⰻⱋⱘ. ⰻ ⰱⰻⱄⱅ ⱅⰰⰽⱁ. ⰲⰻⰴⱑ ⰶⰵ ⰱⱁⰳⱐ ⰲⱄⰰ, ⱑⰽⱁ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ, ⰻ ⰱⱑⱈⱘ ⰲⰵⰾⰻⰿⰻ ⰴⱁⰱⱃⰰ. ⰻ ⰱⰻⱄⱅ ⰲⰵⱍⰵⱃⱐ ⱙⱅⱃⱁ ⰴⱐⱀⱐ ⱎⰵⱄⱅⰻ. ⰲ ⰻⱄⱅⰻⱀⱘ ⱄⰲⱃⱎⰵⱀⰰ ⱄⱘⱅⱐ ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ ⰻ ⰸⰵⰿⰾⱑ ⰻ ⰲⱄⰰ ⱆⰽⱃⰰⱎⰵⱀⰻⱑ ⰵⱙ. ⱄⰲⱃⱎⰻ ⰶⰵ ⰱⱁⰳⱐ ⰲ ⰴⱐⱀⱐ ⱄⰵⰴⰿⰻ ⰴⱑⰾⰰ ⱄⰲⱁⱑ, ⱑⰽⱁ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ. ⰻ ⱂⱁⱍⰻ ⰲ ⰴⱐⱀⱐ ⱄⰵⰴⰿⰻ ⱁⱅⱐ ⰲⱄⱑⱈⱐ ⰴⱑⰾ ⱄⰲⱁⰻⱈⱐ, ⱑⰽⱁ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ.

DAN. XIII, 1—62.

ⰲⱐ ⱁⱀⰻ ⰴⱐⱀⰻ ⰱⱑ ⰿⱘⰶⱐ ⰲ ⰱⰰⰱⰻⰾⱁⱀⱑ, ⰻⰿⰵⱀⰵⰿⱐ ⱁⰰⰽⰻⰿⱐ, ⰻ ⱂⱁⱑⱅⱐ ⰶⰵⱀⱘ, ⰻⰿⰵⱀⰵⰿⱐ ⱄⱆⱄⰰⱀⱘ, ⰴⱏⱋⰵⱃⱐ ⰵⰾⰻⰰⰽⰻⰵⰲⱘ ⰾⱑⱂⱘ ⰸⱑⰾⱁ ⰻ ⰱⱁⱗⱋⱘ ⱄⱔ ⰱⱁⰳⰰ. ⱃⱁⰴⰻⱅⰵⰾⰰ ⰱⱁ ⰵⱗ ⱂⱃⰰⰲⱐⰴⱀⰰ ⱄⱘⱋⰰ ⱀⰰⱆⱍⰻⱄⱅⰰ ⰴⱏⱋⰵⱃⱐ ⱂⱁ ⰸⰰⰽⱁⱀⱆ ⰿⱁⰻⱄⱑⱁⰲⱆ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⰻⱁⰰⰽⰻⰿⱐ ⰱⱁⰳⰰⱅⱐ ⰸⱑⰾⱁ, ⰻ ⰱⱑ ⰲⱃⱅⱐ ⰱⰾⰻⰸ ⰴⱁⰿⱆ ⰵⰳⱁ. ⰻ ⱂⱃⰻⱈⱁⰴⱑⱈⱘ ⰽ ⱀⰵⰿⱆ ⰻⱆⰴⱑⰻ, ⱑⰽⱁ ⱍⰰⱄⱅⱐⱀⱑⰻ ⰱⱑ ⰲⱄⱑⱈⱐ. ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⱐⰾⰵⱀⰰ ⰶⰵ ⰱⱑⱈⱁⱅⰰ ⰴⱐⰲⰰ ⱄⱅⰰⱃⱐⱌⰰ ⱄⱘⰴⱐⱌⰰ ⰲ ⱅⱁ ⰾⱑⱅⱁ, ⱁⱅ ⱀⰻⱈⰶⰵ ⱄⰰⰿⱐ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ: ⱑⰽⱁ ⰻⰸ(ⰻ)ⱅⰻ ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⰻⱙ ⱁⱅ ⰱⰰⰱⰻⰾⱁⱀⰰ ⰻ ⱁⱅ ⱄⱅⰰⱃⱐⱌⱆ ⱄⱘⰴⱐⱌⱘ, ⱑⰶⰵ ⱄⱆⰿⰰⱃⰵⱅⰰ ⰾⱙⰴⰻ. ⱄⱑ ⰶⰵ ⱂⱃⰻⱈⱁⰴⰰⱈⱁⱅⰰ ⰲ ⰴⱁⰿⱐ ⰻⱁⰰⰽⰻⰿⱁⰲⱐ, ⰻ ⱂⱃⰻⱈⱁⰴⰰⱈⱘ ⰽ ⱀⰻⰿⰰ ⰲⱄⰻ, ⰻⰿⱘⱋⰵⰻ ⱄⱘⰴ. ⰻ ⰵⰳⰴⰰ ⰲⱃⰰⱋⰰⱈⱙ ⱄⱔ ⰾⱙⰴⰻ ⱁ ⱂⱁⰾⱆⰴⱀⰵ, ⰲⱈⱁⰶⰴⰰⱎⰵ ⱄⱆⱄⰰⱀⰰ, ⰻ ⱂⱃⱁⱈⱁⰴⱑⱎⰵ ⱂⱁ ⰲⱃⱅⱆ ⰿⱆⰶⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ. ⰻ ⰲⰻⰴⱑⱈⱁⱅⰰ ⱙ ⱄⱅⰰⱃⱐⱌⰰ ⰲⱄⰵ ⰴⱐⱀⰻ ⰲⱈⱁⰴⱔⱋⱘ ⰻ ⰻⱄⱈⱁⰴⱔⱋⱘ. ⰻ ⰲⱏⰶⰵⰾⱑⱄⱅⰰ ⱄⱔ ⰲ ⱂⱁⱈⱁⱅⱐ ⰵⱙ. ⰻ ⱁⱅⰲⱃⰰⱅⰻⱄⱅⰰ ⱆⰿⱐ ⰵⱙ, ⰻ ⱆⰽⰾⱁⱀⰻⱄⱅⰰ ⱁⱍⰻ ⱄⰲⱁⰵⰻ, ⰴⰰ ⱀⰵⰲⰻⰴⰻⱅⰰ ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ, ⱀⰻ ⰲⱄⱂⱁⰿⰵⱀⰵⱅⰰ ⱄⱆⰴⰰ ⱂⱃⰰⰲⱐⰴⱀⰰⰳⱁ. ⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⱆⰱⰾⱙⱄⱅⰻ ⰻⰿⰰ ⰴⱐⱀⱐ ⱂⱃⰻⰽⰾⰰⰴⰰⱀⱐ, ⰵⰳⰴⰰ ⰿⱁⱋⰻ ⰻⰿⰰ ⱁⰱⱃⱑⱄⱅⰻ ⱙ ⰲⰰ ⰲⱃⱅⱑ ⱄⰰⰿⰻ. ⰻ ⰲⱀⰻⰴⰵ ⱑⰽⱁ ⰲ ⱅⱃⰵⱅⰻ ⰴⱐⱀⱐ ⰸⰰ ⰴⰲⱑⰿⰰ ⱄⰰⰿⰻⰿⰰ ⰴⱑⰲⰻⱌⰰⰿⰰ, ⱈⱁⱅⱔⱋⰻ ⱄⱔ ⰻⰸⰿⰻⱅⰻ ⰲⱐ ⰲⱃⱐⱅⱑ, ⰾⱑⱅⱑ ⰱⱁ ⰱⱑ. ⰻ ⱀⰵ ⰱⱑⱎⰵ ⱅⱆ ⱀⰻⰽⱁⰳⱁⰶⰵ, ⱃⰰⰸⰲⱑ ⱅⱁⱙ ⰴⰲⱑⱙ ⱄⱅⰰⱃⱐⱌⱆ, ⱑⰶⰵ ⱄⰽⱃⰻⰾⰰ ⱄⱔ ⰱⱑⱈⱁⱅⰰ ⰻ ⰳⰾⱔⰴⰰⱈⱁⱅⰰ ⰵⱗ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⱀⰻⰵ ⰴⱑⰲⰻⱌⰰⰿⰰ: ⱂⱃⰻⱀⰵⱄⱅⰰ ⰿⰻ ⱁⰾⱑⱑ ⰻ ⱄⰾⰰⰱⰻⱑ, ⰻ ⰴⰲⰰⱃⰻ ⰲⱃⱐⱅⱆ ⰸⰰⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰰ, ⰴⰰ ⱄⱔ ⰻⰸⰿⰻⱙ. ⰻ ⰵⰳⰴⰰ ⰻⰸⰻⰴⱁⱄⱅⰰ ⰴⱑⰲⰻⱌⰻ, ⰲⱄⱅⰰⱄⱅⰰ ⱅⰰ ⰴⱐⰲⰰ ⱄⱅⰰⱃⱐⱌⰰ, ⰻ ⱅⰵⰽⱁⱄⱅⰰ ⰽ ⱀⰵⰻ, ⰻ ⱃⱑⱄⱅⰰ: ⱄⰵ ⰴⰲⰰⱃⰻ ⰲⱃⱐⱅⰰ ⰸⰰⱅⰲⱁⱃⰵⱀⰻ ⱄⱆⱅⱐ, ⰻ ⱀⰻⰽⰻⰶⰵ ⱀⰰⱄⱐ ⱀⰵⰲⰻⰴⰻⱅⱐ. ⱂⱃⰻⱄⱅⰰⱀⰻ ⰽ ⱀⰰⰿⰰ ⰻ ⰸⰵⱍⰻ ⱄ ⱀⰰⰿⰰ. ⰰⱋⰵ ⰾⰻ ⱀⰵ ⱈⱁⱋⰵⱎⰻ, ⱃⰵⱍⰵⰲⱑ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱐⱄⱅⰲⱁ ⱀⰰ ⱅⱔ, ⱑⰽⱁ ⰱⱑⱎⰵ ⱙⱀⱁⱎⰰ ⱄ ⱅⱁⰱⱁⱙ, ⰻ ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⱁⱅⱂⱆⱄⱅⰻⰾⰰ ⰴⱑⰲⰻⱌⱑ ⱁⱅ ⱄⰵⰱⰵ. ⰲⱏⰸⰴⰰⱈⱀⱘⰲⱎⰻ ⰶⰵ ⱄⱆⱄⰰⱀⰰ ⰻ ⱃⰵⱍⰵ: ⱅⱘⰳⰰ ⱄⱘⱅⱐ ⰿⱀⱑ ⱁⱅ ⰲⱄⱘⰴⱆ. ⰰⱋⰵ ⰱⱁ ⱄⰻⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⱙ, ⱄⰿⱃⱐⱅⱐ ⰿⰻ ⰵⱄⱅⱐ. ⰰⱋⰵ ⰾⰻ ⱀⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⱙ, ⱀⰵⰻⰸⰱⱑⰳⱀⱘ ⱁⱅ ⱃⱆⰽⱆ ⰲⰰⱙ. ⱀⰰ ⰱⱁⰾⰵ ⰿⰻ ⰵⱄⱅⱐ ⰱⰵⰸ ⰴⱑⰾⰰ ⱅⱁⰳⱁ ⰲⱂⰰⱄⱅⰻ ⰲ ⱃⱆⰽⱑ ⰲⰰⱙ, ⱀⰵⰶⰵ ⱄⰰⰳⱃⱑⱎⰻⱅⰻ ⱂⱃⱑⰴ ⰱⱁⰳⱁⰿⱐ. ⰻ ⰲⱆⰸⰲⰰ ⰳⰾⰰⱄⱁⰿⱐ ⰲⰵⰾⰻⰵⰿⱐ ⱄⱆⱄⰰⱀⰰ. ⰲⱏⰸⱂⰻⱄⱅⰰ ⰶⰵ ⰻ ⱄⱅⰰⱃⱐⱌⰰ ⱂⱃⱁⱅⰻⰲⱆ ⰵⰻ. ⰻ ⱂⱃⰻⱅⰵⱍⰵ ⰵⰴⰻⱀⱐ ⰻ ⱁⱅⰲⱁⱃⰻ ⰴⰲⰰⱃⰻ ⰲⱃⱐⱅⰰ. ⰻ ⰵⰳⰴⰰ ⱆⱄⰾⰻⱎⰰⱎⰵ ⰲⰰⱂⰰⰻ ⰲⰰ ⰲⱃⱐⱅⱁ ⱄⱘⱋⰻ ⰴⱁⰿⱆ, ⱂⱃⰹⱅⰵⰽⱆ ⰽⱐ ⰴⰲⰰⱃⰵⰿⱐ, ⰴⰰ ⰲⰹⰴⱁⱅⱐ, ⱍⱅⱁ ⱄⰹⰵ ⰵⱄⱅⱐ. ⱂⱁ ⱅⱁⰿⱐ ⰶⰵ ⱄⱅⰰⱃⱐⱌⰰ ⰲⰸⰳⰾⰰⱄⰹⱅⰰ. ⰹ ⱄⱅⰹⱑⱈⱆ ⱄⰵ ⱄⰾⱆⰳⰹ ⰸⱑⰾⱁ, ⱑⰽⱁ ⱀⱑⰽⰰⰴⰰⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⰵ ⰱⱑ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⱄⰹⰵ ⱁⱅ ⱄⱆⱄⰰⱀⰹ. ⰹ ⰱⰹⱄⰹ ⰴⱐⱀⱐ ⰸⰰⱓⱅⱃⰰ, ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱃⰹⰴⱁⱎⰵ ⰾⱓⰴⰹ ⰽ ⰿⱆⰶⱆ ⰵⰵ ⰹⱁⰰⰽⰹⰿⱆ. ⱂⱃⰹⰴⱁⱄⱅⰰ ⰶⰵ ⰹ ⱅⰰ ⰴⰲⰰ ⱄⱅⰰⱃⱐⱌⰰ, ⱂⰾⱀⰰ ⰸⰰⰴⰹⱃⱐ ⱂⱁⰿⰹⱎⰾⰵⱀⰹ ⱀⰰ ⱄⱆⱄⰰⱀⱆ, ⰴⰰ ⱆⰱⰹⱓⱅⱐ ⱓ. ⰹ ⱃⱑⱄⱅⰰ ⱂⱃⱑⰴⱐ ⰾⱓⰴⰹ: ⱂⱁⱎⰾⰹⱅⰵ ⱂⱁ ⱄⱆⱄⰰⱀⱆ, ⰴⰵⱋⰵⱃⱐ ⰵⰾⰹⰵⰽⰹⰵⰲⱆ, ⰶⰵⱀⱆ ⰹⱁⰰⰽⰹⰿⰵⰲⱆ. ⰹ ⰰⰱⰹⰵ ⱂⱁⱄⰾⰰⱎⰵ. ⰹ ⱂⱃⰹⰴⰵ ⱄ ⱃⱁⰴⰹⱅⰵⰾⰹ ⰹ ⱄ ⱍⰵⰴⰹ ⰹ ⰲⱄⱑⰿⰹ ⰱⰾⰹⰶⱀⰹⰿⰹ ⱄⰲⱁⰹⰿⰹ. ⰹ ⱂⰾⰰⰽⰰⱈⱆ ⱄⰵ ⰵⰵ ⱄⰲⱁⰹ, ⰹ ⰲⱄⰹ, ⰹⰶⰵ ⱓ ⰸⱀⰰⱈⱆ. ⰹ ⰲⱄⱅⰰⱄⱅⰰ ⱅⰰ ·ⰱ· ⱄⱅⰰⱃⱌⰰ ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⰾⱓⰴⰹ, ⰹ ⱂⱁⰾⱁⰶⰹⱄⱅⰰ ⱃⱆⱌⱑ ⱄⰲⱁⰹ ⱀⰰ ⰳⰾⰰⰲⱑ ⰵⰵ. ⱁⱀⰰ ⰶⰵ ⱂⰾⰰⱍⱆⱋⰹ ⰲⰸⱃⱑ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⱁ. ⰱⱑ ⰱⱁ ⱄⱃⱐⰴⱌⰵ ⰵⰵ ⱆⱂⱁⰲⰰⱓⱋⰵ ⱀⰰ ⰱⱁⰳⰰ. ⰹ ⱃⱑⱄⱅⰰ ⱄⱅⰰⱃⱐⱌⰰ: ⰵⰳⰴⰰ ⰱⰸⰵ ⱈⱁⰴⱑⱈⱁⰲⱑ ⱂⱁ ⰲⱃⱐⱅⱆ ⱄⰰⰿⰰ, ⰲⱀⰹⰴⰵ ⰹ ⱄⰹⱑ ⱄⰰ ⰴⰲⱑⰿⰰ ⰴⱑⰲⰹⱌⰰⰿⰰ. ⰹ ⱁⱅⱂⱆⱄⱅⰹ ⰴⱑⰲⰹⱌⱑ, ⰹ ⰸⰰⱅⰲⱁⱃⰹ ⰴⰲⰰⱃⰹ ⰲⱃⱅⰰ. ⰹ ⱂⱃⰹⰴⰵ ⰽ ⱀⰵⰹ ⱓⱀⱁⱎⰰ ⰵⱅⰵⱃⱐ, ⰹⰶⰵ ⱄⰽⱃⰹⰾ ⱄⰵ ⰱⱑ, ⰹ ⰾⰵⰶⰵ ⱎ ⱀⰵⱓ. ⰿⰹ ⰶⰵ ⰱⱑⱈⱁⰲⱑ ⰲⱐ ⱘⰳⰾⰹ ⰲⱃⱅⰰ. ⰹ ⰲⰹⰴⱑⰲⱐⱎⰰ ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⰹⰵ ⰵⱓ, ⱅⰵⰽⱁⱄⱅⰰ ⰽ ⱀⰹⰿⰰ, ⰹ ⰲⰹⰴⱑⰲⱑ ⰵⱓ ⰲ ⰽⱆⱂⱐ ⰿⱑⱎⰰⱓⱋⰹ ⱄⰵ. ⱁⱀⱁⰳⱁ ⰶⰵ ⱀⰵⰿⱁⰳⱁⰲⰰ ⱑⱅⰹ, ⱑⰽⱁ ⰽⱃⱑⱂⰾⱑⰹ ⱀⰰⱓ ⰱⱑ, ⰹ ⱁⱅⰲⱃⱐⰸ ⰲⱃⱅⰰ ⰹ ⰱⱑⰶⰰ. ⱄⰹⱓ ⰶⰵ ⱑⱄⰲⱑ, ⱃⱑⱄⰲⱑ ⰵⰹ: ⰽⱅⱁ ⰱⱑ ⱓⱀⱁⱎⰰ ⱄⰹ? ⰹ ⱀⰵⱈⱁⱅⱑ ⰵⰳⱁ ⱂⱁⰲⱑⰴⰰⱅⰹ ⱀⰰⰿⰰ. ⱄⰹⱓ ⱃⱑⱍⱐ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱐⱄⱅⰲⱆⰵⰲⱑ ⱀⰰ ⱀⱓ. ⰹ ⰲⱑⱃⱁⰲⰰⱎⰵ ⰹⰿⰰ ⰲⱄⰵ ⰿⱀⱁⰶⰵⱄⱅⰲⱁ, ⱑⰽⱁ ⱄⱅⰰⱃⱌⰵⰿⰰ ⰹ ⱄⱆⰴⱌⰵⰿⰰ ⰾⱓⰴⱄⰽⰵⰿⱐ. ⰹ ⱁⱄⱆⰴⰹⱎⰵ ⱓ ⱀⰰ ⱄⰵⰿⱃⱐⱅⱐ. ⰹ ⰲⰸⰰⱂⰹ ⱄⱆⱄⰰⱀⰰ ⰳⰾⰰⱄⰵⰿⱐ ⰲⰵⰾⰹⰵⰿⱐ, ⰹ ⱃⰵⱍⰵ: ⰱⱁⰶⰵ ⰲⱑⱍⱀⰹ, ⰹⰶⰵ ⱄⰽⱃⱐⰲⰵⱀⰰⱑ ⰸⱀⰰⰵⱎⰹ, ⰹⰶⰵ ⰲⱑⱄⰹ ⰲⱄⰰ ⱂⱃⱑⰴⰵ ⱀⰵⰶⰵ ⰱⰹⰲⰰⱓⱅⱐ, ⱅⰹ ⰲⱑⱄⰹ, ⱑⰽⱁ ⰾⰰⰶⱀⰵ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱐⱄⱅⰲⱁ ⰲⱐⰸⰾⱁⰶⰹⱎⰵ ⱀⰰ ⰿⰵ. ⰹ ⱄⰵ, ⱆⰿⰹⱃⰰⱓ ⱀⰹⱀⰵ, ⱀⰹⰽⱁⰾⰹⰶⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⱐⱎⰹ ⱄⰹⱈⱐ, ⰵⰶⰵ ⱄⰹ ⰸⰾⱁⰱⱑⱓ ⰲⰸⰾⱁⰶⰹⱎⰵ ⱀⰰ ⰿⰵ. ⰹ ⱆⱄⰾⰹⱎⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⰳⰾⰰⱄⱐ ⰵⰵ. ⰹ ⰵⰳⰴⰰ ⰲⰵⰴⱑⱈⱆ ⱓ ⱀⰰ ⱄⰵⰿⱃⱅⱐ, ⰲⰸⰱⱆⰴⰹ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱐ ⰴⱆⱈⱐ ⱄⰲⰵⱅⱆ ⱁⱅⱃⱁⰽⱆ ⰿⰾⰰⰴⱆ, ⰵⰿⱆⰶⰵ ⰹⰿⰵ ⰴⰰⱀⰹⰵⰾⱐ. ⰹ ⰲⱐⰸⱂⰹ ⰳⰾⰰⱄⰵⰿⱐ ⰲⰵⰾⰹⰵⰿⱐ ⰹ ⱃⰵⱍⰵ: ⱍⰹⱄⱅⱐ ⰵⱄⰰⰿⱐ ⰰⰸⱐ ⱁⱅ ⰽⱃⰲⰹ ⱄⰵⰵ. ⰹ ⱁⰱⱃⰰⱅⰹⱎⰵ ⱄⰵ ⰲⱄⰹ ⰾⱓⰴⰹ ⰽ ⱀⰵⰿⱆ ⰹ ⱃⱑⱎⰵ: ⱍⱅⱁ ⰵⱄⱅⱐ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⱄⰹⰵ, ⰵⰶⰵ ⱃⰵⰽⰰⰾⱐ ⰵⱄⰹ? ⱁⱀ ⰶⰵ ⱄⱅⰰⰲⱐ ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⰹⱈⱐ ⰹ ⱃⰵⱍⰵ: ⱄⰹⰽⱁ ⰱⰵⰸⱆⰿⱐⱀⰹ ⱄⱀⱁⰲⰵ ⰹⰸⱃⰰⰹⰾⰵⰲⰹ, ⱀⰵⱄⰸⰴⰵⱓⰵ ⱂⱃⰰⰲⰴⱆ, ⱀⰹ ⰹⱄⱅⰹⱀⱓⰵ, ⱁⱄⱆⰴⰹⱄⱅⰵ ⰴⰵⱋⰵⱃⱐ ⰹⰸⱃⰰⰹⰾⰵⰲⱆ! ⱁⰱⱃⰰⱅⰹⱅⰵ ⱄⰵ ⱀⰰ ⱄⱆⰴⱐ, ⱑⰽⱁ ⰾⰰⰶⱆ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱐⱄⱅⰲⱆⱓⱅⱐ ⱄⱆⱅⱐ ⱀⰰ ⱀⱓ. ⰹ ⰲⰸⰲⱃⰰⱅⰹⱎⰵ ⱄⰵ ⰾⱓⰴⰹ ⱄ ⱂⱁⱄⱂⰵⱎⰵⱀⰹⰵⰿⱐ, ⰹ ⱃⱑⱎⰵ ⰵⰿⱆ ⱄⱅⰰⱃⱑⰹⱎⰹⱀⰹ: ⱂⱃⰹⰴⰹ ⰹ ⱄⰵⰴⰹ ⱄ ⱀⰰⰿⰹ, ⰹ ⱄⱆⰴⰹ ⱀⰰⰿⱐ, ⱑⰽⱁ ⰴⰰⱄⱅⱐ ⱅⰵⰱⱑ ⰱⱁⰳⱐ ⱍⰰⱄⱅⱐ ⱄⱅⰰⱃⰵⰹⱎⰹⱀⱆ. ⰹ ⱃⰵⱍⰵ ⰹⰿⱐ ⰴⰰⱀⰹⰵⰾⱐ: ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⰹⱅⰵ ⰵⱓ ⰴⰰⰾⰵⱍⰵ, ⰹ ⱃⰰⰸⰱⰵⱃⱓ ⰵⱓ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⰵⱀⰰ ⰱⱑⱄⱅⰰ ⰴⱃⱆⰳⱐ ⱁⱅ ⰴⱃⱆⰳⰰ, ⱂⱃⰹⰸⰲⰰ ⰵⰴⰹⱀⰰⰳⱁ ⱁⱅ ⱀⰹⱈ, ⰹ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⱄⰰⱄⱅⰰⱃⰰⰲ ⱄⰵ ⰲ ⰴⱀⰵⱈ ⰸⰾⱑⱈ, ⱀⰹⱀⰵ ⱂⱃⰹⰴⱁⱎⰵ ⱀⰰ ⱅⰵ ⰳⱃⱑⱄⰹ ⱅⰲⱁⰹ, ⰵⰶⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⱑⰰⱎⰵ ⱂⱃⱑⰴⰵ, ⱄⱆⰴⰵ ⱄⱆⰴⰹ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⰴⱐⱀⰰⱑ: ⱀⰵⰲⰹⱀⱐⱀⰰⱑ ⰹ ⱂⱃⰰⰲⱐⰴⱐⱀⰰⱑ ⰴⰰ ⱀⰵⱆⰱⰹⰵⱎⰹ. ⱀⰹⱀⰵ ⰱⰾⰵ ⱃⱌⰹ ⰿⰹ, ⰰⱋⰵ ⱄⰹ ⰲⰻⰴⱑⰾⱜ ⰵⱓ: ⱂⱁⰴⱜ ⰽⰻⰿⱜ ⰴⱃⱑⰲⱁⰿⱜ ⰲⰻⰴⱑⰾⱜ ⰵⱓ ⰵⱄⰻ ⱀⰰ ⰲⰽⱆⱂⱜ ⱄⱆⱋⰰ? ⱁⱀⱜ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ: ⱂⱁⰴⱜ ⱍⰻⱍⰻⱀⱅⱁⱓ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰴⰰⱀⰻⰵⰾⱜ: ⱂⱃⰰⰲⰵ ⱄⰰⰾⱜⰳⰰⰾⱜ ⰵⱄⰻ ⱀⰰ ⰳⰾⰰⰲⱆ ⱅⰲⱁⱓ. ⱄⰵ ⰱⱁ ⰰⱀⰼⰵⰾⱜ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜⱀⱜ ⱂⱃⰻⰿⰵⱅⱜ ⱅⰻ ⱄⱆⰴⱜ ⰻ ⱃⰰⱄⱅⱃⰳⱀⰵⱅⱜ ⱅⰵ ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ. ⰻ ⱁⱄⱅⰰⰲⰰⰾⱜ ⱄⰵⰳⱁ, ⱃⰵⱍⰵ ⱂⱃⰻⱅⰻ ⰴⱃⱆⰳⱁⰿⱆ, ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⱄⱑⰿⰵ ⱈⰰⰿⱁⰲⱁ, ⰰ ⱀⰵ ⰻⱓⰴⱁⰲⱁ, ⰾⱑⱂⱁⱅⰰ ⱅⰵ ⰵ ⱂⱃⱑⱈⰻⱀⰻⰾⰰ ⰻ ⱂⱁⱈⱁⱅⱜ ⰸⰰⰾⰰ ⱂⱃⱑⰲⱃⰰⱅⰻ ⱄⱃⱜⰴⱌⰵ ⱅⰲⱁⰵ. ⱄⰻⱌⰵ ⱅⰲⱁⱃⰰⱈⱁⱅⰰ ⰴⱁⱋⰵⱃⰰⰿⱜ ⰻⰸⱃⰰⰻⰾⱜⱄⰽⰻⰿⱜ, ⰻ ⱁⱀⰵ ⰱⱁⰵⱋⰵ ⱄⰵ ⱂⱃⰻⱄⱅⰰⱑⱈⱆ ⰽ ⰲⰰⰿⰰ. ⱀⰰ ⱄⰻⱑ ⰴⱁⱋⰻ ⰻⱓⰴⱁⰲⰰ ⱀⰵⱄⱅⱃⱂⱑ ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⰻⰵ ⰲⰰⱓ. ⱀⰻⱀⰵ ⱆⰱⱁ, ⰰⱋⰵ (ⰵ)ⱄⰻ ⰲⰻⰴⱑⰾⱜ ⰵⱓ, ⱃⱜⱌⰻ ⰿⰻ: ⱂⱁⰴⱜ ⰽⰻⰿⱜ ⰴⱃⱑⰲⱁⰿⱜ ⱂⰰⱎⰰⰾⱜ ⰵⱓ ⰵⱄⰻ ⰲ ⰽⱆⱂ? ⱁⱀ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ: ⱂⱁⰴⱜ ⱄⰾⰻⰲⱁⱓ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰵⰿⱆ ⰴⰰⱀⰻⰵⰾⱜ: ⱂⱃⰰⰲⰵ ⱄⰰⰾⱜⰳⰰⰾⱜ ⰵⱄⰻ ⱀⰰ ⰳⰾⰰⰲⱆ ⱅⰲⱁⱓ. ⱂⱃⱑⰱⰻⰲⰰⰵⱅⱜ ⰱⱁ ⰰⱀⰼⰵⰾⱜ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜⱀⱜ, ⰿⰵⱍⱜ ⰻⰿⱑⰵ, ⰴⰰ ⱂⱃⱑⱄⱑⱍⰵⱅⱜ ⱅⰵ ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⰻ ⰱⰵⰴⰻⰵⱅⱜ ⰲⰰⱓ. ⰻ ⰲⰸⰰⱂⰻⱎⰵ ⰲⱄⰻ ⰾⱓⰴⰻ ⰳⰾⰰⱄⱁⰿⱜ ⰲⰵⰾⰻⰵⰿⱜ, ⰻ ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰻⱎⰵ ⰱⱁⰳⰰ, ⰻⰶⰵ ⱄⱂⰰⱄⰰⰵⱅⱜ ⱆⱂⰲⰰⱓⱋⰵⰵ ⱀⰰ ⱀⱜ. ⰻ ⱄⱅⰰⱎⰵ ⱂⱃⱁⱅⰻⰲⱆ ⱅⱁⱓ ⰴⰲⱑⱓ ⱄⱅⰰⱃⱜⱌⱆ. ⱂⱃⰵⰿⱁⰶⰵ ⰱⱁ ⰵⱓ ⰴⰰⱀⰻⰵⰾⱜ ⱁⱅ ⱆⱄⱅⱜ ⱄⰲⱁⰻⱈⱜ ⱃⰵⱍⱎⰻⰿⰰ ⰻⰿⰰ ⰾⰰⰶⱀⰵ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱜⱄⱅⰲⱆⱓⱋⰵ. ⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰵ ⰻⰿⰰ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰸⰾⱑ ⰲⱜⰸⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱄⱅⰰ ⱀⰰ ⰴⰾⰸⰳⰶⰸⰽⱆ, ⰻ ⰱⰾⰻⱎⰵ ⰵⱓ. ⰻ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰰ ⰱⰻⱄⰻ ⰽⱃⱜⰲⱜ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⰻⰾⱀⰰ ⰲ ⰴⰰⱀⱜ ⱅⰰ.

JER. I, 4—10.

ⰲⱜ ⱁⱀⰻ ⰴⱜⱀⰻ ⰱⰻⱄⰻ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰵ ⰽ ⰿⱀⱑ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵ: ⱂⱃⱑⰵ ⱀⰵⰶⰵ ⱅⰵ ⱄⰰⰸⰴⰰⱈⱜ ⰲ ⱍⱃⱑⰲⱑ, ⰸⱀⰰⱈⱜ ⱅⰵ, ⰻ ⱂⱃⱑⰵ ⱀⰵⰶⰵ ⰻⰸⰻⰴⰵ ⰻⰸ ⰾⱁⰶⰵⱄⱀⰻⱌⰵ, ⱄⰲⰵⱅⰻⰾⱜ ⱅⰵ, ⰻ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⰰ ⰲⱜ ⱑⰸⰻⱌⱑⱈⱜ ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰻⱈⱜ ⱅⰵ. ⰻ ⱃⱑⱈⱜ: ⰰ ⰰ ⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ ⰱⱁⰶⰵ, ⱄⰵ ⱀⰵⱆⰿⰻⱓ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱅⰻ, ⱑⰽⱁ ⱁⱅⱃⱁⱍⰵ ⰵⱄⱜⰿⱜ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜ ⰽⱜ ⰿⱀⱑ: ⱀⰵⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰻ ⱑⰽⱁ ⱁⱅⱃⱁⱍⰵ ⰵⱄⱜⰿⱜ, ⰽⱜ ⰲⱄⱑⰿ ⰱⱁ, ⱑⰿⱁⰶⰵ ⱅⰵ ⱂⱁⱎⰾⱓ, ⰻⰴⰵⱎⰻ, ⰻ ⰲⱄⰰ, ⱑⰶⰵ ⰸⰰⱂⱁⰲⱑⰴⱑ ⱅⰵⰱⱑ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱅⰻ ⰲⱜⱍⱂⰵⱎⰻ. ⱀⰵ ⰱⱁⰻ ⱄⰵ ⱁⱅ ⰾⰻⱌⰰ ⰻⱈⱜ, ⱀⰻ ⱆⱄⱅⱃⰰⱎⰰⰻ ⱄⰵ, ⱑⰽⱁ ⰰⰸⱜ ⱄ ⱅⱁⰱⱁⱓ ⰵⱄⱜⰿⱜ, ⰴⰰ ⰻⰸⰱⰰⰲⰾⱓ ⱅⰵ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱜ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜ. ⰻ ⱂⱁⱄⰾⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜ ⱃⱆⰽⱆ ⱄⰲⱁⱓ, ⰻ ⰽⱁⱄⱀⱆ ⱆⱄⱅⰰ ⰿⱁⱑ ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰽⰰ ⰿⱀⱑ: ⱄⰵ, ⰴⰰⱈⱜ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰰ ⰿⱁⱑ ⰲⱜ ⱆⱄⱅⰰ ⱅⰲⱁⱑ. ⱄⰵ, ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰻⱈⱜ ⱅⰵ ⰴⱜⱀⱜⱄⱜ ⱀⰰⰴⱜ ⱑⰸⰻⰽⰻ ⰻ ⱀⰰⰴⱜ ⱌⱑⱄⰰⱃⱜⱄⱅⰲⰻ, ⰴⰰ ⰻⰸⰽⱁⱃⰵⱀⰻⱎⰻ ⰻ ⱃⰰⰸⱁⱃⰻⱎⰻ ⰻ ⱃⰰⱄⱅⱁⱍⰻⱎⰻ ⰻ ⰻⰸⰴⱃⰵⱃⰵⱎⰻ ⰻ ⱄⰰⱄⱅⰰⰲⰻⱎⰻ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱜ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱜ ⰲⱄⰵⰿⰵⰳⰻ.

JO. X, 1—16.

ⰲⱜ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⱄⱆⱄ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱁⰿⱜ ⱄⰲⱁⰻⰿⱜ: ⰰⰿⰵⱀⱜ ⰰⰿⰵⱀⱜ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ ⰲⰰⰿⱜ, ⱀⰵⰲⱈⱁⰴⰵⰻ ⰴⰲⰰⱃⰻⰿⰻ ⰲ ⰴⰲⱁⱃⱜ ⱁⰲⱍⰻ, ⱀⰰ ⱂⱃⱑⰾⰰⰸⰵ ⰻⱀⱆⰴⱑ, ⱅⰰⱅⱜ ⰵⱄⱅⱜ ⰻ ⱃⰰⰸⰱⱁⰻⱀⰻⰽⱜ, ⰰ ⰲⱈⱁⰴⰵⰻ ⰴⰲⰰⱃⰻⰿⰻ ⱂⰰⱄⱅⰻⱃⱜ ⰵⱄⱅⱜ ⱁⰲⱌⰰⰿⱜ. ⰻ ⱄⰵⰿⱆ ⰴⰲⰰⱃⰻⱀⰻⰽⱜ ⱁⱅⰲⰰⱃⰵⱅⱜ, ⰻ ⱁⰲⱌⰵ ⰳⰾⰰⱄⰰ ⰵⰳⱁ ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⱓⱅⱜ. ⰻ ⱄⰲⱁⰵ ⱁⰲⱌⰵ ⰳⰾⰰⱎⰰⰵⱅⱜ ⱂⱁ ⰻⰿⰵⱀⰻ ⰻ ⰻⰸⰳⱁⱀⰻⱅⱜ ⰵ. ⰻ ⰵⰳⰴⰰ ⱄⰲⱁⰵ ⰻⰶⰴⰵⱀⰵⱅⱜ, ⱂⱃⱑⰴ ⱀⰻⰿⰻ ⰻⰴⰵⱅⱜ, ⰻ ⱁⰲⱌⰵ ⰵⰳⱁ ⱂⱁ ⱀⰵⰿⱜ ⰻⰴⱆⱅⱜ, ⱑⰽⱁ ⰲⱑⰴⱑⱅⱜ ⰳⰾⰰⱄⱜ ⰵⰳⱁ. ⱂⱁ ⱅⱆⰴⰵⰿ ⰶⰵ ⱀⰵⰻⰴⱆⱅⱜ, ⱀⰰ ⰱⰵⰶⰵⱅⰵ ⱁⱅ ⱀⰵⰳⱁ, ⱑⰽⱁ ⱀⰵⰲⱑⰴⱑⱅⱜ ⰳⰾⰰⱄⱜ ⱅⱆⰹⱈ. ⱄⰹⱓ ⱂⱃⰹⱅⱍⱆ ⱃⰵⱍⰵ ⰹⰿⱏ ⰹⱄⱆⱄⱏ, ⱁⱀⰹ ⰶⰵ ⱀⰵⱃⰰⰸⱆⰿⱑⱎⰵ, ⰵⰶⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱎⰵ ⰹⰿⱏ. ⰹ ⱃⰵⱍⰵ ⰹⰿⱏ ⱂⰰⰽⰹ ⰹⱄⱆⱄⱏ: ⰰⰿⰵⱀⱏ ⰰⰿⰵⱀⱏ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ ⰲⰰⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⰰⰸⱏ ⰵⱄⱏⰿⱏ ⰴⰲⰰⱃⱏ ⱁⰲⱌⰰⰿⱏ. ⰲⱄⰹ, ⰵⰾⰹⰽⱁⰶⰵ ⰹⱈ ⱂⱃⰹⰴⱁ ⱂⱃⰹⰵ ⰿⰵⱀⰵ, ⱅⰰⱅⰹ ⱄⱆⱅⱏ ⰹ ⱃⰰⰸⰱⱁⰹⱀⰹⱌⰹ. ⱀⰰ ⱀⰵⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⱎⰵ ⰹⱈ ⱁⰲⱌⰵ. ⰰⰸⱏ ⰵⱄⱏⰿⱏ ⰴⰲⰰⱃⱏ. ⰰⱋⰵ ⰽⱅⱁ ⰿⱀⱁⱓ ⰲⱀⰹⰴⰵⱅⱏ, ⱄⱂⰰⱄⰵⱅⱏ ⱄⰵ. ⰹ ⰲⱀⰹⰴⰵⱅⱏ, ⰹ ⰹⰸⰹⰴⰵⱅⱏ, ⰹ ⱂⰰⰶⰹⱅⱏ ⱁⰱⱃⱑⱋⰵⱅⱏ. ⱅⰰⱅⱏ ⱀⰵⱂⱃⰹⰴⰵⱅⱏ, ⱅⰰⰽⰿⱁ ⰴⰰ ⱆⰽⱃⰰⰴⰵⱅⱏ, ⰹ ⱆⰱⰹⰵⱅⱏ, ⰹ ⱂⱁⰳⱆⰱⰹⱅⱏ. ⰰⰸⱏ ⱂⱃⰹⰴⱏ, ⰴⰰ ⰶⰹⰲⱁⱅⱏ ⰹⰿⱆⱅⱏ, ⰹ ⰾⰹⱎⰵ ⰹⰿⱆⱅⱏ. ⰰⰸⱏ ⰵⱄⱏⰿⱏ ⱂⰰⱄⱅⱆⱈ ⰴⱁⰱⱃⰹ. ⰴⱁⰱⱃⰹ ⱂⰰⱄⱅⱆⱈ ⰴⱆⱎⱆ ⱄⰲⱁⱓ ⱂⱁⰾⰰⰳⰰⰵⱅⱏ ⰸⰰ ⱁⰲⱌⰵ ⱄⰲⱁⰵ. ⰰ ⱀⰰⱑⰿⱀⰹⰽⱏ ⰹ ⰹⰶⰵ ⱀⱑⱄⱅⱏ ⱂⰰⱄⱅⱆⱈ, ⰵⰿⱆⰶⰵ ⱀⱑⱄⱆⱅⱏ ⱁⰲⱌⰵ ⱄⰲⱁⰵ ⰲⰾⰰⱋⰵⰵ, ⰲⰹⰴⰹⱅⱏ ⰲⰾⱏⰽⰰ ⰳⱃⰵⰴⱋⰰ ⰹ ⱁⱄⱅⰰⰲⰾⰰⰵⱅⱏ ⱁⰲⱌⰵ ⰹ ⰱⱑⰳⰰⰵⱅⱏ. ⰰ ⰲⰾⱏⰽⱏ ⱂⱃⰹⱎⰰⰴⱏ ⱃⰰⰸⱈⰹⱋⰰⰵⱅⱏ ⰹ ⱃⰰⰸⱂⱆⰴⱑⰵⱅⱏ ⱁⰲⱌⰵ. ⱀⰰⱑⰿⱀⰹⰽⱏ ⰶⰵ ⰱⱑⰶⰹⱅⱏ, ⱑⰽⱁ ⱀⰰⱑⰿⱀⰹⰽⱏ ⰵⱄⱅⱏ, ⰹ ⱀⰵⱃⱁⰴⰹⱅⱏ ⱁ ⱁⰲⱌⰰⱈ. ⰰⰸⱏ ⰵⱄⱏⰿⱏ ⱂⰰⱄⱅⱆⱈ ⰴⱁⰱⱃⰹ, ⰹ ⰸⱀⰰⱓ ⰿⱁⰵ, ⰹ ⰸⱀⰰⱓⱅⱏ ⰿⰵ ⰿⱁⰵ. ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰸⱀⰰⰵⱅⱏ ⰿⰵ ⱁⱅⱏⱌⱏ, ⰰⰸ ⰸⱀⰰⱓ ⱁⱅⱌⰰ, ⰹ ⰴⱆⱎⱆ ⰿⱁⱓ ⱂⱁⰾⰰⰳⰰⱓ ⰸⰰ ⱁⰲⱌⰵ ⰿⱁⰵ. ⰹ ⰹⱀⰹⰵ ⱁⰲⱌⰵ ⰹⰿⰰⰿⱏ, ⰵⰶⰵ ⱀⱑⱄⱆⱅⱏ ⱁⱅⱏ ⰴⰲⱁⱃⰰ ⱄⰵⰳⱁ. ⰹ ⱅⰵ ⰿⰹ ⱂⱁⰴⱁⰱⰰⰵⱅⱏ ⱂⱃⰹⰲⰵⱄⱅⰹ, ⰹ ⰳⰾⰰⱄⰰ ⰿⱁⰵⰳⱁ ⱂⱁⱄⰾⱆⱎⰰⱅⰹ ⰲⰰⱍⱀⱆⱅⱏ. ⰹ ⰱⱆⰴⰵⱅⱏ ⰵⰴⰹⱀⱁ ⱄⱅⰰⰴⱁ ⰹ ⰵⰴⰹⱀⱏ ⱂⰰⱄⱅⱆⱈ.

I PETR. II, 11—19.

Ⰲⰸⰾⱓⰱⰾⰵⱀⰹ, ⰿⱁⰾⱓ ⰲⰹ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⰹⱎⰾⱏⱌⰹ ⰹ ⱄⱅⱃⰰⱀⱏⱀⰹⰽⰹ, ⱁⱅⰳⱃⱑⰱⰰⱅⰹ ⱄⰵ ⰲⰰⰿⱏ ⱁⱅ ⱂⰾⱏⱅⰰⱄⰽⰹⱈ ⱂⱁⱈⱁⱅⰹ, ⰵⰶⰵ ⰲⱁⱓⱓⱅⱏ ⱀⰰ ⰴⱆⱎⱆ, ⰶⰹⱅⰹⰵ ⰲⰰⱎⰵ ⰴⱁⰱⱃⱁⰵ ⰹⰿⱆⱋⰵ ⰲⱏ ⱑⰸⰹⱌⱑⱈ, ⰴⰰ ⱁ ⱀⰵⰿⰶⰵ ⱈⱆⰾⰵⱅ ⰲⰹ ⱑⰽⱁ ⰸⰾⱁⰴⱑⰵ, ⱁⱅ ⰴⱁⰱⱃⰹⱈ ⰴⱑⰾⱏ ⰲⰰⱎⰹⱈ ⰲⰹⰴⱆⱋⰵ ⰲⰹ, ⱂⱃⱁⱄⰾⰰⰲⰵⱅⱏ ⰱⱁⰳⰰ ⰲ ⰴⱏⱀⱏ ⱂⱁⱄⱑⱋⰵⱀⰹⱑ. ⱂⱁⰲⰹⱀⱆⰹⱅⰵ ⱄⰵ ⱆⰱⱁ ⰲⱄⰰⰽⱁⰿⱆ ⱄⰰⰸⰴⰰⱀⰹⱓ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⱏⱄⰽⱆ, ⰱⱁⰳⰰ ⱃⰰⰴⰹ, ⰰⱋⰵ ⰶⰵ ⱌⱑⱄⰰⱃⱆ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⰹⱁⰱⰾⰰⰴⰰⱓⱋ, ⰰⱋⰵ ⰾⰹ ⰶⰵ ⰽⱀⰵⰸⱁⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⱁⱅ ⱀⰵⰳⱁ ⱂⱁⱄⰾⰰⱀⱁⰿⱏ ⰲ ⰿⰰⱄⱅⱏ ⰸⰾⱁⰴⱑⱁⰿⱏ, ⰲ ⱂⱁⱈⰲⰰⰾⱆ ⰶⰵ ⰴⱁⰱⱃⱁⰴⱑⱁⰿⱏ: ⱑⰽⱁ ⱅⰰⰽⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⰲⱁⰾⰰ ⰱⱁⰶⰹⱑ, ⰴⰰ ⰴⱁⰱⱃⱁⱅⰲⱁⱃⰵⱋⰵ ⱁⰱⱆⰸⰴⰰⰲⰰⰵⱅⰵ ⰱⰵⰸⱆⰿⱀⰹⱈ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ ⱀⰵⰲⱑⰶⱏⱄⱅⰲⱁ. ⱑⰽⱁ ⱄⰲⱁⰱⱁⰴⱀⰹ, ⰰ ⱀⰵ ⱑⰽⱁ ⱂⱃⰹⰽⱃⰲⰵⱀⰹⰵ ⰹⰿⱆⱋⰵ ⰸⰾⱁⰱⱑ ⱄⰲⱁⰱⱁⰴⱆ, ⱀⰰ ⱑⰽⱁ ⱃⰰⰱⰹ ⰱⱁⰶⰹⱑ. ⰲⱄⰵ ⱍⱅⰹⱅⰵ, ⰱⱃⰰⱅⱏⱄⱅⰲⱁ ⰾⱓⰱⰹⱅⰵ, ⰱⱁⰳⰰ ⰱⱁⰹⱅⰵ ⱄⰵ, ⰽⱃⰰⰾⱑ ⱍⱅⰹⱅⰵ. ⱃⰰⰱⰹ, ⱂⱁⰲⰹⱀⱆⰹⱅⰵ ⱄⰵ ⱁ ⰲⱄⱑⰿⱏ ⰸ ⰱⱁⱑⰸⱀⰹⱓ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰹⰿⱏ, ⱀⰵ ⱅⰰⰽⰿⱁ ⰶⰵ ⰱⰾⰰⰳⰹⰿⱏ ⰹ ⱄⰿⱁⱅⱃⰹⰾⰹⰲⰹⰿⱏ, ⱀⰰ ⰹ ⰸⰰⰾⰹⰿⱏ. ⱄⰵ ⰱⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱄⰾⰰⰲⰰ ⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ ⰹⱄⱆⱄⱑ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ ⱀⰰⱎⰵⰿⱏ.

POZNAM. Na str. 78 ř. 35 v prvotisku skrácené ⱃⰰⰸⰾⱆⱍ̄ⱏⰵⱅ’, tak že pochybno, má-li se čísti ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⰰⰵⱅⱏ, čili ⱃⰰⰸⰾⱆⱍⱏ ⰵⱄⱅⱏ (ἔστω διαχωρίζον)? Str. 80 ř. 29 tištěno ⰲⱃⰰⱅⰰ místo ⰲⱃⱅⰰ neb ⰲⱃⱏⱅⰰ, obvyklou u Jihoslovanův směnou zvukův ⱏ a ⰰ, cyr. ь a а.

20. Z misálu na perg. l. 1487 ve Vrbníku na ostrově Krku.

I COR. XIII, 1—13.

Ⰱⱃⰰⱅⰹⱑ, ⰰⱋⰵ ⰵⰸⰹⰽⰹ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⱏⱄⰽⰹⰿⰹ ⰹ ⰰⱀⰼⰵⰾⱏⱄⰽⰹⰿⰹ ⰲⰸⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ, ⰾⱓⰱⰲⰵ (ⰶⰵ) ⱀⰵⰹⰿⰰⰿⱏ, ⰱⰹⱈ ⱑⰽⱁ ⰿⱑⰴⱏ ⰸⰲⰰⱀⰵⱋⰹ, ⰹⰾⰹ ⰽⰻⰿⰱⰰⰾⱏ ⰸⰲⱁⱌⰰⱁ.

ⰺ ⰰⱋⰵ ⰺⰿⰰⰿⱏ ⱂⱃⱁⱃⱁⱍⱏⱄⱅⰲⱁ, ⰺ ⰲⰺⰴⱑⱅⰺ ⰲⱄⰵ ⱅⰰⰺⱀⰺ ⰺ ⰲⰰⱄⱏ ⱃⰰⰸⱆⰿⱏ, ⰺ ⰰⱋⰵ ⰺⰿⰰⰿⱏ ⰲⱄⱆ ⰲⰵⱃⱆ ⱅⰰⰽⱁ, ⱑⰽⱁ ⰳⱁⱃⰺ ⱂⱃⰵⱄⱅⰰⰲⰾⰰⱅⰺ, ⰰ ⰾⱓⰱⰲⰵ ⱀⰵⰺⰿⰰⰿⱏ, ⱀⰺⱍⱅⱁⰶⰵ ⰵⱄⰰⰿⱏ. ⰺ ⰰⱋⰵ ⱃⰰⰸⰴⰰⰿⱏ ⰲⱄⰵ ⰺⰿⰵⱀⰺⰵ ⰿⱁⰵ ⰲ ⱂⰺⱋⱆ ⱀⰺⱋⰺⰿⱏ, ⰺ ⰰⱋⰵ ⱂⱃⰵⰴⰰⰿ ⱅⱑⰾⱁ ⰿⱁⰵ ⱀⰰ ⱄⱏⰶⰳⰰⱀⰺⰵ, ⰰ ⰾⱓⰱⰲⰵ ⱀⰵⰺⰿⰰⰿⱏ, ⱀⱑⱄⱅ ⰿⰺ ⱂⱁⰾⰸⰺ. ⰾⱓⰱⱏⰲⱏ ⱅⱃⱂⰺⱅⱏ ⰺ ⰱⰾⰰⰳⱁⰴⱑⱅⱀⰰ ⰵⱄⱅⱏ. ⰾⱓⰱⰺ ⱀⰵⱃⱏⰲⱀⱆⰵⱅⱏ, ⰾⱓⰱⰺ ⱀⰵⰸⰰⰲⰺⰴⰺⱅⱏ ⰺ ⱀⰵⰳⱃⰴⰺⱅ ⱄⰵ, ⱀⰺ ⰸⰾⱁⱁⰱⱃⰰⰶⱆⰵⱅ ⱄⰵ, ⰺ ⱀⰵⰺⱋⰵⱅⱏ ⱄⰲⱁⰺⱈ ⱄⰺ, ⰺ ⱀⰵⱃⰰⰸⰴⱃⰰⰶⰰⰵⱅ ⱄⰵ, ⱀⰺ ⰸⰾⰰⰳⱁ ⰲⱄⱂⱁⰿⰺⱀⰰⰵⱅⱏ. ⱀⰵⱃⰰⰴⱆⰵⱅ ⱄⰵ ⱁ ⱀⰵⱂⱃⰰⰲⰴⱑ, ⱃⰰⰴⱆⰵⱅ ⰶⰵ ⱄⰵ ⱁ ⰺⱄⱅⰺⱀⱑ. ⰲⱄⰵ ⱅⱃⱂⰺⱅⱏ ⰺ ⰲⱄⰵⰿⱆ ⰲⰵⱃⱆⰵⱅⱏ. ⰲⱄⰵ ⱆⱂⱏⰲⰰⰵⱅⱏ, ⰲⱄⰵ ⱂⱁⱄⱅⱃⰰⰴⰰⰵⱅⱏ. ⰾⱓⰱⰺ ⱀⰺⰽⱁⰾⰺⰶⰵ ⱀⰵⱁⱅⱂⰰⰴⰰⰵⱅⱏ. ⰰⱋⰵ ⱂⱃⱁⱃⱁⱍⱏⱄⱅⰲⰺⱑ ⰺⱄⱂⱃⰰⰸⰴⱀⰵⱅ ⱄⰵ, ⰰⱋⰵ ⱃⰰⰸⱆⰿⱏ ⱃⰰⰸⱁⱃⰺⱅ ⱄⰵ, ⰰⱋⰵ ⰵⰸⰺⰽⰺ ⱆⰿⰾⰽⱀⱆⱅⱏ. ⱁⱅ ⱍⰵⱄⱅⰺ ⰱⱁ ⱃⰰⰸⱆⰿⱑⰲⰰⰵⰿⱏ, ⰺ ⱁⱅ ⱍⰵⱄⱅⰺ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⱆⰵⰿⱏ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱂⱃⰺⰴⰵⱅⱏ, ⰵⰶⰵ ⱄⰲⱃⱎⰵⱀⱁ ⰵⱄⱅⱏ, ⱅⱏⰳⰴⰰ ⱍⰵⱄⱅⱀⱁⰵ ⱂⱃⰵⱄⱅⰰⱀⰵⱅⱏ. ⰵⰳⰴⰰ ⰱⰺⱈⱏ ⰿⰾⰰⰴⰵⱀⰰⱌⱏ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰⱈⱏ ⱑⰽⱁ ⰿⰾⰰⰴⰵⱀⰰⱌⱏ, ⰺ ⰿⰺⱎⰾⰰⱈ ⰺ ⰿⱆⰴⱃⱄⱅⰲⱁⰲⰰⱈⱏ (ⱑⰽⱁ) ⰿⰾⰰⰴⰵⱀⰰⱌⱏ. ⰵⰳⰴⰰ ⰱⰺⱈⱏ ⰿⱆⰶⱏ, ⱁⱅⰲⱃⰳⱁⱈⱏ, ⱑⰶⰵ ⰱⱑⱈⱆ ⱁⱅⱃⱁⱍⱏⱄⰽⰰⱑ. ⰲⰺⰴⰺⰿ ⰱⱁ ⱀⰺⱀⰵ ⰸⱃⱌⰰⰾⱁⰿⱏ ⰲ ⱂⱃⰺⱅⱍⰺ, ⰰ ⱅⱏⰳⰴⰰ ⰾⰺⱌⰵⰿⱏ ⰽ ⰾⰺⱌⱆ. ⱀⰺⱀⰵ ⰶⰵ ⰸⱀⰰⱓ ⱁⱅ ⱍⰵⱄⱅⰺ, ⰰ ⱅⱏⰳⰴⰰ ⱂⱁⰸⱀⰰⱓ, ⱑⰽⱁ ⱂⱁⰸⱀⰰⱀⱏ ⰱⰺⱈⱏ. ⱀⰺⱀⰵ ⰶⰵ ⱂⱃⰵⰱⰺⰲⰰⰵⱅⱏ ⰲⰵⱃⰰ, ⱆⱂⱏⰲⰰⱀⰺⰵ, ⰾⱓⰱⰰⰲⱏ, ⱅⱃⰺ ⱄⰺⰵ. ⰱⱁⰾⱎⰰ ⰶⰵ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⰾⱓⰱⱏⰲⱏ.

POZNAM. Na str. 84 ř. 13 v rp. ⱍⰰⱄⱅⱀⱁⰵ ⱂⱃⰵⰴⱄⱅⰰⱀⰵⱅⱏ, tak i ve vyd. 1483 a 1528, ovšem mylně, řec. *τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται*, vulg. evacuabitur quod ex parte est.

21. Z misálu Benátského 1528.

MATTH. XIII, 24—30.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰺⱄⱆⱄⱏ ⱆⱍⰵⱀⰺⰽⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰺⰿⱏ ⱂⱃⰺⱅⱍⱆ ⱄⰺⱓ: ⱂⱁⰴⱁⰱⱀⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱌⱑⱄⰰⱃⱄⱅⰲⱁ ⱀⰵⰱⰵⱄⱀⱁⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱆ ⱄⰺⱑⰲⱎⱆⰿⱆ ⰴⱁⰱⱃⱁⰵ ⱄⰵⰿⰵ ⱀⰰ ⱀⰺⰲⰺ ⱄⰲⱁⰵⰺ. ⱄⱂⱑⱋⱆ ⰶⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰺ, ⱂⱃⰺⰴⱁ ⱀⰵⱂⱃⰺⱑⱅⰵⰾⱏ ⰵⰳⱁ, ⰺ ⰲⱄⰺⱑ ⱂⰾⰺⰲⱑⰾⰺ ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⱂⱎⰵⱀⰺⱌⰵ, ⰺ ⱁⱅⰺⰴⱁ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⰲⰸⱃⰰⱄⱅⰵ ⱅⱃⰰⰲⰰ, ⰺ ⱂⰾⱁⰴⱏ ⱄⱅⰲⱁⱃⰺ, ⱅⰰⰳⰴⰰ ⱑⰲⰺⱎⰵ ⱄⰵ ⰺ ⱂⰾⰵⰲⱑⰾⰺ. ⱂⱃⰺⱄⱅⱆⱂⰾⱎⰵ ⰶⰵ ⱃⰰⰱⰺ ⰽⰰ ⱁⱅⱌⱆ ⱍⰵⰾⰰⰴⰺ, ⰺ ⱃⱑⱎⰵ ⰵⰿⱆ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰺ, ⱀⰵ ⰴⱁⰱⱃⱁ ⰾⰺ ⱄⰵⰿⰵ ⱄⰺⱑⰾⱏ ⰵⱄⰺ ⱀⰰ ⱀⰺⰲⱑ ⱅⰲⱁⰵⰺ? ⱁⱅ ⰽⱆⰴⱆ ⱆⰶⰵ ⰺⰿⰰⰿ ⱂⰾⰵⰲⱑⰾⰺ? ⱁⱀ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰺⰿⱏ: ⱀⰵⱂⱃⰺⱑⱅⰵⰾⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ ⱄⱅⰲⱁⱃⰺ. ⱃⰰⰱⰺ ⰶⰵ ⱃⰵⱎⰵ ⰵⰿⱆ: ⱈⱁⱋⰵⱎⰺ ⰾⰺ, ⰴⰰ ⱎⰰⰴⱎⰵ ⰺⱄⱂⰾⰺⰲⰵⰿⰰ ⰵ? ⱁⱀ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ: ⱀⰺ, ⰵⰴⰰ ⰽⰰⰽⱁ ⰲⱄⱅⱃⰳⰰⱓⱋⰵ ⱂⰾⰵⰲⱑⰾⰵ, ⰲⱄⱅⱃⰳⱀⰵⱅⰵ ⱎ ⱀⰺⰿⰺ ⰺ ⱂⱎⰵⱀⰺⱌⱆ. ⱁⱄⱅⰰⰲⰺⱅⰵ ⱆⰶⰵ ⰽⱆⱂⱀⱁ ⱃⰰⱄⱅⰺ ⱁⰱⱁⰵ ⰴⱁ ⰶⰵⱅⰲⰺ, ⰺ ⰲⰰ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰶⰵⱅⰲⰺ ⱃⰵⰽⱆ ⰶⰵⱅⰵⰾⰵⰿⱏ: ⰸⰱⰵⱃⰵⱅⰵ ⱂⱃⱑⰶⰴⰵ ⱂⰾⰵⰲⱑⰾⰵ, ⰺ ⱄⰲⰵⰶⰺⱅⰵ ⰵ ⰲ ⱄⱀⱁⱂⰺ ⱀⰰ ⱄⰰⰶⰳⰰⱀⰺⰵ, ⱂⱎⰵⱀⰺⱌⱆ ⰶⰵ ⰸⰱⰵⱃⰺⱅⰵ ⰲⱏ ⰶⰺⱅⱀⰺⱌⱆ ⰿⱁⱓ.

MATTH. XX, 1—16.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰺⱄⱆⱄⱏ ⱆⱍⰵⱀⰺⰽⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰺⰿⱏ ⱂⱃⰺⱅⱍⱆ ⱄⰺⱓ: ⱂⱁⰴⱁⰱⱀⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱌⱑⱄⰰⱃⱄⱅⰲⱁ ⱀⰵⰱⰵⱄⱀⱁⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱆ ⱁⱅⱌⱆ ⱍⰵⰾⱑⰴⰺ, ⰺⰶⰵ ⰺⰸⰺⰴⱁ ⱂⱃⰲⰵⰵ ⱆⱅⱃⱁ ⱀⰰⰵⰿⰰⱅⰻ ⰴⰵⰾⰰⱅⰵⰾⰻ ⰲⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴ ⱄⰲⱁⰻ. ⱄⰲⰵⱋⰰⰲ ⰶⰵ ⱄ ⰴⰵⰾⰰⱅⰵⰾⰻ ⱂⱁ ⱂⰻⱀⰵⰸⱓ ⱀⰰ ⰴⰰⱀⱏ, ⱂⱁⱄⰾⰰ ⰵ ⰲⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱏ ⱄⰲⱁⰻ. ⰻ ⱂⰰⰽⰻ ⰻⰸⱎⰰⰴⱏ ⰲ ⱅⱃⰵⱅⱐⱓ ⰳⱁⰴⰻⱀⱆ, ⰲⰻⰴⰵ ⰻⱀⰻⰵ ⱄⱅⱁⰵⱋⰵ ⰲⰰⱀⰵ ⱂⱃⰰⰸⰴⱀⰻ. ⰻ ⱅⱑⰿ ⱃⰵⱍⰵ: ⰻⰴⰻⱅⰵ ⰻ ⰲⰻ ⰲⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱏ ⰿⱁⰻ, ⰻ ⰵⰶⰵ ⱂⱃⰰⰲⱁ ⰱⱆⰴⰵⱅ, ⰴⰰⰿⱏ ⰲⰰⰿⱏ. ⱁⱀⰻ ⰶⰵ ⰻⰴⱆ. ⰻ ⱂⰰⰽⰻ ⰻⰸⱎⰰⰴⱏ ⰲ ⱎⰵⱄⱅⱆⱓ ⰻ ⰴⰵⰲⰵⱅⱆⱓ ⰳⱁⰴⰻⱀⱆ, ⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⱅⰰⰽⱁⰵ. ⰲⱏ ⰵⰴⰻⱀⱆ ⰶⰵ ⱀⰰ ⰴⰵⱄⰵⱅⰵ ⰳⱁⰴⰻⱀⱆ ⰻⰸⱎⰰⰴⱏ, ⱁⰱⱃⰵⱅⰵ ⰴⱃⱆⰳⰻⰵ ⱄⱅⱁⰵⱋⰵ, ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⰿ: ⱍⱅⱁ ⱅⱆ ⱄⱅⱁⰻⱅⰵ ⰲⰰⱄⱏ ⰴⰰⱀⱏ ⱂⱃⰰⰸⰴⱀⰻ? ⰻ ⱃⱑⱎⰰ ⰵⰿⱆ: ⱑⰽⱁ ⱀⰻⰽⱅⱁⰶⰵ ⱀⰰⱄⱏ ⱀⰵⱀⰰⱑⱅⱏ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⰿⱏ: ⰻⰴⰻⱅⰵ ⰻ ⰲⰻ ⰲⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱏ ⰿⱁⰻ, ⰻ ⰵⰶⰵ ⰱⱆⰴⰵⱅ ⱂⱃⰰⰲⱁ, ⱅⱁ ⱂⱃⰻⰿⰵⱅⰵ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⰲⰵⱍⰵⱃⱏ ⰱⰻⱄⰻ, ⱃⰵⱍⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⱏ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⰰ ⱂⱃⰻⱄⱅⰰⰲⱀⰻⰽⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ: ⱂⱃⰻⰸⱁⰲⰻ ⰴⱑⰾⰰⱅⰵⰾⰻ, ⰻ ⰴⰰⰿⱏ ⰻⰿⱏ ⰿⰰⰸⰴⱆ, ⱀⰰⱍⰰⱀⱏ ⱁⱅ ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱀⰻⰺ ⰴⰰⰶⰵ ⰴⱁ ⱂⱃⰲⰻⱈ. ⱂⱃⰻⱎⰰⰴⱎⰵ ⰶⰵ, ⰻⰶⰵ ⰲⱏ ⰵⰴⰻⱀⱆ ⱀⰰ ⰴⰵⱄⰵⱅⰵ ⰳⱁⰴⰻⱀⱆ ⰱⱑⱃⱆ ⱂⱃⰻⱎⰴⱆ, ⱂⱃⰻⱑⱎⰵ ⱂⱁ ⱂⱑⱀⰵⰸⱓ. ⰻ ⱂⱃⰻⱎⰰⰴⱎⰵ ⱂⱃⰲⰻ, ⰻ ⱀⰰⰴⰵⱑⱈⱆ ⱄⰵ ⱄⰻ ⰲⰵⱋⰵ ⱂⱃⰻⱑⱅⰻ. ⱂⱃⰻⱑⱎⰵ ⰻ ⱅⰻ ⱂⱁ ⱂⰵⱀⰵⰸⱓ. ⱂⱃⰻⱑⰿⱎⰵ ⰶⰵ ⱃⰰⱂⱅⰰⱈⱆ ⱀⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⰰ ⰴⱁⰿⱆ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓⱋⰵ: ⱑⰽⱁ ⱄⰻ ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱀⰻ ⰵⰴⰻⱀⱏ ⱍⰰⱄⱏ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰵ, ⰻ ⱃⰰⰲⱀⰻ ⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⰾⱏ ⰵⱄⰻ ⱀⰰⰿⱏ, ⱂⱁⱀⰵⱄⱎⰻⰿⱏ ⱅⰵⰳⱁⱅⱆ ⰴⱀⰵ ⰻ ⰲⰵⰾⱃⰰ. ⱁⱀ ⰶⰵ ⱁⱅⰲⱑⱋⰰⰲⱏ ⱃⰵⱍⰵ ⰽⱏ ⰵⰴⰻⱀⱁⰿⱆ ⰻⱈ: ⰴⱃⱆⰶⰵ, ⱀⰵⱁⰱⰻⰶⰴⱓ ⱅⰵⰱⱑ. ⱀⰵ ⱂⱁ ⱂⰵⱀⰵⰸⱓ ⰾⰻ ⱄⰲⰵⱋⰰⰾⱏ ⰵⱄⰻ ⱄⰰ ⰿⱀⱁⱓ? ⰲⰰⰸⰿⰻ ⱄⰲⱁⰵ, ⰻ ⰻⰴⰻ. ⱈⱁⱋⱆ ⰶⰵ ⱆⰱⱁ ⰻ ⱄⰵⰿⱆ ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱀⰵⰿⱆ ⰴⰰⱅⰻ, ⱑⰽⱁ ⰻ ⱅⰵⰱⱑ. ⰻⰾⰻ ⱀⱑⱄⰰⰿⱏ ⰲⱁⰾⰰⱀⱏ ⰲ ⱄⰲⱁⰻⱈ ⰿⰻ, ⱍⱅⱁ ⱈⱁⱋⱆ, ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰻ? ⰵⰴⰰ ⱁⰽⱁ ⱅⰲⱁⰵ ⰾⱆⰽⰰⰲⱁ ⰵⱄⱅⱏ, ⱑⰽⱁ ⰰⰸⱏ ⰱⰾⰰⰳⱏ ⰵⱄⰰⰿ? ⱅⰰⰽⱁ ⰱⱆⰴⱆⱅⱏ ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱀⰻ ⱂⱃⰲⰻ, ⰻ ⱂⱃⰲⰻ ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱀⰻ. ⰿⱀⱁⰸⰻ ⰱⱁ ⱄⱆⱅⱏ ⰸⰲⰰⱀⰻ, ⰻ ⰿⰰⰾⱁ ⱆⰱⱁ ⰻⰸⰱⱃⰰⱀⰻⱈ.

MATTH. XXI, 33—46.

ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⱄⱆⱄⱏ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱁⰿ ⱄⰲⱁⰻⰿ ⰻ ⱀⰰⱃⱁⰴⱁⰿ ⰻⱓⰴⰵⰻⱄⰽⰻⰿⱏ ⱂⱃⰻⱅⱍⱆ ⱄⰻⱓ: ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ ⰵⱅⰵⱃⱏ ⰱⱑ ⱁⱅⰰⱌⱏ ⱍⰵⰾⰰⰴⰻ, ⰻⰶⰵ ⱀⰰⱄⰰⰴⰻ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴ ⰻ ⱁⱂⰾⱁⱅⱁⰿⱏ ⱁⰳⱃⰰⰴⰻ ⰻ. ⰻⰸⰽⱁⱂⰰ ⰲ ⱀⰵⰿⱏ ⱅⱁⱍⰻⰾⱁ, ⰻ ⱄⰰⰸⰴⰰ ⱄⱅⰾⱂⱏ ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⰵⰳⱁ, ⰻ ⰴⰰⱄⱅⱏ ⰻ ⰴⱑⰾⰰⱅⰵⰾⱁⰿⱏ ⰻ ⰴⰰⰾⰵⱍⱏ ⱁⱅⰻⰴⰵ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱂⰾⱁⰴⱁⰲ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱂⱃⰻⰱⰾⰻⰶⰰⱎⰵ, ⱂⱁⱄⰾⰰ ⱃⰰⰱⰻ ⱄⰲⱁⰵ ⰽ ⰴⱑⰾⰰⱅⰵⰾⱁⰿⱏ. ⰴⰰ ⱂⱃⰻⰿⱆⱅⱏ ⱂⰾⱁⰴⰻ ⰵⰳⱁ. ⰴⱑⰾⰰⱅⰵⰾⰻ ⰶⰵ ⱑⰿⱎⰵ ⱃⰰⰱⰻ ⰵⰳⱁ, ⱀⱑⰽⱁⰳⱁ ⰱⰻⱎⰵ, ⰰ ⰻⱀⱁⰳⱁ ⱆⰱⰻⱎⰵ, ⰰ ⰻⱀⱁⰳⱁ ⱆⰱⱁ ⰽⰰⰿⰵⱀⱁⰲⰰⱎⰵ. ⰻ ⱁⱋⰵ ⱂⱁⱄⰾⰰ ⰻⱀⰻⰵ ⱃⰰⰱⰻ ⱄⰲⱁⰵ ⰿⱀⱁⰶⰵⰻⱎⰵ ⱂⱃⰲⰻⱈ. ⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱎⰵ ⱅⱑⰿⱏ ⱅⰰⰽⱁⰶⰴⰵ. ⱂⱁⱄⰾⱑⰴ ⰶⰵ ⱂⱁⱄⰾⰰ ⰽ ⱀⰻⰿ ⱄⰻⱀⰰ ⱄⰲⱁⰵⰳⱁ, ⱃⰵⰽⰻ: ⱂⱁⱄⱅⰻⰴⰵⱅ ⱄⰵ ⱄⰻⱀⰰ ⰿⱁⰵⰳⱁ. ⰴⱑⰾⰰⱅⰵⰾⰻ ⰶⰵ ⰲⰻⰴⱑⰲⱎⰵ ⱄⰻⱀⰰ ⰵⰳⱁ, ⱃⱑⱎⰵ ⰲ ⱄⰵⰱⱑ: ⱄⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱀⰰⱄⰾⱑⰴⱀⰻⰽⱏ. ⱂⱃⰻⰴⱑⱅⰵ, ⰴⰰ ⱆⰱⰻⰵⰿⱏ ⰻ, ⰻ ⱆⰴⱃⰶⰻⰿⱏ ⱄⰵⰱⱑ ⰴⱁⱄⱅⱁⱑⱀⰻⰵ ⰵⰳⱁ. ⰻ ⱑⰿⱎⰵ ⰻⰸⰰⰳⱀⰰⱎⰵ ⰻ ⰲⰰⱀⱏ ⱀⰰ ⱂⱆⱅ ⰻ ⱆⰱⰻⱎⰵ ⰻ. ⰵⰳⰴⰰ ⰶⰵ ⱂⱃⰻⰴⰵⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⱏ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⰰ, ⱍⱅⱁ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱅⱏ ⰴⱑⰾⰰⱅⰵⰾⱁⰿⱏ ⱅⱑⰿⱏ? ⰻ ⱃⱑⱎⰵ: ⰸⰰⰾⰻⰵ ⰸⰾⱑ ⱂⱁⰳⱆⰱⰻⱅⱏ, ⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱏ ⱄⰲⱁⰻ ⰴⰰⱄⱅⱏ ⰻⱀⰻⰿ ⰴⱑⰾⰰⱅⰵⰾⱁⰿⱏ, ⰻⰶⰵ ⰲⰸⰴⰰⰴⰵⱅ ⰵⰿⱆ ⱂⰾⱁⰴⱏ ⰲⰰ ⰲⱃⰵⰿⰵ ⱄⰲⱁⰵ. ⰻⱄⱆⱄ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⰿⱏ: ⱀⱑⱄⱅⰵ ⰾⰻ ⱍⰾⰻ ⰲ ⱂⰻⱄⰿⰻ:

ⰽⰰⰿⰵⱀⱏ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⱀⰵ ⰲ ⱃⰵⰴⱆ ⱄⱅⰲⱁⱃⰺⱎⰵ ⰸⰺⰶⰴⱘⱋⰵⰺ, ⱄⰺ ⱄⱅⰲⱁⱃⰵⱀⱏ ⰱⰺⱄⰺ ⰲ ⰳⰾⰰⰲⱘ ⱀⱘⰳⰾⱆ. ⱁⱅ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⰱⰺⱄⱅ ⱄⰺⰵ, ⰺ ⰵⱄⱅⱏ ⰴⰺⰲⱀⱁ ⰲⰰ ⱁⱍⰺⱓ ⱀⰰⱎⰺⱓ. ⰺ ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰺ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ ⰲⰰⰿⱏ: ⱑⰽⱁ ⱁⱅⰺⰿⰵⱅ ⱄⱔ ⱁⱅ ⰲⰰⱄⱏ ⱌⱑⱄⰰⱃⱄⱅⰲⰺⰵ ⰱⱁⰶⰺⰵ, ⰺ ⰴⰰⱄⱅ ⱄⱔ ⱑⰸⰺⰽⱁⰿⱏ ⱅⰲⱁⱃⱔⱋⰵⰿⱏ ⱂⰾⱁⰴⰺ ⰵⰳⱁ. ⰺ ⰺⰶⰵ ⱂⰰⰴⰵⱅ ⱄⱔ ⱀⰰ ⰽⰰⰿⰵⱀⰺ ⱄⰵⰿⱏ, ⱄⰽⱃⱆⱎⰺⱅ ⱄⱔ. ⱀⰰ ⱀⰵⰿⰶⰵ ⰶⱑⰵ ⱂⰰⰴⰵⱅⱏ, ⱄⱅⱃⰰⰵⱅⱏ ⰺ. ⰺ ⰵⰳⰴⰰ ⱄⰾⰺⱎⰰⱎⰵ ⰽⱀⱔⰸⰺ ⱁⱃⱑⰺⱌⰺ ⰺ ⱇⰰⱃⰺⱄⱑⰺ ⱂⱃⰺⱅⱏⱍⱔ ⰵⰳⱁ, ⱂⱁⰸⱀⰰⱎⰵ, ⱑⰽⱁ ⱁ ⱄⰵⱍⱑ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ. ⰺ ⰺⱄⰽⰰⱃⰵ ⰺ ⱑⱅⰺ, ⱀⰰ ⱍⰵⰴⱑⱃⰵ ⱄⱔ ⱀⰰⱃⱁⰴⰰ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⱁⱃⱁⰽⰰ ⰺⰿⱑⱈⱘ ⰺ.

MARC. VIII, 1—9.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⱔ ⱀⰰⱃⱁⰴⱆ ⰿⱀⱁⰳⱆ ⱄⱘⱋⱆ ⱄⰰ ⰺⱄⱆⱄⱁⰿⱏ, ⰺ ⱀⰵⰺⰿⱘⱋⰺⱈⱏ ⱍⰵⱄⱁ ⱑⱄⱅⰺ, ⰺ ⱂⱃⰺⰸⰲⰰⰲⱏ ⱆⱍⰵⱀⰺⰽⰺ ⱄⰲⱁⱔ, ⱃⰵⱍⰵ ⰺⰿⱏ: ⰿⰺⰾⱁⱄⱃⰴⱆⱓ ⱁ ⱀⰰⱃⱁⰴⱑ ⱄⰵⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⱄⰵ ⱆⰶⰵ ⱅⱃⰺ ⰴⱀⰺ ⱂⱃⰺⱄⱑⰴⱔⱅⱏ ⰿⱀⱑ, ⰺ ⱀⰵⰺⰿⱘⱅ ⱍⰵⱄⱁ ⱑⱄⱅⰺ. ⰺ ⰰⱋⰵ ⱁⱅⱂⱆⱋⱘ ⱑ ⰰⰾⱍⱓⱋ ⰲ ⰴⱁⰿⰺ ⱄⰲⱁⱔ, ⱁⱄⰾⰰⰱⱑⱓⱅⱏ ⱀⰰ ⱂⱘⱅⰺ. ⱀⱑⱌⰺ ⰱⱁ ⰺⱈⱏ ⰺⰸ ⰴⰰⰾⰵⱍⰰ ⱂⱃⰺⱎⰾⰺ ⱄⱘⱅⱏ. ⰺ ⱁⱅⰲⱑⱋⰰⱎⱔ ⰵⰿⱆ ⱆⱍⰵⱀⰺⱌⰺ ⰵⰳⱁ: ⱁⱅ ⰽⱆⰴⱆ ⱄⰺⱔ ⰿⱁⰶⰵⱅⱏ ⰽⱅⱁ ⱄⰰⰴⱑ ⱀⰰⱄⰺⱅⰺⱅⰺ ⱈⰾⱑⰱⱏ ⰲ ⱂⱆⱄⱅⰺⱀⰺ? ⰺ ⰲⱂⱃⱁⱄⰺ ⱔ: ⰽⱁⰾⰺⰽⱁ ⰺⰿⰰⱅⰵ ⱈⰾⱑⰱⱏ? ⱁⱀⰺ ⰶⰵ ⱃⱑⱎⱔ: ·ⰶ·. ⰺ ⱂⱁⰲⰵⰾⱑ ⱀⰰⱃⱁⰴⱆ ⰲⱏⰸⰾⰵⱋⰺ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰺ. ⰺ ⱂⱃⰺⱑⰿⱏ ·ⰶ· ⱈⰾⱑⰱⱏ, ⱈⰲⰰⰾⱘ ⰲⱏⰸⰴⰰⰲⱏ ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰺⰲⱏ ⰺ ⱂⱃⱑⰾⱁⰿⰺ ⰺ ⰴⰰ ⱆⱍⰵⱀⰺⰽⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰺⰿⱏ, ⰴⰰ ⱂⱃⱑⰴⰾⱁⰶⰵⱅⱏ. ⰺ ⱂⱃⱑⰴⰾⱁⰶⰺⱎⰵ ⱀⰰⱃⱁⰴⱆ. ⰺⰿⰺⱈⱘ ⰶⰵ ⰺ ⱃⰺⰱⰺⱌⱏ ⰿⰰⰾⱁ. ⰺ ⱅⱁ ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰺ ⰺ ⱂⱁⰲⰵⰾⱑ ⱂⱃⱑⰴⰾⱁⰶⰺⱅⰺ ⱔ. ⰺ ⱑⱎⱔ ⰺ ⱀⰰⱄⰺⱅⰺⱎⱔ ⱄⱔ. ⰺ ⰲⱏⰸⱔⱎⱔ, ⰵⰳⱁ ⰸⰱⰺⱅⰽⰺ ⰽⱃⱁⱈⱏ ·ⰶ· ⰽⱁⱎⱀⰺⱌⱏ ⰺⰸⰱⰵⱃⰺ. ⰱⱑ ⰶⰵ ⱑⰴⱏⱎⰺⰺ ⱑⰽⱁ ·ⰳ· ⱅⰺⱄⱘⱋⰵ. ⰺ ⱁⱅⱂⱆⱄⱅⰺ ⱔ.

LUC. VI, 36—42.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⱔ ⱃⰵⱍⰵ ⰺⱄⱆⱄⱏ ⱆⱍⰵⱀⰺⰽⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰺⰿⱏ: ⰱⱘⰴⰺⱅⰵ ⰿⰺⰾⱁⱄⱃⰴⰺ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰺ ⱁⱅⱐⱌⱏ ⰲⰰⱎⱏ ⱀⰵⰱⰵⱄⱀⰺⰺ ⰿⰺⰾⱁⱄⱃⰴⱏ ⰵⱄⱅⱏ. ⱀⰵⱄⱘⰴⰺⱅⰵ, ⰴⰰ ⱀⰵ ⱄⱘⰴⰺⱅⰵ ⰲⰰⱄⱏ. ⱀⰵⱁⱄⱘⰴⱑⱅⰵ, ⰴⰰ ⱀⰵⱁⱄⱘⰴⰵⱅⱏ ⰲⰰⱄⱏ. ⱁⱅⱂⱆⱋⰰⰺⱅⰵ, ⰺ ⱁⱅⱂⱆⱋⱘⱅⱏ ⱄⱔ ⰲⰰⰿⱏ. ⰴⰰⰴⰺⱅⰵ ⰺ ⰴⰰⱄⱅ ⱄⱔ ⰲⰰⰿⱏ. ⰿⱑⱃⱘ ⰴⱁⰱⱃⱘ ⰺ ⱀⰰⱅⱏⰽⰰⱀⱘ ⰺ ⱂⱃⱑⰾⰺⰲⰰⱓⱋⱘ ⱄⱔ ⰴⰰⰴⱔⱅⱏ ⱀⰰ ⰾⱁⱀⱁ ⰲⰰⱎⰵ. ⱅⱁⱓⰶⰴⰵ ⰱⱁ ⰿⱑⱃⱁⱓ, ⱁⱓⰶⰵ ⰿⱑⱃⰺⰾⰺ ⰴⱑⰾⰰⰵⱅⰵ ⰲⱏⰸⰿⱑⱃⰺⱅⱏ ⱄⱔ ⰲⰰⰿⱏ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰶⰵ ⰺ ⱂⱃⰺⱅⱏⱍⱘ ⰺⰿⱏ: ⰵⰴⰰ ⰿⱁⰶⰵⱅⱏ ⱄⰾⱑⱂⱏ ⱄⰾⱑⱂⰰ ⰲⱁⰴⰺⱅⰺ? ⱀⰵ ⱁⰱⰰ ⰾⰺ ⰲ ⱑⰿⱘ ⰲⱏⱂⰰⰴⰵⱅⰰ ⱄⱔ? ⱀⱑⱄⱅⱏ ⱆⱍⰵⱀⰺⰽⱏ ⱀⰰⰴⱏ ⱆⱍⰺⱅⰵⰾⰵⰿⱏ ⱄⰲⱁⰺⰿⱏ. ⱄⱏⰲⱃⱏⱎⰵⱀⱏ ⰶⰵ ⰲⱐⱄⱑⰽⱏ ⰱⱘⰴⰵⱅⱏ, ⱑⰽⱁ ⱆⱍⰺⱅⰵⰾⱐ ⰵⰳⱁ. ⱍⱅⱁ ⰶⰵ ⰲⰺⰴⰺⱎⰺ ⱄⱘⱍⰵⱌⱏ ⰺⰶⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⰲⰰ ⱁⱍⰵⱄⰺ ⰱⱃⰰⱅⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ, ⰰ ⰱⱃⱏⰲⱐⱀⰰ, ⰵⰶⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⰲⰰ ⱁⱍⰵⱄⰺ ⱅⰲⱁⰵⰿⱏ, ⱀⰵ ⱍⱓⰵⱎⰺ? ⰺⰾⰺ ⰽⰰⰽⱁ ⰿⱁⰶⰵⱎⰺ ⱃⰵⱋⰺ ⰱⱃⰰⱅⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ: ⰱⱃⰰⱅⰵ, ⱁⱄⱅⰰⰲⰺ ⰴⰰ ⰺⰸⰿⱘ ⱄⱘⱍⰵⱌⱏ ⰺⰶⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⰲⰰ ⱁⱍⰵⱄⰺ ⱅⰲⱁⰵⰿⱏ, ⰰ ⱄⰰⰿⱏ ⰱⱃⱏⰲⱐⱀⰰ ⰲⰰ ⱁⱍⰵⱄⰺ ⱅⰲⱁⰵⰿⱏ ⱀⰵ ⰲⰺⰴⱔ? ⰾⰺⱌⰵⰿⱑⱃⰵ, ⰺⰸⰿⰺ ⱂⱃⱏⰲⱑⰵ ⰱⱃⱏⰲⱐⱀⱁ ⰺⰸ ⱁⱍⰵⱄⰵ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ, ⰺ ⱅⱁⰳⰴⰰ ⱆⰸⱃⰺⱎⰺ ⰺⰸⱔⱅⰺ ⱄⱘⱍⰵⱌⱏ ⰺⰸ ⱁⱍⰵⱄⰵ ⰱⱃⰰⱅⰰ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ.

LUC. XV, 11—32.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⱄⱆⱄ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱁⰿ ⱂⱃⰻⱅⱍⱆ ⱄⰻⱓ: ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ ⰵⱅⰵⱃⱏ ⰻⰿⱑⱎⰵ ⰴⰲⰰ ⱄⰻⱀⰰ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰿⰰⱀⱎⰻ ⱁⱅ ⱄⰻⱓ ⰽⰰ ⱁⱅⱌⱆ: ⱁⱅⱍⰵ, ⰴⰰⰻ ⰿⰻ ⱍⰵⱄⱅⱏ ⰴⱁⱄⱅⱁⱑⱀⰻⱑ. ⰻ ⱃⰰⰸⰴⱑⰾⰻ ⰻⰿⰰ ⱁⱅⰰⱌⱏ ⰴⱁⱄⱅⱁⱑⱀⰻⰵ ⰻⰿⱑⱀⰻⱑ. ⰻ ⱀⰵ ⱂⱁ ⰿⱀⱁⰸⱑⱈ ⰴⱀⰵⱈ ⱄⰰⰱⱃⰰⰲⱏ ⰲⱄⰰ ⰿⰾⰰⰻ ⱄⰻⱀⱏ, ⰻⰴⰵ ⱀⰰ ⱄⱅⱃⰰⱀⱆ ⰴⰰⰾⱑⱍⱀⱆⱓ, ⰻ ⱅⱆ ⱃⰰⰸⱅⱁⱍⰻ ⰻⰿⰵⱀⰻⰵ ⱄⰲⱁⰵ ⰱⰾⱆⰴⱀⱁ. ⰻ ⱂⱁ ⱅⱁⰿ, ⰵⰳⰴⰰ ⱃⰰⱄⱅⱁⱍⰻ ⰲⱄⰰ, ⰱⰻⱄⰻ ⰳⰾⰰⰴ ⰲⰵⰾⰻ ⰲ ⱄⱅⱃⰰⱀⱑ ⱅⱁⰻ. ⰻ ⱄⰻ ⱀⰰⱍⰵ ⰾⰻⱎⰻⱅⰻ ⱄⰵ ⱈⰾⱑⰱⰰ. ⰻ ⱎⰰⰴ ⱂⱃⰻⰾⱑⱂⰻ ⱄⰵ ⰽⱏ ⰵⰴⰻⱀⱁⰿⱆ ⱁⱅ ⰳⱃⰰⰴⰰ ⱄⱅⱃⰰⱀⰻ ⱅⱁⰵ. ⰻ ⱂⱁⱄⰾⰰ ⰻ ⱀⰰ ⱄⰵⰾⰵ ⱄⰲⱁⰵ ⱄⰲⰻⱀⰵ ⱂⰰⱄⱅⰻ. ⰻ ⰶⰵⰾⰺⱎⰵ ⱀⰰⱄⰻⱅⰻⱅⰻ ⱍⱃⱑⰲⱁ ⱄⰲⱁⰵ ⱁⱅ ⱃⱁⰶⰰⱌⱏ, ⰵⰶⰵ ⱑⰴⱑⱈⱆ ⱄⰲⰻⱀⰵ. ⰻ ⱀⰻⰽⱅⱁⰶⰵ ⰴⰰⱑⱎⰵ ⰵⰿⱆ. ⰻ ⱂⱁⰿⰻⱄⰾⰻⰲⱏ ⰲ ⱄⰵⰱⱑ ⱃⰵⱍⰵ: ⰽⱁⰾⰻⰽⱁ ⱀⰰⱑⰿⱀⰻⰽⱁⰲⱏ ⰵⱄⱅⱏ ⰲ ⰴⱁⰿⱆ ⱁⱅⱌⰰ ⰿⱁⰵⰳⱁ, ⰻ ⰲⱄⱑⰿⱏ ⱈⰾⱑⰱⰰ ⰻⰸⰱⰻⰲⰰⰵⱅⱏ, ⰰⰸ ⰶⰵ ⱄⰰⰴⱑ ⰳⰾⰰⰴⱁⰿⱏ ⰳⰻⱀⱆ. ⰲⱄⱅⰰⱀⱆ ⰻ ⰻⰴⱆ ⰽ ⱁⱅⱌⱆ ⰻ ⱃⰵⰽⱆ ⰵⰿⱆ: ⱁⱅⱍⰵ, ⱄⰰⰳⱃⱑⱎⰻⱈⱏ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⱁ ⰻ ⱂⱃⱑⰴ ⱅⱁⰱⱁⱓ, ⰻ ⱓⰶⰵ ⱀⱑⱄⰰⰿ ⰴⱁⱄⱅⱁⱑⱀⱏ ⰸⰲⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⱄⰻⱀⱏ ⱅⰲⱁⰻ. ⱀⰰ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰿⰵ ⱑⰽⱁ ⰵⰴⰻⱀⱁⰳⱁ ⱁⱅ ⱀⰰⱑⰿⱀⰻⰽⱏ ⱅⰲⱁⰻⱈⱏ. ⰻ ⰲⱄⱅⰰⰲⱏ ⰻⰴⰵ ⰽⰰ ⱁⱅⱌⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ. ⰻ ⰵⰳⰴⰰ ⰵⱋⰵ ⰴⰰⰾⰵⱍⰵ ⰱⱑ, ⰲⰻⰴⱑ ⰻ ⱁⱅⰰⱌⱏ ⰵⰳⱁ ⰻ ⰿⰻⰾⱏ ⰵⰿⱆ ⰱⰻⱄⰻ. ⰻ ⱅⰵⰽⱏ ⱀⰰⱂⰰⰴⰵ ⱀⰰ ⰲⰻⱓ ⰵⰳⱁ ⰻ ⱌⰵⰾⰻⰲⰰⱎⰵ ⰻ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ ⱄⰻⱀⱏ: ⱁⱅⱍⰵ, ⱄⰰⰳⱃⱑⱎⰻⱈⱏ ⱀⰰ ⱀⰵⰱⱁ ⰻ ⱂⱃⱑⰴ ⱅⱁⰱⱁⱓ, ⰻ ⱓⰶⰵ ⱀⱑⱄⰰⰿ ⰴⱁⱄⱅⱁⱑⱀⱏ ⰸⰲⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⱄⰻⱀⱏ ⱅⰲⱁⰻ, ⱀⰰ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ ⰿⰵ ⱑⰽⱁ ⰵⰴⰻⱀⱁⰳⱁ ⱁⱅ ⱀⰰⱑⰿⱀⰻⰽⱏ ⱅⰲⱁⰻⱈⱏ. ⰻ ⱃⰵⱍⰵ ⱁⱅⰰⱌⱏ ⰽ ⱃⰰⰱⱁⰿ ⱄⰲⱁⰻⰿⱏ: ⱄⰽⱁⱃⱁ ⱂⱃⰻⱀⰵⱄⰻⱅⰵ ⰿⰻ ⱁⰴⱑⱓ ⱂⱃⰲⱆⱓ, ⰻ ⱁⰱⰾⱑⱌⰻⱅⰵ ⰻ, ⰻ ⰴⰰⰴⰺⱅⰵ ⱂⱃⱄⱅⰵⱀⱏ ⱀⰰ ⱃⱆⰽⱆ ⰵⰳⱁ, ⰻ ⱄⰰⱂⱁⰳⰻ ⱀⰰ ⱀⱁⰸⰻ ⰵⰳⱁ. ⰻ ⱂⱃⰻⰲⰵⰴⰻⱅⰵ ⱅⰵⰾⰰⱌⱏ ⱆⱂⰻⱅⰵⱀⰻ, ⰻ ⰸⰰⰽⱁⰾⰻⱅⰵ ⰻ, ⰴⰰ ⱑⰴⱎⰵ ⰲⰸⰲⰵⱄⰵⰾⰻⰿ ⱄⰵ. ⱑⰽⱁ ⱄⰰ ⱄⰻⱀⱏ ⰿⱁⰻ ⰿⱃⱅⰰⰲⱏ ⰱⱑ ⰻ ⰲⱄⰽⱃⱄⰵ, ⱂⱁⰳⰻⰱⱏ ⰻ ⱁⰱⱃⰵⱅⰵ ⱄⰵ. ⰻ ⱀⰰⱍⰵⱎⰵ ⰲⰵⱄⰵⰾⰻⱅⰻ ⱄⰵ. ⰱⰻⱄⰻ ⰶⰵ ⱄⰻⱀⱏ ⰵⰳⱁ ⱄⱅⰰⱃⱑⰻ ⱀⰰ ⱄⰵⰾⰻ. ⰻ ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱃⰻⰴⰵ, ⱂⱃⰻⰱⰾⰻⰶⰻ ⱄⰵ ⰽ ⰴⱁⰿⱆ, ⰻ ⱄⰾⰻⱎⰰ ⱂⱑⱄⱀⰻ ⰻ ⱅⰰⱀⱌⰻ. ⰻ ⱂⱃⰻⰸⰲⰰ ⰵⰴⰻⱀⱁⰳⱁ ⱁⱅ ⱃⰰⰱ ⰻ ⱆⱂⱃⱁⱄⰻ: ⱍⱅⱁ ⱄⰻⱑ ⱄⱆⱅⱏ? ⱁⱀ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⰱⱃⰰⱅ ⱅⰲⱁⰻ ⱂⱃⰻⰴⰵ, ⰻ ⰸⰰⰽⰾⰰ ⱁⱅⰰⱌⱏ ⱅⰲⱁⰻ ⱅⰵⰾⰰⱌⱏ ⱆⱂⰻⱅⰵⱀⰻ, ⱑⰽⱁ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰰ ⰻ ⱂⱃⱑⱅⱏ. ⰻ ⱂⱃⱁⰳⱀⱑⰲⰰⰲ ⱄⰵ ⱀⰵⱈⱁⱅⱑⱎⰵ ⰲⱀⰻⱅⰻ ⰲ ⰴⱁⰿⱏ. ⱁⱅⰰⱌⱏ ⰶⰵ ⰵⰳⱁ ⰻⰸⱎⰰⰴⱏ, ⱀⰰⱍⰵ ⰻ ⰿⱁⰾⰻⱅⰻ. ⱁⱀ ⰶⰵ ⱁⱅⰲⰵⱋⰰⰲⱏ ⱃⰵⱍⰵ ⱁⱅⱌⱆ ⱄⰲⱁⰵⰿⱆ: ⱄⰵ, ⰽⱁⰾⰻⰽⱁ ⰾⱑⱅⱏ ⱃⰰⰱⱁⱅⰰⱈ ⱅⰻ, ⰻ ⰸⰰⱂⱁⰲⰵⰴⰻ ⱅⰲⱁⰵ ⱀⰵⱂⱃⰵⱄⱅⱆⱂⰻⱈⱏ. ⰻ ⱀⰻⰽⱁⰾⰻⰶⰵ ⱀⰵⰴⰰ ⰿⱀⱑ ⰻ ⰽⱁⰸⰾⰻⱋⰰ, ⰴⰰ ⱄ ⱂⱃⰻⱑⱅⰵⰾⰻ ⰿⱁⰻⰿⰻ ⰲⰸⰲⰵⱄⰵⰾⰻⰾ ⱄⰵ ⰱⰻⰿⱏ. ⱀⰰ ⱂⱁ ⱅⱁⰿⱏ, ⰵⰳⰴⰰ ⱄⰻⱀⱏ ⱅⰲⱁⰻ ⱂⱃⰻⰴⰵ, ⰻⰶⰵ ⱂⱁⰳⱆⰱⰻ ⰻⰿⱑⱀⰻⰵ ⱄⰲⱁⰵ ⱄ ⰱⰾⱆⰴⱀⰻⱌⰰⰿⰻ, ⰸⰰⰽⰾⰰⰾ ⰿⱆ ⰵⱄⰻ ⱅⰵⰾⰰⱌⱏ ⱆⱂⰻⱅⰵⱀ. ⱁⱀ ⰶⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⱍⰵⰴⱁ, ⱅⰻ ⰲⱄⰰⰳⰴⰰ ⱄⰰ ⰿⱀⱁⱓ ⰵⱄⰻ, ⰻ ⰲⱄⰰ ⰿⱁⱑ ⱅⰲⱁⱑ ⱄⱆⱅⱏ. ⰲⰵⱄⰵⰾⰻⱅⰻ ⱄⰵ ⱅⰵⰱⱑ ⰻ ⱃⰰⰴⱁⰲⰰⱅⰻ ⱂⱁⰴⱁⰱⰰⰵⱅⱏ, ⱑⰽⱁ ⰱⱃⰰⱅⱏ ⱅⰲⱁⰻ ⰿⱃⱅⰰⰲ ⰱⱑ ⰻ ⱁⰶⰻⰲⰵ, ⱂⱁⰳⰻⰱⱏ, ⰻ ⱁⰱⱃⱑⱅⰵ ⱄⰵ.

LUC. XXI, 25—33.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰻⱄⱆⱄ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱁⰿⱏ ⱄⰲⱁⰻⰿⱏ: ⰱⱆⰴⱆⱅ ⰸⱀⰰⰿⰵⱀⰻⱑ ⰲ ⱄⰾⱀⱌⰺ ⰺ ⰲ ⰾⱆⱀⰺ ⰺ ⰲ ⰸⰲⱑⰸⰴⰰⱈⱏ, ⰺ ⱀⰰ ⰸⰵⰿⰾⰺ ⱅⱆⰳⰰ ⱑⰸⰺⰽⱁⰿ ⰲⰸⰿⱆⱋⰵⱀⰺⰵⰿⱏ ⰸⱆⰽⰰ ⰿⱁⱃⰰ ⰺ ⰲⰾⱀⱏ. ⰺ ⱄⰰⱄⰺⱈⰰⱓⱎⰺⰿⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱁⰿⱏ ⱁⱅ ⱄⱅⱃⰰⱈⰰ ⱁⱍⰰⱑⱀⰺⱑ ⰳⱃⰵⰴⱆⱋⰰⰳⱁ ⱀⰰ ⰲⱄⱆ ⰲⱄⰵⰾⰵⱀⱆⱓ, ⱄⰺⰾⰺ ⰱⱁ ⱀⰵⰱⰵⱄⰽⰺⰵ ⰴⰲⰺⰳⱀⱆⱅ ⱄⰵ. ⰺ ⱅⱁⰳⰴⰰ ⱆⰸⱃⰺⱅⰵ ⱄⰺⱀⰰ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⰰⱄⰽⰰⰳⱁ ⰳⱃⰵⰴⱆⱋⰰ ⱀⰰ ⱁⰱⰾⰰⱌⱑ ⰲ ⰽⱃⱑⱂⱁⱄⱅⰺ ⰲⰵⰾⰺⱌⱑ ⰺ ⰲⰰ ⰲⰵⰾⰺⱍⰰⱄⱅⰲⱑ. ⱀⰰⱍⰵⱀⱓⱋⰺⰿ ⰶⰵ ⱄⰺⰿ ⰱⰺⰲⰰⱅⰺ, ⰲⰸⱃⰺⱅⰵ ⰺ ⰲⰸⰴⰲⰺⰳⱀⰺⱅⰵ ⰳⰾⰰⰲⰺ ⰲⰰⱎⰵ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⰺⰱⰾⰺⰶⰰⰵⱅ ⱄⰵ ⰺⰸⰱⰰⰲⰾⰵⱀⰺⰵ ⰲⰰⱎⰵ. ⰺ ⱃⰵⱍⰵ ⰺⰿ ⱂⱃⰺⱅⱍⱆ ⱄⰺⱓ: ⰲⰺⰴⰺⱅⰵ ⱄⰿⱁⰽⱁⰲⱀⰺⱌⱆ ⰺ ⰲⱄⰰ ⰴⱃⱑⰲⰰ. ⰵⰳⰴⰰ ⱓⰶⰵ ⰺⰸⰲⱁⰴⰵⱅ ⰺⰸ ⱄⰵⰱⰵ ⱂⰾⱁⰴⰺ, ⰲⱑⱄⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⰱⰾⰺⰸⱆ ⰵⱄⱅ ⰾⱑⱅⱁ. ⱅⰰⰽⱁ ⰺ ⰲⰺ ⰵⰳⰴⰰ ⱆⰸⱃⰺⱅⰵ ⱄⰺⱑ ⰱⰺⰲⰰⱓⱋⰰ, ⰲⱑⱄⱅⰵ, ⱑⰽⱁ ⰱⰾⰺⰸⱆ ⰵⱄⱅⱏ ⱌⱑⱄⰰⱃⱄⱅⰲⱁ ⰱⱁⰶⰺⰵ. ⰰⰿⰵⱀⱏ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⱓ ⰲⰰⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⱀⰵⱂⱃⱑⰺⰴⰵⱅ ⱄⰵ ⱃⱁⰴⱏ ⱄⰰ, ⰴⱁⰺⰴⱑⰶⰵ ⰲⱄⰰ ⱄⰺⱑ ⰱⱆⰴⱆⱅⱏ. ⱀⰵⰱⱁ ⰺ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⰿⰺⰿⱁ ⰺⰴⱆⱅⱏ, ⰰ ⱄⰾⱁⰲⰵⱄⰰ ⰿⱁⱑ ⱀⰵ ⰿⰺⰿⱁ ⰺⰴⱆⱅⱏ.

JO. II, 1—11.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰱⱃⰰⰽⱏ ⰱⰺⱄⰺ ⰲ ⰽⰰⱀⱑ ⰳⰰⰾⰺⰾⱑⰺⱄⱌⰵⰺ. ⰺ ⰱⱑ ⱅⱆ ⰿⰰⱅⰺ ⰺⱄⱆⱄⱁⰲⰰ. ⰸⰲⰰⱀ ⰶⰵ ⰱⱑ ⱅⱆ ⰺⱄⱆⱄⱏ ⰺ ⱆⱍⰵⱀⰺⱌⰺ ⰵⰳⱁ ⱀⰰ ⰱⱃⰰⰽⱏ. ⰺ ⱀⰵⰴⱁⱄⱅⰰⰲⱎⱆ ⰲⰺⱀⱆ ⱃⰵⱍⰵ ⰿⰰⱅⰺ ⰺⱄⱆⱄⱁⰲⰰ ⰽ ⱀⰵⰿⱆ: ⰲⰺⱀⰰ ⱀⰵⰺⰿⱆⱅⱏ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰵⰺ ⰺⱄⱆⱄⱏ: ⱍⱅⱁ ⰵⱄⱅ ⰿⱀⱑ ⰺ ⱅⰵⰱⱑ, ⰶⰵⱀⱁ! ⱀⰵ ⱓ ⱂⱃⰺⰴⰵ ⰳⱁⰴⰺⱀⰰ ⰿⱁⱑ. ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰿⰰⱅⰺ ⰵⰳⱁ ⰽ ⱄⰾⱆⰳⱁⰿ: ⰵⰶⰵ ⰽⱁⰾⰺⰶⰴⰵ ⱃⰵⱍⰵⱅ ⰲⰰⰿⱏ, ⱅⰲⱁⱃⰺⱅⰵ. ⰺ ⰱⱑ ⱅⱆ ⰲⱁⰴⱁⱀⱁⱄ ⰽⰰⰿⰵⱀⱀⰺⱈ ·ⰵ· ⰾⰵⰶⰵⱋⱏ ⱂⱃⱁⱍⰺⱋⰵⱀⰺⱓ ⰺⱓⰴⱑⰺⱄⰽⱁⰿⱆ, ⰲⰿⱑⱄⱅⰵⱋⱏ ⱂⱁ ⰴⰲⱑⰿⰰ ⰺⰾⰺ ⱅⱃⰵⰿⱏ ⰿⱑⱃⰰⰿ. ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰺⰿⱏ ⰺⱄⱆⱄⱏ: ⱀⰰⱂⰾⱀⰺⱅⰵ ⰲⱁⰴⱁⱀⱁⱄⰺ ⰲⱁⰴⰺ. ⰺ ⱀⰰⱂⰾⱀⰺⱎⰵ ⰵ ⰴⰰⰶⰵ ⰴⱁ ⰲⱃⱈⰰ. ⰺ ⱃⰵⱍⰵ ⰺⰿⱏ ⰺⱄⱆⱄⱏ: ⱂⱁⱍⱃⱂⰺⱅⰵ ⱀⰺⱀⰵ ⰺ ⱀⱁⱄⰺⱅⰵ ⰰⱃⱈⰺⱅⱃⰺⰽⰾⰺⱀⱆ. ⱁⱀⰺ ⰶⰵ ⱀⰵⱄⱁ. ⰺ ⰵⰳⰴⰰ ⰲⰽⱆⱄⰺ ⰰⱃⱈⰺⱅⱃⰺⰽⰾⰺⱀⱏ ⰲⰺⱀⰰ ⱁⱅ ⰲⱁⰴⰺ ⱄⱅⰲⱁⱃⰵⱀⰰ, ⱀⰵⰲⱑⰴⱑⱎⰵ ⱁⱅ ⰽⱆⰴⱆ ⰵⱄⱅ. ⰰ ⱄⰾⱆⰳⰺ ⰲⱑⰴⱑⱈⱆ, ⱂⱁⱍⱃⱂⱎⰵⰺ ⰲⱁⰴⱆ. ⰺ ⱂⱃⰺⰳⰾⰰⱄⰺ ⰰⱃⱈⰺⱅⱃⰺⰽⰾⰺⱀ ⰶⰵⱀⰺⱈⰰ, ⰺ ⱃⰵⱍⰵ ⰵⰿⱆ: ⰲⱄⰰⰽⰺ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ ⱂⱃⰺⰵ ⰴⱁⰱⱃⱁⰵ ⰲⰺⱀⱁ ⱂⱁⰾⰰⰵⱅ, ⰺ ⰵⰳⰴⰰ ⱁⱂⰺⱓⱅ ⱄⰵ, ⱅⰰⰳⰴⰰ ⱅⱁ, ⰵⰶⰵ ⱈⱆⰺⱎⰵ ⰵⱄⱅⱏ. ⱅⰺ ⰶⰵ ⱄⰰⰱⰾⱓⰴⰵ ⰴⱁⰱⱃⱁⰵ ⰲⰺⱀⱁ ⰴⱁ ⱄⰵⰾⱑ. ⱄⰵ ⱂⱃⰲⱁ ⰸⱀⰰⰿⰵⱀⰺⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⰺ ⰺⱄⱆⱄⱏ ⰲ ⰽⰰⱀⰺ ⰳⰰⰾⰺⰾⱑⰺⱄⱌⱑⰺ, ⰺ ⱑⰲⰺ ⱄⰾⰰⰲⱆ ⱄⰲⱁⱓ. ⰺ ⰲⱑⱃⱁⰲⰰⱎⰵ ⰲⰰⱀⱏ ⱆⱍⰵⱀⰺⱌⰺ ⰵⰳⱁ.

JO. XXI, 19—24.

Ⰲⱏ ⱁⱀⱁ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⱃⰵⱍⰵ ⰺⱄⱆⱄⱏ ⱂⰵⱅⱃⱆ: ⰳⱃⰵⰴⰺ ⱂⱁ ⰿⱀⱑ. ⰺ ⱁⰱⱃⰰⱋⱏ ⱄⰵ ⱂⰵⱅⱃⱏ ⰲⰺⰴⱑ ⱆⱍⰵⱀⰺⰽⰰ ⱅⱁⰳⱁ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰾⱓⰱⰾⰰⱎⰵ ⰺⱄⱆⱄⱏ, ⰺⰴⱆⱋⰰ ⰲ ⱄⰾⱑⰴ, ⰺⰶⰵ ⰲⰸⰾⰵⰶⰵ ⱀⰰ ⰲⰵⱍⰵⱃⰺ ⱀⰰ ⱂⱃⱄⰵⱈⱏ ⰵⰳⱁ, ⰺ ⱃⰵⱍⰵ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰺ, ⰽⱅⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱂⱃⰵⰴⰰⰺ ⱅⰵ? ⱄⰵⰳⱁ ⰶⰵ ⰲⰺⰴⱑⰲⱏ ⱂⰵⱅⱃ, ⰺ ⱃⰵⱍⰵ ⰽⰰ ⰺⱄⱆⱄⱆ: ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰺ, ⰰ ⱄⰺ ⱍⱅⱁ? ⱃⰵⱍⰵ ⰶⰵ ⰵⰿⱆ ⰺⱄⱆⱄⱏ: ⱄⰺⰽⱁ ⰵⰳⱁ ⱈⱁⱋⱆ ⰴⰰ ⱅⰰ ⱂⱃⱑⰱⰺⰲⰰⰵⱅⱏ ⰴⱁⰺⰴⰵⰶⰵ ⱂⱃⰺⰴⱆ, ⱍⱅⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱅⰵⰱⱑ? ⱅⰺ ⱂⱁ ⰿⱀⱑ ⰳⱃⱑⰴⰺ. ⰺⰸⰺⰴⰵ ⱆⰱⱁ ⱄⰾⱁⰲⱁ ⱄⰺⰵ ⰲ ⰱⱃⰰⱅⰺⱓ, ⱑⰽⱁ ⱆⱍⰵⱀⰺⰽⱏ ⱅⰰ ⱀⰵⱆⰿⱃⰵⱅⱏ. ⰺ ⱀⰵⱃⰵⱍⰵ ⰺⱄⱆⱄ, ⱑⰽⱁ ⱀⰵⱆⰿⱃⰵⱅ, ⱀⰰ :. ⱅⰰⰽⱁ ⰵⰳⱁ ⱈⱁⱋⱆ ⰴⰰ ⱅⰰ ⱂⱃⱑⰱⰺⰲⰵⱅⱏ ⰴⱁⰺⰴⰵⰶⰵ ⱂⱃⰺⰴⱆ, ⱍⱅⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱅⰵⰱⱑ? ⱄⰵ ⰵⱄⱅ ⱆⱍⰵⱀⰻⰽⱏ, ⰻⰶⰵ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱆⰵⱅⱏ ⱁ ⱄⰻⱈⱏ ⰻ ⱀⰰⱂⰻⱄⰰ ⱄⰻⱑ. ⰻ ⰲⰵⰿⱏ, ⱑⰽⱁ ⰻⱄⱅⰻⱀⱀⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱄⰲⱑⰴⱑⱅⰵⰾⱄⱅⰲⱁ ⰵⰳⱁ.

ROM. XII, 6—16.

Ⰱⱃⰰⱅⰻⱑ, ⰻⰿⱆⱋⰵ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⱀⰻⱑ ⱂⱁ ⰱⰾⰰⰳⱁⰴⱑⱅⰻ, ⱑⰶⰵ ⰴⰰⱀⰰ ⰵⱄⱅ ⱀⰰⰿⱏ, ⱃⰰⰸⰴⱑⰾⰰⱓⱋⰵ: ⰰⱋⰵ ⰾⰻ ⱂⱃⱁⱃⱁⱍ(ⰰ)ⱄⱅⰲⱁ ⱂⱁ ⱍⰻⱄⰾⱆ ⰲⱑⱃⰻ ⰱⱁⰶⰻⰵⰻ, ⰰⱋⰵ ⰾⰻ ⱄⰾⱆⰶⰵⱀⰻⰵ ⰲ ⱄⰾⱆⰶⰵⱀⰻⰵ, ⰰⱋⰵ ⰾⰻ ⰻⰶⰵ ⱆⱍⰻⱅⱏ ⰲ ⱀⰰⱆⱍⰵⱀⰻⰵ, ⰰⱋⰵ ⰾⰻ ⱆⱅⱑⱎⰵⱀⰻⰵ ⰲ ⱆⱅⱑⱎⰵⱀⰻⰵ, ⱂⱁⰴⰰⰻ ⱄ ⰽⱃⱁⱅⱁⱄⱅⰻⱓ, ⱂⱃⱑⱄⱅⱁⰵ ⱄ ⱅⰰⱋⰰⱀⰻⰵⰿⱏ, ⰿⰻⰾⱆⰵ ⱄ ⱅⰻⱈⱁⱄⱅⰻⱓ. ⰾⱓⰱⰻ ⱀⰵⰾⰻⱌⰵⰿⱑⱃⱀⰰ. ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⱑⱋⰵ ⰸⰾⱁⰵ, ⰻ ⱂⱃⰻⰾⰰⱂⰾⰰⱓⱋⰵ ⱄⰵ ⰱⰾⰰⰳⱑ. ⰱⱃⰰⱅⱁⰾⱓⰱⰻⰵⰿⱏ ⰲ ⱄⱁⰱⱑ ⰾⱓⰱⱑⰸⱀⰻ, ⱍⰰⱄⱅⰻⱓ ⰴⱃⱆⰳⱏ ⰴⱃⱆⰳⱆ ⱄⰾⱆⰶⰵⱋⰵ ⰻ ⰱⱁⰾⱎⰰ ⱄⰻⱈⱏ ⱅⰲⱁⱃⰵⱋⰵ. ⱅⰰⱋⰵⱀⰻⰵⰿ ⰰ ⱀⰵⰾⱑⱀⱁⱄⱅⰻⱓ, ⰴⱆⱈⱁⰿ ⰳⱁⱃⱆⱋⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ ⱃⰰⰱⱁⱅⰰⱓⱋⰵ, ⱆⱂⰲⰰⱀⰻⰵⰿ ⱃⰰⰴⱆⱓⱋⰵ ⱄⰵ, ⱄⰽⱃⰱⰻ ⱅⱃⱂⰵⱋⰵ, ⰲ ⰿⱁⰾⰻⱅⰲⱑ ⱂⱃⱑⰱⰻⰲⰰⱓⱋⰵ, ⱂⱁⱅⱃⱑⰱⰰⰿⱏ ⱄⰲⰵⱅⰻⱈⱏ ⱂⱃⰻⱍⰵⱋⰰⱓⱋⰵ ⱄⰵ, ⱄⱅⱃⰰⱀⱀⱁⰾⱓⰱⰻⰵ ⱀⰰⱄⰾⱑⰴⱆⱓⱋⰵ. ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰻⱅⰵ ⰳⱁⱀⰵⱋⰵⰵ ⰲⰻ, ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⰾⱁⰲⰻⱅⰵ ⰰ ⱀⰵⰽⰾⱀⰻⱅⰵ. ⱃⰰⰴⱁⰲⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⱄ ⱃⰰⰴⱆⱓⱋⰻⰿⰻ ⰻ ⱂⰾⰰⰽⰰⱅⰻ ⱄⰵ ⱄ ⱂⰾⰰⱍⱆⱋⰵⰻⰿⰻ. ⰻ ⱄⰰⰿⰻ ⰿⰵⱓ ⱄⱁⰱⱁⱓ ⱄⰲⱑⰴⱆⱋⰵ, ⱀⰵ ⰲⰻⱄⱁⰽⰻⱈ ⰿⱆⰴⱃⱄⱅⰲⱆⱓⱋⰵ, ⱀⰰ ⰽ ⱄⰿⱑⱃⰵⱀⰻⰿ ⱄⱂⱃⱑⰿⰾⰰⱓⱋⰵ ⱄⰵ.

ROM. XIII, 11—14.

Ⰱⱃⰰⱅⰻⱑ, ⰲⰻⰴⱆⱋⰵ, ⱑⰽⱁ ⰳⱁⰴⰻⱀⰰ ⰵⱄⱅⱏ ⱀⰰⰿⱏ ⱓⰶⰵ ⱁⱅ ⱄⱀⰰ ⰲⱄⱅⰰⱅⰻ. ⱀⰻⱀⰵ ⰱⱁ ⰱⰾⰻⰶⰵ ⰵⱄⱅⱏ ⱀⰰⱎⰵ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰻⰵ, ⱀⰵⰶⰵ ⰵⰳⰴⰰ ⰲⰵⱃⱁⰲⰰⱈⱁⰿ. ⱀⱁⱋⱏ ⱆⱄⱂⱑ ⰰ ⰴⰰⱀⱏ ⱂⱃⰻⰱⰾⰻⰶⰻ ⱄⰵ. ⱁⱅⰲⱃⰸⰵⰿⱏ ⱆⰱⱁ ⰴⱑⰾⰰ ⱅⰰⰿⱀⰰⱑ, ⰻ ⱁⰱⰾⱑⱌⱑⰿ ⱄⰵ ⰲⰰ ⱁⱃⱆⰶⰻⱑ ⱄⰲⱑⱅⰰ. ⱑⰽⱁ ⰴⰰ ⰲ ⰴⱀⰵ ⰱⰾⰰⰳⱁⱁⰱⱃⰰⰸⱀⱑ ⱈⱁⰴⰻⰾⰻ ⰱⰻⱈⱁⰿⱏ, ⱀⰵ ⰽⰾⱁⰳⰾⰰⱄⱁⰲⰰⱀⰻⰵⰿⱏ, ⱀⰻ ⱂⰻⱑⱀⱄⱅⰲⱁⰿⱏ, ⱀⰻ ⱄⱅⱆⰴⱁⰴⱑⱑⱀⰻⰵⰿⱏ ⱀⰵⱍⰻⱄⱅⱁⱅⰰⰿⰻ ⰻ ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⱄⱅⰻⱓ, ⱀⰻ ⰸⰰⰲⰻⱄⱅⰻⱓ, ⱀⰰ ⱁⰱⰾⱑⱌⱑⰿ ⱄⰵ ⰻⱄⱆⱄ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰿⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱁⰿⱏ ⱀⰰⱎⰻⰿ.

EPHES. V, 1—9.

Ⰱⱃⰰⱅⰻⱑ, ⰱⱆⰴⰻⱅⰵ ⱂⱁⰴⱁⰱⱀⰻ ⰱⱁⰳⱆ, ⱑⰽⱁ ⱍⱁⰴⰰ ⰲⰸⰾⱓⰱⰾⰵⱀⰰ, ⰻ ⱈⱁⰴⰻⱅⰵ ⰲ ⰾⱓⰱⰲⰻ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰻ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⱄⱏ ⰲⰸⰾⱓⰱⰻ ⱀⰻ, ⰻ ⱂⱃⱑⰴⰰ ⱄⰵ ⱄⰰⰿⱏ ⰸⰰ ⱀⰻ ⰲ ⱂⱃⰻⱀⱁⱎⰵⱀⰻⰵ ⰻ ⰶⱃⱅⰲⱆ ⰶⰻⰲⱆ ⰱⱁⰳⱆ ⰲ ⰲⱁⱀⱆ ⰱⰾⰰⰳⱁⱆⱈⰰⱀⰻⱑ. ⰾⱓⰱⱁⰴⱑⱑⱀⰻⰵ ⰶⰵ ⰻ ⰲⱄⰰⰽⰰ ⱀⰵⱍⰻⱄⱅⱁⱅⰰ ⰻⰾⰻ ⰾⰰⰽⱁⰿⱁⱄⱅⱏ ⰴⰰ ⱀⰵⰻⰿⰵⱀⱆⰵⱅ ⱄⰵ ⰲⰰ ⰲⰰⱄⱏ, ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱂⱁⰴⱁⰱⰰⰵⱅⱏ ⱄⰲⰵⱅⰻⰿⱏ: ⰻⰾⰻ ⰱⱆⰵ ⱄⰾⱁⰲⱁ, ⰻⰾⰻ ⱅⰰⰿⱀⱁⱄⱅ, ⰵⰶⰵ ⱀⰰ ⱄⱅⰲⰰⱃⱏ ⱀⰵⱂⱃⰻⱄⱅⱁⰻⱅ, ⱀⰰ ⱂⰰⱍⰵ ⰽ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⰻ ⰴⱑⰾⱆ. ⱄⰵ ⰶⰵ ⰴⰰ ⰵⱄⱅⰵ ⰲⰻⰴⱆⱋⰵ, ⱑⰽⱁ ⰲⱄⰰⰽⰻ ⰾⱓⰱⱁⰴⱑⱑⱌⱏ ⰻⰾⰻ ⱀⰵⱍⰻⱄⱅⱏ ⰻⰾⰻ ⰾⰰⰽⱁⰿⰻ, ⰵⰶⰵ ⰵⱄⱅ ⰻⰴⱁⰾⱁⰿⱏ ⱄⰾⱆⰶⰵⱀⰻⰵ, ⱀⰵⰻⰿⰰⱅ ⰴⱁⱄⱅⱁⱑⱀⰻⱑ ⰲ ⱌⱑⱄⰰⱃⱄⱅⰲⱑ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰲⱑ ⰻ ⰱⱁⰶⰻⰻ. ⱅⱑⱈ ⰱⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⱂⱃⰻⱈⱁⰴⰻⱅⱏ ⰳⱀⱑⰲⱏ ⰱⱁⰶⰻ ⱀⰰ ⱄⰻⱀⰻ ⱂⱃⱁⱅⰻⰲⱀⰻⰵ. ⱀⰵⰱⱆⰴⰻⱅⰵ ⱆⰱⱁ ⱂⱃⰻⱍⰵⱄⱅⱀⰻⱌⰻ ⰻⰿ. ⰱⰻⱄⱅⰵ ⱀⱑⰽⱁⰳⰴⰰ ⱅⰿⰰ, ⱀⰻⱀⰵ ⰶⰵ ⱄⰲⱑⱅⱏ ⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱑ. ⰻ ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⱑⰽⱁ ⱄⰻⱀⰻ ⱄⰲⱑⱅⰾⱁⱄⱅⰻ ⱈⱁⰴⰻⱅⰵ. ⱂⰾⱁⰴ ⰱⱁ ⱄⰲⱑⱅⰾⱁⱄⱅⰻ ⰵⱄⱅ ⰲⰰ ⰲⱄⰰⰽⱁⰻ ⰱⰾⰰⰳⱁⱄⱅⰻ, ⱂⱃⰰⰲⰴⱑ ⰻ ⱃⱑⱄⱀⱁⱅⱑ.

COLOSS. III, 12—17.

Ⰱⱃⰰⱅⰻⱑ, ⱁⰱⰾⱑⱌⰻⱅⰵ ⱄⰵ ⱑⰽⱁ ⰻⰸⰱⱃⰰⱀⰻ ⰱⱁⰶⰻ, ⱄⰲⰵⱅⰻ, ⱅⰰⰽⱁ ⰻⰸⰱⱃⰰⱀⰻ ⰲⰰ ⱆⱅⱃⱁⰱⱑ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⰻ ⰱⰾⰰⰳⱁⰲⱁⰾⰵⱀⰻⰵⰿⸯ, ⰲⰰ ⱆⰿⰻⰾⰵⱀⰻⰵ, ⰲ ⱄⰿⱑⱃⰵⱀⰻⰵ, ⰲ ⱅⱃⱂⱑⱀⰻⰵ, ⰲ ⰽⱃⱁⱅⱁⱄⱅⸯ: ⱂⱁⰴⸯⰵⰿⰾⱓⱋⰵ ⱄⰵ ⰿⰵⱓ ⱄⰵⰱⰵⱓ ⰻ ⰴⰰⱃⰿⰻ ⱄⰰⰿⰻ ⱄⰵⰱⱑ, ⰰⱋⰵ ⰽⱅⱁ ⱂⱃⱁⱅⰻⰲⱆ ⰽⱁⰿⱆ ⱂⱃⰻⱃⱁⰽⸯ ⰻⰿⰰⱅ. ⱑⰽⱁⰶⰵ ⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⸯ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰ ⰲⰰⰿⸯ, ⱅⰰⰽⱁ ⰻ ⰲⰻ ⰴⰰⱃⱆⰻⱅⰵ. ⱀⰰⰴⰰ ⰲⱄⱑⰿⰻ ⰶⰵ ⱄⰻⰿⰻ ⰾⱓⰱⰰⰲ ⰻⰿⱆⱋⰵ, ⰵⰶⰵ ⰵⱄⱅⸯ ⱆⰸⰰ ⱄⰲⱃⱎⰵⱀⰻⱑ. ⰻ ⰿⰻⱃⸯ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰲⸯ ⰲⰸⱃⰰⰴⱆⰵⱅ ⱄⰵ ⰲ ⱄⱃⰴⱌⰻⱈⸯ ⰲⰰⱎⰻⱈⸯ, ⰲⰰⱀⰶⰵ ⰸⰲⰰⱀⰻ ⰵⱄⱅⰵ ⰲⰰ ⰵⰴⰻⱀⱁ ⱅⱑⰾⱁ. ⰻ ⰲⰵⱄⰵⰾⰻ ⰱⱆⰴⰵⱅⰵ. ⱄⰾⱁⰲⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰵⰲⱁ ⰴⰰ ⰲⱄⰵⰾⰻⱅⸯ ⱄⰵ ⰲⰰ ⰲⰻ ⱁⰱⰻⰾⱀⱁ ⰲ ⰲⱄⰰⰽⱁⰻ ⰿⱆⰴⱃⱁⱄⱅⰻ, ⱆⱍⰵⱋⰻ ⱄⰵ, ⰻ ⱀⰰⰽⰰⰸⱓⱋⰵ ⱄⰵ ⰲ ⱂⱄⰰⰾⰿⱑⱈⸯ ⰻ ⰲⱄⱂⱑⰲⰰⱓⱋⰵ, ⰲ ⱂⰵⱄⱀⰵⱈⸯ ⰴⱆⱈⱁⰲⱀⰻⱈⸯ ⰻ ⰲ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⰻ ⱂⱁⱓⱋⰵ ⰲ ⱄⱃⰴⱌⰻⱈⸯ ⰲⰰⱎⰻⱈⸯ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰵⰲⰻ. ⰲⱄⰰ, ⱑⰶⰵ ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰵ ⱄⰾⱁⰲⱁⰿ ⰻⰾⰻ ⰴⱑⰾⱁⰿⸯ, ⰲⱄⰰ ⰲⰰ ⰻⰿⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⰻⱄⱆⱄⰰ ⱈⱃⰻⱄⱅⰰ ⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰵ, ⱈⰲⰰⰾⱆ ⰲⰸⰴⰰⱓⱋⰵ ⰱⱁⰳⱆ ⰻ ⱁⱅⱌⱆ ⰻⰿⸯ ⱈⱃⰻⱄⱅⱁⰿ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱁⰿ ⱀⰰⱎⰻⰿ.

HEBR. I, 1 12.

Ⰱⱃⰰⱅⰻⱑ, ⰿⱀⱁⰳⱁⱍⰰⱄⱅⱀⱑ ⰻ ⰿⱀⱁⰳⱁⱃⰰⰸⰾⰻⱍⱀⱑ ⰴⱃⱑⰲⰾⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⰱⱁⰳⸯ ⱁⱅⱌⰵⰿⸯ ⰲ ⱂⱃⱁⱃⱁⱌⱑⱈⸯ. ⰲ ⱂⱁⱄⰾⱑⰴⱀⰵ ⰶⰵ ⰴⱀⰻ ⱄⰻⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰰ ⱀⰰⰿⸯ ⰲ ⱄⰻⱀⱑ, ⰵⰳⱁⰶⰵ ⰻ ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰻ ⱀⰰⱄⰾⱑⰴⱀⰻⰽⰰ ⰲⱄⱑⱈⸯ, ⰻⰿⰶⰵ ⰻ ⰲⱑⰽⰻ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻ; ⰻⰶⰵ ⱄⱆⱋⸯ ⱄⰻⱑⱀⰻⰵ ⱄⰾⰰⰲⰻ ⰵⰳⱁ ⰻ ⱁⰱⱃⰰⰸⸯ ⰻⱂⱁⱄⱅⰰⱄⰻ ⰵⰳⱁ, ⰻ ⱀⱁⱄⰵ ⰲⱄⱑⱍⰰⱄⰽⰰⱑ ⱄⰾⱁⰲⱁⰿⸯ ⱄⰻⰾⰰ ⱄⰲⱁⰵⰵ, ⱁⱍⰻⱋⰵⱀⰻⰵ ⰳⱃⱑⱈⱁⰲⸯ, ⱄⱑⰴⰻⱅ ⱁ ⰴⰵⱄⱀⱆⱓ ⰲⰵⰾⰻⱍ(ⰰ)ⱄⱅⰲⰻⱑ ⱀⰰ ⰲⰻⱄⱁⰽⰻⱈⸯ. ⱅⱁⰾⰻⰽⱁ ⰾⱆⱍⰻ ⰱⰻⰲⸯ ⰰⱀⰼⰵⰾⱁⰲⸯ ⱄⰲⱃⱎⰵⱀⸯ, ⰵⰾⰻⰽⱁ ⱃⰰⰸⰾⰻⱍⱀⱑⰻ ⱁⱅⸯ ⱀⰻⱈⸯ ⰻⰿⰵⱀⰵⰿ ⱄⱂⱁⰴⱁⰱⰻ ⱄⰵ. ⰽⱁⰿⱆ ⰱⱁ ⰽⱁⰳⰴⰰ ⱃⰵⱍⰵ ⱁⱅⸯ ⰰⱀⰼⰵⰾⸯ: ⱄⰻⱀⸯ ⰿⱁⰻ ⰵⱄⰻ ⱅⰻ, ⰰⰸⸯ ⰴ(ⰰ)ⱀ(ⰰ)ⱄⸯ ⱃⱁⰴⰻⱈ ⱅⰵ? ⰻ ⰵⱋⰵ: ⰰⰸⸯ ⰱⱆⰴⱆ ⰵⰿⱆ ⰲⰰ ⱁⱅⱌⰰ ⰻ ⱅⰰ ⰱⱆⰴⰵⱅ ⰿⱀⱑ ⰲ ⱄⰻⱀⸯ? ⰻ ⰵⱋⰵ ⰵⰳⰴⰰ ⰲⰰⰲⱁⰴⰻⱅⸯ ⱂⱃⰲⱑⱀⱌⰰ ⰲⰰ ⰲⱄⰵⰾⰵⱀⱆⱓ ⰸⰵⰿⰾⱓ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⸯ: ⰴⰰ ⱂⱁⰽⰾⱁⱀⰵⱅ ⱄⰵ ⰵⰿⱆ ⰲⱄⱑ ⰰⱀⰼⰵⰾⰻ ⰱⱁⰶⰻⱑ. ⰻ ⰽ ⰰⱀⰼⰵⰾⱁⰿ ⱆⰱⱁ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⸯ: ⱅⰲⱁⱃⰵⰻ ⰰⱀⰼⰵⰾⰻ ⱄⰲⱁⰵ ⰴⱆⱈⰻ ⰻ ⱄⰾⱆⰳⰻ ⱄⰲⱁⰵ ⱁⰳⱀⸯ ⱂⰰⰾⱑⱋⸯ. ⰽ ⱄⰻⱀⱆ ⰶⰵ: ⱂⱃⱑⱄⱅⱁⰾⸯ ⱅⰲⱁⰻ, ⰱⱁⰶⰵ, ⰲⰰ ⰲⱑⰽⰻ ⰲⱑⰽⰰ; ⰶⰰⰸⰰⰾⸯ ⱂⱃⰰⰲⱁⱄⱅⰻ ⰶⰰⰸⰰⰾⸯ ⱌⱑⱄⰰⱃⱄⱅⰲⰻⱑ ⱅⰲⱁⰵⰳⱁ. ⰲⰸⰾⱓⰱⰻⰾⸯ ⰵⱄⰻ ⱂⱃⰰⰲⰴⱆ ⰻ ⰲⰸⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⱑⰾⸯ ⰵⱄⰻ ⰱⰵⰸⰰⰽⱁⱀⰻⱑ. ⱄⰵⰳⱁ ⱃⰰⰴⰻ ⱂⱁⰿⰰⰸⰰ ⱅⰵ ⰱⱁⰶⰵ, ⰱⱁⰳⸯ ⱅⰲⱁⰻ, ⱁⰾⱑⰵⰿⸯ ⱃⰰⰴⱁⱄⱅⱀⰻⰿⸯ ⱂⰰⱍⰵ ⱂⱃⰻⱍⰵⱄⱅⱀⰻⰽⸯ ⱅⰲⱁⰻⱈⸯ. ⰻ: ⰲ ⱀⰰⱍⰵⱅⰰⰽⸯ ⱅⰻ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⰸⰵⰿⰾⱓ ⱁⱄⱀⱁⰲⰰ, ⰻ ⰴⱑⰾⰰ ⱃⱆⰽⱆ ⱅⰲⱁⰵⱓ ⱄⱆⱅⸯ ⱀⰵⰱⰵⱄⰰ. ⱅⰰ ⱂⱁⰳⰻⰱⱀⱆⱅⸯ, ⱅⰻ ⰶⰵ ⱂⱃⱑⰱⰻⰲⰰⰵⱎⰻ, ⰻ ⰲⱄⰰ ⱑⰽⱁ ⱃⰻⰸⰰ ⱁⰱⰲⰵⱅⱎⰰⱓⱅⸯ, ⰻ ⱑⰽⱁ ⱁⰴⱑⰾⱁ ⱄⰰⰲⰻⰵⱎⰻ ⱑ ⰻ ⰻⰸⰿⱑⱀⰵⱅ ⱄⰵ. ⱅⰻ ⰶⰵ ⱅⰰⰻ ⰵⱄⰻ, ⰻ ⰾⱑⱅⰰ ⱅⰲⱁⱑ ⱀⰵ ⱁⱄⰽⱆⰴⰵⰲⰰⱓⱅ ⱄⰵ.

I JO. III, 13—20.

Ⰲⰸⰾⱓⰱⰾⰵⱀⰻ, ⱀⰵ ⰿⱁⰸⰻⱅⰵ ⰴⰻⰲⰻⱅⰻ ⱄⰵ ⱄⰵⰿⱆ, ⰰⱋⰵ ⱀⰵⱀⰰⰲⰻⰴⰻⱅⸯ ⰲⰰⱄⸯ ⰿⰻⱃⸯ. ⰿⰻ ⰲⱑⰿⸯ, ⱑⰽⱁ ⱂⱃⱑⰻⰴⱁⰿⸯ ⱁⱅ ⱄⰵⰿⱃⱅⰻ ⰲ ⰶⰻⰲⱁⱅⸯ, ⱑⰽⱁ ⰾⱓⰱⰻⰿⸯ ⰱⱃⰰⱅⰻⱓ. ⰰ ⱀⰵⰾⱓⰱⰵⱋⰻ ⰱⱃⰰⱅⰰ, ⰲ ⱄⰵⰿⱃⱅⰻ ⱂⱃⱑⰱⰻⰲⰰⰵⱅⸯ. ⰲⱄⰰⰽⸯ ⰻⰶⰵ

[illegible]

I JO. IV, 8—21.

[illegible]

ECCLI. (SIRAC.) XV, 1—6.

[illegible]

ⰻ ⱀⰵⱂⱁⱄⱅⰻⰴⰻⱅ ⱄⰵ. ⰻ ⰲⰸⱀⰵⱄⰵⱅⱏ ⰻ ⱆ ⰻⱄⰽⱃⱀⱀⰻⱈ ⱄⰲⱁⰻⱈ. ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵ ⱁⱅⰲⱃⰸⰵ ⱆⱄⱅⰰ ⰵⰳⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ, ⰻ ⱀⰰⱂⰾⱀⰻ ⰻ ⰴⱆⱈⰰ ⱂⱃⰵⰿⱆⰴⱃⱁⱄⱅⰻ ⰻ ⱃⰰⰸⱆⰿⰰ, ⰻ ⰲ ⱃⰻⰸⱆ ⱄⰾⰰⰲⰻ ⱁⰱⰾⰵⱍⰵ ⰵⰳⱁ. ⰽⱃⰰⱄⱁⱅⱆ ⰻ ⱃⰰⰴⱁⱄⱅⱏ ⱄⰰⰱⱃⰰ ⱀⰰ ⱀⰵⰳⱁ, ⰻ ⰻⰿⰵⱀⰵⰿⱏ ⰲⱑⱍⱀⰻⰿⱏ ⱀⰰⱄⰾⱑⰴⱁⰲⰰ ⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰱⱁⰳⱏ ⱀⰰⱎⱏ.

JEREM. XVII, 5—10.

Ⱄⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰱⱁⰳⱏ: ⱂⱃⱁⰽⰾⰵⱅⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ, ⰻⰶⰵ ⱆⱂⰲⰰⰵⱅ ⱀⰰ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ, ⰻ ⱂⱁⰾⰰⰳⰰⰵⱅⱏ ⱂⰾⱅⱏ ⰿⰻⱎⱌⱆ ⱄⰲⱁⰵⱓ, ⰻ ⱁⱅ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ ⱁⱅⱄⱅⱆⱂⰰⰵⱅⱏ ⱄⱃⰴⱌⰵ ⰵⰳⱁ. ⰱⱆⰴⰵⱅ ⰱⱁ ⱑⰽⱁ ⰱⱃⱀⰵⱄⱅⱃⰰ ⰲ ⱂⱆⱄⱅⰻⱀⰻ, ⰻ ⱀⰵⱆⰸⱃⰻⱅⱏ, ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱃⰻⰴⰵⱅⱏ ⰴⱁⰱⱃⱁⰵ, ⱀⰰ ⱂⱃⱑⰱⰻⰲⰰⰵⱅⱏ ⰲ ⰶⰰⰻ ⰲ ⱂⱆⱄⱅⰻⱀⰻ, ⰲ ⰸⰵⰿⰾⰻ ⱄⰾⰰⱀⱑⰻ ⰻ ⱀⰵⱂⱃⱑⱈⱁⰴⱀⱑⰻ. ⰱⰾⰰⰶⰵⱀⱏ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⱏ, ⰻⰶⰵ ⱆⱂⰲⰰⰵⱅⱏ ⱀⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰰ, ⰻ ⰱⱆⰴⰵⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⱆⱂⰲⰰⱀⰻⰵ ⰵⰳⱁ. ⰱⱆⰴⰵⱅⱏ ⱑⰽⱁ ⰴⱃⱑⰲⱁ, ⰵⰶⰵ ⱂⱃⱑⱄⰰⰴⰻⱅ ⱄⰵ ⱂⱃⰻ ⰲⱁⰴⰰⱈ, ⰵⰶⰵ ⱀⰰ ⰲⰾⰰⰳⱆ ⱂⱆⱋⰰⰵⱅⱏ ⰽⱁⱃⰵⱀⰻⰵ ⱄⰲⱁⰵ. ⰻ ⱀⰵⱆⰱⱁⰻⱅ ⱄⰵ, ⰵⰳⰴⰰ ⱂⱃⰻⰴⰵⱅⱏ ⰸⰰⱀⱁⰻ. ⰻ ⰲⰰ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰱⰵⰸⰴⰰⰶⰴⱀⱁⰵ ⰱⱆⰴⰵⱅ ⰱⰵⰸ ⱂⰵⱍⰰⰾⰻ. ⰻ ⱀⰻⰽⱁⰾⰻⰶⰵ ⱀⰵⱂⱃⱑⱄⱅⰰⱀⰵⱅⱏ ⱅⰲⱁⱃⰵ ⱂⰾⱁⰴⱆ. ⰽⱃⰻⰲⱁ ⰵⱄⱅⱏ ⱄⱃⰴⱌⰵ ⱍⰾⱁⰲⱑⱍⰵ ⰻ ⱀⰵⰻⱄⱂⰻⱅⰰⱅⰵⰾⱀⱁ: ⰽⱅⱁ ⱂⱁⰸⱀⰰⰵⱅⱏ ⰵⰳⱁ? ⰰⰸⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰻⱄⱂⰻⱅⰰⰵⰻ ⱄⱃⰴⱌⰰ, ⰻⱄⰽⱆⱎⰰⰵ ⱆⱅⱃⱁⰱⰻ, ⰵⰶⰵ ⰴⰰⱓ ⰽⱁⰿⱆⰶⰴⱁ ⱂⱁ ⰴⱑⰾⱑ ⱂⰾⱁⰴⱏ ⰵⰳⱁ. ⱃⰵⱍⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰲⱄⰵⰿⱁⰳⰻ.

EZECH. XXXIV, 11—16.

Ⱄⰵ ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰱⱁⰳⱏ: ⱄⰵ, ⰰⰸⱏ ⱄⰰⰿⱏ ⰲⰸⰻⱋⱆ ⱁⰲⰰⱌⱏ ⰿⱁⰻⱈ, ⰻ ⱂⱁⱄⱑⱋⱆ ⰵ. ⱑⰽⱁⰶⰵ ⱂⱁⱄⱑⱋⰰⰵⱅ ⱂⰰⱄⱅⰻⱃⱏ ⱄⱅⰰⰴⱁ ⱄⰲⱁⰵ ⰲ ⰴⰰⱀⱏ, ⰵⰳⰴⰰ ⰱⱆⰴⰵⱅ ⱂⱁ ⱄⱃⱑⰴⱑ ⱁⰲⰰⱌ ⱄⰲⱁⰻⱈ ⱃⰰⱄⱅⱁⱍⰵⱀⰻⱈ: ⱅⰰⰽⱁ ⱂⱁⱄⱑⱋⱆ ⱁⰲⱌⰵ ⰿⱁⰵ, ⰻ ⰻⰸⰱⰰⰲⰾⱓ ⰻ ⱁⱅ ⰲⱄⱑⱈ ⰿⱑⱄⱅ, ⰲⰰ ⱀⰵⰶⰵ ⱃⰰⱄⱅⱁⱍⰵⱀⰻ ⰱⰻⱎⰵ ⰲ ⰴⰰⱀⱏ ⱁⰱⰾⰰⰽⰰ ⰻ ⰿⰰⰳⰾⰻ. ⰻⰸⰿⱆ ⱁⱅ ⱑⰸⰻⰽ, ⰻ ⰸⰱⰵⱃⱆ ⰵ ⱁⱅ ⰸⰵⰿ(ⰰ)ⰾⱏ, ⰻ ⰲⰰⰲⰵⰴⱆ ⰵ ⰲ ⰸⰵⰿⰾⱓ ⱄⰲⱁⱓ. ⰻ ⱆⱂⰰⱄⱆ ⰵ ⰲ ⰳⱁⱃⰰⱈ ⰻⰸⱃⰰⰻⰾⰵⰲⰻⱈ ⰻ ⰲ ⰻⱄⱅⱁⱍⱀⰻⱌⱑⱈ ⰻ ⰲ ⰲⱄⱑⱈ ⱂⰻⱋⰰⱈ ⰸⰵⰿⰰⰾⱀⰻⱈ. ⰲ ⱂⰰⱎⰰⱈ ⱆⱂⰻⱅⱁⱀⰻⱈ ⱆⱂⰰⱄⱆ ⰵ, ⰲ ⰳⱁⱃⰰⱈ ⰲⰻⱄⱁⰽⰻⱈ ⰻⰸⱃⰰⰻⰾⱑⰲⰻⱈ ⰱⱆⰴⱆⱅⱏ ⱂⰰⱎⰵ ⰻⱈ: ⱁⱀⰴⱑ ⱂⱁⱍⰻⱀⱆⱅ ⰲ ⱅⱃⰰⰲⰰⱈ ⰸⰵⰾⰵⱀⰻⱈ, ⰻ ⰲ ⱂⰰⱎⰰⱈ ⱅⱆⱍⱀⰻⱈ ⱂⰰⱄⱅⰻ ⱄⰵ ⰲⰰⱍⱀⱆⱅⱏ ⰲ ⰳⱁⱃⰰⱈ ⰻⰸⱃⰰⰻⰾⰵⰲⰻⱈ. ⰰⰸⱏ ⱆⱂⰰⱄⱆ ⱁⰲⱌⰵ ⰿⱁⰵ, ⰻ ⰲⰸⰾⱑⱋⰻ ⰵ ⱄⱅⰲⱁⱃⱆ, ⰳⰾⰰⰳⱁⰾⰵⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰱⱁⰳⱏ. ⰵⰶⰵ ⱂⱁⰳⰻⰱⰵ, ⰲⰸⰻⱋⱆ ⰵ, ⰻ ⰵⰶⰵ ⱄⰽⱃⱆⱎⰵⱀⱁ, ⰻⱄⱌⱑⰾⱓ ⰵ, ⰻ ⰵⰶⰵ ⱁⱅⰲⱃⰶⰵⱀⱁ, ⱂⱃⰻⰲⰵⰴⱆ ⰵ, ⰻ ⰵⰶⰵ ⱁⱄⰾⰰⰱⰾⰵⱀⱁ, ⱆⱅⰲⱃⰶⰴⱓ ⰵ, ⰻ ⰵⰶⰵ ⱅⱆⱍⱀⱁ ⰻ ⰽⱃⱑⱂⰽⱁ, ⱄⱈⱃⰰⱀⱓ ⰵ: ⰻ ⱆⱂⰰⱄⱆ ⰵ ⱄⱆⰴⱁⰿⱏ ⰻ ⱂⱃⰰⰲⰴⱁⱓ. ⱃⰵⱍⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏ ⰲⱄⰵⰿⱁⰳⰻ.

B. PÍSEMNICTVÍ SVĚTSKÉ.

1. Okázka zákonu Vinodolského r. 1280, z rp. XVI stol.

Ⰲⱏ ⰻⰿⰵ ⰱⱁⰶⰻⰵ ⰰⰿⰵⱀ. ⰾⰵⱅ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰻⱈ ·ⱍ·ⱄ·ⱁ·, ·ⰷ· ⰻⱀⰴⰻⱌⰻⰵ, ⱂⱃⰰⰲⱁ ⰴⰰⱀ ·ⰵ· ⰿⰻⱄⰵⱌⰰ ⰼⰵⱀⰲⰰⱃⰰ. ⰲⱏ ⰲⱃⱑⰿⰵ ⰽⱃⰰⰾⰰ ⰾⰰⰴⰻⱄⰾⰰⰲⰰ, ⱂⱃⰵⱄⰾⰰⰲⱀⱁⰳⰰ ⰽⱃⰰⰾⰰ ⱆⰳⱃⱄⰽⱁⰳⰰ, ⰽⱃⰰⰾⰵⱄⱅⰲⰰ ⱀⰵⰳⰰ ⰾⰵⱅⱁ ·ⰵ· ⱀⰰ ⰴⰵⱄⰵⱅ. ⰲⰰ ⰲⱃⰻⰿⰵ ⱆⰱⱁ

ⰲⰵⰾⰻⰽⰻⱈ ⰿⱆⰶⰻ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰵ ⱇⰵⰴⱃⰻⰳⰰ, ⰻⰲⰰⱀⰰ, ⰾⰵⰲⱀⰰⱃⰴⰰ, ⰴⱆⰻⰿⰰ, ⰱⰰⱃⱅⱁⰾⰰ ⰻ ⰲⰻⰴⰰ, ⰽⱃⱍⰽⰻⱈ, ⰲⰻⱀⱁⰴⱁⰾⱄⰽⰻⱈ ⰻ ⰿⱁⰴⱃⱆⱎⰽⰻⱈ ⰽⱀⰵⰸⰻ.

ⱀⰰⰻⱂⱃⰲⱁ, ⰴⰰ ⰰⰽⱁ ⰽⰰ ⱁⰴ ⱌⱃⰻⰽⰰⰲ ⱁⱂⱋⰻⱀⱄⰽⰻⱈ ⰸ ⰲⰻⱀⱁⰴⱁⰾⰰ ⰻⰿⰰⰼ ⱄⰵ ⰽⰵⱃⱄⱅⰻⱅⰻ, ⰲⰵⰾⰰ ⰻⱈ ⰱⱆⰴⰵ ⰽⰵⱃⱄⱅⰻⱅⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀ ⰱⰻⱄⰽⱆⱂ, ⰲ ⰽⱁⰻ ⰱⰻⱄⰽⱆⱂⰻⰻ ⰵ ⱌⱃⰻⰽⰰⰲ ⱃⰵⱍⰵⱀⰰ, ⱀⰻⰿⰰ ⰻⰿⰻⱅⰻ ⱁⰴ ⰽⰵⱃⱎⱋⰵⱀⰼⰰ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁⰳⰰ ⱀⰵⰲⰵⱋⰵ ⰲⰵⱃⱀⰵⰸ ⰱⰵⱀⰵⱅⰰⱍⰽⰻⱈ ⱄⱁⰾⰴⰻⱀⰻ ·ⰽ·, ⱅⱃ ·ⰰ· ⱁⰱⰵⰴ, ⱅⱃ ·ⰰ· ⰲⰵⱍⰵⱃⱆ, ⰰ ⱀⰰⰲⰾⰰⱋⱀⱁ ⱁⰴ ⱁⱀⰻⱈ, ⰽⰻ ⱆⱍⰻⱀⱁ ⱅⱆ ⱌⱃⰻⰽⰰⰲ ⰽⰵⱃⱄⱅⰻⱅⰻ. ⰶⰰⰽⰰⱀ ⱆⱍⱁ, ⰽⰻ ⰸⰰ ⰱⰻⱄⰽⱆⱂⰵⰿ ⱄⱅⱁⰻ ⰲ ⱅⱁⰻ ⰻⱄⱅⱁⰻ ⱌⱃⰻⰽⰲⰻ, ⰸⱁⰲⰵ ⱄⰵ ⱈⱃⰲⰰⱅⱄⰽⰻ ⰿⰰⰾⰻⰽ, ⰰ ⰲⰾⰰⱎⰽⰻ ⰿⰰⱌⰰⱃⱁⰾ, ⱀⰻⰿⰰ ⰻⰿⰻⱅⰻ ⱁⰴ ⱅⱁⰳⰰ ⰻⱄⱅⱁⰳⰰ ⰽⰵⱃⱎⱋⰵⱀⰼⰰ ⱀⰵⰲⰵⱋⰵ ⰱⱁⰾⰰⱀⰰⱍ ·ⰾⰳ· ⰲⰵⱃⱀⰵⰸ ⰱⰵⱀⰵⱅⰰⱍⰽⰻⱈ.

ⱁⱋⰵ ⰸⰲⰵⱃⱈ ⱌⱃⰻⰽⰰⰲ ⱁⱂⰰⱅⰻⰻ ⰲⰵⰾⰰ ⰿⱁⰾⱄⱅⰻⱃⰵⰲ ⱁⱂⱋⰻⱀⱄⰽⰻⱈ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻⱈ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀ ⰱⰻⱎⰽⱆⱂ ⱀⰵⰿⱁⱃⰵ ⱂⱁⰾⱁⰶⰻⱅⰻ ⰲⰵⰾⰰ ⰲⰸⰵⱅⰻ ⰰⰾⰻ ⰸⰰⱂⱁⰲⰻⰴⰰⱅⰻ ⱀⰵⰲⰵⱋⰵ ⱁⱀⰵ, ⱍⰰ ⰱⰻ ⱁⱅⰻⰾⰻ ⰴⰰⱅⰻ ⰽⰰⱎⱅⰰⰾⰴⰻ ⱅⰻⱈ ⰻⱄⱅⰻⱈ ⱌⱃⰻⰽⰰⰲ ⱀⰵⰿⱆ ⱄⰲⱁⰼ ⰲⰵⰾⱆ ⰾⰵⱋⱃⱆ.

ⱁⱋⰵ ⰸⰲⱃⱈⱆ ⱂⱁⱂ ⱁⱂⱋⰻⱀⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⰵ ⱅⰰ ⰻⱄⱅⰻ ⰱⰻⱄⰽⱆⱂ ⱀⰵⰿⱁⱃⰵ ⱀⰻⱋⰵ ⰸⰰⱂⱁⰲⰻⰴⰰⱅⰻ ⰲⰵⰾⰰ ⰲⰸⰵⱅⰻ, ⱀⰵⱃⰵ ⰳⰴⰰ ⱁⱀ ⰸⰰⰿ ⱂⱁⱎⰾⱁ ⰲⰵⰾⰰ ⰳⱃⰵ ⱂⱁ ⰽⱀⰵⰶⱄⱅⰲⱆ. ⰲⰰ ⰲⱄⰰⰽⰻ ⰳⱃⰰⰴ ⰲⰻⱀⱁⰴⱁⰾⱄⰽⰻ, ⰲ ⰽⰻ ⱁⱀ ⰳⱃⰵ, ⰻⰿⰰⰼ ⰿⱆ ⰴⰰⱅⰻ ⱂⱁⱂⰻ ⱁⱀⱁⰳⰰ ⰳⱃⰰⰴⰰ ·ⰰ· ⱁⰱⰵⰴ, ⱅⰵⱃ ·ⰰ· ⰲⰵⱍⰵⱃⱆ. ⱀⰻⱎⱋⰵ ⰿⰰⱀⰼⰵ ⱀⰻⰿⰰⰼ ⰿⱆ ⱂⱁⱀⰵⱄⱅⰻ ⱅⰰ ⱁⰱⰵⰴ ⰻ ⱅⱆ ⰲⰵⱍⰵⱃⱆ ⰲⰰⱀ ⰻⰸ ⰻⰿⰵⱀⱑ ⱁⱀⱁⰳⰰ ⰳⱃⰰⰴⰰ, ⰻ ⱀⰻⱄⱆ ⰿⱆ ⰴⱃⰶⰰⱀⰻ ⰲⰰⱀ ⱂⱁⱀⰵⱄⱅⰻ. ⱀⰻⰵⰴⱀⱆ ⰴⱃⱆⰳⱆ ⱄⰾⱆⰶⰱⱆ ⱀⰻⱄⱆ ⰿⱆ ⰴⱃⰶⰰⱀⰻ ⱍⰻⱀⰻⱅⰻ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻ ⱂⱁⱂⰻ ⰻ ⰶⰰⰽⱀⰻ. ⱀⰵⱃⰵ ⰰⰽⱁ ⰱⰻ ⰲⱂⰰⰾ ⰽⰻ ⰲ ⱀⰻⰽⰻ ⰳⱃⰵⱈ ⰰⰾⰻ ⱄⰳⱃⰵⱎⰵⱀⰵ, ⱍⰰ ⰽⱁ ⰻⰿⰵⰾ ⰱⰻ ⱂⰾⰰⱅⰻⱅⰻ ⱁⱄⱆⰴ, ⰿⰵⱃⰵ ⱅⰰ ⰱⰻⱄⰽⱆⱂ ⰻⱄⱅⰻ ⱁⰴ ⱄⰰⰳⱃⰵⱎⰵⱀⰻⱈ ⰲⰸⰵⱅⰻ ⱄⱁⰾⰴⰻⱀⰻ ⰱⰵⱀⰵⱅⰰⱍⰽⰻⱈ ·ⰽ· ⱍⰰ ⱁⱄⱆⰴ. ⰲⰵⱋⰵ ⱁⱄⱆⰴ ⱀⰵⰿⱁⱃⰵ ⰿⱆ ⱂⱃⰻⱅⰻ ⱁⰴ ⱂⱁⱂⰻ ⰻ ⰶⰰⰽⰰⱀ ⱅⰻⱈ.

Ⰻ ⱁⱋⰵ ⱁⱀⰴⰰ, ⰽⰰⰴⰰ ⱂⱁⰻⰴⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀ ⰱⰻⱄⰽⱆⱂ, ⱅⰰⰴⰰ ⰻⰿⰰ ⱂⱁⰻⱅⰻ ⱄ ⱄⰵⰴⰿⰻⰿⰻ ⰽⱁⱀⰻ, ⱂⱁⰻⰴⰻ ⱁⰸⰿⱁ ⰲⰰ ⰴⰻⰶⱀⰻⱈ.

ⱁⱋⰵ ⰰⰽⱁ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀ [illegible]

2. *Hrabě Štěpán odpouští klášteru sv. Spasitele své důchody z vinohradův Bašťanských. L. 1381, 9 Srpna.*

Ⰿⰻ ⰽⱀⰵⰸⱏ ⱎⱅⰵⱇⰰⱀⱏ ⰴⰰⰿⱁ ⰲⰻⰴⰻⱅⰻ ⰲⱄⰻⰿ, ⱂⱃⰵⰴⱏ ⰽⰻⱈⱏ ⱁⰱⱃⰰⰸⱏ ⱅⰰ ⱀⰰⱎⱏ ⰾⰻⱄⱅⱏ ⱂⱃⰻⰴⰵⱅⱏ, ⰽⰰⰽⱁ ⱂⱃⰻⰴⱁ ⱂⱃⰵⰴ ⱀⰰⱄⱏ ⱇⱃⰰⱅⱃ ⱑⰽⱁⰲⱏ ⱂⱃⰵⱆⱃ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⱄⱂⰰⱄⰰ ⱄⰲⱁⰼ ⰱⱃⰰⱅⰻⰼ ⱆ ⰴⱁⰱⱁⱅⰻⱀ ⰱⰾⰻⱅⰾⱆ ⱄⱁⱀⰰ, ⱂⱃⱁⱄⰵⰲⱏ ⱀⰰⱄⱏ ⰸⰰ ⱀⰻⰽⰵ ⰴⱁⱈⱁⱅⰽⰵ, ⰽⰻ ⱀⰰⱄⱏ ⱅⰻⰽⰰⱈⱆ, ⱁⱅ ⱀⰻⱈ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱁⰲⱏ, ⰽⱁ ⰻⰿⰻⱈⱆ ⱆ ⰴⱃⰰⰸⰻ ⰱⰰⱋⰰⱀⱄⰽⰵⰻ. ⰸⰰ ⱅⱁ ⰿⰻ, ⰲⰻⰴⰻⰲⱎⰵ ⰴⰰ ⰵ ⰿⰻⰾⱁⱄⱃⰴⱀⰰ ⱂⱃⱁⱎⱏⱀⰰ ⰻ ⱂⱃⰰⰲⰰ, ⰻ ⱄⰿⰻⱎⰾⱓⰼⰵ ⰽⱃⰰⱅⰰⰽⱏ ⰶⰻⰲⱁⱅⱏ ⱀⰰ ⱄⰵⰿ ⱄⰲⱑⱅⰻ, ⰿⰻ ⰻⰿ ⱁⱄⱅⰰⰲⰻⱄⰿⱁ ⰻ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⱄⰿⱁ ⱅⰰ ⰴⱁⱈⱁⰴⰰⰽ ⰲⰻⱎⰵ ⰻⰿⰵⱀⱁⰲⰰⱀⰻ, ⰸⰰ ⱀⰰⱎⰻⱈ ⰿⱃⱅⰲⰻⱈ ⰴⱆⱎⰵ ⰰ ⰸⰰ ⱀⰰⱎⰵ ⰸⰴⱃⰰⰲⱏⰵ. ⰰ ⱅⱁ ⰸⰰ ⱅⱁ ⱁⱀⰻ ⱄⰵ ⱁⰱⰵⱋⰰⱎⰵ ⰻ ⱂⱃⰻⱑⱎⰵ ⰱⱆⰴⱆ ⰿⱁⰾⰻⱅⰻ ⰲⱑⱍⱏⱀⱁ ⰸⰰ ⱀⰰⱎⰻⱈ ⱂⱃⰲⰻⱈⱏ ⰴⱆⱎⰵ ⰻ ⰸⰰ ⱀⰰⱎⰵ. ⰸⰰ ⱅⱁ ⰿⰻ ⰸⰰⱂⱁⰲⱑⰴⰰⰿⱁ ⱅⰲⱃⰴⱁ ⱀⰰⱎⰻⰿ ⱂⱁⰴⰽⱀⰵⰶⰻⱀⱁⰿ, ⱄⱆⰴⱌⰵⰿⱏ, ⱄⰰⱅⱀⰹⰽⱁⰿⱏ ⰻ ⰲⱄⰰⰽⱁ ⰲⱃⱄⱅⰵ ⱁⱇⰻⱌⰻⱑⰾⱁⰿ, ⰽⰻ ⱄⱆ ⱄⰰⰴⰰ ⰻ ⰽⰻ ⰱⱆⰴⱆ ⱀⰰⱂⱃⰻⰴⰰ, ⰴⰰ ⱂⱁⰱⱃⰻⰶⰻⱅⰵ ⱅⰻⱈ ⰱⱃⰰⱅⱏ ⰲⰻⱎⰵ ⰻⰿⰵⱀⱁⰲⰰ(ⱀⰻ)ⱈⱏ ⰻ ⱂⱁ ⱀⰻⱈ ⱀⰰⱄⱅⰰⰼⰻⱈⱏ. ⱈⱁⱋⱆ ⱈⱃⰰⱀⰻⱅⰻ ⰻ ⱁⱈⱃⰰⱀⰻⱅⰻ, ⰰⰽⱁ ⰾⱓⰱⰻⱅⰵ ⱀⰰⱎⱆ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⱏ. ⰻⱀⱁ ⱄⱅⰲⱁⱃⰻⱅⰻ ⱀⰵⱄⰿⰻⱅⰵ. ⰴⰰⱀⱁ ⱆ ⰿⱁⰴⱃⱆⱎⰰⱈⱏ ⰰⰲⰳⱆⱄⱅⰰ ·ⰸ· ⰴⱏⱀⱏ, ·ⱍ·ⱅ·ⱁ·ⰰ·

3. *Tomáš a Butko hrabata Krbavská atd. tvrdí mír mezi Dujmem Mlničevićem Netrmcem. L. 1393, 15 Srpna.*

Ⰿⰻ ⱅⱁⰿⰰⱎⱏ ⰻ ⰱⱆⱅⰽⱁ ⰽⱃⰱⰰⰲⱄⰽⰻ ⰾⰻⱍⰽⰻ ⰱⱆⱎⰽⰻ ⰻ ⱂⱃⱁⱍⰰⱑ ⰽⱀⰵⰸⰻ ⰲⱄⰻⰿ ⰻ ⰲⱄⰰⰽⱁⰿⱆ, ⱅⰰ ⰾⰻⱄⱅⱏ ⰽⰻ ⰱⰻ ⰲⰻⰴⰻⰾⰻ, ⱍⰻⱀⰻⰿⱁ ⱁⱅⰲⱁⱃⰵⱀⱁ, ⰴⰰ ⱂⱃⰻⱎⰰⰴⱎⰻ ⱂⱃⰵⰴ ⱀⰰⱄ ⰴⱆⱑⰿ ⰿⰾⱏⱀⰻⱍⰵⰲⰻⰼ ⰻ ⰿⰻⰿⱁⱀⰰ ⰱⱃⰰⱅⱆⱍⰵⰴ ⱀⰵⰳⱁⰲⱏ ⰻ ⰼⱃⰰⰻ ⱄⰾⰰⰲⱁⱀⰻⰼ ⰻⱄⱂⱁⰲⰻⰴⰰⰾⰻ ⱁⱄⱆ ⱀⰻⱈ ⰶⰻⰲⰻⰿⱏ ⱑⰸⰻⰽⱁⰿ, ⰴⰰ ⱄⱆ ⱂⱁⱅⱃⰿⰰⱌⰰ ⰻ ⱂⱁⱄⰰ ⰱⱃⰰⱅⱃ ⰻ ⰱⰾⰻⰶⰻⱍⱅⰲⱁ ⱂⰾⰵⰿⰵⱀⱄⰽⱁ ⱂⱁⰳⱁⰲⱁ ⰲ ⱄⰿⱃⱅⰻ ⰻ ⰲ ⱆⰱⰵⰻⱄⱅⰲⰻ ⱂⱃⰿⰰⱀⰰ ⰱⱃⰰⱅⰰ ⱀⰻⱈ ⱍⰻⱄⱅⰰ ⰻ ⱂⱃⰰⰲⰰ ⱀⰰⱎⰾⰻ. ⰽⰻ ⱄⰲⱃⱈⱆ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻ ⱂⱁⱅⱃⰿⰰⱌ ⱄⰵⰱⰵ ⱆ ⰱⱃⰰⱅⰼ ⱄⰲⱁⰼ ⰸⰰ ⰲⰵⰽⱎⱆ ⱅⰲⱃⰴⱁⱄⱅⱏ ⱁⱍⰻⱄⱅⰻ ⱂⱁ ⱂⱃⰰⰲⱁⰿⱏ ⰸⰰⰽⱁⱀⱆ ⰲⰰ ⱄⰲⱃⱈⱆ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁⰳ ⱄⱅⰲⰰⱃⰻ ⱆⰱⰵⰻⱄⱅⰲⰰ, ⱆ ⱅⱁⰿ, ⱍⰰ ⰳⱁⰲⱁⱃⰰⱎⰵ ⱀⰰ ⱀⰵⰳⰰ ⰴⱆⱑⰿ ⱆ ⰱⱃⰰⱅⱆ, ⰴⰰⰼⱋⰻ ⱄⰲⱃⱈⱆ ⱅⱁ ⱃⰻⱍⰻ ⰸⰰ ⰲⰵⰽⱎⱆ ⱅⰲⱃⰴⱁⱄⱅⱏ ⰻ ⱄⰲⰻⰴⱁⱍⰰⱄⱅⰲⱁ ⱂⱃⰻⱄⱅⰰⰲⰵ. ⱀⰰⰻⱂⱃⰻⱑ ⱀⰰⱎⰵⰳⰰ ⱂⱁⰴⰽⱀⰵⰶⰻⱀⰰ, ⰽⰻ ⱅⰰⰴⰰ ⰱⰻⱎⰵ, ⰳⱃⰴⰰ ⱆ ⰱⱆⰶⰰⱀ, ⱄⱅⰰⱀⰽⰰ ⰸ ⱂⱁⰴⱁⰿⰻⱎⰾⰰⱀⱏ, ⱂⱃⰻⱄⱅⰰⰲⰰ ⱃⱁⱅⱀⱁⰳⰰ ⱀⰰⱎⰵⰳⰰ ⰸ ⰾⰻⰽⰵ ⱂⱃⱑ ⱍⰰⰲⰾⰻⰼⰰ, ⰻ ⰴⱃⱆⰳⱁⰳⰰ ⱂⱃⱑ ⱄⰾⱆⱅⰽⱁⰲⰻⰼⰰ ⰻ ⱃⰰⰴⰿⰰⱀⰰ ⰸⰾⰰⱅⰻⰼⰰ ⱄ ⱁⰾⱋⰰⱀ, ⰴⰰ ⰲⰻⱎⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻ ⱂⱁⱅⱃⰿⰰⱌ ⰲⰻⱍⱀⰻ ⰿⰻⱃ ⰻⰿⰰⰻ ⰻⰿⰻⱅⰻ, ⰰ ⰲⰻⱎⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻ ⰴⱆⱑⰿⱏ ⱆ ⰱⱃⰰⱅⱆ ⱄⰲⱁⰼ ⰲⰻⱍⱀⱁ ⰿⰾⱍⰰⱀⰻⰵ ⰻⰿⰰⰻ ⰻⰿⰻⱅⰻ ⱂⱁⰴ ⱂⰵⱀⱆ ⰾⰻⰱⰰⱃ ·ⰻ· ⰽⱁ ⱂⱁⱀⰵ ⱂⱁⰾⱁⰲⰻⱌⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱄⱅⰲⱆ ⰴⰰ ⰻⰿⰰⰻ ⰱⰻⱅⰻ, ⰲⱁⰾⰰ ⰽⰰ ⰱⰻ ⱄⰵ ⱄⱅⱃⰰⱀⰰ ⰸ ⱅⱁⰿⱏ ⱂⱁⰴⰲⰻⰸⰾⰰ, ⰰ ⰴⱃⱆⰳⰰ ⱂⱁⰾⱁⰲⰻⱌⰰ ⱄⱅⱃⰰⱀⰻ. ⰽⰰ ⱆ ⱅⱁⰿⱏ ⱄⱅⰰⰾⰰ ⰱⰻ. ⰽⱁ ⰾⰻⱄⱅⱁ ⱀⰰ ⱂⱃⱁⱄⰱⱆ ⱁⰱⰻⰼ ⱄⱅⱃⰰⱀⱆ ⰸⰰ ⰲⰵⰽⱎⱆ ⱅⰲⱃⰴⱁⱄⱅⱏ ⱀⰰⱎⰻⰿ ⱂⰵⱍⰰⱅⱁⰿ ⰲⰵⰾⰻⰽⰻⰿⱏ ⱆⱍⰻⱀⰻⱄⰿⱁ ⰸⰰⱂⰵⱍⰰⱅⰻⱅⰻ. ⰴⰰⱀ ⱂⱁⰴ ⱂⱁⱍⰻⱅⰵⰾⱁⰿⱏ ·ⰴⰹ· ⰴⰰⱀ ⰿⰻⱄⰵⱌⰰ ⰰⰲⰳⱆⱄⱅⰰ ⰾⰻⱅ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰻⱈ ·ⱍ·ⱅ·ⱂ· ⱅⱃⰵⱅⱁ.

POZNAM. Na str. 94 ř. 23 jméno ⱀⰵⱅⱃⰿⰰⱌⰰ psáno tak, že poslední ⰰ postaveno nahoře nad ⱌ: podlé toho předposlední ⰰ platí, jak často, za ⱏ: ⱀⰵⱅⱃⰿⱏⱌⰰ.

4. Setník Ivanov dává klášteru sv. Mikuláše pozemnost v Bašce. L. 1413, 11 Dubna.

Ⰾⱑⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⱏ ·ⱍ·ⱆ·ⰲ·ⰺ· ⰿⰵⱄⰵⱌⰰ ⰰⱂⱃⰻⰾⰰ ·ⰰⰺ· ⰴⱏⱀⱏ. ⰰ ⱅⱁ ⰱⰻⰾⱁ ⰵ ⰲⱏ ⰱⰰⱎⱌⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱂⱁⰴⰽⱀⰵⰶⰻⱀⱁⰿ ⰲⰾⱍⰻⱀⱆ, ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⱁⰿ ⰻⰲⰰⱀⱁⰿⱏ ⰽⱆⱎⰵⰲⰻⱋⰵⰿ ⱂⰾⱁⰲⰰⱀⱁⰿ ⰱⰰⱎⰽⰻⰿ, ⰻ ⱂⱃⱑⰴ ⱄⱆⰴⱌⰵⰿⱏ ⱂⰵⱅⱃⱁⰿ. ⰻ ⱂⱁⰾⰻ ⱀⰻⱈⱏ ⰱⰻⱈⱆ ⰴⱁⰱⱃⰻ ⰿⱆⰶⰻ ⱂⰰⰲⰾⱏ ⱄⰻⱀⱏ ⱂⱁⰴⰽⱀⰵⰶⰻⱀⰰ ⰲⰾⱍⰻⱀⰻ, ⰻ ⱂⱁⱅⱃⱏ ⱄⰻⱀⱏ ⱑⰽⱁⰲⰾⱏ, ⰻ ⰲⰻⰴⱏ ⱄⰻⱀⱏ ⰿⰰⱅⰻⱁⰲⱏ, ⰻ ⰿⰰⱅⰻⰻ ⰱⰻⰾⰻⱀ ⰻ ⰴⱃⱆⰸⰻ. ⰻ ⱂⱃⱑⰴ ⱄⱆⰴⱏⱌⰻ ⰻ ⰿⱆⰶⱏⰿⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻⰿⰻ ⰵ ⰴⰰⰾⱏ ⰻ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⰾⱏ ⱄⰰⱅⱏⱀⰻⰽⱏ ⰻⰲⰰⱀⱁⰲⱏ ⰰ ⱄⰻⱀⱏ ⱂⱁⱅⱃⰰ ⱂⱃⰲⰵⱎⰻⱋⰰ ⰱⰻⰲⱏⱎⱁⰳⰰ, ⱄⱏ ⰲⱁⰾⱓ ⱁⱂⱋⰻⱀⰻ ⰱⰰⱎⰽⰵ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⱆ ⰻⰲⰰⱀⱆⱎⱆ ⰲⰻⰽⰰⱃⰻⱓ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⰿⰻⰽⱆⰾⰻ ⰸⱏ ⰳⰲⱁⰸⰴⰰ, ⰽⰻ ⰱⰻⱎⰵ ⰲⱏ ⱅⱁ ⰲⱃⰻⰿⰵ, ⰻ ⱀⰻⱈⱏ ⱌⱃⰻⰽⰲⰻ ⰻ ⱀⰻⱈⱏ ⱃⱁⰴⱆ, ⰽⰻ ⰵⱄⱆ ⰻ ⰽⰻ ⰱⱆⰴⱆ, ·ⰰ· ⰾⰰⱂⰰⱅⱏ ⰸⰵⰿⰾⰵ, ⰽⰰ ⰵ ⰲ ⰽⱆⱀⱏⱅⱃⰰⱅⰻ ⰲⱏ ⰴⱃⰰⰸⰻ ⰱⰰⱎⱏⰽⱁⰻ, ⰳⰴⰻ ⱄⰵⰴⰻ ⰲ ⱁⱀⱁⰻ ⱄⱅⱃⰰⱀⰻ. ⰰ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⰻ ⱄⱆ ⱅⱁ ⰻⱄⱅⱁ ⰸⰵⰿⰾⰵ: ⱀⰰⰻⱂⱃⰲⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀ ⰵ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱏ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⰿⰻⰽⱆⰾⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻⱈⱏ ⱇⱃⰰⱅⰰⱃ. ⰰ ⰴⱃⱆⰳⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀ ⰵ ⱇⱆⱄⰰⱅⱏ ⰸⱏⰳⱁⱃⰰ ⱁⰽⱁⰾⱁ ⱅⱁ ⰻⱄⱅⱁ ⰸⰵⰿⰾⰵ. ⰰ ⱅⱃⰵⱅⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⱏ ⰵ ⰸⰴⱁⰾⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱏ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⱄⱂⰰⱄⰰ, ⰻ ⰰⰽⱁ ⱄⱆ ⰽⱁ ⱂⱃⰰⰲⰻⰵ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⰻ. ⰻ ⰴⰰ ⱀⰰ ⰲⰻⱎⰵ ⱀⰵⱂⱁⱄⰵⰳⱆ. ⰰ ⱅⱁ ⰻⰿ ⰵ ⰴⰰⱀⱁ ⰸⰰ ⰲⰻⱍⱏⱀⱁ. ⰰ ⰽⰰ ⱄⱅⱃⰰⱀⰰ ⰱⰻ ⱄⰵ ⱂⱁⱃⰵⰽⰾⰰ ⰻ ⱀⰵⱈⱁⱅⰵⰾⰰ ⱄⱅⱃⱏⱂⰻⱅⰻ ⱅⱁⰳⰰ, ⰽⰰⰽⱁ ⱄⰵ ⰸ’ ⰳⱁⱃⰰ ⱆⰴⱃⱏⰶⰻ, ⱂⰾⰰⱅⰻ ⱂⰵⱀⱆ ·ⰿ· ⰾⰻⰱⱃⱏ. ⰵⰾⰻ ⰽⱁ ⱂⰵⱀⰻ ⰻⰿⰻⰻ ⱂⱁⰻⱅⰻ ⱂⱁⰴⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ, ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰽⱆ ⰱⱆⰴⰵ ⱂⱃⰰⰲⰴⰰ ⱂⰻⱅⰰⱀⰰ, ⰰ ⱂⱁⰾⱏ ⱄⱅⱃⰰⱀⰻ. ⰽⰰ ⱂⰵⱀⰰ ⱂⰾⰰⱋⰵⱀⰰ ⰲⱁⰾⰰ ⱀⰵ, ⰰ ⱅⱁ ⱂⰻⱄⰿⱁ ⱅⰲⱃⰴⱁ ⱄⱅⱁⰻ.

Ⰰ ⱑ ⱄⱅⰰⱀⱏⱌⱏ ⱂⰻⱄⰰⱌⱏ ⱁⱂⱋⰻⱀⰻ ⰱⰰⱎⰽⰵ ⰱⰻⱈ ⱀⰰⰲⱏⱄⰵⰿⱏ ⱅⱁⰿ, ⰻ ⱂⰻⱄⰰⱈ ⰵ ⱂⱁ ⰸⰰⱂⱁⰲⰻⰴⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻⱈ, ⱂⱃⰰⰲⱁ ⰻ ⰲⱑⱃⱀⱁ.

5. Zela manželka Kabloviće dává klášteru sv. Spasitele pozemnost v Bašce. L. 1414.

Ⰲ ⰻⰿⰵ ⰱⱁⰶⰻⰵ ⰰⰿⰵⱀⱏ. ⰾⱑⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰻⱈ ·ⱍⱆⰳⰺ· ⰿ(ⱑⱄⰵⱌⰰ) .... ⰰ ⱅⱁ ⰱⰻⰾⱁ ⰵ ⰲ ⰱⰰⱎⱌⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱄⰲⰵⱅⰻⰿⱏ ⰻⰲⰰⱀⱁⰿⱏ, ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱂⱁⰴⰽⱀⰵⰶⰻⱀⱁⰿⱏ (ⰲⰾⱍⰻⱀⱆ) ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰻⰲⰰⱀⱁⰿⱏ ⰽⱆⱎ(ⰵ)ⰲⰻⱋⰵⰿⱏ ⱂⰾⱁⰲⰰⱀⱁⰿⱏ ⰱⰰⱎⰽⰻⰿⱏ, ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱄⰰⱅⱀⰻⰽⱁⰿⱏ ⱂⰵⱅⱃⱁⰿⱏ ⱂⱁⰲⱃⰰⰸⱁⰲⰻⱋⰵⰿⱏ, ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱄⱆⰴⱌⰵⰿⱏ ⱂⰰⰲⰾⱁⰿⱏ ⱄⰻⱀⱁⰿⱏ ⱑⰽⱁⰲⰾⰻⰿⱏ, ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰻⱀⰻⰿⰻ ⰴⱁⰱⱃⰻⰿⰻ ⰿⱆⰶⰿⰻ, ⰽⰻ ⰱⰻⱈⱆ ⱁⱀⰴⰻ. ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱀⰻⰿⰻ ⰸⰵⰾⰰ ⰶⰵⱀⰰ ⰱⱆⰴⱆⱋⰵⰳⰰ ⰽⰰⰱⰾⱁⰲⰻⱋⰰ ⰵ ⰴⰰⰾⰰ ⰻ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⰾⰰ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⱆ ⰲⰰⰾⰵⱀⱏⱅⱆ ⱂⱃⰻⱆⱃⱆ ⰻ ⱇⱃⰰⱅⱃⱁⰿⱏ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⱄⱂⰰⱄⰰ ⰻ ⰲ ⰻⰿⰵ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⱄⱂⰰⱄⰰ ·ⰰ· ⰸⰵⰿⰾⱓ, ⰽⰰ ⰵ ⰲ ⰽⱆⱀⱏⱅⱃⰰⱅⰻ ⰲ ⰴⱃⰰⰸⰻ ⰱⰰⱎⱏⰽⱁⰻ ⰲ ⱁⱀⱁⰻ ⱄⱅⱃⰰⱀⰻ. ⰰ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⰻ ⱄⱆ ⱅⱁ ⰸⰵⰿⰾⰵ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰵ: ⱀⰰⰻⱂⱃⱏⰲⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⱏ ⰵ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻⱈ ⱇⱃⰰⱅⰰⱃⱏ ⱄⰰ ⰸ’ ⱓⰳⰰ. ⰰ ⰴⱃⱆⰳⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⱏ ⰵ ⰻⰲⰰⱀⰻⱎⰵⰲⱏ

ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱏ ⰸⱏ ⰳⱁⱃⰰ. ⰰ ⱅⱃⰵⱅⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⱏ ⱁ ⰸⰴⱁⰾⰰ ⱅⱁ ⰸⰵⰿⰾⰵ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰵ ⱂⱆⱅⱏ ⱁⱂⱏⱋⰻ, ⰽⰻ ⰳⱃⰵ ⱄⰽⱁⰸⰻ ⰲⰻⱄⱁⰽⱆ, ⰻ ⰰⰽⱁ ⱄⱆ ⰽⱁ ⱂⱃⰰⰲⰻⰵ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⰻ. ⰰ ⱇⱃⰰⱅⱃⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻ ⱄⱂⱃⱁⱅⱆ ⰴⰰⱃⱆ ⱁⱄⱆ ⰴⰰⰾⰻ ⰻ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⰾⰻ ⱀⰰⰻⱂⱃⰻⰵ ⰸⰰ ⱌⱃⰻⰽⰲⱆ ⱄⰲⰵⱅⰻ ⱄⱂⰰⱄⱏ ⰻ ⰸⰰ ⱇⱃⰰⱅⱃⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰵ ⰸⰵⰾⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰵⰻ ·ⰱⰹ· ⰾⰻⰱⱃⱏ ⱄⱁ(ⰾⰴⰻⱀⰻ), ⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱅⱁⰳⰰ ⱁⱄⱆ ⱓ ⱂⱃⰻⰵⰾⰻ ⰲⱏ ⱄⰲⱁⰵ ⰿⱁⰾⰻⱅⰲⰻ, ⰻ ⱀⰵⰵ ⰿⱃⱏⱅⰲⰻⱈ. ⰻ ⱁⰴⱏ ⱀⰻⱀⰰ ⱀⰰⱂⱃⰻⰴⱏ ⱇⱃⰰⱅⱃⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻ ⱁⱄⱆ ⰲⱁⰾⱏⱀⰻ ⱅⱆ ⰸⰵⰿⰾⱓ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⱆ ⰴⱃⱏⰶⰰⱅⰻ ⰻ ⱆⰶⰻⰲⰰⱅⰻ ⰲⰵⰽⰻ ⰲⰵⰽⱁⰿⱏ, ⰽⰰⰽⱁ ⰲⱄⰵ ⱄⰲⱁⰵ. ⰻ ⱁ ⱄⰵ (ⱁⰱⰾⰻ)ⰳⰰⰾⰰ ⰸⰵⰾⰰ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰰ, ⰸⰰ ⱄⰵ ⰻ ⰸⰰ ⱄⰲⱁⰻⱈ ⱁⱄⱅⰰⰾⰻⱈ, ⱇⱃⰰⱅⰰⱈ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻⱈ ⰻ ⱀⰻⱈ ⱁⱄⱅⰰⰾⰻⱈ ⰱⱃⰰⱀⰻⱅⰻ ⰻ ⱁⰴⱏⰱⱃⰰⱀⰻⱅⰻ ⱁⰴⱏ ⰲⱄⰰⰽⱁⰳⰰ ⱍⰾⱁⰲⰻⰽⰰ, ⰻ ⱄⱂⱃⱁⱅⱆ ⱅⱁⰿⱆ ⱀⰵⱂⱁⰻⱅⰻ, ⰲⱏ ⱂⰵⱀⱆ ·ⰵⰹ· ⰱⱁⰾⰰⱀⱏⱍⱏ ⱅⰾⱏⱄⱅⰻⱈ ⰻ ⱎⱂⱁⱀⱏⰾⰻⰵ, ⱁⰴⱏ ⰽⰵ ⱂⰵⱀⰻ ⰻⰿⰻⰻ ⱂⱃⰻⱅⰻ ⱂⱁⰴⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ ⰻ ⱁⱂⱏⱋⰻⱀⰻ, ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰽⱆ ⰱⱆⰴⰵ ⱂⱃⰰⰲⰴⰰ ⱂⰻⱅⰰⱀⰰ, ⰰ ⱂⱁⰾⱏ ⱄⱅⱃⰰⱀⰻ. ⰽⰰ ⱂ(ⰵⱀ)ⰰ ⱂⰾⰰⱋⰵⱀⰰ ⰲⱁⰾⰰ ⱀⰵⱂⰾⰰⱋⰵⱀⰰ, ⰰ ⱅⱁ ⱂⰻⱄⱏⰿⱁ ⱅⰲⱃⱏⰴⱁ ⱄⱅⱁⰻ.

ⰰ ⱑ ⱄⱅⰰⱀⱏⱌⱏ, ⱂⰻⱄⰰⱌⱏ ⱁⱂⱏⱋⰻⱀⰻ ⰱⰰⱎⱏⰽⰵ, ⰱⰻⱈ ⱀⰰ ⰲⱄⰵⰿⱏ ⱅⱁⰿⱏ, ⰻ ⱂⰻⱄⰰⱈ ⱁ ⰸⰰ ⱂⱃⱁⱎⱀⱓ ⱁⰱⰵⱓ ⱄⱅⱃⰰⱀⱆ, ⰻ ⱂⱁ ⰸⰰⱂⱁⰲⰻⰴⰻ ⱄⱆⰴⰰⱌⱏ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻⱈ, ⱂⱃⰰⰲⱁ ⰻ ⰲⰵⱃⱀⱁ.

6. Ivan Kušević farář Bašský dává klášteru sv. Spasitele pozemnost v Bašce.
L. 1420, 1 Máje.

ⰾⱑⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏⱀⱏ ·ⱍ·ⱆ·ⰻ· ⰿⱑⱄⰵⱌⰰ ⰿⰰⱑ ⱂⱃⱏⰲⰻ ⰴⱏⱀⱏ ⱀⰰ ⰲⰾⰰⰸⰻ. ⰰ ⱅⱁ ⰱⰻⰾⱁ ⰵ ⰲⱏ ⰱⰰⱎⱏⱌⰻ ⱀⰰ ⰴⱁⰾⰻ ⰻⰲⰰⱀⰰ ⰽⱆⱎⰵⰲⰻⰽⰰ ⱂⰾⱁⰲⰰⱀⰰ ⰱⰰⱎⱏⰽⱁⰳⰰ, ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱂⱁⰴⰽⱀⰵⰶⰻⱀⱁⰿⱏ ⱂⰵⱅⱃⱁⰿⱏ, ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱄⱆⰴⱌⰵⰿⱏ ⱓⱃⱁⰿⱏ ⱂⱁⰲⱃⱏⰸⱁⰲⰻⱋⰵⰿⱏ, ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⱂⱃⱏⰲⰰⰴⱁⰿⱏ ⰴⱆⰻⰿⱁⰿⱏ ⱁⱇⰻⱌⰻⱑⰾⱁⰿⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⰰ ⰱⰻⱄⰽⱆⱂⰰ. ⰻ ⱂⱁⰴⰻ ⱀⰻⱈ ⱄⰲⱑⰴⱏⱌⰻ ⱂⰵⱅⱃⱏ ⱄⰻⱀⱏ ⱑⰽⱁⰲⰰⰾⱏ, ⰻ ⱄⱅⰰⱀⱏⱌⱏ ⰲⱃⰰⱀⱏⱍⰻⱋⰰ ⰱⰻⰲⱏⱎⰵⰳⰰ ⱄⰻⱀⱏ ⰻ ⰴⱃⱆⰳⰻ. ⰻ ⱂⱃⱑⰴⱏ ⰿⱆⰶⱏⰿⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻⰿⰻ ⰵ ⰴⰰⰾⱏ ⰻ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⰾⱏ ⰻⰲⰰⱀⱏ ⰽⱆⱎ(ⰵ)ⰲⰻⱋⱏ ⱂⰾⱁⰲⰰⱀⱏ ⰱⰰⱎⱏⰽⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⱆ ⱇⱃⰰ ⱎⱅⰵⱇⰰⱀⱆ ⱂⱃⰻⱆⱃⱆ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⱄⱂⰰⱄⰰ ⰵⰴⱏⱀⱆ ⰸⰵⰿⰾⱓ, ⰽⰰ ⰵ ⰲⱏ ⰴⱃⰰⰸⰻ ⰱⰰⱎⱏⰽⱁⰻ, ⰽⱁⰻ ⱄⰵ ⰴⱁⰱⰻⰾ ..... ⰻⱀⱏⱄⰽⱁ. ⰰ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⰻ ⱄⱆ ⱅⱁ ⰸⰵⰿⰾⰵ: ⱀⰰⰻⱂⱃⱏⰲⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⱏ ⱁ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⱄⱂⰰⱄⰰ ⱇⱃⰰⱅⰰⱈ, ⰽⱆ ⱄⱆ ⰽⱆⱂⰻⰾⰻ ⱁⰴⱏ ⱓⱃⱑ ⰽⱆⱃⱏⱀⰰⱋⰻⱀⰰ ⰱⱃⰰⱅⰰ, ⰲⰰⰸⱏ ⱓⰳⱁ. ⰰ ⰴⱃⱆⰳⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⱏ ⱁ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⰸⰴⱁⰾⰰ ⰾⰻ ⱇⱃⰰⱅⰰⱃⱏⱄⰽⱁ, ⰽⱆ ⱄⱆ ⰽⱆⱂⰻⰾⰻ ⱁⰴⱏ ⰽⰻⰾⱏⱌⰰ ⰻ ⱁⰴⱏ ⰿⱆⰶⰻⱀⰻ ⱎ ⱀⰵⰳⰰ ⰱⱃⰰⱅⱓ. ⰰ ⱅⱃⰵⱅⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⱏ ⱁ ⰿⰵⱑⱎⱏ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⰾⱆⱌⰻⰵ ⱄⰰⰸ’ ⰿⱁⱃⱌⰰ. ⰰ ⱍⰵⱅ(ⰲ)ⱃⱏⱅⰻ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⱏ ⱁ ⰸⱏ ⰳⱁⱃⰰ ⱄⰰⰸ’ ⰱⱆⱃⰵ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁⰳⰰ ⱂⰾⱁⰲⰰⱀⰰ, ⰻ ⰰⰽⱁ ⱄⱆ ⰽⱁ ⱂⱃⰰⰲⰻⰵ ⰽⱆⱀⱏⱇⰻⱀⰻ. ⰰ ⱇⱃⰰⱅⱃⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻ ⱄⱂⱃⱁⱅⱆ ⰴⰰⱃⱆ ⱁⱄⱆ ⰴⰰⰾⰻ ⰻ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⰾⰻ ⰻⰲⰰⱀⱆ ⰽⱆⱎⰵⰲⰻⱋⱆ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⱁⰿⱆ ·ⰳ· ⰴⱆⰽⰰⱅⰻ ⱀⰰ ⰸⰾⰰⱅⱁ, ⱁⰴⱏ ⰽⰻⱈ ⱂⰻⱀⰵⰸⱏ ⰵ ⰽⱆⱀⱏⱅⰵⱀⱏⱅⱏ ⱂⰾⱁⰲⰰⱀⱏ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻ, ⰴⰰ ⰵ ⱂⰾⰰⱋⰵⱀⱏ. ⰻ ⱁⰴⱏ ⱀⰻⱀⰰ ⱀⰰⱂⱃⰻⰴⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⱏ ⱇⱃⰰ ⱎⱅⰵⱇⰰⱀⱏ ⰻ ⱇⱃⰰⱅⱃⰻ ⰻ ⱌⱃⰻⰽⰲⰰ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰰ ⱁⱄⱆ ⰲⱁⰾⱏⱀⰻ ⱅⱆ ⰸⰵⰿⰾⱓ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⱆ ⱁⰴⱏⰴⰰⱅⰻ ⰻ ⱂⱃⱁⰴⰰⱅⰻ

ⰻ ⱆⰶⰻⰲⰰⱅⰻ ⰽⰰⰽⱁ ⰲⱄⰵ ⱄⰲⱁⰵ. ⰻ ⱁ ⱄⰵ ⱁⰱⰾⰻⰳⰰⰾⱜ ⱂⰾⱁⰲⰰⱀⱜ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻ ⰸ(ⰰ) ⱄⰵ ⰻ ⰸ(ⰰ) ⱄⰲⱁⰻⱈ ⱁⱄⱅⰰⰾⰻⱈ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⰰ ⱇⱃⰰ ⱎⱅⰵⱇⰰⱀⰰ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁⰳⰰ ⱂⱃⰻⱆⱃⰰ ⰻ ⱇⱃⰰⱅⱜⱈ ⰻ ⱀⰻⱈ ⱁⱄⱅⰰⰾⰻⱈ ⰻ ⱌⱃⰻⰽⱜⰲⱜ ⱄⰲⰵⱅⰻ ⱄⱂⰰⱄⱜ ⰱⱃⰰⱀⰻⱅⰻ ⰻ ⱁⰴⱜⰱⱃⰰⱀⰻⱅⰻ ⱁⰴⱜ ⰲⱄⰰⰽⱁⰳⰰ ⱍⰾⱁⰲⱑⰽⰰ, ⰻ ⱄⱂⱃⱁⱅⱆ ⱅⱁⰿⱆ ⱀⰵⱂⱁⰻⱅⰻ ⰲⱜ ⱂⰵⱀⱆ ⱁⰴⱜ ⰴⱆⱂⰾⰰ ⰻ ⱎⱜⱂⰵⱀⰴⰻⰵ, ⱁⰴⱜ ⰽⱁⰳⰰ ⰴⱆⱂⰾⰰ ⰻⰿⰻⰻ ⱂⱃⰻⱅⰻ ⱂⱁⰾⱜ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻ ⰻ ⱁⱂⱜⱋⰻⱀⰻ, ⰰ ⱂⱁⰾⱜ ⱄⱅⱃⰰⱀⰻ. ⰽⰰ ⱂⰵⱀⰰ ⱂⰾⰰⱋⰵⱀⰰ ⰲⱁⰾⰰ ⱀⰵⱂⰾⰰⱋⰵⱀⰰ, ⰰ ⱅⱁ ⱂⰻⱄⱜⰿⱁ ⱅⰲⱃⱜⰴⱁ ⱄⱜⱅⱁⰻ.

+ ⱑ ⱄⱅⰰⱀⱜⱌⱜ, ⱂⰻⱄⰰⱌⱜ ⱁⱂⱜⱋⰻⱀⰻ ⰱⰰⱎⱜⰽⰵ, ⰱⰻⱈ ⱀⰰ ⰲⱄⰵⰿⱜ ⱅⱁⰿⱜ ⰻ ⱂⰻⱄⰰⱈ ⰵ ⰸⱜ ⱂⱃⱁⱎⱜⱀⱓ ⱁⰱⰻⱓ ⱄⱅⱃⰰⱀⱆ ⰻ ⱂⱁ ⰸⰰⱂⱁⰲⰻⰴⰻ ⱄⱆⰴⱜⱌⱜ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻⱈ ⱂⱃⰰⰲⱁ ⰻ ⰲⱑⱃⱀⱁ.

7. *Živan Bucifalić směňuje svůj vinohrad Zadrevenský s klášterem sv. Marie v Crikvenici za jiný. L. 1422, měsíce Listopadu.*

ⰾⰵⱅⱜ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰻⱈ ·ⱍ·ⱆ·ⰻ·ⰱ· ⰿⰵⱄⰵⱌⰰ ⱀⱁⰲⰵⰿⰱⱃⰰ ⱀⰰ ⰴⰰⱀⱜ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⱓⱃⱑ ⱁⰱⱃⰵⱅⰵⱀⰻⰵ ⰿⱁⱋⰻ, ⱑ ⰶⰻⰲⰰⱀⱜ ⱄⰻⱀⱜ ⰿⰰⱅⰻⱑ ⰱⱆⱌⰻⱇⰰⰾⰰ ⰸ ⱀⱁⰲⱁⰳⰰ ⱆⱍⰻⱀⰻⱈ ⱅⰰⰽⱁ ⱄ ⰿⱁⱓ ⰴⱁⰱⱃⱆ ⰲⱁⰾⱓ, ⰴⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱜ ⰸⰰⰴⱃⰵⰲⰵⱀⰻⰽⱜ, ⰽⰻ ⱄⰵ ⱄⰾⰻⱎⰻ ⱀⰰ ⰱⱃⱜⰴⰻ, ⰽⰻ ⰻⰿⰰⰿⱜ ⱁⰴ ⰿⱁⰵ ⱅⰵⱅⰵ ⱄⱅⱁⱎⰻⰵ ⰸ ⰲⱃⰱⱀⰻⰽⰰ, ⰻ ⰸⰵⰿⰾⰰ, ⰽⰰ ⱄⰵ ⰴⱃⱜⰶⰻ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⰰ, ⰴⰰⱈⱜ ⱄⰲⰵⱅⱁⰻ ⰿⰰⱃⰻⰻ ⰲ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵⱀⰻⱌⱆ, ⰻ ⰿⰵⱀⰻⱈ ⱄⰵ ⰸⰰ ⱅⱜ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱜ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻ. ⰻ ⰱⰻⱎⰵ ⱂⱃⰻⱆⱃⱜ ⱎⱅⰻⱇⰰⱀⱜ, ⰽⰻ ⰱⰻⱎⰵ ⱁⰱⰾⰰⱄⱅⱀⰻⰽⱜ ⱄⰲⱁⱓ ⰱⱃⰰⱅⱓ. ⱂⱃⰲⱁ ⱇⱃⰰⱅⰰⱃⱜ ⰽⱃⱎⰱⰾⱜ ·ⰱ· ⱇⱃⰰⱅⰰⱃⱜ ⰿⰻⱈⰰⰾⱜ. ⰻ ⰴⰰ ⰿⰻ ⱂⱃⰻⱆⱃⱜ ⰲⰻⱎⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻ ⰸ ⰱⱃⰰⱅⱓ ⰲⰰⱄ ⰸⰰⰿⰵⱀⱜ ⰸⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱜ ⰲⰻⱎⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻ, ⰴⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱜ ⱆ ⱄⰲⰵⱅⱁⰳⰰ ⰽⱆⰸⰿⰻ ⰻ ⰴⰰⰿⱑⱀⰰ, ⰽⰻ ⰳⰰ ⰻⰲⰰⱀⱜ ⱄⰻⱀⱜ ⱄⱁⰾⱁⱃⰰ (?) ⱑⰽⱁⰲⰰ ⰽⱁⱄⰻⱋⱁⰲⰻⱋⰰ ⰸ ⱀⱁⰲⱁⰳⰰ, ⰽⰻ ⰱⰻⱎⰵ ⰽⱆⱂⰻⰾⱜ ⱁⰴ ⰽⱀⰵⰸⰰ ⰿⰻⰽⱆⰾⰵ. ⰻ ⰴⰰ ⱑ ⰶⰻⰲⰰⱀⱜ ⰸⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱜ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻ ⰸⰰⰴⱃⰵⰲⰵⱀⰻⰽ, ⰰⰽ ⰳⰴⱁ ⱍⰰ ⱄⱅⰰⰾⱜ ⱄⱆⱂⱃⱁⱅⰻⰲ ⱌⱃⰻⰽⰲⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁⰻ ⰲ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵⱀⰻⱌⱆ, ⰴⰰ ⱄⰰⰿⱜ ⱑ ⰸⰰ ⱀⰵ ⱁⰴⰳⱁⰲⱁⱃⱀⰻⰽⱜ, ⰸⰰ ⱌⱃⰻⰽ(ⰰ)ⰲⱜ, ⰻ ⰿⱁⰻ ⱁⱄⱅⰰⰾⰻ: ⰰ ⰸⰰ ⰲⰻⱀⱁⰳⱃⰰⰴⱜ, ⰽⰻ ⰿⰻ ⰴⰰⱎⰵ ⱂⱃⰻⱆⱃⱜ ⰸ ⰱⱃⰰⱅⱓ ⰲⰻⱎⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⰻ, ⰰ ⰳⰴⱁ ⰱⰻ ⱍⰰ ⰽⰰ ⰿⰵⱀⰻ ⰳⱁⰲⱁⱃⰻⰾⱜ ⱄⱆⱂⱃⱁⱅⰻⰲⱜ ⰸⰰ ⱀⰵⰳⰰ, ⰴⰰ ⰻⰿⰰ ⰴⰰ ⰿⰵ ⱁⰴⰳⱁⰲⱁⱃⰻⱅⰻ ⱌⱃⰻⰽ(ⰰ)ⰲⱜ ⰸ ⰱⱃⰰⱅⱓ, ⰽⰻ ⰱⱆⰴⱆ ⰲ ⰿⱁⱀⱄⱅⰻⱃⰻ. ⰻ ⱀⰰ ⱅⱁⰻ ⰿⰵⱀⰻ ⰱⰻⱎⰵ ⰴⱁⰱⱃⰻ ⰿⱆⰶⰻ ⰲ ⱀⱁⰲⱁⰿ, ⰽⰰⰴⰰ ⱄⰵ ⱅⱁ ⱂⰻⱄⰰ: ⱂⱃⰲⱁ ⱂⰾⱁⰲⰰⱀ ⱓⱃⰻ. ·ⰱ· ⱇⰵⰴⱃⰻⱈ. ·ⰲ· ⱅⱁⰿⰰ ⰽⱁⱀⱁⰱⰰⱃ ⰽⱀⰵⰶⱜ. ·ⰳ· ⱄⰰⱅⱜⱀⰻⰽⱜ ⰿⰰⱅⱁⱎⰰ. ·ⰴ· ⱓⱃⰻ ⱄⰻⱀⱜ ⱄⱆⰴⱌⰰ ⰱⱆⰾⰰⱀⰰ. ·ⰵ· ⰰⱀⱅⱁⱀⱜ ⱄⰻⱀ ⰴⱁⰱⱃⰰⱍⱁⰲⱜ. ·ⰶ· ⱄⱅⰻⱂⰰⱀⱜ ⱄⰻⱀⱜ ⰽⱁⱀⱁⰱⰰⱃⰰ ⱅⱁⰿⰻ.

ⱑ ⱂⱁⱂⱜ ⰲⰻⰴⱜ ⱅⱁ ⱂⰻⱄⰰⱈ ⱂⱃⰰⰲⱁ ⰻ ⰲⰵⱃⱀⱁ, ⰽⰰⰴⰻ ⰱⰻ ⰵⰴⱜⱀⰰ ⰸ ⰴⱃⱆ(ⰳⰰ) ⱄⱅⱃⰰⱀⰰ ⰽⱁⱀⱅⰵⱀⱅⰰ, ⱂⱃⰵⰴⱜ ⰾⱆⰴⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻⰿⰻ. ⰻ ⰽⰰ ⱄⱅⱃⰰ(ⱀⰰ) ⰱⰻ ⱄⰵ ⱂⱁⱃⰵⰽⰾⰰ, ⱂⰾⰰⱋⰰ ⰸⰾⰰⱅⱀⰻⱈ ·ⱂ· ⰽⱀⰵⰸⱆ, ⰰ ⱄⱅⱃⰰⱀⰻ ·ⱂ·

POZNAM. Na str. 97 ř. 24 ⰰⰽ ⰳⰴⱁ, pochybné, tak-li děliti a čísti se má.

8. *Mikula de Frankapan hrabě Krcký a bán Dalmatský i Chorvatský dovoluje klášteru sv. Marie stavěti pílu. L. 1430, 16 Června.*

Ⰿⰻ ⰽⱀⰵⰸ ⰿⰻⰽⱆⰾⰰ ⰴⰵ ⱇⱃⰰⱀⱏⰽⰰⱂⰰⱀ ⰽⱃⱍⰽⰻ ⱄⰵⱀⱄⰽⰻ ⰿⱁⰴⱃⱆⱎⱏⰽⰻ ⰻ ⱂⱃⱁⱍⰰⱑ, ⰽⱀⰵⰸ ⰻ ⰱⰰⱀ ⰴⰰⰾⰿⰰⱌⰻⰵ ⰻ ⱈⱃⰲⰰⱌⰽⰻ, ⰴⰰⰿⱁ ⰲⰻⰴⰻⱅⰻ ⱂⱁ ⱅⰵⰿⱏ ⰾⰻⱄⱅⱆ, ⰴⰰ ⱄⰿⱁ ⰴⰰⰾⰻ ⰻ ⰴⱁⱂⱆⱄⱅⰻⰾⰻ ⱇⱃⰰⱅⱃⱁⰿⱏ ⰽⰾⱁⱎⱅⱃⰰ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⰿⰰⱃⰻⰵ ⰲ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵⱀⰻⱌⰻ ⱆⱍⰻⱀⰻⱅⰻ ·ⰰ· ⱂⰻⰾⱆ ⰲⱏ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵⱀⰻⱍⰽⰻ ⰴⱃⰰⰳⰻ, ⰸⰰ ⱂⱁⰱⱁⰾⱎⰰⱀⱁ ⱂⱁ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵ, ⰻ ⰸⰰ ⰱⱁⰾⰻ ⰶⰻⱅⰰⰽ ⱁⱀⰻⱈⱏ ⱇⱃⰰⱅⱃⱁⰲⱏ, ⰻ ⰸⰰ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰻⰵ ⱀⰰⱎⰵ ⰴⱆⱎⰵ ⰻ ⱀⰰⱎⰵⰳⰰ ⱁⱄⱅⰰⱀⱏⰽⰰ. ⰻ ⰴⰰ ⱁⱀⰻ ⱇⱃⰰⱅⱃⰻ, ⰰⰾⰻ ⱁⱀⱏ ⰻⰾⰻ ⱁⱀⰻ, ⰽⰻⰿ ⰱⰻ ⱓ ⱁⱀⰻ ⰴⰰⰾⰻ ⰲⱏ ⱀⰰⱑⰿ ⰴⱃⰶⰰⱅⰻ, ⰿⱁⰸⰻⱅⰵ ⰽ ⱅⱁⰻ ⱂⰻⰾⰵ ⰴⱁⱄⱏ ⰲⱁⰸⰻⱅⰻ, ⰽⰻ ⰽ ⱀⱁⰻ ⱂⱃⰻⱄⱅⱁⰻ. ⰻ ⱅⰰⰽⰻ ⰳⱁⱃⰻ, ⱂⰰⱎⰻ, ⰲⱁⰴⱁ, ⱂⱆⱅⱏ, ⱍⰰ ⰵ ⰳⱁⰾⰻ ⰸⰰⰽⱁⱀ ⱂⰻⰾⰵ, ⰴⰰ ⰿⱁⰸⰻⱅⰵ ⰻⰿⰻⱅⰻ ⱂⱃⰵⰸ ⰲⱄⰰⰽⱁⰳⰰ ⰱⰰⱀⱏⱅⱁⰲⰰⱀⱑ. ⰸⰰ ⱅⱁ ⰲⱏⱄⰻⰿⱏ ⱂⱁⰾⱏⰽⱀⰵⰶⰻⱀⱁⰿⱏ, ⱄⱆⰴⱌⰵⰿⱏ, ⱄⰰⱅⱏⱀⰻⰽⱁⰿⱏ, ⰴⰲⱁⱃⱀⰻⰽⱁⰿⱏ ⰻ ⰻⱀⰻⰿⱏ ⱀⰰⱎⰻⰿⱏ ⱁⱇⰻⱌⰻⱑⰾⱁⰿⱏ ⰸⰵⰿⰾⰰⱀⱀⰻⰿⱏ, ⰻ ⱅⰻⰿⱏ, ⰽⰻ ⱀⰰⱂⱃⰻⰴⱏ ⱂⱁⱄⱅⰰⰲⰾⰵⱀⰻ ⰱⱆⰴⱆ ⱂⱁ ⰲⰻⱀⱁⰴⱁⰾⰻ, ⱅⰲⱃⰴⱁ ⰸⰰⱂⱁⰲⰻⰴⰰⰿⱁ, ⰴⰰ ⱁⱀⱁ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁ ⱇⱃⰰⱅⱃⱁ, ⰻⰾⰻ ⱁⱀⱁⰳⰰ ⰻⰾⰻ ⱁⱀⱁ, ⰽⱁⰿ ⰱⰻ ⱁⱀⰻ ⱅⱁ ⱂⰻⰾⱁ ⰲⱏ ⱀⰰⱑⰿⱏ ⰴⰰⰾⰻ ⰴⱃⰶⰰⱅⰻ, ⰲⱏ ⱅⱁⰿⱏ, ⰽⰰⰽⱁ ⱄⰵ ⰸⰳⱁⱃⰰ ⰸⰴⱃⰶⰻ, ⰻⰿⰻⱅⰵ ⰴⱃⰶⰰⱅⰻ. ⰻ ⰿⰻⰿⱁ ⱅⱁⰳⰰ ⰴⰰ ⰻⱈⱏ ⱀⰵⰱⰰⱀⱏⱅⱆⱓ, ⱀⰻ ⰴⰰⰾⰵ ⰱⰰⱀⱏⱅⱁⰲⰰⱅⰻ ⱀⰻⰵⰴⱏⱀⰻⰿⱏ ⰸⰰⰽⱁⱀⱁⰿⱏ, ⰾⱓⰱⰵⱋⱏ ⱀⰰⱎⱆ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⱏ. ⰻ ⱂⱃⰻⰸⰲⰰⰲⱏⱎⰻ ⰻⰿⰵ ⰻⱄⱆⰽⱃⱄⱅⱁⰲⱁ, ⰽⰻ ⱄⰲⱁⱓ ⱄⰲⰵⱅⱆ ⰿⰻⰾⱁⱄⱅⰻⱓ ⰲⰰⱄⱏ ⱄⰲⰻⱅⱏ ⱂⱃⱁⱄⰲⰵⱅⰾⰻ, ⰸⰰ ⰲⰵⰽⱎⰵ ⰲⰵⱃⱁⰲⰰⱀⰵ ⰻ ⱅⰲⱃⰴⰻⱀⱓ ⱅⱁⰳⰰ ⱀⰰⱎⰵⰳⰰ ⰴⰰⱀⱑ ⰻ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⱀⱑ, ⱀⰰ ⱅⱁ ⰻⰿⱏ ⰴⰰⱄⱏⰿⱁ ⱅⰰ ⱀⰰⱎⱏ ⰾⰻⱄⱅⱏ ⱁⱅⰲⱁⱃⰵⱀⱏ ⱂⱁⰴ ⱀⰰⱎⰻⰿⱏ ⱂⰵⱍⰰⱅⱁⰿⱏ. ⰴⰰⱀⱏ ⰲⱏ ⰱⱃⰻⱀⰰⱈⱏ, ⰲⱏ ⰾⰵⱅⰻⱈⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱏⱀⰻⱈⱏ ·ⱍ·ⱆ·ⰼ· ⰿⰻⱄⰵⱌⰰ ⰻⱓⱀⰰ ·ⰵⰺ· ⰴⰰⱀⱏ.

9. *Žigmunt hrabě Frankapan daruje klášteru sv. Heleny v Seni zpustlé mlyniště na Švici. L. 1444, 11 Srpna.*

Ⰿⰻ ⰽⱀⰵⰸⱏ ⰶⰻⰳⰿⱆⱀⱅⱏ ⰴⰵ ⱇⱃⰰⱀⰽⰰⱂⰰⱀⱏ, ⰽⱃⱍⰽⰻ, ⱄⰵⱀⱄⰽⰻ, ⰿⱁⰴⱃⱆⱎⰽⰻ ⰻ ⱂⱃⱁⱍⰰⱑ, ⰴⰰ(ⰵ)ⰿⱁ ⱀⰰ ⰸⱀⰰⱀⰵ ⱂⱁ ⱅⱁⰿⱏ ⱀⰰⱎⱁⰿⱏ ⰾⰻⱄⱅⱆ ⰲⱄⰻⰿⱏ ⰻ ⰲⱄⰰⰽⱁⰿⱆ, ⰽⱁⰿⱆ ⱄⰵ ⰴⱁⱄⱅⱁⰻ ⰻ ⰽⱁⰿⱆ ⰱⱆⰴⰵ ⱂⱁⱅⱃⰻⰱⰰⱀ ⱂⱁⰽⰰⰸⰰⱅⰻ, ⰽⰰⰽⱁ ⱂⱃⰻⰴⱁ ⱂⱃⰵⰴⱏ ⱀⰰⱄⱏ ⱂⱁⱍⱅⱁⰲⰰⱀⰻ ⱁⱅⰰⱌⱏ ⱇⱃⰰⱅⰰⱃⱏ ⰽⰰⱃⰻⱀⱏ, ⱂⱃⰻⱁⱃⱏ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⱁⰾⰵⱀⰵ ⰽⰾⱁⱎⱅⱃⰰ ⱁⱅ ⱄⰵⱀⰰ, ⱂⱃⱁⱄⰵⱋⰻ ⱀⰰⱄⱏ ⱂⱁⰿⱁⱋⰻ, ⰽⰰⰽⱁ ⰱⰻ ⱁⱀⰴⰻ ⱄⰾⱆⰶⰱⰰ ⰱⱁⰶⰻⱑ ⱀⰵ ⱂⱁⰿⰰⱀⰽⰰⰾⰰ: ⰰ ⰿⰻ ⱂⱁⰿⰻⱄⰾⰻⰲⱎⰻ ⱀⰰ ⰽⱃⰰⱅⰰⰽⱏ ⰶⰻⱅⰰⰽⱏ ⱁⰲⱁⰳⰰ ⱄⰲⰻⱅⰰ, ⰰ ⱀⰰ ⰲⰻⱍⱀⱆ ⱄⰾⰰⰲⱆ ⱁⱀⱁⰳⰰ ⱄⰲⰻⱅⰰ, ⰵⱄⰿⱁ ⰴⰰⰾⰻ ⰻ ⰴⱁⱅⰰⰾⰻ ⰵⰴⱀⱁ ⰿⰰⰾⰻⱀⰻⱎⱋⰵ, ⰽⱁ ⰵ ⰱⰻⰾⱁ ⱂⱆⱄⱅⱁ, ⱀⰰ ⱎⰲⰻⱌⰻ, ⰽⰰⰴⰻ ⱄⱆ ⰱⰻⰾⰰ ⰴⰲⰰ ⰿⰰⰾⰻⱀⰰ, ⰽⰰ ⱄⱅⰰ ⰱⰻⰾⰰ ⱀⰰⱎⰰ ⰲⰾⰰⱎⱋⰰ, ⰴⰰ ⱄⱆ ⱑ ⰲⱁⰾⱀⰻ ⱀⰰⱍⰻⱀⰻⱅⰻ ⱇⱃⰰⱅⱃⰻ ⰲⰻⱎⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⱁ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⱁⰾⰵⱀⰵ, ⰻ ⰴⰰ ⱄⱆ ⱑ ⰲⱁⰾⱀⰻ ⰴⱃⰶⰰⱅⰻ ⰻ ⱆⰶⰻⰲⰰⱅⰻ ⰲⰻⰽⱆⰲⰻⱍⱀⰻⰿⱏ ⰸⰰⰽⱁⱀⱁⰿⱏ. ⰰ ⱇⱃⰰⱅⱃⰻ ⱄⰵ ⱀⰰⰿⱏ ⱁⰱⰵⱋⰰⱎⰵ, ⰽⰻ ⱄⱆ ⱄⰰⰴⰰ ⰻ ⰽⰻ ⱂⱁ ⱀⰻⱈ ⱀⰰⱄⱅⰰⱀⱆ, ⰴⰰ ⱁⱅⰵ ⱄⰾⱆⰶⰻⱅⰻ ⰲⱏⱄⰰⰽⱁ ⱀⰵⰴⰻⰾⱁ ⰵⰴⱀⱆ ⰿⰻⱄⱆ ⰸⰰ ⱀⰰⱎⰵ ⰳⱃⰻⱈⰵ ⰸⰰ ⱀⰰⱎⰵⰳⰰ ⰶⰻⰲⱁⱅⰰ, ⰰ ⱂⱁ ⱀⰰⱎⱁⰻ ⱄⰿⱃⱅⰻ ⰸⰰ ⱀⰰⱎⱆ ⰴⱆⱎⱆ ⰲⰻⰽⱆⰲⰻⱍⱀⰻⰿⱏ ⰸⰰⰽⱁⱀⱁⰿ. ⰰ ⰿⰻ ⰸⰰⰲⰵⰸⰰⱄⰿⱁ ⱅⰻⰿⱏ ⰾⰻⱄⱅⱁⰿⱏ,

ⰳⰴⱁⰳⱁⰴⰺ ⰱⰺ ⱃⰰⰸⰱⰺⰾⱏ ⱅⰰ ⱀⰰⱎⱏ ⰴⰰⱃⱏ, ⰽⰺ ⱄⰿⱁ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⰾⰺ ⱅⰵⰺ ⱄⰲⰵⱅⰵⰺ ⱌⱃⰺⰽⰲⰺ, ⱂⱁ ⰺⰿⰵⱀⰺ ⰿⰰⰾⰺⱀⰵ ⰲⰵⱍⰵⱃⰺⱀⰵ, ⱃⰰⰸⰱⰺⰺ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰺⱀⱏ ⰱⱁⰳⱏ ⱀⰵⰳⰰ ⱄⱅⰰⱀⰺⰵ ⱀⰰ ⱄⰵⰿⱏ ⱄⰲⰺⱅⱆ, ⰰ ⱀⰰ ⰴⰰⱀⱏ ⱄⱆⰴⱀⰺ ⰱⱁⰳⱏ ⱁⱅ ⱀⰵⰳⰰ ⰴⱆⱎⰵ ⱂⰺⱅⰰⰺ, ⰴⱁⰽⰾⰵ ⰱⰺ ⱄⰵ ⱅⰰ ⰿⰺⱄⰰ ⰸⰰ ⱀⰰⱄⱏ ⱄⰾⱆⰶⰺⰾⰰ. ⰺ ⰸⰰ ⰲⰵⰽⱎⱆ ⱅⰲⱃⰴⰺⱀⱆ ⰴⰰⱄⰿⱁ ⰺⰿⱏ ⱅⰰ ⱀⰰⱎⱏ ⰾⰺⱄⱅⱏ ⱂⱁⰴⱏ ⱀⰰⱎⱏ ⱂⰵⱍⰰⱅⱏ ⰲⰺⱄⱆⱋⰺ. ⱂⰺⱄⰰⱀ ⱆ ⱁⱅⱁⱍⱌⰺ ⱀⰰⱎⱁⰿⱏ ⰳⱃⰰⰴⱆ, ⰿⰺⱄⰵⱌⰰ ⰰⰲⰳⱆⱄⱅⰰ ⰴⰰⱀⱏ ·ⰰⰲ· ⱀⰰ ⰾⰺⱅⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰺⱀⰺⱈⱏ ·ⱍ·ⱆ·ⰽ·ⰳ·

10. Dujem hrabě Frankapan svobodí klášter sv. Heleny od melného čili měřičného. L. 1445, 8 Listopadu.

ⰿⰺ ⰽⱀⰵⰸⱏ ⰴⱆⱑⰿⱏ ⱇⱃⰰⱀⱏⰽⰰⱂⰰⱀⱏ ⰽⱃⱏⱍⰽⰺ ⰺ ⰿⱁⰴⱃⱆⱎⰽⰺ ⰺ ⱂⱃⱁⱍⰰⱑ, ⰴⰰⰿⱁ ⰲⰺⰴⰺⱅⰺ ⱂⱁ ⱅⱁⰿⱏ ⱀⰰⱎⱁⰿⱏ ⰾⰺⱄⱅⱆ, ⰽⰰⰽⱁ ⱂⱃⰺⰴⰵ ⱂⱃⰵⰴ ⱀⰰⱄⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰺⱀ ⰽⰰⱃⰺⱀⱏ, ⱂⱃⰺⱁⱃⱏ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⰵⰾⰵⱀⰵ, ⱂⱃⱁⱄⰵⱋⰺ ⱀⰰⱄⱏ, ⰴⰰ ⰱⰺⱄⰿⱁ ⱂⱆⱄⱅⰺⰾⰺ ⱇⱃⰰⱅⱃⱁⰿⱏ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⰵⰾⰵⱀⰵ, ⱍⰰ ⰵ ⰸⰰ ⰽⰾⱁⱎⱅⰰⱃⱏ, ⰰ ⰲ ⱀⰰⱎⰺⱈⱏ ⰿⰰⰾⰺⱀⰺⱈⱏ, ⰽⰺ ⱄⱆ ⰲ ⰶⱃⱏⱀⱁⰲⱀⰺⱌⰺ ⱂⱁⰴ ⰴⱁⰾⰺⱀⰺⱌⰰⰿⰺ, ⱂⱃⰵⰸ ⰸⱑⰿⰽⰰ. ⰺ ⰸⰰⱅⱁ ⱅⱁ ⰿⰺ ⰴⱁⱂⱆⱄⱅⰺⱄⰿⱁ ⰺ ⰴⰰⱃⱁⰲⰰⱄⰿⱁ ⱌⱃⰺⰽⰲⰺ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⰵⰾⰵⱀⰵ, ⰴⰰ ⰿⰵⱍⰺⱄⱅⰵ ⰿⰾⱆⱅⱆ ⱂⱃⰵⰸ ⰸⱑⰿⰽⰰ ⰲⰵⰽⱆⰲⰺⱍⱀⰺⰿⱏ ⰸⰰⰽⱁⱀⱁⰿⱏ (ⰲ) ⰲⰺⱎⰵ ⱃⰵⱍⰵⱀⰺⰿⱏ ⱀⰰⱎⰺⰿⱏ ⰿⰰⰾⰺⱀⰺⰿⱐ. ⰺ ⰸⰰⱅⱁ ⰸⰰⱂⱁⰲⰺⰴⰰⰿⱁ ⰲⱄⰺⰿⱏ ⱀⰰⱎⰺⰿⱏ ⱁⱇⰺⱌⰺⰰⰾⱁⰿⱏ, ⰽⰺ ⱄⱆ ⱄⰰⰴⰰ ⰺ ⰽⰺ ⱀⰰⱂⱃⰵⰴ ⰱⱆⰴⱆ, ⰴⰰ ⱄⰺ ⰺⰿⰵⰺⱅⰵ ⰲ ⱅⱁⰿⱏ ⰸⰾⱆⰶⰰⱅⰺ, ⰺ ⱅⱁⰳⰰ ⱀⰵⱂⱃⰵⱄⰾⱆⱎⰰⱅⰺ ⰲⰺⰽⱆⰲⰵⱍⱀⰺⰿⱏ ⰸⰰⰽⱁⱀⱁⰿⱏ. ⰺ ⱀⰰ ⱅⱁ ⰺⰿ ⰿⰺ ⰴⰰⱄⰿⱁ ⱅⰰ ⱀⰰⱎⱏ ⰾⰺⱄⱅⱏ ⱁⱅⰲⱁⱃⰵⱀⱏ, ⱂⱁⰴ ⱀⰰⱎⰺⰿⱏ ⰲⰺⱄⱆⱋⰺⰿⱏ ⱂⰵⱍⰰⱅⱁⰿⱏ ⰸⰰⱂⰵⱍⰰⱋⰵⱀⱏ. ⰲ ⰾⰵⱅⰺⱈⱏ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰺⱀⰺⱈⱏ ·ⱍ·ⱆ·ⰽ·ⰴ· ⰴⰰⱀ ⰲ ⱄⰵⱀⰺ ·ⰷ· ⱀⱁⰲⰵⰿⰱⱃⰰ.

11. Filip převor kláštera sv. Marie přijímá Štěpána Dokšina v bratrství řádu a tento zapisuje klášteru pozemnost v Bribiru. L. 1447, měsíce Března.

a) List přijímací převora Filipa.

·ⱍ·ⱆ·ⰽ·ⰶ· ⰿⰰⱃⱍⰰ ·ⰶ·—ⰿ(ⰰⰳⰵ).

ⱇⱃⰰⱅⱃⱏ ⱇⰺⰾⰺⱂⱏ ⱃⰵⰴⰰ ⱁⱅⱏ ⱃⰵⰿⰵⱅⱏ ⱄⰲⰵⱅⰰⰳⱁ ⱂⰰⰲⰾⰰ ⱂⱃⰲⰰⰳⱁ ⱃⰵⰿⰵⱅⰵ, ⱂⱃⰵⱁⱃⱏ ⱁⱅⱏ ⰽⰾⱁⱎⱅⱃⰰ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⰿⰰⱃⰺⰵ ⰴⱑⰲⰺⱌⰵ ⰲⱏ ⰱⰺⱄⱏⰽⱆⱂⰺⰺ ⰽⱃⰱⰰⰲⱏⱄⰽⰺ, ⰲⰰⰿⱐ ⱂⱁⱍⱏⱅⰵⱀⱆ ⰿⱆⰶⱆ ⱎⱅⰵⱇⰰⱀⱆ ⱄⰺⱀⱆ ⰴⱁⰽⱏⱎⰺⱀⱆ, ⰺ ⱅⰲⱁⰵⰿⱆ ⱄⰺⱀⱆ ⱓⱃⱓ, ⰺ ⱅⰲⱁⰵⰺ ⰽⱋⰵⱃⰺ ⰱⱃⰺⰵⰾⱆ ⰲⱏ ⰱⱃⰺⰱⰺⱃⰺ, ⱂⱁⰸⰴⱃⰰⰲⰾⰵⱀⱁ ⰲⱏ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⱄⱂⰰⱄⰺⱅⰵⰾⱀⱁ ⰲ ⰺⱄⱆ ⱈⱃⰺⱄⱅⱆ, ⱀⰰⰿ ⰺ ⱀⰰⱎⰵⰺⰺ ⰱⱃⰰⱅⰺ ⱇⱃⰰⱅⱃⱁⰿ, ⱇⱃⰰⱅⱃⱆ ⰺⰲⰰⱀⱆ ⰺ ⱇⱃⰰⱅⱃⱆ ⱂⰰⰲⰾⱆ ⰺ ⱇⱃⰰⱅⱃⱆ ⰳⱃⱑⰳⱆⱃⱆ, ⱍⰺⱄⱅⱁ ⰾⱓⰱⰾⰵⱀⰺⰿ, ⰸⰰ ⱁⰱⰵⱅⱏ ⰲⰰⱎⱏ ⱈⰲⰰⰾⰵⱀⰺ ⰺ ⱂⱁⰶⰵⰾⰵⱀⰺ, ⰽⰺ ⰽ ⱀⰰⱎⰵⰿⱆ ⱃⰵⰴⱆ ⱅⰲⱁⱃⰺⱅⰵ, ⰿⰺ ⱄⰵ ⱇⱃⰰⱅⱃⰺ ⰸⱏⰳⱁⰲⱁⱃⰺⰲⱏⱎⰵ, ⰸⰰⰺⱄⱅⱁ ⱂⱃⰺⱑⱄⱏⰿⱁ, ⰲⱑⱃⱆⱓⱋⰺ ⱍⰺⱄⱅⱁ ⰺ ⰶⰵⰾⱓⱋⰺ ⰲⰰⰿ ⱄⱂⰰⱄⰵⱀⰺⰵ, ⱅⰵⰱⰺ ⰺ ⱅⰲⱁⰵⰿⱆ ⱄⰺⱀⱆ ⰺ ⱅⰲⱁⰵⰺ ⰽⱋⰵⱃⰺ, ⰲⰺⱎⰵ ⱂⰺⱄⰰⱀⰺⰿ, ⰸⰰ ⰱⱃⰰⱅⰰⱃⱏⱄⱅⰲⱁ ⱀⰰⱎⰵⰳⰰ ⱃⰵⰴⰰ ⰲⰰⱄⱏ ⱂⱃⰺⰵⰿⰾⰵⰿⱁ, ⰴⰰ ⰱⱆⰴⰵⱅⰵ ⰴⱑⰾⱏⱀⰺⱌⰺ ⰲ ⰲⱄⱑⱈⱏ ⰿⱁⰾⰺⱅⰲⰰⱈ ⰺ ⰴⱁⰱⱃⰺⱈ ⰴⱑⰾⰺⱈ, ⰴⰰ ⰵⱄⱅⰵ ⰴⱑⰾⱏⱀⰺⱌⰺ ⰲⰵⱃⱀⱁ ⰺ ⱄⱏⱂⰰⱄⰺⱅⰵⰾⱏⱀⱁ ⰲ ⱈⱃⰺⱄⱅⱑ ⰿⱁⰾⰺⱅⰲⰰⱈⱏ ⱄⰲⰵⱅⰺⱈ.

b) Zápis Štěpána Dokšina.

·ⱍ·ⱆ·ⰽ·ⰶ· ⰿⰻⱄⰵⱌⰰ ⰿⰰⱃⱜⱍⰰ.

Ⰲⰰ ⰻⰿⰵ ⰱⱁⰶⰻⰵ ⰰⰿⰵⱀⱜ. Ⱑ ⱎⱅⰵⱇⰰⱀⱜ ⱄⰻⱀⱜ ⰴⱁⰽⱜⱎⰻⱀⱜ ⰸ ⰱⱃⰻⰱⰻⱃⰰ, ⰻ ⱄ ⰿⱁⰻⰿ ⱄⰻⱀⱁⰲⱌⰵⰿ ⰻⰲⰰⱀⰵⰿ ⱄⰻⱀⰵⰿ ⱃⱁⱎⱅⰵ ⰲⰻⱅⱁⰾⰰ, ⰻ ⱄ ⱂⰵⱅⱃⰵⰿ ⱄⰻⱀⰵⰿ ⱃⱁⱎⱅⰻⱀⰻⰿ, ⰻ ⱅⰻⱈ ⰲⰻⰴⰻⱀⰵⰿ ⰻ ⰴⱁⰱⱃⱁⰿ ⰲⱁⰾⱁⰿⱜ ⰿⰻ ⰴⰰⰵⰿⱁ ⰲⰻⰴⰻⱅⰻ ⰲⱄⰰⰽⱁⰿⱆ, ⱂⱃⱁⰴ ⰽⰻⱈ ⱁⰱⱈⰰⰸⱜ ⱅⰰ ⰾⰻⱄⱅⱜ ⱂⱃⰻⰴⱁⱅ, ⰴⰰ Ⱑ ⱎⱅⰻⱇⰰⱀ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⰻ, ⰲⰻⰴⰻⰲⱜ ⱅⱁ ⰿⰻⰾⱁⱄⱃⰴⰻⰵ ⱁⱅ ⱇⱃⰰⱅⱃ, ⰴⰰⱈⱜ ⰿⱁⰵ ⰸⰵⰿⰾⰵ ⰲⱜ ⰸⰰⰳⱁⱃⰻ ⱄⰲⰵⱅⱁⰻ ⰿⰰⱃⰻ ⱀⰰ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵⱀⰻⱌⱆ, ⰸⰰ ⰿⱁⰻⱈ ⰿⱃⱅⰲⰻⱈ ⰻ ⰸⰰ ⰿⱁⰵ ⰳⱃⱑⱈⰻ, ⰽⰰⰵ ⰸⰵⰿⰾⰰ ⰲⰻⱎⰵ ⱅⱃⱄⱑ ⱄⰲⰵⱅⰵ ⰿⰰⱃⰻⰵ, ⰽⰵ ⱅⱃⱄⰵ ⱅⰵⰶⰻ ⰳⱃⱑⰳⱆⱃ ⱂⱆⰾⰰⱈⱜ, ⱅⰵⱃⰵ ⰳⱁⱃⰻⰽⰰ ⰴⱁ ⱄⰵⰾⰻⱋⰰ ⰲⰻⱎⰵ ⰴⱆⰱⱌⰰ, ⰻ ⰽⰰⰽⱁ ⰽⱃⰻⰶⰻ ⱄⱅⱁⰵ, ⱄⰻ ⱄⱆ ⰲⱜ ⰽⰰⰿⰵⱀⰻ ⰻⱄⰻⱍⰵⱀⰻ, ⰲⱜ ⱎⰻⱃⰻⱀⱆ ⰴⱁ ⱂⱆⱅⰰ ⱁⰱⱜⱋⰵⱀⱜⱄⰽⱁⰳⰰ. ⰴⰰⱓ ⰻ ⰴⰰⱃⱆⱓ ⰲⱑⱍⱜⱀⰻⰿ ⰸⰰⰽⱁⱀⰵⰿ. ⰻ ⰽⰰⰴⰰ ⱓ ⰴⰰ ⰻⰸⱜⱃⱆⱍⰻ ⰻ ⱁⱂⰵⰴⰰ, ⱁⱀⰴⱑ ⰱⰻⱎⰵ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⱜ ⱓⱃⰻ ⱂⰾⰵⰲⰰⱀⱜ ⰱⱃⰻⰱⱃⱜⱄⰽⰻ. ⰻ ⱅⱁ ⰱⰻ ⱂⱃⰵⰴⱜ ⰴⱁⰱⱃⰻⰿⰻ ⰿⱆⰶⰻ, ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⰵⰿ ⰽⱄⱜⱅⰻⱃⰵⰿ, ⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⰵⰿ ⰻⰲⰰⱀⰵⰿⱜ, ⰻ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⰻⱀⰵⰿ ⱓⱃⰵⰿ ⰶⰰⱀⱍⰻⱋⰵⰿ, ⰻ ⰳⱃⱑⰳⱆⱃⰵⰿ ⱂⱆⰾⰰⱈⰵⰿⱜ ⰻ ⰿⰰⱅⰻⰵⰿ ⰽⰾⱁⰱⱆⱍⰰⱃⰵⰿ.

Ⰰ ⱅⱁ ⱂⰻⱄⰰ ⱂⱃⰻⱁⱃ ⱇⰻⰾⰻⱂⱜ ⱄⱜ ⱌⱃⰻⰽⰲⰵⱀⰻⱌⰵ ⱍⰻⱄⱅⱁ ⰻ ⱂⱃⰰⰲⱁ, ⰲⰻⰴⰻⰲ ⰻ ⱄⰾⰻⱎⰰⰲⱜ ⱁⱅⱜ ⱎⱅⰵⱇⰰⱀⰰ ⰲⰻⱎⰵ ⱂⰻⱄⰰⱀⱁⰳⰰ.

12. Závět čili poručenství Tomana Matešiće kaplana Uglanského. L. 1466, 22 Dubna.

Ⰲⱜ ⰻⰿⰵ ⰱⱁⰶⰻⰵ ⰰⰿⰵⱀⱜ. ⰾⰵⱅⱜ ⰳⱁⱄⱂⱁⰴⱀⰻⱈⱜ ·ⱍ· ⰻ ·ⱆ·ⰿ· ⰻ ·ⰵ· ⰼⰰ ⰴⱁⰿⱜ ⱅⱁⰿⰰⱀⱜ, ⱄⰻⱀⱜ ⰿⰰⱅⰻⱎⰵ ⰿⰰⰲⱃⱁⰲⰻⱋⰰ, ⰽⰰⰴⰰ ⱁⱅⰻⱈⱜ ⱂⱁⰻⱅⰻ ⰲⱜ ⱃⰻⰿⱜ, ⱆⱍⰻⱀⰻⱈⱜ ⰿⱁⰻ ⱅⰰⱄⱅⰰⰿⰵⱀⱜⱅⱜ. ⰻ ⱍⰻⱀⱆ ⰴⱁⰿⱜ ⱂⰵⱅⱃⰰ ⰱⱃⰱⰻⱀⱄⰽⱁⰳⰰ ⱄⱜⰲⱁⰻⱋⰰⰽⰰ ⰿⱁⰳⰰ ⰽⱆⰿⰰⱄⱆⱃⰰ, ⰻ ⰿⰻⰾⰻⱓ ⱄⱜⱅⰻⱂⰰⱀⰰ ⱄⰻⱀⰰ, ⰻ ⱀⰵⰿⱆ ⱂⱆⱎⱜⱋⰰⰿⱜ ⰲⱜⱄⰵ ⰿⱁⰵ ⰲⱜ ⱃⱆⰽⰰⱈⱜ. ⰰ ⰿⰰⱅⰵⱃⱜ ⰿⱁⱓ ⱍⰻⱀⱆ ⱃⱁⰴⱜ ⰿⱁⰻ ⰲⰰ ⱅⱁ, ⱍⰰ ⱁⰻ ⱂⱆⱄⱜⱅⰻⰿⱜ, ⰰ ⰲⰰ ⱁⱎⱜⱅⰰⰾⱁ ⰴⰰ ⱄⰵ ⱂⱁⱀⰰⱍⰰ. ⱁⱍⱆ ⰴⰰ ⱁⰻ ⱄⰵ ⰴⰰ: ⱄⱆⰽⱜⱀⱑ ⰾⰰⰽⰰⱅⱜ ·ⱂ· ⰻ ⰲⱜⱄⱆ ⰿⰰⱄⰰⱃⰻⱓ, ⰲⱜ ⰽⱁⰻ ⱄⰵ ⰼⰻ, ⰻ ⰽⱁⱅⰰⰾ, ⰻ ⱄⰽⱃⰻⱀⱆ, ⰻ ·ⰲ· ⰲⱃⱜⱍⰵ. ⰱⱃⰰⱅⱆ ⱂⰰⰲⱜⰾⱆ ⰶⱆⱂⱆⰱⱁⰾⱆ. ⰿⰰⱃⱜⱅⰻⱀⱆ ⱄⱆⰽⱜⱀⱆ, ⰰ ⰻⰲⰰⱀⱆ ⱍⱜⱃⱀⱆ ⱄⱆⰽⱜⱀⱆ, ⰰ ⰲⱜ ⱁⱄⱜⱅⰰⰾⱁ ⰿⱁⰵ ⰴⰰ ⱄⰵ ⱂⱁⱀⰰⱍⰰⱓ. ⰿⰰⱃⰻⱓ ·ⰰ· ⰾⰰⰽⰰⱅⱜ, ⰴⰰ ⱄⰵ ⱆⱍⰻⱀⰻ ⱇⰻⰳⱆⱃⰰ ⱀⰰ ⱁⰾⱅⰰⱃⱜ ⱄⰲⰵⱅⱁⰳⰰ ⱓⱃⱜⱑ, ⰰ ⰲⱜ ⱄⰲⰵⱅⱆ ⰻⰿⱜⱂⱁⰾⰻⱅⱜ ·ⰶ· ⰾⰻⰱⰰⱃⱜ ⰲⱜ ⰽⱃⰻⰶⱜ, ⰲⱜ ⱄⰲⰵⱅⱆ ⱄⱜⱅⱁⱎⰻⱓ ·ⰰ· ⰾⰰⰽⰰⱅⱜ, ⰴⱁⰿⱜ ⱂⰵⱅⱜⱃⱆ ⱈⱃⰰⱀⱁⰵⰲⰻⱋⰰ ⱀⱁⱄⰻⱀⱆ ⱃⰰⰽⱜⱓⰰ ⱓⰰⰱⰻⱃⰰⱀⱁ ⰻ ⰱⰰⱍⱜⰲⰻⱌⱆ ⰿⰰⰾⱆ, ⰴⱁⰿⱜ ⱑⰽⱁⰲⱆ ⱃⰰⰽⱜⱓⰰ ⱎⱜⰽⰾⰻⱄⱅⱁ, ⰸⰻⱎⱆⰾⱆ ⰲⰾⰰⱎⱜⰽⱆ, ⱄⱆⰽⱜⱀⱓ ⰻ ⰱⱁⱃⰻⱅⱆ, ⰴⱁⰿⱜ ⱓⱃⱓ ⰱⰰⰿⱜⰱⱆⰾⱆ ·ⰱ· ⰱⰾⰰⰸⰻⱀⰻⱀⱌⰻ ⱓⰰⰱⰻⱃⰰⱀⰻ, ⰻ ⰴⱜⰲⰰ ⰱⱍⰲⱜⱀⰻⰽⰰ, ⱇⱃⰰⱅⱃⱁⰿⱜ ⱀⰰ ⱍⱆⰾⰰⱀⰻ ·ⰽ· ⰿⰻⱄⱜ, ⱀⰰ ⰸⰰⰸⰴⰰⰲⱜ ⱃⱁⰿⱁⱅⰰⰿ ·ⰽ· ⰿⰻⱄⱜ. ⰰ ⱅⱁ ⰴⰰⱎⰵ ⰴⰰ ⱄⰵ ⰸⰰⰿⱀⱆ ⰸⱜ ⱃⱁⰱⰵ ⰿⱁⰵ. ⰰⰽⱁ ⰱⰻ ⱍⰰ ⱁⱄⱜⱅⰰⰾⱁ, ⰴⰰ ⱄⰵ ⰴⰰⰴⱆ ⰿⰻⱄⰵ ⱄⰾⱆⰶⰻⱅⰻ ⰸⰰ ⰴⱆⱎⱆ ⰿⱁⱓ. ⱂⰻⱄⰰⱀⱜ ⱓⰰ ·ⰻ· ⰻ ·ⰱ· ⰴⱜⱀⰻ ⰰⱂⱜⱃⰻⰾⰰ.

Ⱅⱁ ⰵ ⱅⰰⱄⱅⰰⰿⰵⱀⱜⱅⱜ ⰴⱁⰿⱜ ⱅⱁⰿⰰⱀⰰ ⰿⰰⱅⰵⱎⰻⱋⰰ, ⰽⰰⱂⰵⰾⰰⱀⰰ ⱆⰳⰾⰰⱀⱄⰽⱁⰳⰰ.

Ⰻ ⰸⰰⱂⰵⱍⰰⱅⰻⱈⱜ ⰸⰰ ⱄⰲⱁⰻⰿⱜ ⱂⰵⱍⰰⱅⱁⰿⱜ, ⰻ ⱂⱆⱎⱜⱍⰰⰿⱜ ⰸⰰ ⰲⱜ ⰿⱁⱎⱜⱅⰻⱃⱆ ⱄⱜⰲⰵⱅⱁⰵ ⰿⰰⱃⰻⰵ.

Werner Schraml
Buchbinderei
München 60
Breisacher Str. 10

Bayerische StaatsBibliothek
Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Schaffarik, Paul Jos.

Památky hlaholského písemnictvi (Denkmäler des glagolit Schriftwesens)

Prag 1853

4 L.rel. 208
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10524179-8